

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM
VI
KNJIGA 5

REDAKCIIONI ODBOR

dr Metod Mikuž, Eranček Saje, Fabijan Trgo, pukovnik.
Vida Markić, kapetan I klase

Odgovorni urednik
Fabijan Trgo, pukovnik

IZDAJE
VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

VOJNOISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 5

BORBE U SLOVENIJI 1943 GOD.

BEOGRAD

1956

BORBE U SLOVENIJI 1943 GOD.

JANUAR-APRIL

I

DOKUMENTI JEDINICA NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA
JUGOSLAVIJE

BR. 1

IZVEŠTAJ ŠTABA UDARNE BRIGADE »MATIJA GUBEC« OD 1 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU U BRIGADI¹

STAB PUB MATIJE GUPCA

Položaj, 1. I. 1943

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE NARODNOOSLOBODI- LACKE VOJSKE

Primili smo Vaše okružnice od 11. XII. 1942. Dajemo Vam ukratko izveštaj o radu i o stanju u našoj brigadi i prilazimo tačnu analizu i kritiku akcija koje je brigada izvršila posle formiranja (4. XII).²

1. Brojno stanje:	Prema spisku	540	drugova
	na mestu	470	"
	ranjenika	45	"
	u bolnici	25	"

2. Vojno-politički rad: U vojnem radu posvetili smo u prvom redu pažnju vaspitanju kadrova. Uspeli smo da učvrstimo u vojnem pogledu štabove bataljona. Isto tako su jako ojačale komande četa. Sa partizanima smo vežbali napad na utvrđene položaje, napade sa manjim jedinicama sa boka i iza leđa na terenu i rukovanje bombama i eksplozivom.

Na političkim časovima prorađivali smo po četama radio vesti, sav novodošli propagandni materijal, Ustav i SKP (b). Naročitu pažnju posvetili smo tumačenju linije koju sadrže »Slov. partizan« i »Poročevalec«. Na praktičnim časovima sprovodili smo kritiku akcija, kritiku držanja pojedinih partizana

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² 4 decembra 1942 god. Brigada je bila reorganizovana. O tor-miranju Brigade vidi tom VI, knjiga 4, dok. br. 16.

u akciji, samokritika i objašnjavali kakav treba da bude pravilan odnos partizana prema civilnom stanovništvu. U krajevima sa obe strane pruge Novo Mesto — Trebnje održali smo mitinge po selima.

3. Moral i disciplina: Posle poslednjih uspelih akcija moral svih partizana jako se podigao dok je disciplina nešto popustila. Partizani pevaju u selima u kojima smo smešteni i u akcijama. Odnos prema civilnom stanovništvu je dobar tako da nas narod rado ponovo prima. Dezertera nema.

4. Zdravstveno stanje je uglavnom zadovoljavajuće. Hranu je dobra. Imali smo dobru odeću i obuću, ali se stanje zbog pokreta i akcija u zadnje vreme prilično pogoršalo.

5. U akciji na Dob³ došli smo do 21.000 tal. lira, inače bismo ostali bez novca.

6. Mobilizacija: Brigada se povećala u početku decembra na 500 partizana (70 iz ZDO,⁴ 60 iz VDO,⁵ 13 zarobljenika iz Suhora). Ali, pošto bi nam za vršenje uspešnih akcija trebalo više ljudi, držeći se direktive, pokušali smo sa mobilizacijom dobrovoljaca. Ali u tome, moglo bi se reći, nismo uspeli, uprkos vojnem uspehu i političkom radu po selima. Uobičajeni razlozi za ostajanje mladića kod kuće bili su da dolazi zima, da bi još išli u partizane ako bi pošli zaista svi mladići iz sela i okoline, da ih beli neće pronaći jer se uvek sakriju od njih itd. Kad smo doznali da beli i Talijani prinudno mobilišu u Belu gardu sve mlađe muškarce, razaslali smo patrole po selima sa zadatkom da sakupe mladiće po selima i da im objasne postupke belih i da im kažu da ih želimo zaštititi od Bele garde i Talijana na taj način što će se smestiti kod nas dok situacija ne postane toliko sigurna da će moći otići kući. Tako smo dobili 80 mladića i ljudi. Od ovih odmah smo pustili kući 30, dok se 30 njih izjasnilo da će ostati u partizanima, a 20 smo zadržali pod zaštitom i sa njima radimo politički i pokušavamo da ih pridobijemo da stupe u partizane. Svih 80 potpuno je odobravalo naš postupak. Imamo namjeru da i ubuduće izvršimo mobilizaciju na takav način, naročito u krajevima gde mladići izjavljuju: Sami nećemo doći kod vas, dođite po nas i odvedite nas javno, kako ne bi bila pogodenja porodica pod optužbom da sam išao u partizane dobrovoljno, što bi Talijanima dalo povod za paljivine i dr. One koji se ne budu izjasnili da ostaju dobrovoljno u partizanima, pustićemo kući.

³ Vidi dok. br. 102

⁴ Zapadnodolenjski odred

⁵ Istočnodolenjski odred

Prilažem redovne izveštaje političkih komesara bataljona i izveštaj, analizu i kritiku glavnih akcija koje smo izvršili od 10 do 31 XII., kao i obračun za primljeni novac.

Sve izveštaje šaljemo Dolenjskoj operativnoj zoni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Rudi Hrast⁶

Komandant
Novljan⁷

BR. 2

NAREDBA ŠTABA SOŠKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 1 JANUARA 1943 GOD. ZA POHVATU BORAČKOG I KOMANDNOG SASTAVA BATALJONA »SIMON GREGORČIČ«¹

N A R E D B A B R. 21

Štaba Soškog odreda slovenačkih partizanskih odreda
od 1. I. 1943

Štab SO pohvaljuje sve partizane, partizanke, komandire i politkomesare I bataljona SO, bataljona »S i m o n a G r e g o r č i č a«, koji je od svih naših bataljona izvršio najviše akcija i zaplenio neprijatelju najviše poluautomatskog i automatskog oružja.

Štab SO pohvaljuje štab bataljona a naročito njegovog komandanta druga Rudija,² kome poklanja kao priznanje Bezard busulu poginulog slovenačkog narodnog heroja L j u b e Š e r c e r a.

Štab SO uverio se da se naš I bataljon pokazao dostoјnim imena velikog slovenačkog rodoljuba »S i m o n a G r e g o r č i č a«.

Štab SO stavlja bataljon »S i m o n a G r e g o r č i č a« za primer požrtvovanja i borbene aktivnosti svim svojim četama i bataljonima, partizanima, partizankama, komandirima, komandantima i politkomesarima.

* Viktor Avbelj
⁷ Lado Ambrožič

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
² Martin Greif

Ovu naredbu treba pročitati pred strojem svim partizanima SO.

Ova naredba se objavljuje u organu štaba SO »Soški partizan i zaštitnik«.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Stab SO

Politkomesar
Dušan Brodar-Aha³

Komandant
Mirko Bračić

BR. 3

BILTEN POLITKOMESARIJATA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD POČETKA JANUARA 1943 GODINE¹

BILTEN
POLITKOMESARIJATA SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE
VOJSKE

Početkom januara

Br. 4

I) Kriza izbegličke vlade u Londonu

U smislu priloženog raspisa Izvršnog odbora povereništvi ma i okružnim odborima OF od 2. I. 1943 potrebno je da se temeljito objasne uzroci i značaj krize izbegličke vlade u Londonu i partizanima na političkim časovima, konferencijama i zborovima.

Sve naše jedinice dužne su da politički što intenzivnije deluju među civilnim stanovništvom prema direktivama ovog raspisa.

Politički komesari brigada i odreda treba da nas što pre izveste preko štabova zona kako se odvija kampanja u samim četama i kako se odvija politički rad među civilnim stanovništvom u vezi sa raskrinkavanjem izbegličke vlade u Londonu i objašnjavanjem njene nedavne krize,
t

II) Popularizacija uspeha Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i objašnjavanje rukovodeće vojne i političke uloge Vrhovnog komandanta druga Tita

Činjenica je da su, kako naši partizani, tako i slovenačko civilno stanovništvo, nedovoljno upoznati sa ogromnim uspe-

¹ Dušan Pirjevec

² Original se nalazi u arhivi Muzeja NO u Ljubljani.

sima koje je postigla Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije u celini i sa silnim razmahom u kome se naša vojska nalazi u čitavoj državi. Isto tako, nedovoljno je poznata rukovodeća vojna i politička uloga našeg Vrhovnog komandanta druga Tita.

U cilju otklanjanja ovog nedostatka koji je u mnogo čemu prepreka borbenom poletu naše Slovenske narodnooslobodilačke partizanske vojske i prouzrokuje kod nekih partizana izlišno osećanje usamljenosti, treba:

a) Organizovati na osnovi poznatog materijala kampanju po četama za upoznavanje uspeha Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i rukovodeće vojne i političke uloge druga Tita.

b) Preneti ovu kampanju na politički rad među civilnim stanovništvom.

c) Organizovati u svim štabovima zona, brigada i odreda, a po mogućnosti i bataljona i komandama četa sistematsko slušanje RSJ (Radio »Slobodna Jugoslavija«) bez obzira na nedeljne radio pregledе, koje će otsada davati politički komesarijat Glavnog štaba, i svakodnevno upoznavati sa sadržajem ovih radio vesti kako partizane, tako i civilno stanovništvo.

III) Za intenzivniji politički rad naše vojske među civilnim stanovništvom

Obzirom na smeštaj pretežne većine naše vojske po selima, povećali su se i njeni zadaci u vezi sa političkim radom među slovenačkim civilnim stanovništvom. Obzirom na ovu činjenicu treba, sa jedne strane, pojačati intenzivnost političkog rada naše vojske među civilnim stanovništvom, dok sa druge strane treba da ostvarimo još tešnju saradnju između naših vojnih vlasti i političkih organa Osvobodilne fronte.

U tome cilju naređujemo:

1) Opšta organizaciona i politička uputstva koja šalje IOOF svojim povereništvima i okružnim odborima OF, otsada će primati redovno i štabovi zona, odreda i brigada.

2) Za pravilno izvršenje ovih uputstava odgovorni su politički komesari naše vojske; politički komesari zona, brigada i odreda odgovorni su za nedovoljno objašnjenje ovih uputstava drugim političkim komesarima i čitavoj našoj vojsci.

3) Štabovi zona treba da održavaju stalne veze sa političko-organizacionim povereništvima IOOF u njihovoj zoni a štabovi brigada i odreda sa okružnim, odnosno rejonskim odborima područja gde se te jedinice trenutno nalaze; naročito je nužna veza između odgovarajućeg političkog komesara i odgovarajućeg sekretara političkog foruma; ovu vezu treba uspostaviti odmah i stalno je održavati.

4) Mere koje se odnose na civilno stanovništvo kao i politički rad među civilnim stanovništvom naši štabovi treba da odrede i vrše u sporazumu sa tamošnjim političkim forumima Osvobodilne fronte.

5) Sto češće treba pozivati političke radnike područja gde se nalaze naše jedinice da referišu partizanima o specifičnim — političkim i organizacionim zadacima na tom području; istovremeno, naši štabovi, a naročito naši politički komesari, treba da pokažu što više inicijative što se tiče njihovih vlastitih predloga koje treba da daju političkim forumima OF za dobar politički i organizacioni rad među civilnim stanovništvom.

IV) Odgovornost političkih komesara zona

Politički komesari zona ne snose punu odgovornost samo za politički rad među vojskom, nego su izričito odgovorni i za dobar politički rad Vojske među civilnim stanovništvom. Oni treba da šalju Glavnem štabu redovne izveštaje o tome kako jedinice njihove zone politički rade među civilnim stanovništvom, kakvo je raspoloženje civilnog stanovništva i kakva je saradnja između naših vojnih i političkih vlasti. Izveštaji treba da se šalju svakih četrnaest dana.

V) Za kontrolu političkog rada u vojsci

Da bi Glavni štab imao što bolji pregled političkog rada u vojsci, štabovi zona, a preko njih i štabovi brigada i odreda, treba da mu šalju redovne i što tačnije izveštaje o sadržaju i metodama političkog rada u vojsci. Izveštaji treba da sadrže i ocenu pojedinih političkih komesara.

i
i

VIj) Više razonode među našu vojsku

U našoj vojsci treba organizovati osim političkog rada i razonodu, naime, razonodu takvog karaktera da podigne borbeni moral partizana. U tu svrhu treba:

1) Organizovati u svakoj brigadi kulturno-prosvetnu komisiju od drugova sposobnih da u brigadi vode kulturno-prosvetni rad;

2) Odrediti rukovodioca te komisije;

3) Rukovodilac kulturno-prosvetne komisije odgovoran je za svoj rad političkom komesaru i njegovom zameniku;

4) Kulturno-prosvetne komisije trenutno treba da pokrenu, u prvom redu, pevanje partizanskih pesama, pojedinačne pevačke horove, recitacione horove, jednostavne pretstave skećeva, nabavku i sviranje na harmonici, gitarama ili tamburicama, zidne novine.

Osim toga, politički komesari zona, brigada i odreda treba odmah da pokrenu kulturno-prosvetni rad na svojim područjima i da Glavnom štabu upute i razne predloge kako zamišljaju dalju organizaciju i razvitak kulturno-prosvetnog rada obzirom na date prilike, uslove i potrebe. Posle toga Glavni štab će izraditi detaljnija, jedinstvena uputstva.

VII) Za usku saradnju između političkih komesara i komandanata i na političkom području

Politički komesari treba da rešavaju specijalne političke zadatke u vojsci i među civilnim stanovništvom u što boljem sporazumu i saradnji sa komandantima. Komandanti treba da potpisuju, zajedno sa komesarima, i one izveštaje koje Glavni štab traži od političkih komesara.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesarijat Glavnog štaba
Boris Kidrič (Peter Kalan)
s. r.

BR. 4

IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TRECE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA I POLITIČKOM RADU ODREDA OD 17 DECEMBRA 1942 DO 1 JANUARA 1943 GODINE¹

. . . I. 43.

GLAVNOM ŠTABU SLOVENAČKIH PARTIZANSKIH ODREDA

Šaljemo Vam izveštaj od 17. XII. 42 do 1. I. 43.

Akcije: 18. XII. 42 neprijatelj je preuzeo veću akciju protiv teritorije našeg odreda. Do prvog sukoba je došlo na Ključu gde je logorovalo II bat. Borba je započela u 13 časova posle podne i trajala sve do uveče. Naši su istrajali na ranijim položajima do uveče. U borbi je poginulo nekoliko vojnika (italijanskih) i jedan oficir; za belogardiste međutim još nemamo tačnih podataka. Mi smo izgubili 3 druga i jednu dru-

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

garicu te imali 2 ranjenika. Pošto je neprijatelj i noću istrajavao na svojim položajima i dovezao pojačanje, II bataljon se povukao iz Ključa i zaposeo nove položaje na Babnoj Gori.

Sledeći dan se međutim vršila koncentracija belih u Dobrovi, također... prodiranje Italijana i belih iz Ključa na Dobrovski Hrib... zatim se nisu upustile u neke veće borbe, samo pojedine... se sukobile s njima. Noću istog dana smo se povukli... u dve grupe. Grupa koja se povukla na Tošč je... sa Nemcima kojom prilikom se razbila na manje grupice... uglavnom povratile odmah sledeće noći. Koliko je... vratili su se sledećih dana. Dosada nam nedostaje još... drugova. (Od ovih dvojica imaju po 12 godina a jedan je gluv)... Koja se na Tošču razbila napravila je nekoliko grešaka što... u glavnom pomogla da se razbila. (Greške: kretanja po danu, slabost Komande za održavanje reda i discipline u jedinicama).²

26. XII. 42 izvršena je akcija razoružavanja u Stranskoj Vasi. Bile su zaplenjene 2 puške i jedan pištolj.

15. XII. 42 Treća četa I. bat. zapalila je kuću na Glinicama gde su hteli da se ugnezde belogardisti. Kuća je izgorela do temelja.

Politički rad: Po četama se redovno obavljaju politički časovi. Prorađuje se sva tekuća literatura. (Vanredno izdanje »Slov. poročevalca«. Naročito detaljno se prorađivalo o PSOJ,³ tako da je svaki partizan u to dobro upućen). Na teren se također šalju agitacione patrole koje nose ljudima tekuću literaturu. Obično i politdelegati vodova pretresaju razne članke.

28. XII. 42 Treća četa I. bat. napala je belogardističku stražu u Dravljam. Ubijena su dva belogardista.

Sa terena smo saznali da je u borbi na Ključu poginulo oko 30 belogardista i Italijana. (Ove vesti međutim još nisu potvrđene).

28. XII. 42 eksplodirala je mina koju su postavili naši mineri. Mina je postavljena u Prošči. Raznela je 3 Italijana i 6 ranila.
Stanje blagajne: Stanje blagajne I. bat. je 1000 lira. Odred nema ništa a za II bataljon nemamo tačnih podataka. (Približno 6000 lira).

Moral ljudstva je zadovoljavajući.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Radovan Franc⁴

Zam. politkomešara
Lado Krcan⁵

³ Vidi tom VI. knj. 4. dok. br. 202.)

* Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije — AVNOJ

* Franc Rihar

" Franc Perovšek

**UPUTSTVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
6 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU PRVE OPERATIVNE ZONE
— DOLENJSKE U VEZI SA REORGANIZACIJOM ŠTABOVA
PODREDENIH JEDINICA I O TEKUĆIM ZADACIMA¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE**
Položaj, 6. I. 1943

ŠTABU DOLENJSKE OPERATIVNE ZONE

Primili smo Vaš izveštaj.

Odajemo Vam priznanje za Vaš dosadašnji rad i slažemo se u osnovi sa merama koje ste preduzeli. Posebno napominjemo sledeće:

1) Prilikom daljih operacija imajte u vidu, kolikogod dopuštaju vojni momenti i potrebe političkog razvitka na Vašem području, to jest, u prvom redu potrebu da što pre uništimo one belogardističke centre koji ometaju sav dalji politički polet u Dolenjskoj. Slažemo se sa Vašom namerom da uskoro očistite Stiški i Grosupeljski okrug.

2) Obzirom na naredbe Glavnog štaba o reorganizaciji,² drug Bolko³ treba što pre da krene ka nama. Kao što Vam je poznato, u štabu Dolenjske operativne zone zameniće ga drug Rudi,⁴ dok je drug Novijan["] određen za zam. komandanta te zone.

3) Naredbu o reorganizaciji ste u međuvremenu, nesumnjivo, već primili. Što se tiče naredbe o sastavu štaba zone, treba da je izvršite doslovce. Što se tiče štabova brigada i drugih nižih štabova, možete neka nimenovanja učiniti i prema sopstvenom nahođenju, odn. vlastitom poznavanju kadrova, to jest, možete izmeniti neke odluke u našoj naredbi. Obzirom na Vaš izveštaj, povlačimo, razume se, nimenovanje druga Jove⁶ za komandanta brigade.

Smatramo da drugove koje je poslao Vrhovni štab još ne postavljate na mesta komandanata dok se sasvim ne sažive sa našim prilikama. Koristite ih kao zamenike komandanata i

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Vidi tom VI, knj. 4, dok. br. 136.

['] Dr Jože Brilej

^{*} Viktor Avbelj

[◦] Lado Ambrožič

["] Ivan Hostnik

načelnike štabova, pružajući im pritom mogućnost da razviju, što je više moguće, vojnu delatnost i prenošenje njihovih iskustava na domaći komandni sastav.

4) Slažemo se sa Vašom brzom intervencijom u pogledu Urbana.⁷ Ali, ne slažemo se što ste na svoju ruku učinili **definitivno** naimenovanje. To se kosi sa disciplinom, obzirom na odnos prema Glavnom štabu, i u suprotnosti je sa čitavim uobičajenim postupkom. Nešto slično ubuduće ne sme da se desi.

Mišljenja smo da bi bilo bolje ako drug Jeftić ostane zasada zam. komandanta. Ali, u slučaju *hitne* potrebe, Vaše naimenovanje može već sada da stupi na snagu.

5) Smatramo da je sasvim pogrešno i u suprotnosti sa našom linijom što ste Udarnu brigadu Matije Gupca nazvali »proleterskom«. Odmah ukinite taj naziv i objasnite partizanima zašto ga još ne upotrebljavamo.⁸ Osim toga, takve odluke nikad ne smeju da se donose na vlastitu ruku. Za njih je odgovoran Glavni štab. Takve odluke na vlastitu ruku smatramo i kršenjem discipline u odnosu prema Glavnom štabu. Utvrđite ko je kriv za naziv »proleterska« i javite nam.

6) Kao što Vam je već javljeno, politički komesari ne smeju da nose značke sa srpom i čekićem, nego treba da nose u zvedi »OF«.

7) Tomšičevu brigadu upotrebite za akcije u Grosupeljskom i Stiškom okrugu a zatim je odmah pošaljite — kao što je bilo već određeno — na sektor Notranjske operativne zone.⁹ Pobrinite se da se 3 bat. što pre spoji sa ostalom brigadom.⁹ Istovremeno znajte da je Vaša zona dužna da obezbedi sektor Jožica¹⁰ na svaki način. Mišljenja smo da bi to mogle zagaran-tovati potrebne snage Zapadnodolenjskog odreda. U slučaju jačeg belogardističkog pritiska na ovaj sektor treba da intervenišete sa Vašim većim snagama. Ako uspete likvidirati Policu, biće problem u vojnom pogledu lakši. Pokušajte da stvorite za sektor Jožicu i domaću partizansku jedinicu mobilizacijom na bližoj nemačkoj strani.

8) Na oslobođenoj teritoriji obnavljajte i učvršćujte Narodnu zaštitu kao partizansku stražu protiv eventualnih novih belogardističkih patrola. Mobilisite u Narodnu zaštitu i žene.

9) Odobravamo Vaš predlog o novoj mobilizaciji koja može biti po spoljašnjem izgledu i prinudna. Ipak, svaku takvu »pri-

⁷ Dr Marjan Dermastia

⁸ Vidi tom VI, knj. 3, dok. br. 107.

⁹ Reč je o Drugom bataljonu UB »Tone Tomšić«, koji se nalazio na sektoru Podlipoglava.

¹⁰ Spoljna baza Glavnog štaba — područje Podlipoglava

nudnu« mobilizaciju ranije temeljito politički pripremite, tako da će »prinudno« mobilisani ići, ustvari u partizane dobrovoljno.

10) Potrebu za obezbeđenjem očišćene teritorije povežite sa novim akcijama. Uvideli smo da Vam kombinacija većih snaga daje bolje vojne rezultate. Ne pozajmimo dobro situaciju na sektoru Istočnodolenjskog odreda. Izgleda da je ovaj sektor srazmerno čist. Ukoliko bi za kontrolisanje ovog sektora bile dovoljne snage samog IDO, bilo bi dobro upotrebiti UB Ivana Cankara u zajedničkim akcijama sa Gupcem, čime bi došla pod neposrednu kontrolu štaba zone da bi se vojnički učvrstila. Ukoliko bi bile snage IDO nedovoljne za kontrolisanje njegovog sektora, onda možete na tom sektoru ostaviti 1 bataljon Udarne brigade Ivana Cankara. Ovaj bataljon svakako treba da je aktivan a njegov štab sposoban za samostalan rad.

11) Pošaljite nam tačan pregled formacije i brojnog stana Vaših jedinica (brigada i odreda).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za

Glavni štab

Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant

Ivan Maček

Politkomesar

Boris Kidrič

BR. 6

**UPUTSTVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
6 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE
— NOTRANSKE ZA RAD NA NJENOM SEKTORU¹**

GLAVNI STAB

SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE

Položaj, 6. I. 1943

ŠTABU NOTRANSKE OPERATIVNE ZONE

1) Od Vaše zone - nismo primili nikakav izveštaj mada smo Vam naredili da nas izveštavate svakih 10 dana.

Uočavamo pojačanu aktivnost Vaših snaga ali još niste stekli rutinu u zauzimanju utvrđenih uporišta. Napadali ste

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

jedno uporište ali ste posle neuspelog napada napustili mesto, što su belogardisti iskoristili i sretno se izvukli.² To je pogrešno. Trebalo je da blokirate uporište sve dотле dok se posada nije predala. Moral belih je vrlo slab. Oni nisu sposobni da izdrže naše blokade. U akcijama treba da ispoljite više postojanosti i izdržljivosti.

2) Dolenjska operativna zona izvešće neke akcije zajedno sa delovima brigade Toneta Tomšića nakon čega će uputiti brigadu u Vaš sastav. To će svakako da se desi u drugoj polovini ili krajem januara. Potražite vezu sa Dolenjskom zonom i brigadom Toneta Tomšića i naredite brigadi kako treba da se uključi u Vaš sastav. Na taj način bićete u stanju da dejstvujete na većem prostoru sa većim snagama.

3) Južno od Kupe, s druge strane Vaše teritorije, dejstvuju hrvatske snage (6 i 16 bićugada). Uspostavite vezu sa njima i zamolite ih da izvrše izvesne akcije na Vašoj teritoriji, tj. na južnom sektoru Vaše zone. Pri tome im pružite pomoć i sa Vašim snagama.

4) U jedinicama treba da uvedete čvrst vojnički red i disciplinu. Druge jedinice u tome vrlo dobro napreduju.

5) Dolenjska zona posle reorganizacije imala je očite uspehe. Uništila je nekoliko italijanskih i belogardističkih uporišta.³ Njena aktivnost i dalje traje.

1 Vi treba da razvijete živu aktivnost svojih snaga. Ne prijatelj je prebacio neke belogardističke snage u Dolenjsku. Nastojte da, zbog političkog prestiža, obuhvatite akcijama što širu teritoriju. Razumljivo, to treba da se odvija po nekom vojničkom planu.

6) Primili smo neki akt koji su potpisali samo politički komesar i obaveštajac brigade. To je nepravilno. Sva akta treba da potpišu odredena lica štaba i da su odgovorna za sve postupke. Tamo je, između ostalog, stajalo: »moral je delimično dobar, delimično loš«. To je nepravilno i smešno. Ubuduće postavljajte stvari onako kakve zaista jesu. Iz takvog izveštaja ne možemo stvoriti sebi sliku o činjeničnom stanju. Za moral jedinica odgovorni su nam svi štabovi. Ako je moral loš onda navedite razloge zašto je došlo do toga.

Brigade i odredi su po svim pitanjima podređeni štabovima operativnih zona. To znači da su brigade i odredi dužni da se po svim pitanjima obraćaju zonama i da zonama dostavljaju potrebne izveštaje. Zone treba da šalju izveštaje Glavnom

² Odnosi se na napad Sercerove brigade na belogardističko uporište u Runarskom. Vidi F. Saje »Belogardizem«, II izdanje, Ljubljana 1952, str. 412.

Vidi dok. br. 102

štabu za čitavo operativno područje. Glavni štab želi da štabovi operativnih zona daju što detaljnije izveštaje. Štabovi operativnih zona mogu da komanduju svojim jedinicama potpuno samostalno i da samostalno rešavaju sva vojna pitanja na svom terenu. U tom pogledu ostavljamo Vam najveću inicijativu ali sa ograničenjem da nam dajete detaljne izveštaje, kako o izvršenim akcijama, tako i o Vašim budućim namerama.

Štabovi operativnih zona treba da se neposredno obraćaju samo Glavnom štabu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant
Ivan Maček

Politkomesar
Boris Kidrič

BR. 7

IZVEŠTAJ POLITIČKOG KOMESARA POHORSKOG BATALJONA OD JANUARA 1943 GOD. POLITIČKOM KOMESARU DRUGE GRUPE SPO O STANJU I POLITIČKOM RADU BATALJONA¹

Dragi Milane!²

Tvoje pismo primio i odgovaram na njega. Sve dok nije bilo snega prikupljali smo hranu za slabija vremena a sada smo se zabarikadirali i »prežvakujemo«. Najpre smo uredili sve potrebno za našu udobnost i bezbednost. Logor smo utvrdili streljačkim rovovima a sami smo se zakopali o zemunice, tu skoncentrisali naše magazine. Posle toga počeli smo sa sistemsatiskim političkim i vojničkim vaspitnim radom. Raspravljamо... zapovesti i naredbi. Disciplina se znatno popravila i moral je zadovoljavajući.

Od 30 decembra do danas imali smo 8 političkih časova, četiri teoretska sastanka i 17 vojničkih instrukcija. Svakog dana imamo redovne vežbe i »zanimanje«.

¹ Original, pisan olovkom, nalazi se u arhivi Muzeja narodnou oslobođenja u Ljubljani. Pismo je odneo drug Boris Cizmek na dan uoči uništenja Pohorskog bataljona.

² Dušan Kveder

I Kom. partija je oživela. Održani su sastanci čelija u svim četama. Na njima su organizovani teoretski kursevi kojima rukovode drugovi Rado,³ Mrož,⁴ Miloš⁵ i Trpin." Ponovo su održani skojevski sastanci. Teoretskim kursevima Skoja rukovodi drug Miloš.

Ostale stvari, kako živimo, kakav je moral i raspoloženje može izvestiti drug Bor.⁷

Pišeš mi o raznim aljkavostima. Na ove odgovaram: Ne može biti istina da sam ja dao izjavu da ima tehnika sama ciklostil, jer uopšte nisam imao pojma da postoji ovde kakva tehnika. Nešto slično je međutim govorio drug Stane.* Znam samo to da mi je drug Bor javio da vam je potreban ciklostil. Zbog toga smo ga digli iz magazina i spremili da ga ponese patrola sa Marjanom." Odlazak te patrole se otegao pošto se Sandi¹⁰ nije blagovremeno vratio. Pored toga je patrola zaboravila ciklostil, što je u dolini i priznala. To mogu potvrditi i drug. Bruno¹¹ i Miloš, koji međutim nisu dali nikakve izjave: »neka terenci sami dođu po ciklostil.«

Drug Stane zna da smo ranjenom drugu Marjanu pružili sve što je moguće dok se ovaj nalazio u bolnici. Zna također da nije bilo moguće ranije organizovati transport i zbog čega. Da bi se transport zaista u redu izvršio pošao je sa njim lično drug Grog.¹² Ali je baš zbog aljkavosti terenskih drugova ranjenik morao u poslednjoj etapi transporta najviše propatiti.

Poslali smo patrolu druga Janeza¹³ da se odmah javi u sastav našeg bataljona grupa partizana koja zimuje u Koruškoj. Nadam se da ova naša naredba nije ni u čemu suprotna vašim direktivama.¹⁴

Primerak direktiva za terenske političke radnike primio sam i već obrađivao na političkim časovima.

Molim da mi prvom vezom pošalješ prepis brošure »Partizanski politkomesar«¹³ i bilo kakvu literaturu kojom raspolazeš.

* Zdravko Cebular, poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

³ Dr Dušan Mravljak, poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

⁴ Ernest Prevolnik, poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

⁵ Jože Urišek, intendant, poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju

⁷ Boris Cižmek

⁸ Franc Rozman, narodni heroj. Poginuo 7 novembra 1944 god kod Črnomelja.

⁹ Franc Zagoren, umro 31 decembra 1942 godine.

¹⁰ Jože Kink, 1948 godine osuđen na smrt kao izdajnik.

¹¹ Franc Podvinšek, poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

Rudolf Mede, komandant bataljona. Poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

¹³ Vlado Letonja

¹⁴ Vidi dok. br. 91

¹⁵ Brošura Dušana Kvedera

Uostalom nastojimo da radimo po Tvojim uputstvima ukoliko imamo mogućnosti i sposobnosti.
Pozdravljuju Te Grga, Rajko¹⁶ i ostali.

P. S. Nadamo se da ćeš nas uskoro posetiti čio i zdrav sa punom torbom literature za politički rad.

Rajko

BR. 8

IZVEŠTAJ ŠTABA PRVE OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE OD 9 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA NA PRUZI TREBNJE — ŠT. JAN2, TREBNJE — NOVO MESTO I O NAPADU NA PRIMSKOVO, TEMENICU I DOLENJU VAS¹

**STAB
DOLENJSKE OPERATIVNE ZONE**
9 jan. 1943, u 8 čas. ujut.
Položaj

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE na položaju

Teško nam je pisati izveštaje jer osećamo da ih ne primate. Tako je drug Branko² 30 dec. pisao da još niste primili naš izveštaj o Ajdovecu koji smo poslali još 12 dec. Isto tako, čini nam se da niste primili ni naše druge izveštaje.

1. Akcije

Akciji na Dob i komunikacije u dolini Mirne usledila je, kao obično, neprijateljska intervencija sa znatnim snagama iz pravca Trebnje i Mokronoga.³ Svi neprijateljski napadi bili su odbijeni. Neprijatelj se u toku istog dana povukao u svoja uporišta, dok smo mi i dalje ostali na terenu. Za to vreme ljudstvo se odmaralo, odvijao se politički rad i vršili smo mo-

" Jože Menih, narodni heroj. Poginuo 8 januara 1943 god. na Pohorju.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

- Tčki Avšič

* Vidi tom VI, knj. 4, dok. br. 204.

bilizaciju. Tako je Cankareva brigada dobila 32, Gupčeva oko 40, a Tomšičeva oko 25 dobrovoljaca.

Ponovo smo izvršili napad na prugu Trebnje — Št. Janž, kojom prilikom je bila nanesena znatna šteta — ukupno je sada srušeno oko 8 km ove pruge — tako da je potpuno obustavljen svaki saobraćaj na toj pruzi. Neprijatelj dosada još nije pokušavao da je opravlja. Izgleda da je u rudniku u Št. Janžu odn. Krmelju obustavljen rad.

U noći između 2 i 3 jan. o. g. izvršili smo napad na prugu Trebnje — Novo Mesto.⁴ Napad je bio uspešan. Uništene su bile 2 lokomotive i nekoliko cisterni nafte. Pruga dosada još nije opravljena.

Odmah posle ove akcije prebacili smo se na teritoriju preko Mirne na nemačku granicu i glavnu prugu. U noći između 4 i 5 jan. izvršili smo napad sa svim našim snagama na neprijateljska uporišta: Primskovo, Temenica i Dolenja Vas u dolini reke Temenice.⁵ Na Primskovom se nalazila belogardistička posada koja je bila vanredno utvrđena sa visokim zidom, puškarnicama i gusto miniranim prostorom oko samog uporišta. Ova posada imala je oko 5 automatskih oruđa. Naše snage nisu uspele da je savladaju i pored hrabrosti sa kojom su napale to uporište. Zato smo sledećeg dana tu posadu blokirali zasedadma. Neprijateljska posada osećala se toliko ugroženom da je napustila svoje položaje na Primskovom i povukla se u pravcu Sela pri Sv. Pavlu, gde se nalazi dobro utvrđena talijanska posada. Tom prilikom naše snage su ih napale, nanevši im prične gubitke, i zaplenile čitava kola njihove opreme, između ostalog svu korespondenciju koja je vrlo dragocena. Zajedno sa belogardističkom posadom povuklo se i skoro čitavo civilno stanovništvo kome smo uputili poziv da se vrati zajedno sa svojim župnikom. U Temenici se nalazila mešovita belogardistička i talijanska posada. Našima je pošlo za rukom da razbiju tu posadu čiji je izvestan deo pobegao u pravcu Sela. U Dolenjoj Vasi (dolenjski Špan Groznik)⁶ nalazila se belogardistička posada koju su naši brzo savladali, priličan njen deo pobili, dok je jedan deo uspeo da umakne. U tim akcijama, u kojima je neprijatelj pružao jak otpor i bio dobro utvrđen, imali smo ukupno 6 mrtvih i 16 ranjenih, čija nam opskrba zadaje velike brige.

Obzirom na to što je neprijatelj u zauzetim uporištima vršio jak pritisak na civilno stanovništvo i onemogućavao svaki politički rad na terenu, otežavao naš prelazak prema Ljubljani

⁴ Vidi dok. br. 102 i 106

⁵ Vidi dok. br. 102 i 115

⁶ Vidi tom VI, knj. 4, napomena br. 18 uz dok. br. 79.

članek
vsebina je izvajal

članek je izvajal ob 8.2.1.
članek

UNIVERZITET PRAVNE FAKULTET SLOVENIJE
Fakultativna vodstva

članek b60

na polotaju

Tedno smo je pisati poročila, ker imamo zavest, da jih ne prejemate. Tako je tvo. franko one 30. dec. pisal, da je niste prejeli našega poročila o Ajdovcu, ki smo ga mi pisali že dne 12. dec.. Izgleda pa tudi, da niste prejeli niti nekih drugih poročil.

1. A k c i j e

Akciji na teh in komunikaciji na dolini Mirne je sledila kot običajno sovražna intervencija z znatnimi silami iz smeri Trebnja in Belonoga. Vsi sovražni napadi so bili občitni, sovražnik se je v teku istega dne umaknil v svoje postojanke, kar pa smo še dalej ostali na terenu. V tem času se je močno popolvalo, vršilo se je politično delo in izvrševali smo mobilizacijo. Tako je Gankarjeva brigada dobila 32 prostovoljecev, vubjeva oca in prostovoljecev, a Komšičeva okoli 25+

Povorno smo izvršili napad na proggi Trebnje - St. Jani, ob kateri priliki je bila negrevljena znatna škoda - vsaga skupaj je sedaj porušena te proggi skoraj 8 km - tako, da je ustavljen pogumno vozak promet na tej proggi, sovražnik doslej še ni poskušal 1., da jo popravlja. Načelje je rušnik v St. Janu ohranilju nastavil, obrat.

V noči od 2/3 jan. t.l. izvršili smo napad na proggi Trebnje - Ajdovo mesto, kjer je bil uspešen, uvideni sta bili 2 lokomotivi ter uničenih 5 kaj cistern surovega olja/kroga dosegaj še ni popravljena.

Tako je ta akcija sme se premaknili na prostor preko Mirne pod naseljeno mesto in glavnemu gradu. V noči od 4/5 jan. izvršili smo napad s temi redimi, silimi na sovražne postojanke Primošte, Lemanica in Belonog. Nasledil rečna Temenica. Na Primoštem se je nahajala belogradistična posadka, ki je bila izredno utrjena z visokim zidom in puškarnicami ter gostospodarski prostorom oblikovala postojanko. Ta posadka je imela okoli 5 evropskih orodij. Aljub hrabrosti, s katero so naso silce napadle to postojanko, niso uspele, da je obvladoje. Kato smo naslednjega dne to posadko blokirali z naspadom. Sovražna posadka se je dotila toliko ogroženo, da je zapustila svoje položaje na Primoštem, se umaknila v smeri proti Selam pri Št. Pavlu, kjer se nahaja debro utrjena italijanska posadka. Načelje sil se jih ob tej priliki napola, prizadejalo jim precejanje izgube, zaplenile cel voz njihove sprese, med drugim vso korrespondenco, ki je zelo dragocena. Skupaj z belogradistično posadko se je umaknil tudi skoro vse civilno prebivalstvo, kateremu smo dali poziv, da se skupaj s svojim člunkom vrnsi. V Lemanici se je nahajala sedež belogradistična in italijanska posadka. Načelje je napovedalo, da se razstavi s posadko, katero izveste del, da je pohogni v smeri proti Selmu. V Lemanici vasi (olenjski Špan, Broznič) se je nahajala belogradistična posadka, katero se našli hitro obvladali, je preseči pobili, delo pa se je posredilo umakniti se. - V teh akcijah, v katerih je dajal sovražnik velik odpor in kjer je bil dobro utrjen, smo imeli mi skupaj 6 mrtvih in 16 ranjenih, katero presekram nam celo velike skrbi.

Udele na te, da je sovražnik v teh zarzeti postojankah izvajal velik pritisak na civilno prebivalstvo ter onemogočal raku večke politično delo na tem terenu, otežaval nam prehod proti Ljubljani ter ravno zasedel vršati veliko, ozerno mobilizacijo, smo mišljeno, da ima najla akcija velik vojaški in politični pomen.

Po tej akciji smo za nekaj časa ostali na tem terenu, kjer smo močno posiva, vrat se politično delo v vojski in na terenu. Politični delavci, ki so morali prav tako gredo pobegniti, so zopet na terenu.

Izjemača situacija je našla letnino ilustracijo vojaškega položaja na našem terenu. Vam dostačujemo poročilo obvezstaja Gabčeve brigade, iz katerega se vidi pregled sovražnih postojank v njihove jakosti. Splošno pa moremo reči, da spremjam sovražnik - niti pokrete s tem, da zlasti vodimo vse bližnje posadke. Naša prisotnost, ... ktorju je povzročila

i upravo počeo da vrši mobilizaciju velikog obima, mislimo da naša akcija ima veliki vojni i politički značaj.

Posle te akcije ostali smo neko vreme na tom terenu, gde se ljudstvo odmara i odvija se politički rad u vojsci i na terenu. Politički radnici, koji su morali da pobegnu pred Belom gardom, opet se nalaze na terenu.

Vojna situacija na našem terenu: za ilustraciju vojne situacije na našem terenu šaljemo Vam izveštaj obaveštajca Gupčeve brigade iz koga se vidi pregled neprijateljskih uporišta i njihove jačine. Uopšte treba da kažemo da neprijatelj prati naše pokrete time što stalno pojačava sve obližnje posade. Zbog naše prisutnosti na tom sektoru Nemci su preko granice znatno pojačali svoje posade i osvetljavaju granice reflektorma. Ove mere bezbednosti Nemaca unekoliko remete naš plan da na kratko vreme prodremo sa našim snagama na njihovu teritoriju, gde bismo hteli da izvršimo neke akcije od velikog značaja.

Politička situacija: naši vojni uspesi imaju veliki značaj za čitavo političko zbivanje na teritoriji naše zone. Narod stiče poverenje u nas, belogardistički civilni elementi su počeli da se kolebaju. Politički rad na terenu je vrlo intenzivan.

Organizacija i naši kadrovi: primili smo Vašu naredbu o reorganizaciji naših jedinica u pogledu kadrova.⁷ U prilogu Vam šaljemo naše predloge o izmenama u smislu iste Vaše naredbe.

Naši predloži: u cilju bolje veze sa Vama bezuslovno je potrebno da drug Miha⁸ pregleda i prekontroliše veze na terenu od Vas pa do Primskovog jer, kao što vidimo, ova veza ne funkcioniše. Mi smo slali izveštaje redovno, dok drug Jaka⁹ piše da ih niste primili.

Spisak štabova bataljona sa svim potrebnim podacima za sada još ne možemo da Vam pošaljemo mada su formirani već svi bataljoni. Nedostaju nam još jedino legalni podaci (imena) koje ćemo vam dostaviti naknadno.

I u Tomšičevoj brigadi radili smo na tome da dođu na odgovorna mesta najspesobniji fucioneri iako ne spada pod našu zonu. To smo učinili zbog toga jer bi Tomšičeva brigada, ako bi se odugovlačilo sa reorganizacijom, makar ona bila samo privremena, trpela veliku štetu.

Drug Franček nam je pričao da u skladištima ima puno uniformi, cipela i drugog materijala za našu vojsku. Dok je

¹ Vidi tom VI. knj. 4, dok. br. 136.

² Inž. Lojze Roje

³ Jaka Avšič

Gupčeva brigada još nekako snabdevena opremom, to je Kan-karevoj brigadi u tom pogledu pomoć vrlo, vrlo potrebna. Zato Vam predlažemo da učinite sve da se materijal za vojsku, koji se nalazi u skladištima, na bilo koji način otpremi iz skladišta na bilo koje mesto gde će biti pristupačan našoj vojsci.

Hitno nam je potreban novac za ranjenike. Već smo Vas u ranijim našim izveštajima izvestili koliku nam brigu zadaju upravo ranjenici i kako smo privremeno rešili problem. A zato nam je potreban upravo novac. Znamo da ne raspolažete većim sumama, ali novac nam je potreban u prvom redu za ranjenike pa tek onda za vojsku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Bolko Brezar¹⁰

Komandant
M. Šaranović

BR. 9

IZVEŠTAJ ŠTABA KAMNIŠKO-KOKRŠKOG ODREDA OD 9 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU PRVE GRUPE SPO O BORBI KAMNIŠKOG I MORAVSKOG BATALJONA NA KOSTAV- SKOJ PLANINI I O BORBAMA ODREDA U TOKU JA- NUARA¹

STAB KAMNIŠKO-KOKRŠKOG ODREDA
br. 9

Na položaju 9. I. 1943

ŠTABU I GRUPE ODREDA SLOV. PART. ODREDA

Pismo poslato 21. 12. 42 primili smo 7. I. 1943. Istog dana stigli su i kuriri Gojko i Cene. Naredbu smo uzeli na znanje i također preduzeli potrebne korake da podignemo deponovani eksplozivni materijal, koga doduše nema mnogo ali bi sa njimp moglo nešto napraviti.

Nešto od tog materijala poseduje i Moravski bataljon, koji ima i minerski vod i aparat za električno paljenje.

¹⁰ Dr Jože Brilej

¹ Original, pisan olovkom, nalazi se u arhivi CK SKS.

Odmah posle odlaska drugova Silva² i Koste,³ dakle 20.12., došao je na vezu s nama bataljon sa drugom Kranjcem,⁴ to jest Moravški bataljon Savinjskog odreda II grupe odreda. Sa tim bataljonom stigao je i drag Marok,⁵ komandant Savinjskog odreda. Odmah posle dolaska sastali smo se sa njihovim štabom i ustanovili da su vesti kako je ovaj bataljon bez veze sa svojom komandom bile netočne, te zbog toga tu ne može biti nikakvog definitivnog priključenja. Sastao se uži štab sa po dva prestatvnika svakog odreda, ova četiri člana dobili su ovlašćenje za donošenje odluka. Sastavljeni je bila naredba koja je obuhvatala više tačaka o pojačanju discipline. Ova naredba bila je primljena saglasno sa štabom Savinjskog odreda. Taj kombinovani štab Kokrško-savinjskog odreda sastaje se svakodnevno i rešava sva tekuća pitanja. Odmah posle dolaska drug Kranjc je ponovo otisao sa jačom patrolom na moravški teren i nakon osam dan⁶ vratio se. 24. 12. doživeli smo jak napad od strane neprijatelja.⁷ Bilo je oko 2500 do 3000 neprijateljskih vojnika. Bili smo primorani da odmah prihvativimo borbu i prinudimo neprijatelja na povlačenje, posle čega smo se mi povukli. Nažalost imali smo pri tom prilično žrtava; poginuli su drugovi Silvo Kamnikar p. o., Vido⁸ k. I bataljona, Miha* p. čete, Dušan" p.d., Lojze¹⁰ v., Matija, Riko, Marica.¹¹ Nedostaju Lojze, novodošli partizan, i Herman,¹² koji se navodno javio nemačkim vlastima.¹³ Rukovodstvo smo popunili na ovaj način: drug Tugo,¹⁴ komandir II čete zastupa, do daljeg rešenja štaba grupe, komandanta odreda. Za komandanta bataljona po-

² Matija Bleje, narodni heroj. Poginuo 24 decembra 1942 god. na Kostavskoj planini.

³ Stane Bizjak

* Franc Poglajen

⁵ Alojz Kolman, narodni heroj. Poginuo 9 novembra 1944 god. u Koprivniku u Kočevskoj.

⁶ Vidi dok. br. 184

⁷ Franc Per

^e Tine Pestotnik, komandir Prve čete

['] Peter Podbevsek, komandir Druge čete

¹⁰ Janez Vražem

¹¹ Nace Plevl, Franc Kotar i Meta Masel

Herman Debeljak-Ruso je poginuo.

^{ia} U borbi na Slevcu su, pored pomenutih u dokumentu, iz Kamniškog bataljona, poginuli sledeći partizani Zasavskog bataljona: A. Zupančič-Cvajer iz Trbovlja, Maks Smolnikar-Jovo iz Ljubljane, Gašper iz Dobre Polje (verovatno Jože Trstenjak, rodom iz Poljčana, koji se posle kapitulacije Jugoslavije nastanio u Dobre Polju u Dolenjskoj), A. Brodar-Slavko iz Dolgog Brda kod Litije, Viktor Bukovec-Capajev iz Št. Jurja, Rudi Naglič-Zan iz Crnuča kod Ljubljane i Ivan Sever-Ivo iz Podlipovca. Ukupno je poginulo 16 partizana. (Podatke dao prema svojim beleškama Franc Podstudenšek).

¹⁴ Tomaž Slapar

stavljen je drug Metod,¹⁵ za komandira I čete drug Ludvik, a za komandira II čete drug Srečo.¹⁸ Također su postavljeni komandiri vodova i ostali rukovodioci, ukoliko su bili potrebni. Prema podacima koje smo uspeli dobiti neprijatelj je imao takođe teške gubitke. Opšti izveštaji su 180—200 mrtvih i mnogo ranjeno, međutim postoje i izveštaji i to iz nemačkih izvora, 311 mrtvih. Takođe ih je nešto pobeglo iz svih tih borbi, to jest 24. 12. 30. 12.¹⁷ i u borbi 5. I.¹⁸ koju je vodila patrola koja je išla za Gorenjsku. Nemcima nedostaje 81 vojnik, za koje kažu da su pobegli. Pošto smo se posle borbe 24. 12. povlačili na dve strane, odmah smo poslali veze te smo do 27. 12. uspeli pronaći sve drugove koji nisu poginuli.

Uhapšeni i streljani su bili i trojica špijuna koji su priznali da su od neprijatelja primili oružje i novac i pošti u borbu protiv partizana, tragali za partizanima i prokazivali ih.

U logor se vratio drug Silvester¹⁹ od OK, sa kojim smo održali savetovanje. Posle dva dana vratio se na teren ali sa njim imamo redovite veze. 31. 12. otkrila nas je neprijateljska patrola sa kojom smo imali manji sukob, tako da je neprijatelj pretrpeo gubitke od 6 mrtvih i 2 teško ranjena. Pošto nismo imali tačnih podataka, povukli smo se bez gubitaka.

Vratila se patrola iz Gorenjske sa kojom se još nismo sastali. I ova patrola vodila je kratku ali veoma tešku borbu i nanela neprijatelju također teške gubitke, oko 20 mrtvih i 30 ranjenih. Patrola se povukla i nedostaju joj dva druga. Patrola se još nije sastala sa odredom ali imamo vezu sa njom. Nekoliko drugova ove patrole već se vratilo sa dva ranjena druga (Lenart²⁰ i Boltežar²¹).

Dobili smo nekoliko novih drugova a mobilizacija novih je u toku i potrebne patrole su već razaslate.

Također su izdate naredbe o obaveznim političkim i vojnim časovima koji su već otpočeli. Izvršeno je više akcija za nabavku hrane tako da sa ishranom nekako ide. Moral kod drugova je na priličnoj visini ali imamo nekoliko slučajeva bolesti, naročito više slučajeva čireva i to najviše zbog prehlade. Gubitak poginulih drugova nije ostale suviše slomio ali će nedostajati komandni kadar koji je izginuo u borbi 24. 12.

¹⁵ Jakob Golob

¹⁶ Tomaž Novak, poginuo u jesen 1943 god. kao zamenik komandanta VI brigade »Slavko Šlander« u Rovtama iznad Smartnog ob Dreti.

¹⁷ Vidi dok. br. „108“

¹⁸ Vidi dok. br. 111

¹⁹ Viktor Stražišar, poginuo jula 1943 u Radomljama kod Kamnika.

²⁰ Franc Pasterk, narodni heroj, poginuo 4 aprila 1943 god. kod Mežice.

²¹ Franc Cemel

U borbi 24. 12. bio je ranjen u ruku drug Kostja²² (tehnik) i Nemci su pronašli spremljen šapirograf. Momentano smo se dogovorili sa rukovodstvom II grupe, ovde je bio i komandanat II grupe drug Stane,²³ da ćemo tehniku organizovati zajedno, tako da će se i za nas pripremiti tehnika. Savinjski odred II grupe ima već organizovanu tehniku. Cim se vrati sa terena drug Silvester, moramo da se osamostalimo. Terenski Jože²⁴ je dobio zadatak da se pobrine za prostoriju jer upravo u tome, što nismo imali prostorije da tehniku smestimo negde na sigurno mesto, leži uzrok što je tehnika propala, što u vojnoj jedinici može da se dogodi svakog momenta.

Nismo izgubili nikakvo oružje. Najviše briga nam momentano zadaje pomanjkanje municije, one municije radi koje je pošao u dolinu drug Tiln²⁵, još . . nemamo te se patrola, koja je otišla po nju na dogovorenu vezu, vratila natrag praznih ruku. Veoma malo municije ima i Moravški bataljon. Sumnjam u to da bi bilo pravilno kad bismo municiju dobijenu na... grupe delili sa jedinicom II grupe. Drug Aleksandar²⁶ je sa svojom četom priključen II grupi odreda i dobio je zadatak da pode na teren koji mu je već ranije bio određen.

Još uvek je otvoreno pitanje Koruške. Lenart je, kako je već napomenuto, ranjen; ipak se nalazi u jedinici i može se kretati. Međutim mnogo lakše ćemo sva ta pitanja resiti, to jest naoružanje, pomoći, o Koruškoj, kad stigne drug Kostja²⁷ u odred.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU:

Za komandanta
Tugomir Kalovški

Politički komesar
Štefan Jakopič²⁸

24. 1. 43.

Druže Matija!²⁹

Ja se zasad nalazim u jednoj jedinici K. b.³⁰ i idućom vezom vratitiću se do Tebe. 24.12. 42 imali su K. i M.³¹ bataljon borbu na Kostavskoj planini. Tom prilikom neprijatelj je imao 214 mrtvih i 83 nestala. Grupa koja se vratila iz Kokre vodila je 5. 1. borbu na Osnovčku. Neprijatelj je imao ovde

" Milovan Ilich, kasnije postao izdajnik.

** Franc Rozman

** Ignac Strlekar

" Valentin Zaletel

" Milan Cadež

²⁷ Stane Bizjak

Anton Stefe

" Maks Krmelj

⁸⁰ Kamniški bataljon

" Moravški bataljon

oko 20 mrtvih i ranjenih. 27. 12. 42 imao je bataljon čarku na Kolovcu. Tom prilikom bio je jedan špijun mrtav, jedan vojnik je poginuo, trojica ranjena. 19. 1. 43³² su Nemci i SS crni opkolili bataljon i počeli izbliza da gađaju kuće u kojima su se nalazili naši vojnici. Otpor je bio slab i naše čete su morale da se povlače pod vatrom teških mitraljeza.

21. 1. 43³³ su Nemci ponovo pokušali da opkole bataljon; čete su se ipak pravovremeno povukle sa ugroženog položaja. U sukobu je neprijatelj imao nekoliko gubitaka. Naše žrtve 24. 12. 42 : 16 poginulih, 8 ranjenih. 5. 1. 43 : 1 poginuo, 3 ranjena. 27. 12. 42 niko nije poginuo niti je ranjen. 19. 1. 43 : 12 poginulo, 20 uhapšeno, 7 ranjeno. 21. 1. 43: prema nemačkom izveštaju 2 naša poginula, 1 ranjen.

Zbog koncentracije svih neprijateljskih snaga prema bataljonu bilo je nužno koncentrisati naše snage. Bez obzira na to moral je veoma visok, neki novi borci su se dobro držali i ništa ih nije slomilo. Zarobljeni su bili novi borci a izgubili smo i kada, i to Matiju, Vida, Mihu, Lojza, komand, i Kostju³⁴ i Ladu³⁵ politkoma, tako da nam je potreбno nekoliko novih snaga — kadrova. Ranjen je Lenart tako da je za neko vreme njegova misija izvan dnevnog reda. Ali uskoro će da ozdravi i veoma se razveselio na vest da će moći da se bori u svome kraju. Veza sa Sijajerskom operativnom zonom je uspostavljena. Mobilisali su oko 80—100 novih boraca i nadalje će vršiti mobilizaciju. Počće se izvoditi i akcije. Nemci spremaju opštu hajku ali im neće uspeti da nas razbiju. Bombi — bombi treba. Detaljniji izveštaj sa terena sledi ako se nađem sa Silvestrom na terenu je uglavnom sve u redu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Kostja³⁶

Lenart je Koruščanin, dezertirao je iz nemačke vojske. Posloćemo ga sada u Korušku. Ovaj izveštaj smo otkucali tako da ga je dobio i odred. Kostin izveštaj i izveštaj odreda poslali smo Komandi.

Vidi dok. br. 125

Kamniški bataljon se tog dana nalazio u selu Kališe. Meštanin Gregor Sušnik obavestio je žandarmerisku stanicu u Stahovici o prisustvu partizana. Nemci koje je vodio Franc Bodlaj, dezerter, došli su u dolinu i iznenadili bataljon. Bataljon se povukao u pravcu Zubejevo-Tuhinj, prešao glavnu cestu, gde su ga iznad Zlatog Polja 21 januara Nemci ponovo Dokušali da opkole. (Podatke dao Franc Podstudenšek).

³² Vidi dok. br. 59 i 125

" Anton Stefe

" Slavko Kovač

^M Stane Bizjak

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTA-JERSKE OD 10 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI PODREĐENIH JE-DINICA OD 19 NOVEMBRA 1942 DO 5 JANUARA 1943 GODINE¹

**STAJERSKA OPERATIVNA ZONA
SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE**

STAB ZONE

tek. broj 64/2

Na položaju, 10. I. 1943

**RATNI IZVEŠTAJ GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE
PARTIZANSKE VOJSKE BROJ 12**

Ratni izveštaj Pohorskog bataljona od 19. 11. do 5. 12. 1942.

19. 11. streljan nemački učitelj, član NSDAP^{1'} — a... i potkazivač.

21. 11. Hajmatbundu³ u Podgorju zaplenjeno 12 pušaka.

22. 11. ubijen Sturmführer u Ribnici i uništen motor.

25. 11. borbe na Crnem Vrhu. U borbi učestvovalo je oko 5000 Nemaca, pred kojima se je bataljon uspešno povukao i u toku povlačenja naneo neprijatelju manje gubitke.

Na našoj strani nije bilo žrtava.

28. 11. zarobljen nemački vojnik, razoružan, lišen uniforme i pušten.

4. 12. u Ribnici ubijen neki Obergefreiter, istovremeno je ubijen gestapovac Alfred Smitt, rodom iz Švajcarske, koji je progono radnike, potkazivao ih i slao u mariborske zatvore. S njime je poginula i njegova kći, nemačka bludnica i potkazičića, i njegov pomagač gestapovac.

5. 12. bio je napadnut logor u kojem je bila samo jedna četa. Druge dve bile su na maršu. U borbi učestvovalo je 250 policijaca i trajala je dva sata. Borba je bila prilično oštra i neprijatelj je jurišao dva puta, ali je svaki put bio odbijen žestokom vatrom naših drugova. Baš kad su drugovi jurišali, vratila se sa marša štabna patrola od 7 ljudi i napala je neprijatelja s leđa. Nemci, koji nisu očekivali napad s leđa, dali

¹ Originali se nalaze u arhivi CK SKS i u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

^a Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei — Nacionalsocialistička nemačka radnička partija.

^a Steirischer Heimatbund — Stajerski otadžbinski savez

su se u paničan beg, a patrola je junački jurišala do logora. Neprijatelj je na bojištu ostavio 25 mrtvih.¹ Broj ranjenika nije poznat. Na našoj strani poginuli su junačkom smrću drug četni komesar Bosanec,⁵ komandir voda Tine⁶ i partizan Prve cete drug Gojko.

Ratni izveštaj Moravškog bataljona od 28. 11. do 30. 12. 1942

Prema podacima obaveštajne službe poslati su u akciju dva gestapovca sa zadatkom da pronađu naš logor. Patrola od 6 ljudi, poslata za njima u poteru, zarobila ih je i dovela u logor. Gestapovci su bili naoružani lovačkim puškama, revolverima i bombama. Na saslušanju priznali su da su bili u službi okupatora. Streljani su.

28. 11. ubijen je špijun France Zupančič iz Ješenja, strah i trepet čitave okoline. 19. 12. obaveštajna služba javila je da okupator namerava iseliti nekoliko porodica u Moravčama. Obaveštenje je stiglo u 1 sat posle podne. Komandant bataljona izvestio je partizane o nameri okupatora. U logoru je nastala neobična vreva. Za vreme brzog spremanja za pokret čuli su se borbeni povici drugova. Svi su bili spremni da svojom krvlju spreče namere okupatora. Za pet minuta bataljon je bio spremna za pokret. Oko tri sata popodne branici slovenačkog naroda stigli su do Moravča. Moravče su bile opkoljene a naše zasede kontrolisale su čitav saobraćaj. Kasno uveče bataljon je pošao sa svojih položaja i pozdravljen od oduševljenog stanovništva nastavio je svoj put. Neprijatelj je video da su borci slovenačkog naroda budno na straži, spremni za odbranu svog naroda pred fašističkim varvarima. Zato je odustao od iseljavanja. Slovenski narod moravške okoline oduševljeno je dočekao svoju vojsku koja mu je garancija za oslobođenje.

Tom prilikom uhvaćena su dva bandita koja su bila preobučena u partizanske uniforme i u korist Nemaca špijunirala po selima. Streljani su. Posle akcije u Moravčama,⁷ bataljon je pošao da se priključi Kamniškom bataljonu. Susret sa drugovima iz Kamniškog bataljona bio je nadasve srdačan. Radost je bila beskrajna. Pošto je nemacka izviđačka patrola od 6 ljudi već ranije otkrila logor Kamniškog bataljona... drugi dan posle koncentracije pripremio [je neprijatelj] napad u kojem je učestvovalo preko 2 hiljade fašista. Borba je započela rano ujutro u 7 sati i trajala je do 11 pre podne. Nepri-

¹ Vidi dok. br. 184

⁵ Ivan Kolšak

⁶ Franc Ravnikar

⁷ Vidi dok. br. 201 u 4 knjizi VI toma.

jatelj je masovno napadao bez obzira na žrtve. Naši borci su zajedničkim snagama odbijali pobesnele fašističke pse koji su preduzimali juriš za [jurišem]. Pošto je neprijatelj stalno dovlačio nove rezerve, drugovi su jurišem probili obruč i forsirali povlačenje. U toj borbi poginulo je preko 300 okupatorskih vojnika⁹, dok broj ranjenih nije poznat. Na našoj strani palo je junačkom smrću 15 drugova i drugarica.⁸

13. 12. fašisti su ponovo otkrili logor i napali ga. U toj borbi koja je bila kratka poginula su 4 fašista a na našoj strani nije bilo žrtava.

4. 1. Kad se vraćala četa druga Aleksandra⁰ s borbenog zadatka i provela dan u selu, došli su fašisti da je napadnu. Pošto je četa bila blagovremeno obaveštena, zauzela je položaj i sačekala je neprijatelja. Neprijatelj je do srži osetio mržnju koju prema njemu gaji slovenački partizan. Na bojnom polju ostalo je 37 poginulih fašista.¹⁰ Ostali su panično pobegli. Na našoj strani poginuo je drug Zivko.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Stante Peter-Skala

Zam. politkomesara
Dušan Kraigher

Vidi dok. br. 101 i 180 u 4 knjizi VI toma.

Milan Cadež

¹⁰ Vidi dok. br. 111

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 10 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU U PODREĐENIM JEDINICAMA I NA TERENU¹

Na položaju, 10. 1. 1943

**ŠTAJERSKA OPERATIVNA ZONA
SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE
STAB ZONE**
Br. 13, t. br. 63/1

R A P O R T BR. 13

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE

1. Patrola koja je išla sa drug. Stanetom² i drug. Tomažem³ na Pohorje vratila se. Došao je i drug Stane, dok je drug Tomaž ostao na bolovanju zbog rane koju je dobio prilikom nekog manjeg sukoba.

Podrobniji izveštaj o svim partizanskim jedinicama u Štajerskoj ne možemo dati jer još nemamo veze sa Kozjanskim bataljonom, zato Vam javljamo samo o stanju Pohorskog i Moravškog bataljona. Savinjski je bio razbijen, o čemu smo već izvestili u prošlim raportima.⁴

2. Stanje Pohorskog bataljona je sledeće: Brojno stanje 80 boraca, među njima 11 žena koje su formirane u poseban ženski vod. Komandir voda je drugarica Kata,⁵ jedna od najstarijih partizanki, koja je kao borac u svim borbama pokazala odlično držanje. Odlična je bila u borbi i na radu.

Moral bataljona je dobar. Pitanje zimovanja rešili su na taj način što su pripremili prilične zalihe hrane, tako da se ni pri najjačoj zimi neće morati pribegavati rekviziciji. Po izjavi druga Staneta imaju hrane za pet meseci, ako računamo jedan kilogram suve hrane po osobi. Većih ofanzivno-vojničkih akcija bataljon nije preduzimao jer se formirao tek kasno u jesen® i dobio direktivu od nas da pripremi hranu za zimovanje. Zbog toga je svu aktivnost koncentrisao u tom

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

^a Franc Rozman

³ Dušan Kveder

⁴ Vidi dok. br. 101 u 4 knjizi VI toma.

⁵ Katarina Mede, narodni heroj. Poginula 8 januara 1943 god. na Pohorju.

" Vidi dok. br. 100 i 101 u 4 knjizi VI toma.

pravcu. Međutim, ako računama sa činjenicom da je svaka ekonomska akcija bila povezana sa vojničkom, pošto je skoro svaka trgovina bila čuvana, onda vidimo da je bataljon imao stalni dodir sa neprijateljem. Velike rekvizicije koje je preduzimao bataljon prisilile su neprijatelja da vrlo često preduzima »hajke« i to »hajke« velikog obima, jer je u njima učestvovalo 5—6 hiljada vojnika. Svim tim hajkama je posle uspešnih udaraca bataljon izmakao, većinom bez gubitaka, dok su fašisti uvek skupo plaćali svoje »poseće«.

Sto se tiče političkog rada u bataljonu stvar stoji tako da se drugi politkomesari, kao i ostali politički radnici, mnogo zalažu da bataljon politički izgrade. Tu su međutim opet iskrse prilične poteškoće i to prvo zbog akcija i čestih »hajki«, a drugo zbog politički slabo izgrađenih drugova koji bez literature nisu mogli ostalim drugovima pružiti ono što su morali. Sada kad smo s Vaše strane dobili potreban materijal, biće ovaj nedostatak smanjen, ako ne i potpuno otklonjen.

Teren po kome se bataljon kreće bio je »devičanski« jer tamo nije bilo ni partizana, ni terenskih. Zato je bataljon posvetio terenu najveću pažnju time što je dao na raspoloženje sve što je u političkom pogledu bilo sposobno. Ti drugovi išli su sa svojim patrolama od kuće do kuće i od sela do sela i tumačili ljudima cilj naše borbe i Osvobodilne fronte. To nam je pomoglo da imamo prilično dobro zaleđe na terenu.

Kao u čitavoj Štajerskoj i ovde je bio teren posijan Vermanima koji su se nalazili kod kuća u uniformama a neki i sa puškama. Naše patrole su ih redovno posećivale, kupile uniforme i oružje (oko 60 pušaka) tako da su se naši drugovi dobro snabdeli. odećom. Pošto je čitav bataljon bio u uniformama Vermanštafa Nemci su bili prisiljeni da promene boju tih uniformi, da se u slučaju hajki ne bi »pomešali«.

3. Brojno stanje Moravškog bataljona je 100 boraca. Stanje tog bataljona se stalno povećava usled mobilizacije. Bataljon je nastao od ranije Moravške čete, kojom je rukovodio drug Risto,⁷ ali pošto je na tom terenu situacija bila podesna za mobilizaciju, četa je počela da prerasta u bataljon. Velike poteškoće su bile zbog naoružanja, što se, međutim, kasnije popravilo. Velika većina drugova je seljačkog porekla, to su seoski momci koji su politički hrišćanski orijentisani. Tu je pre svega potreban politički rad koji je, međutim, jako ometan zbog pomanjkanja kadrova.

I taj bataljon nije preduzimao vojničke akcije te i sa magazinima stoji prilično loše. Krivica je do slabog naoružanja i nedovoljne odlučnosti vojnog kadra.

⁷ Fran Mazovec

Kao što smo već izvestili izvršena je koncentracija sa Kamniškim bataljonom. Neprijatelj je odmah saznao za veću koncentraciju i u skladu s time izvršio i napad. Udruženim snagama neprijatelj je bio odbijen, ipak smo imali neuobičajeno mnogo žrtava (podaci se nalaze u »Vojnom izveštaju»).⁸

Teren na kome se bataljon nalazi bio je također »devičanski«. Zbog toga je bataljon imao prilično političkog uspeha na terenu. Pružio je svu podršku terenskim radnicima tako da možemo mirno reći da ovaj teren ništa ne zaostaje iza Dolenjske u nroleće.

U poslednjem »Raportu« smo Vas izvestili o Kamniško-savinjskoj brigadi koja bi trebalo da operiše na kamniškom terenu sve tamo do Savinjske Doline. Praksa je međutim pokazala da je za sada to nemoguće jer je nužno potrebno da čete ostanu na terenu kao punktovi za mobilizaciju i kontrolu terena. Međutim ako te čete ostavimo na terenu brigada će se jednostavno razbiti. Zbog toga će koncentracija još ostati, ali ćemo ipak slati borbene patrole na sve strane, tako što ćemo jednu četu poslati u Savinjsku Dolinu, gde će usput preduzimati akcije i potražiti vezu sa terencima koji su se »zabili« u svoje rupe da prezime kao medvedi. Četi je dat zadatak da ih probudi iz zimskog sna i potera na teren gde su upravo danas tako preko potrebnii.

Kada međutim ubrzanim mobilizacijom brigada bude porasla do tog broja, i ako budemo mogli svu tu masu naoružavati i snabdeti potrebnem municijom koja nam za sada veoma nedostaje — onda će brigada biti u stanju da počne manevrirati po čitavom tom terenu.

Nadamo se da će uskoro moći biti formirana naša samostalna brigada, koja će moći operisati po Savinjskoj Dolini uključno sa revirima.

4. Nakon glupog razbijanja Savinjskog bataljona — o čemu smo već izvestili — jedan deo bio je priključen Moravškom bataljonu a jedna grupa otišla je prema Pohorju (12 ljudi i 2 puškomitrailjeza), a 27 ih nedostaje. Prilažemo Vam slike drugova koje su Nemci slikali u Celju, ostali su poginuli.

Moralno stanje kod preživelih drugova je ispod kritike. Grupa koja je išla prema Pohorju nije se javila na javku već se nekuda »zabilia« te su svi pokušaji da ih pronađemo bili bez uspeha. Raspitivanja se još vrše. Kao borci iz razbijenog bataljona ostali su samo drugovi Simon⁹ i Marok.¹⁰ Drug

⁹ Vidi dok. br. 10

¹⁰ Janko Sekirnik

¹⁰ Alojz Kolman, narodni heroj. Poginuo 9 novembra 1944 kod Koprivnika u Kočevskoj.

Pero,¹¹ bivši komandir čete, pobegao je iz Celja. Pri bekstvu je golim rukama probio kordon policije i srečno izbegao kiši metaka koja je osuta za njim. Za njim je upućena velika potera. Nama se do sada još nije javio, možda će se pojaviti kod vas.

5. Sva nastojanja da uhvatimo vezu sa Kozjanskim bataljonom ostala su bez uspeha. Drug Risto, koga smo poslali tamo kao komandanta bataljona sa drug. Vojtehom¹² nije nam se do sada još javio. Mi smo poslali dve patrole sa Pohorja da uspostave vezu, ali ni one nisu uhvatile vezu. Sada smo poslali novu patrolu pod komandom druga Simona, bivšeg komandanta Savinjskog bataljona, sa zadatkom da ih potraži i preuzeme komandu. Isto tako poslali smo novog politkomesara. Drug Risto i drug Vojteh moraju se javiti štabu. Iako dobro znaju gde se nalazimo nisu ni prstom maknuli da uhvate vezu.

Kozjanski bataljon preduzima vojne akcije, kako čujemo od ljudi. Drug Simon će pokušati uhvatiti vezu i sa hrvatskim partizanima.

6. I sa PK do sada nemamo veze, poslali smo tamo dve patrole da ga potraže. Sada smo dali zadatak i drugu Simonu da ga potraži i dovede na određeno mesto. PK, naime, također zna gde se nalazimo pošto je dao zadatak Ruškoj četi, koja je operisala oko Maribora, da se priključi nama. Jedna naša patrola je već uhvatila vezu sa kurirkom koja je održavala vezu sa odgovornim terencima za Maribor a koji imaju vezu sa PK. Ali smo imali peh, terenski se razboleo i otišao na lečenje u Celje, gde je verovatno poginuo, što smo već javili prošlog puta.

7. Političko-vojna situacija se od prošle Skaline¹³ posete Vama pa do danas temeljito poboljšala. Ogroman razmah ruske ofanzive kao i opasnost anglo-američke invazije prinudile su neprijatelja da povuče iz Štajerske deo Vermašta na front.¹⁴

Moral civilnog stanovništva podigao se na takav stepen kakav je bio pre italijanske ofanzive u Dolenjskoj. Potpuno je razumljivo da istovremeno dok raste moral kod stanovništva, pada kod neprijatelja. Fašistička uporišta su se neverovatno smanjila i smanjuju se iz dana u dan. Ostali međutim

¹¹ Prema spisku boraca »Simonovog« bataljona iz 1942 godine Pero je partizansko ime Jurija Slopka iz Velike Gorice. Navodno je pobegao, ali su ga izdajom Nemci ponovo uhvatili i streljali.

Jože Babič
" Peter Stante

" Nemci su samo mobilisali pojedina godišta a na front nikad nisu slali Wermanschaft kao posebnu vojnu formaciju.

grade bunkere po italijanskom sistemu koje uporno čuvaju i drže ih se kao pijan plota.

Zasede i patrole kojima je do pre kratkog vremena Štajerska bila preplavljena nestale su preko noći, tako da je kretanje postalo dosta jednostavno. Naravno i pored svih ovih činjenica ne smemo potcenjivati neprijatelja koji je još uvek dosta jak da s vremenom na vreme sakupi veći broj i pošalje ga u »hajku«. To čini na taj način da preko svojih špijuna, kojih ima još prilično, pronade partizanski logor, pripremi plan za napad, za nekoliko dana zaustavi vojni transport i priredi »hajku«. To su »hajke« većeg obima, koje, međutim, zbog demoralizacije nemačke vojske nemaju naročitih uspeha.

Kod poslednje hajke koja je bila na Pohorju učestvovalo je 5—6 hiljada Nemaca koji su se sa našim drugovima sreli i izmicali jedan drugome bez pucnjave. Jedan naš mitraljezac je tom prilikom načinio »taktičku grešku« i osuo rafal, nakon čega su se Nemci u bržem tempu povukli. Također se i medu policijom i žandarmima oseća prilična zabrinutost zbog teške situacije na frontu. Tako, naprimjer, žandarmi i neki policajci javno govore da neće pucati na partizane, ukoliko ovi ne budu na njih pucali. Naročito traže vezu sa partizanima slovenački žandarmi. Mi ćemo svakako prihvati ruku koju nam nude, sa konkretnim zadacima koje ćemo im dati. I vesti koje dolaze iz Koruške su veoma povoljne. U Koruškoj se nalaze sve narodnosti, tj. Rusi, Poljaci, Englezi, Francuzi i mnogo Slovenaca koje šalju odnosno poslali su ih u Korušku u radnu službu. Prema vestima u Koruškoj se nalazi oko 28 hiljada stanovnika iz Gorenjske i Štajerske.

Situacija je navodno vrlo podesna za mobilizaciju i u tom cilju poslaćemo specijalnu patrolu da se upozna sa stvarnim stanjem. Već smo imali vezu sa 16 Poljaka koji su bili spremni da podu u partizane, ali su nam ih ispred nosa odveli. Ako bude moguće formiraćemo Korušku četu koja će tamo operisati i vršiti mobilizaciju.

8. Mobilizaciju, koju sprovode Nemci, iskorisćavamo koliko je moguće. Naša mobilizacija na moravškom terenu uspela je 90%. Naše patrole išle su po selima i kupile regrute. U opštini Moravče bilo je pozvano 48 regruta ali ih se prijavilo samo 5, ostalo je pošlo u partizane. U Kamniku su se javila samo 3. Takva je situacija ovde. U Štajerskoj verovatno nećemo imati takvog uspeha, ipak se nadamo da ćemo i tamo pobrkatи nemačke račune.

Na terenu Pohorja su već dobili pozive za regrutaciju. Većina je protiv nemačke mobilizacije i čeka našu. Kako je međutim prošla naša mobilizacija u Štajerskoj još ne znamo.

Najveće poteškoće su sa revirima i Savinjskom Dolinom, gde nema partizanskih jedinica i teren je veoma slab. Što se tiče terenskih radnika, o njihovom radu ili neradu izvestiće vas PK, odnosno drug Jug.¹⁵ Mi možemo da damo samo naše mišljenje a to je da su terenci pokazali vrlo malo aktivnosti.

9. Ponegde se pojavila Bela garda, ipak se ne mogu **zapaziti** nikakvi znaci koji bi svedočili o organizovanoj Beloj garđi. Najveća opasnost koja je postojala otklonjena je — to je Vermanšaft. To međutim, jasno, ne znači da potcenjujemo, odnosno isključujemo mogućnost pojave Bele garde. Zbog toga stojimo budno na straži, te ćemo i ubuduće bez samlosti **zbijati** svaku takvu pojavu.

Slanjem vermana na front smanjuju se njihova uporišta a kod ostalih raste demoralizacija.

10. Sada još nekoliko reči o našem gledanju na situaciju. U vreme kad se drug Skala nalazio kod Vas bila je kriza na vrhuncu, i to u partizanskim jedinicama kao i na terenu. Glavni problem bila je nastupajuća zima na koju je svaki partizan gledao, sa velikim strahom. Vojna snaga neprijatelja bila je ogromna. »Hajke« su bile tako česte da su im se naše jedinice jedva izmicale. Zato su svi postavljali pitanje šta će biti kad bude snega i tragova. Sve to dovelo ih je do toga da su na dnevnom redu bila dezertiranja.

Sada, kad se međunarodna situacija temeljito promenila, neprijateljske snage su se smanjile a naši drugovi se navikli na zimu. Zbog toga možemo danas reći da smo krizu preboleli. I ne samo to! Danas vršimo masovnu mobilizaciju tako da se naše jedinice neprekidno povećavaju, suprotno onome što je izgledalo u jesen. Pitanje je samo oružje i municija. Da imamo dovoljno oružja i municije, mogli bismo preuzeti veće ofanzivne akcije. Zbog toga bilo bi dobro, ukoliko imate u planu, da nam pružite pre kakvu vojničku pomoć. To Vam pišemo zbog toga što smo, naime, sa strane saznali o jedinstvenom rukovodstvu za čitavu Jugoslaviju, zatim o nekakvim brigadama, zonama i slanju oružja i još štošta. To su naravno, pričanja koja međutim verovatno neće biti bez osnova. Zato još jedanput naglašavamo da bi nam mnogo koristila što brža vojnička pomoć. Baš sad, kad ovo pišem, došlo je 20 regruta kojima ne možemo dati nikakvo oružje; a takve nenaoružane mase imamo dosta a povećavaće se iz dana u dan.

11. Pošto su se prilike temeljito poboljšale možemo pružiti punu sigurnost bilo kome članu Gl. štaba odnosno CK. Jesenjas kad nam je postavljeno pitanje takve posete bili smo

¹⁵ Dušan Kraigher

protiv, zbog loše situacije, sada bismo međutim sa radošću prihvatali takvu posetu koju smatramo i potrebnom.

12. Zbog pomanjkanja vojnih snaga Nemci su organizovali seoske straže koje dobivaju oružje uveće pre nego što podu u patrolu. Ta »seoska straža« je u velikoj većini naša i počećemo je sistematski razoružavati, a sve ostalo što se bude odupiralo temeljito ćemo očistiti.

13. Komandir čete drug Aleksandar¹⁶ stigao je konačno do nas. Doveo je sa sobom 20 drugova sa jednim puškomitrailjezom. Poslaćemo ga kao pojačanje Pohorskom bataljonu.

Kamniški bataljon je pre kratkog vremena izvestio da naš Moravški bataljon nema vezu sa Grupom, a Grupa sa Glavnim štabom. To, međutim, nije tačno jer je drug Skala vodio pregovore o koncentraciji i isto tako poslao izveštaj G. Š.¹⁷ To radi objašnjenja.

SMRT FA5TZMU — SLOBODA NARODU!

Za komandanta
Stante Peter-Skala (M. P.)

Za politkomesara
Dušan Kraigher

BK. 12

DIREKTIVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 12 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU PRVE OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE ZA LIKVIDACIJU NEPRIJATELJSKIH UPORIŠTA U DOLINI MIRNE, TEMENICE I GORNJE KRKE¹

GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
Položaj, 12. I. 1943

ŠTABU DOLENJSKE OPERATIVNE ZONE

Raspored Vaših snaga u poslednje vreme nije nam sa svim poznat. Ipak, mislimo da radite u duhu direktiva koje smo Vam već izdali. Da biste mogli upoznati do podrobnosti

¹⁸ Milan Cadež. Vidi dok. br. 9

¹⁷ Glavni štab NOV i PO Slovenie

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

novi komandni sastav, dajemo Vam za rad sledeću zajedničku direktivu.

1) Likvidacija doline reke Mirne bila bi od velike važnosti pošto bi se time stekla dublja pozadina i obezbedio smeštaj pozadinskih ustanova te zone. Pored toga, mislimo da bi se na taj način proširenom teritorijom mogli steći uslovi za mobilizaciju novih snaga. U ovo zimsko vreme mogle bi se Talijani prekinuti sve veze sa Novim Mestom i Trebnjem a zatim likvidirati njihova uporišta u gornjem delu reke Mirne. Prema našem mišljenju to bi trebalo da bude Vaša prva akcija Vaših zajedničkih snaga.

2) Likvidacija Primskovog i talijanskih i belogardiskih uporišta u dolini reke Temenice olakšala bi vezu sa Ljubljano-nom. To bi bila, prema našem mišljenju, Vaša druga akcija.

3) Likvidacija Police bila bi od velikog političkog i taktičkog značaja. Ona bi duboko odjeknula u ljubljanskim belogardističkim krugovima. Na taj način mi bismo stvorili oko Ljubljane duboku i sigurnu pozadinu. Talijane bismo prinudili na neposrednu odbranu železničke pruge. Garnizon na Polici je u poslednje vreme nešto pojačan. Zato ova akcija treba da bude dobro pripremljena. Obezbeđenja treba postaviti u pravcu Grosuplja i Novog Mesta. Izvršenje ovoga zavisi od rasporeda Vaših snaga. Mislimo da je najbolje ako izvedete ove akcije dok još ima snega.

Predeo severno od pruge Ljubljana — Grosuplje — Trebne doduše ne bi mogao služiti kao uporište većim snagama, ipak bi se na tom sektoru lako izveo raspored bataljona za akcije na prugu i garnizone duž nje.

4) Posle toga bi svim snagama očistili basen gornje Krke. Prema našem mišljenju, najpre bi trebalo uništiti uporišta: Sela pri Sumberku, Korinj, Ambrus, Kompolje, posle čega bi došla u obzir linija otpora u neposrednoj blizini reke Krke. Najpre bi trebalo da se unište sve komunikacije i prilazi pojedinim garnizonima, a onda ih odlučno napadnuti. Najjači otpor biće, verovatno, oko Krške Vasi i Zagradeca. Dvor se može lako likvidirati pošto je samo belogardističko uporište. Pad Žužemberka zavisi od pravilne blokade.

Tom prilikom, razumljivo, treba razoružati sva belogardistička sela severno i južno od doline reke Krke kao i u Suhoj Krajini.

Kompolje smo dodelili Vama pošto je prilaz ka njemu lakši sa Vaše strane.

Važnost basena gornje Krke: stiče se pogodno uporište za dejstvo na sve strane. U Kočevskom Rogu dobili bismo sigurno

uporište za smeštaj naših pozadinskih ustanova. Konačno, sa tog terena mogli bismo organizovati vezu na sve strane Slovenije. Osvajanjem belogardističkih uporišta dobijamo mnogo i u političkom pogledu jer se Bela garda nalazi pred rasulom.

Sa vojnog stanovišta bilo bi pravilno da se najpre očisti predeo pored gornje Krke i da se tek posle toga pređe u akciju na Policu. Ovo iziskuje duže čekanje, ali pad Police imao bi ugodno političko dejstvo. Zbog toga odaberite sami pogodan trenutak za napad na Policu. Akciju dobro pripremite. Ako je preduzmete, ona mora da uspe. Dakle, treba pripremiti borbena sredstva za likvidaciju otpora.

5) Za predviđene operacije raspolažaćete osim vlastitim snagama i brigadom »Toneta Tomšića«. U njen sastav uzmite i bataljon koji se nalazi kod Podlipoglava. Predeo oko Podlipoglava obezbedite četama Zapadnodolenjskog odreda kao što smo Vam već naredili. Tomšićevu brigadu zadržite, dakle, pod svojim okriljem za izvođenje ovih operacija.

U predelu Podlipoglava više ne treba držati nikakve baze. Sve te baze, bolnice itd. treba prebaciti na sigurno mesto, negde u Doljensku. O svemu tome već smo izdali uputstva štabu brigade »T. Tomšića« i njenom bataljonu kod Podlipoglava. Za podrobnije izvođenje pobrinite se Vi sami. Pošto će biti otežano prenošenje ranjenika obzirom na ovakvo vreme, odaberite najpogodniji trenutak.

6) Od iste je važnosti pitanje osmatranja terena Novo Mesto — Metlika — Črnomelj. Procenite hoće li biti dovoljne snage Istočno-dolenjskog odreda, inače ćete morati da ostavite tamo 1 bataljon brigade »Ivana Cankara«. Znajte da Talijani i belogardisti neće imati vremena da se prošire po istočnoj Dolenjskoj čim Vi otpočnete sa jačim akcijama u basenu reke Krke i na komunikacijama uzduž toga basena. Opasnost za neprijatelja u istočnoj Dolenjskoj pretstavljaće i 13 hrvatska brigada koja se nalazi severno od Metlike. Predložite ovoj brigadi da izvede neke akcije u predelu Bele Krajine.

Druga Jeftića zadržite kao komandanta brigade »Ivana Cankara«, a drug koji je bio određen za komandanta neka bude njegov zamenik. Druga Danila Sorovića uputite odmah u sastav Dolomitskog odreda gde će primiti dalje direktive. Na svom putu treba da se javi najpre nama.

7) Prilažemo Vam direktive Notranjske operativne zone u svrhu opšte orientacije. Sve što smo naveli pod tačkama 7 i dalje važi i za Vas pa se prema tome upravljavajte.²

¹ Vidi dok. br. 13

8) Dolomitski odred smo ojačali bataljonom brigade »Toneta Tomšiča«.³ Na taj način smo formirali jaču grupu u predelu Vrhnike. Time je UB T. T. postala brojčano slabija ali se nadamo da će biti moguće popuniti brigadu novim **regrutacijama** na terenu. Za to treba da se brinu oba štaba zone i štab same brigade.

9) Posle stvaranja baze u predelu gornje Krke biće potrebno pružiti pomoć Notranjskoj zoni time što ćete se baciti svim snagama na prugu Kočevje — Ljubljana i srušiti je do temelja. Zatim biste očistili Notranjsku od Bele garde jer je brigada »Lj. Sercera« suviše mala i nema potrebna iskustva u rušenju uporišta.

Brigada »Toneta Tomšiča« će posle čišćenja basena gornje Krke preći u sastav Notranjske zone. O tome ćemo odlučiti tek na osnovu Vaših izveštaja i predloga.

10) Prilikom svih tih akcija ne smete zanemarivati rušenje pruge Ljubljana — Trebnje — Novo Mesto, na kojoj možete da dodete do plena u oružju i materijalu.

11) Na kraju, pretresite i procenite mogućnost za dejstvo Vaših snaga u nemačkom delu Slovenije, u dolini Save. Mišljenja smo da bi trebalo da te akcije uslede kasnije, nakon stvaranja sigurnog uporišta u talijanskom delu Slovenije.

12) Nadamo se da ćete ovako predviđene operacije izvesti do kraja februara, tako da biste na taj način imali u leto slobodne ruke. Ovu zimu treba da iskoristite što bolje i stvorite što pogodnije pozicije za naše dalje operacije.

13) Stupite u vezu sa Dolenjskom zonom⁴ u cilju koordinacije Vaših akcija. Dajte joj konkretnе predloge jer mi to odavde nismo mogli učiniti. Ipak je ona dobila zadatak da saraduje sa Vašim snagama i da im se približi te na taj način dobije pomoć od Vas. U slučaju da ste već uputili tamo brigadu »Toneta Tomšiča«, Dolenjska zona sarađivaće sa Vama sa svim svojim snagama. Pravac njenog dejstva videćete iz prilожene direktive Notranjskoj zoni.

14) Dajemo Vam opšte primedbe koje treba uzeti u obzir.

Od komandnog sastava tražimo da se snađe u svakoj situaciji. Ako Vam neka akcija ne uspe, postavite sebi nove ciljeve. Ako ne zajedničkim snagama, pokušajte sa manjim delovima. (Bataljone nikada ne smete deliti). Prilikom svih akcija težite za tim da se domognete teškog naoružanja.

^a Odnosi se na bataljon koji je iz sastava Notranjske operativne zone određen da udje kao 4 bataljon u sastav brigade »Tor^e Tomšič« (Vidi dok. br. 15). Bataljon je 22 I 1943 god. otišao u Dolomite (Vidi dok. br. 23), a u brigadu »Tone Tomšič« uključio se marta 1943 godine.

* Pogrešno — treba »sa Notranjskom operativnom zonom«.

Mobilizaciji novog ljudstva za Vaše jedinice posvetite veliku pažnju. Znajte da je moguće mobilisati novo ljudstvo samo u borbama i pobedama. U jedinicama uvedite čvrst vojnički red i disciplinu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant
Ivan Maček

Politkomesar
Boris Kidrič (Peter Kalan)

BR. 13

**DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
12 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE
ZONE — NOTRANSKE ZA PRELAZ U OFANZIVNE AK-
CIJE U SARADNJI SA JEDINICAMA PRVE OPERATIVNE
ZONE — DOLENJSKE¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 12. I. 1943

ŠTABU NOTRANSKE OPERATIVNE ZONE

Posle reorganizacije Vaše zone nemamo više tačnih podataka o brojnom stanju, jačini i sastavu Vaših jedinica. Osim toga nemamo tačan pregled vojno-političke situacije u Notranjskoj (snage okupatorskih i belogardističkih garnizona, mogućnost akcija, mogućnost mobilizacije novog ljudstva itd.). Sve su to elementi koji utiču na sastavljanje našeg plana za izvođenje operacija. Na osnovu približnih podataka kojima raspolažemo dajemo Vam sledeću direktivu za rad:

1) Štab zone i čitava brigada Ljube Šercera treba da napuste Mokrec. Zona sme da upotrebi Mokrec od danas dalje samo kao eventualno uporište. Na Mokreku mogu da ostanu samo rezervne količine hrane, ranjeni i bolesni drugovi i ljudstvo koje se ne može obezbediti na drugom mestu.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

2) Za obezbeđenje Mokreca kao baze upotrebite delove Notranjskog odreda. Ovo obezbeđenje svakako nećete postići ako rasporedite ove snage na Mokrecu. Ako uradite tako, onda ćete Mokrec bez sumnje izgubiti. Ove snage Notranjskog odreda treba da aktivno dejstvuju u krugu oko Mokreca: Studenec-Ig — Podpeč — Brezovica — Rakitna — Sv. Vid — Rob — Turjak — St. Apno. Na komunikacijama ovog luka treba postavljati zasede i na taj način uznemiravati neprijatelja. Konspirativnost i brzina pokreta su glavno oružje ovih malih snaga. Bilo bi dobro kad bi postojale dve takve grupice. Jedna severozapadno od linije Krim — Mokrec, a druga severoistočno od linije Studenec-Ig — Mokrec — Rob. Vi ćete to, svakako, konkretno odrediti. Ovim delovima svojih jedinica dajte zadatak da održavaju vezu sa ojačanim Dolomitskim odredom.

3) Operativne zone preći će u ofanzivu, pri čemu će se držati opštег pravca: Sv. Vid — selo Lužarje — Sv. Gregor — Kompolje — Žužemberk. Svojim sistematskim radom treba da utičete na čitavu Notranjsku. To je prostor Vašeg dejstva. Treba da odabirate one predele gde ćete moći da postignete borbene uspehe i mobilisete što više ljudstva. Pad svakog uporišta ima veliki politički značaj i utiče na rasulo Bele garde.

U početku postavljajte sebi lakše ciljeve, a zatim prelazite postepeno na teže. U akcijama budite istrajni. Ako neko uporište ne mognete zauzeti u kratkom vremenu, blokirajte ga i ono će morati da padne. Borbena sposobnost Bele garde je vrlo mala, a da i ne govorimo o njenom moralu. Ona pokazuje na svima sektorima očite znake demoralizacije i raspadanja. Treba joj samo vojnički zadati, nekoliko udara i dotući ćemo je. Mi Vam, dakle, sa našeg mesta ne možemo tačno odrediti kada i koja uporišta treba da napadnete. To treba da procenite sami prema vojnopolitičkoj situaciji na Vašem terenu. Zbog toga treba da održavate stalnu vezu sa našim terenskim organizacijama i da dobijate od njih podatke o stanju neprijatelja i stanju na terenu.

Odredili smo Vam opšti pravac kretanja. Ali, to ne znači da treba da dejstvujete na njegovoj geometričnoj liniji. Sa Vašim snagama manevrišite prema tome kakva je pogodnost ciljeva i verovatnoća rezultata. Tom prilikom skrećemo Vam pažnju da je predeo između Cerknice — Sodražice i Kompolja najvažniji. Udari na tom sektoru najjače bi odjeknuli među Belom gardom. Likvidacija Slevice, Sv. Gregorija i Kompolja donela bi nam velike političke rezultate.

Nemojte zanemarivati železničku prugu Grosuplje — Kočevje. Ako budete dejstvovali na tu prugu okupator će se povući iz udaljenijih garnizona. Osim toga postoji verovatnoća da ćete se na toj pruzi moći domoći plena u oružju i materijalu.

Bunkeri pored pruge koji nisu ograđeni žicom mogu se lako likvidirati. Tako ćete lako doći do oružja.

Mišljenja smo da treba upotrebljavati Vaše jedinice zajednički. To će Vam donositi veće i brže rezultate. Odvajanje pojedinih bataljona pokazalo se sa vojnog gledišta nepraktičnim. Ljudstvo i komandni kadar odvajaju se na taj način od Vašeg uticaja i kontrole Ali, razume se, ako se ukaže potreba, možete izdvojiti pojedine bataljone u svrhu izvršenja samostalnih akcija. U tim slučajevima treba da nastojite da održite sa tim bataljonima vezu i uticaj na njih.

Južni deo Notranjske: Ribnica — Hrib — Osilnica — Črnomelj — Koprivnik — Kočevje je siromašan i bez povoljnih uslova za mobilizaciju. Izgleda, obzirom na to, da trenutno nema smisla da šaljete tamo Vaše snage. Ipak, nemojte zanemarivati ni taj teren. Pokušajte da na tom sektoru organizujete pojedine punktove. Bilo bi dobro kad bi na tom terenu krstarile manje grupice iz sastava Notranjskog odreda. Znamo da trenutno nemate takvih grupica. Nastojte da ih organizujete mobilizacijom novog ljudstva.

Već smo Vam pisali da se južno od tog sektora na hrvatskoj strani nalaze hrvatske snage. Te snage pružile bi nam veliku pomoć kad bi prešle Kupu i izvršile niz akcija u južnoj Notranjskoj. Hrvatske snage poseduju teško naoružanje, pa bi s toga mali talijanski garnizoni postali brzo njihov plen. Pređočite Hrvatima ove mogućnosti i obavestite ih o snazi svih belogardističkih i okupatorskih uporišta na tome sektoru. Njihova akcija trajala bi samo kratko vreme — oko 20 dana.

5) Već smo bili izdali naredbu da brigada Toneta Tomšića pređe u Vaš sastav. Trenutno otstupamo od te naredbe. Brigada će i dalje ostati u sastavu Dolenjske zone pošto smo izdali Dolenjskoj zoni naređenje da očisti basen gornje Krke, počevši od Soteske dalje preko Žužemberka, Ambras — Korinj — Kompolje — Krška Vas — Sela pri Sumberku kao i pojas severno od pruge Grosuplje — Trebnje. Priznaćete da su za izvršenje ovoga zadatka potrebne veće snage.

Kao što vidite, dobili ste zadatak da saradujete sa delom Dolenjske zone. Kompolje smo odredili Dolenjskoj zoni jer je lakše približiti mu se sa dolenjske strane. Ako pak postoje uslovi da Vaša zona, osim već pomenutih uporišta zapadno od pruge Grosuplje — Kočevje, zauzme i Kompolje, onda to možete učiniti.

Težimo da obe zone dobiju dodirne tačke kako bi mogle da koriste međusobnu pomoć i da se oslanjaju jedna na drugu. Zauzimanjem basena gornje Krke i čišćenjem koje bi sprovele u Suhoj Krajini naše bi snage stekle centralni položaj odakle bi mogle brzo intervenisati, kako u pravcu Ljubljane, tako i

u pravcu Cerknice i južne Notranjske. U svojoj pozadini imale bi siguran oslonac na Rogu, gde bi bilo potrebno da se obezbede punktovi za hranu, bolnice itd.

Dolenjska zona je već primila naredbu za dejstvo u duhu takve direktive. Vi ćete joj pružiti najveću pomoć ako odmah otpočnete sa ofanzivnim dejstvom na Vašem sektoru.

Prilikom svih tih' akcija Štab zone mora da se nalazi kod jedinica. Štab zone mora da ima svoje jedinice uvek čvrsto u svojim rukama. Štabovi su nam odgovorni za očuvanje žive sile. Sada imate jedinice, sposobne da manevrišu na sve strane. Ne sme se desiti da neprijatelj razbije Vaše pojedine delove.

6) Ako su brigada Toneta Tomšiča ili pak njeni pojedini delovi došli u Vaš sastav, uputite sve Vaše snage da dejstvuju kod gornje Krke u sadejstvu sa Dolenjskom operativnom zonom. Na tome putu u akciju treba da likvidirate belogardistička uporišta Sv. Gregor — Kompolje itd.

Posle likvidacije basena gornje Krke krenite većim snagama prema pruzi Grosuplje — Kočevje, sasvim je uništite, a zatim dobro očistite Notranjsku. Tada će doći u Vaš sastav i brigada »Toneta Tomšiča«. Verovatno će Vaše akcije u Notranjskoj u tom slučaju pojačati i delovi Dolenjske zone, no to, razumljivo, zavisi od razvitka celokupne situacije. Dakle, od velike je važnosti da se očisti basen gornje Krke kako bi se nakon toga naše snage mogle brzo upraviti na druge sektore.

7) Ako obe zone sarađuju u neposrednoj vezi i na istom sektoru, to je potrebno unapred se dogovoriti o operacijama. Operativni štabovi mogu voditi operacije i zajednički. Što se tiče formalne strane, svakako, ne treba gubiti vreme. Biće najbolje ako svaka zona, prema dogovoru, preuzme i izvrši svoje zadatke kojom prilikom obe zone treba uzajamno da održavaju međusobnu vezu.

8) Bataljon koji smo predviđeli za brigadu Toneta Tomšiča neće biti uključen u sastav te brigade, nego ga odmah uputite na sektor Dolomitskog odreda. Na taj način smo, naime, pojačali Dolomitski odred i stvorili u predelu Vrhnikе jaču grupu koja će svojim dejstvom razvući pažnju neprijatelja na veći prostor. Osim toga, ovaj sektor je vrlo važan i zbog toga na njemu mogu da se nalaze veće snage. U pogodnom trenutku ovaj odred može da operiše u sastavu Vaše zone. Obzirom na to treba da održavate vezu sa ovim odredom.

Dolomitskom odredu smo izdali naredbu da uputi patrolu po spomenuti bataljon koji smo bili ranije odredili za sastav Tomšičeve brigade. Ali Vaša je dužnost da uputite taj bataljon preko Verda u sela Samotorica i Koreno. U tim selima bataljon će morati da potraži vezu sa Dolomitskim odredom. Računamo da će bataljon stići na određeno mesto najkasnije 25 januara.

Bataljon mora biti kompletan, onakav kakvog smo predvidjeli za brigadu »Toneta Tomšića«.

9) Dajemo Vam opšte primedbe koje treba da uzmete u obzir:

Od komandnog sastava tražimo da se snađe u svakoj situaciji. Ako Vam jedna akcija ne uspe, postavite sebi nove ciljeve. Ako ne uspete celokupnim snagama, pokušajte sa manjim delovima (bataljone ne smete nikada deliti). Prilikom svih akcija nastojte da se domognete teškog naoružanja.

Mobilizaciji novog ljudstva za Vaše jedinice posvetite veliku pažnju. Treba da ste svesni da je novo ljudstvo moguće mobilisati samo u borbama i pobedama.

— U jedinicama uvedite čvrst vojnički red i disciplinu. U slobodno vreme izvodite sa ljudstvom vojne vežbe. Drugovi Zdravko i Kilibarda² treba da se posvete vojnoj izgradnji ljudstva.

— Ne menjajte više formacije po bataljonima, četama, vodovima i desetinama, koju ste već primili i sproveli. U takve, već formirane jedinice, uvodite novo ljudstvo. Cesta izmena komandnog sastava isto tako je štetna.

Obzirom na perspektivu da će naša vojska porasti dobro je ako imamo formacije već unapred oformljene. To znači da naši bataljoni, čete, vodovi i desetine mogu zasada biti manji, a uvođenjem novog ljudstva oni će ojačati. Ipak, bataljoni, podeljeni na 3 čete, ne smeju da budu manji od 100 ljudi.

— Naročitu pažnju posvetite komandnom sastavu. Vodite tačnu evidenciju o vojničkim sposobnostima pojedinih drugova. Podizati treba sve mlađe drugove koji očito napreduju. Nesposobne komandante i političke komesare treba smenjivati, odnosno dostavljati predloge za njihovo smenjivanje.

— Najteže pitanje je zaštita ranjenika. Tom pitanju posvetite naročitu pažnju. Pre svake operacije obezbedite nosila, a po mogućnosti i konje za ranjenike. Bolnice će najbolje obezbediti ako budete vršili što više akcija i odmah uposlili Talijane i Belu gardu, ne dajući im vremena da tragaju za našim bolnicama.

Obučite ljudstvo kako treba da se štiti od dejstva bombardovanja iz vazduha i topovske vatre. U poslednje vreme ste imali zbog takvog bombardovanja suviše gubitaka. Čini nam se da su se Vaše jedinice suviše dugo zadržavale u istim selima. Znajte da su brzi pokreti Vaša najbolja zaštita.

— Promislite i o organizovanju radionica za izradu ručnih bombi i opravku oružja. Stvarajte materijalne uslove za borbu svojih jedinica.

² Zdravko Jovanović i Mile Kilibarda

— Osvojeni teren se nikada ne obezbeđuje pasivnim rasporedom četa. Čuvati ga treba ofanzivnim akcijama na području van toga terena.

— Ukoliko bi trenutno bile prekinute veze sa nama, upravlajte se u pogledu vojno-političke linije prema radiju »Slobodna Jugoslavija«.

— Kao što smo Vam prošli put javili, potpisujte na lecima koje izdaje vojska odgovarajući štab i legalna imena komandanta i političkog komesara.

Šaljite nam redovno izveštaje o svojim akcijama. Postoji mogućnost da ćemo rezultate Vaših borbi objavljivati preko radija »Slobodna Jugoslavija«. Osim toga, šaljite nam svakih 10 dana iscrpne izveštaje o stanju Vaših jedinica, o stanju i snazi neprijateljskih uporišta na Vašem sektoru, kao i izveštaje o vojno-političkom stanju na Vašem terenu. Tom prilikom podnosite i Vaše vlastite predloge što se tiče života, rada i razmeštaja Vaših jedinica kao i o saradnji sa drugim jedinicama i raznim potrebama ustanova vojnog i političkog karaktera. Izveštavajte nas o Vašim budućim namerama u vezi sa akcijama. Održavajte vezu sa svim susednim jedinicama da biste mogli iskoristiti njihovu prisutnost i saradnju.

Na kraju naročito napominjemo da razvijete što veću samoinicijativu i da se pokažete smeli i prilikom preuzimanja na sebe odgovornosti za mera koje od Vas iziskuje situacija na Vašem terenu.

10) Izveštaj o situaciji.

Garnizoni okupatora suženi su na najmanji obim. Svoje pojedinačne ispadne vrše uglavnom u malim grupama, i samo za kratko vreme. Među njima se već mogu primetiti očiti znaci demoralizacije. Pokušavali su čak da uspostave veze sa partizanima i počeli i sa nekakvim pregovorima.

Bela garda se ograničila na sasvim pasivno držanje. Na mnogim mestima belogardisti su se predali našim jedinicama. To se naročito događalo posle naših ofanzivnih operacija. Kod Bele garde je demoralizacija naročito primetna.

Pokret Osvobodilne fronte i partizanske akcije u Primorskoj, Gorenjskoj i Štajerskoj živo napreduju. Naročito snažan je polet oslobođilačkog pokreta u Primorskoj.

Operacije naše vojske u Hrvatskoj i Bosni uzele su velikog maha i naši postižu sjajne rezultate; da je naša borba dobila velik međunarodni značaj, već Vam je poznato. O tome će Vas tačno informisati vesti i naša literatura.

Ubeđeni smo da će se, kako unutrašnji, tako i međunarodni događaji brzo odvijati. Naša vojska treba da je spremnar da bude na čelu tih događaja. Naši štabovi moraju imati pre-

gleđ situacije ne samo na svome, nego i na susednim sektorima i da shodno tome razvijaju svoje dejstvo.

Predviđene reorganizacije treba sprovesti brzo i jedinice vojnički učvrstiti.

11) Direktiva reguliše rad za duži period. Ova direktiva obuhvata sva dosada izdata uputstva. Zbog orientacije 1 primerak te direktive dostavljen je i Dolenjskoj operativnoj zoni. Jedan primerak direktive koju šaljemo Dolenjskoj operativnoj zoni³ dostavljamo i Vama. Tačka 12 direktive Dolenjskoj operativnoj zoni obavezuje i Vas.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant
Ivan Maček

Politkomesar
Boris Kidrič (Peter Kalan)

BR. 14

**UPUTSTVO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
12 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE
ZONE — ŠTAJERSKE U VEZI SA REORGANIZACIJOM
VOJNIH FORMACIJA I O PRESTOJECIM ZADACIMA¹**

GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
T PARTIZANSKIH ODREDA
Položaj, 12. I. 1943

ŠTABU ŠTAJERSKE OPERATIVNE ZONE

1.) Već smo Vam ranije izdali naredbu o reorganizaciji naših snaga.² U međuvremenu smo primili od Vas kraći izveštaj u kome već Vi sami nagovestavate izvesne mere za reorganizaciju. To znači da su Vas na to prinudile same prilike na terenu i uslovi Vaše vojne delatnosti. U tom izveštaju pominjete

¹ Vidi dok. br. 12

² Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Vidi dok. br. 137 u 4 knjizi VI toma.

1 brigade. Obzirom na perspektivu porasta Vaših snaga u Štajerskoj, te brigade mogli bi već sada da formiramo. Ipak, te brigade ne bi smeće biti manje od 300 boraca, raspoređenih u 2 bataljona, eventualno i u 3. Dakle, odobravamo da formirate dve takve brigade:

— Moravski i Kamniški bataljon bi sačinjavali jednu takvu brigadu.

— Od snaga koje imate na Pohorju formirali biste jednu brigadu od dva bataljona.

— Na Kozjem ostao bi 1 odvojen bataljon.

Tako bi pod Vašom komandom bile dve brigade i 1 bataljon.³

Na taj način raspoređene jedinice verovatno će imati bolje uslove za dejstvo a i za sam njihov opstanak. Pritom treba da pazite da Vam Nemci ne razbiju tako ojačane jedinice. Ako vidite da ove grupe ne mogu da opstanu, onda dejstvujte po bataljonima. Mislim da je bataljon takva jedinica koju više ne bi trebalo razdvajati. Vi ste stekli na svom terenu velika i krvava iskustva i ubeđeni smo da ćete postupiti u skladu sa objektivnim uslovima na terenu.

2.) Vi znate da Štajerskoj obraćamo veliku pažnju. Štajerska ne samo da treba da bude rezervoar za naše nove snage, nego i otskočna daska za Korušku. Približavanjem rasula fašističke vojske ubrzavaće se i proces raspadanja Vermanšafta u Štajerskoj. Vermanšaft politički nije formiran u tako reakcionarnom smislu kao Bela garda. Ali, ako tome Vermanšaftu ne budete poklanjali najveću pažnju u pogledu političke delatnosti, Bela garda bi mogla upravo u Vermanšaftu učvrstiti svoje pozicije i pretvoriti ga u svoje oružje protiv naše Narodnooslobodilačke vojske i OF i na kasnijoj etapi naše borbe. Zato budno pratite sve procese u međunarodnom i unutrašnjem političkom zbivanju i nastojte da se uvek nađete na čelu političkih događaja. Nastojte da politički uticaj naše Narodnooslobodilačke vojske zahvati što širu teritoriju. U tom pogledu ne oslanjajte se na terenske organizacije OF i KPS, nego se trudite da i svojim vlastitim snagama vršite na mase što veći politički uticaj.

Pritisak Nemaca u okupiranim zemljama će oslabiti kad budu Nemci u operacijama, koje se približavaju, jako angažovani na svim ostalim frontovima. To morate umeti da iskoristite i, jačanjem Vaših akcija sa jedne strane i najintenzivnijim političkim radom u masama, pripremite sve uslove za dizanje

³ Prva brigada u Štajerskoj bila je VI Udarna brigada »Slavko Slander«, formirana 6 avgusta 1943 god. na Spiku kod Gaberja u Štajerskoj.

opštег narodnog ustanka u Štajerskoj. Napominjemo da uslovi za takav ustanak u svim predelima Slovenije vanredno brzo sazrevaju. Naročito su na čelu tih događaja Primorje i Gorenjska. Mislimo da će, zahvaljujući pravilnoj politici naših organizacija OF i KPS, u proleće početi opšti talas narodnog ustanka u tim delovima Slovenije i nema sumnje da će ti događaji sutiinski uticati na Štajersku vanredno brzo i na tim sektorma stvoriti uslove za razbuktavanje opštег narodnog ustanka. Pritom održavajte najtešnji kontakt sa Koruškom i nastojte da sve političke procese prenesete sa Vaših sektora i u Korušku.

Te zadatke treba da izvršite snagama kojima sada raspolaze i onima koje ćete opet mobilisati. Ako iz bilo kojih razloga ne uspete u tim svojim nastojanjima, onda nam javite šta je bilo tome razlog i pošaljite svoje predloge pomoću kojih bi trebalo da situaciju u Štajerskoj rešimo u našu korist.

Javite nam šta je sa Kozjanskim bataljonom. Prisutnost tog bataljona na tome terenu i njegovo pojačanje bilo bi od velike koristi jer bi u pogodnom momentu bilo moguće na tome terenu uspostaviti vezu sa narodnooslobodilačkim snagama Hrvatske.

3.) Pošaljite nam što pre Vaše predloge u pogledu promena u štabu od kako je bio ranjen politkomesar drug Tomaž.⁴ Odmah donesite privremenu odluku. Konačnu odluku poslaćemo Vam mi.

4.) Nemamo nikakav glas od sekretara PK KPS za Štajersku druga Andreja.⁵ Izvestite nas jeste li uspostavili vezu sa njim. Prema našim podacima on se krajem novembra nalazio negde oko Maribora. Hitno treba da pošaljete svoj izveštaj CK KPS.

Ako je drug Tomaž sposoban za transport, onda treba da dođe kod Jožice,⁶ odakle će otići u bolnicu.

5.) Dajemo Vam opšte primedbe koje treba uzimati u obzir:
⁷

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant
Ivan Maček

Politkomesar
Boris Kidrič (Peter Kalan)

* Dušan Kveder

⁶ Sergej Kraigher

⁷ " Spoljna baza Glavnog štaba — na sektoru Podlipoglava.

⁷ Tekst je do kraja dokumenta ispušten jer je istovetan sa tekstrom dok br. 13 od tačke 9 do kraja.

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
12 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU UDARNE BRIGADE »TONE
TOMŠIĆ« ZA OSTANAK BRIGADE U SASTAVU PRVE
OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 12. I. 1943

ŠTABU BRIGADE »TONETA TOMŠIČA«

1.) Obzirom na našu najnoviju odluku Vi ćete i dalje ostati u sastavu Dblenske operativne zone. Obavestili smo o tome obe zone.

2.) Uzmite u svoj sastav bataljon koji se nalazi kod Podlipoglava. Kod Podlipoglava ne sme više da bude nikakve baze, ni za ranjenike, ni za materijal. Ranjenike i materijal treba da premestite na sigurno mesto u Dolenjskoj. Obzirom na poteškoće kod prenosa ranjenika treba da izaberete pogodno vreme. O svemu tome obavestili smo i Vaš bataljon kod Podlipoglava.

3.) Područje oko Podlipoglava zaštitiće snage Zapadnodolenjskog odreda. Dok, međutim, ne stignu snage Zapadnodolenjskog odreda treba na Podlipoglavi da ostane jedna četa Vašeg bataljona. Ipak treba da težite za time da i ova četa što pre dođe u sastav Vašeg bataljona.

4.) Bataljon koji Vam je bio dodeljen iz Notranjskog odreda dodelili smo Dolomitskom odredu. Dakle u Vašoj brigadi ostaju ova tri bataljona koje imate. Pokušajte što pre nadopuniti brigadu sa novomobilisanim borcima sa terena, da ne ostane Vaša brigada brojčano najslabija.

5.) Direktive za rad primičete od Dolenjske operativne zone kojoj pripadate u pogledu taktike.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Komandant
Ivan Maček

Politkomesar
Boris Kidrič (Peter Kalan)

NAREDBA ŠTABA PRVE OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE OD 12 JANUARA 1943 GOD. O POSTAVLJENJU KOMANDNOG KADRA U PODREĐENIM JEDINICAMA¹

**STAB
DOLENJSKE OPERATIVNE
ZONE**
Položaj, 12. jan. 1943

**ŠTABU ISTOČNODOLENJSKOG ODREDA
Na položaju**

U vezi sa naredbom Glavnog štaba Slovenske partizanske vojske od 26. XII. 1942²

O d r e đ u j e m o

sledeći sastav štabova partizanskih jedinica Dolenjske operativne zone:

I U. B. Matije Gupca:

komandant: *Vasja Dražan*,³ dosada komandan-
t 1 bat. U. B. M. G.

politkomesar: *Tinč Gojčič*,⁴ dosadašnji polit-
komesar 2 bat. U. B. M. G.

zam. komandanta: *Rajko Tanasković*, dosada nač.
štaba U. B. I. C.

zam. politkomesara: *Veljko Kočevac*,⁵ dosada agit-
prop U. B. M. G.

II U. B. Ivana Cankara: komandant:

Jevtić Predrag, dosadašnji za-
menik komand. U. B. M. G.

politkomesar: *Jože Gabrovčan*,⁶ kao dosada.
Vandek,⁷ dosada komandant 3

bat. U. B. Š. L.
Tine Dolgan,⁸ dosada agitprop
U. B. I. C.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 136 u 4 knjizi VI toma.

³ Tone Zgonec

⁴ Zvonko Vrečko

⁵ Dušan Bravničar

⁶ Jože Borštnar

⁷ Alojz Popek, poginuo 1 februara 1943 god. kod Sv. Križa u Zum-
berku kao zamenik komandanta Cankarove brigade.

⁸ Jože Mazovec

Istočnodolenjski odred:

komandant: *Križevski*,⁸ dosada politkom.

ZDO.

politkomesar: *Jovo Gorjanc*,¹⁰ kao dosada,

imenovaće se naknadno.

Zapadnodolenjski odred:

komandant: *Mitja Stajerc*,¹¹ dosada koman-

dant 1 bataljona ZDO.

politkomesar: *Marko Doline*,¹² dosada zam.

politkoma ZDO.

zam. politkomesara: *Sandi*,¹³ dosada politkomesar 1

č. 1 bat. ZDO.

U. B. »Toneta Tomšiča privremeno se postavljuju:

komandant: *Jan*,¹⁴ dosadašnji komandant
bat. U. B. T. T.

politkomesar: *Nedeljko*,¹⁵ dosadašnji koman-

dant U. B. T. T.

zam. komandanta: *Daki*,¹⁶ kao dosada.

zam. politkomesara: *Boščjan*,¹⁷

nač. štaba: *Pero Popivoda*.

U svim gore navedenim jedinicama ostaju ostali članovi štabova na svom položaju (lekar, intendant, obaveštajci).

Svi štabovi gore navedenih jedinica neka odmah daju svoje predloge za štabove bataljona. Istovremeno treba što pre dostaviti štabu Zone legalna imena svih funkcionera štabova brigada i bataljona i glavne podatke (datum i mesto rođenja, zanimanje, funkcija koju je ranije vršio i koliko vremena je u partizanima). Isto važi i za štabove odreda.

Nepotpunjena mesta u komandnom kadru koja su ostala prazna zbog ove naredbe treba što pre popuniti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar

Rudi Hrast¹⁸

Komandant

M. Šaranović

* **Jože Malnarič**

¹⁰ **Ivan Galič**

¹¹ **Alojz Grčar**

Bogomir Peršič

" **Mirko Klančar**

'* **Jan Lokovšek**

¹⁵ **Dušan Majcen**

¹⁶ **Stane Semčič**

¹¹ **Jože Bradeško**, poginuo marta 1943 god. kao politkomesar bri-

gade »Tone Tomšič«.

¹¹ **Viktor Avbelj**

**IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TRECE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 13 JANUARA 1943 GOD.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O VOJNIČKOM
I POLITIČKOM RADU U ODREDU OD 1 DO 14 JANUARA
1943 GODINE¹**

STAB DL. O.

Na položaju, 13. I. 1943

**GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKIH PARTIZANSKIH
ODREDA**

Šaljemo Vam izveštaj od 1. I. 43 do 14. I. 43.

Akcije: U ovom razdoblju nismo imali neke veće akcije.

4. I. 43 vršena je rekvizicija na Brezovici. Rekvizicija je uspela. Za vreme rekvizicije sukobile su se naše i belogardističke patrole. Jedan belogardista je poginuo a dva su bila ranjena. Mi smo imali dva ranjena. 6. I. 43 naša patrola napala je Tali-jane u Prošći i ubila trojicu. Naša patrola nije imala žrtava. 11. I. 43 čitav odred otišao je u zasedu u Kožarje da obezbedi prevoz neke robe. Sve te zasede ostale su na svojim položajima i sledećeg dana jer su čekale belogardističke patrole, ali one nisu došle.

Vojna nastava u našem odredu već je počela. U međuvremenu bile su slate redovne patrole za prikupljanje informacija i za vršenje raznih težih likvidacija. Istovremeno slali smo propagandne patrole na teren na kome su belogardisti imali namjeru da vrše mobilizaciju. Ove patrole objašnjavale su narodu cilj belogardističke mobilizacije i objasnili pravi značaj naše mobilizacije. Delimično smo uspeli i mi da nešto mobilisemo. U to vreme dobili smo 11 novih partizana a sve patrole za mobilizaciju nisu se još vratile. Štab odreda izradio je plan za predviđene akcije.

Politički rad: Po četama su se održavali redovni politički časovi koje su vodili politički komesari a delimično i terenski radnici. Na političkim časovima se još uvek prorađuje veliki značaj stvaranja Antifašističkog veća. Prorađuje se sva literatura. U prvom redu smo raskrinkavali londonsku jug. vladu i tumačili krizu do koje je došlo u njoj.

Moralno stanje partizana u našem odredu: U I bataljonu moralno stanje je vrlo dobro. U Drugom je u tom pogledu nešto lošije. Zato smo preuzezeli sve da se to ispravi.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

Politički radnici partizanskih četa (komesari) pomažu terenskim radnicima u organizaciji terena.

Na osnovu izveštaja koje dobijamo od patrola koje se kreću po terenu, možemo Vas izvestiti o mišljenju naroda na terenu po kome su posejana belogardistička uporišta. Narod mnogo traži našu literaturu. Naročito dobar utisak na njega učinilo je stvaranje Antifašističkog veća i vesti iz oslobođenog dela Jugoslavije. Narod sam javlja partizanskim četama da partizani dođu po hranu itd. Uopšte, moral se jako podigao.

Prilažemo izveštaje oba bataljona i pozdravne rezolucije naroda UZPSNOJ-u² i Vrhovnom štabu Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rihar Franc

Politkomesar
Keržić Ciril

BR. 18

IZVEŠTAJ ŠTABA SOŠKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 18 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA I STANJU U ODREDU¹

**STAB SOŠKOG ODREDA
SLOV. PART. ODREDA**
Na položaju, 18. I. 43

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE
Na položaju

Izveštaj br. 4

I) Akcije: 30. XI. 42 patrola 3 čete III bat. ubila je na cesti St. Peter² — Ilirska Bistrica dva fašista a četiri teško ranila. 1. XII. 42 patrola 1 čete II bat. napala je na putu Praprotno — Podreska fašističke patrole na biciklima. Poginuo je seržant, zaplenjeno je njegovo oružje i uništena su 4 točka.

¹ Ustanovni zbor Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije — Osnivačka skupština Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije.

² Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani i u arhivi CK SKS.

* Sada Pivka

2. XII. 42 patrola iste čete ubila je na istom putu dva fašista.
4. XII. 42 u Postojni je uhapšen skvadrist i ubijen; zaplenjen je pištolj.
6. XII. 42 patrola 3 čete I bat. upala je u lovačke barake na Cekovniku i zaplenila 3 puške, 5 bombi i si.
10. XII. 42 3 četa II bat. zapalila je parnu pilanu nekog fašiste u Soči (Trenta). Šteta se ceni na oko milion i po lira. Istog dana patr. 2 bat. ubila je 2 Tal. kod Podreske.
11. XII. 42 4 četa II bat. likvidirala je fašistu Kolariča iz Kortitnice.
12. XII. 42 zaseda 3 čete I bat. na putu Godovič — Novi Svet. Ubijeno 6 Tal., zaplenjeno 6 pušaka i si.
21. XII. 42 patrola 3 čete II bat. napala je karabinjerske patrole kod Boveca. Ubijen vodnik, zaplenjeno njegovo oružje i uniforma. Ostali pobegli.

Osim toga jedna četa III bat. pre Božića digla je u vazduh voz na Krasu. Tom prilikom poginulo je 6 nemačkih oficira. 3 četa I bat. napala je posle Nove godine belogardističku patrolu u Zejnoj dolini i zaplenila 1 puškomitrailjer i 6 pušaka. Tačnijih vesti još nemamo.

Kako se vidi iz izveštaja, vojna aktivnost naših četa je prilično popustila. Uzrok tome je u prvom redu što smo I bataljonu, koji je dosada sam vršio najviše akcija, oduzeli dve čete i poslali ih u IV bataljon, a u međuvremenu još nismo uspeli da aktiviziramo II i III bataljon. U II bataljonu već smo preduzeli potrebne mere, promenili sastav komandi četa a kasnije ćemo izvršiti izmene i u štabu bataljona. Osim toga smo komandantu bataljona izrekli ukor, što je na njega dobro uticalo i izgleda da će bataljon da se popravi. U III bataljonu poginuo je komandant bataljona drug Leve — Ivo Rozman. I ovde ćemo pokušati da poboljšamo stanje reorganizacijom komandi četa i postavljanjem novog štaba bat.

- 2) *Regrutacija* stalno napreduje. Mogućnosti regrutacije su, dođuše, vrlo ograničene ali još nisu iscrpene. Naročito mnogo je regrutovala 3 četa I bat. gde je stvoren, takoreći, nov bataljon (tri čete). Isto tako je produžena regrutacija u Vipavi i na Tolminskom. Izgledalo je da će regrutacija biti naročito plodna posle Nove godine ali nemamo još tačnije podatke. Regrutacija počinje i na Krasu, gde smo teško prodrli.
- 3) Organizaciju odreda možete videti iz naših priloženih na-redbi.
- 4) Politički rad u četama polako napreduje, ipak mnogo nam nedostaju sposobni politički komesari. Osnovna greška je: po-puštanje anarchističkim i nedisciplinovanim elementima. Pokušavamo da podignemo politički rad na viši stepen stalnim

okružnicama a sada Glasnikom političkog komesarijata SO i materijalom za proradu i propagandu, čime čete stalno snabdевамо. У tome imamo delimično i uspeha.

5) Vojnu naobrazbu naših komandira i komandanata, a preko njih i ljudstva, pokušavamo podići na taj način što smo počeli da izdajemo vojni glasnik štaba SO »Partizanski komandir«.

6) Naš glavni zadatak sastoji se trenutno u tome da izvedemo pravilnu reorganizaciju štabova bataljona i komandi četa tamo gde su se ove pokazale oportunističke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

BR. 19

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 19 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O REORGANIZACIJI PODREĐENIH JEDINICA¹

**IV ŠTAJERSKA OPERATIVNA ZONA
SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE
STAB ZONE**

Br. 14, tek. broj 64/1

Na položaju, 19. I. 1943

R A P O R T BR. 14

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE NARODNE VOJSKE

1. Vašu naredbu od 26. 12. 1942² primili smo zajedno sa priloženim pismima.
2. U smislu naredbe odmah smo pristupili reorganizaciji naše vojske. Zbog specijalnih uslova, koji vladaju kod nas, za sada nam je nemoguće da formiramo brigadu — što i vi uzimate u obzir u naredbi — već smo organizovali tri bataljona. Posle naše mobilizacije broj partizana toliko se povećao da sada imamo od prijašnja dva bataljona tri od po 120 ljudi.

Koncentracija s Moravško-kamniškim bataljonom pokazala se kao vrlo nezgodna i nepraktična. Prvo zbog prehrane, a drugo zbog slabe kontrole terena jer su tereni po kojima su se kretala ta dva bataljona ostali bez jedinica, što je moglo biti na štetu naše mobilizacije.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

? . * Vidi VI tom, 4 knjiga, dok. br. 137.

3. Pišete nam da formiramo bataljone, iz kojih će nastati brigade, ti bataljoni da budu pod direktnim voćtvom štaba zone, dok se štabovi odreda likvidiraju.

Pošto je direktna veza bataljona sa štabom zone zbog ogromnog terena veoma otežana, ostavili smo kao posredni organ štab odreda, koji će opstajati do formiranja brigade.

Tako smo formirali Kamniški odred³ koji je sastavljen iz Kamniškog, Zasavskog — Lojze Hohkrauta i Savinjskog — Slandrovog bataljona.

Određena su im operaciska područja. Savinjsko-Šlandrov bataljon imaće — dok sneg sprečava veća manevrisanja — svoju bazu Tuhinj — Menina Pl., a čim budu povoljniji uslovi za marševe, poćiće taj bataljon u Savinjsku Dolinu.

Nadamo se da će do tog vremena mobilizacija toliko uspeti da ćemo moći poslati u Savinjsku Dolinu jednu brigadu.

4. Mobilizacija se ovde nastavlja. Nemci prete evakuacijom porodicama čiji su članovi otišli u partizane. U Litiji su tu pretnju već ispunili. Mi nismo mogli sprečiti evakuaciju u Litiji jer je ona došla iznenada i u blizini nismo imali никакve partizanske jedinice.

Sad je opasnost u Moravškoj dolini. Stanovništvo cele doline ustrajno zahteva da zaposednemo celu dolinu i postoji objektivna situacija za opšti ustanak. Učinićemo sve potrebno da ne ostanemo na repu, već ćemo potstaći borbenost masa.

Ogromne su poteškoće zbog pomanjkanja oružja i municije. Da imamo oružje, odmah bismo pristupili čišćenju terena gde bismo podigli narodni ustanak. Već kod dosadašnje mobilizacije otpada na bataljon, koji ima 120 ljudi, 40 ljudi bez oružja. Taj će se broj iz dana u dan povećavati i oružana snaga u bataljonima služiće samo za zaštitu ne-naoružanih.

Drug Krištof⁴ u svom pismu napominje da mobilišemo do krajinjih mogućnosti, a nenaoružanu snagu — ako je ne možemo naoružati — da pošaljemo na Vašu stranu. Razmisljali smo i o tome, ali je takav transport sada u zimsko doba vrlo težak i riskantan. Zato ćemo svu snagu zadržati ovde i s manjim, dobro pripremljenim akcijama nastojati da se domognemo okupatorskog oružja.

5. S Pohorja čujemo razne glasine, jedne o porazu našeg bataljona, a uporno se šire i druge glasine da su naši oslobo-

³ Kamniško-savinjski odred je formiran posle borbe na Kališama u vremenu od 22 do 28 januara 1943 god. (Podatak dao Franc Podstudenšek).

⁴ Edvard Kardelj

- dili 400 ruskih zarobljenika. Ne znamo još šta je na stvari. Drug Stane⁵ je zbog toga opet pošao na put.
6. Kako nam javljate u Kalniku, kod Zagreba, nalaze se partizanske jedinice. Još pre prijema vašeg pisma dali smo nalog drugu Simonu⁶ da potraži vezu s njima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamenik komandanta
Stante Peter-Skala

Zamenik politkomesara
Dušan Kraigher

Zbog oskudice vremena tom poštom ne možemo Vam poslati imena osoba, aktivnih kadrova, nego ćemo to poslati idući put. Za sada samo ono što imamo:

Komandant Kamniškog odreda drug Marok — Kolman Alojz.

Politkomesar K. O. Kostja⁷ (pravo ime još ne znamo).

Komandant Zasavsko-Hohkrautova bataljona: Kranjc — Poglajen Franc.

Politkomesar Z. H. B. Berkopec Josip — Mišel.

Komandant Savinjsko-Slandrovog bataljona Aleksander — Milan Čadež.

Politkom. S. S. B. Bor⁸ (pravo ime poslaćemo idući put).

Komandant Kamniškog bataljona: Tugo.⁹

Politkomesar K. B. Lado¹⁰ (prava imena obojice dobićete drugi put).

Drugovi koji su dali prava imena nemaju nikakvih razloga za sakrivanje istih.

' Pošto prilikom reorganizacije naše vojske i štabova nigde nema govora o obaveštajcima, molimo Vas za savet odnosno objašnjenje.

Obaveštajci su se u našoj grupi svakako dobro pokazali, zbog toga bilo bi i ubuduće korisno da se funkcija obaveštajaca ne ukine.

Za našeg štabnog obaveštajca predlažemo druga Kneza Rudija (Silas). On je najstariji partizan u Štajerskoj. Ima najviše zasluga da su se partizani prošle zime održali u Štajerskoj i do dolaska naše grupe rukovodio je operacijama u Štajerskoj. On ima izvanrednu sposobnost za prikupljanje obaveštenja i za pronalaženje nama neprijateljskih elemenata (špijuna, belogardista itd.).

⁵ Franc Rozman

⁶ Janko Sekirnik

⁷ Tone Štefe, poginuo 19 januara 1943 god. u Kališama.

⁸ Dušan Rebolj

⁹ Tomaž Slapar

¹⁰ Slavko Kovač, poginuo 19 januara 1943 god. u Kališama.

On je, nažalost, brat Kneza Polde, koji je pao u ruke Gestapoa i prouzrokovao veliku provalu u reviru.

Zato što pozajemo njegovu prošlost, požrtvovanje i predanost našoj stvari, preporučujemo ga da ga potvrdite bez obzira na držanje njegovog brata.

U slučaju da ga potvrdite kao obaveštajca njegovo novo ime biće Rudolf Kralj.

BR. 20

NAREDBA ŠTABA SOŠKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 19 JANUARA 1943 GOD. O POSTAVLJENJU ŠTABOVA BATALJONA¹

N A R E D B A B R. 22

Štaba Soškog odreda slovenačkih partizanskih jedinica od 19. I. 1943.

Da bi se postigla što veća borbena sposobnost naših jedinica Štab SO naređuje:

1. Štab bataljona »Simona Gregorčiča« sačinjavaju ovi drugovi:
Komandant: drug Rudi²
politkomesar: drug France
zam. komandanta: drug Vojko Premru³

Štab II bataljona SO sačinjavaju ovi drugovi:

Komandant:	drug Cene Smrekar ⁴
politkomesar:	drug Strela — Drago Flis
zam. politkomesara:	drug Emil Ličan ⁵
zam. komandanta:	drug Jaka ⁶

Štab III bataljona SO sačinjavaju ovi drugovi:

Komandant:	drug Fric ⁷
politkomesar:	drug Istok Rakovec ⁸

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobodenja u Ljubljani.

² Martin Greif

³ Janko Premrl

⁴ Tone Bavec

⁵ Emil Filipčič

⁶ Ivan Manfreda, poginuo u saobraćajnoj nesreći 12. jula 1945 godine.

⁷ Fric Dovečar

⁸ Ivan Turšič, narodni heroj. Poginuo 29. juna 1944 god. kod Lokava iznad Gorice.

zam. komandanta: drug Drago Maselj⁹
zam. politkomesara: drug Boro

Stab IV bataljona SO sačinjavaju ovi drugovi:
Komandant: drug Maks¹⁰
politkomesar: Janez Učakar
zam. komandanta: drug Martin

2. Drug Aljoša,¹¹ dosadašnji politkomesar IV bataljona razrešen je svoje dužnosti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar
D. Pirjevec-Ahac

Komandant
služ. otsutan

BR. 21

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 20 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU GORENJSKOG ODREDA ZA MOBILIZACIJU I PRELAZ U OFANZIVNE AKCIJE¹

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 20. I. 1943

ŠTABU GORENJSKOG ODREDA

Činjenica da Nemcima u Gorenjskoj nije uspela mobilizacija godišta 1923 i 1924, što je u vezi sa teškim nemačkim porazima na Istočnom frontu, od vanrednog je vojnog i političkog značaja za Slovenski oslobodilački pokret. Ova činjenica može da postane od presudnog značaja za razvitak Slovenskog narodnog ustanka, naročito obzirom na uspele akcije naših udarnih brigada u Dolenjskoj koje su likvidirale niz utvrđenih talijanskih i belogardističkih uporišta i očistile prostranu teritoriju.

⁹ Karlo Maslo
¹⁰ Miro Pere, narodni heroj. Poginuo 1 aprila 1943 god. na Vojalcama.

¹¹ Anton Sraj

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi CK SKS.

Glavni zadatak štaba Gorenjskog odreda jeste sada da neuspeh nemačke mobilizacije iskoristi u celini; da mobilisane borce, koji su došli u partizane ili pobegli u šume, uključi u našu vojsku i njenu vojnu organizaciju; da intenzivnim akcijama spreči nemačke represalije protiv partizana i civilnog stanovništva; da proširi našu partizansku mobilizaciju i na druga godišta koja trenutno nisu ugrožena.

U tom cilju Glavni štab Slovenske narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda naređuje:

1) jedinice Gorenjskog odreda su dužne da na svojim područjima odmah potraže dodir sa svima koji su pobegli u šume i još nemaju vezu sa partizanima; one treba da ih odmah uključe u vojsku; među ljudima koji su pobegli u šume treba suszabijati težnju da se samo kriju a da se ne priključe partizanima;

2) ukoliko na pojedinim područjima, na koja su mobilišani pobegli, ne bi bilo partizanskih jedinica, štab Gorenjskog odreda je dužan da pošalje tamo specijalne čete za mobilizaciju;

3) u sastav Gorenjskog odreda treba uključiti sve one nove borce koji su doneli sobom oružje, odnosno koje je moguće naoružati raspoloživim oružjem Gorenjskog odreda; Gorenjski odred može da zadrži u svom sastavu 20% nenaoružanih; sve ostale treba slati na sektor Dolomitskog odreda, odakle će biti raspoređeni po brigadama; u vezi sa tim štab Gorenjskog odreda je dužan:

a) da obezbedi intenzivan i neodložan politički rad među novim borcima koje će poslati na sektor Dolomitskog odreda; da kod njih suszbije vezanost za rodni kraj; da im objasni uspehe naših udarnih brigada; da im ukaže na mogućnost kasnijeg povratka u Gorenjsku, naoružanih zaplenjenim oružjem okupatora i belogardista;

b) da obezbedi njihov prelazak na sektor Dolomitskog odreda;

4) da među svim novim borcima odmah razvije što intenzivniji politički rad;

5) odmah treba početi sa intenzivnim ofanzivnim akcijama po čitavoj Gorenjskoj; nemojte čekati u brdima na napade Nemaca; napadajte Nemce odmah; napadajte njihova uporišta; napadajte ih u dolini; vodite kurs na sistematskoj likvidaciji nemačkih uporišta, počev od manjih; razrijite drumove, porušite mostove; na mestima gde se Nemci povuku odmah proširite ofanzivnu akciju na novo, još nenapušteno područje; znajte da od naše ofanzivne akcije sada zavisi SVE; da je naša ofanzivnost neophodan uslov za dalje uspehe, dok bi defanzivna taktika, nesumnjivo, upropastila sav sadašnji polet; neshvatljivo je zašto još uvek dozvoljavate Nemcima da patroliraju po selima;

6) proširite intenzivnu političku kampanju po selima sa **parolom**: »Svi u partizane! Opšta partizanska mobilizacija!«; **Objasnите** da fašizam propada; govorite o nemačkim porazima na Istočnom frontu i uspesima Narodnooslobodilačke vojske **Jugoslavije** u Bosni i Hrvatskoj; sve to iskoristite prilikom agitacije za partizansku mobilizaciju **svih** muškaraca sposobnih da nose oružje;

7) izdajte **svuda** pozive (po mogućnosti i lične) za **obaveznu** partizansku mobilizaciju;

8) idite **po belom danu u sela**, priređujte mitinge po selima, pridobite na mitinzima sve muškarce sposobne da nose oružje, da podu u partizane; pobijajte mišljenje da će Nemci svoju mobilizaciju za Istočni front odložiti za docnije ako muškarci ostanu kod kuće umesto da idu u partizane; gde su muškarci za OF. ali se još nisu odlučili, preduzmite i energičnije mere za njihovu mobilizaciju;

9) nastojte da dobijete od seljaka oružje, ukoliko ga još imaju sakrivenog;

10) bezuslovno napadajte nemačke kaznene ekspedicije protiv sela i nemilosrdno ih uništavajte do poslednjeg čoveka i palite njihove kamione.

Da bi štab Gorenjskog odreda bio sposoban da vodi čitavu ovu akciju, treba:

1) uspostaviti odmah *ekspeditivne veze* (preko kurira i legalne) sa bataljonima i jedinicama; jedinice Gorenjskog odreda treba da obaveštavaju svoj štab **stalno**, takoreći **svakodnevno i detaljno**;

2) obezbediti vezu sa sektorom Dolomitskog odreda svakog drugog dana i slati na taj sektor detaljne izveštaje za Glavni štab sa svih gorenjskih sektora.

Glavni štab će poslati u Gorenjsku komandanta Alpske zone, druga Bračića, čim uspostavi vezu sa njim. Kod Vas će verovatno doći do 10 februara.² Do toga vremena Glavni štab naređuje:

1) na mesto poginulog druga Starca Staneta postavlja se za komandanta Gorenjskog odreda drug komandant Kamničkog odreda.³ Treba odmah poslati po njega;

² Glavni štab NOV I PO Slovenije dopisom od 20 januara 1943 god. pozvao je druga Mirka Bračića da se javi na sektoru Dolomitskog odreda, gde će dobiti uputstva za odlazak u Gorenjsku. Bračić nije otišao u Gorenjsku jer nisu postojali uslovi za delovanje Treće operativne zone — Alpske u teritorijalnom obimu koji je predviđen na redobom od 26 decembra 1942 god. (Vidi dok. br. 138 u 4 knjizi VI toma), te je posle toga 21 februara 1943 god. formirana Primorska operativna zona (Vidi dok. br. 65)

* Matija Bleje

2) dok ne preuzme komandu Gorenjskog odreda drug sa-
dašnji komandant Kamničkog bataljona, postavlja se za pri-
vremenog komandanta Gorenjskog odreda drug Kostja,⁴ za-
menik političkog komesara Gorenjskog odreda. Drug Kostja
odmah preuzima odgovornost za sav trenutni razvoj;

3) drug Lenart⁵ postavlja se za privremenog političkog
komesara;

4) ostale funkcije ostaju kao dosada;

5) čim drug sadašnji komandant Kamničkog odreda pre-
uzme komandu Gorenjskog odreda, drug Kostja treba ponovo
da postane zamenik političkog komesara.

Specijalne primedbe:

1) ranije ste priAili našu naredbu da koncentrišete sve
svoje snage. Ova naredba sada — u promenjenim uslovima, kad
ste već postigli početni razvitak naše mobilizacije — više ne
važi. Snage rasporedite onako kako sami smatrate da je naj-
podesnije za izvođenje svih gore navedenih naređenja;

2) ranije smo naredili da se Vaš odred sastoji od tri ba-
taljona. Sada možete povećati broj bataljona, ipak bataljon ne
sme da ima manje od 150 ljudi;

3) prema direktivama PK za Gorenjsku, likvidirajte belo-
gardiste i svaki pokušaj bilo kakvog njihovog formiranja. Znajte
da će Bela garda pokušati da lovi u mutnom kod mobilisanih
ljudi koji su pobegli u šume a još nemaju vezu sa Vama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za

Glavni štab

Slovenačke narodnooslobodilačke vojske
i partizanskih odreda

Politkomesar

Zam. komandanta

* Stane Bizjak

* Jože Sluga

**DIREKTIVE CENTRALNOG KOMITETA KOMUNISTIČKE
PRTIJE SLOVENIJE OD 20 JANUARA 1943 GOD. POKRAJINSKOM KOMITETU KP ZA GORENJSKU¹**

**CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE SLOVENIJE**
20. I. 1943

**POKRAJINSKOM KOMITETU KP SLOVENIJE
ZA GORENJSKU**

Dragi drugovi!

Primili smo pismo druga Matije- od 17. I. 1943 kao i pismo druga Vinka Hafnera, politkomesara Gorenjskog odreda, od 14. I. 1943. Sto se tiče drugog pisma, koje šalje drug Vinko Hafner i pitanja koje on pokreće, o tome ćemo raspravljati kasnije, jer su zasada na dnevnom redu važnije stvari te bi od druga Vinka očekivali da nam piše baš o tim najvažnijim stvarima. Pre svega odgovaramo na pitanja koja postavlja drug Matija.

1. Teško nas je pogodila vest o smrti druga Viteza i druga Fazana,³ jer nam je taj veliki gubitak zadat upravo sada kad su nam dobri kadrovi u Gorenjskoj najpotrebniji. Sto savesnije ispitajte kuda vode tragovi izdaje u vezi sa tim i osvetite poginule drugove.

2. Mi vam momentano ne možemo poslati zadovoljavajuću pomoć u kadrovima i privremeno morate rešiti to pitanje svojim sopstvenim snagama. Kao što vidite iz pisma Glavnog štaba, GS je rešio to pitanje *privremeno* na sledeći način: drug *Košta*⁴ se postavlja za privremenog komandanta, dok ne preuzme svoje mesto novi komandant *drug Matija*,⁵ iz Kamničkog bataljona, koga ste sami predlagali. *Drug Lenart*⁶ preuzeće privremeno mesto zamenika politkomesara odreda, dok se ponovo ne vrati na svoj položaj drug Košta. — Odmah pošaljite po druga Matiju. Ukoliko bude dozvoljavalo vreme i prilike kod vas, neka se za jedan dan javi i kod nas, gde će dobiti detaljnije instrukcije za svoj rad.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Maks Krmelj

³ Franc Ravbar i Stane Starc

⁴ Stane Bizjak

⁵ Matija Bleje

⁶ Jože Sluga

3. Druga Matiju" postavljamo time na dužnost sekretara PK za Gorenjsku, koju je dosada vršio drug Lenart. O toj promeni CK je odlučio pre nego što su se odigrali poslednji događaji, te će, dakle, ostati trajna. Ovu meru je CK preduz?o zbog toga što drug Matija najbolje poznaje prilike u Gorenjskoj i što je po svome položaju stvarno centar partiskog organizacionog rada u Gorenjskoj. Drug Lenart će se kasnije, kad se na svoju dužnost vrati drug Košta, vratiti na politički rad kao član PK. Ukoliko prilike dopuštaju da drug Lenart dođe na kratko vreme k nama, neka to učini. Ukoliko su, međutim, sada svi vaši kadrovi potreбni na terenu da bi se sproveli zadaci koje postavljaju sada pred vas najnoviji događaji, ni druga Lenarta *ne obavezuјemo* da dođe k nama.

4. Osnovno pitanje koje sada treba da rešava sav partiski kadar na terenu i u vojsci je pitanje sadašnje naše mobilizacije u Gorenjskoj. Treba da budete potpuno svesni da tu nije u pitanju uobičajena mobilizacija već novi ofanzivni zamah narodnog ustanka protiv okupatora, koji nam neće dati samo mase novih partizana, već treba da fašističkom neprijatelju zada snažne vojničke i političke poraze. Ako ne budemo povezali jedno sa drugim, tada ni sama mobilizacija neće uspeti u toj meri kao što bi prema objektivnim uslovima mogla uspeti. Drugim rečima: *nije u pitanju samo mobilizacija, već također i opšti hitan prelaz ka ofanzivnim vojnim operacijama, ka opštem napadu na okupatore od strane naših partizanskih odreda, a sa druge strane ka opštoj političkoj aktivizaciji svih patriotskih i anti fašističkih snaga u Gorenjskoj.* Pritome sve zavisi od vaše brzine, udarnosti, organizacione sposobnosti i iniciativnosti. Samo od vas zavisi tok događaja u Gorenjskoj u bliskoj budućnosti. I tu činjenicu treba da imate stalno pred očima. To naglašavam zbog toga jer drug Vinko u svom poslednjem pismu baca krivicu za dosadašnju slabu mobilizaciju na sve drugo, samo ne na vlastite slabosti našeg partiskog kadra u vojsci i na terenu. Lenjin je uvek naglašavao: kada se rukovođoci žale na oportunizam masa, tada je to samo dokaz da su oni sami oportunisti. Dakle, treba da budete sasvim svesni da je sudbina veličanstvenog borbenog poleta slovenačkog naroda u Gorenjskoj *samo u vašim rukama.* Ovde vam dajemo nekoliko konkretnih uputstava po pojedinim pitanjima:

5. **Politička osnova** sadašnjeg poleta narodnog ustanka u Gorenjskoj nalazi se u opštem procesu raspadanja fašizma na međunarodnom i našem unutrašnjem području. Polet je stvorilo očito saznanje narodnih masa da fašizmu dolazi kraj a sa druge strane težnje slovenačkog naroda da sudbinu svoje bu-

Maks Krmelj

dućncsti uzme u svoje ruke. Ne radi se dakle samo o prilivu masa u partizane, već ... težnju slovenačkog naroda da zbaci sa sebe jaram fašističkog ... svoja nacionalna prava, pozivajte sve muškarce bez obzira na starost koji su sposobni za oružje neka odmah stupe u partizane, isto tako i žene, koje ili neka stupe u partizane ili na pomoćne poslove; pozovite na opštu sabotažu, uništavanje neprijateljske materijalne i žive sile, pozovite na formiranje terenskih organizacija OF, na čišćenje sela i gradova od okupatorskih bandi. Radite na oslobođanju pojedinih predela Gorenjske itd. — ukratko u čitavom vašem radu neka dođu do izražaja odlučne ofanzivne namere. Postoje stvarno svi objektivni uslovi da postignete velike uspehe i da — bar privremeno — proterate neprijatelja sa znatnih područja.

6. **Metodi mobilizacije** neka se upravljaju prema konkretnim prilikama. Glavno je da sa svojim partizanskim jed'nicama i terenskim organizacijama OF i partiskim pozicijama napravite takav raspored da ćete moći obuhvatiti sve one koji žele da idu u partizane, koji traže partizane, a i *sve one koji se kolebaju*. Ne smete se ograničiti samo na one koji su sada pozvani. Treba jasno kazati svim muškarcima koji su sposobni za oružje da će ih Nemci sledećih dana nasilno pokupiti. Upotrebljavajte sledeće metode:

a) terenske partiske i organizacije OF neka organizuju kolektivne odlaske za oružje sposobnih prema prethodnom sporazumu sa najbližom partizanskom jedinicom;

b) na terenu gde nema takvih organizacija ni partizana pokušajte rasporediti naročite poverenike sa drugih sektora koji će organizovati odlazak u partizane;

c) gde novomobilisani imaju oružje neka neposredno u rodnom kraju počnu sa akcijom (likvidacija manjih posada, izdajnika itd.) a zatim nska predu najbližoj partizanskoj jedinici;

d) uporedo sa mobilizacijom održavajte masovne mitinge partizanskih jedinica i ubeđuj'te da je potrebno da svi za oružje sposobni idu u partizane;

e) gde su u pitanju ljudi koji su stvarno za OF i partizane a odgadaju i kolebaju se, možete upotrebiti i mere prinudne mobilizacije ali im zatim naknadno objasniti potrebu te mobilizacije, te ih odmah politički obradite;

f) težite za tim da u tempu mobilizacije budete što brži i da sa terena pokupite sve što je sposobno za borbu.

7. **Pitanje prinudne mobilizacije:** U vezi sa gornjom tačkom pod e) — da nas ne biste pogrešno razumeli — dodajemo još sledeće:

a) Pojam »prinudna« mobilizacija ne smete doslovno shvatiti jer mi zasada uglavnom takav način mobilizacije izbega-

vamo. Reč je o takvim odlučnim merama, koje su posledica pret-hodne jake političke pripreme, koje bi trebalo na neki *moralno obavezan* način da kod kolebljivaca slome njihovo kolebanje da priđu partizanima. U tom pogledu upravljajte se prema a) proglašu IOOF i b) uputstvima koje istovremeno izdaje Glavni štab Gorenjskom štabu.

b) Najbolje je da ta »prinudna« forma postoji samo u pismenim pozivima da se za oružje sposobni muškarci jave u partizane (ne sa kakvim opkoljavanjem itd.). Sam poziv neka ipak bude stilizovan u obliku koji apeluje na moralnu dužnost svakog Slovenca da se odazove pozivu jedine zakonite slovenačke vlasti.

c) Takve mere imaju više cilj da spreče nemačke represalije nad onima koji bi se potpuno dobrovoljno odazvali, nego da povećaju sam broj. Nema sumnje da će i sam narod radije prihvati takve mere koje ih donekle štite od nemačkih represalija. Pri tome svakako treba paziti da se ne vrše preterivanja koja bi mogla da nam nanesu veliku štetu i čak učvrste Belu gardu.

d) Potrebno je da ovu vrstu mobilizacije vi neposredno, budno pratite i da prethodno dobro prodiskutujete o tome sa našim komandantima i politkomesarima.

8. **Pitanje vojnih akcija:** u tom pogledu već je dao uputstva Glavni štab. Osnovno je da naše gorenjske jedinice odmah pređu u ofanzivne akcije po čitavoj Gorenjskoj, jer će jedino takav nastup osigurati maksimalne rezultate sadašnjeg borbenog poleta u Gorenjskoj. Potrebno je da vi preko partiskih organizacija u vojsci apsolutno osigurate sprovođenje ove linije. Ukoliko naše partizanske jedinice u Gorenjskoj ne budu ispunile ove zadatke, smatraćemo odgovornima za to pre svega vas.

9. **Politički rad:** Pred partisku organizaciju u Gorenjskoj postavljaju se dva osnovna zadatka: politički mobilisati Gorenjsku za OF te što brže politički obraditi novomobilisane partizane i u vezi sa time uopšte podići politički nivo naših partizanskih jedinica na viši stepen.

a) U vezi sa opštim poletom u Gorenjskoj težite da organizujete što više terenskih odbora OF i također odmah formirajte rejonske i okružne odbore OF, a što pre — prema našem prethodnom odobrenju — i Pokrajinski odbor OF. Razvijte najživljju agitaciju i propagandu. Istovremeno težite za pojačanjem partiskih organizacija i opštim uticajem Partije u narodnim masama. U tome . . . poslaćemo u najkraćem vremenu još naknadna uputstva . . . [komu]nstičke omladine. Formirajte po selima odbore Saveza slovenačke omladine, koji treba da obuhvate svu žensku i mušku omladinu od 14 — 24 godina (čak više) bez obzira na političko ubedjenje. Isto tako formirajte

po selima antifašističke ženske odbore koji treba da obuhvate sve žene i organizuju politički rad među njima pa i pomoći našoj i vojnoj i političkoj akciji. Po tim pitanjima poslaćemo vam uskoro i posebna detaljnija uputstva.

b) Dajte politkomesarima i njihovim zamenicima specijalno uputstvo da što više pojačaju politički rad među partizanima. Treba partizane vaspitati u bezgraničnoj mržnji kako protiv okupatora tako i protiv domaće izdajničke Bele garde, ukoliko se bude pojavljivala.

Učvrstite organizacione centre Partije u vojsci. Poštene, predane i hrabre partizane primite u Partiju. Dalje: partiska organizacija neka radi na tome da se među vojнике unese što više vojničkog duha, istinske discipline, autoriteta komandira, komandanata i politkomesara, što više reda, ispunjavanja naređenja itd. U Gorenjskoj se među partizanima pod firmom »drugarstvo« proširila posve nezdrava tendencija umanjivanja autoriteta vojnih rukovodilaca, kršenje discipline, postupanje pojedinaca prema svome nahodenju itd. Sa takvim pojavama treba prestati. Treba partizanima, a među njima naročito partijcima, protumačiti da se istinsko »drugarstvo« kod partizana sastoji u ispunjavanju svih naređenja, u apsolutnoj disciplini u odnosu na rukovodeći sastav. Vojska će moći ispuniti svoju dužnost samo onda ako u njoj bude vladala gvozdena disciplina i ako autoritet rukovodećeg kadra bude na takvoj visini da nijedan partizan neće učiniti ništa što bi bilo protivno naređenjima štabova. To je naročito važno naglasiti sada kad stižu novi, mladi partizani. Moramo naglasiti da je uprkos mnogim pozitivnim stranama — u tom pogledu — sada naša gorenjska partizanska vojska najlošija, tj. u njoj su pravi vojnički red i vojnička disciplina na najnižem stepenu.

10. Opasnost sadašnjeg poleta: Već unapred vas upozoravamo da sadašnji polet nosi u sebi i čitav niz opasnosti. Treba da ih imate stalno pred očima ako želite da izbegnete neprijatna iznenadenja:

a) prva opasnost je u vama samima, tj. u našem partiskom aktivu. Ta opasnost postoji u »vrtoglavici od uspeha«. Ako budete smatrali da je već samo brojno jaka mobilizacija obezbedia naše uspehe u Gorenjskoj, napravićete grešku. Neprijatelj je još uvek dovoljno jak i ima još dovoljno sredstava da te naše uspehe likvidira ako ih ne budemo brzo dalje razvijali i utvrđivali. Onda: postignut? uspehe učvršćujte borborom za nove uspehe, za novu akciju na političkom i vojničkom području a naročito učite na svojim vlastitim greškama, upozoravajte partiske kadrove na sve slabosti koje bi u toku akcije ispoljili.

b) Pazite da vam događaji ne izmaknu iz ruku. Naročito bi moglo postati opasno ako bi se razni vojni kadrovi — poli-

tički slabije potkovani — izmakli ispod kontrole Partije i svojim postupcima došli u sukob sa civilnim stanovništvom (preterane likvidacije, rekvizicije, »vojvodstvo« itd.)- Učite se u tom pogledu na primeru Ljubljanske pokrajine, gde je samovolja nekih kadrova nanela Partiji veliku štetu. Preuzmite dakle čvrsto u svoje ruke kontrolu kako u vojsci tako i na terenu. Vaša kontrola u vojsci ne sme biti formalna, ne sme imati karakter vašeg neposrednog mešanja u vojničke poslove, već kontrolišite svaki dah vojske preko partijaca (naročito zamenika politkomesara, tj. sekretara Partije u vojsci) u vojsci.

c) Dalje računajte na mogućnost promene taktike od strane okupatora koji bi mogao eventualne vaše greške (preterivanja u bilo kome pogledu) iskoristiti da pridobije deo stanovništva na svoju stranu i naoruža ga protiv nas. Zato manevrišite vrlo pokretljivo i na svaku meru okupatora odmah odvratite odgovarajućom protivmerom.

d) Naročito velika opasnost kod vas pojavljuje se i u mogućnosti da će Nemci dati veće koncesije Beloj gardi. Zato već sada unapred razvijte maksimalnu kampanju raskrinkavanja uloge Bele garde u Ljubljanskoj pokrajini i o njenim vezama sa Nemcima i sa Gestapoom. Pratite budno svaku povjavu Bele garde na terenu i ugušite je u korenju.

11. U vezi sa novim poletom, odlučnije nego bilo kad, pojavljuje se potreba da odmah formirate svoju obaveštajnu službu. Detaljnija uputstva dobiceće sledećih dana, ali osnovne mere preduzmite odmah.

12. Sto se tiče novomobilisanih postupajte kao što naređuje Glavni štab. Zadržite na svome terenu sve naoružane ljude kao i 20—25% nenaoružanih. Ostale međutim *odmah* pošaljite ovamo, rasporedićećemo ih zasada po ovdašnjim jedinicama, a kad ih naoružamo, vratićemo vam ih natrag na vaše područje. Ovde naime nemamo suvišnog oružja ali akcije ... iz dana u dan sve više . . . separatizma ako bi se pojavio kod naših kadrova, a samim novomobilisanim objasnite da je ova mera učinjena samo zbog pomanjkanja oružja, da se u čitavoj Sloveniji bore protiv istog neprijatelja i da će se kasnije — naoružani — vratiti u Gorenjsku.

13. Glavna vaša briga treba da bude da se ne ponovi prošlogodišnja praksa kada su nenaoružani ljudi padali u nemačke ruke. Odmah treba nenaoružane ljude rasporediti po četama te ih time staviti pod njihovu disciplinu i zaštitu a druge odmah pošaljite na područje Dolomitskog odreda, koji će nekolicinu zadržati na svome sektoru a ostale poslati dalje po našim brigadama.

14. Odobravamo predlog druga Silva Moščana⁸ da u PK kooptirate i „druga Korla“ iz Jesenica. O ostalim pitanjima PK kasnije.

Na kraju vam još jedanput skrećemo pažnju da sudbina događaja u Gorenjskoj leži u vašim rukama. Bacite sav partiski aktiv sada na taj osnovni sektor rada. Danas ne može postojati komunista koji radi »samo« na terenskom sektoru ili pak »samo« na vojničkom. Težište partiskog rada, tj. rada celokupne. Partije, treba baciti na odlučujuće sektore. Danas je bez sumnje naš vojni sektor odlučujući. Posvetite se svi tim osnovnim pitanjima.

Kao što naređuje G. S. treba osigurati vezu između Vas i-Dolomitskog sektora bar 3 puta nedeljno dok se događaji kod vas budu tako brzo razvijali. Uspostavite za te veze odgovarajući broj patrola. Mi ćemo vas na taj način moći neposredno pomagati. Hteli smo najpre da pošaljemo k vama jednog našeg druga iz rukovodstva, ali se događaji i po ostaloj Sloveniji odvijaju tako brzo da to sada ne možemo učiniti. Slaćemo vam međutim konkretna pismena uputstva ukoliko budu konkretni i vaši izveštaji.

Izveštavajte nas dakle opširno, konkretno i sa što više detalja.

Budite svesni da je borba kojoj sada stojite na čelu od odlučujuće važnosti ne samo za Gorenjsku već i za svu ostalu Sloveniju. Pokažite se dostojni poverenja koje vam je ukazala Partija i slovenački narod. Želim vam mnogo uspeha u vašem radu!

Drugarski vas pozdravljamo!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Centralni komitet
Komunističke partije Slovenije
Krištof¹⁰

⁸ Viktor Stopar
"Karel Leskovec
¹⁰ Edvard Kardelj

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE — NOTRANSKE OD 23 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU I BROJNOM STANJU JEDINICA¹

STAB II OPERATIVNE ZONE

Opr. br. 24

Položaj, 23. I. 1943

**GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**

Na položaju

Potvrđujemo prijem Vašeg pisma od 12. I. 1943.²

Prema Vašem naređenju od 22. I. 1943 poslali smo 4 bataljon UBTT³ u Dolomite. Također je 21. I. 1943 otišao 2 bataljon UBTT,⁴ koji se zadržavao kod nas, u sastav brigade UBTT koja se nalazi u blizini Police. Ljudstvo na Mokrecu priključili smo brigadi UBLJŠ.⁵ Na Mokrecu je ostalo samo još 6 teških ranjenika. Pored toga imamo još 10 ranjenika u ambulanti na Krimu. Otsada raspolažemo sledećim snagama: UBLJS broji 390 ljudi sposobnih za borbu. NO⁶ broji sveukupno 60 ljudi. Raspolažemo dakle ukupno sa 450 ljudi za preduzimanje akcija. Tim snagama ne možemo uspešno napadati utvrđena okupatorska i belogardistička uporišta, ali možemo preduzimati akcije više diverzantskog karaktera. UBLJŠ je veoma slabo obuvena. Neki partizani uopšte nemaju cipela već noge umotavaju vrećama. Molimo da nam, ako je ikako moguće, pošaljete nešto cipela ili nam javite da pošaljemo po njih.

Izveštaj o političkoj i vojnoj situaciji poslaćemo u sledećem izveštaju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Popit Franc

Načelnik štaba
Zdravko Jovanović

Komandant
Kavčić Ivan

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 13

³ Udarna brigada »Tone Tomšić«

⁴ Vidi dok. br. 27

⁵ Udarna brigada »Ljubo Sercer«

⁶ Notranjski odred

**IZVEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA »SIMON GREGORČIĆ« OD 23 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU SOŠKOG ODREDA
O MOBILIZACIJI I AKCIJAMA BATALJONA¹**

STAB BAT. S. G.' SO¹
na položaju 23. I. 1943

ŠTABU SO

Obaveštavamo Vas da je mobilizacija novih partizana u Vipavskoj dolini u punom zamahu. Imamo več oko 100 novih boraca. Pre mobilizacije održali smo po svim selima mitinge koji su se dobro završili.

Zbog toga smo unekoliko prestali sa akcijama koje ćemo otsad morati ubrzati, i to pre svega za nabavku oružja.

Dosada smo izvršili sledeće:

U poslednjem mesecu je likvidirano 11 izdajnika, tom prilikom je zaplenjen 1 pištolj.

21. I. 1943 kod Šmarja nas je napao neprijatelj, bilo je oko 200 vojnika kvesture, karabinijera itd. Napad je bio odbijen i kod toga je poginuo 1 karabinijer. Mi nemamo gubitaka.

Pošto zasada ne možemo dobiti tačno brojno stanje ljudstva i naoružanja zbog neprekidnog priliva, uslediće to kasnije.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Za štab bat. S. G. SO

**Politkomesar
otsutan**

**Komandant
" Rudi¹**

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² »Simon Gregorčič«

³ Soški odred

⁴ Martin Greif

**DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
25 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU PRVE OPERATIVNE ZONE
— DOLENJSKE ZA PREDUZIMANJE POTREBNIH MERA
U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE'**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE**
Položaj, 25. I. 1943

ŠTABU DOLENJSKE OPERATIVNE ZONE

1) Primili smo vaše poslednje izveštaje. Ali u tim izveštajima nema ni reči o vašim akcijama i vojno-političkoj situaciji na vašem terenu. Pisali ste o svemu samo ne o tome što je najpotrebnije i svojstveno za operativnu jedinicu. U poslednje vreme smo primili privatne izveštaje o vašim lepim uspesima,² a vi o svemu tome čutite. Takvi postupci nas dovode u neizvesnost. Sa tom praksom otsada treba da prestanete i da postupate kao što smo vam naredili, to jeste da nam dostavljate izveštaj o vojno-političkoj situaciji na čitavom vašem sektoru za svakih proteklih 10 dana.

2) Neprijatelj je otpočeo ofanzivu u prvom redu protiv hrvatskih snaga u Lici, Kordunu i Baniji.¹ U vezi sa tim treba da, u duhu već izdatih direktiva, razvijate što veću aktivnost na vašoj teritoriji. Na taj način ćete pružiti najbolju pomoć drugovima u Hrvatskoj, jer ćete razvući pažnju neprijatelja na širi sektor.

U takvoj situaciji u blizini Istočnodolenjskog odreda zasada ne može biti ni govora o tome da uputimo deo vaših snaga na taj sektor. Pravilno ste učinili što niste uputili Cankarevu brigadu u pomoć Hrvatima. Ako bi se ta brigada nalazila u Beloj Krajini, ona bi trebalo da sadejstvuje sa Hrvatima.

3) U nekim nepotvrđenim vestima govorilo se o neprijateljskoj ofanzivi protiv Dolenjske, ali izgleda da su se ti podaci odnosili na sektor Gorjanci — Zumberak. Vi ćete, bez sumnje, sa svoga sektora najlakše videti i oceniti namere neprijatelja. *U slučaju neprijateljske ofanzive protiv vas, ne smete dozvoliti da vas neprijatelj potisne do nemačke granice, nego treba da sebi obezbedite prelaz preko basena gornje Krke u Notranjsku.*

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 102

³ Odnosi se na Četvrtu neprijateljsku ofanzivu.

4) Šaljemo vam izveštaj naše obaveštajne službe o vašim **akcijama** na železničkoj pruzi. Videćete da te akcije — kako ih sada vrše vaše jedinice — nama više štete nego koriste. **Ubuduće** takve nepravilnosti ne smeju više da se događaju. **Prilikom** bacanja u vazduh vozova uzimajte u obzir uputstva koja sadrži pomenuti izveštaj.

5) Od Pokrajinskog povereništva OF primate sve izveštaje o vojno-političkoj situaciji na terenu. Ni vi nemate pravo da im naređujete, ni oni vama. Prethodno se dogovorite o stvarima koje je korisno preduzimati u vojno-političkom pogledu.

6) Imajte stalno pred očima mobilizaciju novog ljudstva. Ne smete dozvoliti da Bela garda mobilise ljudstvo za sebe, a mi da mirno gledamo. U tom pogledu treba da preuzmete energične mere kako bi dobili ljudstvo za naše partizanske jedinice.

7) U Gorenjskoj naše su se jedinice povećale za 100%. Verovatno se i stvari u Štajerskoj dobro odvijaju. U Primorskoj se narodni ustank razvija brzo i snažno. Patrole pričaju o snažnom prilivu partizana i velikoj demoralizaciji talijanske vojske. Okupatorski vojnici sami donose našima oružje.

U Ljubljanskoj pokrajini još nisu primećeni nikakvi znaci na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da su, u vezi sa ofanzivom protiv Hrvatske narodnooslobodilačke vojske, u toku pripreme za neke veće pokrete neprijateljskih snaga. Smene posada u okupatorskim i belogardističkim garnizonima još nisu dovoljno siguran dokaz za nameravane akcije. Ali naša ofanzivnost, postignuti uspesi i važnost same teritorije na kojoj postižemo značajne pobede, sami po sebi dovoljno dokazuju da će neprijatelj početi sa akcijama i u Ljubljanskoj pokrajini. Još se ne može znati kakve će biti te akcije. Zbog velikih potreba koje imaju talijanska i nemačka vojska usled krajnje loše situacije na svim frontovima, moglo bi se zaključiti da neće dovući neke veće rezerve na naš sektor i da će vršiti akcije protiv partizanskih jedinica uglavnom sa kontingentom vojske koji je stalno smešten u Ljubljanskoj pokrajini. Danas je još sasvim nepoznato na koji način, gde, kada i sa kakvim snagama bi trebalo da se vrše akcije.

Zbog otežanih veza između našeg Štaba i vas bićete, verovatno, o pripremama za akcije protiv vas vi sami putem vaše obaveštajne službe najpre obavešteni. Upozoravamo vas zbog toga da tu službu aklivizirate, da cbezbedite brze veze sa vašim agentima koje imate po neprijateljskim uporištima i da pratite sve promene koje se dešavaju, naročito u većim garnizonima u vašoj okolini.

Uopšte, mogu se predviđati dve mogućnosti akcija neprijatelja.

1) Opkoljavanje čitavog sektora u kome se predviđaju partizanske jedinice time što će se formirati oko njega što čvršći obruč, zatim sistematsko nastupanje i pretresanje čitavog terena.

2) Prikupljanje pojedinih ofanzivnih grupa u jednom ili više uporišta i izvođenje brzih udara protiv partizanskih jedinica.

Grupisanjem partizana u snažne borbene jedinice — brigade već je postignuta prva mera sa ciljem da se odbiju i razbijaju neprijateljske kolone koje bi vršile udare, kao što smo spomenuli u tačci 2. Naročito sada, kad sa skupilo više brigada i kada one sadejstvuju na užem ili širem prostoru, pružaju nam se sjajne prilike ne samo da odbijemo neprijateljsku kolonu, nego da je potpuno razbijemo i dođemo na taj način do većeg plena i teškog oružja. Kod nas treba da važi načele: nijedna akcija bez plena u oružju i municiji. To će nam naročito poći za rukom ako budemo raspolagali blagovremenim tačnim obaveštenjima o neprijateljskoj koloni (obaveštajni agenti, patrole — izvidnice, terenci, osmatračnice i drugo) i ako budemo mogli sačekati neprijatelja na terenu koji je za nas pogodan, tako da ga iznenadimo, razbijemo na više delova i potučemo. Da bi se to što lakše postiglo, treba pripremiti i odgovarajući raspored snaga. Napr. a) sa manjom jedinicom zadržati neprijatelja na čelu kolone, a većim delom manevrirati i udariti mu u bok; b) neprijateljsku kolonu zadržati na čelu, udariti sa dve jedinice u oba boka neprijateljske kolone i na taj način napraviti klešta za uništavanje neprijatelja; c) napraviti »zasedu velikog stila« na taj način što ćemo raspoređiti naše snage tako da se neprijatelj nađe u našem obruču u kome ćemo ga uništiti. Pritom ne treba unapred umrtviti sve snage po zasedama. I kod zaseda rezerve igraju najvažniju ulogu.

Za vrlo uspešno dejstvovanje sa našim partizanskim jedinicama, koje su vrlo pokretne i sposobne za manevriranje oko neprijatelja koji je neokretan i bojažljiv, postoji više kombinacija. Skrećemo vam pažnju i na to da budete dovoljno oprezni pošto neprijatelj sada pravilnije nastupa nego što je to bio ranije slučaj, što, ubedeni smo, vi sami zapažate.

Za manje jedinice — čete, a i za samostalne bataljone, važi još uvek taktika prebacivanja i izbegavanja, a kad je snaga neprijatelja ipak suviše velika, to isto važi i za naše veće jedinice.

U slučaju koji smo naveli u tač. 1, kada preti opkoljavanje sektora sa većim snagama, ne čekajte na dotičnom terenu da se obruč zatvorí, nego se blagovremeno povucite sa njega. Pri tome iskoristite ovu pogodnu priliku i pošaljite na

više mesta patrole ili dobre strelce koji će moći naneti neprijatelju više gubitaka i zadržavati i produžavati njegove akcije. Ako je ikako moguće, udarite u takvom slučaju i sa većim snagama sa ciljem da neprijatelja brzo razbijete i da se nakon toga odmah povučete na drugi teren.

U slučaju da ste se zadržali na terenu koji je već opkoljen, ne preostaje vam, prirodno, ništa drugo nego da se probijete kroz obruč. Obzirom na jačinu naše brigade, takav probor na tački koju ona sama odabere ne može pretstavljati teškoću. Ali odabrati treba odgovarajuće mesto gde je teren za nas povoljan i vreme (ako je moguće mrak — noć) kada nam automatsko i teško oružje ne može naneti štetu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Politkomesar
Boris Kidrič

Zam. komandanta

BR. 26

**DIREKTIVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
25 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE
ZONE — NOTRANSKE ZA PRELAZ U OFANZIVNE AKCIJE
I PREDUZIMANJE MERA U SLUČAJU NEPRIJATELJSKE OFANZIVE¹**

GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
Položaj, 25. I. 1943

ŠTABU NOTRANSKE OPERATIVNE ZONE

Očekujući izveštaj o borbama vaše zone, primili smo vaš izveštaj od 19 o. m.^{*}

1) Bez sumnje ste imali u poslednje vreme značajne vojne i političke uspehe. Počeli ste pravilno. Ali, u međuvremenu ste opet počeli da sprovodite pogrešnu liniju i prešli na defanzivni

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS

* Dokumenat nije sačuvan

način ratovanja koje je za nas neprihvatljivo. Umesto na Mokrebu, sada ste počeli da se krijete po selima, nastojeći da prezimite. Pri tome ste, prema starom sistemu, razbacali svoje bataljone. Sasvim je prirodno, drugovi, da vam seljaci postavljaju pitanja šta će biti sa njima kada vi odete. Iako nesvesno, seljak ipak oseća da tako ne sme postupati nijedna vojska. Umesto da se krećete, borite i pobedujete, seljak vidi da ne radite ništa. Sasvim je prirodno da se on mora zamisliti nad sudbinom svojih domova. Trebalо bi da uvidite ovaj politički momenat i promenite način vašeg rada. Ali vaš oportunistički stav nisu primetili samo seljaci, već i neprijatelj. U svojim izveštajima on javlja o pasivnom držanju partizanskih snaga koje se nalaze u Notranjskoj. Pri tome navodi da »su to male gru-
pice koje ne vredi napadati jer su ionako defanzivne«.

Iz plana koji ste nam predložili vidimo da ste za vreme od 20 dana planirali 1 jedinu akciju. Sve je to posledica vašeg potpuno pogrešnog zapostavljanja vojno-političke linije. Čudi ; nas što drugovi sa juga¹ nisu uneli živost i smisao za ofanzivne operacije. Na taj način oni su zajedno sa vama podlegli najobičnijoj liniji manjeg otpora.

Ne možemo da shvatimo vaše postupke uprkos tako po- 1 voljnim političkim izveštajima sa terena. Narod i politički pretstavnici traže od vas akcije, traže da vas vide na poslu,] a vi kao da ste gluvi za te stvari. Bela garda se, ustvari, raspada i treba joj nanositi udar za udarom.

Drugovi, treba da ste svesni da je sva naša vojska — bez obzira na zimsko vreme — stalno u ofanzivi. Za nas je zima 1 najpovoljnije vreme za ratovanje. Ovo godišnje doba bezuslovno treba da iskoristimo da bi sebi obezbedili i stvorili borbena j uporišta za dalje, prolećne, operacije u što povoljnijim uslovima.

Predite, dakle, odmah u ofanzivu u duhu direkture koju ste već primili.¹ Akcije treba da budu stalne a ne samo svakih 20 dana.

Od sada više ne smete da raspodeljujete vaše bataljone. I Operišite čitavim jedinicama i neposredno rukovodite njima."

2) Bataljon koji ste predviđeli za Dolomitski odred odmah uputite na sektor kako vam je već bilo naređeno."

3) Za Mokrec brinete bez prestanka. Nikako ne možete da zaboravite to mesto gde ste tako dugo boravili. Ali, neprijatelj dosada nije pokušavao da u pravcu Mokreca preduzme nijednu ofanzivu. Obezbeđenje Mokreca ćete postići na način:

* Misli se na oficire koje je Vrhovni štab poslao u pomoć NOV i PO Slovenije i koji su raspoređeni u Drugu operativnu zonu — Notranjsku.

⁴ Vidi dok. br. 13

⁵ Vidi dok. br. 23

koji smo vam već objasnili u direktivi. Trebalo bi da smestite ranjenike u tajne bunkere koje treba da izgradite na sigurnim mestima. Baza na Mokreku treba da bude tako laka da je možete evakuisati u slučaju neprijateljske ofanzive. Ponavljamo: **Mokrec** je šuma i ništa više. Baze i uporišta će vaše jedinice sebi obezbediti borbom i radom. U direktivi smo vam objasnili gde ove baze treba da se nalaze ali vi to niste dovoljno proučili.

4) Obavestite nas šta je bilo sa hrvatskim brigadama koje su operisale u dolini reke Kupe. Jeste li sa njima uspostavili vezu?

5) Prilažemo vam izveštaj naše obaveštajne službe iz **Ljubljane**. Prilikom napada na vozove treba da postupate prema primedbama koje sadrži taj izveštaj. Sa železničkim osobnjem treba da postupate prema našim partizanskim zakonima a ne kako je tamo navedeno. Takvi postupci otežavaju našu borbu.

7) Od Pokrajinskog povereništva OF primajte SYe izveštaje o vojno-političkoj situaciji na terenu. Ni vi nemate pravo da im naređujete, ni oni vama. Prethodno se dogovorite o stvarima koje je korisno preduzimati u vojno-političkom pogledu.

8) Imajte stalno pred očima mobilizaciju novog ljudstva. Ne smete dozvoliti da Bela garda mobilise ljudstvo za sebe a mi da to mirno gledamo. U tom pogledu treba da preuzmete energične mere kako bismo dobili ljudstvo za naše partizanske jedinice.

9) Neprijatelj je otpočeo ofanzivu u prvom redu protiv hrvatskih snaga u Lici, Kordunu i Baniji. U vezi s tim treba da u duhu već izdatih direktiva razvijete što veću aktivnost na vašoi teritoriji.

10) . . .⁶

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke vojske

Politkomesar
Boris Kidrič

Zam. komandanta

⁶ Tekst je ispušten pošto je istovetan sa tekstrom dok. br. 25 od tačke 7 do kraja.

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA UDARNE BRI-GADE »TONE TOMŠIĆ« OD 25 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE — NOTRANSKE O PRELAZU BATALJONA PREKO PRUGE¹

[III] BAT. U. B.
»TONETA TOMŠIČA«
25. I. 43

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE (NOTRANSKE)
na položaju

Izveštavamo Vas da smo prešli prugu sa bataljonom 23. 1. 43 ujutro. Noć je bila jasna i vrlo nepovoljna za pokret. Mesto, na kome je prema planu 'trebalo da pređemo prugu, bilo je jako čuvano zasedama jer su železnički radnici opravljali razbijenu lokomotivu. Odlučili smo da pređemo prugu ispred samog Šmarja. To je bila jedina mogućnost. Za vreme probijanja kroz bunkere iz kojih je talijanska posada pobegla, primili smo iz pozadine vest da se mazga zaglibila na močvarnom terenu. Ostavili smo kod nje desetinu sa mitraljezom koja je trebalo da obezbedi i njen prelazak. Kolona se probila posle kraćeg vremena, ali iza nas nije stigla ni mazga ni desetina. Dobili smo podatke da su se u selu »Tlaka«, iznad koga, odnosno pored koga smo prošli, nalazili belogardisti koji su éutali iz straha prilikom našeg prolaska. Mazga i desetina nisu mogli da se probiju zbog suviše jake vatre pa su se vratili u pravcu odakle smo došli. Izgleda da su ih na tom povratku napali belogardisti iz Tlaka. Desetina se pod vatrom povukla prema Vama, dok su mazgu i drug., Jelena, Janeza i Hasana² zarobili i odveli u Šmarje.³ Naša jedinica koju smo poslali natrag nije mogla da interveniše jer su Talijani ponovo zaposeli bunker iz koga su pobegli. Ove podatke dobili smo od terenskih radnika iz Šmarja na osnovu pričanja belogardista. Drugu Jelenu su zaplenili njegov intendantski zapisnik koji je nosio sa sobom. Drug Hasan bio je tom prilikom ranjen i izgleda da će umrijeti. Prostor za prelazak preko pruge bio je prilično nezgodan ali, prema pričanju meštana, jedino moguć, jer su se na tunelu nalazile zasede koje su počele da dejstvuju za vreme probijanja. Posledica Jelenovih zapisnika bila je da su belogardisti uhapsili na

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

^{*} Janez Dovč

^s Svu trojicu su belogardisti streljali u Šmarju.

Rečana 3 naše žene sa kojima je drug Jelen bio povezan. Ne znam kako je došlo do toga da i e d. Jelen nosio te beleške sa sobom, ali sigurno je da je to bilo krajnje nepravilno i da je to jedna od glavnih grešaka i onih ljudi koji su imali pravo da ga kontrolišu kao intendanta brigade a nisu mu skrenuli pažnju na takve stvari. Kako su se oni držali u zatvoru još nam nije poznato.

Desetinu koja se nalazi na Vašem sektoru pošaljite Maricu.⁴ On će je poslati u ZDO⁵ a tamo će dobiti vezu do brigade. Ali, ako Vam se možda čini da je pravilno ako se postupi drugčije, iz bojazni da ne bi mogli naći vezu sa nama, molimo Vas da tako i učinite. Mi smo obavestili terenske radnike, koji su upravo sledeće veče otišli u pravcu prema Vama, da pošalju desetinu odmah natrag, ali nje još nema mada je čekamo već 3 dana.

Na našem novom položaju, postavili smo odmah, još u noći, zasede u svim pravcima ali bez uspeha jer su bili Dobrunjski belogardisti već tokom noći obavešteni da je veći broj partizana prekoračio prugu. Zasede nisu imale uspeha ni sledećih dana.

Juče, 21. I., došla nam je patrola drug. Kajtimira" i Urbana.⁶ Od njega smo doznali da se u Dolenjskoj vrši uspešna mobilizacija. Prilikom napada na Policu⁸ u kome su učestvovali sve 3 brigade, oni su likvidirali 25 belogardista, zaplenili 17 pušaka i ... puškomitrailjeza. Zarobili su 5 belogardista, od kojih je jedan odmah pošao sa partizanima da napadne vlastiti položaj ali je u toku borbe nesrečno poginuo. U borbi na [Brezovom] poginula su dva naša druga i to drug. Miki⁹ — komandir 1 čete [II bat.] UBTT i komandant Janko¹⁰ (I bat. UBTT).

Primskovo je palo, ali zaplenili su samo 5 pušaka.¹¹ Belogardisti su se 'povukli u Sela pri Sumberku. I tu su bili napadnuti, ali bez uspeha.

Sve 3 brigade napale su Št. Vid kod Stične. Naši su prešli ... zapalili fabriku u kojoj je izgorelo 20 Talijana, dok su 3 zarobili. Oružja nije bilo mnogo.¹² Izgleda da se naša brigada nalazi na drugoj strani pruge; nadam se da ćemo je skoro naći.

⁴ Karei Poljanšek. Mučki ubijen sredinom 1943 god. na Trškoj Gori kod Novog Mesta.

⁵ Zapadnodolenjski odred

^{*} Albert Jakopič

⁷ Dr Marjan Dermastia

¹ Vidi dok. br. 102 i 123

^{*} Leopold Skalja

¹⁰ Anton Marincelj

¹¹ Vidi dok. br. 102

¹¹ Vidi dok. br. 102 i 122

Na terenu na kome se nalazimo nema ništa novo. Belogardisti opet ne izlaze više iz stanice . . . prisutnost. Civilno stanovništvo . . . ponovo su se pojavili i osećali se jako usamljenim za vreme naše otsutnosti. Terenski radnici opet su počeli sa svojim radom. Pronašli nisu nikakve bunkere. I tehnika će početi da funkcioniše u najskorije vreme. Marko je imao nekoliko nesporazuma koje smo rešili ja i drug Boštjan.¹³ Marko predlaže da se drug Korel¹⁴ smeni i da se za njegovu liniju postavi nov kurir. To . . . Korel. Kako izgleda, za sve nesuglasice kriv je jedino Korel, kome je već u krvi da mora uvek nekoga napadati, bilo to pravedno ili ne.

Večeras odlazimo. Na terenu ćemo ostaviti 4 četu. ZDO još nije došao. Prema rečima druga Kajtimira on uopšte ioš nije dobio naredbu.

U Hrvatskoj vrše ofanzivu ustaše, Talijani, Nemci, četnici i domobrani, u jačini 65.000, i to iz 6 pravaca. Izgleda da je sve skupa samo zabrinutost pred padom Zagreba jer Hrvati napadaju Samobor. Belogardisti su povukli veći broj belogardista iz Dobrunja i ostalih uporišta i poveli ih prema Gorjancima. Cilj njihovog pokreta nije nam poznat.

Molimo Vas da obavestite brigadu TT šta će biti sa 4 četom našeg bataljona, hoće li se uključiti u ZDO ili će se posle dolaska ZDO ponovo priključiti bataljonu. Znamo samo to da je ZDO po brojnom stanju malen (106 drug.) i da ima ogromnu teritoriju koju treba da kontroliše.

Javljam Vas i to da je Bela garda počela da se raspada i u ovim krajevima. Drug Marko vodi pregovore sa dva belogardista, koji su bili prinudno mobilisani, za prelazak u partizansku vojsku. Uspeh nam još nije poznat.

Pravac kretanja brigada i njihovi zadaci nisu nam tačno poznati. Izvestiće Vas kada se sastanemo sa njima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
nečitko

Zam. komesara UBTT

Zam. politkomes.-
Tavčar Franc

Primedba:

Išli smo u patrolu po Bizoviku i tom prilikom zapalili kuću organizatora Bele garde Sibuna Janeza. Do sukoba sa patrolama nije došlo!

¹³ Jože Bradeško

¹⁴ Karei Gerne

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
28 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE
ZONE – NOTRANJSKE ZA PRIHVAT NOVOMOBILISANIH
BORACA IZ SLOVENAČKOG PRIMORJA¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE PARTIZANSKE VOJSKE**
Položaj, 28. I. 1943

ŠTABU NOTRANJSKE ZONE!

Zbog masovne mobilizacije regruta u partizansku vojsku u Primorju i velikih poteškoća koje ima Soški odred za naoružanje . . . novih boraca, Soški odred je uprkos tome dao zadatak da se nastavi sa mobilizacijom, jer bi iste inače pokupili Italijani u italijansku vojsku. Zbog toga je potrebno da pomognete Soškom odredu i to na ovaj način:

Soški odred će deo nenaoružanih novih boraca u grupama slati na vaše područje. Vaša je dužnost da te nove borce postepeno naoružate i izvežbate. Neka, prema mogućnosti, kod vas učestvuju u nekoliko akcija da . . . liju posle čega ih kao formirane čete pošaljite natrag na područje Soškog odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab
vojni referent IOOF

DIREKTIVE CENTRALNOG KOMITETA KOMUNISTIČKE
PARTIJE SLOVENIJE OD 28 JANUARA 1943 GOD. POKRA-
JINSKOM KOMITETU KP ZA SLOVENACKO PRIMORJE
ZA MOBILIZACIJU SLOVENAČKOG I AKTIVIZACIJU ITA-
LIJANSKOG STANOVNIŠTVA¹

CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE SLOVENIJE
28. I. 1943

POKRAJINSKOM KOMITETU K.P.S. ZA PRIMORJE

Dragi drugovi!

U vezi sa opštim poletom naše borbe kao i sa ubrzanim procesom raspadanja u fašističkim državama skrećemo vam još jedanput pažnju da je vaša dužnost da posvetite najveću pažnju i razvoju antifašističke aktivnosti u italijanskim marama koje se nalaze na vašem području. To je ne samo naša internacionalna dužnost već nam to nalaže naše neposredne potrebe. Naša Partija vodiće pri kraju rata protiv Hitlera još velike i teške borbe sa reakcionarnim neprijateljima demokratskih narodnih težnji i nema sumnje da će neprijatelj pokušati da upravo od Italije napravi jedno od svojih osnovnih uporišta. Potsticanje antifašističkog pokreta među italijanskim stanovništvom je prema tome sastavni deo naše borbe protiv uporišta međunarodne reakcije. U vezi sa tim skrećemo vam pažnju naročito na sledeće zadatke:

1. Pomozite kod formiranja organizacija KP Italije na području gde žive Italijani. Ove organizacije neposredno povežite sa rukovodstvom KPI, a ujedno, jasno, i vi održavajte sa njima što tešnji kontakt i što tešnje saradujte politički.

2. Potstičite među italijanskim stanovništvom antifašističku akciju u smislu političke linije KP Italije. Omogućite italijanskim drugovima štampanje potrebne italijanske literature itd. Ove italijanske antifašističke organizacije povežite sa organizacijama slovenačke OF u cilju razvijanja što šireg masovnog pokreta protiv fašizma u Primorju.

3. Mobilisite u što većem broju italijanske drugove za partizansku vojsku. Težite za tim da im odmah stvorite posebne italijanske jedinice, počevši od voda na gore. Do daljeg neka ove jedinice ostanu pod neposrednom komandom našeg partizanskog rukovodstva. Treba, međutim, težiti tome da se

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

Što skorijem • vremenu formira posebno rukovodstvo italijanskih partizanskih jedinica koje će kao takvo javno istupati i politički snažno uticati na italijanske narodne mase. Ukoliko za to imate mogućnosti, forsurajte ovaj proces.

4. U svojoj političkoj agitaciji i propagandi objašnjavajte ^italijanskom stanovništvu ulogu Draže Mihailovića u Jugoslaviji- Objašnjavajte da saradnja italijanskih okupatora sa Dražom Mihailovićem znači kovanje oružja za sutrašnje klanje italijanskog naroda. Objašnjavajte da jedino saradnja italijanskog naroda i pojedinih vojnika sa OF i Slovensačkom narodnooslobodilačkom vojskom koji ne mrze italijanski narod, može pružiti zaštitu italijanskom narodu posle sloma fašizma. Takođe istovremeno objašnjavajte da slovenački narod sa pravom zahteva ujedinjenje svih svojih delova.

Pored gornjeg skrećemo vam pažnju još na sledeće:

1. Izradite nam što pre tačnu kartu teritorije gde žive Slovenci sa što iscrpnijim komentarom i statističkim podacima.

2. Sto se tiče odnosa između naše Partije i KPI sporazumejte se sa italijanskim drugovima u sledečem: Zahtev po oslobođenju i ujedinjenju svih Slovenaca obuhvata svu slovenačku teritoriju u Primorju sa Trstom. Prema tome mi ćemo na čitavoj toj teritoriji tako formirati partiske organizacije KPS kao i organe slovenačke narodne vlasti (OF). Akcija KPS i KPI na tom području mora prema tome da bude što jedinstvenija i zato težite za tim da se organizacije KPI formiraju samo u većim italijanskim centrima, dok razasute italijanske drugove u sasvim slovenačkoj sredini povezujte u organizacijama KPS.

3. Ukoliko vaša vojna akcija dovede do oslobođenja terena i formiranja narodnih organa vlasti, onda u te organe uvucite srazmerno i italijanske drugove, ukoliko žive na tom području. Sa svim snagama ugušujte pojave šovinizma sa obadve strane, ukoliko bi se eventualno pojavio.

Javite se što pre. Pošaljite što iscrpniji izveštaj.

Sa drugarskim pozdravima

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za

Komunistisku partiju

Slovenije — Centralni komitet

Krištof²

P.S. Po mogućству pošaljite
prevod ovog pisma i rukovodstvu
KP Italije/

^a Edvard Kardelj

DIREKTIVE CENTRALNOG KOMITETA KOMUNISTIČKE
PARTIJE SLOVENIJE OD 28 JANUARA 1943 GOD. ČLANU
CENTRALNOG KOMITETA FRANCU LESKOŠEKU ZA RAD
U SLOVENACKOM PRIMORJU¹

DRUGU LUKI — PRI P.K. K.P.S. ZA PRIMORJE

28. I. 1943

Dragi Luka!

Nikakvih vesti ne dobijamo od tebe pa smo u **brizi**. Potrebno je da nam se redovito javljaš sa svog **puta** da bismo imali pregled tvoga kretanja i da bi se međusobno obaveštavali o svim **Dotrebnim** stvarima. Pošto ne znamo **šta** je sa tobom i kako je uopšte u vašem **kraju**, danas neću **biti** opširan, već ču te obavestiti samo o nekim **najvažnijim stvarima**. Ni novac ti ne šaljem jer ne znam **ni kuda ni kojim** putem. Kad primim od tebe prvu poštu, poslaću ti.

i. Trenutno su najvažniji problemi u Gorenjskoj. Nemci su počeli mobilisati ali se veći deo obveznika krije ili prelazi partizanima. Odred se vrlo brzo povećava i izgleda da će znatan broj novomobilisanih doći k nama jer ih tamo ne mogu naoružati. Tamo se uopšte stvari vrlo povoljno razvijaju i — kod pravilnog našeg rada — obećavaju znatne rezultate. Ali nas upravo naš vlastiti kadar na tom terenu veoma zabrinjava. Nemci su naime ponovo dovukli 1500 SS-ovaca i vrše sistematske napade te pokušavaju razbiti još neutvrđenu vojsku novomobilisanih. Ovi napadi su donekle razbili Poljanski bataljon, koji se delimično povukao preko granice u Dolomite, a uglavnom u gornji kraj Gorenjske. U čitavoj stvari najteže je to da su u nekom bunkeru Nemci našli Viteza, Fazana" i još dva kurira. Vitez i Fazan su se do kraja borili i obojica u borbi poginuli, a kuriri su pali živi Nemcima u ruke. Izgleda da je posle toga pala i tehniku te je navodno tamo mrtav Bine (nekadašnji intendant). Tako su nam u najodlučnijim danima poginuli najbolji ljudi (Viteza smo upravo zvali k nama ali nam je odgovorio da će doći nekoliko dana kasnije). Inače nema nekih većih gubitaka. Mi smo pisali Gorenjcima pisma sa opširnim uputstvima, ali nemamo nijednog čoveka koga bismo im mogli poslati da bi im mogao bitno pomoći. Zato smo hitno pozvali ovamo Bračića kao komandanta zone da za neko vreme ode tamo, toliko da sredi štab i opštu liniju njihove aktivnosti.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

¹ Franc Ravbar i Stane Stare. Vidi dok. br. 124

Još uvek pate od svoje defanzivnosti i to bi nam moglo uništiti dosadašnje rezultate i mogućnosti. Idućih dana su na redu nova godišta za poziv u nemačku vojsku. Ovi će još više da beže i prilaze partizanima nego što s; i prvi. Naša intervencija ie dakle nužna. Na svaki način odmah pošaljite ovamo Bračića, ukoliko nije već na putu. Ponavljam: *na svaki način*. Znam da ste i vi u velikoj neprilici sa kadrovima, ali sada ste vi sami tamo. a Ti sam znaš koliko nam znači Gorenjska. **Ako** zahvatimo sadašnji talas koji se pretvara u pravi narodni **ustanak**, onda smo skoro već rešili pitanje borbe sa belom garnodom (koja se počela organizovati i u Gorenjskoj).

2. Nas mnogo interesuje i razvoj mobilizacije kod vas. **Nemamo** prave preštavne o njenoj razmeri. Ipak Ti već sada skrećemo pažnju na to da i vi učinite onako kao što smo dali **uputstva** Gorenjcima kad si još ti bio ovds. Mobilisite koliko možete! Kod kolebljivih elemenata, ali koji su poverljivi, pritisnite i malo energičnije. Razvijte što jaču propagandu u vezi sa mobilizacijom. U svojim odredima zadržite onoliko koliko možete najviše naoružati i određen procenat nenaoružanih, a ostalo što brže pošaljite preko granice u štab Notranjske op. zone ili pak na dolomitski sektor. Naše brigade su, naime, postigle u poslednje vreme velike uspehe na sektoru Dolenjske i dobile nešto oružja tako da u nekim brigadama već ima rezervnog oružja. Prema tome svaka od naših brigada može da primi 50—100 vaših primorskih boraca. Ovde bi ih zadržali samo neko vreme, a zatm ih već oformljene postepeno slali natrag na primorski sektor — naravno ukoliko se ne bi prilične izmenile. Ubedite naše primorske drugove da je tako najbolje, jer ukoliko budete kod vas držali odveć veliki broj nenaoružanih ljudi, mogle bi vam se kod kakvih većih potera desiti i teže stvari. Gorenjci će nam ovih dana poslati nekoliko desetina novomobilisanih. Sa njima ćemo upotpuniti Dol. odred³ i eventualno ga kasnije pretvoriti u brigadu (sada smo mu priključili jedan bataljon koji je bio određen za UBTT tako da je postao prilično brojan). Dolenjske brigade su znatno porasle tako da u celini postajemo prava vojska. Ako biste vi mogli mobilisati i privremeno za ovdašnje sektore, bilo bi to vanredno dobro. Prema tome: bacite se svom snagom na mobilizaciju!

3. Hitno nam je potrebna veza sa Quintom.⁴ D.^s je sada u vašem kraju i ne može više na ovu stranu. Prema tome, vi **je** odmah potražite i uredite veze sa Quintom. Ne odgađajte i

* Dolomitski odred

⁴ Umberto Massola

⁵ Dora Majcen — Nanković

odmah stupite u vezu sa njom. Prilažem kratko pismo za nju i proglaš koji neka rasturaju u Italiji (a i kod nas). U posebnom pismu šaljem adresu prema kojoj je možete naći. Naši mudraci iz Ljubljane poslali su mi ulicu i broj — ali ne mesto! Pogodite dakle, prema sadržaju gde je. Tamo su dve adrese: br. 1 i br. 2 Citiram što pišu ljubljanski obaveštajci.

za adresu br. 1

»... To je negde blizu stanice. Treba pitati za nju (tj. za njeno ime, koje poznaješ! Dr... !) Adresa je njezina tetka, a k njoj dolazi svakog dana mlekarica iz sela odakle je D... Tamo će prema tome x moći da sazna da li ona može doći sa njim na sastanak ili ne, odnosno da li treba da ide njenoj kući. i Parola je: *Došao sam od Genoveje ...* «

za adresu br. 2

»U krajnjem slučaju može je potražiti kod kuće (tj. adresa br. 2). Parola ista. Samo ne znam kakva je tamo situacija (koliko motre na nju). U svakom slučaju bila bi bolja žena. • Skrenite Primožu⁸ pažnju na to! Pazi u prezimenu na k, ne na č!«

Mislim da ćete iz adrese br. 2 moći zaključiti gde je adresa br. 1 jer selo mora da bude negde u blizini grada br. 1. ; Ja ću doduše odmah pisati da mi jave ime grada, ali sada ^ treba da predam i zato ne odgađam. Nadam se, da ćete ipak naći, ako ne, onda neka neko, tj. neka pametna žena ide pravo na adresu br. 2 Najbolje je da se posle toga nađeš sa njom ti ili Primož i dogovorite se o svemu što treba. Molim da prilo- < ženo pismo za Quinta prevedete na italijanski jezik. Još jedan- put naglašavam: ne odgađajte, već se sa Dr. odmah povežite, j

Obe adrese zbog konspiracije šaljem istovremeno ali u posebnom malom kovertu.

4. Uskoro ćemo vam poslati uputstva o organizaciji VOS-a⁷ na terenu i u vojsci. Pripremajte već sada. Težite za što boljom takvom organizacijom. Ona će postati vrlo važan : instrumenat u našim rukama.

5. P.K. neka što pre odgovori na uputstva o spisku kadrova. To nam je potrebno radi pregleda kadrova na vašem sektoru. I ti sam izloži svoje mišljenje o tamošnjim kadrovima ! jer je kod nas u tom pogledu velika oskudica.

6. Javite kako stiže literatura. Na svaki način treba da organizuju i dopisničke centre za naše listove. Sto više dopisa.

7. Kako je sa tvojim zadatkom? Sasvim osetno nam je već potrebno da podje tvoja mašina. Ovde se već sve prilično primiče kraju.

⁶ Dr Aleš Bebler

⁷ Varnostna obveščevalna služba

8. Poslali smo našu delegaciju u Vrhovni štab u Bihać. U V5 je otišao Matija⁸ sa našim detaljnim podacima. Sa sobom je poveo i Pavla i Andreja⁹ od IOOF, koji idu u Bihać i ostaće stalno tamo. Iz različitih razloga na ovo smo se odlučili u poslednjem trenutku i oni su otišli u redu. Pitanje je samo da li će stići, jer kako znate tamo je započela velika ofanziva u kojoj učestvuje samo nemačkih divizija 6. a pored toga još i Italijani, ustaše i dražinovci. Malo se plašim za njih, ali se ipak nadam da će Matija već nekako izmanevrirati.

9. Verovatno slušate preko radija londonske manevre kojima je sada čak Idn dao podršku. U Londonu se na svaki način mnogo lomi i idemo ka priličnoj spoljno-političkoj pobedi. Naši dražinovci su sasvim izgubili glave i govore: sada ćemo ići zajedno s vama. Međutim to je, razume se, »neukusan manevar«, koji im neće uspeti. Raskrinkavajte do kraja londonsku vladu i dražinovce.

Na kraju i za tebe lično. Saznali smo sasvim sigurno da su A. i R.¹⁰ u belgiskoi kasarni kod belih. Sa njima izgleda da je i C.ⁿ i T.¹² koji su navodno još obojica živi. A. i R. naši već šalju hranu, odeću itd. Sada ih više ne saslušavaju i ne muče. Ljudi kažu da se Alenka sjajno držala iako su je navodno mnogo mučili. Bez sumnje i Rija. Obe su potpuno zdrave i čile i dobro se osećaju, ukoliko se u takvoj situaciji to uopšte može. Ne postoji više nikakva opasnost za njih. Možeš prema tome sada biti bez brige.

Inače kod nas nema ništa naročito novo. Brigade su očistile sve do Police i to sada drže. Napale su i samu Policu ali samo sa delimičnim uspehom. Nadam se da će idući put biti bolje. Sada nekako očekujemo veće akcije okupatora.

Javi se što pre! Pozdravi sve drugove tamo dole, naročito Primoža i Branka¹³

Svi te srdačno pozdravljamo!
Krištof¹⁴

P.S. Pišite i vi sami
Quintu svoje konkretne
predloge za vezu i
opišite mu stanje ital.
organiz. i partizanskog pokreta.

" Ivan Maček

" Edvard Kocbek i dr Jože Rus

¹⁰ Alenka-Heda Leskošek-Ivanuša i Rija-Marija Leskošek

¹¹ Cene Stupar je predat Nemcima i verovatno ubijen.

¹² Tine Petač je streљan kao talac.

" Branko Babić

" Edvard Kardelj

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 28 JANUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NEPRIJATELJSKOJ OFANZIVI I O SITUACIJI U VOJSCI I NA TERENU¹

iv ŠTAJERSKA
OPERATIVNA ZONA
STAR

Na položaju 28. I. 43

R A P O R T

Glavnem štabu Slovenske narodnooslobodjene vojske

1. Neprijatelj je na čitavom našem području razvio veliku ofanzivu sa specijalno izvežbanom divizijom.² Ta divizija je navodno operisala u Štajerskoj, gde nam je nanela dosta gubitaka. Najbolji bataljon koga smo imali, tj. Pohorski bat., pot-Duno je razbijen³ prema vestima kurira. Teške gubitke je pretrpeo i Kozjanski bataljon.⁴ Tačnih podataka još nema. Drug Stane.⁵ koji je pošao na Pohorje, nije se na javci sastao sa kurirom i očekujemo ga da će se ubrzo vratiti.

2. Sva nemačka vojska koja je operisala u Štajerskoj došla je sada na područje Kamniškog odreda. Položaj je za našu vojsku prilično kritičan. Kamn'ški bat. vodi skoro neprekidno već 14 dana borbe.⁶ Žrtava ima prilično; najteže je, naravno, sa novim borcima, jer je ogromna masa nenaoružana. I u komandnom kadru smo prilično izgubili. Tačnije vesti slede.

3. Pošto se obruč oko Zasavskog bataljona sužavao i to sa novim uporištima, koje imaju spremne za ofanzivu, zatim zbog ogromne mase nenaoružanih drugova izdali jāmo sa Jugom⁷ naredbu da se ovaj bataljon povuče u Ljubljansku pokrajinu.⁸ Pošto je, međutim, situacija za dalju mobilizaciju

¹ Original, pisan olovkom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Podatak nije tačan. Vidi dok. br. 184

³ Vidi dok. br. 114

⁴ Veza između štaba Četvrte operativne zone i Kozjanskog bataljona u to vreme bila je vrlo slaba zbog čega štab Zone nije mogao doći do tačnih podataka o stanju i borbama bataljona. Vesti su bile netačne. Bataljon nije u to vreme imao nikakvih većih borbi ni gubitaka. (Podatke dao Franc Mazovec).

⁵ Franc Rozman-Stane otisao je na Pohorje oko 20. januara iz Zasavskog bataljona, koji je u to vreme bio na Roviškom Vrhu.

⁶ Vidi dok. br. 9 i 125

⁷ Dušan Kraigher

⁸ Naredba nije sačuvana. Bataljon je stigao 28. januara 1943 god. na sektor Podlipoglavu u jačini 120 boraca, od toga 69 naoružanih.

Fotokopija poslednje stranice dokumenta br. 31

veoma povoljna, bataljon je ostavio ovde manju četu od 15 ljudi kao centar za mobilizaciju. Pošto nam i dalje nedostaje oružja i municije prisiljeni smo da šaljemo nenaoružanu masu preko, jer će nam ovde sigurno propasti.

4_ Kao što smo već u ranijem raportu pomenuli, postoje objektivni uslovi za opšti ustankak. Ali nama je za podizanje opštег ustanka hitno potrebno oružje, jer sa ovom naoružanom masom koju imamo i protiv onih snaga koje ima neprijatelj nemoguće je ovde postići željeni uspeh. Zato Vas molimo da razmislite o eventualnoj vojnoj pomoći, ako nam je možete pružiti.

5 Dolaskom ovih nemačkih jedinica povećao se i teror nad civilnim stanovništvom. Baš danas, dok Vam pišem ovaj raport, započela je opšta seoba svih porodica čiji se članovi nalaze u partizanima. Raspoloženje koje vlada među stanovništvom ne može se opisati. I pored priličnih snaga koje poseduje neprijatelj nije mu uspelo da pokupi sve porodice, preko polovinu ih je pobeglo u šume gde traže našu zaštitu. Sa drugom Jugom se slučajno nalazimo na sektoru gde besni okupatorov teror." Sve što puži i hoda nalazi se u šumi. Sada je pitanje kuda s njima. Ovde im ni pod kakvim uslovom ne možemo pružati efikasnu zaštitu. Zato ćemo pokušati organizovati transport na Vašu stranu. Mi znamo da to za Vas predstavlja velik teret ali drugog izlaska za sada nema.

Molimo Vas da sve vojne snage koje su naoružane i nenaoružane ostavite kao samostalnu formaciju koja će biti što pre poslata natrag. Nenaoružane, međutim, molimo da, ako **Vam** je moguće, naoružate.

Verovatno će uskoro jedan iz štaba zone doći k Vama na referisanje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. komandanta
Stante Peter-Skala

Zam. politkomesara
Dušan Kraigher

• Drugovi Peter Stante i Dušan Kraigher nalazili su se u to vreme na sektoru Moravča.

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRIGADA OD 28 JANUARA 1943 GOD. ZA FORMIRANJE OPERATIVNOG ŠTABA U CILJU VOĐENJA ZAJEDNIČKIH OPERACIJA¹

N A R E D B A B R.: 1

Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od 28. I. 1943.

- I. U svrhu zajedničkih operacija i jedinstvenog rukovodstva hrvatskih i slovenskih brigada, i to: XIII Udarne proleterske brigade »Rade Kcnčara«, IV Udarne narodno-oslobodilačke brigade Hrvatske, Udarne brigade »Toneta Tomšića«, Udarne brigade »Matije Gubca« i Udarne brigade »Ivana Cankarja«, formira se zajednički Operativni štab.
- II. Kao komandant Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada biti će drug Milovan Šaranović, a njegov zamjeni drug Kleut Petar. Kao politkomesar biti će drug Bel ne Marko, komesar II Operativne zone Hrvatske, a njegov zamjenik drug Rudi Hrastr komesar Dolenjske operativne zone. Načelnik ovoga štaba biti će drug Joco Tarabić. Za j intendanta cvog štaba imenuje se drug Henrik Ferdo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar
M. Belinić

Komandant
M. Šaranović.

Na znanje:

Glavnom štabu N.O.P. i P.O. Hrvatske
Glavnom Poveljstvu slovenskih partizanskih čet
Štabu II Operativne zene N.O.V. i P.O. Hrvatske
Štabu Dolenjske Operativne Zone

Na znanje i postupak:

Štabu XIII Udarne proleterske brigade »Rade Končara«
Štabu IV Udarne narodnooslobodilačke brigade Hrvatske
Štabu Udarne brigade »Toneta Tomšića«
Štabu Udarne brigade »Matije Gupca«
Štabu Udarne brigade »Ivana Cankarja«
Komandi Zumberačkog područja II Op. zene N.O.P. i P.O. H.

¹ Oriignal se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 7-1. k.² 106).
Viktor Avbeli

**NAREDBA ŠTABA SOŠKOG ODREDA TRECE OPERATIVNE
ZONE — ALPSKE OD 28 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU
PRVOG I TREĆEG BATALJONA ZA DALJU MOBILIZA-
CIJU NA NJIHOVOM TERENU¹**

STAB SOŠKOG ODREDA
Položaj, 28. I. 1943

ŠTABOVIMA I i III BATALJONA

Zbog dvoumljenja nekih terenskih radnika treba li produžiti sa regrutacijom uprkos tome što u četama nedostaje oružje za naoružanje novih -drugova, dajemo sledeća objašnjenja:

1. Bez obzira na nedostatak oružja, mobilizacija treba da se produži sa svom energijom. Mobilizacija pomoći patrola koje raznose pismene pozive treba da se vrši u što većim rednjomma iste noći. Takve mobilizacije treba da su dobro pripremljene i organizovane. Zbog toga treba da se koriste kompletne stare čete, pa čak i po više četa, kako bi novi drugovi prilikom prvog pokreta bili što bolje zaštićeni.

2. Nenaoružani novi drugovi treba da se raspoređuju po dobro naoružanim četama. Ako bi zbog široke regrutacije procenat nenaoružanih drugova suviše porastao, onda treba organizovati upućivanje nenaoružanih drugova na područje Notranjske zone (preko karaule br. 1²). Štab te zone dobio je od Glavnog štaba zadatak da naše nove drugove naoruža i obuči i da ih kao formirane čete pošalje natrag na naše područje.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Za štab Soškog odreda

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi CK SKS.

² Karaula br. 1 nalazila se između sela Jurešče i Mašun.

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA SOŠKOG ODREDA OD 28 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU SOŠKOG ODREDA O AKCIJI NA ZAKRIZ¹

STAB 2 BATALJONA S. O.

poverljiv br. 7
Na položaju 28. I. 43

ŠTABU SOŠKOG ODREDA

26 o.m. preduzeo sam sa 1 i 4 četom akciju na karabiniuersku i vojničku posadu na Zakrižu. Posada je brojala 24 čo-3 veka. Bili su u drvenim barakama.

Akciju sam dobro pripremio, tako da sam već pre njenog početka bio siguran u uspeh.

Posle 1/4 časovne borbe dao sam znak za juriš, koji je izvršen odmah po komandi. Drugovi su neustrašivo jurišali tako da se cela posada predala u jurišu bez pucnja. Poginulo je 6 Italijana, 6 je bilo ranjeno, ostali su bili nepovređeni. Ranjene smo previli, Ana-Marija- im je protumačila našu borbu, posle čega smo ih pustili. Zarobili smo 17 vojnika, dok nam je jedan 3 stražar pobegao, drugi je bio ubijen.

Od naših drugova nije nijedan nimalo povreden, osim mene, koji sam pri jurišu uganuo nogu. što mislim da će za 7 dana biti dobro.

Akcijom sam rukovodio sam.

Nameravao sam iz ove akcije odmah poći u drugu, ali nisam mogao zbog noge, a i drugovi su bili suviše natovareni oružjem i ostalim stvarima.

Učestvovali su drugovi:

iz 1 čete 18, iz 4 čete 17 i patrola od 3 druga iz 2 Trnovske čete koji su bili u vezi sa našim bataljonom.

Svi drugovi su se držali odlično. A najbolje drug. mitraljezac December³ i Vinko⁴ i svi drugovi u bombaškom odeljeњu, bilo ih je 6.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS .

² Marija Pervanja-Bavec

³ Njegovo ime i prezime nije ustanovljeno. Bio je rodom iz Solkana, ali je živeo u Jugoslaviji. Poginuo je juna 1943 god. u Selima nad Podmelcem. Ranjen, uspeo je još da sakrije mitraljez a zatim je u povlačenju smrtno pogoden.

⁴ Vencelj Jelinčič, poginuo 1943 god. u Beneškoj Sloveniji.

Veoma dobro je vršila svoju dužnost i drug. Ana-Marija, koja je bila politkom grupe.

Tačan opis akcije poslaću u mesečnom izveštaju, dok će **dopis** o akciji za »Soški partizan« biti poslat od druga. Prilazem spisak zaplenjenog materijala.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za štab 2 bat. S.O.

Politkomesar
službeno otsutan

Komandant
Cene Smrekar⁶

BR. 35

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA SOŠKOG ODREDA OD 28 JANUARA 1943 GOD. ŠTABU SOŠKOG ODREDA O SASTAVU ČETNIH KOMANDI¹

STAB 2 BAT. S. O.
Br. 23
na položaju, 28. I. 1943

ŠTABU SOŠKOG ODREDA

27 o.m. primio dopis br. 74 od 25 o.m.²

Primio sam sve navedene stvari osim Ustava SSSR, za kojim ču tragati gde je ostao. Što se tiče Tesara³ stoji ovako: naša patrola je upravo otišla kad je on došao i morao je da čeka. Ja nisam bio otpošlao ljude za kurirsku stanicu zbog predviđene akcije, ali će sada posle akcije (stanica) biti odmah postavljena.

Kad dobijem obrazloženje od komesara 3 čete, poslaću ga.

Što se tiče italijanskih špijuna preduzeću sve mere da se što pre likvidiraju. Isto što se tiče regruta.

["] Tone Bavec

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

['] Dokumenat nije sačuvan.

['] Franc Caserman

Dostavljam pregled četnih komandi:

1 četa komandir	drug	Smreka ⁴
politkomesar		Ana-Marija ["]
2 četa komandir		Borotin®
politkomesar		Kovač'
3 četa komandir		Nikolaj ["]
politkomesar		Janez ^J
4 četa komandir		Ludvik ¹⁰
politkomesar		Jaka ¹¹

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
službeno otsutan

Komandant
Cene Smrekar¹²

['] Egidij Sorli

['] Marija Pervanja-Bavec

^{*} Franc Copi

⁷ Drago Rebec

kao zamenik komandanta bataljona Gradnikove brigade.

["] Janez Kranjc

^{**} Ludvik Kandare

["] Jakob Speh

^{,s} Tone Bavec

IZVEŠTAJ ŠTABA PRVE OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE OD 30 JANUARA 1943 GOD. OPERATIVNOM ŠTABU SLOVENACKIH I HRVATSKIH BRIGADA O ODLASKU SLOVENACKIH BRIGADA U HRVATSKU¹

STAB DOZ
30. I. 43 u 1,50 časova

OPER. ŠTABU SLOV. I HRVATSKIH BRIGADA

-

Na položaju

Naređenje za pokret na nove [položaje] primili u 24 časa. Naređenje izvršeno. Pokret brigada započeo je danas [30. 1.] 43 između 1 i 2 časa. Štab DOZ nalaziće se u selu Radina Gorica.

Od Obav. centra Zone primili smo podatke o manjim koncentracijama Italijana u Semiću.²

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: otsutan

Jure Novljan,³ zam. kom.

BR. 37

IZVEŠTAJ ZAMENIKA KOMANDANTA PRVE OPERATIVNE ZONE — DOLENJSKE OD 31 JANUARA 1943 GOD. KOMANDANTU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA SLOVENACKIH BRIGADA NA HRVATSKO-SLOVENACKOJ GRANICI¹

Položaj 31. I. 1943 u 24,45

Dragi druže Matija!

Tvoje pismo sam primio tek sada, tj. u 23.30 časova. Tvoj kurir nas je tražio u Dančulovićima dok se sve naše jedinice nalaze u šumi ili na položajima oko Italijana.

29 o.m. u 24 časa primili smo u Brezovici (tu su bile sakupljene sve naše snage) naređenje za pokret u pravcu Kra-

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 102

³ Lado Ambrožić

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

šića. U međuvremenu smo primili obavest da se 2000 Italijan nalaze u Vivodini kuda je trebalo mi da podemo. Od Oper. štaba Slov. i Hrv. brigada smo međutim, dobili podatke da je u Vivodini bilo 200—400 Italijana, koji su se međutim vratili u Metliku. Pokret iz Brezovice izvršen je između 1 i 2 čas. u ... kuda smo stigli između 4 -i 5 čas. Saznali smo da se Italijani nalaze u Vivodini i da imaju nameru da napadnu hrvatske partizane s leđa u pravcu prema Krašiću. Odmah smo izdali na-ređenje za opkoljavanje neprijatelja i za njegovo uništenje. Po kuriru smo poslali obavest o tome Oper. štabu. Prema na-šem savetu akcija je bila zamišljena ovako:

1. UBIC bi sa položaja u Dančulovićima napala u pravcu Vivodine s 1 bataljonom napala Italijane s leđa između Vivodine — Drašići ...

2. UBMG bi u forsiranom maršu zaposela ... i odavde udarila Italijane ... u bok i sa svojim levim krilom i u vezi ... sa istočne strane ...

3. UBTT zaposela bi krajeve Metlika — Radovica radi ... koju bi međutim ... leđa kod s. Drašići i u pravcu Drašići — Vivodina.

Taj plan međutim nije uspeo. Italijani su prerano pošli: iz Vivodine i u brzom maršu kretali prema Krašiću, što je UBIC tek kasno konstatovala. Velika greška kom. kadra UBIC bila je što nisu odmah udarili za Italijanima, nego tek posle podne, iako smo dvaput dali naređenje za marš. UBMG je vrlo sporo dostigla D. Oštrelje i sa 1 bat. zaposela položaje južno od s. Oštrelja: bila je ipak sasvim neaktivna i do uveče nije stupila u borbu. UBTT je ostala na cesti Radovica — Drašići — Kupa da nam štiti leđa. Jedna četa UBIC je uveče toga dana juri-šem zauzela ... uporište u selu Radušće i zaplenila 1 teški mitr. »bredju«, 1 laki p. m., 1 laki bacač sa minama, puške, municiju i opremu.

Sada je situacija ovakva:

1.) UBTT se još uvek nalazi na svojim starim položajima.

2.) UBIC se nalazi na položajima oko s. Dvorišće i s. Lović Prekriški. 4 čete UBIC se nalaze u Konjarić Vrhu na ra-spoloženju Oper. štabu i služe kao veza i rezerva pri napadu na Italijane u s. Bukovica.

3.) UBMG se nalazi: III bat. zajedno sa jednim bat. IV brig, napada čitav dan i noć Italijane na položajima između sela Radušće i Bukovica. Do ovog časa borba ovde još nije uspešno završena. I. bat. napada čitav dan i noću sa 1 bat. Hrvata Italijane u s. Bukovica. I ovde borba još nije uspešno završena. II bat. je na poziv Oper. štaba otišao u s. G. Konjarić Vrh za operacije protiv Italijana.

Možemo konstatovati da su se u toku tih naših poslednjih akcija partizani odlično držali, a da je komandni, naročito vojnički kadar veoma slab. Sto se toga tiče biće potrebno još mnogo rada i zamena. Mislim da će posle odlučne zamene nekih iz komandnog kadra naša vojska postati dobra.

Prema vestima u Metliku je pobeglo oko 11 Italijana. Takvoj grupi može uspeti bekstvo ako se kreće onakvim jargonom¹ kao što su na tom terenu.

Ako su pobegli još koji Italijani bilo je to zbog toga što je naše opkoljavanje vršeno vrlo sporo i nepotpuno.

Nadam se da će noćasnja noć doneti dobre uspehe.²
Drugarske pozdrave Tebi i drugu Ribaru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Jure Novljan

P.S. Za druga Ribara otac je poslao neko pismo. To pismo sam poslao preko Oper. štaba.

BR. 38

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG ODELJENJA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O AKTIVNOSTI UDARNIH BRIGADA I O OPŠTOJ SITUACIJI U DOLENJSKOJ U DE- CEMBRU 1942 I JANUARU 1943 GODINE¹

I Z V E Š T A J

O AKTIVNOSTI UDARNIH BRIGADA I O OPSTOJ SITUACIJI TJ DOLENJSKOJ

Slovenačka partizanska vojska reorganizovana je, meseca decembra prošle godine, na taj način što su bile brigade povećane, a odredi zbog toga smanjeni. Na taj način brigade su dobile veću udarnu snagu i pravilniji vojnički oblik. Korist ove mere odmah se pokazala. Jače jedinice bile su sposobnije za ofanzivne akcije. I zaista, brigade u Dolenjskoj ušle su u nov period slovenačke oslobođilačke borbe. One su udarile svom snagom po okupatoru i izdajničkoj belogardističkoj bandi koja

¹ Vidi dok. br. 102, 103 i 134

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi CK SKS.

ga je pomagala. Jačinu ovog udara ilustrovaće sledeći opšti kratki opis ofanzivnih akcija:

U noći između 10 i 11 decembra pr. g. brigada »Matije Supca« prešla je železničku prugu kod Podboršta. Tom prili, •com ona je srušila prugu i prekinula saobraćaj za 8 sati. Iduće noći napala je belogardističku posadu na Ajdovecu.² Tomšičeva brigada joj je pomogla da zatvori prolaze prema Žužemberku. Posle herojske i odlučne borbe koja je trajala čitavu noć, »Gupčevi« borci slomili su otpor belogardista. Palo je prvo njihovo uporište — prosvetni dom i crkva u kojoj su se utvrđili sa mitraljezom i 5 ljudi. U borbi i vatri našao je smrt 61 belogardist. Naši su imali dva mrtva i nekoliko lakše povređenih od bombi. Zaplenili su 17 pušaka, mnogo municije i hrane.

Talijani su hteli da, zajedno sa svojim belogardističkim pomagačima, potisnu brigade sa toga sektora. Došlo je do borbe kod Dobrave. Napadači su bili naterani u bekstvo, kojom prilikom su ostavili na bojištu 7 mrtvih i više ranjenih. Brigade i dalje uporno stoje na Ajdovskom sektoru gde održavaju zbrojne i mobilišu nove borce.

U noći između 21 i 22 decembra, »Gupčeva« brigada je napala talijansku i belogardističku posadu u Žužemberku. Naši borci su upali u Žužemberk uprkos jakoj straži i utvrđenim položajima. Belogardisti su primetili opasnost na vreme i govorili tovo polugoli pobegli ka Talijanima. Našim borcima, naoružanim puškom i bombom, nije pošlo za rukom da unište udružene posade koje su se usidrile u starom sudu, gde su se jako utvrdile i dobro pripremile za odbranu. Ali, opšti moralni i materijalni usoeh bio je velik. Sa svega 200 metaka i bez ikakvih žrtava borci su ovladali Žužemberkom čitavu noć. Zaplenili su belogardistima svu opremu, osim toga i mnogo kože.

Ovi naši smeli podvizi ljute okupatore. 24 decembra p.g. 1 oni su dojurili u još većem broju (oko 2500 ljudi) sa tri strane u pravcu Ajdovca. Kod Lipovca je došlo do susreta i sukoba. Borba je bila oštara. Naši borci su naterali Talijane i belogardiste u bekstvo. Ovi su ostavili za sobom 20 mrtvih i više ranjenih. Opet smo se domogli nešto municije i više pušaka. Naši, osim ako sami budu hteli, više neće da se povuku. Postali su sve čvršći gospodari situacije.

U noći između 26 i 27 decembra p.g. napale su sve tri brigade Krmelj, Tržišče i fašističku posadu u dvorcu na Dobu. Te noći naši partizani pokazali su svoju udarnu pesnicu i sposobnost. Borci Gupčeve brigade savladali su, posle neprekidne 24-časovne borbe, fašističku posadu na Dobu, kojom prilikom

² Vidi dok. br. 123 u 4 knjizi VI toma.

je... 27 crnokošuljaša. Puškom, bombom i svojim herojskim držanjem uništili su stari utvrđeni dvorac na malom brdu. To je bila naša najveća pobeda.³ (Detaljan opis ove borbe vidi u članku »Dob — fašistički grob«), Uopšte, te noći bilo je u Mirenskoj dolini veoma živo. Tomšičevci su porušili oko 5 km pruge i spalili 4 železničke stanice. Cankareva brigada vodila je uspešnu borbu kod Krmelja i Tržišča. Talijani se nisu usuđili da dođu u pomoć fašistima, opkoljenim u dvorcu na Dobu, iako su se nalazili u Trebnju i u Mokronogu. Tek kad smo se povukli i obavili svoj posao, Talijani su, 2 januara o.g., pošli u pravcu Mirne, izbegavajući borbu, kako bi posadi u Mokronogu pružili više nepotrebnu moralnu potporu. U blizini Mirne susreli su se sa našim manjim delovima koji su ih posle iznenadne kratke borbe ponovo naterali u bekstvo.⁴

Naše ofanzivne akcije trajale su dalje. Već u noći između 4 i 5 januara o.g. brigade su napale Mačkovec, Pr'mskovo, Temenicu i Dolenju Vas. Mačkovec su sasvim uništile. Posle kratke borbe one su isterale Talijane i belogardiste iz Temenice, Primskovog i Dolenj Vasi. Temenička dolina bila je odjednom ponovo očišćena. Opet je palo 10 belogardista i 5 Talijana. Zaplenjeni materijal u hrani bio je ogroman.⁵

U noći između 13 i 14 januara o.g., posle kratkog odmora, brigade su napale Št. Vid. Uprkos žičanim preprekama, bunkerima i jako svetloj noći naši su borci upali u Št. Vid i ubili u borbi preko 20 Talijana. U toku borbe zapalila se fabrika kože koja je sasvim izgorela, razume se, protiv naše volje. Idućeg dana partizani su poveli borbu sa većom belogardističkom patrolom koju su potpuno razbili i delovčno uništili. Na bojištu je ostalo 17 mrtvih i ranjenih izdajnika.⁶

U noći između 16 i 17 januara o.g., naše brigade imale su namjeru da napadnu talijansku i belogardističku posadu na Polici,⁷ ali je to bilo odloženo za kasnije zbog krajnje nepovoljnih vremenskih prilika. Zatim su se sve tri brigade povukle preko pruge. Kod Biča i Zagorice ponovo su se susrele sa Talijanima i belogardistima. Došlo je do borbe na život i smrt. Talijani su za neko vreme opkolili bataljon Tomšičeve brigade ali su se skoro sami našli u krletci. Naši borci su izdržali, pod dosada najtežom artiljeriskom vatrom (oko 500 granata), u 14-časovnoj borbi po snegu i zimi i naneli Talijanima osetne gubitke. Ovi su ostavili na bojištu preko 50 mrtvih, a u Novo Mesto su dove-

* Vidi dok. br. 102 i 109

⁴ O svim tim akcijama vidi u dok. br. 102

" Vidi dok. br. 102, 103 i 115

' Vidi dok. br. 102, 103, 122 i 123

' Vidi dok. br. 102, 103 i 123

zli transport ranjenika. Nadi su zaplenili 17 pušaka i dosta mi-1
traljeske municije. U toj borbi su poginula samo dva naša bor-
ca.⁸

Ali, ova silna ofanzivna akcija ne bi bila moguća da nisu postojali svi uslovi za to. U prvom redu treba naglasiti da se naša partizanska vojska posle zadnje talijanske ofanzive skoro sasvim izmenila. Njena moralna snaga je ogromna. Vojnička; sposobnost i disciplina dopunjaju se svakodnevno, a naročito postižu odgovarajuću savršenost u ofanzivnim akcijama. Ose-l
ćanje odgovornosti sve više dobija karakter svesne autodisci-
pline. Svako vrši svoj određeni posao sa puno shvatanja i naj-
većim požrtvovanjem. Koliko je snage u našoj partizanskoj
vojsci neka izrazi samo jedan od mnogih primera. Kad je ko-
mandant upitao teško ranjenog druga oseća li bol, ovaj mu je
odgovorio: »Ne, vrlo važno za nogu, ona će već da se izleći,
važno je da smo došli do »brede« (talijanski teški mitraljez).
Čitava vojna formacija dobija već pravu vojnu formu i danas
je sposobna da izvršava i teže zadatke. Sa gotovošću tvrdimo
da su temelji naše slovenačke partizanske vojske postavljeni
već tako čvrsto, da će biti moguće na njima graditi moćniju
zgradu naše životne snage i sposobnosti.

Odnos naše vojske prema civilnom stanovništvu je skoro srdačan. Naše brigade smeštene su po selima već od kraja no-
vembra o.g. Seljaci su se ispočetka nekako plašili zbog even-
tualnih represalija. Ali, kad su se uverili da neprijatelji ne
mogu da izvode represalije, jer se brigade nisu zadržavale
samo u nekim, nama naklonjenim, selima⁸ nego svuda gde god
je to bilo potrebno sa vojnog gledišta, oni nas se više nisu pla-
šili. Nije bio samo jedan slučaj da su seljaci rekli: »Znamo da
se Talijani i belogardisti neće pojavitи dok ste vi tu ili barem
u blizini«. I zaista, posle veoma osetnih udaraca koje su pri-
mili kod Ajdoveca, Talijani su išli sa belima samo tamo gde
nije bilo naših brigada. Kad je sve to seljacima postalo jasno
i kad su videli da u našoj vojsci vladaju red i disciplina i da
seljaku, mada je možda imao sina među belogardistima, niko
ništa ne čini na žao, postali su sve oduševljeniji za našu oslobo-
dilačku borbu. Laži, koje su širili Talijani i belogardisti, od-
jednom su se rasplinule. Naši postignuti uspesi i naša snaga su
uopšte mnogo doprineli da i naš seljak uviđa i upoznaje oprav-
danost i pravednost naše borbe. Zato se naš seljak okrenuo od
Bele garde, on je mrzi i više je se plaši nego Talijana. Zato su
belogardisti prinuđeni da povećavaju svoja uporišta jedino pri-
nudnom mobilizacijom, što im, shvatljivo, sve manje polazi za

" Vidi dok. br. 102, 103 i 132

nikom- Priliv dobrovoljaca u naše partizanske redove je sve veći- Postigli smo da su se naše brigade povećale novim snagama za više četa, uprkos zimi i raznim nedostacima. Moral novih drugova je, uopšte, vrlo dobar. Iz naše vojske se ne dezertira. Čak i oni belogardistički zarobljenici koji su se javili u partizansku vojsku i bili primljeni, istraju na svome mestu. Mnogi od njih su najbolji borci. Sve te činjenice jasno dokazuju da naša partizanska vojska stoji na čvrstim temeljima.

Sasvim drukčija je slika kod belogardističkih izdajnika. Bezbroj slučaja dezertiranja, prelaženja u našu vojsku i pokušaja pregovaranja svedoče da se Bela garda iznutra raspada, da je uopšte omrznuta i nema nikakav oslonac u narodu. Naš seljak je upoznao pravo lice Bele garde i sa gnušanjem je osuđuje. Zbog toga se belogardisti pojavljuju jedino zajedno sa Talijanima.

Nešto neshvatljivo se desilo u našoj partizanskoj slovenačkoj vojsci. Ranije, posle ofanzive, — strah, danas — čvrsta Odlučnost. Ranije — tišina, danas radost i oduševljenje. Pesma i harmonika čuju se na pokretu i u borbi. To što smo nekada mogli samo da naslućujemo, danas je postalo činjenica, naime, da je naša partizanska vojska tvorac i istinski nosilac novog slobodnog života slovenačkog naroda. To dokazuju postignuti uspesi, to dokazuje i njegova moralna i životna snaga koja se ne može slomiti nikakvim oružjem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

NAPOMENE POLITKOMESARA UDARNE BRIGADE »TONE TOMŠIČ« OD KRAJA JANUARA 1943 GOD. UZ IZVEŠTAJE BATALJONSKIH POLITKOMESARA¹

Napomene politkomesara UBTT uz izveštaje bataljonskih politkomesara UBTT

...jan 43

Uz izveštaj I bataljona!

I pored velikih teškoća kroz koje je bataljon prošao u letu, stigao je u Dolenjsku zonu visokog morala i odmah stupio u akciju protiv ajdovske posade.²

Radio je svuda politički i prisustvo TBⁿ jako se osećalo na terenu. (Duž Krke). Kada su započele akcije u Dolenjskoj zoni, bataljon je već učestvovao kao zreo i odmoran bataljon. Učestvovao je na mitinzima i u svim akcijama i obezbeđenjima kao potpuna organizacija.

U borbi kod Brezova i u Brezovu¹ bataljon se borio čitavu popodne i doprineo da belogardistima izbacimo iz stroja ukupno 20 ljudi i zaplenimo više pušaka. Ranjen je bio komandant bataljona Janko,⁵ koji je kasnije umro.

U borbi na terenu Zagorica — Bič["] bataljon je, pod novim komandantom Gašperom,³ izdržao čitav dan u borbi, zadražao pomoću 3 bataljona 600 Italijana i doprineo da protivniku izbacimo iz stroja 50 ljudi, zaplenimo 10 pušaka i 600 kom. municije. Borba je trajala 12 čas. do 1 sat noću. Bataljon je u toj borbi izgubio:

1 zamenika komesara bataljona (Milko*)

1 komandira (Suljo'M

i 3 partizana, a ranjeno je 9 (1 komesar), izbačeno iz stroja 14 ljudi. Potrošio skoro svu municiju . . . izdržao, te je borbeni moral danas veći nego ranije, . . . želi samo municije, sve ostalo... i ima u sebe veliko poverenje.

Posle tih borbi novi komesar Vasja¹⁰ započeo je sa vasp:tavanjem partizana i izgleda da će imati uspeha.

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS

* Vidi dok. br. 123 u 4 knjizi VI toma

³ Tomšičevog bataljona

* Vidi dok. br. 102

⁵ Anton Marinčelj

" Vidi dok. br. 102 i 132

Filip Tekavec

" Stanko Bajuk

' Ludyk Praznik

Vasja Kogej

Gde god stigne, bataljon svaku kuću napuni pričanjem o svoji¹¹ junačkim podvizima i uživa svuda, i među civilnim stanovništvom, mnogo simpatija.

Ostali su međutim još neki letošnji tragovi kada je bataljon gladovao, dezertirao i bežao; pojave rekvizicije na svoju ruku, krađa, žiciranje, spavanje na straži, ali sve manje i manje.

Ka izveštaju II bataljona:

II bat. UBTT. Do pre kratkog vremena štab brigade nije imao pravih ... Bataljon snažan po broju, oružju i municiji bio je ukopan na Pogledu i mrtav za brigadu. Gađao se u patrolama sa belogardistima i rekvirirao, rekvirirao. Moral ljudi je međutim opadao. Badava su bile sve očajne molbe da se bataljon spase tog rukovodstva i da kadrovi ožive. Zbog italijanske ofanzive bataljon je bio primoran da pređe na drugo mesto. Prva četa, komesar bataljona i zamenik komandanta bataljona Raco¹¹ došli su i uključili se u brigadu. Za komandanta bataljona bio je postavljen drug Raco. Učestvovao je u borbi na Brezovu i izgubio komandira Mikija,¹² koji se držao veoma junački i u akciji u Št. Vidu.

Ceta je učestvovala i u borbi ispred Zagorice i imala 2 ranjena druga. Moral i disciplina su od svih bataljona najslabiji u tom bataljonu upravo zbog toga jer je bataljon bio prepušten samom sebi. Ako bataljon bude konačno uključen u brigadu, moći ćemo i taj bataljon naterati da živne, uliti mu pravi Tomšičev moral i dati mu vojničke forme.

Uz izveštaj 3 bataljona:

Za njega važi otprilike isto što i za Prvi bataljon. Ima borbeno ljudstvo i dobre rukovodioce. Dobro se pokazao u borbi u Št. Vidu, na Brezovu, na Polici, a naročito u borbi kod Zagorice, gde je izdržao svu 13 časovnu borbu.

Ima pevački hor i istupa na mitinzima sa mnogim pesmama. Učestvovao je na svim mitinzima i sam održavao mitinge.

Potrebno je da se upotpuni oružjem i ljudima.

Kod rekvizicije je ponekad došlo do nepravilnosti, a ni pitanje plena i kolektiva još nije rešeno.

U akcijama nekako nije imao sreće, nije skoro ništa zaplenio, ipak štab brigade ima dosta poverenja u taj bataljon.

Uopšte: politički rad po četama je raznolik i, obzirom na velike napore, teškoće u prehrani, upravo primerno organizovan. Započeli smo sa izgradnjom kadrova jer smo pretrpeli i velike gubitke u kadrovima.

" Radomir Božović

" Leopold Skalja

Moral iz borbe u borbu raste. Drugovi samo žele mnogo municije i oružja. Teško je sa ranjenicima. Bojimo se da to pitanje ne potkopa moral. To je najteže pitanje i nerešeno!

Partizane vaspitavamo u duhu da se za svoju slobodu treba, pre svega, da bore sami i da njihov moral ne treba da [zavisi] samo od radio-vesti. Na taj način moći ćemo izgraditi komandni kadar i vojsku.

Odnos sa civilnim stanovništvom je uopšte dobar, ali se u nekim belogardističkim kućama partizani zaborave i istupaju drsko i grubo. Na sve... učeće sav komandni kadar lepo ponašanje, ipak u nekim slučajevima popusti i partizan se zaboravi... [Ako] partizani ne budu u nestašici, biće i u tom pogledu postignuti uspesi.

Drugarski odnosi su na primernoj visini, ipak ne dostižu stepen drugarstva partizana zimi.

Sledeći moj izveštaj biće detaljniji jer će obuhvatiti više stvari.

Politkom. Nedeljko¹³

BR. 40

NAPOMENE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU DOLOMITSKOG ODREDA PO PITANJU VOJNE TAKTIKE U AKCIJAMA¹

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 2. II. 1943

ŠTABU DOLOMITSKOG ODREDA

1) Treba da razvijete službu izviđanja i obaveštajnu službu na što širem području kako biste imali tačne podatke o neprijatelju. Čini nam se da su vas ovaj put iznenadili. U pogledu prikupljanja podataka o neprijatelju stupite u vezi i sa našim terenskim organizacijama.

2) Okupator i njegovi plaćenici utvrđili su skoro sva uporišta. Treba da pronađemo sredstva i usavršimo taktiku da bismo postigli svoj cilj. Treba da postupimo na sledeći način:

" Dušan Majcen

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

a) Napade vršite na one tačke i na one krajeve gde možete doći i do teškog naoružanja. Ovo je ozbiljan zadatak koji stoji sada pred vama. Ako budete imali teško naoružanje, moći ćete da zauzimate utvrđena uporišta.

b) Sredstvima sa kojima raspolažete treba da zauzimate sva ona uporišta koja vas sprečavaju da uspostavite širu bazu za operacije. Ove akcije treba dobro da pripremite. Takva uporišta treba blokirati. Mada smo vam dovoljno govorili o blokadi, izgleda da ste napustili selo Zažar već rano ujutro. Doduše ne poznajemo situaciju na terenu, ipak nam se čini da je to bilo pogrešno. Verovatno je trebalo da ostanete u selu. Trebalo je da blokirate utvrđene kuće manjim snagama, a glavne snage da uputite prema neprijatelju koji je dolazio od Horjula. Nikako nije bilo dovoljno što ste odbili neprijatelja kad je dolazio od Horjula. Trebalo je da mu zadate teške, odnosno uništavajuće udarce. Na osnovu vaših nedovoljnih podataka može se zaključiti da je u tome ležao glavni nedostatak vaše akcije. Uvek treba da razmislite šta ćete učiniti ako vam akcija koju ste predviđeli ne uspe.

c) Ukoliko ne možemo često brzo osvojiti neprijateljska uporišta zbog nedostatka sredstava, ne smemo gubiti suviše vremena oko njih. Treba da se služimo ofanzivnom taktikom na sektoru između tih uporišta i *na taj način* ugrozimo neprijatelja u samim tim uporištima. Neprijatelj mora da održava veze između uporišta; odlučne udarce treba mu zadati upravo tada kad održava te veze, odnosno vrši pokrete. Tako treba doći do oružja. Sve to zahteva da svoje snage postavite na same komunikacije. Samo na taj način ćete ozbiljno ugroziti neprijatelja. Ali nećete postići nikakav uspeh ako se sa svojim jedinicama budete povlačili daleko od neprijatelja kao što ste to činili dosada.

d) Treba da se služite i vojničkim lukavstvom. Naime, neprijatelja treba zavesti, odnosno namamiti, da izade iz uporišta sa većim snagama, a zatim ovaj njegov deo tući ili ga zaposliti barem demonstrativno, a istovremeno napasti njegovo uporište. Napr.: Neprijatelja mnogo interesuje komunikacija Polhov Gradec — Horjul. Ako na toj komunikaciji srušite most će i prekinete telefonsku vezu, neprijatelj će izvršiti ispad iz Polhov Gradeča barem sa namerom da izvrši opravke. Koliko nam je poznato, on vrši u takvim slučajevima ispad iz Gradeča uvek skoro sa svim svojim snagama. Za vreme toga isпадa možete da napadnete Polhov Gradec, a Dosadi koja je izvršila ispad možete da postavite na onom terenu vrlo uspešne zasede, odnosno sprečite njen povratak u Polhov Gradec. Trebalo bi da je uništite na otvorenom prostoru. U tom slučaju bilo bi,

naravno, potrebno da postavite zasedu i u horjulskom pravcu. U slučaju da takva akcija uspe, verovatno bi prinudili neprijatelja da napusti Polhog Gradec. No. ovo je samo načelno uputstvo. Na terenu treba da izvršite najrazličitije kombinacije ne samo za ovaj slučaj, nego i za sve druge.

e) Ne smete da se zadržavate dugo sa jedinicama na istom mestu. Akcije treba da vršite na što širem prostoru kako bi dezorientisali neprijatelja. Naročito bi bilo potrebno da ugrozite neprijatelja i na glavnoj komunikaciji. Tu biste došli i do plena.

f) Moral vašeg ljudstva je visok. Taj moral ćete očuvati samo ako budete *stalno* vršili ofanzivne operacije. Istovremeno ćete osposobiti ljudstvo za izvršenje svih zadataka koje smo vam postavili dosada.

3) Čitav svoj rad vršite u duhu uputstava koja smo vam već dali usmeno.

4) U slučaju da neprijatelj pokuša opkoljavanje većim snagama koje ne biste mogli da odbijete, povucite se blagovremeno dalje prema zapadu. Kasnije se opet vratite. Tako povlačenje izvršite, svakako, samo ako postoji za to *ozbiljna* potreba. Treba da usavršite vašu pbaveštajnu službu kako bi povlačenje bilo blagovremeno.

5) Sasvim je nepravilno što ste dodelili 3 četi novomobilisane drugove sa kojima ona sebi, obzirom na *svoje* zadatke, ne može još ništa da pomogne. Pošaljite *odmah* 15 zaista dobrih i iskusnih ljudi sa puškomitrailjezom u pomoć 3 četi. 3 četa će vam posle vratiti novomobilisane drugove; u vašoj glavnini moći ćete dobro da ih vaspitate.

6) Očekujemo da nam odmah pošaljete detaljan izveštaj šta radite i šta nameravate.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke
vojske

Politkomesar
Boris Kidrič

NAREDBA ŠTABA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 2 FEBRUARA 1943 GOD. O POSTAVLJENJU KOMAN- DNOG KADRA U SOŠKOM ODREDU¹

N A R E D B A B R. 1

štaba Alpske operativne zone Slovenske narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda od 2 februara 1943

Prilikom reorganizacije Slovenske narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda formirane su operativne zone² i to:

Alpska operativna zona (Gorenska, Dolomiti i Primorska)³
Štajerska operativna zona
Notranjska operativna zona
Dolenjska operativna zona

U štab Soškog odreda postavljeni su sledeći drugovi:

za komandanta Kajtimir⁴
za politkom. Rudi⁵
za zam. komandanta drug Cene Smrekar⁶
za zam. politkom. Cveto Močnik-Florijan

U štab 1 bat. SO imenovani su sledeći drugovi:

za komandanta Vojko⁷
za politkom. Franc

U štab 2 bat. postavljeni su sledeći drug.:

za komandanta Jaka⁸
za politkoma drug Strela Pohorc"
zamenik politkom. Emil Ličan¹⁰

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi CK SKS

• Vidi dok. br. 136 u 4 knjizi VI toma.

* Slabe veze između Slovenskog Primorja i Gorenjske onemogućavale su delovanje Alpske operativne zone na tako velikom području zbog čega je ona praktično obuhvatala samo Slovensko Primorje. Kasnije su formirane dve posebne zone: Primorska operativna zona (vidi dok. br. 65) i Druga operativna zona — Gorenjska naredbom od 24 juna 1943 godine.

^{*} Albert Jakopič

³ Martin Greif

["] Tone Bavec

['] Janko Premrl

^s Ivan Manfreda

['] Drago Flis

Emil Filipčič

U štab 3 bat. postavljeni su sledeći drug.:
za komandanta drug Fric¹¹
za politkom. Istok Rakove¹²
za zam. komandanta Maselj Drago
za zam. politkom. Boro

U štab 4 bat. SO postavljeni su sledeći drugovi:
za komandanta Maks¹³
za politkom. Ovčakar Janez¹⁴
za zam. komandanta Martin

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU"

Za štab Alpske operativne zone

KOMANDANT:
Mirko Bračič s.r.

Da je prepis tačan odgovara:

Politkomesar
Strela **Pohorc**

Komandant
Cene Smrekar

¹¹ Fric Dovečar

¹² Ivan Turšič

" Miro Pere

" Janez Učakar

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE — NOTRANJSKE OD 5 FEBRUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA NA SEKTORU SV. VID — VELIKE BLOKE¹

STAB II OPERATIVNE ZONE

Na položaju 5. 2. 1943

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE

Na položaju

Izveštaj br. 3

Primili smo Vaše pismo od 25. 1. o.g.-

3. 2. je kod napada Italijana i Bele garde na naš položaj pao, pogoden od neprijateljskog metka, načelnik štaba drug Zdravko.³ Bio je odmah mrtav.

Detalje o tome navodimo na drugom mestu.

U vremenu od 20. 1. do 1. 2. 1943 neprijateljske snage na našem sektoru povećale su se od 7000 na približno 8000 ljudi. Neprijatelj je pojačao uporišta na Vel. Blokama za 500 ljudi, kod Sv. Vida za 120 ljudi, u Velikim Laščama za 100 ljudi. Pored toga su se Italijani i belogardisti sa približno 250 ljudi smestili u Otavama.

Za vreme od 20. 1. do 30. 2.⁴ izvršili smo sledeće akcije. Brigada Lj.Š.⁵ bila je do 26. 1. po bataljonima raspoređena na položajima koje smo naveli u izveštaju br. 2.⁶ Tamo su održavali mitinge, slali u patrole, akcije i rekvizicije. 26. 1. se brigada Lj. Š. sjedinila i noću od 27 na 28. I. napala italijansko i belogardističko uporište u Sv. Vidu.⁷ Napad nije uspeo jer je sneg bio tvrd i onemogućavao da se nečujno pride uporištu. Neprijatelj je bio jako na oprezu i veoma utvrđen. Naše snage su se zbog suviše jake neprijateljske vatre i nepogodnog terena morale povući. Nismo napustili položaje sledećeg dana jer smo i očekivali intervenciju neprijatelja iz Velikih Bloka, Begunja i k Cerknice. Zaista su tog dana vršili pritisak belogardisti iz Be-

I r ~

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

¹ Vidi dok. br. 26

^{*} Zdravko Jovanović

^{*} Pogrešno, treba da bude 30. I.

ⁿ Udarna brigada »Ljubo Sercer«

["] Dokumenat nije sačuvan.

^{*} Vidi dok. br. 131

gunja, kojom prilikom su ih naše zasede obasule vatrom i na-
nele im gubitke. Italijani iz Cerknice su prodrli do Otava gde
su se utvrdili. Na tom sektoru smo se zadržali do 1. 2. i čitavo
vreme sukobljavali sa Italijanima i belima. Za to vreme nepri-
jatelj je imao — mrtvih i 30 do 40 ranjenih. Zaplenili smo 6 pu-
šaka sa municijom, 20 čebadi i 2 ranca. U svim tim akcijama
nismo imali nikakvih gubitaka, jedan drug je bio lako ranjen.

Neprijatelj je za to vreme ispalio na naše položaje 600 do
700 topovskih granata, od kojih nije nijedna napravila bilo ka-
kve štete nama, ni civilnom stanovništvu.

1. 2. prešli smo sa brigadom u sela na Rutama da bi se je-
dan dan odmorili a zatim krenuli na nove položaje. Stab briga-
de i zone stanovali su zajedno u selu Dednik. Ža obezbeđenje
smo, pored patrole štaba, imali i 1 vod sa dva puškomitrailjeza.
3. 1. se oko 70 belogardista došuljalo kroz šumu iz Roba i na-
palо selo. ... Mi smo moralи uskoro da se povučemo jer italijan-
ski mitraljez nije dejstvovao a drugome je nestalo municije.
Odmah posle dolaska neprijatelja u selo naše su snage opkolile
selo i sigurno bi uspele padom mraka uništiti celu posadu da ni-
je iz Roba stigla pomoć od oko 200 Italijana i belogardista. Po-
sto su istog dana Italijani i Bela garda vršili pritisak iz Karlo-
vice na Lužarje, naše su snage bile jako razbacane i opkoljene
patrole na Dedniku nisu mogle zadržati neprijateljsko pojača-
nje jer su se morale povući. Toga dana neprijatelj je imao pri-
bližno 12 mrtvih i 20 ranjenih. Mi smo tog dana pretrpeli gu-
bitke od 4 mrtva i 2 ranjena.

Zbog naših akcija na sektoru Sv. Vid — Velike Bloke
neprijatelj je 3. 2. započeo čišćenje tog sektora i pritom anga-
žovao priličan broj snaga.⁸

"NO" je u vremenu od 20. 1. do 1. 2. sa polovinom odreda
održavao mitinge po selima Podpeč, Jezero, Kamnik, Preserje.⁹
Italijani su u tim selima vršili pritisak na muškarce da prihvate
oružje. Uspeh mitinga bio je u tome što su meštani odbili oru-
žje za Belu gardu. 28. 1. je Notranjski odred napao italijansku
patrolu na cesti Kamnik — Rakitna. Neprijatelj je imao 4
mrtva i 2 ranjena. Oružje nisu mogli pokupiti jer se neprija-
teljski mitraljezac zabarikadirao u nekoj kući i držao mesto;
gde su ležali mrtvaci.

U vremenu od 20. 1. do 3. 2. neprijatelj je imao ukupno
37 mrtvih i oko 60 ranjenih.

Za to vreme smo likvidirali ambulantu na Mokreku te će
otsada i NO imati slobodne ruke.

* Vidi dok. br. 104, 136, 137 i 138

* Notranjski odred

Sa brigadom UBLJS odlazimo sada na sektor Ribnica — **Sodražica**, a zatim u Lošku Dolinu s namerom da tamo mobilišerno što se može i vršimo akcije.

Brojno stanje brigade je 410 ljudi, od tih 350 sposobnih borbu. NO broji svega 60 ljudi.

Teško nam je vršiti akcije na utvrđena neprijateljska uporišta jer su neprijateljske posade guste i ne možemo dugo da izdržimo na jednom mestu jer neprijatelj može brzo da sakupi više snaga na jednom mestu. Zbog toga molimo da brigada UBTT¹⁰ dođe što pre u naš sastav.

Molimo da popunite prazno mesto u našem štabu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za štab II Op. zone:

Komandant
Kavčič Ivan

P.S. Prilažemo izveštaj 2 bat. UBTT.¹¹

BR. 43

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 5 FEBRUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI U ŠTAJERSKOJ¹

[STAB] IV ŠTAJERSKE
OPERATIVNE ZONE

Na položaju 5. II. 1943

R A P O R T

Primili smo Vaše pismo od 12. I. o.g.² U međuvremenu ste verovatno primili naš izvještaj i predloge što se tiče na . . . reorganizaciji partizanske vojske, čime . . . neke tačke sadašnjeg pisma. Novosti:

1.) [Tov] Stane³ je stigao sa Pohorja. Nema dobre veze sa bataljonom, jer je upravo tada . . . da su pričanja o razbijanju Pohorskog bataljona lažna . . . Bila je samo jedna teža

¹⁰ Udarna brigada »Tone Tomšič«
" Vidi dok. br. 27

¹¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 14

* Franc Rozman

borba naših žrtava koje su Nemci poka Nemci su upali u zimski logor i zbog toga nema na Pohorju do 80 sm snega. Osim izgorela na nekom imanju patrola . . .⁴ komandantru drugu Stanetu. Jer.... uspostavljena. Nadamo se da neće biti kakvih . . .

2.) ... veze da bi izvršili reorganizaciju. Posle toga kada se... primili smo Vašu poštu (oko 16. I.) razišao sa Moravškim (sada Zasavskim) bataljonom koji je imao više borbi. Gubici su dosta velik', naročito među . . . postavljeni politkom. Kamničkog odreda drug Kostja⁵ i . . . Kokrški odred je izgubio u borbama najviše političkih fi vojnih kadrova].® To su bili zdravi elementi ali bez vojničkog iskustva i . . . priskočićemo im u pomoć sa našim kadrovima . . .

3.) bataljon . . . Pošto nije postojala veza sa Kamničkim bataljonom.... prilično gubitaka. Uprkos malom broju otici će ovih dana . . . ako dođe do opšte mobilizacije i da će vezati nemačke čete i . . . na taj način olakšao pritisak na ovdašnji teren i na Pohorje . . . i u slučaju lakše . . .

4.) Nadamo se da je drug Stante . . . objasnio i uredio . . . što pre i što bolje naoružan vrati . . . ovde . . . potrebno mnogo oružja, oošto neprekidno dolaze . . . ako se naoružani što pre ne budu vratili nećemo imati . . . ni dovoljno zaštite da ih posaljemo . . . Drugu Skali javite da . . . ako se ukaže potreba.

5.) Drug Simon⁷ koji je otišao . . . Kozjanskim bataljonom i hrvatskim partizanima poslao je prvi izveštaj . . . Teren je pogodan za politički i vojni pokret. Sledеću . . .

6.) S drugom Andrejom* i Martinom" . . . I prema našim obaveštenjima nalaze se na mariborskom terenu . . .

7.) Drug Tomaž¹⁰ ie ozdravio . . . odreda, gde je politički rad još više potreban . . . Drug Stane, kome se sada šeta metak po glavi. Treba ga što pre otstraniti jer su u opasnosti oko i uvo i jer mu smeta kod jela tako da je mnogo oslabio.

8.) Konačno smo uspostavili vezu sa Strgarom¹¹ (Savinjska Dolina) i Ribičem (Hrastnik — Huda Jama).

9.) Teren: a) Koruška: Drug Pavle¹- radi sasvim samostalno i prema nekim vestima ima uspeha. Njegova delatnost

⁴ Vidi dok. br. 124

⁵ Tone Stefe

⁶ Vidi dok. br. 59

⁷ Janko Sekirnik

⁸ Sergej Kraigher

⁹ Tone Znidaršič, poginuo 7 novembra 1944 god. u Lokvama kod Črnomelja.

¹⁰ Dušan Kveder

¹¹ Albin Vipotnik

¹² Pavle Zaucer

prostire se i preko bivše jugoslovenske granice. Imamo namjeru da uskoro pošaljemo tamo novu manju jedinicu, a opozvaćemo onu manju jedinicu koja se još od [vremena] hajke dobrovoljaca (7.XI) sakriva negde uz korušku granicu i koja je prema nekim neproverenim obaveštenjima . . . jedinica ne radi ni politički ni vojnički. O situaciji u Koruškoj javio je drug Jug¹³ već prošlog puta.

b) Pohorje: Mobilizacija za partizane nije dosada imala uspeha. I Nemci su mnogo mobilisali. Pozivaju samo pojedince te ih . . . ne puštaju kući. U poslednje vreme kad se govori o opštoj mobilizaciji preovladuje svuda mišljenje da neće niko otići, da će ići . . . agitaciji u tom pravcu lepe uspehe i uživa . . . Sada smo poslali novog »terenskog«) . . . do austrijske granice.¹⁴ Na teren južno od Drave je . . . došao bivši politkom. bataljona Izak.¹⁵ Navodno se tamo nalazi jcs nešto oružja, koje tamo . . . jugoslovenska vojska. Na čitav Pohorski teren Nemci . . . te su također stalno hajke. Policiska uporišta nalaze se samo u . . . Priča se da se Nemci boje da im partizani ne onemoguće . . . putem partizanskih patrola drži vezu sa . . .

c) Savinjska Dolina. Mobilizacije nije bilo . . . također se i ovde diže te se ljudi — kako kažu — neće odazvati . . . inače će otići u šume. U Gornjoj Savinjskoj Dolini radi [Mrazek] i njegov sin.¹⁶ U srednjem delu nalazi se Kocjan¹⁷ (...) i Hermina¹⁷ (seljanka — skojevka).

U donjem delu . . . Ruža¹⁸ i Julka.¹⁹ U Vranskom Kotu radiće otsada Miha . . . Farčnik i Gusti,²⁰ a u Paškoj kotlini . . . partizan Rado (čl. part.) Najbolja situacija je u donjem delu . . . od poslednjih provala nije bilo, sada će ih također . . . i radila ier su bile bez prekida . . . 19, od ovih 4 legalci, 13 ilegalaca, među njima 2 žene . . . Na tom terenu se jako poznaje . . . Potrebno je čišćenje denuncijanata. Beloj gardi još nigde nismo naišli na trag. Dosada nije bilo na terenu nikakve literature niti veza ili dodira sa PK sve od maja prošle godine. Samo neko vreme je postojala veza sa štabom II grupe na Dobrovljama. Kanal je provaljen 5. IX.

" Dušan Kraigher

¹¹ Dr Franc Povh .

¹³ Anton Zmave, poginuo u jesen 1943 god. na Menini Pl. Sin Franc poginuo u završnim borbama za oslobođenje zemlje u blizini Gornjeg Grada.

" Marjan Rot, poginuo 5 februara 1943 ge-d. kod Sv. Magdalene kod Prebolda.

¹⁵: Hermina Zagožen

" Ruža Molk

" Julka Cilenšek

²⁰ Suster Miha, Franc Farčnik, Kosme Ivan

č) Reviri: O Urbanovom i Matevževom²¹ radu je izvestio drug Jug. U poslednje vreme Urban je navodno bio ranjen i ... nema ništa novo. Drug Ribič ima veze na čitavom svom terenu od Hrastnika do Rimskih Toplica. Od poslednjih provala nema odbora. Izgledi za nove odbore nisu najbolji jer se ljudi zbog provale boje organizacije. U poslednje vreme mobilisana su 4 partizana sa oružjem. Ako bude opšta mobilizacija možemo računati na ... za nas. Partijaca — osim trojice članova OK (Urban, Ribič, Matevž) — skoro nema. Ribič ima također nekoliko veza sa Trbovljem koje će Urban odmah poslati kad se budemo pobrinuli za vezu sa njim. Ima izgleda da će se savezi ... i saveza do omladine koja je već bila organizovana ... i bilo je izdato nekoliko letaka. Ubuduće će raditi šapirograf.

d.) Litijski okrug: Od poslednjeg izveštaja druga Juga nema naročitih promena, samo tehnika je momentano propala (materijal nije — samo prostorija). Spremali smo okružnu konferenciju OF, okružnu seljačku, okružnu radničku i okružnu omladinsku konferenciju. Konferencija vojske je posao zau stavila. Mobilizacija za partizane se uprkos selidbama partizanskih porodica nastavlja. I stariji ljudi se sakrivaju po šumama.

e.) Ponovo molimo da nam javite da li spada Kamnički okrug pod Štajerski ili Gorenjski PK. Teren je u nekim predelima dobro organizovan, a na drugim nije. Sa Silvestrom" još nismo dobili vezu. Mobilizacija je bila prilično ...

8.) ... u Štajerskoj i Gorenjskoj opšta mobilizacija. Posle mnogih ... pre svega za pitanje mobilizacije u poslednje vreme nije ... Pre svega su ojačane posade oko Pohorja i iza Drave ... Osim toga postoji specijalna policija ... koju neorestano šalju u hajke protiv partizana ... pre kratkog vremena na Pohorje, a sada se nalaze na našem terenu. Naša slabost je pre svega nedostatak oružja i zaista ne znamo kako ćemo [privući] Štajjerce u partizane i očuvati ih nemačke vojske ... neće imati priliva u partizane. Tako bar sad izgleda, kao [što se vidi] već iz poslednjeg izveštaja druga Juga i iz ovog izveštaja, i u Štajerskoj se (i Koruškoj) brzo stvaraju uslovi za opšti narodni ustanak. Najverovatnije ... bi već ranije sazreo kao u ostalim predelima Slovenije jer nas prisiljavaju ... mobilizaciju svih za oružje sposobnih muškaraca i preseljavanjem porodica koje imaju koga u partizanima. Baš zato je kod nas ... pitanje oružja. Što se tiče Vaših napomena da budemo inicijativniji i

¹¹ Vili Vresk i Viktor Kovač

" Viktor Stražišar, poginuo jula 1943 god. u Radomljama.

okretniji u odnosu na sve probleme koji se pojavljuju, naglašavamo, da smo potpuno svesni svoje odgovornosti i da ćemo pokušati da se snađemo u svakoj situaciji. Pošto se u poslednje vreme otkrilo nekoliko veza te smo ... dali direktive (u smislu **vaših** uputstava), nismo više takva snaga kao što smo bili do pre kratkog vremena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

S drugarskim pozdravima

Komandant Rozman Franc — (Stane)	Zam. politkomesara Dušan Kraigher
-------------------------------------	--------------------------------------

P.s. Šaljemo vam na uvid brošuru »Politički komesar«, koju je za naše politkomesare napisao drug Tomaž.

BR. 44

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
6 FEBRUARA 1943 GOD. ZA POSTAVLJENJE KOMAN-
DANTA GORENJSKOG ODREDA¹**

PK-u KPS za Gorenjsku — na znanje!

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**

Na položaju, 6 februara 1943

**N A R E D B A
ŠTABU GORENJSKOG ODREDA**

Za komandanta Gorenjskog odreda nimenovan je
drug B i ě e k,
dosada komandant Gregorčićevog bataljona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab SNOV i PO

Politkomesar Boris Kidrič	Zamenik komandanta (M. P.)	Branko Hrast ²
------------------------------	-------------------------------	---------------------------

¹ Original se nalazi u arhivi "Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Jaka Avšić

**IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 6 FEBRUARA 1943 GOD.
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA
KOD HORJULA¹**

STAB DLO

Na položaju, 6. II. 43

**GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKIH PARTIZANSKIH
ODREDA**

3. II. napravili, smo zaseke ... Horjul — Polhov Gradec. Naši su držali zasede ... Horjul, tj. iznad Zaklaneca i prema Polhovom Gr.adecu ..., a deo 3 bataljona na putu Horjul — Št. Jošt. Kad su Talijani došli cd Polhovog Gradeča naši su ih napali ... ili približilo se samo nekoliko Talijana. Poginuli su jedan oficir i dva vojnika, a nekoliko njih bilo je ranjeno. Istovremeno su belogardisti došli od Horjula. Pošto naša zaseda nije bila dovoljno konspirativna, belogardisti su je ranije primetili i počeli da gadaju minobacačem iza samih položaja gde se zaseda nalazila. Kad su se naši povukli, be'cgardisti su se približili. Zaseda je otvorila vatru na nih i ubila dvojicu. Belogardisti su posle toga brzo dohvatali oba mrtva i povukli se pre nego što je bilo moguće doći do njih i pokupiti njihovo oružje. U Dolenjoj Vasi Talijani su počeli da tuku iz dva minobacača tako iako da su se naši i tu povukli, i to protiv volje štaba odreda.

Idućeg dana Talijani su pokupili civile iz kuca i teraii ih pred sobom cestom sa namerom da je očiste od zaseda. Tom prilikom poginulo je 7 Talijana, a 6 ih je bilo ranjeno. Poginula su i tri civila. Mi smo izgubili jednog druga.

Danas je stigao veliki broj Talijana cd Horjula sa oklopnim kolima i tenkom, goneći civile pred sobom. Naše zasede povukle su se uprkos zabrani i bez obaveštenja, a da nisu otvorile vatru. Naročito slabo se pokazala četa iz Ronkovog² bataljona. O rezultatu ćemo vas izvestiti čim dobijemo tačno podatke od štaba bataljona.

Drug Radovan³ moli da ga razrešite funkcije komandanta DLO. Mada je svestan svoje dužnosti, nije mu pošlo za rukom

ju

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

- Lado Mavšar, narodni heroj. Poginuo 26 februara 1944 god. u Graškoj Grapi na Pohorju.

* Franc Rihar

Digitized by srujanika@gmail.com

5455

Drago van zo volwase Nederlandse voorzitter
in zijn functie had dat voor mij niet da, da er, o, en dat was vreemd.
De leden van de vereniging & Staten waren er vaak een voorwaarde
uitechtelijk tegen te vechten. De meeste leden waren tegenover

Dans je pris le rôle de la ville de Kyo et j'en ai été très satisfait. J'espérais que l'opéra de Kyo me donnerait une bonne occasion de faire des exercices dans lesquels je pourrais montrer mes talents. Cependant, lorsque j'ai été nommé à ce poste, j'étais très déçu car je pensais que je ne pourrais pas faire grand-chose avec cette ville. Mais lorsque j'ai commencé à travailler, j'ai trouvé que j'avais beaucoup d'occasions de faire des exercices et de montrer mes talents. J'ai donc été très satisfait de ma nomination.

First basic - white mode!

cont.

Outstanding
Years 200

da podigne borbenost svojih jedinica na viši stepen. Ako to nije moguće, moli da mu se dodeli vojni stručnjak koji će pomoći u organizovanju i izvođenju akcija i u obučavanju kadra komandira i komandanata.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rihar Franc

Politkomesar
Keržič Ciril

BR. 46

NAREDBA ŠTABA DRUGOG BATALJONA SOŠKOG ODREDA OD 6 FEBRUARA 1943 GOD. ZA REORGANIZACIJU BATALJONA¹

STAB II BAT. SO³,
na položaju 6 II. og.

N A R E D B A B R. 10
štaba II bat. SO:

Zbog velikog priliva formiraju se dve nove čete i komandu sačinjavaju sledeći drugovi:

I četa	II četa
Komandir Smreka³	Komandir Taras⁵
Politkomesar Ana Marija⁴	Politkomesar Gašper

III četa	IV četa
Komandir Gustel⁸	Komandir Ludvik⁸
Politkomesar Filip⁷	Politkomesar Anica¹ (privremeno)

¹ Original, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Soški odred

³ Egidij Sorli

⁴ Marija Pervanja-Bavec

⁵ Cvetko Martelanc

⁶ Franc Mlakar, zarobljen od Nemaca u poslednjoj ofanzivi u proleće 1945 godine zajedno sa 97 partizana i streljan 25 marta 1945 godine u Jesenici kod Cerkna.

⁷ Jožef Peršonja, španski borac, rodom iz sela Figovci kod Kojskog. Utopio se u Soči, prilikom prelaska, 11. jula 1944 godine. Bio je sekretar Okružnog komiteta KP za Benešku Sloveniju.

⁸ Ludvik Kandare

⁹ Anica Zrimšek

Operativna područja četa su sledeća:

1 četa

Poljubinj duž reke Tolminke do bivše jugoslovenske granice, granicom na Podbrdo, Stržišće, Znojile, Obloke, Grahovo, Kneža železničkom prugom do Bača, Modrsja, Prapetno, Poljubinj.

2 četa

Modreja, Idrija pri Bači, Slap, Trebuša, Kneža prugom do Modreje.

3 četa

Na jugu Porezen, Huda Južna, Bukovo, Obloke, Znojile, Stržišće, Podbrdo do jugoslovenske granice, granicom do Porezna.

Stržišće, Znojile, Obloke pripadaju 1 četi.

4 četa

Črvov Vrh, Cerkno, Škofje, do bivše jugoslovenske granice, granicom na severu Porezen. Huda Južna, Bukovo do železničke pruge.

Porezen i Huda Južna pripadaju 3 četi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Strela Pohorc¹⁰

Komandant:
Cene Smreka¹¹

¹⁰ Drago Flis
¹¹ Tone Bavec

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG BATALJONA SOŠKOG ODREDA OD 8 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU SOŠKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE O STANJU I AKCIJAMA BATALJONA¹

STAB IV BATALJONA S. O.³

SLOV. PART. ODREDA

Na položaju 8. II. 43

ŠTABU S.O. SLOV. PART. ODREDA

Brojno stanje IV bataljona:

1 četa	58	partizana			
2 četa	59	partizana	24	puške	2 puškom.
3 četa	49	partizana	18	pušaka	1 puškom.
štak	2	partizana	19	pušaka	1 puškom.
					3 rev.
					5 „
					1218 met.
					690 met.
					157 ³ partizana
					61 puška
					4 puškom.
					22 rev.

Bataljon je imao u vreme svog formiranja 74 partizana tako da broj novih boraca iznosi 83. Najveći priliv bio je na otseku 2 čete koja je svoje nove borce slala i drugim četama. Najlošiji odziv bio je u 3 četi, gde je teren bio skoro sasvim nepripremljen.

Akcije:

1 četa 27.1. razoružan 1 ital. vojnik, zaplenjena 1 puška, 6 metaka.

Akcija je izvršena u Ciginju.

2. II. 43 Akcija u Ciginju. Patrola 1 čete u jačini od 11 ljudi imala je namjeru da razoruža patrolu u gostioni u Ciginju. U gostioni je bilo 20—30 vojn'ka. Četiri partizana upala su u gostionu i pozvala vojnike na predaju. Vojnici su pružali otpor ali su ih naši ipak savladali. U gostioni su ubili 3 vojnika, a napolju još pet. Broj ranjenih nepoznat. Zaplenili 3 puške, a 66 metaka. Ranjena dva naša druga i to drug politkomesar bataljona Janez,⁴ koji je pogoden u levu stranu grudi, ruku i u prst, i drug Stojan/⁵ koji je bio lakše ranjen od bombe.

¹ Original, pisan mastilom. nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

³ Soški odred

^{*} Vidi dok. br. 50

⁴ Janez Učakar

^{*} Bernard Gregorič

2. četa 27.1. streljana dostavljačica i nepopravljiva izdajica Dora Mavčič iz sela Vrhovlje. Utisak pogubljenja dobar i narod sasvim odobrava.

4. II. 43 Patrola od 8 ljudi otišla u Koprivu kod Krmina u vilu ital. majora Mussolinija. Prema izjavi terenskih radnika u vili se nalazilo nekoliko pušaka, revolveri; ipak to nije bila istina. Zaplenili 30 kg masti, 40 kg mesa i kobasica, više civilnih odela, sve vlasništvo ital. majora. Vesti o akcijama Treće čet? nisu stigle.

Obzirom na postavljenje komandira 1. čete za polit. komesara batalj. za komandira 1. čeče je postavljen drug Sulc."

Osnovan je samostalni minerski vod pod komandom druga Dušana koji će u najskorije vreme početi sa radom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Maks

Politkomesar
Janez

BR. 48

DIREKTIVE POLITKOMESARA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 10 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI KORUŠKE CETE ZA PRELAZ U OFANZIVNE AKCIJE¹

**4 OPERATIVNA ZONA
SLOV. PARTIZANSKE VOJSKE**
Politkomesarijat zone

Položaj, 10 II. 1943

KORUŠKOJ CETI

Dragi drugovi!

Razvitak u svetu i kod kuće učinio je, posle našeg zadanog susreta, ogroman korak dalje. Fašizam je izgubio inicijativu na frontovima u svetu. On doživljava svakog dana sve teže poraze. Velika ofanziva Sovjetske armije odbacila je Nemce daleko na zapad i uništila veliki deo fašističke žive sile i materijala. Uspesi britanske 8. armije daju naslućivati da

⁰ Dušan Skodič, poginuo 1. maja 1943 u Beneškoj Sloveniji.

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

se ratni vihor približuje i jugu Evrope. Dati su svi uslovi da ova saveznička ofanziva dovede do konačnog sloma fašizma.

Naš Vrhovni štab za čitavu Jugoslaviju je zbog toga još pre zime dao parolu za zimsku ofanzivu partizanskih četa. Bosanski partizani, formirani u brigade, divizije i korpuse, su u toj ofanzivi postigli uspehe kakve naša vojska dosada još nije poznavala. I dolenjski partizani su bili tokom zime vrlo aktivni.

U Štajerskoj su teške prilike tokom zime nešto omele partizanski pokret. Ipak, uspeli smo da osnovne snage očuvamo do proleća neokrnjene. Zimi je sada uglavnom kraj; zato treba odmah preći u akciju, u ofanzivu.

U tom smislu vam stavljamo u dužnost:

1. Do dalje naredbe četa će ostati u Koruškoj, tj. u bivšoj jug., a i u bivšoj austr. Koruškoj. Budite svesni velike političke važnosti koju ima naša akcija sa one strane bivše granice. Aktivnost na tom području je trenutno najvažnija u čitavoj Sloveniji. Zbog toga četa treba da odmah izvrši pokret prema Zeleznoj Kapli i Dravi (Celovec). Barem nekoliko uspelih zaseda! U Koruškoj treba još ovog meseca da teče nemacka krv! Ubijajte denuncijante! Sto više se pokazujte stanovalništvu! Pevajte naše pesme! Pokažite se na delu da čitav svet zna da i Koruška ima partizane!

2. Svim snagama treba spričiti hitlerovsku mobilizaciju u našim krajevima. U ovom trenutku postoji najveća mogućnost za našu mobilizaciju. O tome nam svedoči gorenjski deo naše zone² gde smo mobilisali 90% pozvanih u nemačku vojsku. U Kamniško-moravškom okrugu imamo već sada tri jaka bataljona,³ veća od prošlogodišnjih. U tom cilju je, razume se, potreban temeljiti rad na terenu. Patrole treba slati na sve strane. Mobilisati samo dobrovolje! U toku ovih nedelja treba da se proširimo kao prošle godine u Dolenjskoj! Vaša četa treba da se razvije u bataljon.

3. Snabdevanju oružjem i municijom treba posvetiti punu brigu. Jedino na taj način ćemo uspeti sa mobilizacijom. Raspodjelite se po terenu, ali, u prvom redu, vršite vojne akcije koje će doneti oružje! Uzmite sebi za uzor primorske partizane koji skoro u svakoj akciji dođu do oružja! Pokušajte da preko ljudi sa terena dođete u dodir sa nemačkim vojnicima koji bi vam dobavljali oružje ili dali podatke gde bi se moglo doći do njega.

- Granica između Prve i Druge grupe odreda bila je stara granica između Gorenjske i Štajerske. 1943. god. je, međutim, Štajerskoj operativnoj zoni pripao Kamniški okrug.

³ Vidi dok. br. 19

4. Razvijte širok politički rad među novim borcima i na terenu! U tu svrhu vam šaljemo nešto materijala.

U smislu odluke CK KPS (»Delo«, avg. 42), štabovi i komande partiz. jedinica treba da daju izveštaje i da su odgovorni za svoju aktivnost pred OK KPS. U tom cilju naređujemo da komanda Koruške čete treba da odgovara za svoj rad drugu Pavlu,⁴ pretstavniku OK KPS za vaš okrug.

To su glavni zadaci koji treba odmah da se izvrše. Dakle, osnovno je — kraj »zimovanja«, kraj neaktivnosti. Nalazimo se u odlučujućem razdoblju kad je svako »zabušavanje« zločin.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar 4 zone:

BR. 49

DIREKTIVE POKRAJINSKOG KOMITETA KPS ZA ŠTAKERSKU OD 10 FEBRUARA 1943 GOD. PRETSTAVNIKU OK ZA KORUŠKOZ A RAD U KORUŠKOJ¹

PK KP
ZA ŠTAKERSKU

10.2.43.

Dragi druže Pavle!²

Tvoj izveštaj sam primio i posao dalje drugu Jugu.³ Zbog slabih veza mogu tek sada da ti odgovorim.

Kao što vidim, delimčno si već uspeo u svome zadatku. No, moraćeš još dublje da zaoreš. Pre svega skrećem ti pažnju na činjenicu da CK KPS i IOOF smatraju saradnju Koruške kao vanredno važnu činjenicu, bilo obzirom na razvitak vlastitih partizanskih jedinica, bilo obzirom na širenje pozicija i odbora OF i KP. Od naročite je važnosti prodati u bivšu austro-ugarsku. Zato ti stavljamo u dužnost da odmah preduzmeš sve što je potrebno da svoje područje dejstva proširiš preko Železne Kaple prema Dravi.

* Pavle Zaucer

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Pavle Zaucer

³ Dušan Kraigher

Sa drugom Borom⁴ razmotrite prilike u četi i preduzmite što je potrebno da bi četa imala komandu koja će najbolje garantovati izvršenje postavljenih zadataka. Ako drug Lojz⁵ ne odgovara za komandira, smenite ga sa dužnosti. Komanda odgovara tebi za svoj rad i u buduće.

Obavestio si nas da su se pojavile neke tendencije, neprijateljske prema Partiji. Reši ovaj problem i Bor neka ti pomogne. Mobilisite članove, pojačajte politički rad.

Neke novomobilisane ljude nazivaš »zagriženim klerikalcima«. To su danas netačni pojmovi. Danas imamo belogardiste koji su neprijateljski raspoloženi prema OF i partiz. vojsci, koje treba ako su zavedeni, ubediti, a ako nam se odupru, ubijati; ali imamo i izrazite katolike koji su pristalice OF i partiz. vojske. Sa ovima treba sarađivati vrlo širokogrudo.

S likvidacijom izdajnice T.⁸ treba požuriti. U međuvremenu primio sam nove podatke o njoj. Ona je na prošlogodišnju Novu godinu n.pr. zajedno sa izdajnicama Rancingerovom i Omanovom (koju su naši likvidirali prošle godine usred Maribora) pisala provokatorsko pismo svojim bivšim saradnicima u konc. logor u Borlu kod Ptuja. — Mislim da lična pitanja neće igrati ulogu prilikom izvršenja ovog zadatka.

Šaljem ti primerak direktiva za rad na terenu. No, situacija se, u međuvremenu, već tako razvila da od organizacione forme poverenika već treba preći na višu formu odbora OF.

Interesuje me ko je partizan Milko⁷ iz Dolenjske. Isporuči mu moju pohvalu za njegovo držanje dok je, zalutavaši, bio van jedinice. Neka ostane kod vas.

•Tavi mi zašto je drug. Atena⁸ napustila područje koje joj je bilo određeno.

Održavaj sa nama što redovnije veze. Šalji što opširnije izveštaje. Znaj da smatramo tvoje područje politički vrlo važnim.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za PK KPS

* Boris Cižmek

⁵ Lojze Vresk

* Tilka Kralj nije bila likvidirana.

⁷ Milan Trtnik

* Ela Letonja

**DIREKTIVE ŠTABA SOŠKOG ODREDA TRECE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 11 FEBRUARA 1943 GOD.
ŠTABU ČETVRTOG BATALJONA SOŠKOG ODREDA ZA
PRELAZ U OFANZIVNE AKCIJE¹**

**STAB SOŠKOG ODREDA
SLOV. PART. ODREDA**

Br. 95

Na položaju, 11 febr. 1943

ŠTABU IV BAT. SO

Primili smo Vaše dopise od 7 i 8 II.

Na dopis od 7 o.m. odgovaramo vam da je vaše gledište što se tiče novih drugova sasvim pogrešno. Zar treba da, zbog toga što nam trenutno nedostaje oružja, dozvolimo da fašistički banditi odvedu našu om'adinu i naše stanovništvo uopšte u logor? Italije, gde hara glad, da tamo polako umru od gladi i iznurenosti? Dužni smo da primimo sve koji hoće u partizane i vaša najveća taktička greška este što ih vraćate natrag! Šta biste onda rekli kad biste imali takvu reputaciju kakvu ima Prvi bataljon, koji ima već preko 400 ljudi, i II. koji ih nema mnogo manje. Naša današnja parola treba da bude: Svi u partizane! Bez obzira, bilo to muškarci ili žene, jer ako ne budemo radili tako, svakako ćemo izgubiti karakter Narodnooslobodilačke vojske koja štiti narod od fašističkog unstena! zato ne učinite više nijednu takvu grešku!!! Ako vam nedostaje oružja, ugledajte se na I i II bataljon, koji su poslednjih dana zaplenili 5 puškomitrailjeza, 1 tropski mitraljez i preko 60 pušaka. Hrana danas ne sme i ne može biti problem! I i II bataljon nalaze se na mnogo lošijem terenu pa ipak se hrane sa lakoćom. Znajte da je najbolja propaganda: dobro uspela akcija! Ako je teren kontrolism, tome je krivo jedino to što vam nedostaje vojne delatnosti. Konačno, imate u bataljonu 4 p. m. i dovoljnu količinu pušaka čime biste mogli vršiti odlične akcije sa ciljem da nabavite novo. Zašto se ne koristite svojim automatskim oružjem? Imate sve uslove da u najskorije vreme naoružate sve nove drugove koji su bez oružje. Ako to he učinite, odgovaraćete lično zbog toga što niste vršili akcije, što niste vršili svoje komandantske dužnosti i što niste postupili

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

prema okružnici štaba SO br. 25 cd 29. XII. 1942, gde su data sasvim tačna i jasna uputstva što se tiče dalje borbe.

Vaš izveštaj od 8 o.m.² je samo odraz vaše aktivnosti, odnosno mnogo bolje rečeno — vaše neaktivnosti. Već sam izveštaj o brojnom stanju je tako površno sastavljen da se nije moguće snaći u njemu: n. pr. kao štab bataljona navodite 2 partizana naoružana sa 19 pušaka, 1 pm. itd. i još se žalite da ste slabo naoružani. Ili, pak, saberite još jednom sledeće brojke koje ste naveli o brojnom stanju vaših četa.

1 četa	58	partizana
2 četa	59	partizana
3 četa	49	
štab	2	

Prema vašem računu, ukupno 157 partizana
prema našem računu, „ 168 „

Dakle, i jedno i drugo je najlepša slika vaše savesnosti, vaše aktivnosti i vašeg svesnog vršenja dužnosti. Kao što ste nemarni u pisanju izveštaja, takvi ste i u pripremanju vaših akcija. Jer drukčije ne možemo da zamislimo kako vam se mogla desiti tako žalosna stvar kao što vam se desila 2. II u Ciginju. Kako danas još možete pozivati vojnike na predaju? Najpre ih treba napasti, zadati im udarac, a zatim pozvati na predaju, — jer predaju se tek onda kad osete našu snagu, kad im preti propast. Zato ubuduće više ne činite takve takt'čke greške. Ova akcija zaslužuje zbog svoje vojne nepripremljenosti najoštriju kritiku. Svaku akciju, pa bila ona i najmanja, treba temeljito pripremati! Uzmite sebi za primer četu I bataljona, čijih 8 ljudi je napalo 28 Talijana koji su imali dva mitraljeza, a napadači samo 7 pušaka i revolver, ali su ih uprkos tome prinudili na predaju. Ali je najpre nekoliko njih pobila, nešto ranila i zatim pozvala na predaju. Tako i vi treba da počnete da radite pa ćeće imati dovoljno oružja za nove drugove i neće vam biti potrebno da ih šaljete kući. Nužno je da odmah pređete u ofanzivu, jer će okupator inače početi da vas ubija u vašim logorima. Znajte da je napad najbolja odbrana, i ne zaoadajte u staru bolest koja je smrt za partizane: u defanzivu! Znajte da je četa koja ne izvrši svake nedelje barem jednu uspešnu akciju za oružje — parazitska četa.

Još jednom naglašavamo da vaš bataljon treba da odmah pređe u ofanzivu, jer ćeće na taj način naterati okupatora na još veću defanzivu.

² Vidi dok. br. 47

Odmah pošaljite u štab SO prava imena čitavog komandnog sastava. Prema naredbi Gl. štaba otsada pa nadalje treba da se potpisujete pravim imenima.

Podignite karaulu na desnoj obali Soče. Kuriri treba da odlaze odande u Klohe po poštu za odred. Bataljonsku poštu treba da odmah dostavljaju na spomenutu javku

Otimajte novo oružje!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU¹

Štab Soškog odreda

Zamenik komandanta

Zamenik politkoma

P.S. Otsada pa nadalje šaljite izveštaje svakih 14 dana i istovremeno uvek javite koju poštu i koju literaturu primate od štaba SO.

Jeste li primili od štaba SO novac koji vam je poslao? Ako ste ga primili, pošaljite potvrdu.

Zamenik komandanta

Zamenik politkoma

(M.P.)

BR. 51

**NAREDBA ŠTABA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE
OD 13 FEBRUARA 1943 GOD. ZA FORMIRANJE SEVERNO
I JUŽNOPRIMORSKOG ODREDA I UDARNE BRIGADE
»ANDREJ LAHARNAR«¹**

N A R E D B A B R. 2

Štaba Alpske operativne zone Slovenske narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda od 13. II. 43

U vezi sa naglim razvojem naših jedinica u Primorju, u vezi sa rastućom mobilizacijom i na osnovu direktiva Glavnog štaba, naša vojska u Primorju reorganizuje se ovako:

I. Umesto sadašnjeg Soškog odreda formiraju se Južnoprimski i Severnoprimski odred. Pored toga formira se i Udarna

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

brigada pod imenom Andreja Laharnara,² junačkog vode tolminske bune iz 1712 — 1713 god.

II. **Operativno** područje Severnoprivorskog odreda je severno od linije: Sv. Lucija, Idrijca do Straže, odavde prava linija do bivše jug. it. granice i zapadno od Soče. Operativni sektor **Južnoprivorskog** odreda je južno i istočno od **operativnog** sektora Severnoprivorskog dreda.

III. Stab Severnoprivorskog odreda sačinjavaju:

komandant: drug Tone Bavec-Cene
politkom: drug Cveto Močnik-Florjan
zam. politkoma: drug Gašper

Štab Južnoprivorskog sačinjavaju:

komandant: drug Kajtimir³
politkom: drug Ivan Turšič-Istok
zam. politkoma: drug Rudi⁴

Štab Udarne brigade Andreja Laharnara sačinjavaju:

Komandant: drug Vojko Premru
politkomesar: drug Drago Flis-Strela

IV. Svaki odred ima u svom sastavu 3 bataljona. Štabove bataljona sačinjavaju:

Severnoprivorski odred: Južnoprivorski odred:

I. bataljon: I bataljon:
Komandant: drug Jaka⁵ »Simona Gregorčića«
politkom: drug Stric⁹
zam. politkoma drug Emil Ličan® drug Franc¹⁰
zam. politkoma drug Emil Ličan® drug Jakec¹⁰

¹ Brigada nije formirana jer je u to vreme teško ranjen Janko Premrl, koji je posle umro. Pojedine jedinice koje je trebalo da uđu u sastav Brigade bile su angažovane za zaštitu nenaoružanih novih boraca, koji su odlazili na sektor Notranjske.

² Albert Jakopić

^{*} Rudolf Mahnič-Brkinc, narodni heroj. Poginuo 19. novembra 1943 god. kod Topolovca u Beneškoj Sloveniji.

⁵ Ivan Manfreda

* Emil Filipčič

^{*} Milan Baje, poginuo 1943 god. u Vipavskoj dolini.

¹⁰ Karel Nardin

II bataljon:		II bataljon
Komandant: drug Bo- ris Bambač-Slavko		drug Varšek Varn ¹¹
politkom:	drug Janez ⁷	drug Peter Savski ¹²
zam. politkoma	drug Pervanja Marija	
III bataljon:		III bataljon
Komandant:	drug Maks ⁸	drug Drago Maselj ¹³
politkom:	drug Učakar Janez	drug Fric ¹⁴
zam. politkoma:	drug Martin	zam. politkoma Boro

V. Svi novoimenovani funkcioneri odmah preuzimaju svoju dužnost.

Svakog dana u akciju za dobijanje oružja!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

za
Štab Alpske operativne zone

Komandant
Mirko Bračić

BR. 52

IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TREĆE OPE- RATIVNE ZONE — ALPSKE O BORBAMA ODREDA OD 30 NOVEMBRA 1942 GOD. DO 13 FEBRUARA 1943 GODINE¹

BORBE DOLOMITSKO ODREDA

30. XI. 42 je 1 bat. DLO izvršio napad na italijansko-belogradističko utvrđeno uporište u Dravljam. Ubijeno 13 belogradista. Uporište međutim nije zauzeto zbog jake pomoći Italijana sa ljubljanske granice.

1. XII. 42 izvršio je 2 bat. napad na belogradističku kolonu koja se nalazila na putu Rovte — Sv. Tri Kralja. Ubijeno

¹ Janez Kranjc

¹¹ Miro Pere

¹² Viktor Varšek

¹³ Jože Cerin

¹⁴* Karlo Maslo

¹⁴ Fric Dovečar

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS. Sačuvane su dve stranice.

i ranjeno 11 belogardista. Kolona nije mogla biti dostignuta, jer je brzo bezala.

10. XII. 42 napad 2 čete 1 bat. na bega patrolu kod Li-gojne. Ubijeno 4 i 4 teže ranjeno, a više lakše ranjenih.

18. XII. 42 vodio je Dol. odred borbu sa 3000 Italijana i bega na Ključu i prostoru između Horjula, Polhov Gradeča i Dobrove. Neprijatelj je odbijen manevarskim akcijama iako je dobio jaka pojačanja iz raznih uporišta. Poginulo oko 25 Italijana i 8 bega. Veći broj neprijatelja je ranjen.²

27.—29. I. 43 vodile su se borbe sa Italijanima i bega na prostoru: Koreno — Prošča — Ključ između garnizona Horjul — Polhov Gradec. Neprijatelj je napadnut iz naših zaseda prilikom pokušaja prevoza hrane iz Horjula u Polhov Gradec. Zatim su vođene trodnevne borbe sa opkoljavanjem i manevrisanjem. Italijani nisu mogli prodreti kroz Prošču. Mrtvih 27 Italijana i nekoliko belogardista. Ubijen jedan italijanski oficir. Veći broj ranjeno.*

9.—10. II. 43 naišao je Dl. odred na putu između Vrhnike i Zibrša na italijanski odred koji je nočio u Zibršu. Napad je izvršen odmah i neprijatelj opkoljen. Borba je trajala od 4 ujutro do 6 uveče. Od 10 pre podne neprekidno je dolazila opkoljenoj posadi pomoć iz uporišta: Hotedršca, Logatec, Planina i stare jugoslovensko-italijanske granice od Medvedeg Brda i Trate. Neprijateljski odred imao je oko 120 Italijana i 30 bega. Pomoć je dolazila sukcesivno, u početku u manjim, a kasnije u većim odeljenjima. Rezerva odreda je svaku po redu odbila jurišem i naterala u beg. Uveče su obaveštajci doneli vesti o većim pokretima neprijatelja i opasnosti od opkoljavanja čitavog terena. Neprijateljska artiljeriska vatra je bila podnoć jaka. Prilikom preuzetog povlačenja u toku noći partizani su već naišli na dva obruča kroz čije zasede su se probili jurišem. Čitav idući dan odred je bio u dodiru sa ne-

² Vidi dok. br. 4

* U informativnom izveštaju Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 31 januara 1943. navodi se: »Sektor Borovnica: Noću uoči 30 tek. grupe kom. bandita napale su uporište br. 2 garnizona Vrhnika (grupa 81 provijantske kolone), uspevši da preseknu bodljikavu žicu u blizini bunkera.

Neprijatelj je bio oteran našim brzim protivdejstvom.

Zaplenjen je jedan puškomitraljez.

Neprijateljski gubici: jedan mrtav.

— Jedan odred garnizona Polhov Gradec i odredi I bat. MVAC iz Horjula (TL — DH) izvršili su 29-og tek. čišćenje u zoni duž puta Horjul-Polhov Gradec (TI — DN) radi uspostavljanja telefonske linije, koju su kom. banditi prekinuli u toku noći 29-og tek.« (Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani).

prijateljem ali do većih sukoba nije došlo. Ubijeno je: 31 Italijan i 3 bega. O broju ranjenih nema vesti. Zarobljena su 4 bega.⁴

13. II. 43 Odred vodi borbe na Samotorici. U jurišu naših partizana poginulo je najmanje 12 Italijana i bega. Bilo je više manjih borbi koje međutim ...

BR. 53

DIREKТИVE ŠTABA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 14 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABOVIMA PODREĐENIH JEDINICA U VEZI SA PRESTOJECIM ZADACIMA¹

STAB ALPSKE OPERATIVNE ZONE
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
Na položaju, 14. II. 1943

SVIM ŠTABOVIMA ODREDA, BRIGADA² I SVIM ŠTABOVIMA BATALJONA ALPSKE OPER. ZONE

Uspesi koje su postigle savezničke vojske u novom razdoblju sadašnje opšte ofanzive protiv međunarodnog fašizma, a naročito ogromni uspesi slavne Crvene armije dali su narodima Jugoslavije i posebno još slovenačkom narodu i njegovo OF nov borbeni polet. Tako su narodi Jugoslavije u toku poslednjih meseci postigli nove velike i političke uspehe. Od partizanskih odreda iskovala se snažna Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije koja pod rukovodstvom svog Vrhovnog komandanta druga Tita izgrađuje svojim vojnim uspesima temelje budućoj sreći naroda Jugoslavije i njihovo bratskoj zajednici. Narodi Jugoslavije postigli su svojom junačkom borborom *međunarodno priznanje* i zadali teške udarce izdajničkim domaćim narodnim otpadnicima i londonskim izbeglicama. Sve to je dobilo u Antifašističkom veću narognog oslobođenja Jugoslavije još jasniji naglasak. *Narodi Jugoslavije imaju danas ne samo svoju nepobedivu narodnu vojsku, nego i svoje zajedničko rukovodstvo.*

⁴ Vidi dok. br. 144, 145, 152 i 158.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

^{*} Misli se na Udarnu brigadu »Andrej Laharnar« koja nije formirana.

Ulaskom IOOF u AVNOJ³ naša OF je ponovo dobila priznanje da je jedina zakonita vlast na slovenačkom tlu i jedini predstavnik slovenačkog naroda.

Sve to, a naročito novi uspesi Slovenske partizanske vojske po čitavoj Sloveniji i u Primorskoj podigli su borbeni duh u primorskom narodu. Primorski Slovenci oduprli su se, jedinstveni, prinudnoj mobilizaciji koju je okupator pokušavao da izvede, odazvali se pozivu štaba SO i Pokrajinskog odbora OF za Primorsku i pošli putem narodnog ustanka. Primorski narod je na taj način neosporno potvrdio da smatra OF svojom jedinom pravom narodnom vlašću i da je spreman da žrtvuje sve u borbi za oslobođenje Primorja i njegovo prisajedinjenje slobodnoj Sloveniji u demokratskoj i na narodnoj ravnopravnosti izgrađenoj Jugoslaviji. Primorski narod je na taj način osudio sve belogardističke agente, podlu politiku londonske »vlade« i bratoubilačku delatnost Draže Mihailovića.

Sve je to bilo uzrok tako iznenadnom porastu naše vojske u toku poslednjih nedelja. Time se pred našu vojsku u Primorju, pred njene komandire, komandante i političke komesare postavljaju novi i teški zadaci. Da bi oni te zadatke što brže i potpunije izvršili, Stab alpske oper. zone sproveo je prema direktivama Glavnog štaba potrebne reorganizacije.

Prvi i osnovni zadatak naše vojske u takvoj situaciji jeste: stalnim napadima na okupatora doći do što više oružja. Oruće treba da je osnovni cilj naših akcija. Zbog toga treba učiniti brz i hitar preokret:

1. Jedinice naše vojske su operativne jedinice. Njihova prva briga, treba da je posvećena akcijama za otimanje oružja. Politički rad na terenu one treba da vrše samo tada kad ih to ne ometa u njihovim akcijama i u prvom redu tamo gde još ne postoje temelji OF org.

2. Svi štabovi, kako bataljona tako i odreda, treba da su operativni štabovi. Oni sami treba da rukovode akcijama svojih četa i bataljona. Oni ne smeju da dozvole da se pojedine čete ili čak vodovi prema svome nahodenju »tuku« sa okupatorom. Štabovi treba da planski organizuju i rukovode akcijama čitave njihove jedinice (odreda, bataljona). Tako ćemo moći da izvedemo i akcije većeg obima i da dodemo do veće količine oružja. Danas, naime, više ne postoje tako mnoge prilike za uspešne akcije koje bi mogla da izvrši jedna sama četa. Akcije treba

³ Pošto slovenački predstavnici nisu stigli na Prvo zasedanje AVNOJ-a u Bihaću, 12 decembra 1942 god. održana je sednica Izvršnog odbora Osvobodilne fronte. U vrhovni plenum AVNOJ-a bili su predloženi drugovi Kardelj, Kidrič, Leskošek, Vidmar, Pfajfar i Lubej. Za ootpredsednika bio je predložen Edvard Kocbek.

da izvode bataljoni i odredi kako bi se već unapred obezbedio uspeh, da bismo mogli -ateti neprijatelju sve oružje.

3. Rad štabova odreda i bataljona treba da je *planski*. Članovi štaba treba da na zajedničkoj sednici pretresu zadatke koji stoje pred njima, da izrade planove za akcije i da odrede zadatke koje pojedini članovi štaba treba da izvrše, bilo u okviru neke veće akcije, bilo da je u pitanju organizovanje samostalne akcije.

Drugi osnovni zadatak naše vojske u ovoj situaciji jeste: produžiti sa mobilizacijom i primati sve, *i neborce*, i na taj način spasti primorski narod od nasilja i pogibije koju mu spremaju fašisti. Da bi se postigao ovaj cilj, treba:

1. Produciti sa mobilizacijom pomoću poziva. Ta mobilizacija je uprkos oštrot formualaciji poziva *potpuno dobrovoljna*.
2. Učvrstiti uske veze sa terenskim političkim organizacijama, stalno se dogovarati sa njima i na taj način obezbediti tačnu, brzu i istovremenu mobilizaciju u pojedinim rejonima.

Drugovi!

Od Vas, uglavnom zavisi hoće li biti naša vojska sposobna da izbori sebi dovoljno oružja da bi mogla ne samo odbiti sve napade okupatora, nego biti i sposobna da zada omrznutim talijanskim nasilnicima što teže udarce i da ih konačno protera sa naše zemlje. Vi imate u svojim odredima i bataljonima sjajne, neustrašive borce. Od Vas zavisi hoće li doći do oružja i da li će biti u stanju da doprinesu svoj ideo u borbi za slobodu slovenačkog naroda. Bezbroj mogućnosti postoji gde možete da dodelete borbom do oružja. Od Vas zavisi hoće li biti te prilike uspešno i blagovremeno iskorisćene.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za
Stab Alpske operativne zone

Komandant
Mirko Bračić

**DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
15 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU ISTOĆNODOLENJSKOG
I ZAPADNODOLENJSKOG ODREDA ZA MOBILIZACIJU¹**

**GLAVNI ŠTAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 15.11. 1943

ŠTABOVIMA IDO i ZDO

1) Vaš glavni zadatak je trenutno mobilizacija. Pritom se upravljajte prema uputstvima koja ste već primili u pogledu mobilizacije. Naročito treba da budete svesni da se danas radi o pitanju ko će mobilisati, mi ili belogardisti. Dakle, ne treba više izbegavati ni oblike prinudne mobilizacije. Ipak je potrebno da našu opštu mobilizaciju prethodno i naknadno što intenzivnije politički objašnjavamo i da što više težimo za tim da sa ljudi odazivaju mobilizaciji po ubeđenju.

Dok ne stupite u dodir sa brigadama zadržite novomobilisane drugove u odredu. Snažne i za borbu sposobne mobilisane drugove naoružajte oružjem koje ćete oduzeti bolesnicima u svome odredu. Cim uspostavite vezu sa brigadama, pošaljite mobilisane drugove brigadama kao i dosada. Ukoliko dođete i do oružja za novomobilisane drugove, povećaćemo Vaše odrede sa perspektivom da ih pretvorimo u brigade.

Aktivnost odreda cenićemo u prvom redu prema broju novomobilisanih drugova. Odred treba da vodi pravi bilans sela svoje teritorije gde je još moguće mobilisati i vršiti mobilizaciju bez prestanka od sela do sela. Mobilizaciju treba izvoditi sistematski, to jest najpre u onim krajevima gde je moguće mobilisati najviše. Gde postoji opasnost od belogardističke ili okupatorske intervencije, postavite odgovarajuće zasede koje će Vas štititi za vreme mobilizacije.²

2) Povećajte svoju vojnu aktivnost. Usmerite je u tom smislu da stalno napadate belogardističke i talijanske patrole. Pritom treba da težite da otmete oružje. Vršite i akcije na prugama.

3) Bezuslovno treba da zaštitite bolnice koje se nalaze na Vašem terenu.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

4) Pojačajte opšti politički rad među civilnim stanovništvom.

Cim dobijete vezu sa štabom Dolenjske zone, bićete tome štabu opet neposredno odgovorni. Pošaljite mu i ovu direktivu. Dok ne budete imali vezu sa štabom Dolenjske zone, šaljite izveštaje neposredno Glavnom štabu i to putem kojim ćete primiti i ovu direktivu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab:

Zamenik komandanta

Politkomesar

BR. 55

**IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGOG BATALJONA DOLOMITSKOG
ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE >D 15
FEBRUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I T *> SLO-
VENIJE O STANJU U BATALJONU¹**

STAB 2 BAT. DLO²
Položaj, 15. II. 43

**GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKIH PARTIZANSKIH
ODREDA (KOMESARIJATU)**

Položaj;

Moralno stanje ljudstva 2 bat. DLO, koje je bilo zadovoljavajuće, u toku poslednjih dana borbe i okupatorske hajke³ nije se pogoršalo. Tome su doprinele borbe koje nisu bile bez uspeha.

Ljudstvo bat. se smanjilo jer je 27 drug. iz Gorenjske (3 četa) otišlo na svoju teritoriju. U međuvremenu mobilisali smo 5 nenaoružanih belogardista iz Podlipe i razoružali 4 člana bg. patrole u **Zibršama**. Svi su bili svrstani u redove Slovenačke partizanske vojske. U toku dana i noći (10 o.m.), za vreme borbe u **Zibršama**,* pobegli su svi sem jednog belogardiste iz razo-

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Dolomitski odred

³ Vidi dok. br. 158

* Vidi dok. br. 52

ružane patrole, što je prilično shvatljivo jer su stupili u borbu **prvog** dana. Drug, ranije belogardista, koji se još uvek nalazi **u našim** redovima, ima izgleda da postane dobar partizan. Privremeno je bolničar, jer je kod bg. položio bolničarski kurs. **Danas** smo mobilisali i 2 druga iz Ligojne koji su slučajno **došli** u blizinu našeg logora.

Za vreme akcije u Zažaru, zaseda u Prošći, akcije u Zibršama i okupatorske hajke, 1 naš drug bio je lakše ranjen dok se nekoliko drugova izgubilo, od kojih trojica se još nisu vratila.

Politički rad odvijao se u slobodne dane, ali je poslednjih dana, za vreme zAseda u Prošći, akcije u Zibršama i okupatorove hajke, čime su bili zauzeti svi drug. 2 bat., zastao. Protrađivala su se uglavnom unutrašnja pitanja (kritike) i teme iz primljene literature kao: »Proletera«, »Ljudske pravice«, »Poročevalca«, »Dokumenata o bg.« itd.

Što se tiče bg., izvršili smo napad zajedno Sa DLO na Zažar, koji nije uspeo. Patrole su, isto tako, dejstvovale vatrom na uporišta bg. u Ligojni.— Prema primljenim vestima, mnogi organizatori bg. napustili su bg. redove (Vrhnika), a u sva bg. uporišta doći će talijanski komandanti.

Komandant
Mirko Čepelnik

Politkomesar
France Osov-Kajtimir

**UPUTSTVO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
17 FEBRUARA 1943 GOD. O ORGANIZOVANJU OBAVE-
ŠTAJNE SLUŽBE U NOV I PO SLOVENIJE¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**

17. II. 1943

**UPUTSTVA ZA IZGRADNJU OBAVEŠTAJNE SLUŽBE
U SNOV I PO**

Da bi se obaveštajna služba prilagodila izvršenoj reorganizaciji naše vojske izdajemo, u saglasnosti sa uputstvima GŠ NOV I PO Jugoslavije, sledeča uputstva:

**I. ORGANACIONO UREĐENJE OBAVESTAJNOG SEKTORA
U SNOV I PO I SARADNJA SA OBAVESTAJNOM SLUŽBOM
BEZBEDNOSTI (VOS)**

1) Na čelu obaveštajnog sektora u SNOV i PO stoji g'avni obaveštajni centar pri Glavnem štabu SNOV i PO (GOCGP). On je odgovoran za svoj rad neposredno obaveštajnom sektoru NOV i PO Jugoslav¹je i Glavnem štabu SNOV i PO. GOCGP šalje redovne izveštaje Glavnem štabu SNOV i PO i obaveštajnom sektoru pri VŠ NOVJ.

2) Pri štabovima operativnih zona formiraju se *obaveštajni centri operativnih zona* koji su neposredno odgovorni za svoj rad GOCGP i štabu operativne zone SNOV i PO. U cilju koordinacije obaveštajnog rada obaveštajni centar operativnih zona (OCOZ) održava najtešnje veze sa odgovarajućim pokrajinskim komisijama Obavešta^ne službe bezbednosti (PKVOS) koje su dužne da ga obaveštavaju o svim činjenicama koje su važne za delatnost štabova operativnih zona.

3) Pri brigadama se formiraju *brigadni obaveštajni centri* (BOC) koji su neposredno odgovorni za svoj rad OCOZ i svome štabu. Oni održavaju najtešnje veze sa odgovarajućim okružnim komisijama VOŠ-a (OKVOS) u cilju prikupljanja podataka koji su važni za delatnost brigade.

4) Pri odredima se formiraju *obaveštajni centri odreda* (OOC) koji su neposredno odgovorni za svoj rad OCOZ i štabu

¹ Kopija originala, umnožena na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

svoga odreda, a istovremeno su usko povezani sa odgovarajućim OKVOS, odnosno rejonskim povereništvima VOS-a (RPVOS). Oni su dužni da obaveštavaju o prikupljenim podacima i BOC ukoliko brigada dolazi prilikom svojih pokreta na područja odreda.

5) Pri štabovima bataljona i komandama četa uvodi se funkcija obaveštajca koji je odgovoran za svoj rad neposredno BOC, odnosno OOC i svome štabu, a istovremeno održava najtešnji kontakt sa odgovarajućim RPVOS i mesnim povereništvima VOS (KPVOS) u cilju prikupljanja podataka koji su važni za delatnost vojnih jedinica.

6) Pri većim odredima mogu se, prema potrebi, fornirati i *obaveštajni centri bataljona* kad bataljoni imaju određen veći i stalni teren.

7) BOC, OOC, obaveštajci bataljona i četa treba istovremeno da teže da stvore vlastitu mrežu poverenika na terenu kojim se kreću, u svim organizacijama i aparatu neprijatelja itd.

8) U cilju što bržeg korišćenja podataka treba stvoriti što tešnju saradnju sa VOS-om na terenu. Ova saradnja treba da bude izražena kako obz'rom na organizacionu pomoć, dostavljanje i razmenu podataka, tako i obz'rom na akciju protiv neprijateljskih špijunskih petokolonaških i kakvih god bilo izdajničkih uporišta.

II. LLCNI SASTAV I ODGOVORNOST U OBAVESTAJNIM CENTRIMA

1) Na čelu obaveštajnih centara stoje načelnici odgovarajućih centara.

2) Načelnici obaveštajnih centara lično su odgovorni za čitav rad na obaveštajnom sektoru njihovog područja i za rad svih specijalnih sektora koji su povereni njihovoj odgovornosti.

3) Broj saradnika u pojedinim centrima ne može se odrediti unapred. Treba se upravljati prema stvarnim potrebama. O tome odlučuje odgovorni načelnik u saglasnosti sa v^šim obaveštajnim rukovodstvom i svojim štabom.

4) Promene u kadrovskom sastavu obaveštajne službe u vojsci mogu izvršiti viši obaveštajni centri u saglasnosti sa odgovarajućim štabovima.

5) Za kadrove obaveštajne službe bezbednosti treba odarati drugove koji tome najviše odgovaraju, koji sami pokazuju volju za taj rad i sposobnost za ovaj težak zadatak. Oni treba da su bistri, hladnokrvni, prisebni, okretni ljudi, da poseduju sposobnost za brze orientacije, brzog raspoznavanja,

ocenjivanja i kombinovanja činjenica. Oni treba da su do krajinosti odani oslobođilačkoj stvari slovenačkog naroda, hrabri, smeli i ubeđeni da za njih ne postoje prepreke koje ne bi mogli da savladaju.

Ovi prekaljeni kadrovi treba, razume se, da se na samom terenu služe svim i svakojakim ljudima od kojih bi mogli da dobiju bilo kakve podatke.

III. ZADACI OBAVEŠTAJNOG SEKTORA U SNOV I PO

1) Obzirom na obaveštajnu službu u vojsci treba praviti razliku između dva pravca:

- a) Obaveštajna služba *odreda*, koji treba da organizuje svoju obaveštajnu mrežu kao stalni aparat koji služi samom odredu, a i svim drugim našim vojnim jedinicama koje prilikom svojih pokreta dolaze na njihov sektor, za tu službu je vezana naročito obaveštajna služba štabova operativnih zona.
- b) Obaveštajna služba mobilnih jedinica u brigadi koja treba da ima širok obaveštajni aparat koji odgovara specifičnim oblicima brigadnih mobilnih jedinica i istovremeno se oslanja na rezultate obaveštajne službe odreda i terenske VOS.

2) Obaveštajna služba mobilnih jedinica vrši ulogu neke vrste prethodnice pre pokreta i operacija svojih jedinica. Njen zadatak jeste da blagovremeno prikupi i spremi za korišćenje sve potrebne podatke o neprijatelju sa ciljem da omogući svojemu štabu donošenje realnih zaključaka i uspešno rukovodstvo. Njena delatnost treba da dođe do izražaja naročito u fazi priprema za predviđene operacije. Ako je obaveštajna služba mobilnih jedinica temeljito organizovana i ako se njeni organizatori brzo snalaze u svakoj situaciji, nikada neće moći da se desi da neprijatelj iznenadi našu vojnu jedinicu.

3) Obaveštajna služba mobilnih jedinica treba, u prvom redu, da se oslanja na terensku službu odreda i terenskog VOS-a. Organi VOS-a na terenu dužni su da samoinicijativno pruže brigadnim obaveštajnim centrima sve potrebne podatke koji se odnose na uslove vojnih operacija brigada.

4) Odredi organizuju svoju obaveštajnu službu, kombinujući mobilne i stalne terenske obaveštajne službe. Osim obaveštajnog centra odreda oni formiraju i obaveštajne centre bataljona u cilju što intenzivnije organizacije vojne terenske obaveštajne službe. Obaveštajni centri bataljona organi-

zuju mrežu terenskih poverenika u svim krajevima svoga područja.

5) GOC, OCOZ, BOC, OOC imaju dva sektora:

- a) obaveštajni,
- b) kontraobaveštajni.

6) Zadaci obaveštajnog sektora:

a) prikupljati podatke o neprijatelju, — operativni podaci o organizaciji i formaciji neprijateljske vojske, raspored snaga, sastav, naoružanje i oprema, položaji i njihova utvrđenja, način obezbeđenja mesta, sela, objekata, komunikacija itd., namere neprijatelja, kretanje neprijatelja na pojedinim komunikacijama itd.

b) Moralno stanje neprijateljskih vojnika, oficira i podoficira, odnosi između vojnika i komandnog sastava, red i disciplina u neprijateljskoj vojsci, borbena aktivnost neprijateljskih jedinica, kvalitet komandnog kadra i vojnika, ratna iskustva neprijateljskih jedinica, njihov nacionalni i socijalni sastav itd.

c) Materijalno stanje neprijateljskih jedinica, naoružanje, municija i ostala oprema, ishrana, zdravstveno stanje itd.

d) Odnos vojske i komandnog kadra neprijateljskih jedinica prema našoj vojsci, šta govore o nama i o našoj borbi uopšte.

e) Odnos neprijatelja prema civilnom stanovništvu, ima li on uporište i gde, ko ga potpomaže, gde ima špijune, nasilje, plen itd.

f) Treba odvojeno navoditi podatke o okupatoru, o belogardistima i mihailovićevcima itd.

g) Prikupljati podatke o stanju narodnih masa, o raspoloženju, njihovom odnosu prema nama i neprijatelju, njihova izdržljivost, ishrana, odnos naroda prema glavnim neprijateljskim organizatorima itd.

h) Moralno stanje naših jedinica, odnosi između partizana i komandnog kadra, omiljenost komandnog kadra, odlike i nedostaci komandnog kadra i partizana, odnos partizana prema civilnom stanovništvu itd.

7) Zadaci kontraobaveštajnog sektora:

Osnovni zadatak ove sekcije je borba za odbranu od neprijateljske špijunaže. Ovaj zadatak sastoji se u sledećem:

a) Suzbijanje lažnih i tendencioznih vesti o snazi i moći fašističke vojske i njenih pomagača (bele garde i mihailovićevaca), objašnjavanje narodu istinitih činjenica, vesti i rezultati naše dosadašnje borbe. Našu NOV treba prikazati kao jedino pravu, istinski narodnu vojsku.

b) Na masu treba uticati vaspitno i ne iznosi u javnost podatke o našoj vojnoj sili i operacijama koji **bi** mogli koristiti neprijatelju. Objavljivati treba samo službeno objavljene vesti.

c) Tražiti i otkrivati neprijateljske obaveštajne centre, agente i špijune, otkrivati njihov sistem rada, pri-premiti protivmere tim pokušajima i likvidacije neprijateljskih obaveštajnih organa. U zgodnjim prilikama zadatak ovog sektora sastoji se i u tome da ubaci u neprijateljsku obaveštajnu mrežu svoje ljudi koji treba da otkrivaju neprijateljsku mrežu. Zadatak ovog sektora je, isto tako, da proturi neprijatelju preko odgovarajućih elemenata podatke o našim snagama koji ne odgovaraju stvarnom stanju i imaju za cilj da neprijatelja zbune i skrenu na pogrešni put, da navedu neprijateljski komandni kadar na pogrešne zaključke i odluke.

IV. DOSTAVLJANJE IZVESTAJA

1) U obaveštajnim komisijama, centrima i povereništvima prikupljaju se, sređuju i preraduju izveštaji nižih obaveštajnih centara. Istovremeno se proučavaju i preduzima u potrebne mere za iskorišćavanje tih podataka. O svemu tome, to jest o prikupljenim podaema i preduzetim merama, komisije, centri i povereništva sastavljaju redovne izveštaje koje šalju prvom višem obaveštajnom forumu.

2) Izveštaji treba, uglavnom, da sadrže sledeće podatke shodno gore pomenutim zadacima: o neprijatelju — njegovoj snaži, delatnosti, namerama, organizaciji, naoružanju, materijalnim sredstvima, o njegovim špijunima, agentima, o neprijateljskoj obaveštajnoj službi, o njegovoj materijalnoj bazi (industrija itd.) itd.

b) Podatke o narodnim masama — o odnosu masa prema nama, ko podupire OF, ko neprijatelja, ko i gde su javni i prikriveni neprijatelji, odnos masa prema neprijateljima, šta treba učiniti da se suzbiju uticaj i manevri neprijatelja itd.

cl) Podatke o situaciji oslobodilačkog pokreta, o eventualnom rovarenju neprijatelja, o greškama i negativnim pojavama u oslobodilačkom pokretu itd.

d) Opšte zaključke — koji podaci iziskuju brzo rešenje, koji podaci su već dati na korišćenje, kome je već poslat isti izveštaj u cilju korišćenja podataka, šta je preduzeto od strane raznih obaveštajnih organa i drugih foruma, sugestije u vezi sa daljim razvitkom itd.

3) Izveštaji treba da budu istin'ti, jasni i razumljivi. Izveštaj je potpun i precizan ako sadrži sve podatke o odre-

đenom sektoru neprijateljske delatnosti potrebne za našu akciju Nepotpuni izveštaji mogu se slati samo u hitnim slučajevima sa napomenom zašto su ostali nepotpuni.

Izveštaji će biti od koristi jedino ako budu istiniti, tj. ako nretstavljuju stvarno stanje stvari o kojima se izveštava. Neistiniti izveštaji pretstavljaju nečastan čin i krvice treba najstrožije kazniti.

Prilikom pisanja izveštaja treba umeti praviti razliku između važnog i nevažnog, korisnog i nekorisnog itd. Izveštač treba da piše svoj izveštaj, gledajući kroz prizmu direktnog korišćenja njegovih podataka. Izveštaj treba da je sastavljen jasno, bez ikakve dvosmislenosti. U nekom izveštaju smo npr. čitali: raspoloženje masa delimično se poboljšalo, delimično pogoršalo. Razume se da niko neće prokljuviti na osnovu takve formulacije šta se zaista desilo sa raspoloženjem naroda.

Iz izveštaja treba da se jasno vide izvori, odnosno njihova veća ili manja verodostojnost. Treba da se vidi jasna razlika između onoga što su naši obaveštajci sami videli i ustanovali i onoga što su čuli i ustanovali preko trećih, manje pouzdanih ljudi.

4) Izveštač treba da teži za tim da izveštaj stigne što pre u ruke onome kome su podaci potrebni. Zastareli podaci nikome nisu od koristi. Izveštaji treba da se šalju redovno prvo višem obavštajnijom centru, u hitnim slučajevima treba da se šalju direktno onome adresantu, kome su podaci najpotrebniji. U naročito važnim i delikatnim slučajevima niži centri i komisije mogu da se obraćaju direktno na GOO ili CK VOS-a.

5) Izveštaji obaveštajnih centara i komisija kada su delikatnijeg sadržaja treba da se šalju po naročitom kuriru kome prethodno treba dati uputstva kako da postupi sa pismom u slučaju opasnosti. Nužno je da se uvede potrebno šifrovano dopisivanje između pojedinih komisija i centara.

ZAKLJUČAK

Sva dosada izdata uputstva o organizaciji obaveštajne službe nevažeća su i otsada treba postupati samo prema ovim uputstvima.

Ova uputstva su poverljivog karaktera i ne smeju stići u ruke neprijatelju, niti ljudima koji nisu zaposleni na tome sektoru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Glavni štab
Slovenačke narodnooslobodilačke
vojske i partizanskih odreda

ZAPOVEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONČAR« OD 17 FEBRUARA 1943 GOD
PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA PLETERJE*

STAB XIII PROLETERSKE UDARNE BRIGADE
»RABE KONCAR«
HRVATSKE
Op. Br. 156
dne 17 II 1943 g.

Z A P O V I J E S T B R O J 4

(Sekcija Novo Mesto — Samobor 1:100.000) . i

Prema dobivenim podatcima neprijateljska posada koju sačinjavaju bjelogardisti u jačini oko 300 vojnika sa nekoliko automatskog oružja nalazi se u Man. Pleterju; U Donjoj Brezovici nalazi se oko 150 bjelogardista sa Štabom, naoružani sa nekoliko lakih automatskih oruđa. Raspored snaga neprijatelja u Donjoj Brezovici vidi se iz priložene skice.² Oko nekih zgrada nalaze se i žičane prepreke; u Št. Jerneju nalazi se oko 500 Talijana naoružanih sa dva topa pored automatskog oruđa; u Kostanjevici nalazi se oko 120 Talijana i 100 bjelogardista.

U noći — 18 i 19 februara naša Brigada, Udarna brigada »Ivana Cankara« i »Toneta Tomšića« izvršit će napad i uništenje neprijatelja u Pleterju i Donjoj Brezovici.

Za izvršenje ovog zadatka;

N A R E Đ U J E M O :

1) a) II Proleterski bataljon napadat će sa južne strane neprijatelja koji se nalazi u Donjoj Brezovici. Napad izvoditi ćestom Šmarje, ne dozvoliti da se borci kreću ćestom nego vrtovima, koristeći uvijek zaklone. Pretpostavlja se da bi neprijatelj mogao biti u selu Šmarje, stoga prije prolaza kroz isto selo izvršiti pretres, ali se pritom mnogo ne zadržavati. Da ne bi bilo gomilanja snaga u prvi napad treba baciti dvije čete, dok jednu imati kao bataljonsku rezervu koja će se pomicati kako god budu nastupale predhodne dvije čete. Kod nastupanja dobro obratiti pažnju prema Pleterju, jer bi ne-

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (reg. br. 46/1, k. 721).

² Skica nije sačuvana.

prijatelj eventualno mogao pobjeći. U tu svrhu isturivati patrole koje će ujedno kontrolisati taj prostor i održavati vezu sa **Udarnom** brigadom »Ivana Cankara«, koja će napadati neprijatelja u Pleterju.

b) I Proleterski bataljon jednom četom napadat će neprijatelja u Brezovici sa zapadne strane, koristeći za privlačenje potok. Sa ostatkom snaga nalazit će se u Brigadnoj rezervi.

c) III Proleterski bataljon davat će osiguranje prema Št. Jerneju između Donje Brezovice i St. Jerneja. Zasjeda će se postaviti sa leve strane ceste Pleterje — St. Jernej. Bataljonu se pridodaju dva teška mitraljeza.

d) I i II Proleterskom bataljonu pridodaju se po jedan laki bacač mina. Ostatak Cete pratećih oruđa i Mitraljeska četa nalazit će se u Vrhopolju.

2. Napad na neprijateljsku posadu mora biti brzo i energetično izведен. Štabovi bataljona naročitu pažnju obratit će da za vreme nastupanja i u zasjedi ne budu gomilanja snaga, jer će se na taj način onemogućiti efikasno djestvo neprijateljske artiljerije iz St. Jerneja. Isto tako štabovi bataljona pobrinut će se i pri tom kontrolisati komande četa da se na položajima praktikuje pravljenje zaslona. Pošto neprijatelj ima i žicu oko zgrade potrebno je pribaviti izvestan broj kliješta. Pošto je sektor na kome ćemo operisati za nas nepoznat štabovi bataljona i komande četa postarat će se da u svakom selu kroz koje budemo prolazili informišu se o neprijatelju i uzmu potreban broj vodiča.

3) Početak napada biće tačno u 22 časa. Prije glavnog napada na neprijatelja u selu na znak bijele raketle biće poslana jedna topovska granata u selo Donja Brezovica, a istovremeno će svi laci bacači po jednu minu baciti u selo, a zatim će uslijediti juriš.

Znaci raspoznavanja biće, za 18. II. KARABIN-KARLOVAC.

4) Stab Brigade prije napada nalazit će se u selu Jelšama. Brigadno previjalište nalazit će se u Vrhopolju.

U 11 sati 18. II. Brigada će krenuti iz Gornje Vasi pravcem Petričko Selo, Tomaševci, Sopote, Blaževa Gora (kota 974), Pirčev Hrib (kota 939), Javorovica, k. 618, Vratno (kota 449), Donje Vrhopolje — Zvabovo itd. Marševski poredak biće sledeći: III. bat., Četa za vezu, II bat., Četa pratećih oruđa, Mitraljeska četa i I Proleterski bataljon. Štabovi bataljona pobrinut će se da putem ne bude nepotrebnog zadržavanja radi nepoznavanja puta, stoga su dužni iz sela kroz koja budemo kretali (Tomaševci, Kekići itd.) uzeti vodiče. Noćašnju noć isko-

ristiti za puno odmaranje, a sjutra ujutro prirediti obilat ručak i doručak za borce, na put ponijeti jedan obrok suhe hrane.

Sutra 18. II. u 9 sati ujutro komandanti i komesari bataljona, te komandiri i komesari četa Brigade doći će u Stab brigade na savjetovanje. Bataljone i čete dovesti će njihovi zamjenici. Naročitu tačnost obratiti pokretu iz Gornje Vasi koji mora biti u 11 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar
Božo Spaček

Komandant
Bulat Rade

Na znanje: Štabu II Operativne zone. —

Operativnom Štabu hrvatskih i slovenačkih brigada.

Na znanje i postupak: I, II, III Proleterskom bataljonu. Mitraljесkoj četi, Četi pratećih oruđa i Četi za vezu.

BR. 58

IZVEŠTAJ ŠTABA ZASAVSKOG BATALJONA OD 17 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU KAMNIŠKOG ODREDA O UPADU U SELO DOL PRI LJUBLJANI¹

**STAB
ZASAVSKOG BATALJONA
KAMNIŠKOG ODREDA
IV OPERATIVNE ZONE**

Na položaju 17. II. 1943

ŠTABU KAMNIŠKOG ODREDA

Ratni izveštaj:

16. II. 1943 je Zasavski bataljon ojačan sa 2 četom Kamniškog odreda upao u selo Dol pri Ljubljani sa ciljem da uništi belogardističku bandu od 5 članova, da izvrši rekviziciju u opštini, pošti, da uništi fabriku boja i fabriku kisika i da uništi graničarske i žandarmeriske patrole koje patroliraju po varoši i okolini.

Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

Za izvršenje akcije poslane su 3 zasede sa po 10 strelaca i i puškomitriljezom za osiguranje prilaznih puteva, 2 zasede iste jačine za blokadu žandarmerije i graničarske stanice i više manjih odeljenja za izvršenje sabotažnih akcija u tvornicama, pošti i opštini.

Napad je započeo u 8" uveče. Zaseda za blokadu graničara je odmah kod dolaska na mesto naišla na 2 graničara i ubila ih. Oružje nisu imali kod sebe jer su se vraćali iz gostionice. Odmah zatim su graničari iz stanice otvorili jaku vatru iz pušaka, automatskog oružja i bacili tromblonske bombe. Zaseda je uprkos tome ostala na mestu.

U to vreme stigla je pomoć iz Beričeva i od Ihana. Zasede su dugo branile prilaz na tim mestima ali su se zbog nadmoćnosti neprijatelja povukle. Gubici kod neprijatelja nisu poznati.

U međuvremenu ostala odeljenja izvršila su sabotažne akcije u tvornici boja, gde su digli u vazduh sve mašine. Izvršena je rekvizicija u opštini: 1 radioaparat, 2 pisaće mašine; na pošti: 1600 RM, 2 bale materijala za odela, uništeni su telefon i ostale naprave; u školi 1 radioaparat i kinoaparat. Pored toga izvršena je politička akcija sa narodom koji je bio u školi na kinopretstavu.

Zaseda 1 i 2 čete izvršila je upad u Dolsko. Rekviriran je radioaparat. Posle toga zaseda je na cesti napala vojni kamion pun vojnika koji su došli u pomoć Dolu. Bilo je ranjeno više okupatorskih vojnika, a verovatno i nekoliko ubijeno jer su se čula zapomaganja. Kamion je vozio dalje.

Pola sata kasnije ista zaseda napala je na cesti patrolni auto. Isti se odmah zaustavio i posada je pobegla. Automobil je odmah zapaljen jer je zaseda jurišala.

Odeljenje druga Petruške² nije pohvatalo belogardiste jer, prema izjavi druga Pavla i Kamniške čete, nije htelo zbog pucnjave u varoši voditi odeljenje do njihovih kuća.

Mi nismo imali nikakvih gubitaka.³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit, komesar
Berkopeč Josip

Komandant
Janez Kranjc

² Peter Kos

¹ Vidi Jože Štok-Korotan, »Jeklena pest«, Ljubljana 1953, str.

IZVEŠTAJ ŠTABA KAMNIŠKOG BATALJONA OD 17 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE O SUKOBU SA NEPRIJATELJEM U KALIŠAMA I U LAŠNI¹

Izveštaj Kam. B.

17. II. 43

Akcija na Kališama, 21 I. 43

134 drug. Kam. B. stiglo je na Kališe oko 5 časova ujutro. Zatim su postavljene straže na 4 mesta. U 3 časa posle podne, za vreme političkog časa koji se održavao po četama, sedeći po podovima, stražar na brdu iznad kuća počeo je da puca na Nem. Odmah zatim je osmatrač oooalio metak sa tornja. On nije primetio Nem. ranije dok su se prevezli drumom pored žage u Crnu, [uprkos tome] što je imao dobar pogled na drum.

Prilikom povlačenja, čim je počela pucnjava, drug. novi boj koji su [kasnije] poginuli ili bili zarobljeni odbili su da se povuku i uprkos poziva kom. i politkomesara ponovo posedali u zgradu. Neki su počeli čak da plaču. Kad su se Nem. približili, dizali su ruke da se predaju, a Nem. su ih, bez obzira na to, streljali. Ostale su zarobili žive. Prema izveštajima gubici iznose 18 mrtvih i 22 zarobljenih.

U međuvremenu je 6 starih drugova poginulo prilikom povlačenja, Nem[cima] kao što smo čuli četiri. Naši stari po imenu: Kostaja,² polkom, odreda, polkom. Kok. b. Lado,³ Miha.⁴ Javor, Marjan,⁵ Rajko.⁶ Za nove, od kojih su 3 iz Kokr. bat., još nemamo imena.

Prilikom povlačenja dvojica su htela da se zajedno predadu. Kad su digli ruke, Nem. je jednog ubio dok se drugi opametio i potrčao napred. Bio je samo ranjen.

Za to vreme u Kokr. bat. bilo je još 32 druge.

Na Lašnu nas je stiglo 106. Jedan dan je bilo mirno, sledećeg dana ujutro, prilikom povlačenja, smo se susreli. Tu su poginula tri stara druga: Savo,⁷ Miško⁸ i Slavko,⁹ jednog nov. na-

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Tone Stefe

^a Slavko Kovač

⁴ Franc Prelovšek

⁸ Franc Poljanšek

" Rudi Masel

⁷ Ivan Pogačar

⁸ Miha Močnik

* Franc Lekan

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 59

Sli ranjenog, jednog nov. mrtvog.¹⁰ Poslali smo dve izviđačke patrole **ali** se onog jutra nijedna nije vratila.

Posle toga ostalo je po čet. još 89 drug., bez onih koji su bili u rashodu i nestali. Tačan broj imena poslaćemo čim se sastanemo sa četama.

Likvidacije seoskih špijuna:

8. II. 43 Franc Šinkovec, Radomlje kod Kamnika.

8. II. 43 Karol Kokal, Jarše kod Kamnika

9. II. 43 Kopitar Ivan, Mengeš kod Kamnika

25. XII. 42 Lik. Matiček, izdajnik iz Kranja, Brda kod Krasne. U međuvremenu bilo je još nekih špijuna oko Nove godine čije tačne podatke će poslati idućom vezom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Mohor Iskra
Molk Jakob

BR. 60

UPUTSTVO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE OPERATIVNE ZONE — NOTRANSKE ZA MOBILIZACIJU NA SEKTORU RIBNICA — SODRAZICA I U LOŠKOJ DOLINI¹

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE •
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Položaj, 18. II. 1943

ŠTABU NOTRANSKE OPERATIVNE ZONE

1) Slažemo se što ste izabrali za područje svojih operacija sektor Ribnica — Sodražica i što nameravate da zatim krenete u Lošku Dolinu.²

2) Svojim pokretima i operacijama treba da obuhvatite, svakako, što širi prostor. Bilo je pogrešno što ste se doSada zadržavali samo na Mokrecu i u okolini gde nisu postojali nikakvi uslovi za borbu i mobilizaciju novog ljudstva. Isto tako je bilo pogrešno što ste se zalepili za pojedine tačke, mada je

¹⁰ Vidi dok. br. 125.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS-

^a Vidi dok. br. 42

bilo oč'gledno da ih ne možete brzo zauzeti. Mislimo da bi Vaše operacije trebalo da pretstavljuju, takoreći, sistem i kombinaciju napada na pojedina neprijateljska uporišta, izmamljivanja neprijatelja iz njegov'h uporišta, napada na komunikacije i jako pokretljivih zaseda (ali nikako mrtvih zaseda) protiv neprijateljskih patrola pa i kolona. Obzirom na naš trenutni osnovni zadatak, tj. mobilizaciju novih partizana, u borbenom i operativnom pogledu Vaš osnovni zadatak je otimanje oružja. Sa toga stanovišta treba, u prvom redu, trenutno određivati i planirati sve Vaše akcije. Jednom rečju — služite se zaista *elastičnom* taktikom koja istovremeno sadrži Vašu maksimalnu pokretljivost i ofanzivnost.

3) Mobilizacija novih partizana je sada, uopšte, naš osnovni zadatak. Pitanje se danas postavlja ovako: ili će mobilisati belogardisti ili okupatori, ili mi. Zbog toga smo naredili, kao što Vam je već poznato, opštu mobilizaciju, makar bila ova opšta mobilizacija delimično i prinudna. Ide se, razumljivo, za tim da sve te mere prethodno i naknadno politički objasnimo i dovoljno intenzivno politički radimo sa mobilnim borcima. Mobilizac'ja na sektoru Ribnica — Sodražica i u Loškoj Dolini je, prema tome, trenutno Vaš osnovni zadatak.

Vaše dalje pokrete treba da podesite tako da čete povući sve snage iz Notranjske u partizane.

Naša mobilizacija u Gorenjskoj, Štajerskoj i Primorskoj vrlo dobro napreduje. Prilično snaga, dobijenih tom mobilizacijom, moći ćemo da damo i Vašoj brigadi. S toga je, razume se, hitno potrebno da otmete oružje za njih jer će doći nenaoružani.

4) Naročito poglavje u našoi[^] mobilizaciji su internirci koje okupator vraća. Dosada ste bili u tom pogledu suviše sentimentalni. Naši ljudi, opšte uzev. misle da su internirci sasvim iscrpeni, pa ih zbog toga ne mobilišu. Zato se dešava da ih mobilišu bslogardisti. To treba sprečiti na svaki način. Bezuslovno treba da mobilišete sve internirce koji su na bilo koji način sposobni, ako ne drukčije i prinudnom mobilizacijom. Pobrinite se da oni, obzirom na svoju iscrpenost, dobiju u jedinicama bolju i izdašniju hranu i da ih sistematski privikavate na veće napore. Kod kuće možete ostaviti samo one internirce koji zaista nisu sposobni za borbu i od kojih ni beli neće imati koristi.

5) Kao što smo dosada, tako i sada naglašavamo da ste dužni da intenzivno politički radite msđu civilnim stanovništвом i da je potrebno da obezbedite što korektnije odnose partizana prema civilnom stanovništvu.

6) Obaveštavamo Vas da su naše brigade, koje su na hrvatsko-slovenačkom graničnom sektoru izvršile svoju dužnost u zajedničkoj borbi čitave Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije protiv nemačke ofanzive na oslobođenu teritoriju, imale veliki uspeh. Prema još nedovoljno proverenim vestima, one su uništile 700 Talijana, opkolile Gambaru, zaplenile 3 laka i i teški m'nobacač. i brdski top, vrlo mnogo pušaka, municije i vojne opreme. Pokušajte da što pre uspostavite vezu sa brigadama koje se vraćaju. Cim bude moguće, ponovo ćemo izraditi jedinstven operativni plan. Ako uspostavite vezu sa brigadama ranije, pre nego što se mi povežemo, odmah otpočnite sa zajedničkim dejstvom.

7) Obavestite nas što pre o situaciji kod Vas i o Vašem radu. Uspostavite vezu sa Dolenjskom i obaveštavajte nas i o **Dolenjskoj**.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

Politkomesar

B. Kidrič

B.R. 61

DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
OD 18 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE ZA PROMENU VOJNE TAKTIKE I SPREČAVANJE RAZVITKA BELE GARDE NA TERRITORIJI ŠTAJERSKE¹

GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
Položaj, 18.11. 1943

ŠTABU ŠTAJERSKE OPERATIVNE ZONE

1) Kao što smo već razgovarali sa drugom Skalom,² osnovni uzrok svih naših teškoća je nepravilna taktika. Pritisak neprijateljskih snaga danas, nesumnjivo, nije veći nego što je bio prošle godine. Ali, uprkos tome, još niste dovoljno napredovali. Vi uvek jednostavno čekate da vas neprijatelj

j- ¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

* Peter Stante

napadne. Na taj način primate borbu pod što nepovoljnijim uslovima. Ni koncentracije koje ste izveli nisu mogle doneti željeni uspeh jer su i nadalje imale defanzivni karakter. One su se zbog svog defanzivnog karaktera pokazale čak i štetne. Vaša glavna briga je bila kako ćete prezimeti. — Kad vam mi tako oštro govorimo o svim vašim greškama, ne smete dobiti ut'sak da ne umemo oceniti vaše ogromne žrtve i teškoće koje su, bez sumnje, veće nego igde, kao i požrtvovanost i junaštvo vaših kadrova i ljudstva. Ne! Mi smo svega toga vrlo dobro svesni. Ali, upravo zato, da bi se sve ogromne žrtve koje su u Štajerskoj već dali naši ljudi, za'sta pretvorile u bogate plove, treba iskoreniti sve što je prepreka našem vojnom potku. A takva osnovna prepreka je upravo vaša defanzivna taktika.

Opet i opet naglašavamo da treba da pređete u ofanzivu. U početku ne pravite velike planove koje nećete moći da izvedete. Ne dozvoljavajte patrolama da se tako slobodno kreću kao što su se kretale dosada. Napadajte svuda. Blagovremeno izbegavajte hajke i frontalnu borbu, ali ne samo povlačenjem, nego i udarajte sa strane na koje god bilo njihovo slabo mesto čim se izvučete iz obruča. tCombinujte koncentracije svo^h snaga sa dekoncentracijama, kako vam trenutno bude najzgodnije. Pri tome budite elastični; jer vi, ipak, imate dovoljno borbenog iskustva. Ukratko: cilj je da se nemačke snage oseća u, na bilo koji način, stalno ugrožene i da postanu svesne defanzivnosti, a ne da stalno nose u svesti sliku ofanzivnih hajki protiv vas. Taj psihološki momenat partizanske udarosti je ona osnovna poluga koja nam u uslovima brojčane i tehničke nejednakosti pomaže napred. Dakle, glavni zadatak Štaba zone je da preduzme sve da pređemo u ofanzivne akci,e. Vremenski uslovi i razvoj događaja idu nam dosada u tom pogledu u svemu na ruku.

2) Ako pravilnom vlastitom ofanzivom uskoro pripremite pogodan teren među civilnim stanovništvom i među nemačkom oružanom silom, moći ćemo da vam pošaljemo u pomoć brigade kao što smo se već dogovorili sa drugom Skalom. Znajte da mi ne možemo i ne smemo rizikovati brigade dok ne stvorite, u taktičkom i političkom pogledu, uslove za njihov dolazak kao što smo gore govorili. Vi ste oni koji treba da, vlastitom ofanzivnošću stvorite uslove za dolazak brigada.

3) Šaljite nam tačne izveštaje o političkom i vojnom razvitu kočhvam i o sazrevanju uslova da bismo poslali brigade Mislimo da će taj momenat nastupiti u prvom redu onda kada na terenu više ne bude mnogo nemačkih snaga i kad ih naterate na odbranu. Brigade, koje će doći, imaće zadatak da dignu

opšti narodni ustanak i nikako ne smeju doživeti put i rezultate kakve je doživela II grupa odreda.

4) Trenutno je vaš glavni zadatak mobilizacija novih snaga. Ukoliko ne možete da ih naoružate, šaljite ih bezuslovno na sektor Ljubljanske provincije. Vaše mišljenje da treba da vam ib odmah vratimo naoružane je pogrešno. Prvo, mi nemamo oružje odmah pri ruci, drugo, za nove mobilisane druge je bolje ako ih za neko vreme uključimo u brigade koje su danas zaista vojne jedinice sa vojnom formacijom i da ih, zatim, izvežbane, pune istinskog vojničkog duha i ofanzivnosti, pa i naoružane, vraćamo vama.

5) Primili smo pouzdano obaveštenje da belogardistički agenti šalju svoje ljude u blizinu granice na nemačku teritoriju sa zadatkom da hvataju ljude koji beže od nemačke mobilizacije, da ih prebacuju na teritoriju Ljubljanske provincije i tamo ih uključuju u Belu gardu, često obmanjujući ih da idu u partizane. Upozoravamo vas na ovu veliku opasnost i na-ređujemo vam da je sprečite na svaki način. Sve takve agente treba bezuslovno uništiti, a ljudima dovoljno objasniti da ne bi nasedali. Povećajte svoju budnost prema Beloj gardi i što više politički razgoličujte Belu gardu.

6) Primili smo vaše obaveštenje da je drug Stane,³ komandant vaše zone, ranjen. Na osnovu vaših oskudnih podataka o karakteru rane, savetovali smo se sa našim štabnim lekarom. On je mišljenja da metak treba da se izvadi. Ako to ne možete obezbediti na vašem terenu, pošaljite Staneta bezuslovno ka nama. Nikako ne smemo da ga izgubimo. Uzmite stvar vrlo ozbiljno. Procenite, dakle, šta je pametnije. Ako može stvar obaviti kakav vaš lokalni civilni lekar, razume se, sa sigurnošću da će biti to za Staneta dobro i u redu, učinite to na taj način. Ako ta mogućnost ne postoji, pošaljite ga k nama. Procenite, ali ozbiljno! Za Stanetovo ozdravljenje odgovorni ste nam svi.

7) Naše brigade su požnjele vanredan uspeh. Prema još nepotvrđenim vestima, one su na hrvatsko-slovenačkom graničnom sektoru razbile jake neprijateljske snage, ubile 700 Talijana, zaplenile 4 laka i 1 teški minobacač, 1 brdski top, veliki broj pušaka, municije i vojne opreme.⁴ Kako izgleda, one su opkolile i generala Gambaru, koji se jedva izvukao. Ove naše snage dejstvovale su planski u okviru zajedničkog plana svih jugoslovenskih snaga za uništenje neprijateljske ofanzive protiv naše centralne oslobođene teritorije. Ovo je još

¹ Franc Rozman. Vidi dok. br. 43

² Vidi dok. br. 102 i 134

naročito značajno za ovaj uspeh. Upravo smo primili vesti s Primorja. Situacija je vanredno povoljna u političkom i vojnom pogledu. U Primorju su formirana već dva odreda, a osim njih i 1 brigada.⁵ Za kratko vreme imaćemo 7 brigada, ne računajući vaše snage. Dakle, požurite da ne zacstanete. To neka bude naša i Vaša najtoplja želja.

8) Sto se ostalog tiče, upravljaljajte se prema već izdatim direktivama koje smo dali, bilo pismeno, bilo drugu Skali.

9) Pobrinite se odmah za nov komandni otsek u bataljonima koji su pretrpeli gubitke. Za komandire, komandante i politkomesare postavljajte ljudе koji su izrasli u borbi. Ako drug Stane ne može da obavlja svoj posao, neka ga automatski zamjenjuje Skala.

10) Razvijte obaveštajnu službu i obaveštavajte i nas o pokretima nemačkih snaga. To je u sadašnjem periodu od vanredne važnosti. Tom prilikom ne radi se samo o sitnoj obaveštajnoj službi, nego o tome da se dozna za transporte i veće pokrete kroz vašu teritoriju. Pokušavajte ustanoviti da li se Nemci utvrđuju na nekoj liniji u Sloveniji ili negde dublje i da li se primećuje neko sistematsko jačanje nekih pcsada itd. Za nas je od vanredne važnosti i proces koji se odvija u samoj nemačkoj vojsci. Znajte da su ti podaci važni, kako za nas, tako za Vrhovni štab, pa čak i za merodavnije faktore koje sada možemo da obaveštavamo.

11) Obaveštavajte nas redovno o svojim akcijama, o pojedinim borcima, komandirima, komandantima i politkomesarima koji su se istakli i koje treba odlikovati ili pohvaliti. Mi ćemo te stvari objaviti svetu preko RSJ" koji vi stalno slušajte.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

(M. P.)

Politkomesar
B. Kidrič

⁵ Misli se na Udarnu brigadu »Andrej Laharnar«, koja nije formirana. Vidi dok. br. 51
" Radio »Slobodna Jugoslavija«

**DIREKТИVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
18 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU GORENJSKOG ODREDA
O PROMENI VOJNE TAKTIKE I OBUCAVANJU NOVO-
MOBILISANIH BORACA¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENAFIKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
Položaj, 18. II. 1943**

ŠTABU GORENJSKOG ODREDA

1) Raduju nas vesti da uprkos svim teškoćama prikupljate novomobilisane drugove. Ipak ne možemo da se zadovoljimo tim uspehom. Dok ostajete kod defanzivne taktike koju smo već toliko puta pismeno i usmeno kritikovali, postoji i za novomobilisane drugove ozbiljna opasnost da ih neprijatelj rasprši, a u najboljem slučaju da zapadnu u istu defanzivnu taktiku kakvu sprovodite vi. Uprkos tome što cenimo vaš ogromne žrtve, vaše vanredne teškoće i junaštvo vaših ljudi, nikako ne možemo da shvatimo kako je moguće da manje nemacke snage stalno vrše hajke protiv vas. Mislimo da glavni uzrok leži u tome što još niste iskorenili iz vaših glava defanzivnu taktiku. Upravo zbog te defanzivne taktike vam i pada komandant za komandantom i mi stojimo pred opasnošću da izgubimo sav rukovodeći vojni kadar u Gorenjskoj. Takav negativan proces mora, sasvim razumljivo, da vrlo negativno utiče i na same partizane, koji su bili nekada poznati po svom visokom moralu.

Sve to je izrazua suprotnost u poređenju sa političkim uspesima u Gorenjskoj, sa uspesima naše mobilizacije i povremenjem naroda u partizane. Dakla, krajnje je vreme da prestanete sa defanzivnom taktikom. Tu ne pomaže nikakvo filozofiranje, niti pravljenje lepih analiza, nego treba preći u napad k&o što smo već govorili. Prenesite već jednom svoju akciju u dolinu. Napadajte patrole. Napadajte komunikacije. Napadajte manja uporišta. Sramota je što se patrole nemačkih vojnika i policajaca još uvek bezbrižno šeću po našim brdima. Ako idu da izvedu hajku protiv vas, blagovremeno izbegnite obruč, ali ne bežite kao dosada, nego pokušavajte da ih napad-

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS

nete na njihovoj slaboj tačci. Ne upuštajte se u frontalne borbe koje za nas ništa ne znaće, makar palo stotine Nemaca. Broj palih Nemaca u tom pogledu nije najvažnija stvar. Najvažnije je to što će se Nemci osetiti svuda ugroženi. Osećanje neprijatelja da je svuda ugrožen je osnovna tajna svih partizanskih uspeha, sve dok se partizanski pokret ne pretvori u regularnu vojnu silu.

Ozbiljno nas brine hoćete li biti u trenutnoj situaciji sposobni da sami izgradite ljude koje ste mobilisali. Drugu Lenartu² smo rekli da treba da promislite o ovoj stvari vrlo dobro i ozbiljno. Možda ne bi bilo loše kad biste slali na sektor Dolomitskog odreda, na 14 dana, bataljon za bataljonom. Tu bi instruktori, koje bi poslali naročito u tu svrhu, takav bataljon formirali vojnički i politički, a bataljon bi učestvovao i u većim akcijama. Zatim bi vam ga vratili. Bilo bi dobro kad bi se otpočelo sa Poljanskim bataljonom koji je najugroženiji. Razume se da treba na vašem terenu uvek ostaviti manje jedinice za prikupljanje novomobilisanih drugova.

³

9) Sto se ostalog tiče, upravljavajte se prema već izdatim direktivama koje smo dali, bilo pismeno, bilo drugu Lenartu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

(M. P.)

Politkomesar
B. Kidrič

" Jože Sluga

' Nastavak teksta je ispušten jer je istovetan sa tekstrom u dok.
hr. 61 od tačke 2 do kraja u promjenjenom redosledu.

IZVEŠTAJ ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE — NOTRANSKE OD 19 FEBRUARA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOVI PO SLOVENIJE O AKCIJAMA U MESECU FEBRUARU¹

STAB II OPER. ZONE

Na položaju, 19. II. 1943

Ratni izveštaj

GLAVNOM ŠTABU SLOV. NARODNOOSLOB. VOJSKE
I PART. ODREDA

Na položaju

UĐEŠ,² koja je više dana vodila borbu na sektoru Sv. Vid — Lužarji, morala je da se odmori i snabde hranom, ali pošto su svi znaci pokazivali da neprijatelj ima nameru da preduzme hajku protiv nje sa uporišta Bloke — Ribnica — Vel. Lašće, ona se 3. II. 43, povukla na Mokrec, ostavivši u Sekirišču kod Roba jednu četu II bat. u zasedi.³

Idućeg dana UBLŠ je zajedno sa NO⁴ izvršila rezerviciju u Brestu kod belogardista Kraljića Janeza i Švigelja Franca. Uveče. 7. II. 43. UBLŠ prebacila se na Strmec kod Lužarja, dok je NO, koji je bio dobio uputstva koja smo primili od Glavnog štaba, krenuo u pravcu prema Krimu.

8. II. 43 UBLŠ se prebacila: 1 bataljon u Zigmarice, 3 bat. u Globel,⁵ sa zadatkom da održe mitinge i izvrše mobilizaciju. II bat. se prebacio sa jednom četom i vodom na Va... da bi zaštitio ostale bataljone, a jedna četa i vod bili su poslati u Novu Vas sa zadatkom da zapale hangar i barake određene za evakuirano stanovništvo. Zadatke nisu izvršili jer su Talijani otvorili na njih, jaku vatru. Toga dana bila je isto tako iznenadena 2 č. III bat. u selu Sedlo. Poginuo je jedan drug, a jedan je bio ranjen. Neprijatelj je izgubio jednog oficira. Od zamišljene mobilizacije nije bilo ništa jer smo morali da se obezbedimo od ponovnog iznenadjenja time što smo se noću prebacili u Kročale i Petrinče.

10. II. 43 UBLŠ je boravila na tim položajima i održala miange.

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

² Udarna brigada »Ljubo Sercer«

³ Vidi dok. br. 104

⁴ Notranjski odred

⁵ Vidi dok. br. 142

⁶ Verovatno Vagovka

11. II 43 Pokret u Mali Log koji je potpuno evakuisan. U 11 časova zaseda se sukobila — sa belom — talij, patrolovi koja je imala nameru da krene u Mali Log. Ubijena su bila dva bela, 1 Talijan teško ranjen. Plen: 2 franc, puške, 60 kom. municije i nešto opreme.

U toku noći izvršili smo rekvizicije u Retju kod tri bela, dok je 1 vod uz nemiravao neprijateljsku posadu na Taboru.

12. II. 43 Pokret u sela Draga (evakuisana) — Podpreska — Lazec sa namerom da se napadne talij, posada u Travni. Isto veče smo u Travniku, pred samim logorom gde su Tal. i beli, izvršili mobilizaciju. Mobilisano je bilo 27 drugova. Od tih trojica su bili zbog bolesti pušteni kući. Borbenost i raspoloženje ostalih je odlično. Već smo ih rasporedili po četama.

To veče bili su održani mitinzi u ostalim selima.

Neprijatelj je imao nameru da tuče naše položaje na Gori sa artiljerijom koju je dovukao u Sodražicu. Doznavši da smo se povukli on se vratio. Nakon našeg odlaska tukli su sa Bloka i Mali Log. Brzim i konspirativnim pokretima potpuno smo dezorientisali neprijatelja. Prilikom akcija na uporišta pričinava poteškoće iedino to što je neprijatelj dobro utvrđen i što su njegovi garnizoni vrlo gusto razpoređeni. Zbog toga nas neprijatelj napada sa više strana i na taj način razvlači nam snage.

13. II 43

Bataljoni na položajima. Jedan vod u zasedi u Srednjoj Vasi, gde ih je neprijatelj primetio i napao. Zaseda je primila borbu, dok je, istovremeno, štab brigade, koji se nalazio na izviđanju terena, udario Talij, iza leđa. Od 45 okupatora 17 je bilo ubijeno, više ranjeno, dok su se ostali razbežali. Tom prilikom poginuli su potporučnik i narednik koji je bio strah i trepet za čitavu okolinu. Narod nam je bio zbog toga vrlo zahvalan i zvao nas da se uskoro vratimo. Predao se i jedan vojnik, rodom iz Istre, koji je smelo i dobrovoljno stupio u partizane. Plen: 1 p. mitraljez »breda«. 1 brzometna puška. 8 pušaka. 11 bombi, 2 pištolja, 1344 kom. municije, 2 konja i mnoge druge opreme. To veče opet su se održali mitinzi.

U Podpreski i Srednjoj Vasi bile su likvidirane hitlerovke i izdajnice Žagar Minka i Podpišil Katra. Kod njih smo izvršili i rekviziciju. (Idućeg dana Talij, su evakuisali i zapalili Srednju Vas.)

14. II. 43 Ujutro pokret u šumu iznad Grčarica sa namenom da se još iste noći napadnu Grčarice. Ljudstvo je čekalo čitav dan do pola noći u snegu u šumi.

15. II. 43 I bat. napao je Grčarice zbog svetle noći tek u 4 č. ujutru. Pošto je bio loš teren, a neprijatelj suviše utvrđen,

Stab ē. oper. zone:
Na postojanju, 19. 2. 1943.

Vojniško poslovilo:

Glavni u posložbeni stav. na vse svet. vijeće in parl. očede

(na postojanju)

U BLS, ki je vodila borba na vsej jugi sr. Vrd. - Ljubljani, zem. den, se je posredoval, da se odpravi te p. zalogi s kraju in kar so vri. zgodili.
Kazali, da manjšava osvajanje sodeluje krajšemu proti napadu z
postojajoče bloke - Ravnica - Vel. Leme. se je 3. 2. 1943. premaknilo
v Križe, pristivor eno čelo ē. bat. v del. iščak pri Rebi, Kolpaščko.

Nastopili sam je U BLS stupom z NO vijorniško rekonstrukcijo v Brezje
pri Celovcu in Kraljevi Lumi in trapez Frančišek.

Na včer. 7. 2. 43. se je U BLS premaknila pa Križe pri Ljubljani, NO, Kar-
lavec po bila dana pogodila, ki smo jih prejeli v Ljub. posred-
no v Križe v smer. Križe.

8. 2. 43. se je U BLS premaknila pa Križe ē. bat. v Ljubljano, zbat.
Globel z postavo, da vijorniško vijeće je postopek vijorniški. ē. bat. se
je premaknil z eno čelo p. vodom na Vogovki, da zavrnejo ostala
bitkaljiva. Ena čela je vodila sta bila vidljiva v Novi vas z postavo,
da jazze hanger in barake manjšine za postopek prehvaljuje.
Vloga postava vijorniški, ker so Italijani oprije pospejeli vijorniški. Pa
vendar je bila vijorniška ena ē. bat. v vasi. Sledil je prehval-
janje, eden pa je bil hanger. Soveraznile je vijorniško vijeće obla-
kova. Če manjšava ena postava zgodila je bila prič, ker smo se prepre-
čili zavrnati pred postopek vijorniških vijorniščev z tem, da dnevnik pos-
posti premaknili v Križe in Petrinice.

I bat. se ujutru vratio na ivicu šume. Okupatori su napravili pred podne ispad. Dve čete I bat. odbacile su ih natrag. Neprijatelj je imao 8 mrtvih i više ranjenih. Mi nismo imali gubitaka.

U 9 č. pre podne, zasede II bat. povele su borbu između Jelendola i Rakitnice sa neprijateljem koji je pokušavao da dođe u pomoć napadnutoj posadi. Neprijatelj je bio razbijen. **Imao** je 5 mrtvih. Jedan od naših je poginuo.

3 bat. bio je u zasedi kod Gotenice, ali nije došao u dodir sa neprijateljem.

Tom prilikom neprijatelj je tukao naše položaje artiljerijom iz Kočevske Reke.

Još istog dana prebacili smo se u Mali Log.⁷

16. II. 43 ponovo smo vršili rekviziciju u Retjama. Vod **koji** se prilikom rekvizicije nalazio u zasedi sukobio se sa neprijateljskom patrolom. Rezultat nije poznat. Mi nismo imali gubitaka.

17. II. 43 Odmor u Malom Logu.

18. II. 43 Ujutru pokret na Gori. Uveče mobilizacija u Zigmaricama gde smo mobilisali 23 druga, u Globeli 5, u Jelovcu 10. Podklanecu 15.

19. II. 43 Preko dana na Gori gde su održani mitinzi i vršena mobilizacija. Mobilisano je bilo 11 drugova. Uveče krećemo u Mali Log, a otuda u pravcu prema Loškoj Dolini.

Zdravstveno stanje u brigadi je zadovoljavajuće.

Još nismo primili odgovor na naš poslednji izveštaj.

Čuli smo da ima DoO⁸ jugosl. minobacač. Molimo vas da **nam** ga pošaljete pošto imamo 36 mina kal. 81 mm i jer nam je hitno potreban.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Popit Franc

Komandant
Kavčič Ivan

P. s.

Izveštaj NO nismo još poslali, jer ga nismo još primili.

⁷ Vidi dok. br. 151 i 158

⁸ Dolomitski odred

**OBAVEŠTENJE POLITIČKOG KOMESARA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 21 FEBRUARA 1943 GOD
KOMANDANTU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE
I ČLANU VRHOVNOG ŠTABA NOV I POJ O USPESIMA
MOBILIZACIJE U PRIMORSKOJ, ŠTAJERSKOJ I GORENJ-
SKOJ¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Na položaju, 21. II. 1943

DRUGOVIMA MATIJI I LOLI!²

1) Culi smo vesti, doduše još nepotvrđene, o velikim uspesima naših brigada i vrlo smo im se obradovali. Molimo vas da nam što pre javite stvarne rezultate i dalje namere ako, razume se, već ne krećete u našem pravcu.

2) Bavimo se pojmom koja nas vrlo raduje ali nam prouzrokuje i teškoće. Mobilizacija u Primorskoj se sjajno odvija, a i u Gorenjskoj i Štajerskoj stvar je počela da ide od ruke. Ali pored svega toga, postoji teškoća što je ogromna većinom novomobilisanih boraca nenaoružana. Zato moramo na svaki način da ih prebacimo na našu teritoriju i uključimo u brigade da ih ne bi izložili uništenju, gubitku ili belogardističkim pokušajima. U toku 14—20 dana biće ovde najmanje 1000 ljudi iz Primorske koji već čekaju na prelazak. Isto tako, oni stalno dolaze iz Gorenjske i treba računati uskoro na par stotina ljudi. Nadamo se snažnom prilivu i iz Štajerske. Prema realnom proračunu možemo računati na oko 3000 nenaoružanih i mobilisanih boraca u srazmerno kratko vreme. Ponavljamo da sada već više od 1000 njih čeka na prelazak u brigade.

3) Nužno je da se odmah organizuje njihov priliv u brigade. Samo na taj način možemo ih naoružati i istovremeno zaštiti od svih eventualnosti. Odlučili smo da ih damo svakoj brigadi po 300. Zasada će ih primati Šercer,³ koji se način u Notranjskoj, a odatle treba organizovati prelazak u druge jedinice. Ako ostale naše tri brigade, koje učestvuju u zajednič-

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi CK SKS.

² Ivan Maček i Ivo Ribar nalazili su se u to vreme kod Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske.

³ Udarna brigada »Ljubo Šercer«

koi borbi protiv nemačke ofanzive, još vode operacije, nikako ne mislimo da ih povučemo, mada želimo da se priliv novomobilisanih boraca omogući upravo u te brigade.⁴ Oni bi se na taj način najbrže naoružali. Osim toga, naglašavamo da je primorski mobilisani elemenat vrlo borben i da želi odmah stupiti u borbu. Ako naše brigade više ne učestvuju u operacijama, želimo da ih što pre pošaljete bliže nama, jer će biti na taj način priliv novomobilisanih boraca lakši, a i bela garda već dosta čeprka po terenu jer je osetila da brigada nema. Zbog toga je u izvesnom smislu čitav naš rad vrlo ugrožen, mada se stvari inače dobro i uspešno odvijaju.

4) Zbog svih tih pitanja — u prvom redu zbog primanja novomobilisanih boraca — šaljemo na teren druga Bolka Brezara⁵ sa širokim ovlašćenjima. Organizovali smo kanale za prelazak u Notranjsku i do Sercera, dok o ostalom ne možemo konkretno odlučivati pošto nam nije poznata trenutna situacija i zauzetost brigada. Osim toga, nepoznate su nam potrebe zajedničke borbe protiv neprijateljske ofanzive. Bolko je detaljno upućen u situaciju kod nas i u naše specijalne slovenačke potrebe. Molimo vas da se odmah povežete sa njim na bilo koji način i da zajedno preduzmete sve što je potrebno, uzimajući pri tome u obzir — celinu.

5) Ako nam pode za rukom prebacivanje trenutno već mobilisanih boraca, treba računati na još veći priliv. Naša vojska će se u tom slučaju, bez sumnje, udvostručiti. Ukoliko ne bi mogli sami primiti i naoružati sve, bilo bi dobro ako bi se sporazumeli sa Hrvatima da ih prime u njihove jedinice, a zatim nam ih vrate pošto bi se već naoružali u borbi. Mi bismo, razume se, žeeli da se u tom slučaju u hrvatskim jedinicama formiraju slovenačke jedinice. Molimo Lolu da posreduje kod hrvatskih drugova u tom smislu.

6) Pitanje novomobilisanih boraca je od kapitalnog značaja za razvitak u Sloveniji. Ponovo vas molimo da ga shvatite vrlo ozbiljno i da preduzmete sa »vaše strane sve kako bi našu vojsku stvarno povećali i učvrstili.

7) Posle dolaska novomobilisanih boraca, u Primorskoj će ostati još oko 4—500 partizana, naoružanih puškama, 22 laka i 2 teška mitraljeza. Ali, najveća teškoća u Primorskoj je u tome što čitavom tom sjajnom novom elementu nedostaje u prvom redu kadar političkih komesara. Osim toga, otežana je politička izgradnja, pošto ova sjajna omladina — školovana uglavnom talijanski — ne zna čitati na slovenačkom jeziku,

* Brigade su u to vreme bile u Beloj Krajini i na Zumberačkom sektoru. Detaljnije o tome vidi u dok. br. 102

⁵ Dr Jože Brilej

niti se služiti slovenačkom literaturom, mada govorи slovenački i osećа se slovenačkom. Zbog toga je hitno potrebno da se dodeli iz brigada barem oko 6 drugova koji bi poslužili u Primorskoj kao politički komesari bataljona i četa. Osim toga bi trebalo odvojiti barem oko 6—10 dobrih skojevaca koji bi služili kao pisari i učitelji čitanja slovenačke literature itd. Primorci sve to hitno traže i treba da im uđovoljimo. Primorska je sada u periodu sjajnog poleta, ipak je čitav taj elemenat u izvesnom smislu mnogo zaostaliji od našeg, jer nema za sobom iskustva iz stare Jugoslavije. Ako sada, u periodu poleta, ne učinimo najnužnije za političku izgradnju, može nam se prilikom nekih relativnih poraza dogoditi da steknu tlo mihailovićevci, koji sa Primorskим mnogo špekulišu. Da biste situaciju dobro shvatili, navodimo vam kako su naši rukovodeći drugovi iz Primorske okarakterisali raspoloženje i shvatanje masa: »Sve je za Staljinu, katoličku veru i Jugoslaviju«.

Drugovi koje šaljete za politkomesare i »ćate« u Primorsku iz brigada, "treba da su zaista dobri, jer postoji opasnost da Primorce koji imaju silno poverenje u naš pokret — često čak i iluzije — razočaramo. Bilo je već nekoliko nezgodnih slučajeva sa partizanima koje smo poslali iz stare Jugoslavije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Sa drugarskim pozdravima

za Glavni štab

Načelnik Vrhovnog štaba

Politkomesar

**NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
21 FEBRUARA 1943 GOD. ZA FORMIRANJE PRIMORSKE
OPERATIVNE ZONE¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**
Na položaju, 21. II. 1943

N A R E D B A

- 1) Obzirom na **uspešan razvoj partizanskog pokreta u Primorskoj formira se Primorska operativna zona.**
- 2) Štab Primorske operativne zone komanduje svim snagama Slovenačke narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda u Primorskoj.
- 3) Štab Primorske operativne zone sačinjavaju:
kao komandant — drug Mirko Bračić, dosada komandant Alpske operativne zone;
kao politkomesar — drug Dušan Pirjevec-Ahac, dosada politkomesar Soškog odreda;
- 4) Dalja dopuna štaba Primorske operativne zone uslediće kasnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

(M. P.)

Politkomesar

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

**ZAPOVEST ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TRECE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 21 FEBRUARA 1943 GOD
ŠTABOVIMA BATALJONA, ZA NAPAD NA BELOGARDIŠTICKO UPORIŠTE KORENO¹**

STAB DLO
Na položaju 21. 2. 1943

(Sekcija: Ljubljana. Bled i Vrhnik 1:100.000)

ŠTABU 1, 2 i 3 BATALJONA

Neprijateljska belogardistička posada u jačini od **60—80** ljudi zaposela je Koreno. Posada je naoružana puškama i puškomitraljezima (tačan broj nije poznat). Nalaze se u crkvi. Prema dobijenim vestima naše izviđačke patrole rade oko crkve bunkere koji, međutim, još nisu gotovi. Verovatno je oko crkve i žičana prepreka. Okolo crkve se nalazi zid koji im služi za odbranu.

Pošto je ovim uporištem neprijatelj zatvorio obruč oko naših snaga i pošto nam je prekinuo vezu sa Primorjem, likvidacija ovog uporišta od životne je važnosti. U tom cilju:

NAREĐUJEMO:

Noću između 21 i 22 februara mora se izvršiti napad i likvidacija belogardističkog uporišta Koreno. Napad na uporište izvršiće dve čete 3 bataljona i jedna četa 1 bataljona. 3 četa 3 bataljona i 1 četa 1 bataljona izvršiće napad dok će 1 četa 3 bataljona ostati u rezervi kod štaba odreda. Četama će u toku borbe rukovoditi stabovi bataljona. Četama koje će napadati biće dodeljen određen broj minera.

2 bataljon će držati zasedu prema Horjulu i to na tri mesta: južno od Uloke, iznad Vrzdenca i severno od Zaklaneca, a patrolu treba da šalje do Horjula.

2 četa 1 bataljona biće u zasedi, sa jednim vodom prema Polhovem Gradecu, i to na Škofiji, a sa drugim vodom prema Št. Joštu i to kod Samotorice. Sa jednim vodom ići će komandir, a sa drugim komesar čete.

Napad će započeti tačno u 1 ili 2 časova uveče.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

Journal of Health Politics, Policy and Law, Vol. 31, No. 3, June 2006
DOI 10.1215/03616878-31-3-693 © 2006 by The University of Chicago

卷之三

Dovele je ele gospodis na mreži v jezeru od ču-80
čezorje je manjša na Kremem, koda je v obzoru, ne potem in
čezorje i (badnega štovila se na voj). Naha je s v travi
čezorje se dobile na z izvidniču v trole d l-jo o-rog
čezorje teri p. na mreži igotovljena. Verjutno, je arko-
čezorje ovira. Okrog ovirem je v celim, kateri ji je L-ki

ter je s to postopejško ovražnik napravil občut okrog im ko nam je zaprl vse z Pri orško, je likvidacijaake živiljanske valno-ti. V to svrhu XX

西漢賦子集卷之二

7. maja med 21 in 22 februarjen so zloro i vráeti na dnešnji
fascisjo belo g r in idne, ostrojajočim skorom. Nared na postojanko
to e izvrnilo dve depe 3. bataljona in ena dela 1. bataljona
z delo 3. bataljona in 1. dela 1. bataljona. Toda izvrsto napad
deloma ostreno 1. dela 3. ne uspej v rezervi pri Stabu obr. s.
3. bataljon pod vodstvom borbe potrebuje bataljonov, zato, da
bodo lahko večje in bolj učinkovito rešljivo potrebovano.

2. bilo je da se neki predstavnik Hrvatske imao na treb
smeštaj u gradu od Ulme, nad Vredenom u severnoj Akvitaniji, petrolo
gički mora podižati do Hrvatske.

2. Det. L. bataljona do v sredji z enim vojcem preti-
velkovom Gr. op in tega karfija, z drugi vodnik na poviš. St. Jos. na
čas pri Razborici. Eni vodnik gre komadir z drugim komandir

Naged so do primal t'wabo ph li bri mfoles.

Zgorno esto e pokre, be ma Polici,Vec odjeljivani
basi su aplobojima mesta to-ko je 7 uki svobod.

...výšky. Vlny vlny se počítají až do konce. V mnoha místech je možné vidět i vlny vlny v také blízkosti. Všechno závisí na tom, že vlny vlny se počítají s dvěma vlnami.

Y. Shchegolev, G. G. Polozajev, N. V. Kogalj obdrati predloženim
na Lodočkoj vlastnosti od naroda na množ. očejju in tudi na
vsem svetu. Vlastnosti te so vse v Lodočki, v nekaterih pa tudi v

Održano obvezno mesto na Slavej. Neka vela mesto za
ene ženske u pravosuđu. Ženske branjenice dolaze
u pojedine i u drugi lasevi su u nekim od obveznih mesta. Leda
nije u mjestu.

za bombu, ministro i predstavnik ministarstva, komisarištvo
bombu se moraju dobiti u helikopterima.
za napad cirkuša bo vredno da se načini i ustanovljen
četiri dana na preverjajci.

Zborni mesto za pokret biće na Belici. Sve jedinice treba¹ budu na određenom mestu tačno u 7 sati uveče.

UF u slučaju da se uporište ne mogne likvidirati u toku noći, mora se preko dana držati u tesnoj blokadi. Sve jedinice ostaju tokom dana na svojim položajima, a zasede će biti ojačane sa dve Čete.

I u slučaju da se ne mogne održati položaj preko dana, I jedinice će se povući iz borbe na nove položaje i to: 1 bat. prema Velikom Vrhu, a 2 i 3 bataljon prema Ključu.

Previjalište odreda biće na Slevcima. Svaka četa treba da ima jedna nosila za prenos ranjenika, a za prenos ranjenika / odrediti po 4 nova borca. Za ambulantu i prenos odgovara drug Lado, bolničar iz 3 bataljona.

Za bombaše, minere i puškomitralsesce koji štite bombaše treba nabaviti bele mantile.

Štab odreda nalaziće se u toku noći na mestu borbe, a preko dana na Prevaljci. Bataljoni treba da ponesu sa sobom za jedan dan suhe hrane.

Po cenu najveće odgovornosti moraju se svi ranjenici i mrtvi odneti sa mesta borbe i ne sme se dopustiti da padnu u ruke neprijatelja.

Znaci raspoznavanja za 21 februar jesu Bomba — Bitka, a borbeni znaci Peter — Luka.

Znaci raspoznavanja za 22 februar jesu Sarajevo — Sava, a borbeni znaci Sloboda — Pobeda.

Štabovi bataljona i svi rukovodeći drugovi, vojni i politički, treba da daju od sebe svu energiju da ova akcija uspe.²

Komandanti i politkomesari bataljona neka dođu tačno u 2 sata u štab odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

**Komandant
Riliar Franc**

**Politkomesar
Keržić Ciril**

Dostavljeno: Štabu 1, 2 i 3 bataljona i Glavnom štabu

^a Vidi dok. br. 156

**IZVEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONČAR« OD 22 FEBRUARA 1943 GOD. ŠTABU
DRUGE OPERATIVNE ZONE NOV I PO HRVATSKE I OPE-
RATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRI-
GADA O AKCIJI NA DONJU BREZOVICU¹**

**STAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONCARA«
HRVATSKE
Op. Br. 160
dne 22/11 1943 g.**

Operativni izveštaj broj 11

**ŠTABU II OPERATIVNE ZONE
OPERATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENAČKIH
BRIGADA**

Poslije akcije na Draganiće² Brigada se zadržala na položajima oko Kostanjevice gdje se nastavilo sa vojno-političkim radom do pokreta za Pieterje, koji je otpočeo 16. II.

Naređenjem Operativnog štaba naša Brigada dobila je zadatak da noću između 18 i 19 februara napadne i likvidira neprijateljsku posadu u Donjoj Brezovici. Posadu su sačinjavali bjelogardisti u jačini od 150 vojnika i 30 Talijana. Zgrade u kojima su se nalazili bile su zidane jednospratne i prizemne, ograđene žicom, sa zazidanim prozorima i napravljenim puškarnicama. Teren oko mjesta bio je brisani prostor. Za privlačenje mogao se iskoristiti potok sa leve strane sela i okolne kuće.

Raspored naših snaga vidi se iz priložene zapovjeti broj 4.³ Napad je otpočeo u 22 sata i 15 minuta ispaljenom granatom iz topa koja je pala u selo, a zatim je uslijedio juriš 1 i 3 čete II Prol. bataljona i 1 čete I Proleterskog bataljona. Cete su nastupale pravcima određenim u zapovjeti. 3 četa II Proleterskog bataljona uspjela je opkoliti zgradu u kojoj su se nalazili Talijani i nekoliko bjelogardista, među kojima i jedna bivša partizanka, zvana »Vasja«, koja je dezertirala. Neprijatelj, koji se nalazio u soboma, pobjegao je u podrum od kuda je pružao otpor. Komandir 3 čete II Proleterskog bataljona,

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (reg. br. 32/3, k. 721).

• Vidi dok. br. 102

” Vidi dok. br. 57

jfoji se nalazio s nekoliko boraca, bio je dosta spor i nije odlučno pristupio likvidiranju neprijatelja. On je uspio razbiti otvore na prozorima podruma i imao je mogućnosti da ubaci bombe u podrum gdje se neprijatelj nalazio, koji je već bio malo demoralisan, ali ga je obmanuo jedan talijanski vojnik koji je izišao iz podruma i govorio da će se predati, i kad su ga naši borci uhvatili, počeo je vikati i govoriti da se drugovi nalaze pod prozorom, i da ih ima pet, našto su Talijani počeli iz podruma bacati bombe od kojih je ranjen komandir i trojica drugova. Ponovni pokušaj zauzimanja zgrade ne bi bio uspio uslijed morala koji je bio opao zbog ranjenog druga i štab Brigade odlučio je dovući top i tući zgradu iz neposredne blizine, što je i učinjeno. Top je bio privučen na 50 do 80 metara do zgrade. Iz topa izbačene su dvije šrapnele koje su pogodile zgradu, ali je pritom nisu srušile niti neprijatelja prisilile na predaju. Kuća je gađana i granatom, ali bezuspješno. Ostale dvije čete uspjele su se privući zgradama ali ih nisu uspjele likvidirati bez teškog oruđa. Pošto nije bilo realnih mogućnosti za likvidaciju neprijatelja, štab Brigade izdao je naređenje za povlačenje.

III Proleterski bataljon davao je osiguranje od Št. Jerneja. Zasjedu je držao nekoliko stotina metara od Št. Jerneja. Jednom četom povremeno napucavao je na Št. Jernej i time mnogo oslabio vatru neprijatelja iz Št. Jerneja koja se bila skoncentrisala sve u pravcu Brezovice.

I Proleterski bataljon sa dvije čete nalazio se je u rezervi u Donjem Vrhpojiju.

Bataljoni su se povukli u 5 sati ujutro u Gornje Vrhopanje, od kuda je I Proleterski bataljon krenuo do Pleterja, gdje je trebao učestvovati u napadu na neprijatelja, ali pošto se je već bilo zadanilo. Udarna brigada »Ivana Cankara« je bila odstupila, bataljon je otišao na osiguranje od St. Jerneja kod sela Vrbovce i Volčkova Vas. Bijeli i Talijani u jačini oko 100—120 vojnika krenuli su iz St. Jerneja u 11 sati u pravcu položaja. 3 četa tog bataljona otvorila je prerano vatru i neprijatelj se u paniciom bjegu povukao u St. Jernej, ostavljajući na bojnom polju oko 10 mrtvih vojnika i nepoznat broj ranjenih, koji se nisu mogli svući i pokupiti im oružje uslijed blizine nsprjatelja iz St. Jerneja i brisanog prostora. Neprijatelj toga dana nije više pokušavao kretati u pravcu manastira Pleterja. Istu večer bataljon je učestvovao u napadu na manastir u zajednici sa Udarnom brigadom »Ivana Cankara« sa sjeveroistočne strane.⁴ Bataljon se je uspio prebaciti preko

* Vidi dok. br. 154, 155 i 103

prvog zida, koristeći kanale, i prići jednoj zgradi u kojoj se je nalazio neprijatelj. Bijeli, pošto su naši zgradu zapalili, pogledali su. Zauzimanje drugih zgrada bilo je otežano, jer je plamen zgrade osvjetljavao prilaze drugim zgradama i visok zid preko koga se trebalo prebaciti. Po naredenju štaba Brigade bataljon se povukao na položaje kod sela Vrbovce, jer nikakvo naredenje nije bilo dato sa strane Operativnog štaba. Bataljonu je stavljena u zadatak kontrola ceste Pleterje — St. Jernej i sprečavanje eventualnog bijega neprijatelja iz manastira i sprečavanje dolaženja pojačanja iz St. Jerneja u Pleterje.

19. II. II Proleterski bataljon davao je osiguranje od St. Jerneja sjeveroistočno od sela Gornje Vrhpolje. III Proleterski bataljon nalazio se je na položajima oko Donjeg Vrhpolja. Neprijatelj toga dana u pravcu položaja I i II Proleterskog bataljona nije kretao.

U noći između 19 i 20. II. II Proleterski bataljon davao je kod sela Smarje na cesti Pleterje — St. Jernej osiguranja snagama koje su napadale manastir.

20. II. II i III Proleterski bataljon ostali su na svojim starim položajima, dok se I Proleterski bataljon nalazio na položajima kod Vrbovca. Neprijatelj je bio krenuo iz Smarja prema Donjem Vrhpolju i namjeravao je dočepati se položaja koje je držao II Proleterski bataljon, ali je onemogućen njegov prodor sa te strane, jer ga je sačekao i odbio III Proleterski bataljon.

U 15 sati poslije podne Italijani su sa tenkovima prodrli u Pleterje. Tenkovi su osiguravali povlačenje posadi iz manastira. Napuštanje manastira po bijelima nije bilo sprečeno sa strane našeg II i I Proleterskog bataljona.

21. II. u 13.30 minuta Brigada je napustila Mihovo i vratila se za Gornju Vas.

Neprijatelj je u borbi sa našom Brigadom imao najmanje 20 mrtvih, a isto toliki broj ranjenih. U akciji na Brezovicu izgubljen je jedan šmajsar komandanta II Proleterskog bataljona koji je ostao sa komesarom 3 čete II Proleterskog bataljona drugom Brekalom, koji je poginuo.

Naši gubici iznose 5 mrtvih i 15 ranjenih drugova, od kojih dva teže. Među mrvima nalazi se i naš operativni oficir drug Simo Vučinić, koji zaslužuje naziv Narodnog heroja. Poginulog komesara 3 čete II Proleterskog bataljona druga Brekala nismo mogli izvući i pored najveće požrtvovanosti drugova.

Pohvalu zasluguje bolničar II Proleterskog bataljona drug Pušenjak Rudolf, koji je uz najveću vatru neprijateljskih

Mrtvog komesara druga Brekala pokušavao istog izvući.

Akcija je na Brezovicu izvedena po planu. Neprijatelja uspjeli likvidirati, jer je bio jako utvrđen, a nalazio se u neposrednoj blizini St. Jerneja, gdje je bila jaka talijanska podesada. i samog brisanog prostora oko zgrade i oko Brezovice koji nam nije dozvoljavao da ostanemo i preko dana na položajima oko Brezovice.

Po našem mišljenju napad na neprijatelja u Pleterju bio bi uspio da su obje Brigade prvu večer napadale. Naročitih nedostataka kod komandnog kadra nije se moglo zamjetiti. Komandiri četa i štabovi bataljona još uvjek ne shvaćaju od I kolike je važnosti pravljenje zaslona na položajima, kako se treba čuvati od artiljerije, bacača i aviona, tako da se po neki put može vidjeti borce na položajima u grupama iako su to L rjedi slučajevi, ali se ipak vide. Zbog toga smo imali jednog mrtvog druga i dva ranjena. Primjećuje se da komandno osoblje četa i bataljona ne shvaća od kolike je važnosti patrolna I i izviđačka služba, da komandiri ne drže čete u rukama kad treba komandovati paljbom, što se najbolje uočilo kod 3 čete I Proleterskog bataljona koja je imala mogućnosti da neprijatelju nanese krvave gubitke nego što je nanijela. Veza s jedinicama dobro je funkcionisala. Po prvi puta funkcionisala je telefonska veza. Borci čete za vezu pokazali su velike sposobnosti u brzom uspostavljanju telefonske linije.

U akciji je utrošeno 3.416 mauzer metaka, 1.219 talijanske, 5 ofanzivnih bombi, 3 šrapnela i jedna granata i oko 15 i mina za laki bacač.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar
Božo Spaček

Komandant
Bulat R.

Sa drugom Joklom¹¹ sam resio što se tiče Janezovog¹² pitanja.

Pozdrav svima!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Položaj, 23. II. 43

Bolko

BR. 69

PREGLED AKCIJA GORENJSKOG ODREDA TREĆE OPERATIVNE ZONE — ALPSKE OD 7 JANUARA DO 25 FEBRUARA 1943 GODINE¹

GORENJSKI ODRED

1. 7 januara u borbi protiv odeljenja od 180 Nemaca ubijeno je 5 neprijatelja i više ranjeno. Borba u blizini Sv. Ožbolta je trajala oko pola sata. Pošto su Nemci bili u ogromnoj nadmoći naši su se povukli. U borbi se nalažio deo Poljanskog bataljona. 2 ubijena.²
2. U prvoj polovini meseca januara patrola 2 bataljona u jačini od 12 ljudi napala je u blizini Bleda nemačku kolonu od 62 čoveka. Poginulo je 6 neprijatelja i jedan naš. - Zbog zastoja mitraljeza patrola se povukla.
3. U početku meseca februara napala je 1 četa 1 bataljona u jačini od 25 ljudi kod Jamnika iznad Krope nemačku kolonu od 58 ljudi. Poginulo je 16 Nemaca, a više je bilo ranjenih. Borba je trajala pola sata te je zbog mraka prestala.
4. U isto vreme likvidiran je hitlerovski agent i izdajnik učitelj Sturm iz Kranja.
5. U februaru su uništeni mostovi kod Praprotnog i u Dolenjoj Vasi iznad Škofje Loke.
6. U Zeleznikima je 2 četa 1 bataljona napala nemačku posadu i ubila 1 Nemca i 1 ranila.

¹¹ Franc Popit

¹² Boris Kraigher

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

³ Vidi dok. br. 111

- rij Kcxi Železniki je i u prvoj polovini februara napadnutu nemačka patrola, od koje je ubijen 1 Nemac i zaplenjena 1 puška.
- g 20 februara je u tunelu kod Podhoma — Bled izbačen iz šina jedan voz i zaustavljen za nekoliko dana promet na pruzi Jesenice — Bohinj.
- 9 22 februara je izbačen iz šina voz na pruzi Bohinjska Bistrica — Bohinjska Bela.
20. 24 februara izvršena je zajednička akcija 1 i 2 bataljona na žandarmerisku stanicu u Javorjama iznad Poljana. Ubijena su 2 denuncijanta.
11. 20 februara kod Škofje Loke ubijen je 1 nemački major.

BR. 70

„DOLOMITSKA IZJAVA“ — IZJAVA KOMUNISTIČKE PARTIJE SLOVENIJE, SLOVENAČKIH SOKOLA I HRIŠCANSKIH SOCIJALISTA O UCVRŠCENJU JEDINSTVA POLITIČKE ORGANIZACIJE OF POD RUKOVODSTVOM KP¹

I Z J A V A

KPS, slovenački sokoli i hrišćansko-socijalistička grupa konstatuju da je njihova dosadašnja saradnja omogućila uspešan u slovenačkoj nacionalnoj istoriji jedinstven, slovenački nacionalni otpor i da budući zadaci slovenačke oslobodilačke borbe zahtevaju još tešnje njihovo udruživanje. Zato proklamuju sledeću izjavu:²

Aprilski slom 1941 bio je ujedno moralno-politički i organizacioni slom celokupne legalne slovenačke politike, svih zvanično priznatih političkih partija, kao i reakcionarnog protivnacionalnog društvenog rukovodstva slovenačke nacionalne V sudbine.

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² »Dolomitsku izjavu« dale su tri osnovne političke grupe u OF na predlog CK KPS'1 marta 1943 godine. Od 28 do 30 aprila 1943 godine na Pugledu u Kočevskoj održan je zbor aktivista čitave Slovenije kome su prisustvovali i aktivisti iz Gorice, Trsta i Koruške. Za jedno sa članovima Izvršnog odbora OF i predstavnicima vojske na zboru je učestvovalo preko 100 ljudi. Posle referata koji su održali Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Tone Fajfar i Jože Rus zbor aktivista potvrdio je ovu izjavu.

Nakon aprilskog sioma borbu za oslobođenje i ujedinjenje slovenačkog naroda nužno su morale da preuzmu nove snage.

Osnivačka skupština Osvobodilne fronte na kojoj su učestvovali pretstavnici Centralnog komiteta KPS, slovenačkih sokola, hrišćanskih socijalista i slovenačkih kulturnih radnika već po svome sastavu udarila je temelje buduće istinski nacionalne i narodne slovenačke politike. Grupa sokola koja s? već u oredaprilskoj Jugoslaviji borila protiv korišćenja sokolstva u antinacionalne i protivnarodne svrhe učestvovala je u osnivanju OF u smislu nacionalno odbranbenih zadataka i ciljeva sokola i uključila slovenačke sokole u Osvobodilnu frontu. Hrišćansko-socijalistička grupa prišla je osnivačkoj skupštini OF kao izraz revolucionarno demokratskih procesa u slovenačkim katoličkim masama, procesa koji su ss razvijali već u staroj Jugoslaviji. Slovenska kultura je sa svojom saradnjom manifestovala da želi da se na strani najdoslednije slovenačke nacionalne i društvene klase — radničke klase Slovenije — bori za oslobođenje i ujedinjenje slovenačkog naroda i za srećnu budućnost radnog naroda Slovenije. KPS je kao partija preuzeila ulogu avangarde u slovenačkom narodnooslobodilačkom pokretu.

Komunistička partija Slovenije je kao sastavni dso Komunističke partije Jugoslavije jedina partija koju aprilski slom nije kompromitovao, koja je sve vreme svog postojanja pravilno shvatala i zastupala slovenačko nacionalno pitanje i koja je zauzela pravilan stav prilikom svih odlučujućih prekretnica u pogledu slovenačke nacionalne sudbine. Obzirom na tu činjenicu, dalje obzirom na činjenicu da je Komunistička partija Jugoslavije sekциja Komunističke internacionale — svetske partije međunarodnog proletarijata, najnaprednije društvene klase u istoriji čovečanstva — i obzirom na činjenicu da je Sovjetski Savez uzeo u svoje ruke sudbinu ugnjetanih naroda i stvar čitavog slobodoljubivog čovečanstva, za opstanak i budućnost slovenačkog naroda bilo je jedino rešenje u tome da Komunistička partija Slovenije preuzme inicijativu za Osvobodilnu frontu kao opštenarodnu organizaciju za oslobođenje i ujedinjenje slovenačkog naroda. U pobudi Komunističke partije Slovenije ogledalo se i to da je društveno rukovodstvo slovenačkog naroda posle sloma predaprilske, protivnarodne i antinacionalne politike prešlo na slovenački radni narod sa radničkom klasom na čelu. U stvarnoj slovenačkoj politici počela je da se obistinjuje izreka Cankara: »Na tvojim leđima, na leđima radnika-proletera stoji budućnost naroda, naroda proletera«.

I Osnivačka skupština OF slovenačkog naroda pravilno je konstatovala da je istinito, konačno i trajno rešenje slovenačkog nacionalnog pitanja zagarantovano samo potpunim slovenačkim imperijalističkog sistema, koji već decenijama u ovoj ili i slijedećoj formi ugnjetava slovenački narod, i sa osloncem slovenačkog naroda na Sovjetski Savez. Pravilnost tih konstatacija potvrđio je sav dalji razvoj, kako slovenačke Narodnooslobodilačke borbe tako i svetskog oslobođilačkog rata protiv fašističkog imperijalizma i varvarstva.

OF je od samog početka zasnovana i zamišljena kao opštenarodna organizacija u koju imaju pristup jednakim pravom svi Slovenci bez obzira na politička i opšta shvatanja, tradicionalne i društvene razlike i sve zaista patriotske slovenačke grupe koje nisu okaljane izdajom i saradnjom sa okupatorom. Opštenarodni karakter koji zastupa OF omogućio je ujedinjenje svih pozitivnih slovenačkih snaga i dokazao da se kako proletarijat tako i sve osnivačke grupe OF rukovode prisnim nacionalnim motivima.

Istup bele garde koju su zametli i organizovali reakcionarni, antinacionalni i protivnarodni rukovodeći krugovi u predaprilskoj Jugoslaviji kao i izdajnička uloga takozvane sredine, koja je ustvari samo privesak bele garde, dokazali su da je protivnarodna reakcija izdala slovenačke nacionalne interese iz svojih klasnih razloga. I sa te strane potvrđena je pravilnost konstatacije da društveno rukovodstvo slovenačkog naroda pripada slovenačkom proletarijatu i da je za slovenačku nacionalnu budućnost pravilan samo put koji je već orešao veliki slovenski narod.

II.

Jedinstvo Oslobođilačke borbe koju slovenački narod bije na život i smrt, kao i svi ostali razlozi nabrojani u gornjim konstatacijama, zahtevaju da se Osvobodilna fronta dosledno razvija u pravcu sve jačeg i jedinstvenijeg Opštenarodnog pokreta slovenačkog naroda. Uzimajući u obzir tu osnovnu potrebu slovenačke oslobođilačke borbe i slovenačke nacionalne i narodne budućnosti osnivačke grupe OF saglašavaju se u sledećim činjenicama:

a) Osvobodilna fronta slovenačkog naroda je jedinstvena, opštenarodna politička i nacionalna organizacija slovenačkog naroda. Njome rukovodi njen izvršni odbor koji pretstavlja i jedinstveno, političko i organizaciono rukovodstvo aktivista OF.

b) Avangardna uloga u slovenačkom oslobođilačkom pokretu pripada, obzirom na njen program, organizacionu struk-

turu, strategiju i taktiku, Komunističkoj partiji Slovenije kao avangardi najnaprednije slovenačke društvene klase — slovenačkog proletarijata. Sve tri grupe konstatuju da su KPS i njeno rukovodstvo i stvarno pokazale avanguardnu ulogu Partije pravilnom političkom linijom i organizacijom oslobodilačke borbe slovenačkog naroda. Nužna posledica svega toga **jeste** da se Komunistička partija Slovenije koja je izgrađena i rukovodena organizacionim i političkim načelima boljševizma i koja pretstavlja, kao celina i sa svakom svojom organizacionom jedinicom, avanguardni centar oslobodilačke borbe, širi, razvija i učvršćuje svuda na slovenačkoj teritoriji i na svim područjima slovenačkog javnog života. Svaki član Partije, kao avanguardne organizacije, je već automatski aktivista OF.

Ostale osnivačke grupe OF ne organizuju samostalnoj partijskoj ili političke organizacije. U skladu sa svojim nacionalnim, političkim i socijalnim ciljevima koji su u pogledu svih osnovnih pitanja istovetni sa ciljevima KPS, ne osećaju i ne vide nikakvu potrebu za posebnim vlastitim partijama ili političkim organizacijama.

c) Slovenačko sokolstvo je zbog nacionalno vaspitnog karaktera sve do formiranja OF priznavalo KPS kao jedini političku partiju koja je po svome programu, organizaciji i disciplini u oslobodilačkoj borbi i u budućnosti sposobna da vodi politički život slovenačkog naroda. Na toj osnovi je slovenačko sokolstvo u OF stvorilo i očuvalo svoj odnos sa KPS i ostaje kod svoje prvobitne odluke da ne organ'zuje svoje sopstvene političke aktiviste.

dl Odnos između hrišćansko-socijalističke grupe i KPS je u saglasnosti sa stvarnim stanjem stvari i u interesu OF. tako da je i da će ostati hrišćansko-socijalistička grupa izraz prelaženja slovenačkih katoličkih masa na napredne nacionalne i društvene pozicije i njihove saradnje na takvim pozicijama. Radi toga hrišćansko socijalistička grupa ne organizuje i neće organizovati posebne vlastite političke organizacije. Pošto će OF organizovati jedinstveno vaspitanje za aktiviste OF, hrišćansko-socijalistička grupa odriče se svake posebne organizacije vlastitih aktivista. Njeni aktivisti se obavezuju da će utvrditi i širiti isključivo OF slovenačkog naroda. U OF kao opštenarodnoj političkoj i oslobodilačkoj organizaciji slovenačkog naroda ima slovenački hrišćanin punu mogućnost svog svestranog političkog iživljavanja. Rukovodstvo hrišćansko-socijalističke grupe, kao grupe sa svojim pogledom na svet, ostaje kao idejno rukovodstvo prelaska slovenačkih katoličkih masa na napredne pozicije i njihove saradnje na takvim pozicijama.

e) U organizacionom i političkom pogledu rukovodi kadrom aktivista u OF IOOF kao celina. Aktivisti odgovaraju IOOF kao celini. Time prestaju političko-organizacione veze **osebnih grupa** (što međutim obzirom na tačku b) ne važi za KPS kao partiju).

f) Uvodi se jedinstveno vaspitanje za aktiviste OF po direktivama i na temelju materijala kojeg odredi IOOF.

g) Kod okružnih odbora OF formiraju se kružoci aktivista OF koji imaju zadatku da vaspitavaju aktiviste i da od njih iskuju organizacionu, političku i moralnu jedinicu. Kadar KPS je dužan pokloniti naročitu brigu revolucionarnom vaspitanju aktivista. Mora težiti stvaranju što prisnijeg osećanja borbenog drugarstva.

Sve tri osnivačke grupe podižu time kada aktivista OF na **viši** razvojni nivo. Kadar aktivista OF postaje kada izabranih oslobodilačkih boraca pod jedinstvenim rukovodstvom IOOF.

Aktiviste OF postavlja IOOF. Za oslobodilačke borce znači čast biti primljen među aktiviste OF.

Za KPS: Edo Kardelj s.r., Kidrič Boris s.r., Franc Leskošek s.r.

Za slovenačke sokole: Andrej Hribar³ s.r., Drejče Jaklič⁴ s. r.

Za hrišćansko-socijalističku grupu: Edvard Kocbek s.r. Fajfar Tone s. r., Miha Borštnik⁵ s. r.

* Dr Jože Rus

* Franjo Lubei

" Dr Marjan Breclci

CIRKULARNO PISMO CENTRALNOG KOMITETA KP SLOVENIJE OD 1 MARTA 1943 GOD. POVERENIŠTVIMA CK I OKRUŽNIM KOMITETIMA KPS ZA PRIMENU I TUMA CENJE DOLOMITSKE IZJAVE¹

**CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE SLOVENIJE**
1 mart 1943

POVERENIŠTVIMA CK I OKRUŽNIM KOMITETIMA KP»

Zajednička izjava KPS, slovenačkih sokola i hrišćansko-socijalističke grupe od 1 marta 1943 g. nastala je na pobudu Centralnog komiteta naše Partije. Kod nekih hrišćanskih socijalista su se, naime, počele na terenu ispoljavati tendencije koje su slabile Osvobodilnu frontu i labavile njeno jedinstvo. Pretila je opasnost da se Osvobodilna fronta iz jedinstvenog sveopštег pokreta sve više pretvara u *koaliciju*.

Pojave, koje su dale Centralnom komitetu, naše Partije povod da misli da jedinstvo OF slabi i labavi, pre svega su sledeće:

1) Lov na pozicije od strane nekih hrišćansko-socijalističkih aktivista, lov kakvog smo prvih dana Osvobodilne fronte zapažali samo kod izrazito špekulantskih grupa.

2) Aktivnost za OF je na terenu kod nekih njihovih aktivista zastala, a primetili smo intenzivnu aktivnost za njihovu vlastitu grupu.

3) Moglo se primetiti da neki pokušavaju čak i odbore Delavske enotnosti iskoristiti za učvršćenje vlastite grupe — u suprotnosti sa načelima i praktičnim zadacima koje smo za te odbore zajednički predvideli.

4) U oformljavanju nekih aktivista se ponegde već sve jasnije oformilo neprijateljsko raspoloženje prema Partiji. Spuštali su se u »konkurenцију« sa Partijom.

5) Linija nekih njihovih aktivista na terenu počela se sukobljavati sa zvaničnom linijom Osvobodilne fronte. Varenđno su popuštali oportunističkim tendencijama među civilnim stanovništvom, te nastojati i na taj način pridobiti među seljačkim stanovništvom separatne simpatije za sebe. naročito se to događalo u vezi sa prinudnom mobilizacijom za koju

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

dono odluku IOOF obzirom na belogardističku i okupatorsku prinudnu mobilizaciju.

6) U tvrdnjama nekih njihovih aktivista da Partija ne „ume da vodi pravilnu politiku u odnosu na seljaka, da se OF suviše oslonila na proletariat, dolazila je do izražaja činjenica da nastoje tražiti svoju vlastitu klasnu bazu za vlastitu političku partiju, što bi u praksi razbijalo slovenačko narodno, a time i nacionalno jedinstvo.

Partijsko rukovodstvo je bilo mišljenja da ovu pojavu kod hrišćansko socijalističke grupe, obzirom na njen *objektivni značaj*, koji je međutim često püta različit od samih subjektivnih namera aktivista, treba razmatrati kroz prizmu poraza koje cü kod nas doživeli dosadašnji metodi reakcije. Naime, biće **danас** sve više pokušaja razbijanja OF unutar nje same. Frakcija će pokušati da svuda i na svim mestima iskoristi slabe strane oslobođilačkog pokreta u svoje svrhe. To će se događati naročito sada kada njena neposredna borba na strani okunatora doživljava neuspeh za neuspehom. Momentano još ne možemo ni misliti da hrišćansko-socijalistička grupa ima kakvu neposrednu vezu sa izbegličkom vladom u Londonu. I pored toga treba pojave u toj grupi shvatiti sa gledišta činjenice da je dosadašnja politika londonskih izbeglica propala, da su izbeglice morale radi toga nužno preći ka manevriranju i da je reakcija prinuđena da traži svoj oslonac unutar samog oslobođilačkog pokreta.

Sličnu pojavu — mada u drugoj formi i sa druge strane — treba zabeležiti u Gorenjskoj. Tamo je objektivna situacija takva da uorkos nastojanjima bele garde intenzivno dolaze u Osvobodilnu frontu upravo svi slojevi društva. Mi bismo svakako bili veliki sektaši ako bismo ih odbijali, a bili bismo i sleoi kad bismo im prepustali pozicije za kojima teže i radi kojih špekulišu. Neki od tih krugova pokušali su fornrrati čak svoj Pokrajinski odbor OF za Gorenjsku i postići kod IOOF da ga potvrdi. IOOF je to odbio, ali njih nije odbio već im je odredio izvesne privredne zadatke.

Primer u Gorenjskoj nije neposredno vezan sa pojavama u hrišćansko-socijalističkoj grupi, ali ga navod mo da bismo osvetlili našu tvrdnju da će reakcija nastojati da u raznim formama dobije svoje položaje unutar samog oslobođilačkog pokreta i da pomenute pojave u hrišćansko-socijalističkoj grupi prema tome treba objektivno razmotriti baš sa tog gledišta.

Naglašavamo da kod hrišćansko-socijalističke grupe stvar još nije stigla do kakvih londonskih težnji ili antisovjetskih pozicija. Još pre ponovnog sporazuma sa nama su više ili manje

zauzimali stanovište da slovenački narod mora da se osloni Sovjetski Savez. Ipak mi bismo bili slepi kad ne bismo primci tili kuda ti procesi vode i kakve posledice mogu nastati ako blagovremeno ne reagujemo sa svom oštrinom.

Postojale su dve mogućnosti za uređenje tih odnosa. Prva, pogodnija mogućnost bila je da hrišćansko-socijalističlp grupa uskladi svoju praksu na terenu sa svojim tvrdnjanjji u rečima, to jest da se stvarno likvidira kao samostalna politička organizacija sa sopstvenim aktivistima, koju njene partijske težnje već automatski prinudavaju na jačanje partijskih Dozicija, a time na slabljenje OF i da deluje isključivo za širenje i utvrđenje Osvobodilne fronte. Takva mogućnost bila je toliko više očita jer hrišćansko-socijalistička grupa nije učestovala u osnivanju OF kao partija ili izgrađena politička organizacija, već je to učinila kao pokret, kao izraz prelaženja katoličkih masa na napredne nacionalne i društvene pozicije. Jasno je da je realizacija takve mogućnosti u interesu jedinstva OF i njenog karaktera jedinstvene opštenarodne organizacije slovenačkog naroda. Jasno je da je i naša Partija nastala postići baš takvo rešenje.

Druga manje povoljna mogućnost bila je u tome da hrišćanski socijalisti usklade svoje reči sa svojom praksom na terenu, drugim rečima da se deklarišu za posebnu političku partiju. Jasno je da bi obistinjenje takve mogućnosti oslabilo OF i pretvorilo je iz jedinstvenog opštenarodnog pokreta u partijsku koaliciju. Na ovom mestu naglašavamo da naša Partija i uz takav razvitak ne bi smela i ne bi mogla prekinuti sa hrišćansko-socijalističkom grupom. Osvobodilna fronta bi i u takvom razvoju ostala, ali bi u svojoj suštini pretstavljava samo partijsku koaliciju, što bi jako oslabilo jedinstvo i udarnost oslobođilačke borbe.

Kao što se vidi iz Izjave, Partiji je uspelo postići bazu za ostvarenje prve mogućnosti. Ako na toj osnovi budemo pravilno radili, onda ova Izjava pretstavlja veliki politički uspeh naše Partije. Sa stanovišta koje je rukovodstvo hrišćansko-socijalističke grupe zauzelo do pomenutih pojava, iz nje-gove okružnice br. 9 vidi se da je saradnju sa hrišćansko-socijalističkom grupom kao celinom potpuno moguće urediti na temeljima Izjave i da bi bilo kakav drugi rezultat odražavao naše sektaštvu.

Pošto nam je kao marksistima-lenjinistima potpuno jasno da pojedine etape naše borbe nije moguće međusobno mehanički razdvojiti sasvim je i razumljivo da neke tačke sporazuma, kakvog pretstavlja Izjava, nužno prelaze sadašnju etapu

I «arodnoslobodilačke borbe, iako se radi samo o uređenju od-
5 Posa na toj etapi i o što povoljnijoj jedinstvenoj borbi na toj
etapi-

Iz toga svakako proizlazi da je Izjava strogog internog Karaktera, namenjena samo aktivistima osnivačkih grupa Osvobodilne fronte. Ovaj zajednički sporazum svakako načelno ništa ne menja u pogledu opštenarocinog karaktera Osvobodilne fronte, strukture Vrhovnog plenuma OF i u principu mogućnosti da u OF jednakopravno sarađuje svaka patriotska grupa, a da se ne odriče svoje grupne autonomije. Ako bismo zbog ovog sporazuma koji je postignut među osnivačkim *grupama OF* menjali i sužavali samu liniju OF kao celine, svakako bi gmo učinili izrazito sektaštvo i nešto takvo moglo bi uticati sudbonosno na dalji tok oslobodilačke borbe. Razlozi koji su **Centralnom** komitetu dali pobudu za Izjavu u suštini ne preštiju današnju narodnoslobodilačku etapu, već proizlaze iz potrebe da OF ostane jedinstvena opštenarodna organizacija **slovenačkog** naroda, dakle da se ne raspline u koaliciju.

Dosadašnja linija Osvobodilne fronte, zajedno sa težnjom da privučemo u Osvobodilnu frontu i kolebljive elemente sredine. Izjavom od 1 marta ni u čemu se ne menja. *Ova Izjava nam međutim omogućava da gradimo Osvobodilnu frontu kao izrazitu jedinstvenu, opšte-narodnu organizaciju i garantuje našoj Partiji avangardnu ulogu u Osvobodilnoj fronti.*

Sto se tiče samih hrišćanskih socijalista na terenu, njih treba na osnovu ove Izjave ubediti o potrebi da rade isključivo za Osvobodilnu frontu i da se odreknu grupnog separatizma na štetu OF. lova za pozicijama i utvrđivanja svojih položaja. Sa druge strane pravilan rad sa poštenim hrišćanskim socijalistima mora nam na temelju Izjave omogućiti da ih približimo Partiji.

Kao što smo već kazali, "za sve aktiviste osnovnih grupa OF, odluke Izjave su obavezne.

Praktičan postupak za realizaciju Izjave za sve aktiviste neka bude u glavnim crtama sledeći:

1) Iziavu treba temeljito proraditi sa aktivistima hrišćansko-socijalističke grupe i sokola i ubediti ih u njenu ispravnost. Treba nastojati da se i njeno sprovođenje stvarno usvoji. Na osnovu Iziave treba odmah napraviti praktične zaključke likvidacije onih pojava na terenu koje se sukobljavaju sa sprovođenjem Izjave na štetu Osvobodilne fronte.

2) Kod okružnih odbora OF treba odmah osnovati kružke aktivista na koiima treba da se uz dobru prethodnu pripremu partijaca proraduje sav praktični i teoretski politički materijal, a ujedno daju aktivistima jedinstvene direktive za

neposredan rad na terenu i traži od njih i neposredno polaganje računa o izvršenom radu.

3) Naglašavamo da od aktivista i dobre prethodne pripreme partijaca koji rade u okružnim odborima zavisi da li će aktivisti zaista raditi po direktivi okružnih odbora, ili će, 1 kao i dosada, uprkos suprotnim odlukama Izjave, održavati separatne političke i organizacione veze i sprovoditi separatističke političke i organizacione težnje.

4) Članovi Partije u okružnim odborima, kao i u svim^{T1} ostalim odborima OF, moraju težiti za time da se stvarno — svojim radom, pravilnim predlozima itd. — afirmiraju kao centri oslobodilačke borbe na terenu, kojima će se obraćati I kako stanovništvo tako i svi aktivisti OF.

5) Ukoliko se aktivisti hrišćansko-socijalističke grupe — | partijci se moraju zaista potruditi da to bude tako — budu pokazali iskreni u praktičnom sprovođenju Izjave, ukoliko dakle, budu zaista radili na proširenju i učvršćivanju OF. treba se energično suprotstaviti bilo kakvom sektaštvu prema njima, ograničenju inicijative i osećanju zapostavljenosti. Na osnovu Izjave moraju se naši partijski kadrovi pokazati kao istinski nesektaški vaspitači i organizatori celokupnog aktiva OF. Ukoliko kod nekih budu ostale *ukorenjene* pomenute nezdrave pojave, potrebno ih je u samom praktičnom radu, na osnovu odluka Izjave, raskrinkavati i kao aktiviste onemogućiti.

Istovremeno treba biti svestan da u atmosferi okorelih separatista i prikrivenih neprijatelja naše Partije neprijatelj ima najviše mogućnosti i u provokatorskom pogledu loviti u mutnom.

6) Treba težiti da se onim poštenim aktivistima nepartijcima, koji će se Izjavi priključiti u praksi, da što više partijske literature i da se na neprinudan način pripreme naročito za proučavanje istorije VKP(b). Ako su se članovi Partije dosada pre svega bavili prikupljanjem aktivista za neposrednu oslobodilačku borbu, moraju se otsada baviti marksističko-leđnjinističkim vaspitavanjem aktiva Osvobodilne fronte.

7) Poverenštvo CK i okružni komiteti dužni su odmah izvestiti Centralni komitet o odjeku Izjave i merama koje su preduzeli.

8) Ponovo naglašavamo da je Izjava internog značaja i ne sme pasti u ruke neprijatelju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za CK KPS
Peter²

»OFDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
N A S T A 1943 GOD. ZA POSTAVLJENJE ŠTABA GO-
1 M A R RENJSKOG ODREDA¹

GLAVNI STAB
ZNAČKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
SLOVENAC^A PARTIZANSKIH ODREDA
Položaj, 1 mart 1943

N A R E D B A

Postavlja se sledeći štab Gorenjskog odreda:

Komandant	drug Biček
[oolitkomesar	>. Bemc
Jam. komandanta	„ Stane ^A Jelovcan”
zam. politkomesara	„ Košta

Naredba odmah stupa na snagu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

(M. P.1) Politkomesar

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

» Evgen Matejka-Bemc. narodni heroj. Poginuo 30 aprila 1945 god. u Brdimu u Slovenačkom Primorju.

^a Stane Kersnik

• Stane Bizjak

**OBAVESTAJNI IZVEŠTAJ ŠTABA SEVERNOPRIMORSKOG
ODREDA OD 1 MARTA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV
I PO SLOVENIJE O SITUACIJI U ITALIJANSKOJ VOJ
SCI I PRESTOJECIM PROMENAMA U ITALIJANSKOJ
POLITICI¹**

STA 3 SPO
Br. 11
na položaju, 1. III. 43

**GLAVNOM ŠTABU SLOVEN. NAROD. OSLOB. VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA**

Po naredenju vojnog referenta pri Izvršnom odboru obnovio sam veze sa obaveštajkom Katrom. Ona javlja sledeće: prema izjavi generala u Idriji i Tolminu sazrele su pripreme za državni udar u Italiji. Udar namerava da izvrši vojska, odnosno da barem preduhitri sve ostale grupe. Sav viši oficirski kadar je, naime, napravio kompromis sa krunom uz papinu saradnju. Za dan državnog udara određen je dan kad bude likvidiran Tunis. Upravljanje državom preuzeće, odmah posle udara, vojska pod rukovodstvom maršala Badolja. To uglavnom sami anglofili, dok sebe nazivaju »antifašistima«, mada su u suštini savršeni pretstavnici talijanskog imperijalizma i hoće da ga spasu koliko se spasti može. Odmah posle udara, oni bi sklopili primirje sa Engleskom, povukli svoje trupe sa Balkana, u prvom redu iz Jugoslavije, i bacili trupe na nemačku granicu u cilju odbrane. Oni su ubedeni da će uspeti da uguše revolucionarne snage Italije, a što se tiče vojnih snaga, računaju u prvom redu na alpince. Što se tiče Primorske vojni krugovi koji nameravaju da izvedu državni udar su podeljeni. Veći deo kaže da će braniti »stare« granice Italije po svaku cenu, a drugi da će pristati na kakve god bilo uslove koje bi Engleska postavila, samo da dode do primirja. Kolike su revolucionarne snage ne zna ni vojska, niti nam je to Katra mogla da kaže.

Rukovodstvo talijanske vojske je čvrsto rešeno da ne pristane ni na kakav zahtev Hitlera za novim trupama za Istočni front, dakle da ne daju nijednog vojnika više za front Generali kažu da se sa Istočnog fronta spasio samo nešto ranjenika, a da je inače uništen čitav talijanski ekspedicioni kor-

KL s Oficiri koji su se vratili sa Istočnog fronta vrše jaku pro-Lgandu protiv Nemaca.

U Africi se nalaze skoro isključivo Nemci. Ipak, Talijani Ki svesni — naročito prema tvrdjenjima vojske — da se pozive i tu ruše. Više su uplašeni zbog velikog broja Nemaca na

KSciliJ[^] sa poslednjim represalijama nad civilnim stanov-B-jštvom na Tolminskom treba napomenuti sledeće: u tu svrhu Ktiglo je direktno iz Rima 900 specijal'zovanih (za Balkan) kar-Bbinijera sa posebnim Musolinijevim punomoćnim dekretom, [predvodi ih pukovnik (Garaci?). Vojska je protestovala protiv tega, ali zbog posebnog Musolinijevog dekreta nije postigla nekakav uspeh. Vojska izjavljuje da će voditi borbe samo protiv partizana, a nikako neće represalije protiv civilnog sta-Kjovništva.

Tolminski general Macini savetuje partizanima da se u slučaju ofanzive povuku visoko "U brda i da miruju za vreme ofanzive.

Veza Bele garde sa vojskom na toj strani zasada još ne postoji Idrijski general, pak, izjavio je da su mu »momci Bele garde« na onoj strani mnogo pomagali. Pre nekoliko dana svi župnici i dekani primili su formular za izjavu jesu li za ili protiv Bele garde. Tolminski dekan je izjavio da se većina izjasnila protiv Bele garde, sa kojom ne žele imati nikavog posla i da bi se pre sprijateljili sa nama i aktivno nas pomagali. Tolminski dekan je zabranio kapelanima svako mešanje u politiku.

Katra će ići ovih dana gde ioj je drug vojni referent pri Izvršnom odboru poručio da ide. Čim se ona vrati stupaću opet u vezu sa njom i izveštavaću vas što podrobnije ... r

**DIREKTIVA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE on
3 MARTA 1943 GOD. ŠTABU PRVE OPERATIVNE ZONE
— DOLENJSKE ZA PRELAZ U OFANZIVNE AKCIJE T]
SUHOJ KRAJINI¹**

**GLAVNI STAB
SLOVENAČKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA
3 marta 1943**

ŠTABU DOLENJSKE OPERATIVNE ZONE

1) Primili smo vesti o Vašim uspesima koje su nas jako obradovale. Ali, nemamo još nikakav zvaničan izveštaj. niti Vaš, niti druga komandanta Matije.² Pošaljite odmah detaljan izveštaj o svim Vašim akcijama kao i predloge za pohvare i odlikovanja.

2) Smatramo da, obzirom na opšte potrebe, a u prvom redu obzirom na potrebe jednog sektora³ koji treba da čuvamo i o kome će Vam govoriti drug Bolko,⁴ brigade treba da otpočnu sa intenzivnim ofanzivnim akcijama. Mišljenja smo da je Suha Krajina u tom pogledu najpogodnija. Savetujemo Vam da Policu zasada ostavite jer pretstavlja, obzirom na uzan prostor i neprijateljske ofanzivne pripreme, suviše veliki rizik.⁵ Osim toga Polica danas, obzirom na naše opšte planove i potrebe, više ne bi imala toliko dejstvo kao pre dva meseca.

3) U svojim akcijama obuhvatite širi prostor. Nikako nije preporučljivo zlepiti se za takve utvrđene položaje koje ne možete zauzeti.

Za nas biće od vanrednog značaja ako Vam podje za rukom da očistite Suhu Krajinu.

U svim akcijama težite i za tim da dođete do što više i oružja.

4) Prema informacijama naše obaveštajne službe, neprijatelj priprema u Dolenjskoj ofanzivu većeg stila. Budite stalno! na oprezu, pojačajte Vaše obaveštajne službe i gledajte da izbegnete frontalne bitke, štetne po nas. U tom pogledu postupajte u duhu direktiva koje smo Vam već poslali za takve slu-

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Ivan Maček

³ Kočevski Rog

⁴ Dr Jože Brilej

I . ve Naglašavamo da trenutno još ne postoje vidljivi znaci
g* ^e ofanziva odmah otpočeti, što nikako ne sme da smanji
Egu budnost.

5) Uskoro će Vas posetiti drugovi koji će Vam doneti
Egja detaljna obaveštenja i uputstva ali ona ne znače ništa
finski novo.

6) Vrlo važno je i vaše dejstvo na železničke komunikacije

P⁶,

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glavni štab

(M. P.)

Politkomesar
Boris Kidrič

BR. 75

**ZAPOVEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONCAR« OD 3 MARTA 1943 GOD.
PODREĐENIM JEDINICAMA ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE METLIKU¹**

STAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONCARA«
HRVATSKE
Op. br. 163
dne 3-III-1943 g.

Z A P O V J E S T B R O J 6
(Sekcija Samobor — Novo Mesto 1:100.000)

Neprijateljska posada sastavljena od Italijana (običnih vojnika) većinom najmladih godišta (karabinijski i finansijski bijeli gardi) u jačini oko 500 vojnika nalazi se u Metlici. Ova neprijateljska posada raspoređena je na položajima po bunkerima oko samoga mjesta, a dijelom se nalazi u pojedinim zgradama. Pored ovoga još se neprijateljske posade nalaze raspoređene u željezničkoj stanici Metlika u jačini oko 20 vojnika,

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 50/1 k. 721).

i na željezničkoj stanici Rozalnica nalazi se posada iste jačine. Na željezničkom mostu preko Kupe i mostu preko Kupe M
kolski saobraćaj nalaze se neprijateljske posade kao straža na, tim mjestima, manje jačine. Utvrđeni pojas bunkera oko Met- like opasan je još sa žičanom preprekom. Neprijatelj raspolaže sa znatnim brojem automatskog oruda, izvjesnim brojem teških i lakih bacača i sa 4 topa nepoznatog sistema. Na pravcu prema Karlovcu nalazi se neprijateljska posada u Bubnjarcima jačine oko 30 ljudi i Ozlju u jačini oko 400 vojnika. Na pravcu prema Črnomelju, nalazi se neprijateljska posada kod željezničke stanice Dubravice u jačini oko 40 vojnika. U Gradecu oko 60 vojnika, a u Črnomelju oko 500 vojnika, a daljnje posade u pravcu Novog Mesta ostale su nepromijenjene jačine.

Naša Brigada, Udarna brigada »Ivana Cankara«, »Matije Gupca« i »Toneta Tomšića«² sa dijelom terenskih jedinica II Operativne zone Hrvatske i Istočnodolenjskog odreda izvršit će noću 4/5 ov. mjes. napad i uništenje neprijateljske posade u Metlici.³ Za izvršenje ovog zadatka

N A R E D U J E M O :

1) a) II Proleterski bataljon pojačan jednim teškim mitraljezom likvidirat će neprijateljsku posadu u bunkerma 2, 3 i 4, prodirući u pravcu kantine K..⁴ težeći da ovlada cestom Radovica — Metlika, upravo njezinim jednim dijelom koji počinje od Sokolskog doma do rampe broj 20, a potom usmjeriti glavni napad na posadu u Sokolskom domu. Odmah po izbijanju na cestu dva do tri automatska oruda s nekoliko strelaca opsjeti bunker broj 20, rampu, i tako onemogućiti neprijatelja da iz bunkera broj 1 i rampe broj 20 ugrožava vatrom snage koje će napadati Sokolski dom. Odmah po likvidiranju bunkera broj 2 jednim automatskim oruđem s nekoliko strelaca blokirati posadu u bunkeru broj 1. Za sve vreme naoada bataljon će održavati najtješnju vezu sa Udarnom brigadom »Ivana Cankara«, koja će davati osiguranja od neprijateljskog dejstva iz posada na pravcu Karlovca i vršiti likvidaciju neprijateljskih posada u željezničkoj stanici Metlika i Rozalnica, neprijateljskih posada koje se nalaze kod italijanskih baraka na usamljenom brežuljku, posada u bunkerima pored željezničke pruge i puta Metlika — Rozalnica.

b) III Proleterski bataljon pojačan jednim teškim mitraljezom i lakim bacačem likvidirat će neprijateljsku posadu u bunkerima 5, 6 i 7, težeći da se u prvom naletu izvjesne snage

⁵ Vidi dok. br. 76

¹ Vidi dok. br. 78, 102, 103 i 164

* Gostiona Kupinić

E robiju i dočepaju zgradu, da ovlađaju cestom Novo Mesto — f Metlika- koja počinje od skladišta hrane B. Po prodiranju u E «ade i na cestu odmah se spajati sa snagama II Prol. bataliona i zajednički likvidirati i pročistiti prostor od rampe broj 7 skladišta hrane B — rampe 20, a potom jednim dijelom svoih snaga pomoći Udarnoj brigadi »Toneta Tomšića«, koja će P likvidirati neprijatelja u bunkerima 8, 9, 11, 13, 14, 15 i 16, »vršeći jak pritisak na neprijatelja u bunkerima 8, 9, 11 i 12. • Za sve vreme napada održavati najtješnju vezu sa Udarnom brigadom »Toneta Tomšića«.

I • Po izvršenju prvih zadataka (likvidiranja spoljne odbrane L- j ovladavanja cestom) III Proleterski bataljon prodirat će u pravcu bunkera 19, likvidirajući na tom pravcu neprijateljske t posade i kao krajnji cilj napada likvidiranja neprijateljske posade u bunkeru broj 19, a II Proleterski bataljon likvidirat će neprijatelja na bunkerima 1, 20 i 21.

c) I Proleterski bataljon biće brigadna rezerva. Zadatak mu je za sve vreme napada održavati vezu sa Udarnom brigadom »Matije Gupca«, koja za ovu akciju daje osiguranje iz pravca Gradeča i Črnomelja, čije će snage biti raspoređene oko sela Crešnjevca — Stublerka — selo Dobravice — selo Krivoglavice — rijeka Kupa — selo Primostek — rijeka Kupa. U brigadnoj rezervi nalazit će se i četa Pratećih oruđa, Mitra-ljeska četa.

2) Napad mora biti žestok i odlučan. Prvi juriš treba biti silovit. Za vrijeme nastupanja štabovi bataljona vodiće najstrožiju kontrolu da čete nisu gomilane, da se najvećom opreznosću privlače neprijateljskim bunkerima i kad iz njih bude otvorena vatrica, borci će nastaviti privlačenje u ležečem stavu. Rezanje žice mora biti brzo izvedeno, a zatim vršiti napad na bunkere benzinskim flašama i bombama, dok će automatska oruđa kroz to vrijeme biti tako raspoređena da drže pod vatrom svaki otvor na bunkeru. Kod zauzimanja bunkera treba uvijek nastojati da se bunker ne napada s fronta, već da ga se zaobilazi i napada s leda, dok će automatska oruđa s fronta držati vatru. Za rezanje žice upotrebiti klijesta i sjekire. Kod prodiranja kroz grad treba paziti da borci ne idu cestom, već da koriste dvorišta, ograde itd., da dobro održavaju vezu, da se ne zadržavaju u pojedinim kućama pretresanjem nevažnih sitnica, da gone neprijatelja kome se ne smije dozvoliti da se koncentriše i pruža otpor. Naročitu pažnju obratiti održavanju veze u gradu, jer se često puta događa da se borci izgube u ulicama i kućama. Štabovi bataljona po prodiranju bataljona u grad svakoj četi odrediće prostor i pravce nastupanja, na kojima trebaju likvidirati neprijatelja, jer će time sprečiti nepo-

trebno gomilanje i šetanje boraca po ulicama. Za sve vr
borbe bataljoni trebaju ostvariti punu saradnju, održavati naj-
čvršću vezu. Bataljoni se moraju među sobom pomagati u pro-
bijanju vanjskog obruča i borbi u gradu. Ako bi II Proletera
bataljon uspio probiti neprijateljski obruč na svome pravcu
njegov je zadatak pojačati pritisak i vršiti napade na neprij-
telja koji se nalazi na pravcu napada našeg III Proleterskog
bataljona. Isto važi i za III Proleterski bataljon. Štabovi ba-
taljona trebaju slati redovito izvještaje svakih pola sata i po
potrebi.

3) Štab Brigade nalazit će se u prvima kućama do Sirk;
Vrha, a Brigadno previjalište u selu Sv. Urban. Sav plijen i
zarobljenike slati u Štab Brigade.

4) Ugovoreni znaci raspoznavanja za vrijeme akcije su
Matija — Tone, a znaci raspoznavanja bacač >— Bosna.

5) Pošto se Brigada sada nalazi jako udaljena od mjesta
napada 3. III. u 19 sati bataljoni i Mitraljeska četa iz Kos-
njevca izvršit će pokret zajednički, dok će Četa pratećeg oru-
otpočeti pokret u 18 sati. Pokret će se izvršiti u sela: I Prole-
terski bataljon Pilatovci, II Proleterski bataljon Bojanja Vas,
III Proleterski bataljon i Štab Brigade, Četa za vezu u Lešću
Mitraljeska četa Dragoševci, a Četa pratećeg oruđa u Rad-
tović.

4. III. u 11 sati održat će se u Štabu Brigade konfere-
cija svih komandira i komesara bataljona, te štabova bataljona.
U 17 sati brigada će se okupiti kod Štaba Brigade u Lešću od
kuda će krenuti u borbu. Početak napada biće u 20 sati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Božo Spaček

Komand;
Bulat Rade
(M. P.)

Na znanje: Štabu II Operativne zone
Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih bri-
gada

Štabu Udarne brigade »Matije Gupca«

Štabu Udarne brigade »Ivana Cankara«

Štabu Udarne brigade »Toneta Tomšića«

Na znanje i postupak: štabovima I, II i III Proleterskog ba-
taljona, Mitraljeskoj četi, Četi pratećih oruđa
i Četi za vezu

7 \POVEST ŠTABA PRVE UDARNE BRIGADE »TONE TOM- glC« OD 4 MARTA 1943 GOD. ZA NAPAD NA METLIKU¹

STAB
SLOV. N.O.U. BRIGADE
»TONE TOMSIC«
Na položaju 4.III.43
u 7.30 časova

Z A P O V E S T
(Sekcija Novo Mesto i Samobor 1 : 100.000)

Neprijateljska italijanska posada (većina najmlađih go-
dišta, običnih vojnika, karabinjera i finansa) i Bele garde u
jačini oko 500 ljudi nalazi se u Metlici. Ova neprijateljska po-
sada raspoređena je na položaju po bunkerima oko same tvr-
đave a deo posade nastanjen je u pojedinim kućama. Pored
toga neprijateljske posade raspoređene su još na železničkoj
stanici Metlika u jačini 20 vojnika, na železničkoj stanici Ro-
zalnice posada iste jačine. Na železničkom mostu preko Kupe i
mostu za civilni promet nalaze se neprijateljske posade manje
jačine kao straže. Utvrđeni pojas bunkera oko Metlike okružen
je žičanom preprekom. Neprijatelj raspolaže znatnim brojem
automatskog oružja, izvesnim brojem teških i lakih bacača i 4
topa nepoznatog sistema. U pravcu Karlovca nalazi se nepri-
jateljska posada u Bubnjarcima u jačini 30 ljudi i u Ozlju u ja-
čini 400 vojnika. U pravcu Crnomelja nalazi se neprijateljska
posada kod železničke stanice Dobravice u jačini oko 40 voj-
nika, u Gradecu oko 60 vojnika a u Črnomelju oko 500 vojnika.
Ostale posade u pravcu Novog Mesta ostale su u neograničenoj
jačini. Trinaesta proleterska udarna brigada, UB »Ivana Can-
, kara i «Toneta Tomšića« sa delom terenskih četa II Oper-
ativne zone Hrvatske i IDO napašće noću od 4 na 5 ov. m. ne-
priateljsku posadu u Metlici. Za izvršenje tog zadatka.

N A R E Đ U J E M O

1) Za neposredni napad određujemo I i III batalj. naše
brigade. Prvi bataljon napada u pravcu zapad i jugozapad sa
težnjom da se probije među bunkerima i sa napadom u leđa

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br.
2—1, k. 926).

* Istočnodolenjski odred.

uništi bunkere br. 8, 9, 11, 14, 15 i 16. U prvom trenutku napada treba težiti da se sa dva voda pređe preko žice između bunkera br. 7-8 i 8-9 sa zadatkom da se uniše bunkeri br. 8 i 9. Odmah iza ovih vodova neka idu dve udarne čete i preko žice nastave put pokraj bunkera br. 8 i 9 ka bunkeru br. U s desne i leve strane, gde su topovi, ne obazirući se na likvidaciju bunkera br. 8 i 9. Odmah u početku neprijateljske vatre neka automatska oružja tuku bunkere br. 8, 9, 11 i 12.

2) Treći bataljon neka sledi odmah Prvom bataljonu u istom pravcu, prevuče se između pravoslavne i katoličke crkve, zaobide topove, postavi deo svojih snaga na glavnu cestu da time spreči eventualnu neprijateljsku pomoć koja bi pošla ka bunkerima, a sa drugim delom svojih snaga kreće u desno i s leđa napadne bunker br. 12. Posle likvidacije bunkera br. 12 neka nastavi napad na bunkere br. 14, 15 i 16.

3) Drugi bataljon koji je određen za brigadnu rezervu neka odredi jedan vod sa automatskim oružjem ka raskršću ceste Metlika — Črnomelj sa zadatkom da spreči eventualno begstvo Italijana. Ujedno neka održava stalnu vezu sa Čankarevom brigadom koja će se zadržavati u pravcu stanice. Stab bataljona neka dodeli I i III bataljonu po dva puškomitrailjeza i jedan vod bombaša.

4) Početak napada biće tačno u 20 časova. Pokret iz Bušinje Vasi neka započne u 17.15 časova. Bataljoni neka budu na zbornom mestu, na cesti ispod Bušinje Vasi tačno u 17 časova. Redosled marša je: Prvi, Treći, Drugi.

5) Sve nenaoružane i komore treba ostaviti u Bušinjoj Vasi gde će dobiti dalja uputstva.

6) Čitavo vreme borbe I bataljon treba da drži vezu sa XIII Proleterskom brigadom koja se nalazi levo od njih i napada u pravcu severozapada.

7) Previjalište za sve brigade koje učestvuju u toj akciji biće u Bušinjoj Vasi. Organizaciju i evakuaciju vrši dr. Lojze³, lekar ove brigade. Prihvatalište za ranjenike nalaziće se u selu Bočka, za koje treba lekar da odredi potrebno ljudstvo, bolničare i kola.

8) Znaci raspoznavanja za vreme borbe jesu: MATIJA — TONE. Znaci raspoznavanja su BACAČ — BOMBA.

9) Stab brigade nalaziće se u neposrednoj blizini jedinica koje napadaju i u samoj akciji.

10) Prvi naš udarac mora biti brz, silovit, bez zastajki-vanja, na juriš. Vojnici treba da imaju nož na puškama i dovoljan broj bombi.

11) Veza između jedinica i štaba brigade mora biti stalna, Kakoj promeni obavestiti. Isto tako veza između naše, XIII li Čanka reve mora biti neprekidna.

12) Posle dolaska u grad obratite najveću pažnju da se vojnici ne razidu po kućama.

13) Evakuacija plena neka bude u Bušinjoj Vasi. Niko ne i'sme da prisvoji ni najmanji deo plena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkomesara Načelnik štaba Komandant
Boštjan⁴ - Pero⁵ Jan⁶

Na znanje
I Operativnom štabu hrvatskih i slov. brigada
Štabu DOZ
Štabu U.B.I.C.
f Štabu U.B.M.G.
Štabu I, II, III bataljona I slov. N.O.U.B.T.T.
Štabu XIII Proleterske brigade

BR. 77

IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA OD 4 MARTA 1943 GOD. ZAMENIKU KOMANDANTA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O RADU ODREDA I O SITUACIJI NA TERENU¹

STAB DLO
na položaju 4.III.43

ZAM. KOMANDANTA GL. ŠTABA DRUGU BRANKU²

Bataljoni su izvršavali svoje zadatke prema poslednjoj naredbi.

Drugi bataljon, koji ima zadatak da stalnim patrolama kontroliše teren prema Horjulu i Logu, premostio se u Brezje. Patrola 2 bataljona izvestila je da je jedan auto prošao od Li-

I • Jože Bradeško, poginuo marta 1943 god. kao politkomesar brigade »Tone Tomšič«
 • ⁵ Pero Popivoda
 " Jan Lokovšek

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS.

¹ Jaka Avšič

gojne prema Horjulu. Pre nego što je auto prošao, Italijani su postavili jake zasede.

Prvi bataljon je, pored ostalih zadataka, poslao jednu¹ četu za Primorsku i jedan vod za Gorenjsku po nove borce.² Ovaj vod vratio se danas ujutro i doveo sa sobom 48 novih boraca.

Treći bataljon, međutim, kontroliše teren prema Polhov' Gradecu. Sinoć je bila predviđena akcija na prugu ali smo je, zbog toga što nije bilo vodiča, odložili za večeras. Tokom juče-rašnjeg dana nije bilo nikakve koncentracije neprijatelja.

Prema izveštaju obaveštajne službe prošao je jedan transport Nemaca kroz Ljubljaniu prema Gorenjskoj.

3 četa I bataljona sukobila se juče na Pesku sa 60 bega.³ Pri povlačenju naše patrole ubijen je drug Ljubičić iz 3 č. 1 bat. Detaljna obaveštenja o tom sukobu još nismo primili.

U Gabrju su trojica dobila pozive od komande seoske straže na Dobrovi da 10 o. m. moraju da se jave radi saslušanja. Ova trojica su: Rihar Ivan i njegov sluga Trnove, a za trećeg još nemamo vesti. Nove borce smo odmah rasporedili po bataljonima.

Iz bega uporišta u Kušlanovom zamku otišlo je nekoliko bega nepoznato kuda. Na Brezovici su begi preobučeni u italijske uniforme i vežbaju ih it. oficiri. Pored 48 novih boraca iz Gorenjske došlo je još 9 novih sa kurirom Rokom. Prema izveštajima Nemci ponovo miniraju uz granicu gde smo **mi** pokupili mine.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rihar Franc

Politkomesar
Keržič Ciril

Drugu Petru³ — Na znanje — Branko

.7VEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE
RADE KONČAR« OD 8 MARTA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE
nPER VTIVNE ZONE NOV I PO HRVATSKE I OPERATIV-
NOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENAČKIH BRIGADA O
AKCIJI NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE METLIKA¹

STAB XIII PROLETERSKE UDARNE
BRIGADE »RADE KONCARA«

HRVATSKE

Op. br. 165

8-III-1943 g.

-operativni izvještaj broj 13

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE
OPERATIVNOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENAČKIH
BRIGADA

Naređenjem Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od dana 1.III. ove godine², naša Brigada, Udarna brigada »Ivana Cankara«, »Matije Gupca« i »Toneta Tomšića« sa dijelom terenskih jedinica II Operativne zone Hrvatske i Istočnodolenjskog odreda, dobila je zadatak da u noći 4/5 marta ove godine napadne i uništi neprijateljsku posadu u Metlici.

Naša brigada dobila je zadatak da napadne na neprijatelja u Metlici sa sjeverne i sjeverozapadne strane u dva napadna pravca, da uništi bunkere broj 1-7 (vanjski odbranbeni obruč) i da po mogućstvu pomogne Tomšičevoj brigadi u izvršavanju njezinog zadatka.

Za izvršenje gornjeg zadatka Brigada je krenula 4.III. ove godine u 17.30 časova iz sela Lešće kroz Grabrovec, do crkve Sv. Urban. III i II Proleterski bataljon produžili su dalje, i to II Proleterski bataljon prema Metlici sa sjeverne strane sa zadatkom da napadne i uništi neprijatelja u bunkerima 2, 3 i 4, a III Proleterski bataljon sa sjeverozapadne strane, sa zadatkom da napadne i uništi neprijatelja u bunkerima 5, 6 i 7. Bataljoni su stigli u određeno vrijeme na položaje, neprimjetno se privukli žičanoj ogradi i istu uspjeli na nekoliko mjesta presjeći te su djelimično upali između bunkera težeći da likvidiraju neprijatelja u bunkerima. U to vrijeme neprijatelj ih je primijetio i obasuo iz bunkera snažnom vatrom iz automatskih oruđa i iz bacanja mina. Kod četa tada nije bilo toliko odlučnosti da

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 33/3, k. 721).

* Dokument ne je sačuvan.

jurišaju na bunkere. Za zauzimanje je stvarno postojal malo izgleda i mogućnosti. Sistem odbrane grada bio je takav da iz bunkera nije bio tučen svaki prilaz gradu, a osim toga bunkeri su bili štićeni međusobnom vatrom iz automatsko oruđa, tako da nije bilo moguće prići i napasti bilo koji bunkr sa strane ili sa leđa. Sami bunkeri bili su masivno građeni (od cigle i kamena) i to tako da nije postojalo mogućnosti da se u njih ubaci bomba, benzinska flaša ili upaljiva smjesa. Napad je tokom noći pokušavan nekoliko puta ali stalno bez uspjeha. U 5 sati u jutro Brigada je dobila naređenje da borci II i III Proleterskog bataljona upadnu u grad te iznutra da likvidiraju pojedina neprijateljska uporišta. Naređenje je stiglo prekasno i inače nijesu postojale objektivne mogućnosti da ga se sproveđe u život. Stab Brigade ipak je izdao naređenje II i III Proleterskom bataljonu da se pripreme za juriš i da upadnu u grad te da će se borba nastaviti preko dana. Štabovi batajiona pokušali su s jednim dijelom svojih snaga prodrijeti u grad, ali im to ni ovaj put nije uspjelo. Bataljoni su se pred zorom na svoju ruku povukli sa položaja, prema crkvi Sv. Urbana, pošto je borcima pretila opasnost da će, ako sačekaju dan na položaju, većina dijelom izginuti, jer nije bilo mogućnosti za povlačenje.

Ratnog plijena nije bilo, gubici neprijatelja nepoznati.
Sopstveni gubici dva ranjena, od toga jedan lakše.

KRITIČKI OSVRT NA AKCIJU

Napad nije izведен u potpunosti po planu. Ipak se uspješno iznenaditi neprijatelja, razrušiti žicu i prići u neposrednu blizinu bunkera. Sredstva za likvidiranje bunkera nisu nam bila na razpoloženju i svaki pokušaj da borci bombom i zapaljivim sredstvima likvidiraju bunker bili bi bezuspješni. Naša obaveštajna služba nije nam dala vjerodostojne podatke o bunkerima. Ipak se moglo i pored nelikvidiranih bunkera jednim dijelom snaga upasti u grad da je bilo više odlučnosti kod štabova bataljona i komandi četa, jer se bilo uspjelo iznenaditi neprijatelja. Pozitivne strane ove akcije za našu Brigadu jeste taktika vjernog upadanja, koju smo primijenili ovog puta. Neprijatelj nije mogao odrediti u kojoj se udaljenosti od njega nalaze naše snage kao što je to bilo do sada kada smo sa vikom i galatom kretali u napad.

U akciji je utrošeno oko 300 metaka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR

SI. odsutan

(M.P.)

KOMANDANT

Bulat R.

**IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA OD 8 MARTA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O
AKCIJAMA ODREDA OD 24 FEBRUARA DO 8 MARTA 1943
GODINE¹**

STAB D.L.O.

Na položaju, 8.III. 1943

**GLAVNOM ŠTABU SLOVENAČKIH PARTIZANSKIH
ODREDA**

Posle akcije na Koreno² u kojoj se pokazalo da je likvidacija uporišta vrlo težak zadatak obzirom na naše sadašnje snage (tri čete stalno se nalaze u rashodu³) i obzirom na naše naoružanje, preduzeli smo niz manjih akcija koje su imale za cilj uništavanje neprijatelja i otimanje oružja. Te akcije izvršili smo na raznim mestima, većinom iza naših sadašnjih položaja. Time smo hteli da skrenemo pažnju neprijatelja što dalje od terena na kome se nalazimo. U toku tih akcija se pokazalo da je taj način akcija najbolji i da najbolje odgovara našim sadašnjim snagama kojima raspolažemo.

24.11.1943 jedan naš vod izvršio je demonstrativan napad na Korenu. Značaj toga napada bio je, sa jedne strane, da izazovemo pomoć iz Horjula koju bi sačekala naša zaseda, a sa druge strane, što smo položili nagazne mine oko uporišta. Pošto nije došlo do intervencije iz Horjula, ova akcija završila se na taj način što su dva belogardista poginula od nagazne mine dok su dva teže ranjena.⁴

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.

² Vidi dok. br. 66

* Odred je sa svojim jedinicama održavao vezu sa Gorenjskom i Primorskog i štitio prelazak novomobilisanih iz Primorske i Gorenjske.

' U informativnom izveštaju Komande pešadiške divizije »Cacciatori delle Alpi« od 27 februara 1943 god. navodi se:

»Sektor Borovnica:...

— Noću uoči 26 tek. kom. banditi su izvršili akciju uz nemiravanja protiv lokalnog odeljenja MVAC garnizona Horjul, koji je odmah odgovorio osuđitivši pokušaj napada.

Ujutro 26 tek., vojnici antikomunisti pomenutog odeljenja bili su pogodeni iznenadnom eksplozijom mine prilikom radova oko električnih stubova, koje su kom. banditi bili oborili.

Pretrpljeni gubici: jedan vojnik antikomunista mrtav, četiri ranjena, od kojih dvojica teško.« (Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani).

27.11.1943 naša četa je sačekala u zasedi neprijateljski kamio pun talijanskih vojnika. Neprijatelj je imao u toj akciji **jedno** mrtvog i dva i-anjena. Kamion nije bilo moguće potpuno urf šiti jer je neprijatelju suviše brzo stigla pomoć iz Ligojne, Horjula i Zažara. Zaseda se nalazila u Lipaljci.

28.11.1943 ujutro dva naša puškomitralska došla su do sam neprijateljskog uporišta u Polhovom Gradecu i iz neposred blizine otvorila vatru na neprijateljsku kolonu koja je pobгла u paničnom bekstvu. Tačan broj neprijateljskih žrtava nismo mogli da ustanovimo.

2.III.1943 naša patrola naišla je na belogardističku patrolu u Podutiku. Naši su uspeli da razbiju neprijateljsku patrolu kojom prilikom su belogardisti imali dva teže ranjena koji su sutradan umrli od zadobijenih rana. Istoga dana jedna naša četa približila se uporištu na Dobrovu i otvorila vatru iz neposredne blizine na neprijateljske vojниke. Tom prilikom neprijatelj je imao jednog mrtvog i dva ranjena,

i.III.1943 naša patrola naišla je kod Podutika na neprijateljsku zasedu. Tom prilikom izgubili smo jednog druga iz Treće čete Prvog bataljona. U noći između 6 i 7 marta o. g. jedna od naših jedinica išla je na železničku prugu između Notranjih Gorica i Preserja sa namerom da minira voz i da ga uništi. Mhfl nisu eksplodirale a istovremeno je stigla i jedna od neprijateljskih patrola koje stalno kruže prugom. Tom prilikom naši su uništili ovu neprijateljsku patrolu i ubili četiri vojnika. Među njima nalazio se jedan oficir (poručnik). Tom prilikom zaplenili smo tri puške i jedan revolver.⁵

U poslednje vreme belogardisti su hteli da se smeste u Brdu i na Vrzdsncu. U tu svrhu ispraznili su u Brdu vatrogasni dom a na Vrzdencu jednu kuću. Ovaj plan pokvarili smo im na taj način što smo im spalili obe zgrade. U cilju usavršavanja naših jedinica i jačanja njihove udarne snage preduzeli smo sve vojne i političke korake kako bi jedinice što pre bile sposobne za teže zadatke. U svim našim jedinicama vrše se svakog dana vojne vežbe i održavaju razna politička predavanja. Svaku akciju koju je izvršila neka jedinica, ova jedinica je kasnije na

⁵ U izveštaju Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 8 marta[^] 1943 god. navodi se:

»Divizija Cacciatori: ...

— Noću uoči 7-og o. m. patrola 221-og teritorijalnog mobilnog bataljona pri pregledu žel. pruge u blizini km 578—600 (TR-DE) bila je obasuta rafalom iz mitraljeza, što je prouzrokovalo smrt poručniku Lorenzo Oberteru i jednog vojnika. Druga dva vojnika su ranjena.«

(Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18C — 7.)

Stab B.l.o.

Na položaju, 8.III.1943.

Glavnemu polvajstvu slovenskih Partizenskih čet.

Po akciji na Korenu v kateri se je pokazalo, da je likvidacija postojanke zelo teška naloga, z obzirom na naše sedanje sile (tri čete se stalno manjajo v razshodu) in z obzirom na našo oborožitev, smo predumsli, da z manjšimi akcijami, katerih cilj je bil uničevanje sovražnika in pridoočenje oružja. Te akcije smo izvedli na raznih krajin, po večini na sedanjimi našim položajem. S tem smo nobeli da obrnemo sovražnikovo pozornost čimdalej od tega terena, na katerem se nahajamo. V tem teh akcijah se je pokazalo, da je ta način akcij najboljši in da najboljše odgovarja sedanjim našim silam, katerih imamo na razpolago.

24.II.1943 je en naš vod izvršil demonstrativni napad na Korenu. Posen tega napada je bil z ene strani, da izzovemo pomoč iz Horjula, katero bi počakala naša zaseda na drugi strani, da smo postavili negezne mine okoli postojanke. Ker ni bilo imenovanj iz Horjula se je ta akcija izvršila tako, da so od negezne mine poškodila belogardista in dva sta bila težje ranjena.

27.II.1943 je naša četa v zasedi dodakala sovražni kamijom, kateri je bil polm Italijanskih vojakov. V tej akciji je imel sovražnik enega mrtvega in ova ranjena. Popolnoma se ni dalo uničiti kamijom, ker je sovražniku prehitro prišla pomoč iz Ligojna, Horjula in Žašerja. Zaseda je bila v Lig-aljci.

28.II.1943 sijutraj sta dva naša puškomitrailjeza prišla do same sovražne postojanke v Polhovemgradcu, ter iz neposredne bližine odpela ogrej na sovražno koloso, katero je v pazišču begu razbežala. Za sovražnikove žrtve nismo mogli točno ugotoviti.

2.III.1943 je naša patrola naletela na belogardiščno patrulo v Podutiku. Našim je uspelo, da so razbili sovražno patrulo, pri tem so imeli belogardiati dva težje ranjena, kateri sta drugi dan podlegla ranam. Iste dan se je ena naša četa približala postojanki na Dobravi in otvorila ogrej iz neposredne bližine na sovražne vojske. Sovražnik je imel pri tem enega mrtvega in dva ranjena.

4.III.1943 je naša patrola naletela pri Podutiku na sovražno zasedo. Pri tem smo zgubili enega tovarisja in tretjo čete arvega betalj-ora.

in n f e r e n c i j i s v e s t r a n o p r e t r e s l a s a v o j n o g i p o l i t i č k o g g l e d i š t a ,

To se pokazalo vrlo korisno i dosta pomaže napretku u tom pravcu. Održali smo jedan kraći kurs izgradnje vojnih rukovo-dilaca sa svim desetarima, vodnicima i komandirima. Na tim predavanjima proradivale su se najnužnije stvari iz vojne slu-Ke discipline i uopšte iz vojničkog života i vojne organizacije.

Sve jedinice proslavile su 25-godišnjicu postojanja Crvene ar-mije predavanjima političkih komesara o postanku i razvitku Crvene armije. Zbog pojave deserterstva i da bi mobilisani drugovi shvatili cilj i zadatok naše borbe, preduzeli smo sve kako bi se održavala razna politička predavanja svakog dana i što je više moguće. Pošto je u nekim našim jedinicama vladala suviše velika familijarnost, stvar smo rešili na taj način što smo *3li neke premeštaje iz jedne jedinice u drugu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Bihar Franc

Načelnik štaba
Danilo Šorović

Politkomesar
Keržić Ciril

BR. 80

NAREDBA ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA TREĆE OPE-RATIVNE ZONE — ALPSKE OD 8 MARTA 1943 GOD. ZA POSTAVLJENJE KOMANDNOG KADRA U TREĆEM BA-TALJONU¹

STAB D.L.O.
Na položaju, 8.III.1943

N A R E D B A

1) Pošto je komandant III bat. drug Ronko² ranjen te se sada nalazi na lečenju za neodređeno vreme, štab D.L.O. po-stavlja za komandanta 3 bataljona komandira 3 čete istog bat. druge Iskru.

2) Za komandira 3 čete III bat. postavljen je drug Rado, dosadašnji vodnik te čete.

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS.
² Lado Mavšar

3) Za politkomesara Minersko-pionirske. čete postavljen je drug Janošek,³ dosadašnji komandir 2 čete I bataljona. *

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rihar Franc

Politkomesar
Keržič Ciril

BR. 81

IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA OD 9 MARTA
1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE 0
AKTIVNOSTI ODREDA¹

STAB DI. O.
Na položaju 9.III.43
U 10 i 30 časova

DRUGU BRANKU² ZA GLAVNI ŠTAB!

Prema vestima koje smo dosad primili od naših izviđačkih patrola izgleda da za danas neće biti nikakve hajke, već je sadašnja situacija ovakva:

Na sektoru našeg I bataljona, u pravcu Ljubljane, nema nikakvih kretanja neprijatelja. Izgleda da je kolona Italijana, koja je išla juče uveče sa mazgama iz Ljubljane Tršćanskom cestom, bila razbijena u sukobu s jednom našom četom koja je pošla da ruši prugu. Mazge su se bez Italijana vratile u pravcu Brda.

Neprijatelj je prošle noći na sektoru Brezje, gde se nalazi naš II bataljon, postavio zasedu ispred Brezja u koju je pala jedna naša jedinica, koja se vraćala sa rekvizicije u 3 sata ujutro i bila razbijena. Neprijatelj je (još u nepoznatom broju) stigao ujutro preko Loškog Hriba u pravcu — Brezje³. Prethodno

® Ivan Dolničar

¹ Original se nalazi u arhivi CK SKS. Kraj dokumenta dopisan je mastilom.

² Jaka Avšič

³ U informativnom izveštaju Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 10 marta 1943 god. navodi se: »Sektor ljubljanskih trupa: — Noću uoči 9-og tek. specijalni diviziski bataljon, pojačan i u

I ie **topom** tukao naše položaje iznad Brezja prema Ključu. Pre-
l ja **poslednjim** vestima i našem izviđanju neprijatelj se ili vrat-
io na polazne položaje ili se pak zadržao negde na Loškom
jlxibu. Odmah smo poslali jake patrole da uspostave kontakt
I sa njim i da ga dalje gone. Prema izveštajima koje smo primili
I u toku današnje noći od naših obaveštajaca nema nikakvih
I važnijih promena na sektoru u pravcu Vrhnika — Horjul —
polhov Gradec itd.

Naša poslednja grupa koja je otišla u Primorsku doživela
^ je hajku u kojoj su dva naša druga bila lakše ranjena. Zbog
deztererstva nekog primorskog partizana Italijani su došli u
logor Primorske čete nezapaženo pored straže i izvidnice, ali
su naši odmah prihvatali borbu. Tačan rezultat o tome još uvek
nemamo. Naša četa je preuzeala transport i odvela ga na odre-
đeno mesto. Izgleda da se stvar otkrila jer su navodno Italijani
otišli noćas prema Podpeči.

Čim dobijemo tačne vesti poslaćemo Vam.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

• **ZA KOMANDANTA**
Danilo Šorović

,

POLITKOMESAR
Keržić Ciril

Drugu Petru⁴ — Noćas u lh alarmirali smo i sve je
spremljeno. Sada je spremnost ograničena do te mere što je
sav materijal spremjen a vani je ostalo samo najnužnije za
rad. Prema svim izveštajima izgleda da ne postoji nikakva veća
Opasnost za napad. Interesuje me koliko ih je poginulo iz ko-
lone.

S. F. — S. N.

Branko

sadejstvu sa formacijom MVAC iz Loga izvršio je prepad u zonu Brezje (TN — DH). U blizini Brezovice patrole kom. bandita su naterane u bekstvo. Naši gubici: jedan ranjen, neprijateljski nisu utvrdeni« (Original u arhivi Muzeja narodnog oslobodenja u Ljubljani).

⁴ Boris Kidrič

OBAVEŠTENJE KOMANDANTA ČETVRTE OPERATIV
ZONE — ŠTAJERSKE OD 20 MARTA 1943 GOD. ZAME.
NIKU KOMANDANTA ZONE O SITUACIJI NA TERE

STAB 4 ŠTAJERSKE
OPERATIVNE ZONE

Na položaju, 20.3.43

*Drugu Skali!*²

1) Veza sa Pohorskim bataljonom još uvek ne postoji. Ne znam još ništa konkretno šta je sa njim. Bio sam i u logoru gdj su se odvijale borbe i ustanovio da su one zaista bile oštr³. Borba je trajala 5 časova. Logor je bio zaista prava tvrđava. Po mome mišljenju žrtve nisu mogle biti tako velike kao što se, naprimjer, priča o njima. O tome svedoče i pohorske drv delje koji su ih prevozili. Ni oni nisu mogli da mi kažu nešto tačno. Prema jednoj od njihovih izjava poginulo je 28 žena, što svedoči o neistinitosti, kad nam je poznato koliko ih je bilo*. Posle povratka, to jest na putu natrag, pojavile su se dve grupe, jedna jača, druga slabija, tražeći vezu.

2) Sada putujem u Ko⁴.... Tamo se stvar, kako se vidi iz izveštaja, dosta povoljno razvija, bilo na polju mobilizacije, bilo na terenu. Na osnovu izveštaja vidi se da su svi naoružani. Tačniji izveštaji uslediće kasnije kada budem to sam ustanovio.

3) Isto tako uspostavljena je veza sa komandirom čete drugom Veličkom⁵. On je sada na svom prošlogodišnjem terenu organizovao novu četu⁶. Ova četa se priključuje Savinjskom bataljonu. Zato drug Aleksandar⁷ treba da uspostavi vezu sa njim i da ode na taj teren. Veza se može uspostaviti preko druga Mrazeka⁸. A drugu Ribci⁹ kaži da ste bili sasvim blizu i da se nije pobrinuo da uspostavi vezu sa njim, što znači da se on negde utvrdio.

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Peter Stante

³ Vidi dok. br. 114

⁴ Korušku

⁵ Lojze Hafner

⁶ Revirska četa

⁷ Milan Cadež

⁸ Anton Zmavc

⁹ Lojze Ribič

I . 4) Sta je sa drugom Simonom¹⁰? Odmah mi javi postoji neka veza da bih odmah mogao da se vratim; ako ne, ostaću I eko vreme ovde, jer tu ima ogromno posla.¹¹
B*¹² 5) Drug. Bor¹³- i Izak¹⁴ sad se privremeno nalaze u Koru-

• 6) Drug Jamski¹⁴ još uvek nije otišao na teren koji mu je bio određen. Do toga je došlo iz razloga što još uvek nemamo 1 goveka koji poznaje teren. Nadam se da ćemo ovo pitanje I uskoro rešiti.

7) Jedan iz zaštite mi se izgubio ili mi je, pak, dezertirao, j to drug Cene. Ako se pojavi tamo, odmah treba da se sasluša. Imajte ga na oprezu.

8) Šaljem ti dva kurira. Sa tim kurirom možeš i ti da dođeš ako imаш tamo sve sređeno i *da istog možeš da napustiš*.

Vidi šta je sa javkom o kojoj smo se dogovorili sa L.¹⁵" Ako uspostaviš vezu sa njom, pošaljite javku više nagore. Ako stupiš u dodir, pošalji mi izveštaj Gl. štaba, poslednje direktive, 1 izveštaj o situaciji kod vas i radiovesti, kako bi ona to donela za mnom na mesto gde sada krećem.

Raport Glavnom štabu pisaću kasnije.

[Primedba:

Naš put bio je i prijatan i neprijatan. Bezbroj puta doživeo sam po koji neprijatan čas, ponekada i dan, kroz bezbroj ležnih smetova koji ovde nisu retka pojava. U međuvremenu imali smo i manje sukobe u kojima smo, u celini uzeto, imali uspeha. Ubili smo dva gestapovca, razoružali jednog žandarma, sukobili se sa nemačkom patrolom kojom prilikom smo ubili kvislinškog komandira a ostalima videli samo pete, dok su ostavili svoga druga da mu na drumu mrznu noge čitavu noć.

U tom sukobu zaplenili smo jedan nov automat sa preko 200 kom. municije, jedan nov pištolj sa municijom, 10 šaržera za puškomitrailjer, 200 kom. jugoslovenske municije, 3 austrij. puške sa nešto municije i 3 kompletne nemačke uniforme. Na našoj strani nije bilo žrtava.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA N^ ODU!

Komandant
Rozman Franc

¹⁰ Janko Sekirnik

¹¹ Drug Stane nalazio se u to vreme na putu za Korušku.

¹³ Boris Cižmek

¹⁴ Dr Franc Povh

" Pelde Eberle; novembra 1943 god. otrovan kao sekretar Sreskog komiteta za Mežicu.

¹⁵ Vera Slander

IZVEŠTAJ ŠTABA KAMNIŠKO-SAVINJSKOG ODREDA
OD 23 MARTA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE
ZONE — ŠTAJERSKE O STANJU ODREDA¹

Položaj, 23.III.1943

Druže Skala!²

Stanje pojedinih bataljona K-S³ odreda je sledeće:

1) Kamniški bataljon. Mislimo da bataljon vrši kako vojne, tako i političke akcije. Ukoliko neka stvar još ne ide dobro. Ti ćeš sigurno učiniti da bude kako treba.

2) Zasavski bataljon. Nalazi se u defanzivi. Vrši samo one akcije koje određujemo naredbom, čak izbegava i veće reviju zicije. Partija je prilično mrtva, dok se SKOJ vrlo živo razvija. Na sastanku BK-a⁴ su bila primljena u Partiju. Drugovi komandnog sastava su istovremeno i članovi Partije, samo ne reaguju otvoreno na defanzivnost. Marok⁵ i ja se trudimo da bataljon pođe u akcije; pre našeg odlaska u Savinjsku Dolinu, naredićemo mu naredbom da izvrši više vojnih akcija. Bataljonu smo oduzeli nekoliko dobrih političkih, u prvom redu vojničkih, kadrova, zbog čega smo naišli na otpor kod štaba, naročito kod Kranjca.⁶ Bataljon (osim likvidacije 1 špijuna koji mu je slučajno pao u ruke) posle moravške nije izvršio ni jednu akciju.⁷

3) Savinjski bataljon. Podeljen je na dva dela. Jedan se nalazi u Mozirskim planinama (19 drugova). Ova četa, kojom komanduje komesar Bor⁸, vrši manje vojne akcije. 7.III poginuo je komandir čete drug Veličko⁹ i još 2 druga. Oni su izgoreli. Bez straže!!! Neopreznost, kao svuda. Četa je likvidirala više denuncijanata i smrtno ranila 1 sturmfirera. Napala je Letuš i zaplenila nešto oružja.

Moral u četi je dobar, samo nedostaju politički i vojni kadrovi. Bor je komandir i komesar u isto vreme. Druga četa

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Peter Stante

³ Kamniško-savinjski odred

⁴ Bataljonskog komiteta

⁵ Alojz Kolman

⁶ Franc Poglajen

⁷ Vidi dok. br. 84

⁸ Dušan Rebolj

Džekova)¹⁰ nalazi se sada kod nas. Danas smo konačno skupili
e a sutra ćemo krenuti sa njima na određeno mesto. Zbog
l&ainih političkih i vojnih grešaka bili smo prinuđeni da pre-
J&rgxne odlučne mere što se tiče komandnog sastava, samo
Ke nezgodno što smo morali sve to preduzeti bez pristanka,
I dnosno kontrole štaba zone. Nadamo se da nismo učinili neku
I veću grešku. Za komandanta bataljona postavili smo Džeka,
koji se od svih aleksandrovac još najbolje pokazao. Drug Alek-
r sander¹¹ je sasvim zatajio. Činio je tako očajne greške da je,
I uopšte, trebalo da ga degradiramo. Pokvario je teren gde god
se pojavio sa svojom četom. Rekvizicije je vršio kod naših
ljudi i uzimao čak novac, zlatne predmete, satove itd., a da o
I raznim veseljima, pijančenju i drugim stvarima i ne pričamo.
Na Aleksandrovo mesto postavili smo druga Staneta¹², koman-
dira iz Kranjčevog bataljona. Njegov komesar je sada Franta¹³,
koji je dovoljno energičan da više ne dode do političkih greš-
ka. Lepe stvari o aleksandrovcima ispričao nam je i Urban¹⁴, sa
kojim smo se sastali juče i dali mu zasada 150 maraka za na-
doknadu štete nanesene našim ljudima. Samo jednom seljaku,
i to našem oduzeli su 600 maraka.

Za komandira 1 čete postavili smo druga Staneta, za nje-
K govog političkog komesara druga Tomaža¹⁵, za komandira 2
čete (mesto Velička) druga Platina¹⁶, a za političkog komesara
druga Mihajla¹⁷. 1 četu smo popunili, odnosno paničare zame-
nilili, dobrovoljcima iz Kranjčevog bataljona, tako da ona sada
broji oko 30, i to dobrih partizana. Svi imaju puške »mauze-
rice« i 1 automat. Moral u ovoj novoj četi je dobar a i vojnih i
političkih kadrova ima dosta.

Dva kurira druga Bora¹⁸, koji su stigli juče, izvestili su
nas o stanju u Sav. Dolini. Zaseda i patrola takoreći nema.
Posada ima još mnogo, mada Vermana nema više. Opasni su
špijuni. Dobrovље su prazne. Po danu se može kretati i seljaci
čak zovu na »tokovec«¹⁹. Inače, seljaci se još nisu odučili da
dostavljaju. Nemci najviše drže pod stražom revire. Tamo je još
uvek vruće.

¹⁰ Rudi Karat

¹¹ Milan Cadež

¹³ Rudi Cemazar

^{1*} Franta Komel

¹⁴ Vili Vresk

¹⁵ Leon Cibic

¹⁶ Alojz Pacek

¹⁷ Ernest Bizjak, poginuo avgusta 1943 god. ispod pl. Cicelj.

¹⁸ Boris Cižmek

¹⁹ Jabukovača

Štabu zone podnećemo iscrpniji raport o stanju u bataljonima ovog odreda kad se vratimo. Ovo pismo je više informativnog karaktera.

Sa pozdravom

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Marok

Cirili

BR. 84

IZVEŠTAJ ZAMENIKA KOMANDANTA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE OD 25 MARTA 1943 GOD.
KOMANDANTU ZONE O STANJU I IZVRŠENIM AKCIJAMA POJEDINIH BATALJONA¹

IV ŠTAJERSKA OPER. ZONA

štab

Na položaju 25.3.1943

Drugu Stanetu²

1 Kuriri sa poštom, koje sam već dugo očekivao, stigli su. Kurir Drago poziva se na Tebe da si mu dao dozvolu da podje na lečenje jer je tobož jako bolestan. Ja u njemu vidim vrlo opasnog zabašanta, zbog čega će ga poslati u bataljon neka se tamo leči.

3 Ja bih veoma rado došao za tobom ali je zasad nemo-1
guće jer je ovde nužno prisustvo jednog od nas. Problema je ovde svakog dana hiljadu koje treba da rešavam. Bataljoni su, naime, prešli u ofanzivu, međutim kod njih još nema one samostalne inicijative koja je veoma potrebna našim jedinicama.¹ Imaju volju za ofanzivu, no ipak još ne znaju povezivati akcije, tj. da iz jedne akcije podu u drugu bez dužeg odmora.

4 Akcije K.B.³ i Z.B.⁴ su sledeće: K.B. je uspešno likvidirao žandarmerijsku stanicu Ihan.⁵ Ubio dva žandarma, razo-

² Mitja Ribičić

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Franc Rozman

¹ Kamniškog bataljona

³ Zasavskog bataljona

⁴ Vidi dok. br. 169

-ižao seosku stražu, zaplenio jedan automat, 26 pušaka, 2 pištolja, 1 sanduk municije, 2 uniforme i nekoliko bombi. Ubio 11 denuncijanata, zapalio 2 mosta, minirao 3 dalekovodna stuba, opalio 12 telefonskih stubova i zajedno sa Z.B. napao Moravče, ede su oba bataljona izvršila akciju čišćenja. U toj akciji bio je likvidiran učitelj, učiteljica, jedan denuncijant i ošišano 8 prostitutki. Likvidirana pošta, opština, štedionica i zapaljen gestapovski automobil. Zaplenjena 1 puška, 1 pištolj, 1 uniforma, 1 roto, 2 pisaće mašine, 2 radioaparata, dosta papira, preko 8000 R.M. i životne namirnice.

Z.B. napao je pratinju autobusa gde je, međutim, zbog sabotaže imao nezgodu i akcija nije uspela. Bila su ubijena samo 2 policajca a i mi smo imali 2 mrtva. Minerski vod pod rukovodstvom druga Slavka⁹ izbacio je iz šina teretni voz između Save i Zagorja. 110 tonska mašina sa 8 vagona se srušila u Savu.

Za to vreme imali smo dve veće hajke koje su, doduše, bile bezuspešne, ali su zakočile našu ofanzivnost.

S.B.⁷ je za to vreme bio tri puta razbijen te se koncentrisao kod nas, odakle je ponovo bio poslan natrag. Drug Bor⁸ sa svojom patrolom sastao se sa Veličkom". Mi smo odmah poslali bataljon za njim, ali pre no što je bataljon stigao do javke bio je razbijen i razbijen se vratio. Drug Marok¹⁰ je odmah formirao bataljon od 50 ljudi, postavio za komandanta bataljona druga Zeka¹¹ i sam pošao sa njima na put. Ja sam se za to vreme nalazio u K.B. i za tu reorganizaciju saznao sam tek sinoć. Mene drug Marok nije ni o čemu obavestio, i pored toga što je za to imao dovoljno vremena i što smo imali ugovorenu vezu. i Pozvaću ga zbog toga na raport jer on bez znanja štaba zone ne može vršiti degradacije komandanata bat., on može dati samo predlog. (Drug Aleksandar¹² je naime bio ranjen i sada je komandir čete kod Kranjca¹³).

5 Drug Simon¹⁴ je izvršio svoje kružno putovanje bez uspeha. Putovao je preko Hrvatske i stigao u Dolenjsku, odakle nam je javio gde se momentano nalazi.¹⁵ Verovatno će se vra-

⁴ Franc Škerjanc

⁷ Savinjski bataljon

* Dušan Rebolj

* Lojze Hafner

¹⁰ Alojz Kolman

¹¹ Rudi Karat

¹³ Milan Cadež

" Franc Poglajen

¹⁴ Janko Sekirnik

¹⁵ Vidi dok. br. 43

titi sa Tomažem¹⁰. Drug Risto¹⁷ je poslao kurire koji su n^ obavestili u kakvoj su se situaciji nalazili preko zime. Nisu izvršili nijednu vojnu akciju a i moral je spao na nulu. Zbog toga smo sa drugom Tomažem pozvali u štab Rista i Vojka.¹⁸ Na njihovo mesto postavili smo, međutim, druga Zidara¹⁹ i Bogu⁰.

Tamo se nalazi ukupno svega 14 ljudi. Veza sa Modrasom²¹ i Milošem²² ne postoji.

6 U Korušku smo pre 10 dana poslali 14 ljudi na čelu sa drug. Lenartom²³. Za vezu je ugovoren.

Druge javke ne mogu da ti dam jer nema Lojske²⁴ te je ovaj teren nekontrolisan.

I mi nemamo radiovesti jer je Petru eksplodirala mina u džepu te je podlegao.

Šaljem ti svu literaturu kojom raspolažem. Javi potrebu za literaturu, tj. koliko je treba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Skala^{8*}

¹⁰ Dušan Kveder

¹⁷ Franc Mazovec

¹⁸ Jože Babič

²⁰ Anton Ljubič

²⁰ Božidar Gorjan

³¹ Ivan Skvarča, narodni heroj. Poginuo 20 decembra 1943 god.
u St. Petru na Bizeljskom.

²² Milan Zakšek

^{2a} Franc Pasterk

²⁴ Vera Slander

" Peter Stante

NAREDBA ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA OD 26 MAR-
TA 1943 GOD. O POSTAVLJENJU ČLANOVA ŠTABOVA U
POJEDINIM JEDINICAMA¹

STAB DOLOMITSKOG ODREDA
p Na položaju 26.3.1943

N A R E D B A

Zbog reorganizacije u našem odredu postavljamo sledeći
mandni sastav:

1 bataljon	Komandant drug Svarun, ² dosadašnji komandir 1 čete I bat. Zam. komandanta drug Iskra, dosadašnji komandant 3 bataljona . Politkomesar drug Marko. ³ dosadašnji politkomesar 3 čete 1 bat. Zam. politkomesara drug Aljoša ⁴
2 bataljon	Komandant drug Mirko ⁵ Zam. komandanta drug Maks, ⁶ dosadašnji obaveštajac 3 bataljona Politkomesar drug Janez, dosadašnji politkomesar 3 bataljona Zam. politkomesara drug Milko. ⁷

Obaveštajci: «

1 bataljon	drug Miha ⁸ dosadašnji obaveštajac istog bataljona,
2 bataljon	drug Šimben. ⁹ dosadašnji obaveštajac istog bataljona

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Rudolf Hribernik

² Marko Simčič

* Anton Šraj

³ Mirko Cepelnik, poginuo maja 1943 god. kod 2užemberka u Dolenskoj.

⁴ Miro Pere

⁵ Milko Goršič

* Lojze Filipič

⁶ Ivo Serajnik

Intendanti:

1 bataljon drug Nedelko,¹⁰
dosadašnji intendant 1 čete I bat.
Zam. drug Istok¹¹

2 bataljon drug Avgust
Zam. drug Bine

Za intendanta odreda postavljamo druga Tolstita,¹² dosadašnjoj intendanta 1 bataljona.

Za zamenika intendanta postavljamo druga Francita.¹³

Za komandira 1 čete 1 bataljona postavlja se drug Miloš,¹⁴ dosadašnji mitraljezac 3 čete 1 bataljona.

Za politkomesara druga Božu,¹⁵ partizana ove čete.

Za komandira 2 čete 1 bataljona postavljamo druga Ristu.¹⁶

Za politkomesara druga Janka,¹⁷ politkomesara 3 čete 3 bataljona.

Isto tako se menja komandni sastav četa u 2 bataljonu.

Vodnike, desetare i politdelegate neka odrede štabovi bataljona što pre.

Komandant Rade Pehaček	Načelnik štaba Danilo Šorović	Politkomesar Branko S. Karapandža
---------------------------	----------------------------------	--------------------------------------

¹⁰ Anton Dragar. poginuo u jesen 1943 god. u Slovenačkom Primorju.

¹¹ Aleš Stanovnik

¹³ Franc Pezdir, poginuo 10 aprila 1943 god. na Hruševu ti Beneniškoj grapi.

¹⁵ Franc Malovašić

¹¹ Milan Zabukovec, narodni heroj

¹⁵ Božo Sever, umro posle rata.

" Franc Verbič

¹⁷ Janko Mehle

BR. 86

CAOPSTENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE ON 3 APRILA 1943 GOD. O BORBAMA I USPESIMA SLO- VENACKIH PARTIZANSKIH JEDINICA¹

Položaj, 3.4.43

GLAVNI STAB NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA SLOVENIJE JAVLJA:

Od 22.1.43 naše brigade zadaju neprijatelju udar za udarom, pokazuju u ogorčenim borbama veliku udarnost, prodornost i operativnu sposobnost i, istovremeno, otimaju neprijatelju značajne količine [oružja].

f 29.1.43 naše brigade krenule su na hrvatsku teritoriju sa namerom da, u duhu naređenja koje je izdao Vrh. komandant drug Tito, u toku ofanzive nemačkih i talijanskih divizija i Povelječevih i Mihailovičevih bandi, rasterete zajedno sa tamošnjim brigadama, centralne snage Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Stab Dolenjske operativne zone je, zajedno sa štabom IV Hrv. udarne brigade i 13 Proleterske brigade osnovao zajednički operativni štab.²

3 bat. 3 Udarne brigade i 3 bat. 4 Hrv. udarne brigade napali su 30.1.43 prednje položaje talijanske divizije. Naš bataljon, koji je napadao, zauzeo je kod sela Dvorišče vinski podrum i još jednu zgradu u kojoj su se utvrđili fašisti sa označkom »M«. U borbi je poginulo 16 fašista. Naši su zaplenili 1 teški mitraljez »bredu«, 1 puškomitraljez, 1 laki minobacač, 6 pušaka i mnogo druge vojne opreme. Zatim su snage 2 i 3 Udarne si. brigade i 1 bat. 13 Proleterske brigade koncentrisano napale sve položaje neprijatelja. Čitavu noć i čitav sledeći dan neprijatelj se nalazio blokiran pod stalnim nadzorom naše mitraljeske vatre. Sledeće noći naše snage su ponovo napale neprijatelja i razbile čitavu diviziju. Neprijatelj je imao preko 300 mrtvih i još veći broj ranjenih. Naši su zaplenili 350 pušaka, 1 teški mitraljez, »bredu«, 2 tromblona, veliku količinu municije za puške i mitraljeze, nekoliko stotina bombi... preko 200 komada vojničkih čebadi preko 100 šatorskih krila, 23 mazge, mnogo sanitetskog materijala, 1 radio predajnu stanicu i mnogo druge vojne opreme. General Gambara, koman-

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Vidi dok. br. 32

dant talij, oružanih snaga u Sloveniji, koji je lično komandovao operacijama talij, divizije jedva se spasao i pobegao u Novo Mesto. Borba koja je trajala više časova bila je vanredno oštra. Naši su imali osam mrtvih i 32 ranjena.³

9.2. [3] Udarna brigada razrušila je u neposrednoj blizini Karlovca oko 400 [metara] pruge. Istovremeno, ona je odbila 2 talij, ispada iz Karlovca. U tim borbama ona je zaplenila 200 kgr. kože za cipele, nešto pušaka i municije.

U noću između 13 i 14, 2 Udarna brigada razrušila je, zajedno sa hrvatskim snagama, prugu između stanica Domagović i Lazine. U tim akcijama su . . . napale putnički voz koji je stigao iz Zagreba, pobile oko 50 . . . i legionara, među njima 3 talij, oficira (jednog . . . sta . . . aške vazduhoplovne oficire. Istovremeno naši su zarobili 23 Talijana, 18 domobrana i 2 ustaška civilna funkcionera. Borba naših brigada u Hrvatskoj . . . le veliki uspeh ne samo sa vojnog gledišta, nego i obzirom na međusobno zbljenje naših b[rigada sa hrvat]skim oslobođilačkim snagama.

Pleterje [Odmah] posle dolaska iz Hrvatske naše udarne brigade napale su polo[žaje] . . . iko u Pleterju. Pleterski manastir pretstavlja sam po sebi [uporište] koje je bilo naročito utvrđeno raznim bunkerima u brojnim i dugačkim hodnicima. Smeli podvig naših brigada, uz saradnju 13 Hrvatske proleterske brigade, isterao je belogardiste iz manastira koji su se [izvukli] pomoću talij, tenkova i oklopnih automobila. Drugoj našoj brigadi pošlo je za rukom da neprimećeno pređe 3 m visoki zid i da se približi unutrašnjim zgradama u kojima su se utvrđili belogardisti. Manastir Pleterje sačinjava preko 60 zgrada, međusobno povezanih visokim zidom, gde su se isto tako očajno* branili i, pošto drugi put nije bilo moguće zauzeti pojedine zgrade, naši su morali da ih zapale. Ukupno je izgorelo 16 kućica i privredne zgrade. Glavna zgrada, crkva i drugi objekti ostali su nedirnuti. Borba je trajala bez prestanka 43 časa. Neprijatelj je držao pod vatrom položaje naših jedinica, susedna sela gađao topovima i bombardovao iz vazduha. Belogardisti su došli u takvu situaciju da bi sledeće noći bili uništeni da okupator nije uspeo da im dođe u pomoć sa tenkovima 1 oklopnim automobilima i tako spase svoje [jedinice]. Posle panici nog bekstva neprijatelja naši su napustili manastir i našli... kih pušaka, 2 sanduka pušaka, 5 kgr. topovskog baruta, 2 poljske... žicu, nešto sanitetskog materijala i oko 100 ofanzivnih bombi. Neprijatelj je imao 138 mrtvih, među njima 60

¹ Vidi dok. br. 134, 102 i 103

Talijana, i priličan broj ranjenih. Naši gubici iznose 12 mrtvih i 17 ranjenih.

Napad na tako utvrđenu manastirsku zgradu je tako reći drskost. Ali, njegov uspeh svedoči o snazi, sposobnosti i istrajnosti naše vojske. Stanovništvo okolnih sela je sa -najvećim interesovanjem pratilo našu borbu. Ono je odahnuло пошто су belogardistički teroristi bili proterani iz Pleterja. A i monahe smo oslobođili nečuvenog belogardističkog terorizma. Doznali smo da su beli dovodili žene u manastir, uz nemiravali i ometali monahe u noćnim molitvama, zagadili sav manastir i pokrali sve što je bilo moguće skinuti i odneti. Manastir nismo zapalili, mada je još uvek postojala mogućnost da se belogardisti ponovo usele u njega.⁴

Suha Krajina. U noći između 15 i 16 marta naše brigade prešli su Krku sa namjerom da očiste Suhu Krajinu od seoskih straža. Pokazalo se da su se u međuvremenu bivše seoske straže već pretvorile u prava utvrđena uporišta pod talijanskom komandom. Selo Ambrus bilo je skoro čitavo pretvoreno u tvrđavu jer su talijanske i belogardističke posade bile smeštene u raznim kućama. Naši borci su već u toku noćne borbe uspeli da isteraju neprijatelja iz bunkera, kuća i župničkog doma. Neprijatelj se sklonio u dobro utvrđenu školsku zgradu. Oko 10 časova okupator je nastojao da dođe u pomoć opkoljenima iz Zagradeca. Ali Prvi i Drugi bataljon razbili su u odlučnom jurišu kod Sv. Petra Talijane i naterali ih u panično bekstvo. Poginulo je 11 Talijana i 3 belogardista. Naši su zaplenili 3 teške i 3 lake »brede«, 20 pušaka, 1 laki minobacač, 6000 metaka i mnogo druge vojne opreme. Među narodom se pričalo da je Zagradec ostao nekoliko dana bez automatskog oružja. Borba za potpuno uništenje ambruške posade se produžila. Selo smo spalili pošto su naši bili napadnuti skoro iz svake kuće u Ambrusu i pošto se skoro svuda moglo naći oružje. Osim škole nijedna zgrada nije ostala čitava. Vode belogardista iz sela su uništeni. Neprijatelj je neverovatno brzo reagovao i slao pomoć sa raznih strana. Tukao je, besan, topovima naše položaje i obasipao susedna i obližnja sela avionskim bombama. U predvečerje okupatoru je pošlo za rukom da pojača posadu u Ambrusu sa oko 500 vojnika, sa više topova i minobacača. 2 i 4 brigade napale su rano ujutro kako ne bi dale neprijatelju da predahne. Na naš smeli napad odgovarao je najjačom vatrom. Preko dana naše snage su spretno manevrisale i sprečile neprijatelja da razbijje i opkoli naše jedinice. Na bojištima oko

⁴ Vidi dok. br. 154, 155, 102 i 103

Ambrusa pognuto je oko 100 fašista i belih. Zaplenili smo veći broj pušaka, mnogo municije i druge opreme.

U Korinju bilo je ubijeno oko 10 belogardista a kod Hočeva oko 20 Talijana i belogardista.

19.3. rano ujutro, veća talijanska kolona kretala se šumskim grebenima u pravcu sela Plešivice. Prva udarna brigada sačekala ih je na položajima, razbila ih posle veštog i odlučnog manevrisanja i, u sjajnom jurišu, naterala u panično bekstvo. Bili su to sami odabrani dobrovoljci i fašisti. Pognuto je oko 100 fašista i 6 oficira, među njima jedan kapetan. Na bojištu su ostavili 3 teška bacača sa većim brojem mina, 2 teške »brede«, preko 100 pušaka, 10 pištolja, stotine bombi, nekoliko hiljada metaka, dosta sanitetskog materijala i mnogo druge vojne opreme. Naši gubici su iznosili u toj borbi svega 2 mrtva i 10 ranjenih. Drugovi Pero Popivoda i Dak¹ odlučno su uticali na tok borbe svojim spretnim manevrisanjem i junaštвom.

U noći između 19. i 20. 3. brigade su se prebacile prema Starom Logu. Druga udarna brigada² iskoristila je kod Smuke Široko postavljenu zasedu, zauzela 2 bunkera i zaplenila 1 tešku »bredu«, veću količinu municije i nešto pušaka. Pognuto je najmanje 10 Talijana iz Sinja i Hočeva³ prema Starom Logu. Motorizovano odeljenje sa kamionima i jednim tenkom zaustavilo se ispred Starog Loga. Kod Starog Loga je Druga udarna brigada⁴ u jurišu naterala Talijane u bekstvo. Opet je pognuto preko 20 Talijana dok smo 7 njih zarobili. Drugarica Ančka,⁵ politički delegat u Prvom bat. 2 udarne brigade,¹⁰ sama je razoružala i zarobila 3 Talijana. Talijani su u svome bekstvu ostavili sledeći plen: 1 tešku i laku »bredu«, 20 pušaka, 1 teški minobacač, mnogo municije, bombi i druge opreme. Zapaljen je i 1 kamion. Istoga dana Četvrta udarna brigada napala je kamione koji su dolazili iz Kočeva. Jedan kamion bio je onesposobljen a posada je pretrpela tešku vatrnu. Doznali smo da su u Kočevju sahranili 4 oficira i 7 vojnika.

Za vreme našeg boravka neprijatelj je bombardovao zapaljivim bombama sledeća sela: Visejec (potpuno spaljeno), Hrastov Dol (potpuno spaljen), Kamni Vrh (delimično spaljen), Primča Vas (dve kuće spaljene), Višnje (potpuno spaljene), Vrh (ostalo svega nekoliko kuća), Lopata (spaljeno skoro pola sela).

¹ Stane Semič

² Odnosi se na Treću Udarnu brigadu.

³ Odnosi se na Hinje i Kočevje.

⁴ Odnosi se na Treću Udarnu brigadu.

⁵ Ančka Devetak

⁶ Odnosi se na Treću Udarnu brigadu

Zbog izdajstva i otvaranja vatre na naše borce iz kuća zapalili Eno selo Ambrus, Bakerc i jednu kuću u Korinju. Ma koliko ^{na}s izdajničke novine klevetale zbog paljenja kuća, Suha Krajina dobro zna ko je pravi palikuća.

Akcija u Suhoj Krajini imala je veliki uspeh. Na bojištima je ostalo najmanje 350 mrtvih fašista i belogardista. Zahrobljeno je bilo 25 i mnogo ranjeno. Ukupno je bilo izbačeno iz stroja 700 vojnika. Brigade su zaplenile 7 teških i laka »breda«, 3 teška i 2 laka minobacača sa velikom količinom mina, preko 200 pušaka, ogromnu količinu municije i bombi i vise kola vojne opreme.¹¹

Naši dalji uspesi: 23 o. g. naše brigade prebacile su se zap. od Ribnice. Neprijatelj je ponovo pokušavao da nas potisne iz neposredne blizine Ribnice. 25.3. došlo je do sukoba kod Dana na grebenu iza sela Zadolje. Opet su dejstvovali topovi kao da su se opkladili, ali uzalud. Naše brigade naterale su Talijane u divlje bekstvo. Talijani su bežali sve do kasarni.

26.3. Druga i Treća udarna brigada susrele su jaku neprijateljsku kolonu koja je imala zadatak da nas napadne iza leđa. Posle dvočasovne, odlučne i dobro vođene borbe neprijatelj je doživeo u blizini Jelenovog Zleba svoj dosada najteži poraz u našoj zemlji. Posle opkoljavanja i smrtonosnog juriša, otpor neprijatelja bio je slomljen i skršen. Na bojištu smo našli preko 200 mrtvih. Još ne znamo koliko je neprijatelj imao gubitaka u toku borbe, niti koliko je svojih vojnika izvukao iz vatre, ni koliko je imao ranjenih. Plen iznosi: 6 teških i 10 laka »breda« sa velikom količinom municije, 153 puške, 6 pištolja, 2 teška minobacača sa nišanskim spravama, 75 šatorskih krila, 75 komada čebadi, 2 kompletne radio predajne stanice i mnogo sanitetskog i vojnog materijala. Naši su imali 4 mrtva i 20 ranjenih. U ovoj kratkoj i odlučnoj borbi naši boriči pokazali su se kao pravi heroji, dok su njihovi rukovodioci svojim spretnim manevrivanjem dokazali da je sa odlučnošću i opkoljavanjem moguće slomiti i te kako veliku neprijateljsku nadmoćnost.¹²

¹¹ O akcijama u Suhoj Krajini vidi u dok. br. 102, 103, 177, 178, 179, 183, 187, 190, 181 i 180

¹² O borbama u Jelenovom Zlebu vidi u dok. br. 102, 103, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 200, 202, 198 i 199

**IZVEŠTAJ ŠTABA ZASAVSKOG BATALJONA KAMNH
ŠKO-SAVINJSKOG ODREĐA OD 3 APRILA 1943 GOD. ZA-
MENIKU KOMANDANTA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE
— ŠTAJERSKE O NAPADU NA GESTAPOVSKU ŠKOLU U
PONOVICAMA¹**

**STAB
ZASAVSKOG BATALJONA
IV OPER. ZONE**

Na položaju 3.IV. 1943

ZAM. KOMANDANTA IV OPERATIVNE ZONE

U vezi Tvoje naredbe od 2.IV.43² javljamo sledeće:

1) Bataljon za transport preko ima 28 ljudi. Ti ljudi su sasvim nenaoružani.

2) U bataljonu je ostalo 94 sa puškama, 3 mitraljesca, 12 naoružanih pištoljima od komandnog kadra.

3) Nemamo veze sa Savinjskim bataljonom: drug Marok® još se nije vratio.

4) Ljude iz Kamniškog bataljona nači ćemo uveče na javki.

5) Dobili smo tačne informacije da se uskoro spremaju hajka. Hoćemo li mi čekati ovde, da pošaljemo nenaoružane preko ili treba da se nekuda povučemo?

6) Tok akcije: Prema podacima drug. Hrasta i Andreja napravili smo plan za napad. Da su te informacije bile takve kakve je dao Hrastu onaj iz Ponoviča⁴, akcija bi 100% uspela. Pošto je, međutim, raspored soba bio sasvim drukčiji, početni upadni napad bombama i mitraljezom nije potpuno uspeo jer su se naoružani gestapovci branili još iz druge sobe za koju nismo pravovremeno saznali. Došlo je do borbe u trpezariji i sobama. Samo je malo trebalo da ih uništimo kada je drugu Franti⁵ ispala iz ruke upaljena bomba, našto su istrčali iz trpe-

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani

² Naredba nije sačuvana.

¹ Alojz Kolman

³ Stane Smrekar, koga su Nemci uhapsili i poslali u gestapovsku školu u Ponoviče. Bio je povezan sa partizanima 1 dao je sve podatke i ugovorene znakove, tako da su mogli izvršiti napad.

⁴ Franta Komel

-grije u hodnik. Gestapovci su tada jurnuli u trpezariju, nismo Uj više mogli suzbiti jer su oba mitraljeza otkazala a mitraljeze Marko bio je ranjen od bombe u nogu. Tada se na hodniku i na stepenicama zametnula borba koja je trajala 1/2 sata. I dalje smo ih tukli bombama, kad se pozadi na gornjim stepenicama pojavio nastojnik zamka i iz automata počeo tući po E hodniku. Bili smo obasuti vatrom spreda i pozadi i istrajali smo samo još na stepenicama. Pošto smo se tako borili do 3 h ujutro i uvideli da neće biti ništa, povukli smo se.

Uzrok neuspeha je: netačni podaci od Hrasta iako mu je [drug] iz Ponoviča potpuno tačno objasnio. A drugo, ona nesrečna Frantina bomba, kada su naši morali da napuste trpezariju u momentu kada su gestapovci već bili pri kraju.

Mislili smo da će moći zapleniti oružje, ali opet ništa, osim jedne puške.

Postoji još i ovo: bombaši su u trpezariji već imali u rukama 11 pušaka i 2 automata, ali ih nisu uzeli jer su računali da će već sve pokupiti na kraju kada ih sve pobiju. Na povlačenje zbog naše bombe, naravno, niko nije računao.

Nemamo ništa drugo da Vam javimo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Berkopac Josip

Komandant
Janez Kranjc⁶

⁶ Franc Poglajen

ZAPOVEST OPERATIVNOG ŠTABA SLOVENACKIH I HRVATSKIH BRIGADA OD 9 APRILA 1943 GOD. ZA NAPAD NA SINJI VRH¹

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Ogulin i Novo Mesto 1 : 100.000)

Prema dobivenim podacima u Sinjem Vrhu nalazi se neprijateljska posada u jačini 92 fašista; u Vinici nalazi se oko 150 talijanskih vojnika; u Dragatušu nalazi se oko 300 talijanskih vojnika; u Črnomelju nalazi se oko 1.500 starijih talijanskih vojnika i regruta i oko 130 bjelogardista, pored toga nalazi se oko 50 karabinjera, fašista i finansa; u Starom Trgu nalazi se oko 150 talijanskih vojnika.

XIII Proleterska N.O.U. brigada »Rade Končar« i IV SLOVENSKA U.B. »Ljube Sercera« i I odred V Op. zone noću 10 na 11 ov. mj. izvršit će napad i uništenje neprijateljske posade u Sinjem Vrhu². Početak napada odredit će se naknadno.

Za izvršenje ovoga zadatka

N A R E Đ U J E M O :

1) XIII Proleterska N.O.U. brigada »Rade Končar« sa jednim svojim bataljonom izvršit će napad na neprijateljsku posadu u Sinjem Vrhu. Sa ostatkom snaga postavit će se na položajima sjeveroistočno od Sinjeg Vrha oko k. 481, od kojih će snaga odvojiti potreban deo za obezbeđenje iz pravca Vinica, koje će se postaviti na položaju Razvoj (k. 391 — k. 269).

2) IV Slovenačka U.B. »Ljube Šercera« sa jednim bataljom napast će neprijateljsku posadu u Sinjem Vrhu. Ostatak snaga nalazit će se prikupljen na položajima između Tomineca (k. 662) i Zlavnika (k. 644), od kojih će snaga isturiti dijelove u zasjedama za osmatranje pravca prema Suhoru i Dragatušu, kao i potrebne dijelove za osmatranje pravcem koji vodi od Tanče Gore na pravcu k Starom Trgu.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg br. 9/1, k. 1472).

* U izveštaju Komande Jedanaestog armorskog korpusa od 12 aprila 1943 god. kaže se: »9) Ustaničke grupe u zasedi u mjestu Draga (XN—BH) koje su izvršile akciju uznemiravanja protiv posade u Sinjem Vrhu (XN—BH) bile su raspršene i proganjene od posadnih jedinica, koje su odmah intervenisale.« (Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta).

3) I Odred V Operativne zone postavit će se na položajima oko Zlavnika (k. 659), isturajući potrebne snage za osmatranje pravca od Starog Trga, koje će se postaviti na položaj n a oko k. 353, istočno od sela Donje Radence.

4) Pošto će se detaljno izviđanje terena i određivanje načina napada sa određenim snagama izvršiti naknadno, to će u toku današnjega dana štabovi određenih jedinica i štabovi onih bataljona koji neposredno učestvuju u napadu doći danas najdalje do 17 časova na položaj istočno od Sinjeg Vrha (k. 481) radi osmatranja i dogovora o načinu rada jedinica u akciji.

5) Previjalište za sve jedinice nalazi će se u selu Vukovci, odakle će se vršiti dalja evakuacija preko Kupe za bolnicu.

6) Znaci raspoznavanja noću 10 na 11 tek. mjeseca su:
Kundak—Kupa.

7) Mjesto štaba odrediti će se naknadno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Štab Operacije:

M. Belinić

pol. komesar

M. Šaranović

Vlado Maletić

kdt

BR. 89

IZVEŠTAJ ŠTABA PRVOG KORUŠKOG BATALJONA OD 10 APRILA 1943 GOD. ŠTABU ČETVRTE OPERATIVNE ZO- NE — ŠTAJERSKE O AKCIJI NA MEZICU¹

Na položaju 10.4.1943

VOJNI IZVEŠTAJ I KORUŠKOG BATALJONA O AKCIJI NA MEZICU

3.4.43 I Koruški bataljon zajedno sa zaštitom štaba napao je varoš Mežicu². Postavljene su zasede na svim važnim prilazima, blokirana je žandarmeriska stanica, bioskopska sala i magacin sa oružjem.

Odmah posle dolaska naših drugova na trg započela je bbrba sa žandarmima, domaćim naoružanim izdajnicima i po-

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Vidi dok. br. 203

licijom koja je poslata u pomoć iz Crne. Borba je trajala do povlačenja.

Likvidirana su 4 izdajnika i to: 2 šturmfirera Zupane Franc i Sirec Edmund, i dva dobrovoljca SS Pojar Janko i Koprivnik Jože. Potpuno je uništen i za dalju upotrebu onesposobljen kinoaparat i film. 1

Posle izvršenih dela u bioskopskoj sali otvoren je magazin sa oružjem i spremom.

Plen: 30 austrijskih pušaka sa 300 kom. municije, parabellum sa 130 kom. municije, 1 pištolj kal. 6.35, 27 nemač. vojničkih ranaca, 22 čuturice, 35 šatarskih krila, 15 torbi, 6 busola, 8 bajoneta, 17 fišeklija, 4 sanitetske torbice, 1 kompletna ambulanta, 14 pari cipela, 2 para čizama, 15 čebadi, 43 opasača, 10 uniformi, 9 porcija itd.

U borbi su poginula dva policajca, a nekoliko je bilo ranjeno. S naše strane dva ranjena.

Posle završene akcije bilo je, u redu izvršeno povlačenje, i pored toga što su Nemci već prodrli na trg. Reakcija na akciju u Mežici bila je velika.

Koruška jedinica je mlada, njeno ljudstvo sačinjavaju novi borci, mobilisani u proleće. I pored toga su se ovi partizani sjajno poneli kako u akciji tako i u povlačenju i prilikom teškog probijanja kroz nemački obruč, zbog čega zaslužuju pohvalu. Napadom na Mežicu, koja se nalazi na teritoriji Koruške, bio je Nemcima zadan težak udarac. U Koruškoj su se pojavili partizani i izvršena je prava velika uspešna vojnička akcija. Nemci su veoma ljuti što se partizanska borba proširila i na korušku stranu jer se i u Koruškoj pojavio oslobođilački pokret OF. Nemci svim snagama hoće da uguše značaj naše borbe koja se širi među koruškim Slovencima. Nemci se mnogo boje za Korušku jer dobro znaju da svaka partizanska akcija otvara oči koruškim Slovencima. Znaju da je došao kraj njihovoj demagogiji i da ie sve veće povezivanje naroda u slovenačku partizansku vojsku, koja se digla ispod Pece da brani prava svog naroda i svoje koruške zemlje. Međutim i za nas Slovence prodor naših partizana u Korušku je od velikog i važnog značaja. Akcija na Mežicu bila je istovremeno i manifestacija slovenačke narodne svesti koja je nacionalno i socijalno potlačenom koruškom Slovencu otvorila oči i pokazala put u lepšu budućnost. Partizani Koruške Slovenije, sinovi koruške zemlje, međutim, zalog su za novi i lepši život.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
otsutan

Politkomesar
Čižmek Boris (Bor) s. r.

T7VEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTABA
FRSKIE OD 12 APRILA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU
NOV 1 PO SLOVENIJE O AKCIJAMA ZAŠTITE ŠTABA I
KORUŠKOG BATALJONA¹

STAB IV OPERATIVNE ZONE
cf/JVENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA

Na položaju, 12.4.1943

VOJNI IZVEŠTAJ
ŠTABA IV OPERATIVNE ZONE

I. Akcije zaštitne jedinice štaba IV operativne zone

- 8.3.42 Ubijen gestapovac Ceplan Anton iz Rečice na Savinji.
- 9.3.42 U kući u Dovžama iznenađen i razoružan nemački žandarm.
Plen: 1 austrijska puška sa municijom i 1 pištolj sa municijom.
Istovremeno sukob sa nemačkom patrolom koja se u panici povukla.
Ubijen komandir mislinjske žandarmeriske stanice.
Plen: Nov automat sa preko 200 kom. mun.
Nemačka patrola je u bekstvu odbacila: 2 austrijske puške sa pripadajućom mun. i 10 punih šaržera za puškomitraljez.-
Isto veče bila su skinuta i razoružana tri nemačka vojnika.
Plen: 3 kompletne nemačke uniforme.
- 13.3.42 Ubijen tajni policajac Kotnik Gotfrid.
- II. Akcije Koruške jedinice
- 15.12.42 Vojna i ekonomski akcija na Solčavu. Razoružan policajac, zaplenjena puška sa mun. Uništena opštinska arhiva i pošta.
- 5.1.43 Likvidiran denuncijant i nemački špijun Pernat Jur.

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Vidi dok. br. 82

- 10.1.43 Ubijen gestapovac.
U okolini Železne Kaple i Črne zaplenjeno više 1® vačkih pušaka i nemačkih uniformi.
- 9.3.43 Likvidiran provokator i izdajnik partizan Bolte¹ (Senegačnik Miha).
- 10.3.43 Zaplenjena nemačka uniforma.
- 11.3.43 Likvidiran nemački doseljenik Grič iz Labud doline, član NSDAP, učesnik puča u Austriji, kovan sa dva krsta za zasluge u borbama u f škoj 1919 g.
Likvidiran publicista Dr Bela Benšik Bočkaj, đarski vazduhoplovni kapetan, komandant eskad le, meteorolog, filozof, ideolog nationalsocia docent i stipendista Berlinskog univerziteta.
Plen: 2 pištolja sa mun., dve lovačke puške, dvi saće mašine, oficirska uniforma.³
- 15.3.43 Ispod Olševe u pravcu Solčave sukobili se tri sa nemačkim zasedama. Nakon juriša, prva za naterana u bekstvo.
- 23.3.43 Sukob sa nemačkom patrolom u dolini **Koprivne**. Nemci su bili naterani u bekstvo. Ubijena dva darma, dva ranjena.
Naši u svim tim akcijama nisu imali gubitaka.;
- 3.4.43 Akcija na Mežicu. Likvidirana 4 izdajnika: 2 šturm-firera Zupane Franc i Sirec Edmund i dva dobrevoljca SS Pojar Janko i Koprivnik Jože. U borbi ubijena 2 policajca a više ranjeno.
Plen: 30 austr. pušaka sa 300 kom. mun., 1 parabellum sa 130 kom. mun., 1 pištolj, 37 ranaca, 22 čuturice, 35 šatorskih krila. 15 torbica, 6 busola, 8 bagoneta, 17 fišeklija, 4 bolničarske torbice, 1 kompletna ambulanta, 14 pari cipela, 2 para čizama, 15 komada čebadi, 43 opasača, 10 uniformi i 9 porcija⁴.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rozman Franc

Za politkomesara
Dušan Kraigher

¹ Vidi dok. br. 175

² Vidi dok. br. 91 i 92

«VEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAB
rRSKE OD 12 APRILA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV
PO SLOVENIJE O SITUACIJI U KORUŠKOJ I ŠTAJER-
E C SKOJ¹

STAB IV OPERATIVNE ZONE
ct/WENACKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA

Položaj, 12.IV.1943

R A P O R T

GLAVNOM ŠTABU SLOVENACKE NARODNOOSLOBODI-
LACKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA

Posle konferencije terenskih i partizanskih aktivista KP na području Savinjskog odreda (20 i 21 febr. 1943) otišli smo, drag Stane sa zaštitnom jedinicom štaba, a drug Jug preko te- renskih radnika, u Štajersku². Drug Stane je dva puta tražio bataljon ili barem pojedine partizane Pohorskog bataljona na samom Pohorju. Pritom se zamalo nije desilo da »se sastane« sa tajnim policajcima (oko 150 Nemaca i Slovenaca) koji su ga tražili preobučeni u partizane i pod firmom PB³. Drug Stane je htio da se s njima sastane, ali su ga seljaci blagovremeno ^zorili da su ti »partizani« krajnje sumnjivi. Prilikom rekvi- J^nya hrane oni su se pozivali na Staneta i tražili vezu sa rjim. Seljaci su Staneta doduše potražili, ali ne zato da bi ga ^đali, nego da ga upozore na opasnost, i primili uputstva kako treba da se ponašaju.

Drug Stane je zatim otišao u Korušku, izvršio sa koruškim izanima akciju na Mežicu⁴ i reorganizovao bataljon.

Drug Jug je u međuvremenu dva puta obišao revirske aktiviste, dva puta donje savinjske (Zabukovica) i gornje sa-

¹ Kopija originala nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobo-đerja u Ljubljani.

² Konferencija terenskih radnika i političkih aktivista iz jedinica *ana je kod seljaka Osoleta iznad Desena. Konferenciji su, kao tstavnici Četvrte operativne zone Štajerske, prisustvovali komandan Franc Rozman-Stane i politički komesar Dušan Kveder. PK KP Štajerske zastupao je Dušan Kraigher-Jug, a PK SKOJ-a Vera Slan-drova-Lojkza.

³ Pohorskog bataljona

⁴ Vidi dok. br. 90

vinjske aktiviste i sastao se, 8. IV. u Koruškoj sa drugom Strenom. Obojica smo u međuvremenu poslali svaki po kratak izveštaj drugu Skali⁵ koji je ostao na našem zimskom terenu".

I. Koruška :

a) Mala jedinica (11 ljudi) koja se u novembru prema na ređenju štaba (drug. Tomaža⁷ i Skale) usidrila u Koruškoj, razvila se, pošto su joj se priključili Koruščani, koji je trebalo jih odu u »Arbajtsdinst«⁸ ili na front i nekoliko dezterera iz nemачke vojske, u rano proleće u bataljon, zasada u jačini polj, bataljona. Bataljonu se pridružilo nekoliko partizana iz Kamniškog bataljona, među njima drug Lenart" (Korušac, dezenz u nemačke vojske, vanredno svestan i sposoban vojni ka koji je bio postavljen za komandanta bataljona. Nažalost p kom mežičke akcije bio je teško ranjen.

Koruška jedinica koja je bila suviše mala za vršenje nih akcija — osim čišćenja terena — na onoj strani pomagao je drugu Pavlu¹⁰ u radu na terenu i prodirala u dubinu austrijske Koruške. Pod rukovodstvom druga Pavla, koji je bio još pre ove jedinice poslat na koruški teren, i druga Mileta¹¹, političkog komesara čete, jedinica se i sama izgrađivala politički i vojnički. U poslednje vreme u tome su pomagali drug Bor¹² (bivši politkom. SO¹³) i drug Izak¹⁴ (politkom. SB¹⁰).

Drug Stane je organizovao bataljon, postavio za komandanta druga Lenarta, za zam. komandanta druga Lojza¹⁶ (koji je posle ukora obećao da će se temeljito popraviti), za politkomu druga Bora, a za zam. politkoma druga Mileta, koji zbog pomanjkanja kadrova vrši i dužnost politkoma čete. Izgledi novu mobilizaciju u najskorije vreme su dobri. Bataljon je oružan puškama a slabije automatskim oružjem. Posle mežičke akcije ima nešto oružja u rezervi, a postoje dobri izgledi i za nabavku oružja. Drug Stane je bio prinuđen da nešto partizanima u KoB¹⁷ pošalje na Pohorje. Novi borci u KoB su uglavnom

⁵ Peter Stante

⁶ Na Moravskom

⁷ Dušan Kveder

* Reichsarbeitsdienst — Državna radna služba

" Franc Pasterk

.º Pavle Zaucer

" Milan Mrzel

¹³ Boris Cižmek

¹³ Savinjskog odreda

" Dr Franc Povh

¹⁵ Savinjskog bataljona

" Lojze Vresk

¹⁷ Koruškog bataljona

r- partizani, a naročito dobro se pokazuju dezerteri iz nejijačke vojske.

KoB ima ogromno operativno područje, treba da izvrši »**vojne** akcije, da čisti teren, mobilise nove domaće ljudе a i **Poljake**, Ruse, Francuze itd., da potraži vezu sa već posto-Bkm grupicama dezertera iz nemačke vojske i uključi ih u našu partizansku vojsku i da istovremeno pomaže terenskim aktivistima u prodiranju u dubinu Koruške. Zbog ogromnog operativnog područja, a naročito zbog mobilizacije novih partizana bataljon će više puta morati da se deli i da operiše u manjim jedinicama a zatim opet da se spaja. Razume se da sve jedinice bataljona treba da su stalno u uskoj vezi sa štabom bataljona.

b) Sa drugom Pavlom nismo mogli da dođemo u dodir ni drugi; Stane, ni drug Jug. O radu na terenu možemo da Vazvestimo samo utoliko koliko smo saznali u bataljonu i videli na samom terenu.

Drug Pavle je cbradio teren: Bistra, Koprivna, Meža, Topla, okolina Crne. Ljudi svuda znaju i cene partizane, naročito Pavla, daju informacije, pružaju pomoć i vrlo su nacionalno svesni. Cesto smo naišli na ljudе koji su bili uvređeni kad smo ih opomenuli da ne smeju da nas prijave. Drugu Pavlu pomaže neki poverenik, legalac, koji poseduje veliko znanje i ima dosta veza. Ali, nema nikakvih organizovanih odbora, niti OF, niti omladinskih, ni ženskih niti ikakvih partiskih kandidata osim već pomenutog poverenika. Drug Pavle svoj rad nije prilagodio pogodnom terenu nego je radio onako kako smo imali namjeru raditi prošle godine pod mnogo težim uslovima u Savinjskoj Dolini. Obzirom na činjenicu da postoji srazmerno dobra spontana povezanost među ljudima, ipak će biti moguće brzo popraviti što je propušteno i obraditi teren u organizacionom pravcu i podići agitaciju i propagandu na viši stepen. Drug Pavle prodire u poslednje vreme u centar — Crnu, Mežicu, Prevalje, Guštanj.

Drug Lojz je izvršio sa patrolom tri pokreta u Matkov Kot, Logarsku Dolinu, okolinu Solčave, Luča itd. Svuda je postavio poverenike i mobilisao nešto partizana.

Drug Janez,¹⁸ Kmetov brat,¹⁸ otišao je 18.11 u okolinu Železne Kaple. Ceta je bila na tom terenu dva puta već po zimi. I ovde su ljudi dobri i rad je uspešan. Ovde su bili otkriveni neki »tumparji«²⁰ od kojih je jedan bio likvidiran kao ne-

Vlado Letonja
" Jože Letonja
" Skrivači

prijatelj, dok drugi, stari komunista (KPA),²¹ drug Gašper-²sada pomaže Janezu. Ovaj je istovremeno obećao da će potražiti vezu sa KPA.

U Koruškoj traže vezu sa nama najrazličitiji ljudi, čak i Gestapo i razni bivši izdajnici koji bi voleli da spasu život.

U Koruškoj silno nedostaju terenski aktivisti. Zato smo:

1. kritikovali Matjaža²³ jer se stalno žali zbog nedostatka kadrova ali nije ništa učinio da ih sam vaspita;
2. odlučili da u Korušku treba poslati neke ljude koji u Savinjskoj Dolini zbog tamošnjih teških prilika ne mogu da se snađu i gube se uglavnom u brizi za očuvanje golog života (Vrankar, Buč, Mrazek)²⁴. Mada se oni dosada nisu pokazali, nadamo se da će biti na novom, lakšem terenu od koristi. Osim njih ide u Korušku i drug Jamski,²⁵ koji je bio dō nedavna u Litijskom okrugu.

U Koruškoj je velika potražnja za našom literaturom. Bila bi potrebna brošura kakvu je IO OF izdao za primorske Slovence.²⁰ Takva brošura bila bi nam potrebna u velikom tiražu. Da biste Vi mogli da napravite nešto slično, pobrinuli smo se za dopise, sastavljenе na brzu ruku, i izveštaje o situaciji i radu u Koruškoj, koje ćemo Vam poslati.

Drug Silvester je izjavio na svoju ruku drugu Kostji iz Kamniškog bataljona da ide sa Lenartom kao politkom bataljona. On mu je poručio da mu što pre pošalje kurira sa izveštajem kako bi mu posle toga poslao direktive za rad.

Ustanovili smo:

1. Terenskih radnika, koje su Gorenjci u svoje vreme poslali u Korušku, nema više. Poginulo je sve što je održavalo vezu osim već pomenutog Gašpera.
2. Drug Pavle i partizani koji su bili u jesen poslati u Korušku dobro su se ovde usidrili, prodrli daleko u austrijsku Korušku i stvorili temelj za širenje partizanskog pokreta i uopšte za aktivnost Koruške.
3. Bilo bi od velike koristi kad bi i Gorenjci pokušali da produ u Korušku, naročito od Jesenica u Ziljsku dolinu. Misljenja smo da bi u interesu stvari trebalo da se svi teren-

²¹ Komunistička partija Austrije

²²* Karei Prušnik

²³" Pavle 2aucer

²⁴ Slavko Vrankar, Ivan Farčnik i Anton Zmavec

²⁵ Polde Eberle

²⁶" Verovatno se odnosi na brošuru »Poslanica Primorskim Slovencem Izvršnog odbora Osvobodilne fronte slovenskega naroda, krščanskih socialistov, sokolov, kulturnih delavcev in Centralnega komiteta KP Slovenije« štampana početkom decembra 1942 godine.

ski aktivisti i sve partizanske jedinice koje bi došle u Korušku, podrede već postojećem odgovornom odboru koji smo postavili i koji se zasada sastoji od Pavla i Bora.

Molimo da taj sastav odobrite pismeno i izvestite o njemu Gorenjce. Imamo namjeru da predložimo, čim budu stvari lapgrele, da se stvori Povereništvo IO OF za slovenačku Korugku i da predložimo kandidate za takav odbor.

Drug Silvester prisustvovao je konferenciji aktivista Savinjsko-kamniškog područja na kojoj je bio donet zaključak da drug Kostja zbog nekih svojih slabosti ne dolazi u obzir za neku funkciju u Koruškoj jedinici ili na terenu, ali da će ići sa Lenartom kao tumač i tehničar. U Silvestrovim postupcima vidimo pokušaj intrigiranja u prvom redu zato jer se već na konferenciji, gde je naglašavao da partizani Kamniškog bataljona nisu zadovoljni priključenjem IV zoni, videlo da bez potrebe iznosi stare sporove između Druge i Prve grupe koji su nam prošle godine naneli toliku štetu.²⁷

U vezi sa situacijom u Koruškoj još napominjemo da nas čekaju još teška vremena, jer Nemci silno boli naše prodiranje u Austriju i prilikom svakog našeg odlučnijeg koraka oni vrše u tom pravcu teže i dugotrajnije hajke nego što su bile od prošlogodišnje jeseni na ovamu, gde god bilo na drugom mestu.

II Pohorje

Drug Stane na Pohorju nije našao nikakav trag partizanima. Zimski logor, za koji zna gde se približno nalazi, nije išao da traži jer je тамо bilo još suviše snega i jer su ga тамо progonili tajni policajci. Imao je i sukob sa žandarmerijom. Logor u kome su bili napadnuti 7.1. pohorski borci svedoči o teškim borbama.²⁸ Borba je trajala 5 sati. Napadalo je više hiljada neprijatelja. Logor su jako tukli minama i vatrom iz mitraljeza. Logor je bio dobro utvrđen — prava tvrđava sa kavernama, streljačkim rovovima i bunkerima. Verovatno su, uzdajući se u utvrđenja i zbog nedostatka informacija o jačini neprijatelja, suviše dugo istrajali na položajima. Verovatno E tamo ipak nije bilo toliko gubitaka, kako tvrde Nemci, jer je I teren za probijanje obruča vrlo pogodan. Nemci su imali oko 60 mrtvih i mnogo više ranjenih. 8.1. drvodelje su morale da prevoze nemačke a 9.1. nemačke i partizanske žrtve u dolinu. Izjave radnika su vrlo različite, delimično očigledno lažne i (napr. da je vozio 28 mrtvih partizanki, dok ih je bilo u bataljonu svega 10). Priča se o 10, o 30, pa čak i o 80 poginulih

²⁷ Vidi VI tom, 4 knjiga, dok. br. 101.

²⁸ Vidi dok. br. 114

(koliko ih se nije ni nalazilo u logoru). Neki seljak tvrdi da je posle te borbe kod njega bilo oko 40 izmučenih i izgadnulih partizana koji su pričali da idu u toplije krajeve. Neki seljak je pričao da je kod njega bio komesar Rado⁻¹⁰ i da je pričao da idu u Gorenjsku.

Ljudi su plakali za partizanima. Neki ne veruju da su ih Nemci zaista uništili i očekuju da će se pojavit iz pohorskih pećina. Neki još uvek krstare po Pohorju i traže ih. Tražili su ih i regrut nemačke vojske koji nisu hteli u vojsku. Neki sa fronta se raspituju da li na Pohorju opet »pevaju ptice« kazujući time da će dezertirati iz vojske.

Drug Stane je upravo zbog toga poslao iz KoB na Pohorje malu jedhr'cu, dobro naoružanu i sa par dobrih kadrova, kao jezgro za novu mobilizaciju i za prikupljanje eventualnih prošlogodišnjih nestalih.

Kako znate iz ranijih izveštaja, PoB bio je naš najbolji bataljon. Nadali smo se da ćemo iz njega crpeti najviše novih vojnih i političkih kadrova. Komandir te jedinice je drug Bogdan,³⁰ ranije zaštitnik, rudar iz Zagorja. Politkom je drug Harkov,³¹ bivši komandir čete na Pohorju. Tamo ide i drug Branko, bivši komandant bataljona, sa zadatkom da mobilizirači nove borce, formira bataljon. Tamo će biti poslat i zaštitnik Franci³² kao dobar politički kadar.

Za Pohorje. Korušku i čitavu zonu hitno nam je potrebno sanitetsko osoblje, naročito lekar. Javite nam da li možemo slati ranjenike kojima je potrebna hitna operacija na vaše područje, ukoliko bi bili sposobni za kretanje.

b) Na čitavom Saleško-mislinjskom području nalazio se u poslednje vreme jedan sam aktivista, drug Kristl.³³ Politički kadrovi iz Pohorskog bataljona, koji su bili određeni za teren,« nalazili su se do bitke 7.1.43 još u bataljonu i doživeli sa njim istu sudbinu. O njima nema nikakvog traga.

Šoštanj je hitlerovsko gnezdo. U svoje vreme bilo je u Šoštanju dosta levičara i antifašista ali su ih hitlerovci svih uništili. Tek u poslednje vreme su u Savinjskoj Dolini uspostavili vezu sa nekim svesnjim Slovencima iz Šoštanja. Prilikom zadnjih regrutacija, dok su se hitlerovski funkcioneri na stanicama oprštali od regruta »dobrovoljaca«, oni su demonstrirali

["] Zdravko Cebular

["] Ivan Roje, poginuo 15. oktobra 1944 god. kod Trebnja u Dolenjskoj.

["] Janko Vincenc

["] Jože Mekinda

["] Anton Ulrich

^fcvoreći, zašto vi ne idete na front kad ste tako oduševljeni. BKjnesar Hauke je nestao još pre polaska voza i svečanost se tako završila.

U Velenju ne postoje nikakve veze; nešto ih, doduše, ima kod seljaka i ^ okolini. Tamo ide sada u cilju organizacije drug f Izak, koji je iz tih krajeva.

Drug Kristl ima severno od Velenja prema Slovenj Gra- I decu dosta dobro organizovan teren, nešto terenskih poverenika • i mnogo simpatizera. Terenski odbori ne postoje. On ima po- I ILdne veze i sa trgovcima i zanatlijama iz Slovenj Gradeča koji je prilično svesno mestače. Kristlova greška sastojala se • u tome što se suviše oslanjao na imućnije slojeve koji popu- štaju prilikom pojačanog terora.

Na području između Slovenj Gradeča i Dravograda dosada niko nije radio. Ista je situacija na levoj obali Drave. Na pomenuti teren otići će drug Kristl zajedno sa nekim svesnim domaćim čovekom — partizanskim novim borcem.

Još prošle godine bila je poslata u okolinu Ruša drug. Jasna,³⁴ sa kojom ove godine nisu postojale nikakve veze. Prema nekim vestima ona je poginula.

U Maribor i okolinu otišli su politički komesar Kostja³⁵ i Don.³⁶ Kostja je poginuo. Don, koji politički nije izgrađen, li- kvidirao je tamo nekoliko izdajnika i mora da je još na te- renu. Veza sa njim još ne postoji.. Verovatno će potražiti novu pohorsku jedinicu čim dozna za nju. U Mariboru i Betka³⁷ iz Savinjske Doline ima neku još neiskorišćenu vezu.

Svuda se jako oseća da nedostaje partizana i partizanskih akcija. U Saleško-mislinjskom okrugu bila je u poslednje vreme organizovana tehnika, dosada najpotpunija tehnika u Štajerskoj.³⁸

III Savinjska Dolina

Pošto je drug Strgar³⁹ u poslednje vreme bio kod vas, sigurno ste upoznati sa situacijom i radom na tom području. Dodali bismo samo nekoliko ličnih utisaka. Drug Strgar je suviše popustljiv i nedovoljno energičan. Zbog toga što sekretar nije vodio dovoljnu kontrolu, mladi aktivisti Kocijan (Marjan Rot) i Harkov (Ivan Slander) pali su u vezi sa poznatom Her-

" Linka Ksela

" Franc Osojnik, vidi dok. br. 108

³⁶ Janko Pihler, ubijen 1943 god. u Dunajskom Novom Mestu.

** Julka Cilenšek

" Verovatno se odnosi na tehniku »Cankar« formiranu januara 1943 god. u Sv. Miklavžu iznad St. Jurija ob Taboru u Savinjskoj Dolini.

" Albin Vipotnik

minom⁴⁰ tako nisko da su vršenjem rekvizicija kod izdajnika i svesnih Slovenaca gomilali zalihe životnih namirnica, drvenosu i novca, a poipuno su zanemarili politički rad. Kocijan i Harkov su poginuli prilikom vršenja jedne rekvizicije.

I u Savinjskoj Dolini se situacija poboljšala uporedo sa situacijom na frontu. I pojava partizana je napravila **dubok** utisak, mada su u mesecu martu u tim krajevima bile male jedinice. Delimično je došlo čak do nove mobilizacije.

Veze sa Celjem se povoljno razvijaju. Nažalost nemamo nikoga koga bi poslali u okolinu Celja.

U Savinjskom okrugu se već od prošle jeseni organizuje tehnika druga Hribara Franca (Savinjska), ali ni sada još ne funkcioniše kako treba.

IV Reviri

Drug Ribič ima na području Hrastnik — Huda Jama dosta veza. On je i jedini aktivista koji je sebi stvorio preko zime dva pomoćnika. U Hrastniku ima jednog poverenika rudara koji je bio u poslednje vreme primljen u Partiju. U Hudoj Jami ima više kandidata Partije. Uspostavljena je veza i sa Zidanim Mostom.

U Trbovljama i Zagorju stvar stoji mnogo lošije. U poslednje vreme tamo je opet bilo iseljeno nekoliko porodica. Urban (Vilč)⁴¹ vrlo slabo prodire u revire. Zamenu za njega nemamo. Nemci vrše na revire najveći pritisak. Ali uprkos pritisku i uprkos tome što se više radi i kopa na više mesta nego ranije, produkcija je mnogo manja nego u Jugoslaviji. To je posledica činjenice da se rudari loše hrane a delimično i posledica sitne sabotaže. Više nego ranije iskopa se u Zabukovici, Velenju i drugim rudnicima gde su zaposleni rudari koji poseđuju kakva imanja, zbog čega imaju i bolju ishranu. U rudnicima ima sve više žena zaposlenih na spoljnim radovima.

Nemci su u poslednje vreme otpočeli kampanju za štednju uglja. Prema nekim informacijama, skoro polovina čitave producije uglja u Rajhu je iz štajerskih rudnika, jer su Englezi Rur dosta razrušili. Zbog toga je organizovanje sabotaža u rudnicima naš vrlo važan zadatak.

Nemačka »totalna mobilizacija« pretstavlja niz terorističkih i propagandnih mera koje bi trebalo da parališu odjek poraza na frontu. Osim toga, svakako, ona ponovo mobiliše u vojsku i Arbajtsdinst. Najnovija nemačka vojska je mnogonacionalna u najgorem smislu. Zanimljivo je da su u Francuskoj za

⁴⁰ Hermina Zagožen

" Vili Vresk

• »eke poslove u jedinicama koje štite obalu mobilisali čak i ru^KTzarobljenike. Mobilisani Slovenci su »dobrovoljci« na koje Efri vojnici, pa čak i oficiri, pljuju, govoreći da su oni krivi Kojoš nije došao kraj. Koruške Slovence prinudno mobilišu Lda čak i za »elitne« SS trupe.

m^ Literatura koju smo primili prošlih meseci **vrlo** nam je dobro došla. Želeli bismo da primimo još vše primeraka svake • Istvari. Ne bi imalo smisla da centralna tehnika deli materijal Kkruzima i vojnim jedinicama, jer se prilike stalno menjaju. EZadatak oko raspodele preuzeće tehnika u našoj zimskoj bazi.
^ T T Sa drug. Sergijem, Martinom i Vojkom⁴- još uvek nemamo vezu.

Ponovo vas molim da nam pošaljete što više bonova (obveznica). Narod ih traži, naročito u Koruškoj. Marke nemaju Inikalkvu vrednost.

Drug Stane i ja idemo opet svaki svojim putem. Posle povratka delegacije od vas sastaćemo se svi zajedno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rozman Franc

Za politkomesara
Dušan Kraigher

" Sergej Kraigher, Tone Znidaršić, Ivan Nemec

BK. 92

IZVEŠTAJ PRVOG KORUŠKOG BATALJONA ŠTABU CET VRTE OPERATIVNE ZONE — ŠTAJERSKE O AKTIVNOSTI PARTIZANA U KORUŠKOJ I AKCIJI NA MEZICU¹ 1

STAB 4 OPERATIVNE ZONE SLOVENAČKE NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA

Na položaju, 12.4.1943

GLAVNOM ŠTABU

Zbog naročitog interesa za pokret u slovenačkoj Koruškoj šaljemo vam čitav prepis izveštaja I Koruškog batajona.

IZVEŠTAJ

I Koruškom bataljonu 4 operativne zone

Posle neprekidnih hajki, teških i napornih pokreta i iscrpenosti drugova, iz Prvog bataljona Savinjskog odreda odvojila se grupa od 11 ljudi. Grupa se probila u Korušku, dobro naoružana i željna novog rada na novom terenu.² Zbog nedostatka veza sa tom grupom nije bilo moguće odrediti i doznati za uspehe i rad ove jedinice. Danas, posle šest meseci aktivnog rada ove malobrojne grupe, može se suditi i dati ocena o njihovom radu. U istrajnima pokretima koje je grupa vršila po teritoriji bivše Koruške u Jugoslaviji, grupa je prodrla i dalje prema austrijskom delu Koruške.

Odmah posle dolaska, grupa je počela da priprema magacine. Ona je počela da obilazi neprijateljske elemente i da rekvirira njihovu imovinu. Izvršena je organizacija terena, obaveštajne službe, uspostavljanje veza, traženje oružja, informacija itd. U Koruškoj se učvrstio prvi teren i uređeno je prvo sklonište.

Sada je bio otvoren put na sve strane. Partizani su imali nov dom gde su posle dugog pokreta mogli da se odmore i da se pripreme za polazak u nove akcije. Narod toga kraja primio je partizane kao svoje sinove, dao im na raspoloženje sve, pružio im podršku i zvao u svoje domove. Drugovi su imali da cene

¹ Kopija originala nalazi se u Muzeju narodnog oslobođenja u Ljubljani. Izveštaj je u prepisu poslao Stab Četvrte operativne zone — Štajerske 12 aprila 1943 god. Glavnem štabu NOV i PO Slovenije.

² Vidi dok. br. 91

[toljubivost koruških Slovenaca. Svojim ponašanjem stekli
^ sJmpatijs naroda. Narod je u njima video zaštitnike svojih
interesa i zastupnike svojih želja i težnji. Čitavu zimu, po naj-
«ćem snegu, drugovi su išli po terenu, učili narod o zadacima
QF O partizanskoj vojsci, o njenim ciljevima i zadacima.

Još pre božića, pre nego što je zapao sneg, grupa je kre-
nula akciju. Napala je na Solčavu. Razoružala je jednog
policajca, zaplenila pušku sa municijom, uništila opštinsku
arhivu i poštu i ošišala dve devojčure koje su išle sa Nemcima.
Zaplenila je imovinu izdajnika i hitlerovca, čiju likvidaciju
zbog njegove otsutnosti nije mogla da izvrši. Pevali su slove-
načke narodne i partizanske pesme, delili letke itd. Narod je
sve to potpuno odobravao. O toj akciji, usred zime, mnogo se
pričalo kad su već svi bili uvereni da u tim krajevima više
nema partizana.

Nakon kratkog odmora grupa je krenula dalje u austri-
sku Korušku. Grupa se kretala po Austriji 5 dana, i to od bivše
jugoslovensko-austrijske granice pa sve preko Železne Kaple.
Usput je vršila političku propagandu, priredivala veselja kod
svesnih seljaka, delila letke i pevala pesme. Zaplenila je neko-
liko lovačkih pušaka, upala u kuću jednog od najvećih hitle-
rovaca u okolini Železne Kaple i zaplenila mu lovačko oružje,
radioaparat i nešto hrane. Svuda je bila vanredno gostoljubivo
primana i svuda je ulivala raspoloženje i borbeni duh u duše
koruške braće koji su 23 godine živeli u ropstvu. Cesto se de-
šavalo da su pojedini seljaci, čim bi čuli da su se partizani po-
javili kod njihovog suseda, pozvali partizane i u svoj dom. Iz-
dajstva se dosada još nisu dešavala, osim u nekim iznimnim
slučajevima. Posle svršenog puta grupa se vratila u svoj dom,
u lepo izgrađene barake, među svoje najpoverljivije domaće
ljudе, među dobre koruške majke i svesne koruške devojke.

Došlo je vreme pre poklada. Od naših ljudi stizali su po-
zivi: »Dodata, što više neka vas bude, priredićemo »gaudu«.³
Stolovi su se ugibali pod težinom mesa, hleba, krofni a i pića
je bilo dovoljno. Prilikom takvih veselja partizani su izvodili
razne šale, pevali pesme i izvodili razne šaljive scene. Igrali
su koruške narodne igre što je štajerske partizane naročito odu-
ševalo.

Posle poklada jedinica je ponovo krenula prema Zeleznoj
Kapi. Ali na putu ju je zavejao sneg i nakon tri dana morala
je da se vrati u svoj zimski logor. 8 marta je grupa, već ojačana
koruškim Slovencima, sa ukupnim efektivom od 37 ljudi, kre-

nula ponovo u Austriju. Ceta je imala namjeru da likvi policijsku patrolu u Zeleznoj Kapli i tri denuncijanta. Prodru smo do Podunske Doline. Na svome putu vršili smo propagandu za ujedinjenu Sloveniju, održavali manje političke miting koroške »gaude«, delili letke, pevali pesme itd. 11 marta likvidirali smo nemačkog doseljenika Griča Herberta iz Labudske doline. On je bio član NSDAP.⁴ Bio je austrijski kapetan, odlikovan sa 2 krsta za zasluge u borbama u Koroškoj 1919 g/i najistaknutiji pobornik NSDAP u Labudskoj dolini. Zbog organizovanja puča protiv kancelara Dolfusa bio je osuđen ni 15 godina zatvora, a posle dolaska Hitlerovog režima bio je postavljen za činovnika kod Ureda za germanizaciju i raseljavanje slovenačke teritorije i za učvršćivanje nemačkog uticaja u slovenačkoj Koroškoj. Osim toga bio je likvidiran dr Bela Benšik Bočkaj, mađarski vazduhoplovni kapetan, komanda« eskadrile, filozof, ideolog nacionalsocijalizma, docent i stipendista Berlinskog univerziteta, stručnjak za meteorološka pitanja na Istočnom frontu i publicista. On je aktivno učestvovao u napadima na sovjetskom frontu, na srednjem sektoru kod Nikolajevske.

Plen: 2 pištolja, oficirska uniforma,⁵ 2 lovačke puške, 2 pisaće mašine i druga potrebna oprema.

Likvidacija je izvršena u prisustvu 4 poljska zarobljenika i obližnjih pozvanih suseda. Narod je odobravao obe likvidacije. Posle izvršene akcije četa se povukla prema austrijsko-jugoslovenskoj granici. Već drugog dana posle akcije Nemci su koncentrisali veliki broj vojske. Zaposeli su sve prelaze, sedla i postavili zasede u nekim krajevima kod svih kuća. Pošto nije bilo moguće prodati u jugoslovensku Korošku, povlačili smo se preko Olševe u Štajersku. Na vrhu Olševe naišli smo na zasedu koju smo u jurišu naterali u bekstvo. Iste noći pali smo u zasedu još tri puta. Žrtava doduše nismo imali ali se četa razbila na više grupe. Neke grupe su se krile u stenu i grmlju po dva dana bez hrane jer se zbog nemačkog traganja nisu mogle probiti iz obruča. Broj nemačkih snaga iznosio je, samo na zapadnoj strani, oko 1300 ljudi. Nemci su upotrebljavali SS jedinice i policijske jedinice pomešane sa Francuzima, Poljacima, Česima, Slovincima itd. Blokada i hajka trajale su 8 dana.. Nemci nisu imali uspeha. Pohvaliti treba druga Robina^B koji je

* Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei — Nacionalsocijalistička nemačka radnička partija.

⁶ Vidi dok. br. 175

⁷ Slavko Pintar, umro u proleće 1944 godine.

spasao mitraljez uprkos tome što su ga Nemci progonili 21

Posle završene hajke četa je ponovo stala na noge.

U to vreme bio je likvidiran partizan-izdajnik Boltežar

[^]•Lggačnik Miha iz Mozirja). Osim toga bio je likvidiran de-uncijant * nemački špijun Pernat Jur iz Solčave i neki ge-•Lpovac iz okoline Železne Kaple.

Wr posle odmora četa je krenula 26.3. u zasedu u Koprivnu Ptpd Crne. Nemci su bili naterani u bekstvo. Ubijena su bila 2

Kndarma dok su dva bila ranjena. Naši nisu imali gubitaka.

28 3- stigao je sa zaštitnom jedinicom štaba drug kom. 4 OZ⁷ Stane.⁸ Izvršena je reorganizacija. Formirane su dve čete 1.4.

privji koruški bataljon krenuo je u akciju u Mežicu.⁹

Prema Koruškoj . . .

Mrkla je noć. Krećemo tiho preko livada prema Mežici. Pola deset je. Zaustavili smo se pred trgom koga osvetljavaju jake električne sijalice. Na trgu vlada tišina, samo na gornjem kraju promuklo laje pas. U kućama se tu i tamo već ugasilo svetlo — Mežičani se spremaju na spavanje. Niko ni ne sluti da se u njihovoј blizini nalaze slovenački partizani i da će još te noći posle dugog vremena trgom odjekivati ponosna slovenačka sma.

Stigli smo na cilj. Tu je zborno mesto. Zasede su odmah tiše na svoja mesta da zaštite drugove koji će biti na trgu zbog eventualnog napada Nemaca koji bi mogli doći u pomoć iz Pliberka, Prevalja i Crne. Jedan vod je blokirao žandarme-[risku stanicu.

Jurišno odjeljenje opkolilo je bioskopsku salu koja je bila I puna sveta. Davao se neki nemački film. Drugovi su u naletu lupali u zgradu. Dvojica su odmah prekinula prikazivanje filma, f dok su ostali upali u salu. Na poziv »ruke u vis« sav se svet I okrenuo prema ulazu u salu i pokorio se naređenju. Na licima si mogao pročitati strah, brigu i radoznalost, i već prema tome mogao oceniti ko su svi ljudi koji su gledali film i šta oni mo- , gu da očekuju od partizana. Primetili smo i zadovoljna lica; > njihove oči su govorile dovoljno. Videli smo da imamo i ovde u Koruškoj ljude koji osećaju sa nama i koji su svesni da su Slovenci. Ipak smo kod njih primetili neku neodlučnost, da li da javno pokažu svoju naklonjenost prema nama ili ne. Među [ledaocima filma nalazile su se nemačke udvorice — izdajnici iloveničkog naroda — i ljudi koji oružjem u ruci podupiru hit-

⁷ Operativne zone

" Franc Rozman

' Vidi dok. br. 89 i 203

lerovsku pljačkašku bandu. Pojedinci su želeli da razgovarai sa partizanima. Od njih smo doznali za imena narodnih zločinaca. Oporo su zvučala imena 2 šcurmfirera i 2 SS-ovca koji su bili pozvani na saslušanje. Posle saslušanja i prikupljen^ dokaza partizanski metak prekratio im je nit zločinačkog jj. vota. Narodu je vidljivo lagnulo. Mežička dolina se otarasili^ krvnika. Slovenci u nemačkim uniformama skinuli su unifo?^ i predali oružje. Zatim su se čuli snažni udarci sekire. Šta znači? Drugovi u sali tumače da su to poslednji zvuči filmsk zvučnika kojim su se Nemci služili za vreme bioskopskih pretstava da bi otudivali slovenački narod od njihovog lepog maternjeg jezika. Mesto zvučnika salom se zaorila udarna partizanska pesma. Istovremeno, pevana je druga pesma, ona je odjekivala napolju. I to je bila udarna pesma, pesma naših mitraljeza i automata. Naime, Nemci su pokušali da izadu iz blokirane žandarmeriske stanice, ali je zaseda prema Črni hrabro odbijala pomoć koja je stigla iz Crne. Bilo je priyatno čuti naše mitraljeze kako pevaju pesmu slobode i obznanjuju stanovni' cima Mežice pobedu nad nemačkim nepoželjnim došljacima.

No, partizani su se najviše obradovali tome što su mogli da se domognu oružja. U prostoriji dozidanoj uz školsku zgradu nalazilo se slagalište oružja. Teška gvozdena vrata morala su da popuste pod snažnim partizanskim udarcima. Pred partizanima se pojavio čitav red novih pušaka, sanduci sa municijom i razna oprema kao: uniforme, rančevi, šatorska krila, čuturice itd. I druga vrata morala su da popuste pod partizanskom pesnicom. Partizane je svuda očekivalo novo iznenadenje. Drugovi su oduševljeno dočepali oružje, municiju i opremu. Dobili su što su najsilnije želeli. «

U međuvremenu je drugarica Marjetka¹⁰ donela vest da je drug Lenart" ranjen. Krv jednog od najboljih boraca i sinova slovenačke koruške zemlje ocrvenila je Korušku. Crven mrlje na drumu u Mežici pokazuju nam put napred; pred nama se pruža slovenačka Koruška — naša zemlja.

Na zbornom mestu našli smo se svi osim trojice drugov koji u mraku nisu našli zborno mesto. Natovarili smo na sebe naše dragocene tovare, natovarili rančeve i puške. Drugovi su se savijali pod teškim bremenom, ali нико se tome nije protivio, svako je znao da je ova noć dala novo oružje sinovima slovenačke Koruške, koji će sa oružjem u ruci, u partizanskim redovima, na domaćoj grudi, braniti svoju zemlju, svoj dom i svoje drage pred tuđinom.

¹⁰ Olga Jenko-Kastelic

¹¹ Franc Pasterk

Svaki deseti ima pušku

patrola Koruške čete srela se u Austriji i sa nekim koru-fcjjp Slovencem koji se borio na Staljingradskom frontu.

Ukućani su bili vrlo ljubazni. Partizane su primili sa ra-došću i ugostili ih. Momci su bili veseli i pevali su. Stari otac Ego je da plače. Na pitanje zašto plače, on je odgovorio: »Svi Se tako veseli, a moj sin stalno misli pa misli...«

Drugovi su se obratili sinu. On je sedeo, skrušen, za sto-f join, podupirao glavu rukama i stalno cupkao nogama. Pošto I • e jjio na ruskom frontu, nas je interesovalo kako se tamo od-l vijaj^u b^or b^e i kako je on tamo živeo. Tada je jauknuo i uhvat-1 io se za glavu, unezvereno pogledao oko sebe i nakon nekoliko trenutaka počeo da priča: »Kad smo polazili na front, naši ofi-ciri su nam pričali da su Rusi gladni, iznurenici i da na svakih deset Rusa dolazi po jedna puška. Ali uskoro smo videli kakve puške oni imaju. Prema nama su se valjale čitave kuće — »Stal-jinove orgulje«. Kod tih reči je učutao a zatim produžio: »Ta-mo gde se taj vrag zaustavio, sve je bilo razrušeno i nijedan od naših vojnika nije pobegao. Njih smo se najviše plasili. Da, pa ruski četvoricevni mitraljezi. Gde god se pomolila iz snega na-ša glava, ruski mitraljezi su zapevali na svim stranama. Kad su Rusi prešli u ofanzivu kod Staljingrada, povlačili smo se 14 dana samo potrbuške«. Pokazao nam je svoje promrzle noge i produžio. »Pričali su da Rusi imaju loša odela' Po čitav mesec bi mogli da leže u snegu, tako su obučeni. A mi smo ležali u snegu u našim laganim uniformama, povlačili se natrag čita-vih 14 dana i stalno smo morali udarati nogama po snegu da nam ne bi sasvim promrzle. A čim si se malo pridigao iz snega, začuo si ruski mitraljez i opet si morao, gladan, prozebao i iz-mučen, potrbuške natrag. Ja sam bio telefonista, a kako je bilo na nekom drugom mestu... « Prestao je, stalno mrdajući nogama, i žalosno gledao pred se. Danas je svestan šta je žrtvo-vao za Hitlera; danas je bolestan i izmučen — to je nagrada za doprinos tudinskim interesima.

»Tri meseca snabdevali su nas hranom avionima. Na osam vojnika dolazilo je kilogram hleba. Da, bilo je strašno, momci, kod Staljingrada. Samo nekoliko nas spasio se avionima.«

Treba spomenuti da su naše patrole na tom terenu po-kupile priličan broj nemačkih uniformi, oružja i municije. Te patrole su vršile istovremeno i političku propagandu.

Opšti utisak koji su partizani ostavili svojim političkim radom i akcijama u oba dela Koruške vrlo je povoljan. Moral

samih drugova je dobar. Neki drugovi su se vrlo dobro počeli u svim akcijama i borbama. ^H

Komandant
otsutan

Politkomesar 1
Čžm?k Boris (BorJjjÄ)

O akciji na Mežicu, u kojoj je učestvovala zaštitna jedinica štaba i koju je vodio komandant zone drug Stane, šalj®. mo prepis izveštaja I Koruškog bataljona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant
Rozman Franc-Stane

Za politkom^{sara}
Dušan Kraig^{her}

BR. 93

ZAPOVEST ŠTABA DRUGE OPERATIVNE ZONE NOV I PO HRVATSKE PODREĐENIM JEDINICAMA ZA RUSENJE PRUGE I LIKVIDIRANJE BUNKERA NA PRUZI METL¹ — ČRNOMELJ OD 16/17 APRILA 1943 GODINE¹

Z A P O V I J E S T
Štaba II Operativne zone N.O.V. i P.O. Hrvatske
za dne 16 — 17 aprila 1943 god.
(Sekcija Novo Mesto 1 : 100.000)

Neprijatelj je osigurao željezničku prugu Metlika — Črnomelj sa bunkerima i željezničkim postajama. Bunkeri su građeni od drveta i obloženi zemljom- i ciglama. Oko bunkes nalazi se bodljikava žica. Jačina neprijateljskih vojnika u bunkerima i udaljenost između bunkera i naoružanje posade bunkerima vidi se iz priložene skice I,² II pruge Metlika — Črnomelj. Posadu sačinjavaju Talijani.

XIII Proleterska brigada »Rade Končar«, I N.O.P. odre V Operativne zone i U. brigada »Matije Gubca« izvršit će noću 16 na 17. IV. 1943 god. rušenje pruge i likvidiranje nekih bunkera na pruzi.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 7/1, k. 1472).

² Skica nije sačuvana.

¹ Primorsko-goranski odred

Za izvršenje ovog zadatka

N a r e d u j e m o :

D a) XIII Proleterska brigada »Rade Končara« izvršit će fcSenie pruge i likvidiranje bunkera od železničke stanice Dobravice — do zavoja pruge ispod kote 186. Za vreme akcije dat te osiguranje od Metlike na pruzi Dobravice — Metlika. Na samu prugu na mjestu gdje će se davati osiguranje 15 min.

jje početka napada postaviti nagaznu minu za sprečavanje eventualnog dolaska oklopog voza.⁴

I b) I Primorsko-goranski odred jednim bataljonom učestvovat će u rušenju pruge zajedno sa XIII brigadom, dok će jednim bataljonom 17 ov. mj. ujutro od 6 sati nadalje držati , Rasjedu kod sela Dobravice sa zadatkom onemogućavanja povravljanja pruge. Taj bataljon neće učestvovati u rušenju pruge, jer treba tokom noći da se odmori.

Tj 2) Stab brigade i Odreda pobrinut će se da se izvrše pripreme kako bi rušenje pruge bilo što veće. Oni će prikupiti dovoljan broj štica i teških čekića (batova). Samo rušenje pruge treba izvoditi tako da se šarafi udarcima čekića razbijaju i pragoovi (šliperi) režu na dva dijela, a zatim slažu na hrpu i zapale. Stab Odreda tokom noći održavat će vezu sa U. brigadom »Matije Gubca« koja će rušiti prugu od Gradca prema Dobravicom.

3) Napad na bunkere i rušenje pruge otpočet će u 22 časa. Jedinice moraju zauzeti položaje na pruzi u 20 časova i 30 min. najkasnije radi sačekivanja voza koji bi eventualno mogao i naići.

4) Veza između štaba Zone i štaba Brigade održavat će se telefonom, a sa štabom Odreda kuririma, kojih će biti četiri.

5) Sanitetsko previjalište Zone nalazit će se u Krvoškom Vrhu, tamo slati sve ranjene borce.

6) Mjesto štaba i ugovoreni znaci raspoznavanja dostaviti će se naknadno.

SMRT FAŠIZMU SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Sl. otsutan

V. d. komandanta
Vlado Maletić
(M.P.)

P. S.: Jačina neprijateljske posade u Metlici jeste oko 640 vojnika sa baterijom topova, željeznička postaja Dobravice 30 do 40 vojnika, Gradac 80 vojnika i Semič oko 500 vojnika.⁵

Vidi dok. br. 94
Vidi dok. br. 218 i

ZAPOVEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGAD¹
»RADE KONCAR« ZA 16 APRIL 1943 GOD. PODREDENIM
JEDINICAMA ZA RUŠENJE PRUGE METLIKA — CRNI
MELJ I LIKVIDACIJU BUNKERA OD DOBRAVICE Do
GRADCA¹

Z A P O V I J E S T B R...
Štaba XIII N.O.U. Prol. Brigade »Rade Končara«
za 16 aprila 1943. god.
(sekcija Novo Mesto 1 : 100.000)

Neprijatelj je osigurao željezničku prugu Metlika, Črnomelj sa bunkerima i željezničkim postajama. Bunkeri su građeni od drveta i obloženi zemljom i od cigle. Oko bunkera nalazi se bodljikava žica. Jačina neprijateljskih vojnika u jačim bunkerima je do 20 vojnika naoružanih sa po jednim p. mitraljezom, a poneki imaju i laki bacac. Udaljenost između ovih bunkera je 800 — 1000 m. Posadu sačinjavaju samo Talijani. Jačina neprijateljske posade u Metlici jeste oko 640 vojnika sa baterijom topova, željeznička postaja Dobravica 30 — 40 vojnika, Gradac 80 vojnika i Semič cko 500 vojnika.

Naša Brigada i I odred Primorsko-goranski i U. brigada »Matije Gupca« dobili su zadatku da un'ste prugu i likvidiraju bunkere od Dobravice do Gradca.

Za izvršenje ovog zadatka

N a r e d u j e m o :

I, II Prol. bataljon kojemu se pridodaju dva teška mitraljeza zajedno sa jednim bataljom 1 Primorsko-goranskog odreda likvidirat će bunkere uz prugu od Dobravice do ispod kote 186 i temeljito uništiti prugu na tom sektoru. Za likvidiranje bunkera upotrebit će se po potrebi i top. Da bi temeljito uništili prugu u prvom redu težiti uništiti bunkere, u koju će se svrhu upotrebiti na svaki bunker po jedan vod boraca, koji će se nastojati neprimjetno privući bunkeru i ubaciti kroz otvore avionsku bombu ili vrećicu sa dopunskim punjenjem za paljenje objekata, te poslije toga likvidirati bunker. Pošto su bunker ograđeni jednorednom bodljikavom žicom, borci će istu kod privlačenja neprimjetno porezati škarama. Kada započne

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 58/1. k. 7221).

H»,» za likvidaciju bunkera, nastaviće se rušenje pruge na ^^P^R^A Etiina koja nisu izložena mitraljeskoj vatri. II Proleterski Rataljon će likvidirati bunker u Dobravicama i prvi do njega ^P^R^A Gradcu. Kod rušenja pruge šlipere je potrebljno snositi Sa hrpe i spaliti ili na sredini prerezati.

• 2) IH Proleterski bataljon dat će sa jednom četom osigurnje između ceste Metlika — Suhor, Metlika — Semič kod »Bočka«, sa ostale dvije čete postaviće osiguranje južno od kote 210 između Križevske Vasi i Krivoglavca, kojemu se dodjeljuje Kg teška mitraljeza, bataljonu se pridodaje i minerski vod koji će postaviti mine na prugu za rušenje iste da bi se sprečio a za k oklopog voza.

3) Ostatak Mitraljeske čete i Čete pratećih oruđa i Čete za vezu nalazit će se uz Stab Brigade, Pionirska četa dodjeljuje se Štabu II Proleterskog bataljona.

4) Štabovi bataljona i komande samostalnih četa postarat će se da prikupe dovoljan broj škara, štica, batova, testera i ostalog alata potrebnog za rezanje žice i rušenje pruge. Za vrijeme borbe voditi računa o tome da se borci ne grupišu i ne-ame, te da pravilno koriste zaklone.

Stab Brigade nalazit će se na koti 165 kod sela Dobravice, kamo slati svakog sata izveštaj a po potrebi i češće.

5) Sanitetsko previjalište Brigade nalazit će se kod Štaba Brigade. —

6) Znaci raspoznavanja biće Mitraljez—Moskva, a ugo-ireni znaci Rudi—Čoban.—

7) Napad na bunkere otpočeće u 22 sata. — Jedinice moraju zauzeti položaj najkasnije u 20 časova i 30 minuta, radi sačekivanja voza koji bi eventualno mogao naići.

8) Mjesto koncentracije Brigade biće u selu Lokvici, kamo trebaju doći sve jedinice najkasnije do 18 časova! —
SMRT FASIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
SI. otsutan Božo Spaček

V. D. komandanta
Milan Zeželj

Na znanje: Štabu II Operativne zone. —

Na znanje i postupak svima štabovima bataljona i komandama samostalnih četa Brigade. —

P. S. Štabovi bataljona pobrinut će se za dovoljan broj dobrih vodiča.²

**IZVEŠTAJ ŠTABA TREĆEG BATALJONA GORENJSKOG
ODREDA OD 20 APRILA 1943 GOD. POKRAJINSKOM ko
MITETU KPS ZA GORENJSKU O BROJNOM STANJU NA
ORUŽANJU I AKTIVNOSTI BATALJONA¹**

•STAB III BATALJONA
LOJZETA KEBETA

Na položaju, 20.4.43

POKRAJINSKOM KOMITETU K.P.S. ZA GORENJSKU

Stanje bataljona je 122 druga. Naoružano 96 (stanje II (Loške) čete koja je prema naredbi od 10.4. 43 odvojena od našeg bat. je: 51 drug, 49 naoružanih). Nenaoružani drugovi organizovani su u bombaška odeljenja.

Moralno stanje bataljona je zadovoljavajuće, naročito u I i II četi. U III četi se moral malo pokolebao u vreme očekivanja hajke, kada su hodali »divlji« po Sv. Ožboltu. Naravno, za to vreme nije funkcionalisala bez greške kuhinja, što je nekoliko uticalo na novodošle, na njihovo pokolebano ubedjenje. Ali u međuvremenu se to već popravilo.

Rukovodstvo bat. su pre 10.4.43 sačinjavali drugovi:

Komandant: Bar² **Intendant: Bajtar*** **Politkom: Ljubo⁴**
Kom. Dimač⁵ **Prema naredbi od 10.4.43** **,9**
Int. Lister" **Polkom: Ljubo**

Stanje četa bataliona pre naredbe 10.4.43.

J. četa

[^] Naoružano: 31 drug — Nenaoružano: 4 drug. ukupno: 35
Kom. Dimač Inf: Lister Polkom: Cene^T

II četa

Naoružano: 49 nenaoružano: 3 ukupno: 51

Kom: Gubec" Int: Lovro¹" Polkom: Vojteh'*

¹ Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi CK SKS

² Pavel Inglič

³ Zdravko Kržišnik

4 Anton Kržišnik

* Silvo Stibeli

4 Štivo Štrboj

⁷ Dr Franko Kesič

* Ludyk Blažica

* Lovro Kos

"Anton Potočnik

III četa

Naoružano: 33 nenaoružano: 10 ukupno: 43

B - . Božo (Pajo)¹¹

Int: Vovk¹²

Polkom: Simon¹³

IV četa

Naoružano: 32 nenaoružano: 11 ukupno: 43

Kpn: Muki¹⁴

Int: Murn¹⁵

Polkom: Sokol¹⁶

K prema naredbi od 10.4.43 promena je u sledečim četama:

I četa

HLn: 2ivko¹⁷

Int: Bajtar

Polkom: Cene

IV četa

Bym: Muki

Int: Murn

Polkom: Milče¹⁸

Prema ovoj naredbi isključuje se i. II četa iz Poljanskog bat., te je otsad pa ubuduće I četa I bataljona, što smo već i javili-

Karakteristike novih drug. poslaćemo u toku nedelje. Još nismo dobili podatke od III (Pajove) čete. Poslaćemo Vam spisak svih drug. našeg bataljona, tako, da će biti bolji pregled, a onda ćemo javljati samo dolazak novih drug. ili eventualno promene.

20.3.-43 I četa zapalila je 37 telefonskih stubova na cesti Žiri — Sk. Loka.

14.3. I četa postavila je zasedu uz granicu, ali zbog grešaka nekih drugova nije uspela (stvar se ispitala i zatim uređdila).

23.3. III (Pajo) četa bila je napadnuta od okupatora. Tom prilikom je, savesno vršeći svoju stražarsku dužnost, poginuo drug Luka,¹⁹ a pre toga ranio je 2 Nemca, od kojih je, kako se saznao, jedan kasnije umro.

30.3. II četa postavila je zasedu kod Sk. Loke, ali su se zbog nerazumevanja terenaca vratili u četu. Prema informacijama, kako smo saznali, zastupnici terenaca kazali su da zasad ne treba preduzimati akcije.

¹¹ Jože Logar

¹¹ Zivan Vovk

TM Dane Jamnikar

¹⁴ Avgust Kalan

¹⁵ Anton Smolej

" Zvone Zerjav

" Zorko Kopač

" Franc Jerneje

Peter Kušar

4.4. pošla je za tri dana u zasedu III četa, ali Nemaca nije bilo. Zapalili su, međutim, tel. stubove i pritom uništili: 350 L I žice i odneli je zatim u četu. Time je bila prekinuta veza Sk Loka, Crni Vrh.

Između 4.4. i 8.4. IV četa je preduzela akcije u cilju pronaalaženja oružja. Nadena je jedna austrijska i jugoslovenska puška, nekoliko bombi, 3 rezervne cevi za teški mitraljez, municije i 2 teška mitraljeza »Schwartzlose«, jedan ostaje u IV četi, dok će drugi najverovatnije otići u III četu.

10.4. patrola IV čete susrela se sa nemačkom patrološkom. Usledio je sukob, Nemci su pobegli i pritom je ubijen 1 policijski pas a drugi je ranjen.

Od 11 — 16.IV I četa i mitraljesko odjeljenje iz IV čete postavili su zasede 3 dana oko Javorja (prema zadatku odreda) i tri dana u okolini. A Nemaca niotkuda. Navodno su Nemci saznali da su partizani u blizini i zbog straha nisu smeli da izadu. Međutim druga zaseda koja je bila na Blegoškoj cesti imala je više sreće. Naime došao je luksuzni automobil u kome su bila 3 meštana i jedan Koruščanin, koji su išli kupovati drva u Javorje. Ove su legitimisali dok su drhteći držali ruke u vis, a zatim su ih pustili. Posle kratkog partizanskog izleta automobil su zapalili i prevrnuli u jarak.

15.4. štab bat. (Bar, Bajtar, Ljubo) zapalio je most u Gorenjoj Vasi. Pošto smo po njemu posipali upaljače i nekoliko bombi čitavo vreme je praskalo i ljudi su mislili da su partizani, još u zasedi. A pošto je bilo premalo nafte, most je samo nageo, iako je goreo IVnh. Posle male opravke promet na njemu bio je ponovo uspostavljen.

18.4. IV četa zapalila je više tel. stubova na cesti Fužine — Žiri. Pritom su uhvatili i narodnog izdajnika Viktora Ipavca koji je održavao vezu sa Gestapoom, te su ga ujedno likvidirali.

20.4. se iz I čete i mitraljesko odjeljenje iz IV čete (10 drugova) sukobilo sa nemačkom patrološkom (odn.) koja se sastojala od 2 policajaca i jednog finansa, i to iznad Loga. Tom prilikom su uništili sve Nemce i pritom pored važnih akata zaplenili i 2 automata, 120 [komada] municije, 1 pušku, 2 opasača, 1 fišeklije, 1 pištolj 9 mm, 1 sat, 1 ranac, 1 nalivpero, kompas, 1 bajonet. Akte prilažemo danas. Tom prilikom bio je drug Svarun²⁰ lakše ranjen u nogu. Stanovništvo je na području našeg bataljona, izuzev veoma retkih primera, jako naklonjeno našoj stvari i našim potrebama. Narod postaje zrelij. Rat mu je velika škola. Postoji velika razlika između prošle i ove godine. U mnogome su tome ispravnom ubedenju narodnih masa pomogle razne likvidacije izdajnika s jedne, i razne debate sa ljudima

²⁰ Polde Kavčič, poginuo u Račevi u proleće 1945 godine.

L rad terenskih radnika s druge strane. Iz tog razloga uzeli smo E, obzir mitinge [kao] budući rad.

V Politički rad je u bataljonu, kao što smo primetili prilikom naših poseta četama, veoma razvijen i uspešan. Veći deo Inolitičkih časova sastoji se od tumačenja naših brošura, kao što su »Delo«, »Ljudska pravica«, VKP/b itd. Održavana su i razna predavanja iz političkih i privrednih pitanja, koja su održali prilikom svoje posete drug Korel¹¹ i drug Kosta¹² i politkomesar pri svojim posetama jedinicama bat.

Naš cilj političkog vaspitanja je u tome da drugovi steknu političku zrelost da bi posle umeli rukovoditi u našem budućem zajedničkom životu.

f Održano je i više skojevskih mitinga po četama uz govore, deklamacije, recitacije i pesme. Svi ti mitinzi su ostavili povoljan utisak.

Održavani su i razni pevački i debatni Vnitinzi po kućama i kao priprema za mitinge većeg obima koje imamo u planu da edimo i o čemu ćemo još izvestiti.

Kao teza našeg političkog vaspitanja je naš minimalni i iksimalni program. Vaspitanje od temelja naviše.

Za to vreme održavani su svakog dana vojnički i politički isovi. Održavani su najviše uz prisustvo i izvođenje druga Bara. Pored ostalih drugova održao je prilikom svoje posete I četi i drug Košta predavanje o najvažnijim vojnim problemima. Svi ti vojni časovi imali su kod drugova veliki uspeh.

U naš bataljon dobili smo i jednog druga Poljaka. Kazao je da bi došlo još mnogo više Poljaka, kao i Rusa, ali nemaju, odn. ne mogu uhvatiti veze. Zato predlažemo Odredu, ako kod njega postoji mogućnost, da nešto u tom smislu preduzme, to jest da uspostavi vezu sa Koruškom.

Po četama smo poslali Proglas koji se odnosi na naredbu { Odreda od 10.4.43.

Sto se tiče pratinje i autobusa već smo ranije izradili plan i i sada još samo čekamo mitraljeze iz drugih četa i onda ćemo ga izvršiti.

Vojtehovoj četi poslali smo dopis, pozivajući se na na-redu štaba Odreda povodom odvajanja njegove čete iz našeg bataljona.

Odeljenja za sakupljanje mina po određenim četama su već formirana i već sakupljaju mine. Sto se tiče prenosa mina u Odred, mi smo mišljenja da ih pošaljemo po našim patrolama sa kuririma. Po tome očekujemo pristanak i mišljenje Odreda.

¹¹ Karei Leskovec
Stane Bizjak

U vezi popisa drugova već smo poslali formulare po osta-
lim četama. Veza sa St. Italijom je obzirom na nove borce
uspostavljena. Međutim poslednji kurir još se nije vratio, zato
smo poslali još jednog. Navodno se uz granicu nalaze zasede
Detaljnije ćemo izvestiti drugi put.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant bat.
Pavle Bar

Intendant
Tine Bajtar

Politkomesar bat.
Ljubo

BR. 96

**IZVEŠTAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONCAR« OD 25 APRILA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE
OPERATIVNE ZONE NOV I PO HRVATSKE O SUKOBIMA
SA NEPRIJATELJEM POSLE RUŠENJA PRUGE METLIKA
— NOVO MESTO¹**

**STAB XIII PROL. BRIGADE
»RADE KONCARA«
Op. br. 183
25/IV. 1943**

Operativni izvještaj

ŠTABU II OPERATIVNE ZONE

Kao reakcija na rušenje pruge Metlika — Novo Mesto, koje je izvršila naša Brigada sa I Primorsko-goranskim odredom i U. brigadom »Matija Gubec« na sektoru od Dobravice do Gradca² neprijatelj je 18/IV o. g. poduzeo ofenzivu iz pravca Novog Mesta i Metlike sa ciljem da uništi naše snage koje su se nalazile na sektoru Metlike i Semiča ili da ih protjera sa tog sektora i na taj način osigura prugu Karlovac — Ljubljana, koja je za Talijane od vrlo velikog značaja.³

Da bi neprijateljsku ofenzivu razbili i nanijeli mu osjetljive gubitke, naša je Brigada po naređenju Štaba II Opera-

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 39/3, k. 721).

² Vidi dok. or. 94

³ Vidi dok. br. 219, 221, 222, 223 i 102

tivne zone rokirala svoje snage u noći 19 na 20/IV, na novi sektor i to: I Prol. bataljon u selo Popoviće, II Prol. bataljon u Sošice, a III Prol. bataljon u Doljane.

Neprijatelj je krenuo iz Novog Mesta sa snagama od oko 2.000 vojnika, naoružan topovima i teškim bacačima i stigao je 20/IV. cestom Novo Mesto — Metlika do sela Podgrad. On je toga dana držao kote 466, 814 i 824. Naša oficirska patrola koja je 20/IV. išla izvidati te položaje ustanovila je da se neprijatelj povlači. Na temelju toga izvještaja oficirske patrole komandant Brigade izdao je naređenje I Prol. bataljonu, da svoje dvije čete poveže iz Popovića u Pilatovce i Dučiće, pošto je bataljonu u popovićima bila nemoguća ishrana. Jedan vod čete I Prol. bataljona koja je ostala u Popovićima bio je stalno na položaju na koti 886, dok je ostatak čete isturivao patrole u pravcu neprijatelja. 21/IV. neprijatelj je krenuo napred i do podne, kada je na položaj stigao III Prol. bataljon, uspio je već zauzeti sve kote i visove ispred kote 908 i 886. III Prol. bataljon je zauzeo položaj od kote 886 prema koti 908. I četa I Prol. bataljona zauzela je položaj lijevo od III Prol. bataljona. Pošto je neprijatelj stalno nadirao i prijetila je opasnost da potisne naše snage sa položaja, te na taj način ugrozi cijelu Brigadu i bolnicu, III Prol. bataljon je po naređenju komandanta bataljona izvršio juriš na neprijateljske položaje, te ga uspio potisnuti sa tadanjih njegovih položaja. U to vrijeme stigle su i ostale dvije čete I Prol. bataljona i zauzele položaj lijevo od III Prol. bataljona. Nastavlja se ogorčena borba sa neprijateljem, koji se uporno branio. Osim mitraljeskom i p. mitraljeskom vatrom neprijatelj je dosta uspješno tukao naše položaje i vrlo jakom vatrom iz teških bacača. Više puta vodili su naši borci borbu prsa u prsa sa drskim neprijateljem. Borba se vodila toga dana do mraka. Naročito teške gubitke imala je I četa III Prol. bataljona, koja se je za neko vrijeme sva povukla iz borbe prilikom izvlačenja ranjenih i mrtvih drugova. Kada je pao mrak, I Prol. bataljon došao je na položaj III Prol. bataljona, te su taj položaj držala oba bataljona do dva sata poslije pola noći, kada su se sa tog položaja povukli u Gaj. Neprijatelja koji je nadirao iz pravca Metlike uspješno ga je u tom nadiranju sprječavao I Primorsko-goranski odred. Premda su se naše snage iz taktičkih razloga povukle te nijesu idućeg dana neprijatelju davale nikakvog otpora, neprijatelj je ipak idućeg dana vrlo sporo napredovao uz pomoć vrlo jake vatre svoje artiljerije. 22/IV. poslije podne oko 5 sati neprijatelj je stigao do sela Grabrovec, Lešće i Brezovice, koja su sela opljačkali i popalili. 22/IV. u 17 sati naša Brigada, I Primorsko-goranski odred i bolnica povukli su se preko Sv. Gere i Krke u Sloveniju u okolinu Skocjana, gdje su stigle 23.IV. 1943 god. u 7 sati.

Neprijatelj je u ovoj borbi imao oko 150 što mrtvih ranjenih vojnika. Sopstveni gubici su i to: I Prol. bataljon imao je 3 mrtva i 9 ranjenih boraca, III Prol. bataljon imao je j mrtvih i 30 ranjenih boraca.

Treba pohvaliti sve borce i rukovodioce I i III Prol. bataljona za hrabrost, požrtvovanost i upornost u ovoj borbi, te za veliku ljubav i požrtvovanost kod izvlačenja mrtvih i ranjenih drugova. Iz Prvog bataljona naročito su se istakli: Bastajić Nikola, vodnik I voda III čete, koji je ispred svoga voda jurišao prema neprijatelju te je tu i poginuo, Orešković Josip, p. mitraljezac, koji je došao prije nekoliko dana i već se pokazao kao p. mitraljezac vrlo hrabar. On je borac III čete. Iz i čete istakao se u borbi Vrban Grga, p. mitraljezac, pošto je prvi jurišao sa p. mitraljezom. Iz III Prol. bataljona su se u ovoj borbi naročito istakli: komandant bataljona drug Bogdan Marnula za hrabrost i upornost u ovoj borbi — dobro je rukovodio sa bataljonom i čvrsto ga je držao u rukama u toku borbe. Korač Milan, p. mitraljezac, koji je pao kao neustrašivi borac, Hinić Darinka, bolničarka, koja je pod najvećom vatrom bacača zajedno sa Pipić Milicom previjala ranjene drugove, te kao takova pokazala veliku ljubav i požrtvovanost prema ranjenim drugovima. To su borci I čete. Iz II čete istakli su se vodnik Badovinac Đuro i Bival Mladen, delegat, te Badovinac Dako, kurir II čete, koji je pokazao primjerom kakav treba biti kurir u borbi. Iz III čete istakao se je Sabadoš Eugen, desetar.

Kritički osvrt na akciju: Nije se smjelo dozvoliti neprijatelju da zaposjedne dominirajuće kote prije same borbe. Da su ove kote bile u našim rukama, spriječili bismo neprijatelja u njegovom nadiranju sa mnogo manjim žrtvama i zadali bismo mu mnogo veće gubitke. Nadalje napad na neprijatelja nije izvršea jednovremeno sa fronta i bokova, pa je radi toga Treći bataljon koji je napadao neprijatelja sa fronta imao velike gubitke pošto je neprijatelj svu svoju vatru koncentrisao na njega. Dva bataljona »Gubčeve« Brigade, koji su se nalazili na desnom krilu III Prol. bataljona, nijesu stigli tamo na vrijeme. Veza je u I Prol. bataljonu u toku borbe slabo funkcionala kako između četa tako između četa i Štaba bataljona. Štabovi bataljona i komande četa posvetili su malo pažnje tome da sačuvaju bore? od jake bacačke vatre. U ovej borbi utrošeno je 3.000 kom. »Mauzer« metaka, 430 kom. metaka za talijanske puške i 3 kom. ofenzivnih bombi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NĀRODU!

Politkomesar
Božo Spaček

V. D. komandanta^
Milan Zeželj

• POVEST TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE »RADE R'ONCAK« OD 27 APRILA 1943 GOD. ZA NAPAD NA BUČKU¹

j " STAB
viri PROLETERSKE BRIGADE
»RADE KONCARA«
' 27 aprila 1943 godine
Br...

Z A P O V I J E S T

k (Sekcija Samobor — Novo Mesto — Celje 1 : 100.000)

Prema dobivenim podatcima neprijateljske posade nalaze se u Mokronogu u neposrednoj okolini istoga u jačini 800 vojnika Talijana i Bijele garde, u Tržišču oko 50 Talijana, u Krmelju oko 80 Talijana, u St. Janžu oko 150 Nemaca, u Lepom Dobu oko 20 Nemaca, u Boštanju i Sevnici oko 200 Nemaca, u Drušču oko 70 Nemaca, u Bučki 75 Nemaca, u Donjim Radovljama oko 20 Nemaca, gdje se u isto vrijeme nalaze i radnici za obradu polja, u Krškom oko 150 Nemaca, u Raki oko 20 Nemaca, u Malom Trnu oko 30 Nemaca, u Zameškom oko 1000 Nemaca i f Talijana, u St. Jerneju i Brezovici oko 300 Talijana i Bijele garde.

II Slovenska udarna brigada »Matije Gubca« u zajednici sa III Slovenskom udarnom brigadom »Ivana Cankara« dobit će zadatak da izvrše napad i unište neprijateljsku posadu u Drušču. Ove brigade postavit će osiguranje od neprijatelja iz pravca Krmelja, Tržišča, Mokronoga, Lepog Doba, Boštanja i L Sevnice.

I Primorsko-goranski odred V Operativne zone dobio je zadatak da napadne i uništi neprijatelja u Donjim Radovljama i da dade osiguranje iz pravca Raka i Krškog kod Zabuče na koti 327. Jedan bataljon Primorsko-goranskog odreda V Operativne zone, biće rezerva kod Štaba Brigade i Odreda na koti 355 i služit će za prihvat jedinicama koje će napadati na Bučki i D.Radovlje prilikom povlačenja. Dio bataljona će služiti za prihvat, zauzeće položaj kod sela Stara Bučka i Rebra.

XIII Proleterska brigada »Rade Končara« dobila je zadatak da uništi neprijateljsku posadu u Bučki i da dade osiguranje iz pravca Zameškog, St. Jernej i Novo Mesto. Za izvršenje ovoga zadatka²

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta fR?g. br 1/22. k. 721).

² Vidi dok. br. 100 102 i 103

NAREĐUJEMO:

1. — II Proleterski bataljon izvršit će napad i uništiti neprijatelja u Bučki. Napad na neprijateljsku posadu trebi izvršiti sa sjeverne, istočne i južne strane. Pošto se neprijatelj nalazi u kućama južno od crkve, da bude glavno težište napada sa sjeverne i istočne strane, težeći da se zauzmu kuće sjeverno i istočno od crkve i sama crkva. Između Štaba Bataljona i Štaba Brigade biće uspostavljena telefonska veza. Bataljoni će održavati vezu sa snagama Odreda koji će napadati na Donje Radovlje, patrolama koje će se sastajati na cesti između Bučke i D. Radovlja kod Križanja, gdje se odvaja put za Pleterje. i

2. — III Proleterski bataljon, Četa pratećih oruđa i tri odeljenja Mitraljeske čete zauzeće položaj kod Skocijana. Bataljon će dati jednu četu za osiguranje kod sela Dobrave iz pravca St. Jerneja i Zameškog. Takoder će bataljon poslati jednu desetinu sa p. mitraljezom da se postavi osiguranje kod Kronova iz pravca N. Mesta.

3. — I Proleterski bataljon smestit će se u Skocijanu i služit će kao rezerva.

4. — Mitraljeska četa daće tri odeljenja u sastav Primorsko-gor. odreda, i to dijelovima koji će biti u rezervi kod Štaba Brigade i Odreda, na koti 355, i dijelovima koji će služiti za prihvatanje na položaju kod Stare Bučke. Ostatak Mitraljeske čete biće u sastavu III Prol. bataljona, koji će zauzeti položaj kod Skocijana.

5. — Četa za vezu imade zadatku uspostaviti telefonsku vezu između Operativnog štaba koji će se nalaziti u Gornjem Dolu i Štaba Brigade koji će se nalaziti zapadno od Bučke na koti 355. Osim toga četa će uspostaviti telefonsku vezu između Štaba Brigade i Štaba II Proleterskog bataljona, koji će napadati neprijateljsku posadu u Bučki.

6. — Pionirska četa biće na raspoloženju referentu saniteta Brigade i služit će za prenošenje ranjenih boraca. Brigadno previjalište nalazit će se u Rebru.

7. — Sav plijen i zarobljenike slati do Štaba Brigade.

8. — Pošto je granica prema nemačkoj teritoriji zatvorena žičanom preprekom, pored koje se nalazi minsko polje od nagaznih mina i ručnih bombi, to se prelazi preko iste mogu vršiti jedino na pravcima gdje su minska polja već očišćena. Ta mjesta nalaze se na pravcima Slančji Vrh, Gornje Vodalje, na pravcu Dole — Otresk i na pravcu Hrastulje — Resa — Pleterje. Samo ovim pravcima jedinice se mogu kretati bez opasnosti. Povratak tih jedinica da bude istim pravcem. Pokret pred akciju treba izvršiti prikriveno i voditi računa o tome da

HLmci često patroliraju pred žičanom preprekom. Za potrebne KLjiče koji će jedinice provesti sigurnim prolazima kroz prelazeke obratiti se ovome Štabu.

9. — Voditi računa o što čvršćem održavanju veze između Hnica i Štaba Brigade. Imati u vidu da intervencija Nemaca {nože da bude vrlo brza iz više pravaca, te jedinice određene za iguranje treba da što bolje izvidaju teren. Sve jedinice koje estvaju u akciji treba da počnu sa povlačenjem prije zore, jeći računa da se organizuje dobar prihvatzanje jedinica na graničnoj liniji.

10. — Početak napada biće u noći između 27/28. IV. u 23 sata.

11. — Mjesto koncentracije Brigade biće u Skocijanu danas u 20 časova. —

12. — Znaci raspoznavanja i ugovorenih znaci ostaju od ranije u važnosti.

Danas u 14 časova komandanti i komesari bataljona te operativni oficiri neka budu u Skocijanu, gdje će se održati konferencija u vezi sa izvršenjem ove akcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

**Politkomesar
Božo Spaček**

**V. D. komandanta
Milan Zeželj**

**Na znanje: Štabu II Operativne zone. —
Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada.**

**Na znanje i postupak: Štabu I, II, III. Proleterskog bataljona,
• Mitraljeskoj četi, Ceti pratećih oruđa, Pionirskoj četi i Četi za (vezu. —**

**IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE —
JERSKE OD 29 APRILA 1943 GOD. GLAVNOM ŠTABU NOV
I PO SLOVENIJE O MOBILIZACIJI NA PODRUCJU KAM
NIKA I AKTIVNOSTI NEPRIJATELJA'**

STAB ŠTAJERSKE OPER. ZONE
SNOV I PO
' Položaj, 29.4.43

RAPORT GLAVNOM ŠTABU SNOV I PO

1. Mobilizacija novih boraca u gorenjskom delu naše zone uspešno se odvija. Prvu grupu od 31 druga već smo uputili u UBIC.² Drugu grupu šaljemo ovom poštom, ukupno 40-50 novih drugova. Na transport čeka još oko 100 novih drugova. Mobilizacija se odvija u punom jeku. Transport postaje sve komplikovaniji. Nemci isto tako mobilišu punom parom. Između nas se vodi oštra utakmica ko će pre doći do regruta. Većina snaga bataljona sada je zauzeta mobilizacijom, zbog čega unekoliko trpe vojne operacije.

2. Naoružani novi borci naše zone u brigadama još se nisu vratili u svoje bataljone.

3. Od 15-19 o. m. izvršena je velika hajka od Domžala io Zciorja, slična a ponegde još intenzivnija od februarske. Bataljoni su se našli u vrlo teškom položaju jer se u njima nalazilo skoro više nenaoružanih nego naoružanih drugova. Uspeh hajke bio je, takoreći, nikakav. U borbi nije poginuo nijedan partizan, nekoliko pojedinaca i kurira bilo je lakše ranjeno. Jedina nesreća desila se Kamniškom bataljonu kojom prilikom je zbog izdaje propala bataljonska bolnica u bunkeru i bilo ubijeno ukupno 8 bolesnika i bolničara.³ Štabovi, partizani i civilno stanovništvo javljaju još o većim znacima sabotaže i demoralizacije nemačke oružane sile nego u vreme prošle velike hajke. Postupajući prema naredbi Štaba zone o protivofanzivnim udarima u slučaju hajki, Zasavski bataljon izvršio je u jeku hajke napad na rudnik Zagorje i bacio u vazduh elektromotore. Šteta milionska. Deo postrojenja ne radi. Kamniški bat

¹ Kopija originala se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² Udarna brigada »Ivan Cankar«

³ Bolnica je bila kod planine Vrh na Zasavskom sektoru. Nemci su 4 aprila pronašli bunker u kojem su bili ranjenici.

»u toku hajke minirao i bacio u vazduh most na drumu Kam-
IL____Domžale.

podrobniji izveštaj za štampu sledi.

4. Organizacija zonske tehnike je u toku. Kako izgleda, glavnom ćemo rešiti pitanje nabavke materijala jer su se u Eslednje vreme pojavili novi izvori. Ipak, treba nam hitno boja za roto i matrice. Najteže je pitanje kadra kome bismo mogli j Loveriti opštu organizaciju tehnike i redakcije. Pošto bi taj Kig radio pod neposrednom kontrolom štaba zone i PK, mnogo bismo Vas molili da rasmotrite naše sledeće predloge: Zbog •[»manjkanja kadrova mogli bismo upotrebiti i takve sposobne HEjgove koji su ranije nešto pogrešili a sada stoje više-manje po strani: Oni bi mogli ovde, pod našom neposrednom i svakodnevnom kontrolom, da preuzmu taj rad i da se istovremeno rehabilitiraju ... Ako se time ne slažete vratite nam Toneta Egregara.' Nekoga hitno trebamo, ali ne možemo da ga nademo | a ovoj strani.

5. Pitanje radio-otpremnika. Danas imamo mogućnost da anizujemo redovne emisije. Odmah možemo da primimo otpremnik i da emitujemo pomoću struje. Ali posle smrti našeg radiotehničara nemamo nikoga koji bi se za početak barem približno razumeo u otpremnik. Zato je nužno da pošaljete jednog radiotehničara na određeno vreme na našu stranu da izvežba nekog druga radioamatera koji bi verovatno lako naučio da upotrebljava predajnik. Predajnik neka donese sa sobom.

6. Oko 20 marta, 70 belogardista sa četiri puškomitrašje prešlo je granicu kod Sv. Križa i uputilo se u Šmartno pri Litiji, gde ih je prihvatile 20 gestapovaca i policajaca, nahranio ih i uputilo napred u Štajersku. Jedan od njih (Vozel Ivan iz Šmartnog pri Litiji) dobio je posle jednonedeljnih instrukcija u litijskom Gestapou uputstva kako će se uvući u Kamniško-savinjski odred sa zadatkem da ubije pretstavnike štabova. Uuedanput je izdao logor, ubio bombom radiotehničara Petra, a žarim je bio raskrinkan i priznao sve što je navedeno. U svoje vreme dezertirao je iz ZDO,⁵ tamo izdao dva lugara, izdao 4 bolesnika i lekara Miška kod Sv. Križa, bio član belogardističke bande i preko nje uspostavimo kontakt sa litijskim Gestapoom. I Stab Zasavskog bataljona osudio ga je na smrt. i streljao. Podrobniji materijal izdaće VOS u dokumentima o belogardističkoj izdaji na području naše zone.

7. U sastavu Kamniškog bataljona bori se već dva meseca crvenoarmejac koji je pobegao iz zarobljeništva u Celovcu. On

Tone Marinček
Zapadnodolenjski odred

želi da se preko RSJ^C javi u Sovjetski Savez da je živ i da je partizan Kamniško-savinjskog odreda. Njegovo ime: Genadu Aleksandrovič Favorskij, student radiotelevizije, 21 godina^A Crvenoj armiji starši seržant u srednjoj artiljeriji, učestvovao u finskom ratu i na rumunskom i poljskom frontu. Njegova majka: Favorskaja Lidija Petrovna, Gorod Astrahanj, Staljin, gradskaja oblast, ulica Komunističeskaja, Dom br. 11, stan br. 2.

Istovremeno neka se javi da je 19 o. m. poginuo kao žrtva belogardističke izdaje u bolnici njegov ranjeni drug Boris Polunjin iz Moskve, metalac, gefrajter — padobranac, rođen 25.IV.1922, partizan Kamniškog bataljona.

Drug Genadij nalazi se sada u štabu odreda i vrši politički rad u bataljonima. On govori uglavnom o životu u Sovjetskom Savezu i Crvenoj armiji i saraduje u organizaciji ZKM⁷ ^{J M}

8. Gestapo poklanja u poslednje vreme naročitu pažnju uništenju pojedinih pretstavnika naših štabova. Prema sigurnim podacima, poslednja hajka bila je u prvom redu upereni protiv našeg štaba kojeg su naslutili na području gde su izvršili hajku. Mi smo se, razume se, nalazili na sasvim drugom mestu.⁸ Litijski gestapovci su raspisali za glavu druga Skale nagradu u visini od 20.000 RM a za Lojsku¹⁰ Gvozdeni krst. Preobućeni policajci naročito su po Pohorju tražili Staneta¹¹ i kao partizani Pohorskog bataljona tražili kod seljaka vezu sa njim.

9. Drug. Stane i Jug¹² još se nisu javili na zbornu mesto Štaba radi konferencije poste povratak druga Tomaža "

10. O drug. Martinku i Andreju nemamo još nika vesti

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Zamenik komandanta

Politkom

Radio »Slobodna Jugoslavija«
Zveza komunistične mladine
Na sektoru Moravča SKOJ
Peter Stante
° Vera Slander
¹ Franc Rozman
¹ Dušan Kraigher
¹ Dušan Kveder
¹ Tone Znidaršič i Sergej Kraigher

^{a p 0}VEST OPERATIVNOG ŠTABA SLOVENACKIH I HRVATSKIH BRIGADA OD 29 APRILA 1943 GOD. ZA NAPAD NA MOKRONOG I ŠT. RUPERT¹

OPERATIVNI STAB

pne 29. IV. 1943

Položaj

Z A P O V E S T

(Karta Novo Mesto 1 — 100.000)

' Prema dobivenim podacima neprijateljske posade nalaze se; u Mokronogu, raspoređene u zamku u jačini oko 300 kr, i fašističkih vojnika. Naoružani pored ostalog teškim bacacima i sa tri mala topa. Na Žalostnoj Gori pri Mokronogu nalazi se oko 20 kr. vojnika i 25 fašista. Na Svetom Florijanu pri Mokronogu nalaze se oko 30 fašista. Na žel. stanicu Bistrica oko 40 kr. vojnika. Posada na Žalostnoj Gori i Svetom Florijanu ima i sa sobom i bacace. U Tržišču nalazi se oko 40 vojnika i 20 fiača. U Rakovniku — u dvorcu — oko 200 Talijana i 70 belogardista. U St. Rupertu oko 150 belogardista. U Trebnju oko 600 Italijana i 200 belogardista. U Mirnoj Peči oko 300 Italijana i belogardista. U Novom Mestu za sada stanje je nepromjenjeno, računa se oko 1000 Italijana sa nekoliko topova. U elju oko 100 fašista i karabinjera. Pored ovih posada još se nalaze neprijateljske posade duž glavne žel. pruge i to: u Vel. Loki 200 Italijana, u Krtini 20 Italijana, Sv. Lovrenc 60 Italijana, u Temenici oko 300 Italijana i belih.

XIII Proleterska brigada »Rade Končar«, Primorsko-goranski odred V Oper. zone Hrvatske, II Slovenačka U.B. »Matića Gubec«, III Slovenačka U.B. »Ivana Cankara« i Zapadnodolenjski odred imaju zadatok do noću 1/2 maja t.g. izvrše napad na neprijateljske posade u Mokronogu i St. Rupertu.² Početak napada bit će u 22 časa.

Za izvršenje ovih zadataka,

N A R E Đ U J E M O

1. XIII Proleterska brigada »Rade Končar« jedan svoj bataljon sa topom pridat će i staviti na razpoloženje III Sloven, igadi »Ivan Cankar« za izvršenje svog zadatka. Sa ostatkom

* Vidi dok. br. 102, 103 i 101

snaga svoje brigade označene noći vršit će rušenje žel. pnJH Trebnje — Mokronog na delu iste između Doia — Gomile i Mirne. Po izvršenju rušenja pruge narednoga dana, tj. 2 maj» t. g. postaviti će zasede na položajima oko Gomile i Brezovice, sa osmatranjem pravca prema Račjem Selu. Zasede imaju zvi datak da sprečavaju neprijatelju opravku žel. pruge i nadiranje ovim pravcem ka Mirni i Mokronogu. Na pravcu prema Gradišču i St. Gori održavati što čvršću vezu sa jedinicama-p.; Prim.-gor. odredu koje će se nalaziti na tim položajima.

Za izvršenje ovoga zadatka brigada će se sa dosadašnjih položaja na dan 30 o. m. prebaciti i nastaniti na položajima oko Rihpoveca, Lipnika, Gradišča i Prapretnice, sa osiguranjem prema Trebnjem i dolini reke Mirne.

2. Primorsko-goranski odred V Oper. zone Hrvatske ima zadatak da označene noći u zajednici sa II Slov. U.B. »Matija Gubec« izvrši demonstrativan napad na neprijateljske posade u Mokronogu i neposrednoj blizini istoga, (Sv. Florijan, Žalostna Gora, žel. st. Bistrica). Glavni zadatak pri ovoj akciji je upasti u Mokronog sa potrebnim snagama i izvršiti konfiskaciju svih stvari i materijala u tvornici kože, kao i konfiskaciju sve imovine pojedinih trgovaca koji su neprijateljski raspoloženi prema našoj vojsci. Spisak ovakvih lica kojima treba izvršiti konfiskaciju dostaviti će se posebno. Materijal koji bude tom prilikom zaplenjen predati II Slov. U.B. »Matija Gubec«, koja će dalje vršit evakuaciju do određenog mesta. Taj zadatak mora se izvršiti do kraja te noći. Posle izvršene akcije jedinice odreda treba da se razporede na položajima: s. Gomila — St. Gora, Gradišče — Rihpovec. Razpored jedinica treba da bude u vidu zasede prema pravcu ka Trebnju, sa zadatkom da neprijatelju sprečavaju opravku žel. pruge i nadiranje ovim pravcem ka dolini reke Mirne i Mokronoga. Na pravcu prema Gomili i Brezovici održavati što čvršću vezu sa XIII Prolet, brigadom. Na ovim položajima treba voditi računa i o obezbedenju od neprijateljskih posada u dolini reke Mirne i Mokronoga.

3. II Slov. U.B. »Matija Gubec« u zajednici sa Primorsko-goranskim odredom ima zadatak da označene noći izvrši demonstrativan napad na neprijateljske posade u Mokronogu i posade u neposrednoj blizini istoga (Žalostna Gora, Sv. Florijan, žel. st. Bistrica). Glavni zadatak ove brigade kao i odreda je upad u Mokronog sa potrebnim delom snaga i izvršenje konfiskacije svega materijala u tvornici koža kao i konfiskaciju sve imovine od trgovaca u Mokronogu koji su neprijateljski raspoloženi prema našoj vojsci. Spisak takvih lica kojima će se vršiti konfiskacija dostaviti će se naknadno. Ovaj zadatak mora se izvršiti do kraja označene noći. Materijal koji bude zaplenjen

kao i materijal koji zapleni Odred evakuisati preko Mirne do 1 Tihaboja, gde odrediti najpotrebniji deo snaga za čuvanje K[^]oga a ostatak brigade postaviti će se na položajima oko Mieovca i Sajenice i služiti će kao opšta rezerva na razpoloženju ovome štabu za akcije koje bi se vršile prema neprijatelju na vjerni 2 maja t.g. Po pristizanju brigade na položaje oko Migovca
ah uhvatiti i stalno održavati vezu sa XIII Prolet, brigadom. a na pravcu prema Čatežu uputiti potrebne patrole za osmatranje neprijateljskog kretanja na tome pravcu.

4. III Slov. U.B. »Ivan Cankar«, jedan bataljon sa topom XIII Prolet, brigade i Zapadnodolenjski odred, svi pod neurednom komandom štaba U.B. »Ivan Cankar«, imaju zadatak da označene noći izvrše napad i uništenje neprijateljske posade u St. Rupertu. Za vreme izvršenja ove akcije obezbijediti se potrebnim snagama od neprijatelja iz pravca Rakovnika, Bistrice, Tržiča, Krmelja i nemačke granice. Ukoliko ova akcija ne bude zavišena uspešno do kraja te noći, u toku narednog dana držat će se blokada iste neprijateljske posade i u toku naredne noći izvršiti ponovan napad i uništenje iste. Pri napadu na istu posadu koristiti razpoloživa teška oruđa (top i bacace).

Za izvršenje koncentracije jedinica koje vrše napad na ovu posadu potrebno je da se na dan 30 o. m. i u toku noći 30 i prvi izvrši pokret i prebacivanje pravcem: Trebelno — Zabukovje — Debenc — Zabrdje — Mirna — Kot — Bojanka i rasporediti će se na stanovanju na položajima oko Okroga, Mačeka i Orešja sa obezbeđenjem prema St. Rupertu, Rakovniku, nemačkoj granici i Trebnju.

i 5. Koncentracija jedinica koje vrše akciju u Mokronogu izvršit će se na dan 30 o.m. i to: Primorsko-goranski odred do kraja istoga dana prebaciti će se i nastaniti na položajima oko Sv. Vrha, Sr. i Zg. Laknice sa obezbeđenjem prema Mokronogu. Tržiču i osmatranjem pravca prema Skocijanu i Smarjeti. II Slov. U.B. »Matija Gubec« na dan 30 o.m. do kraja istoga dana izvršiti će prebacivanje svojih jedinica i rasporediti će se na stanovanju na položajima oko Drečnjeg Vrha, Poskočina, Gor. Mokronoga, Trebelna, Gor. Dola, Zabukovja sa obezbeđenjem prema Mokronogu i osmatranjem pravca prema Mirnoj Peći i Novom Mestu.

6. Ukoliko neprijatelj u toku akcije bude intervenisao sa kojeg pravca, onda će sve jedinice koje se budu nalazile prema neprijatelju dati najjači otpor, težeći da pogodnim manevrima neprijatelja opkole i unište. Ukoliko zbog neprijateljskog jačeg i nadmoćnijeg napada jedinice budu prinudene na povlačenje, onda'je pravac povlačenja i težiste rada i to: Primorsko-goran-

ski odred sa svojih položaja prebacio bi se preko Mirne oko Trstenika i Migovca, U.B. »Ivana Cankara« na položajima oko Okroga i Veselé Gore, U.B. »Matije Gubca« kao rezerva služit će za manevrovanje i napad neprijatelja prema boku ili sa leđa XIII Prolet, brigada na položajima oko Trebincea — Sevnice Trniča i Cirnika.

7. Previjališta za ranjenike odredit će svaka jedinica za sebe. Dalja evakuacija ranjenika vršit će se u Tihaboju, gde će biti previjalište i privremeni smeštaj ranjenika svih jedinica. Staranje o smeštaju i osiguranje ranjenika u Tihaboju vršit će U.B. »Matije Gubca«.

8. Sve jedinice obratit će što veća pažnju na održavanje veza između sebe i sa Oper. štabom.

9. Znaci razpoznavanja i ugovoreni znaci dostaviti će se posebno.

10. Operativni štab nalazit će se na dan 30 o. m. na Trebelnu. Na dan 1 maja u Gradišću. Noću 1/2 i na dan 2 maja t. g. na položaju Vesela Gora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Rudi Hrast³

Komandant
Vlado Maletić

P.S. U cilju usmenog dogovora o izvršenju prednje akcije, štab U.B. »Ivana Cankara« doći će na dan 29 o.m. u ovaj štab. Stab U.B. »Matije Gubca« i Primorsko-goranskog odreda doći će 30 o. m. popodne u ovaj štab u Trebelno. Stab XIII Pr. brigade doći će na dan 1 maja t. g. u ovaj štab u selo Gradišće.

**STAJ ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE
„RIDE KONČAR“ OD 29 APRILA 1943 GOD. ŠTABU DRUGE
OPERATIVNE ZONE NOV I PO HRVATSKE I OPERATIV-
NOM ŠTABU HRVATSKIH I SLOVENACKIH BRIGADA O
^ NAPADU NA NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE BUCKA¹**

STAB XIII PROL. BRIGADE
»RADE KONCAR«

29 IV. 1943

Op. KBr 184

**ŠTABU II OPERATIVNE ZONE I OPERATIVNOM ŠTABU
HRVATSKIH I SLOVENACKIH BRIGADA**

Operativni izveštaj

Prema Zapovijesti Operativnog štaba Hrvat, i Slov. bri-
Lgud od 26; IV. 1943 god.,² naša brigada u zajednici sa I Prim.-
goranskim odredom dobila je zadatak da likvidira neprijatelj-
sku posadu u Bučki i D. Radovlj. Naša brigada dobila je za-
L datak likvidirati neprijatelja u Bučki. Za izvršenje toga za-
[datka bio je određen II Prol. bataljon.³ Na izvršenje ovog za-
I datka bataljon je krenuo iz Skocijana 27 IV. o.g. u 20 sati, a
f na položaj kod Bučke stigao je u 24 sata. Neprijatelj se nala-
I zio u crkvi, popovom stanu, u bunkeru sjeverno od crkve i u
• jednoj manjoj zgradbi (gostionici) pokraj župnog stana. Svuda
I je bio ograden trorednom žicom, koja se nalazila na brisanom
Kprostoru. Borci II Prol. bataljona privlačili su se neprijatelju
I sa svih strana i to neprimjetno. Kada su počeli borci rezati
I žicu, stražar je opalio dva metka i na taj način alarmirao ne-
I prijatelja, koji je odmah zauzeo položaj. Radi žičane prepreke
bilo je nemoguće iznenaditi neprijatelja. Stab II bataljona te-
[žio je da najprije zauzme crkvu, na čijim su prozorima bile
L žičane rešetke, a vrata crkve bila su masivno građena i dobro
I zatvorena. Crkvu je naročito dobro branio bunker, koji se na-
I lazio sjeverno od crkve. Nakon dulje borbe ručnim bombama
I bio je neprijatelj prisiljen napustiti bunker. Odmah poslije toga
k nekoliko boraca prebacilo se pod prozore crkve, te su odmah
f. pristupili kidanju rešetke na prozoru. Pred samo povlačenje

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 40/3, k. 721).

² Dokumentat nije sačuvan.

• Virtii rink hr. 97 i 102

neprijatelj je počeo napuštati crkvu i nekoliko naših boraca i* odmah kroz prozor upalo u crkvu. U crkvi nije uopće bilo rati nog materijala ni ostale vojničke spreme. Za vrijeme kidanja žičane rešetke na prozoru crkve neprijatelj je obasipao naše borce bombama iz tornja crkve. U toku cijele borbe neprijatelj je osvetljavao položaj raketlama. Pošto je žičana prepreka bila na brisanom prostoru, dobro branjena neprijateljskom vatrom i stalno osvetljavana raketlama, rad oko kidanja ove pr=j bio je vrlo težak. U zoru bataljon se povukao.

Gubici neprijatelja nepoznati.

Sopstveni gubici bili su 5 lakše ranjenih boraca. Od plijena uhvaćena je jedna pisaća mašina i manja količina ostale spreme.

Zaslužuje pohvalu Tarbuk Dorde, vodnik, za hrabro držanje i dobro rukovođenje svojim vodom u toku borbe na groblju. On je kidao žicu i bombama likvidirao bunker. Bio je ošamućen od bombe, pa su ga drugovi takvog izvukli, i čim je došao k sebi odmah je tražio ponovo bombe i jurnuo prema bunkeru kojeg je i likvidirao. Odmah iza toga nastavio je sa kidanjem rešetke na prozoru i prvi je upao u nju. Isto tako treba pohvaliti i Hlebetinu Paju, desetara, koji je cijelo vrijeme bio sa vodnikom Tarbukom. Držanje ostalih boraca i rukovodilaca II Prol. bataljona u ovoj akciji bilo je dobro.

Kritički osvrt na akciju: bio je veliki nedostatak što nijesmo raspolagali točnim podacima o smještaju i utvrđenju neprijatelja u Bučki, pa je II Prol. bataljon, koji je posadu napadao, bio iznenaden i nedovoljno pripremljen za ovu akciju. Osim toga veliki je nedostatak II Prol. bataljona što u toku ove akcije nije imao skoro nikakve veze sa štabom brigade.

U ovoj akciji utrošeno je 580 kom. »Mauzer« metaka, 130 kom. talijanskih metaka, 7 kom. defanzivnih bombi i 11 kom. ofanzivnih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Božo Spaček

V. D. komandanta
Milan Zeželj

**ZAPOVEST ŠTABA TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE
R4DE KONCAR« OD 30 APRILA 1943 GOD. ZA NAPAD
*S\NEPRIJATELJSKO UPORIŠTE MOKRONOG IŠT.
RUPERT¹**

STAB

XIII PROLETERSKE BRIGADE

»RADE KONCAR«

30 aprila 1943 godine

Op. broj ...

Z A P O V I J E S T

(Sekcija Novo Mesto 1 : 100.000)

Prema dobivenim podatcima neprijateljske posade nalaze se u Mokronogu raspoređene u Starome Gradu² u jačini oko 300 kr. i fašističkih veznika. Naoružanih pored ostalog sa teškim bacačima i tri mala topa. Na Zalostnoj Gori pri Mokronogu nalazi se oko 20 kr. vojnika i 25 fašista. Na Svetom Florijanu pri Mokronogu nalazi se oko 30 fašista. Na željezničkoj stаници Bi-strica oko 40 kr. vojnika. Posada na Zalostnoj Gori i Svetom Florijanu ima sa sobom i bacače. U Tržišču nalazi se oko 40 vojnika i 20 finanaca. U Rakovniku u Dvorcu* oko 200 Italijana i 70 bjelogardista, u Št. Rupertu oko 150 bjelogardista. U Trebnju oko 600 Italijana i 200 bjelogardista. U Mirnoj Peči oko 300 Italijana i bjelogardista, u Novom Mestu za sada je stanje nepromijenjeno, računa se oko 1.000 Italijana sa nekoliko topova. U Krmelju oko 100 fašista i karabinjera. Pored ovih posada još se nalaze neprijateljske posade duž glavne željezničke pruge i to: U Velikoj Loki 200 Italijana, u Krtini 20 Italijana, Sveti Lovrenc 60 Italijana, u Temenici oko 300 Italijana i bjejelih.

XIII Proleterska brigada »R-dp Kenčar«, Primorsko-goranski odred V Operativne zone, II Slovenska brigada »Matija Gubec«, III Slovenska udarna brigada »Ivana Cankara« i Zapadnodolenjski odred dobili su zadatak da noću 1/2 maja tek. godine izvrše napad na neprijateljsku posadu u Mokronogu i Št. Rupertu. Početak napada biće u 22 časa.

Primorsko-goranski odred V Operativne zone u zajednici sa II Slovenskom udarnom brigadom »Matija Gubec« dobili

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (Reg. br. 2/2, k. 272).

² Zamak

['] Isto

su zadatak da izvrše demonstrativan napad na neprijateljske posade u Mokronogu i neposrednoj blizini istoga. 2 maja I pr.; morsko-goranski odred rasporediće se na položajima: Gomi — Stara Gora, Gradišče, Rihpovec. Istoga dana Udarna brigar »Matija Gubec« postaviće se na položajima oko Migovca i Sajenice i služiće kao opšta rezerva Operativnom štabu. —

Udarna brigada »Ivana Cankara«, jedan bataljon sa topoim iz XIII Proleterske brigade »Rade Končar« i Zapadnodolenjski odred dobili su zadatak da označene noći izvrše napad i uništite neprijateljske posade u Sent Rupertu. Ukoliko ova akcija ne bude uspješno završena te noći, u toku narednoga dana držat će se blokada iste neprijateljske posade i u toku naredne noći izvršiti ponovno napad i uništiti iste. —

XIII Proleterska brigada »Rade Končar« dobila je zadatak da jedan svoj bataljon sa topom uputi u sastav III Slovenske brigade »Ivana Cankara«, za izvršenje zadatka koji je dobila ta Brigada. Ostatak snaga naše Brigade ima zadatak označene noći rušiti željezničku prugu na sektoru između Dola, Gomile i Mirne. Po izvršenju ovog zadatka narednog dana, tj. 2 maja tek. godine, postaviće zasjedu na položajima oko Gomile i Brezovice sa osmatranjem pravca prema Račjem Selu. Zasjede imaju zadatak da sprečavaju neprijatelju popravak željezničke pruge i nadiranje ovim pravcem ka Mirni i Mokronogu. Na pravcu prema Gradištu i Staroj Gori održavati što čvršću vezu sa jedinicama Primorsko-goranskog odreda, koje će se nalaziti na tim položajima. Za izvršenje ovoga zadatka

N A R E Đ U J E M O :

1. — I Proleterski bataljon kome se pridodaje top sa odgovarajućom poslugom ući će u sastav Udarne brigade »Ivana Cankara«. Bataljon će biti u toku ove akcije pod komandom Štaba te Brigade. On imade stići u sastav te Brigade u Trebelno danas u 15 sati. Sa bataljom će ići i drug komesar naše Brigade.

2. — II Proleterski bataljon imade zadatak rušiti željezničku prugu na sektoru od Dola prema Brezovici. Bataljon će dati jednu četu za osiguranje iz pravca Trebnje kod Dola desno od ceste i pruge iduć od Trebnja prema Mirni. Jedan vod bataljona će također dati za osiguranje iz pravca Račjeg Sela uz cestu kod sela Hudjenje.

Pred zoru bataljon će zauzeti položaje s desne strane ceste i pruge idući od Trebnja prema Mirni, južno i sjeveroistočno od sela Gomila, oko kote 320, sa zadatkom da spreči neprijatelju popravak pruge koji bi mogao naići iz pravca Trebnja, nastojati ga u zasjedi dočekati i uništiti. Obratiti pažnju i na cestu koja ide od Trebnja preko Rodina za Mirnu, pošto bi neprijatelj mo-

o naći i sa tog pravca. Takoder obratiti pažnju prema dolini Rijeke Mirne. Čvrsto se povezati sa Primorsko-goranskim odredom kôji će zauzeti položaje oko Stare Gore, Gradišća i Rihpov-K. Takoder se povezati sa III Proleterskim bataljonom, koji će [zauzeti položaj uz prugu i cestu sjeverno od Brezovice.

3. — III Proleterski bataljon dobio je zadatak rušiti željezničku prugu od Gomile do Mirne. Isturiti jednu četu za osiguranje iz pravca Rakovnika na položaj sjeverno od Mirne kod kote 304. Pred zoru 2 maja bataljon će zauzeti položaje lijevo uz cestu i prugu idući od Trebnja prema Mirni, sjeverno od Brezovice oko kote 364, sa zadatkom da spreči neprijatelju popravak pruge koji bi naišao iz pravca Rakovnika. Neprijatelja po mogućnosti pustiti na blisko otstojanje, te ga uništiti i plijen pokupiti. Jednu četu isturiti na položaje kod sela Hudejne sa zadatkom da dočeka i uništi neprijatelja koji bi nadirao [cestom iz pravca Račje Selo. Bataljon će održavati vezu sa Brigadom »Matije Gubeca« koja će se nalaziti na položajima oko Migovca i Sajenice. Bataljon neka takoder održava vezu za vreme rušenja pruge i tokom idućeg dana sa II Proleterskim bataljonom.

4. — IV Proleterski bataljon pratećih oruđa: uputiti će topovsko odjeljenje sa odgovarajućom poslugom u sastav I Proleterskog bataljona za vrijeme ove akcije. Takoder poslati bataljonu 10 kgr eksploziva i nekoliko minera. 1 maja poslije podne pred pokret u akciju uputiti po dva teška mitraljeza sa poslugom u.sastav II i III Proleterskom bataljonu. Ostatak Mitraljeske čete biće rezerva uz Stab Brigade. Bataljon će uputiti Pionirsku četu u sastav III Proleterskog bataljona pod čijom komandom će ista biti za vreme rušenja pruge. Ostatak Minerskog voda uputiti II Proleterskom bataljonu, pod čijom komandom će ostati za vrijeme rušenja pruge. Bataljon će takoder uputiti po jedan mali bacac uz svaki sa po 20 mina II i III Proleterskom bataljonu, pod čijom komandom će ostati za vrijeme ove akcije. Ostatak Cete pratećih oruđa ostat će uz Stab Bataljona, koji će se nalaziti u neposrednoj blizini Štaba Brigade.—

5. — Četa za vezu biće uz Stab Brigade, od koje će dobivati konkretna naredenja.

6. — Stab Brigade nalazit će se za vrijeme rušenja pruge u selu Brezovica, a tokom idućeg dana, tj. 2 maja, u selu Trebinceu sjeverno od kote 364. —

II i III Proleterski bataljon imadu prikupiti potreban alat za rušenje pruge i ne dozvoliti da se borci tokom rušenja pruge nepotrebno grupišu. Idućeg dana, tj. 2 maja, štabovi će bataljona posvetiti naročitu pažnju da im borci na položajima ne spavaju. Postaviti na pogodno mjesto osmatrače, kako nas neprijatelj ne bi mogao iznenaditi.

7. — Brigadno previjalište nalazit će se uz Stab Briga
8. — Štabovi bataljona obratit će naročitu pažnju na vezu između četa kao sa Štabom Brigade. —
9. — Znaci raspoznavanja dostaviti će se posebno. —
10. — Mjesto koncentracije jedinica pred polazak u akciju biće Gradišće 1 maja u 20 sati.⁴

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Božo Spaček

V. D. komandanta
Milan Zeželj

Na znanje: Štabu II Operativne zone N.O.V. i P.O. Hrvatske Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada

Na znanje i postupak: Štabu I, II, III, IV Proleterskog bataljona i Ceti za vezu

BR. 102

PREGLED BORBI I AKCIJA SLOVENACKIH UDARNIH BRIGADA U VREMENU OD 12 DECEMBRA 1942 DO 3 MAJA 1943 GODINE'

OPERACIJE U DOLENJSKOJ

AJDovec

Ajdovec nalazi se u istočnom delu Suhe Krajine, na levoj obali reke Krke na vezi između Žužemberka, Mirne Peči i Straže. To selo nalazi se u brdovitom predelu te pokrajine, nad kojom dominira svojom topografskom visinom, i odakle se šire na sve strane pojedine kose i usamljeni brežuljci, koji se vrlo strmo spuštaju ka obali reke Krke. Na severoistočnoj strani prolazi železnička pruga Ljubljana — Novo Mesto u udaljenju oko 7 km i na kojoj su na svim važnijim mestima postavljene

⁴ Vidi dok. br. 102 i 103

' Kopija originala, na srpskohrvatskom jeziku, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani. Original, koji nije sačuvan, napisao je 20 maja 1943 godine načelnik Glavnog štaba NOV i PO Slovenije Milovan Saranović na osnovu izveštaja jedinica, beležaka tadašnjeg političkog komesara Prve operativne zone — Dolenjske i ličnog učešća.

feprijateljske posade u dobro izgrađenim bunkerima. Sa jugo-apadne strane protiče reka Krka, duž koje prolazi dobar kolski > „t U dolini reke Krke nalazi se nekoliko neprijateljskih po-'ada. Istočno od Ajdoveca, u udaljenju oko 10 km nalazi se Novo Mesto sa znatnom neprijateljskom posadom. Kružno oko Ajdoveca raspoređene su veće neprijateljske posade u udaljenu 5 do 10 km, i to: Novo Mesto, Straža, Mirna Peč, Trebnje i Žužemberk.

Bivša posada (belogardistička) u Ajdovecu, u jačini oko 70 vojnika, naoružana lakin oružjem, bila je raspoređena na stanovanje u Prosvetnom domu i školi. Pored toga izvesni osiguravajući delovi nalazili su se u crkvenom tornju i na pogodnim mestima u blizini sela. Posada sa svojim drskim i bezobzirnim ponašanjem bila je strah za svu okolinu.

II Slovenska udarna brigada »Matije Gupca« i izvesni delovi I Slovenske udarne brigade »Toneta Tomšića« dobili su zadatku da napadnu i unište ovu posadu.

II Slovenska U.B. »Matije Gupca« nalazila se, u vreme dobivanja tog zadatka, na položajima oko Trebelnog i Rihpoveca. Po dobivenom zadatku krenula je u noći od 11 na 12 decembar 1942 g. za selo Rdeči Kal. Prelazeći kod Trebnja železničku prugu, istu je temeljito razrušila i tako prekinula za nekoliko dana svaki saobraćaj. Pred kraj noći stigla je brigada u selo Rdeči Kal, gde se rasporedila za odmor narednog dana. Zadatak ove brigade bio je da delom svoje snage izvrši napad na neprijateljsku posadu u Ajdovecu, a drugim delom da vrši osiguranje u pravcu Žužemberka.

I SI. U.B. »Toneta Tomšića«, odnosno njezini delovi koji su se od ranije nalazili u Suhoj Krajini primili su zadatku da vrše zaštitu i osiguravanje u pravcu Novo Mesto, Straža, Soteska i Mirna Peč.

Pokret naših jedinica sa prostorije gde se izvršila njihova koncentracija otpočeo je 12 decembra g. 1942 u prvi mrak. Jedinice su kretale neopaženo i u najvećoj tišini. Delovi određeni za osiguravanje blagovremeno su krenuli na položaje. Jedinice odredene za napad su neopaženo od neprijatelja i u njegovoj neposrednoj blizini izvršile raspored za borbu. U 23 časa naišle su naše patrole na neprijateljske stražarske delove koji su otvorili vatru. Delovi određeni za napad privlačili su se neprijatelju u najvećoj tišini, otvarajući vatru tek tada kad su neprijateljska stražarska deljenja počela da beže u sastav svojih posada.

U isto vreme otvorio [je] i neprijatelj vatru iz svojih posada, i naročito jaku vatru iz crkvenog tornja. Međutim, III bat. II brigade obrazovao je obruč oko neprijatelja. Pozvali smo belogardiste na predaju, garantujući im da se neće ništa rđavo dogo-

diti. Ovo pozivanje smo za sve vreme borbe ponavljali, ali fajl rezultata, jer belogardisti uopšte nisu odgovarali. Sa crkveno? tornja tukao je neprijatelj jakom vatrom i onemogućavao Q*3 šim delovima da nastupe u pravcu Prosvetnog doma. Pošto {9 smo ni na koji način mogli prinuditi ovu neprijateljsku gnjfl na predaju, zapalili smo crkveni toranj, od koga je posle izg.y. rela i čitava crkva. Pri prolazu naših delova pored župništva i škole, neprijatelj je i otuda tukao jakom vatrom, naročito bombardama. Naša odeljenja, koja su dobila zadatak da savladaju ove neprijateljske grupe, nisu mogla uspeti da iste pohvataju, niti da im se približe, zbog jake vatre, od koje je bilo ranjenih nekoliko naših drugova. Iznenada, brzim skokom upali su u ove zgrade i paljenjem uspeli da neprijatelja, koji se do tada ni n.a koji način nije htio predati, likvidiraju. Po likvidaciji ovih manjih neprijateljskih uporišta, težište borbe prenelo se na Prosvetni dom. Naši delovi držali su neprijatelja pod stalnom i jakom vatrom. Za ovo vreme pojedine naše udarne grupe približavale su se do same zgrade i miniranjem te paljenjem iste u nekoliko mahova htele prinuditi neprijatelja na predaju. Neprijatelj je davao žestok i ogorčen otpor. Borba je trajala čitavu noć. Tek u zoru uspelo je jednoj našoj grupi da zapaš Prosvetni dom. Pošto se belogardisti našem pozivu ka predaj nisu odazivali, javili smo im da upućujemo ka njima istera^ župnika iz Štajerske Pavliča, koji će sa njima da razgovara. Iako smo mi za to vreme prestali sa vatrom i tražili od belogardista da ne pucaju na župnika, oni su baš onda otvorili vrlo jaku vatru od koje je župnik bio ranjen. Kada je zgrada već u velikoj meri bila izgorela, počeli su pojedini belogardisti da beže i pucajući da se probiju kroz naše redove, a drugi, da sklanjanjem u podrum produže sa borbom. Bežeći belogardisti bili su dočekani jakom našom vatrom, od koje su mnogi pali. Sa delovima koji su još davali otpor vodila se borba dalje do njihovog potpunog savladavanja i uništenja.

U ovim borbama palo je preko 50 vojnika. Ostale smo zarobili i posle njihovog saslušanja izvesne otpustili njihovim kućama. Tom prilikom zaplenjeno je oko 30 pušaka, znatna kolica municije i ostale vojničke spreme, a veliki deo oružja i spreme izgoreo [je] u samoj zgradbi. Mi smo u toj borbi imali 2 mrtva i nekoliko lakše ranjenih drugova. Naši borci, iako do tada neiskusni, pokazali su veliku hrabrost, požrtvovanje, borbenost i istrajnost, a rukovodioci svoju sposobnost i veštinu u vođenju svojih jedinica.

Borba je bila završena oko 7 časova 13 decembra god. 1942 posle čega su jedinice bile raspoređene na odmor i na položaje po selima oko Ajdoveca. Za vreme ove borbe neprijatelj je pokušao prići u pomoć toj posadi manjim snagama sa pravca

»j Žužemberka, ali su ih naši zaštitni delovi razbili i proterali
u Žužemberk-.

DOBRAVA

Posle uspele akcije na Ajdovecu, jedinice I i II U.B. bile
• u raspoređene po položajima u okolini Ajdovca. Na dan 15
I decembra 1942 god. neprijatelj je krenuo iz Trebnja u pravcu
»Žužemberka u jačini od 500 vojnika. Ovaj njegov pokret imao
I je za cilj da ojača do tada malobrojnu posadu u Žužemberku.
I pravac njegovog kretanja bio je putem preko Dobrniča i Do-
brave. Na položajima nalazio se oko Dobrave 2 bataljon II Slo-
• venačke U.B. »Matije Gubca«, koji je na ovome pravcu bio po-
sevo položaje i štitio naše snage oko Ajdovca. Položaji oko Do-
brave su takvi da se samo mesto nalazi u maloj i uskoj dolini,
E kroz koju prolazi dobar kolski put iz Žužemberka u Trebnje
f i od kojeg se puta odvaja drugi put, koji vodi u Mirnu Peč.
' Okolni položaji nad ovim mestom potpuno dominiraju svojom
• visinom. Od tih položaja najveći značaj imaju Lisec i Ostri Vrh.
pokret neprijatelja bio je blagovremeno uočen od naših de-
lova, koji su bili u zasedama postavljeni oko sela Dobrave i koji
f su iznenadno na isto otvorili vrlo jaku vatru. Neprijatelj, izne-
naden i uzbuden, povratio [se] nazad, počeo hvatati istočne pa-
dine položaja Lisec i otuda [tući] vrlo jakom vatrom svog auto-
matskog i teškog oruđa. Ne mogavši se probiti u ovome pravcu,
»maknuo se više udesno i sa zapadne strane Lisece pod žestoko-
kom borbom jedva uspeo da se pri kraju dana probije ka Žu-
žemberku. U ovim borbama neprijatelj je pretrpeo znatne gu-
bitke. Toga dana neprijatelj je iz pravca Mirne Peči i Straže
preko Brezove Reberi uputio kolonu u jačini oko 30 vojnika sa
namerom da napadne naše jedinice oko Ajdovca, Lipovaca i
Dobrave iza leda. U pravcu od Korita i Vrbovecu izišla je ne-
! prijateljska kolona u jačini oko 200 vojnika, preko Podlipa ka
p Ajdovecu. Neprijateljskim kolonama uspelo je da odbace i po-
• tisnu naše zasede na tim pravcima i da se oko 14 časova sjedine
r i izbiju sa svojim prednjim delovima u selo Ajdovec. Naše je-
• dinice koje su se nalazile oko Malog i Srednjeg Lipovaca, brzim
i pokretom u snažnome naletu udarile su na neprijatelja, koji
I [je] izbjiao u Ajdovec i počeo da hvata i poseda položaje oko
istoga. U jednočasovnoj oštroj borbi neprijatelj je razbijen i
počeo da otstupa ka Brezovoj Reberi i Mirnoj Peči. Naše su ga
jedinice gonile do njegovih posada. Pošto je neprijatelj bio raz-
bijen na svim pravcima, jedinice su se zadržale na dotadašnjim
položajima. U ovim borbama neprijatelju su naneti znatni gu-
bici. Računa se da je neprijatelj imao toga dana preko 30 mrt-

¹ Vidi dok. br. 123 u 4 knjizi VI toma

vih vojnika i znatan broj ranjenika. Mi smo u ovim borbama imali samo manji broj ranjenih drugova.³

ŽUŽEMBERK

Mesto Žužemberk nalazi se uz gornji tok reke Krke i najveće je mesto u Suhoj Krajini. Njegov položaj u odnosu Suhu Krajinu je centralan. Kroz to mesto prolazi glavni kolski put, koji vodi iz Novog Mesta dolinom Krke za Zagradec i za vršava se kod Grosuplja na državnom drumu Ljubljana — Novo Mesto. Pored toga povezano je cestom sa Trebnjem. Selima pri Sumberku, Dvorom i povezuje se cestom za Suhu Krajinu i Kočevje na desnoj obali Krke. Ovo mesto, koje ima veći broj stanovništva, nalazi se u uskoj dolini, skoro u klisuri reke Krke, stešnjeno, i dominira položajima sa obe strane Krke. U vreme naših priprema za akciju na Žužemberk nalazila se u njemu neprijateljska posada u jačini oko 200 Italijana i belogardista. Neprijatelj je bio dobro utvrđen u pojedinim otpornim zgradama i dobro naoružan automatskim i teškim oružjem. Neprijateljske posade u Suhoj Krajini, u okolini Žužemberka, bile su tesno povezane i naslonjene na ovu posadu kao na svoje glavno uporište. Za neprijatelja pretstavljaо je važno vojničko uporište za Suhu Krajinu.

II Slovenska U.B. »Matije Gubca« dobila je zadatak da noću od 21 na 22 decembar 1942 god. napadne i likvidira posadu u Žužemberku. Po izvršenim pripremama i po predviđenom planu napad je otpočeо blagovremeno u istoj noći. Delovi određeni za osiguranje postavili su se na određena mesta i vršili zaštitu iz pravca Novo Mesto, Trebnje i Zagradec. Delovi određeni za udar neopaženo su ušli u samo mesto i neprijatelja potpuno iznenadili. Jedinice određene za napad na belogardističku posadu potpuno su uspele u toj akciji. Neprijatelj je bio iznenaden: jedan deo njegovih vojnika pao je u naše ruke, a drugi panično je pobegao i sklonio se u italijansku posadu. Pri ovome neprijatelj je ostavio znatnu količinu oružja, municije i ostale vojničke spreme. Druge naše jedinice vršile su čišćenja samoga mesta od pojedinih usamljenih stražarskih odeljenja. Po likvidaciji ovih grupa izvršen je glavni napad i opkoljavanje Italijana koji su se nalazili u moćnoj utvrđenoj zgradi, gde se pre nalazio sud. Neprijatelj je davao vrlo jak otpor, ali su naše pojedine udarne grupe uspevale da po nekoliko puta dođu do same zgrade, da je miniraju i zapale. Neprijatelja je obuzela panika i u svome očajnom položaju tražio je spasa na sve moguće načine. Zapaljene delove zgrade gasio je eksplozijama svojih bombi i sa vodom. Neprijateljski vojnici

³ Vidi dok. br. 131' u 4 knjizi VI toma

HLjio [su] se dozivali tražeći pomoć. Vikali su: »Aqua, aqua!« " Neprijatete^{ci}i^u je u s P e v a l^o da na mahove pogasi zapaljene delove m-nde iako su naše udarne grupe stalno nastojale da zgradu Eotpuno zapale i na taj način neprijatelja prinude na predaju I M ga likvidiraju. Pošto je noć bila na izmaku i nije bilo izgleda [da se neprijateljska posada likvidira do kraja noći i nemajući dovoljno snaga koje bi mogle u toku narednog dana voditi dužu borbu sa neprijateljem, koji bi nadirao u Žužemberk u pomoć oposednutim delovima, naše su se jedinice povukle na svoje polazne položaje i tamo se rasporedile na stanovanje. U ovim borbama pretrpeo je neprijatelj više gubitaka. Računa se da je preko 30 neprijateljskih vojnika izbačeno iz borbe. Tom prilikom zaplenjeno je preko 15 pušaka, znatna količina municije i ostale vojničke spreme. Mi smo imali samo 2 lakša ranjenika.

Na dan 24 decembra 1942 god. neprijatelj, dobivši pojačanje u Žužemberku iz Trebnja, Zagradeca i Novog Mesta preduzeo je sa snagama jačine oko 2.000 vojnika, Italijana i belogardista, praćen sa nekoliko teškog oružja, napad na naše snage koje su se nalazile na položajima oko Ajdoveca i Malog, Srednjeg te Velikog Lipovca. Jedinice II Slovenske U. B. »Matije Gubca« dočekale su neprijatelja u zasedama kod Malog i Srednjeg Lipovca, nanoseći mu tom prilikom velike gubitke te sprečivši mu nadiranje u pravcu Ajdoveca. Izvesne manje jedinice ove brigade uspele su tom prilikom da se neprijatelju zabace iza leđa i napadnu bateriju topova i uspevši da jednog momenta oteraju posluži sa oruđa. Nemajući dovoljno snaga ta grupa nije izvršila zadatak do kraja te je tako propustila da neprijatelj opet dobije svoje topove. Ponovni pokušaji neprijatelja da se probije u pravcu Ajdoveca ostali su bez uspeha. Pod pritiskom naših jedinica neprijatelj je krenuo k Velikom Lipovcu, gde su se vodile dalje borbe i odakle je otstupio u pravcu Straže i Novog Mesta gonjen od naših jedinica. Neprijatelj je u ovim borbama imao više poginulih, koje je sa sobom odvlačio na rekviriranim konjima iz obližnjih sela. Računa se da je preko 50 neprijateljskih vojnika toga dana bilo izbačeno iz borbe. Na našoj strani bila su 4 ranjena druga.⁴

DOB

U vremenu od 25 decembra 1942 god. I Slovenska U. B. »Toneta Tomšića« nalazila se na položajima oko sela Mirne i Cirnika, a II Slovenska U.B. »Matije Gubca« izvršila je prebacivanje iz Suhe Krajine i rasporedila se na položajima oko Rihpovca, Stare Gore i Gradišča. III Slovenska U.B. »Ivana Cankara« izvršila je pregaženje preko reke Krke sa Gorjanaca;

⁴ Vidi dok. br. 143 u 4 knjizi VI toma

gde je pre toga učestvovala u zajednici sa hrvatskom brigadom[^] u likvidaciji belogardističke posade u Suhoru" kod Metlike, y kojoj je borbi odnela sjajnu pobedu. Po prelasku reke Krke nastanila se je na položaje oko Nove Gore, Smarjete i Radovske doline.

Po planu za zajedničko dejstvo ovih jedinica trebalo je sa svim snagama vršiti rušenje železničke pruge Trebnje — ;Mokronog — Krmelj izvršiti napad na izvesne neprijateljske posade duž iste železničke pruge i posade koje se nalaze u dolini reke Mirne. Vojnički značaj označene železničke pruge je u tome što ima neposrednu vezu sa rudnikom uglja u Krmelju i što se, prelazeći preko granice, između okupiranog dela koga drže Nemci pod svojom vlašću, ista produžava dalje i spaja kod Sevnice sa glavnom železničkom prugom u dolini reke Save. Železnička pruga prolazi kroz usku dolinu reke Mirne, koja se širi u manju ravnici između sela Mirne i Mokronoga. U sredini te ravnice na levoj obali reke Mirne, na osamljenom brežuljku, nalazi se zamak, svojina italijanskog državljanina grofa Logothethi-a i u čijem se dvorcu nalazila italijanska fašistička posada jačine oko 30 vojnika i gde se pored nje nalazilo sklonjenih još nekoliko narodnih izdajnika. Svima je poznat neprijateljski rad grofa Logothethi-a protiv našeg naroda i naše Narodnooslobodilačke vojske i čiji se ogromni posedi prostiru[^] Mirnskoj dolini.

Noću od 26 na 27 decembra 1942 god. jedinice slovenačkih brigada dobole su sledeće zadatke:

I Slovenska U.B. »Toneta Tomšića« da izvrši rušenje železničke pruge od Trebnja do sela Mirne. II Slovenska udarna brigada »Matije Gubca« da poruši železničku prugu od Mirne do sela Bistrice i da napadne i uništi neprijateljsku posadu u Dobu. III Slovenska U.B. »Ivana Cankara« da ruši železničku prugu od Bistrice do Tržišča i da napadne neprijatelja u Krmelju.

Jedinice III U.B. koje su učestvovale u akciji na rušenju pruge i stvarale zaštitu od Tržišča i nemačke granice, uspele su potpuno u svom zadatku. U napadu na Krmelj učestvovao je 3 bataljon ove brigade koji je uspeo da u napadu dode neopaženo do neprijateljske posade, koja se nalazila u Krmelju u jačini oko 120 fašista, dobro utvrđenih i ogradienih u žičanu prepreku. Neprijateljska posada nalazila se pored same nemačke granice, gde je bilo oko 30 nemačkih graničara. Izvesni delovi ovoga bataljona neopaženo su prodi-li u žičanu ogradu, otvorili breše u istoj i izvršili udar na neprijateljsku stražu u samoj zgradi. Ne iskoriščavajući prvi momenat uspeha, da brzo upadnu sa

[°] Vidi dok. br. 109 u 4 knjizi VI toma

lim snagama, pružili su mogućnost da se neprijatelj pribere -edne položaj za svoju odbranu. Dočekani strahovitom vat-
-eprijatelja bili su prinuđeni na povlačenje. Ostali delovi
Eg bataljona vršili su međutim razvijanje za borbu i napad,
• U otkrivači se nisu uspeli da neprijatelja iznenade i sebi
•togače prolaz kroz prepreku. Nadiranje ovih delova u veli-
Kjj je meri ometalo vatreno dejstvo iz neposredne blizine (oko
'100 m) nemačke granice. Pošto ovim delovima nije uspelo da
r u(ju kroz prepreku, to su se povukli na svoje polazne položaje
f u blizini same neprijateljske posade. Za ovo vreme jedinice
t ovoga bataljona proterale su neprijateljsku posadu od železni-
[stanice i istu zapalili kao i sva postrojenja oko nje. U jed-
I nom momentu naše [jedinice] nisu otvarale vatru za duže vre-
I me te je neprijatelj verovatno računao da smo se povukli i kren-
nuo iz posade u blizini stanice na železničku stanicu u nameri
j da pogasi vatru koja je tamo izbjajala. Naše jedinice dočekale su
t ga iznenadno i snažnom vatrom sa najbližih otstojanja i nanele
- mu vrlo velike gubitke. Ostatak neprijateljskih vojnika se je
(panično povukao u svoju posadu.

II U.B. sa delom svojih jedinica vršila je rušenje železni-
čke pruge. U toj akciji ovi su delovi u potpunosti izvršili svoj
» zadatak. Za napad i uništenje neprijateljske posade u Dobu bio
I je određen 3 bataljon iste brigade. U napadu na Dob uspelo je
I da se postigne potpuno iznenadenje neprijatelja i da se poje-
dine udarne grupe neopaženo ubace u grad. Tek po upadu ne-
I prijatelj je osetio naše prisustvo i otpočeo da vodi borbu. Po
•prebacivanju prvih delova počele su da u zgradu upadaju i
I ostale grupe. Neprijatelj je bio brzo potisnut i zaborakdirao se
1 u jednoj sobi te zgrade, odakle je davao ogorčen otpor. Pošto
I neprijatelj nije htio da se predava i nije se mogao ni na koji
t drugi način prinuditi na predaju, zapaljena je sama zgrada,
f Neprijatelj se sklonio u sobi, koja nije mogla da se zapali.
I Borba je produžena u toku narednog dana, iako je pri tome tu-
[kao vrlo jakom artiljeriskom vatrom iz Trebnja. [Oko] ponoći
I mi smo uspeli da miniranjem zidova iste provalimo i založimo
Kveliku vatru, čiji je plamen probio u sobu gde su bili fašisti.

Fašisti su, nalazeći se u očajnoj situaciji i bez ikakvog izgleda
[na spas, pristali da se predaju. Samo vrlo mali deo njihove po-
t sade dočekao je da se živ predava, jer je najveći deo bio u borbi
•uništen. I ove zlikovce, koji su do kraja borbe ostali živi, stigla
I je zaslužena kazna. U borbi koja je vođena sa ovom fašističkom
I banditskom grupom poginuli su i svi oni koji su tražili zaštitu
• italijanskog oružja kao i čitava porodica grofa Logothethi-a.
i U borbi su pali svi fašisti koji su bili u posadi. Zaplenjeno je
bilo 17 pušaka. 1 teški i 1 laki mitraljez, znatne količine mu-
I ničije, dok je izvesna količina oružja, municije i ostale vojničke

spreme izgorela u samoj zgradbi. U ovoj borbi, koja je trajala puna 23 sata, naši borci pokazali su izvanrednu hrabrost D9 žrtvovanost, istrajnost i snalaženje. U borbi smo imali neznatan* gubitke.

Jedinice I U.B. u akciji te noći uspele su da poruše znatni! dužinu železničke pruge i da zapale železničku stanicu Mirna i Rakovnik. Računa se da je porušeno oko 5 km železničke pruge, zapaljene 4 železničke stanice, prekinute telefonske veze na većoj dužini i uništeno preko 50 neprijateljskih vojnika.⁶ ^B

NAPAD NA VOZ I RUŠENJE ZELEZNICE PRUGE

Noću od 1 na 2 januar g. 1943 I i II U.B. vršile su rušenje železničke pruge između Trebnjega, Mokronoga i Tržišča. U toj akciji uspeli smo da porušimo još nekoliko kilometara železničke pruge, pored one koja je pre bila porušena. Rezultat ovoga rušenja bio je taj da je neprijatelj mogao da koristi prugu tek posle dvadeset sedam dana.

III U.B. vršila je rušenje pruge kod Trebnjega. Tom prilikom, pored rušenja i miniranja, uspela je da prevrne jedju neprijateljski voz, koji je dolazio iz Novog Mesta. Voz je bio sastavljen iz dve lokomotive i 48 vagona između kojih je bilo 30 cisterni sa naftom. U napadu na voz uspelo je našim jedinicama da unište obe lokomotive i vagone iz kojih je istekla velika količina nafte. Saobraćaj na tom mestu bio je prekinut za nekoliko dana. Tom prilikom uništeno je nekoliko italijanskih vojnika, koji su pratili voz. Mi nismo imali nikakvih gubitaka.⁷,

PRIMSKOVO I TEMENICA

Noću od 4 na 5 januar g. 1943 vršile su I, II i III U.B. slovenačke napad na neprijateljske posade u dolini Temenice.

I SI. U.B. »Toneta Tomšiča« imala je zadatak da napadne i uništi posadu u Dolenjoj Vasi. II SI. U.B. »Matije Gupca« imala je zadatak da napadne i uništi neprijateljsku posadu u Temenici, na položaju Mačkovna. III SI. U. B. »Ivana Cankara« imala je zadatak da napadne i uništi posadu u Primskovom. Neprijateljske posade u uskoj dolini Temenice imale su zadatak da se postave u odnosu prema posadama na glavnoj železničkoj pruzi kao pretstražarski delovi i na taj način što više i na širem prostoru stvore zaštitu pruge. Položaj Primskovog je takav da predstavlja usamljenu i visoko dominirajuću tačku nad okolnim terenom. Zadržavanje posade na ovoj tačci imalo bi za cilj da kontroliše čitav teren od glavne železničke pruge do nemačke granice, i da onemogući na ovome inače uskom pasu

* Vidi dok. br. 38

⁷ Vidi dok. br. 106

MLju prolaz naših trupa u pravcu Police. Položaj Primskovoga Efl[^]je jak i to u taktičkom i topografskom pogledu. Ova ot-Ernost još je pojačana velikim zidom, kojim su ograđeni cr-K_a> iupništvo, škola i druge zgrade na najvišoj tačci toga položaja-

I SI. U.B. »Toneta Tomšića« uspela je u napadu na neprijatelja u Dolenjoj Vasi, gde se nalazilo oko 25 belogardista dobro utvrđenih u seoskim kućama, da deo te posade uništi, za- I pienivši nešto oružja i municije, a ostalo da protera. Kod te I gjejcije naše jedinice nisu imale gubitaka. II SI. U.B. »Matije Gupca« uspelo je da u napadu na posadu u Temenici — Mačkovna, gde je bilo oko 60 Italijana i belogardista, u prvom na-letu zauzme zgradu gde su se nalazili belogardisti. Ovom pri-likom palo je deset b.gardista. Posle ove borbe preneo se napad na dobro utvrđenu zgradu, gde su bili Italijani. Ta borba vodila se čitavu noć. Tom prilikom bili su naneti Italijanima veliki gubici. Pri kraju noći Italijani su bili prinuđeni na povlačenje te su pod zaštitom jake vatre svoje posade u Selima pri Sv. Pavlu bili prihvaćeni i uspeli da se izvuku iz opkoljavanja, koje im je bilo pripremljeno od naših jedinica. Zbog blizine brojne posade u Selima pri Sv. Pavlu, koja je bila dobro nao-• ružana teškim oružjem, nije bilo moguće da se vrši po danu gonjenje razbijenog neprijatelja.

FIII SI. U.B. »Ivana Cankara«, koja je vršila napad na Primskovo, gde je bilo oko 80 belogardista koji su na ovoj vrlo otpornoj tačci postavili oko zidova minska polja, nije uspelo da u prvom momentu iznenadi neprijatelja i izvrši upad preko visokog zida i bunkera, već je borba vodena noću bez većih rezultata. Pošto se borba nije mogla završiti sa uspehom do kraja noći, ostavljeni su bili narednog dana delovi koji su vršili blokiranje. Neprijatelj je bio blokiran toga dana, naredne noći i sledećeg dana.

6 januara g. 1943 vršene su ponovne pripreme rasporedivanja za ponovni noćni napad. Oko 15 časova toga dana neprijatelj verovatno da je osetio prisustvo naših jedinica, koje bi trebalo da vrše noćni napad i počeo da se povlači u pravcu Mišji Dol. Naše jedinice, koje su vršile blokadu, odmah su otvorile jaku vatru i počele goniti neprijatelja u pravcu Temenice. Ovom prilikom naneti su bili neprijatelju izvesni gubici i isti, uz put bežeći, bacao [je] raznu vojničku spremu. Pošto je neprijatelj napustio svoje položaje, naše su jedinice ušle u Primskovo. Tom prilikom dobole su izvesnu količinu oružja, municije i mnogo vojničke spreme. Pošto je nastala verovatnoća da bi se neprijatelj po odlasku naših jedinica mogao vratiti u to mesto, to smo pri odlasku popalili sve zgrade osim crkve,

da bi na taj način neprijatelju onemogućili da se ponovno nastani. U ovim borbama uništeno je oko 45 neprijateljskih vojnika.⁸

ST. VID

Selo St. Vid nalazi se između Trebnja i Stične, na strani glavne železničke pruge i u njezinoj neposrednoj bliželjeznička stanica nalazi se pola sata od sela Št. Vid, leži m košama koje se spuštaju od sela Pristave ka Temenici. ^{Ima} veći broj stanovnika i fabriku za kožu. Pored sela prolazi/ južne strane, glavni put Trebnje — Višnja Gora i to skoro ralelno sa željeznicom. Značaj mesta za neprijatelja je svat u tome da držanjem ove tačke stvara zaštitu za svoje glavne komunikacije i veze. Pored toga postoje u mestu dobri uslovi za nastanjivanje vojske i za iskorišćavanje fabričkih proizvoda. Pa i za samu fabriku potrebno je obezbeđenje.

I, II i III SI. U.B. dobole su zadatak da napadnu i unište posadu u St. Vidu.

Neprijateljska posada bila je u jačini 300 Italijana, bro utvrđenih i ograđenih žičanom preprekom. Imali su ve broj automatskog oružja, bacaca i dva protivkolska topa.] Sv. Roka, u udaljenju jedan km od St. Vida, nalazila se neprijateljska posada jačine 100 vojnika. Na železničkoj stanici takođe bili su izvesni delovi neprijatelja, koji su imali u svom sastavu nekoliko teških oruđa.

Napad na tu posadu trebalo je da se izvrši u noći od 13 na 14 januar g. 1943.

Naše jedinice koje su do tada bile na položajima oko Cirnika, Čateža, Primskova izvršile su pripreme i otpočele sa pokretom.

II Slov. U.B. »Matije Gupca« bila je raspoređena na položajima oko Čateža, a njen 2 bataljon južno od Čateža. Ta brigada bila je dana 13 januara g. 1943 popodne napadnuta od neprijateljske kolone, koja se je kretala od Male Loke ka Čatežu. Naše jedinice sačekale su neprijatelja u zasedama te na bliskom otstojanju otvorile snažnu vatru. Neprijatelj je bio natieran u beg u pravcu Male Loke, otvarajući na begu jaku vatru u zaštitu svog povlačenja. Posle toga naše jedinice vratile su se na svoje položaje i otpočele sa pokretom u pravcu St. Vida.

I i II Slov. U.B. imale su zadatak da izvrše napad i uništenje posade u St. Vidu, kao i da daju osiguranja u svim pravcima od kuda bi nas neprijatelj mogao ugroziti.

III Slov. U.B. imala je zadatak da izvrši napad [na] posadu kod Sv. Roka i da izvrši osiguranje naših jedinica u Pravcu prema Stični. Jedinice II Slov. U.B. su blagovremeno i Iznenadno prešle žičanu ogradu i otpočele borbu sa neprijateljem, koji se nalazio u istočnom delu mesta. Borba se naročito vodila oko fabrike kože, pri čemu je ista bila zapaljena. Dalja borba vodila se vrlo uspešno i produžavala se kroz selo sa čišćenjem istoga od pojedinih neprijateljskih grupa, koje su bile raspoređene u dobro izgrađenim bunkerima. Ovom prilikom uništeno je nekoliko neprijateljskih vojnika i izvestan broj je zarobljen. I Slov. U.B. [je] sa zadocnjem stigla do cilja. Ne postigavši kod toga iznenadenje neprijatelja, uspela je samo da delom svojih snaga prede preko žičane prepreke i upadne unutra. Neprijatelj je otvarao vrlo jaku vatru zbog čega je pretila opasnost da pretrpe znatne gubitke. Zbog toga su se prebačeni delovi povukli. Činili su se pokušaji da se prede na kojem drugom mestu, ali je neprijatelj tukao sve prelaze vrlo jakom vatrom te onemogućavao nastupanje naših delova. III Slov. U.B. izvršila je iznenadan i snažan pritisak na neprijatelja i zauzela nekoliko objekata/ Pri tome neprijatelju su naneti znatni gubici. II Slov. U.B. vršila je i dalje pritisak na neprijatelja i prinudila ga na povlačenje iz svih bunkera i dobro utvrđene zgrade oko crkve. Ne dobivši vezu sa jedinicama, I Slov. U.B. nije mogla vršiti dalju uspešnu borbu bez sadejstva i čvrstog povezivanja ovih jedinica, koje je bilo predviđeno po planu za tu akciju. Po tom planu akcija je trebala da se izvrši u ograničeno vreme, to je do kraja te noći. U određeno vreme jedinice su otpočele sa napuštanjem položaja i povukle se na određena mesta.

U ovim borbama naneti su neprijatelju veliki gubici i računa se da je preko 70 neprijatelja izbačeno iz stroja i da su neprijatelju nanete velike materijalne štete, naročito paljenjem fabrike kože, gde se nalazila značna količina materijala kojeg je neprijatelj trebao za svoje potrebe da iskoristi. Zaplenjeno je nešto oružja i municije. Naši su gubici neznatni — nekoliko ranjenika.*

POLICA I BREZOVO

Selo Polica nalazi se severoistočno i u blizini Grosuplja. Sa severne strane nalazi se dobro izrađena žičana prepreka sa minskim poljima, koja ogradije teritoriju koju su okupirali Nemci. To mesto nalazi se na padinama kosa, koje su ispresečane dubokim potocima sa strmim i šumovitim jarugama. Od Grosuplja i Sapa vodi dobar kolski put do ovog mesta, a odatle polaze u više pravaca samo slabiji seoski putevi. Značaj za ne-

* Vidi dok. br. 38

prijatelja ima ovo mesto u tome što se nalazi kao istaknufaJ tačka za neposredno obezbeđenje železničke pruge i samog Grosuplja, koje se nalazi u sredini uskog pojasa između pruge i nemačke granice, te na taj način otežava veze i sve pokrete trupa kroz uski pojaz u pravcu Ljubljane.

I, II i III Slov. U.B. doobile su zadatak da izvrše napad i uništenje ove neprijateljske posade, gde se nalazilo oko 150 belogardista i oko 60 Italijana. Ova posada bila je dobro utvrđena.

Pokret naših jedinica otpočeo je noću od 15 na 16 januar 1943 sa teritorije oko Čateža i Primskovoga i vršen je u toku cele noći pod vrlo teškim uslovima, zbog vrlo ispresecanog i brdovitog terena i velikog snega, koji je bio napadao i stalno? padaо u toku čitave noći. Naše su jedinice stigle na teritoriju oko sela Poljane, Leskovec, Mlaka, Vrh i Brezovo sa i.ves n i « zakašnjenjem.

Na dan 15 januara 1943 pri pristizanju jedinica I Slov. U.B. koje su ranije pošle na marš u selo Brezovo uhvaćeno je nekoliko belogardista, koji su došli na prenoćište kod svojih kuća. Belogardistička i italijanska posada u Polici bila je rano toga dana obaveštena da je u selo Gornje Brezovo stigla partizanska patrola jačine tri vojnika. Ovu izdaju prema partizani-« ma učinio je neko od meštana koji su od belogardista zavedeni i koji su se do tada potpuno neprijateljski odnosili prema našoj vojsci. Tako čim bi se na tom mestu pojavila koja partizanska patrola, meštani su odmah trčali da to jave belogardistima. Bilo je slučajeva da su meštani, koji su dobili oružje od belogardista i koje su sakrivali kod svojih kuća, vršili napade na pojedine partizane i po koji put uspevali da ubiju kojeg partizana. I u ovoj prilici naše jedinice mogle su da se uvere u rđavo raspoloženje samih meštana prema našoj vojsci. Pri pretresu pojedinih kuća našli smo izvestan broj pušaka i municije, a naročito je nađeno veliki broj ručnih bombi.

Belogardistička posada u Polici, pohlepna da i tom prilikom dobiju kojeg partizana, naročito živog, po naredenju njihovog komandanta odmah je alarmirana i skoro trćećim korakom pošla iz svoje posade preko Blečeg Vrha u pravcu G. Brezova, gde se nalazila »partizanska trojka«, iako su ustvari tu bile tri brigade. Pokret neprijatelja naše su jedinice blagovremeno otkrile i spremile mu zasluženi doček. II bataljon I SI. U.B. postavio je zasedu oko sela G. Brezovo, dok su ostali bataljoni pošli na padine Kucelja, sa zadatkom da se izvrši opkoljavanje i uništenje neprijatelja koji je ka nama nastupao. Neprijatelj je sa jednom svojom kolonom ušao u selo Brezovo, gde su naše jedinice odmah izvršile opkoljavanje i udar na njega i posle jednočasovne borbe neprijatelj je bio savladan. Ne-

rjjatelj je davao ogorčen otpor jer se bio zabarikadira u pojedinim kućama [gde] je savladan i u kojima je jedan deo belogardista izgoreo dok [su] ostali pohvatani, a samo manji broj uspeo je da pobegne kod svoje posade, iskorisćavajući pri tome duboke jaruge i snegovito vreme da neopaženo pored naših zaseda mogu pobeti.

Napad na Policu izvršen je u noći od 16 na 17 januar 1943, sa delom naših jedinica, dok su ostale bile postavljene na iguranje i u rezervu. Napad je bio izvršen zbog nepovoljnih emenskih prilika skoro pri kraju noći. Postojali su svi uslovi da se belogardistička posada uništi, dok su Italijani bili vrlo moćno utvrđeni. Pošto se ovaj zadatak nije mogao izvršiti u kratko vreme i do kraja noći jedinice su se povukle na svoje polazne položaje.

Da bi se imala jasna slika koliko je tamošnje stanovništvo zavedeno i prestrašeno, karakterističan je jedan slučaj partizanske grupe koja je trebalo da izvrši pretres u jednoj kući, gde se govorilo da se nalazi nekoliko belogardista. Kada su partizani došli kod kuće i zamolili porodicu da otvori vrata i obećavali da im se neće ništa rdavo dogoditi, porodica je počela na sav glas da viče: U pomoć, momci!, misleći time [na] belogardiste. Tek nakon dužeg nastojanja uspelo je partizanima da uđu u kuću, gde se nalazio stari domaćin sa ženom i čerkom. Svi su bili prestravljeni i drhtali pred partizanima. U kući nisu nađeni belogardisti te su partizani brzo napustili kuću samu, svakako iznenadujući domaćine svojim uljudnim (ponašanjem).

U ovim borbama neprijatelj je imao više gubitaka u ljudstvu, zaplenjena je izvesna količina oružja i municije, a naši gubici bili [su] minimalni.¹⁰

, MARŠEVANJE PREMA HRVATSKOJ

Zbog najavljene ofanzive okupatora, ustaša i četnika na slobodnu teritoriju Bosne i Hrvatske naše su jedinice primile naređenje da se prebace na teritoriju Hrvatske i da тамо u zajednici sa hrvatskim brigadama vrše svoje operacije. Zbog novonastale situacije i [naj] osnovu direktiva koje smo dobili nismo bili u mogućnosti da se zadržimo na položajima na Polici i da razbijemo ovo belogardističko uporište. Posle jednodnevnog odmora naše su jedinice (I, II i III Slov. U.B.) izvršile marševanje na položaje južno od glavne železničke pruge do Sela pri Šumberku. Ovo marševanje vršeno je u noći po vrlo neugodnom i snegom zavejanom terenu, prolazeći u neposrednoj blizini pored neprijateljskih posada u Stični, Št. Vidu i glavne

železničke pruge. Borci su ovo marševanje, koje ih je iznuravalo u najvećoj meri, maršujući čitavu dugu zimsku noć, vrlodobro izdržali.

Slučajno je bilo da su za vreme našeg marševanja i prebacivanja na položaje južno od glavne železničke pruge Italijani i belogardisti vršili pokret a posle i opkoljavanje sela Metnaja. Posle uzaludnog pretraživanja od čitava četiri sata morali su se vratiti bez ikakvog rezultata u svoju posadu u Stični. U to vreme nalazili su se partizani već na drugoj strani a za to je doznao neprijatelj sa velikim zadocnjenjem. Tako je i ovaj neprijateljski »udarac« bio bez uspeha.

BIC — ZAGORICA

Po prebacivanju naših jedinica preko glavne železničke pruge iste su bile raspoređene ovako: I Slov. U.B. u selu Bič, Dobravici i Zagoricu. II Slov. U.B. u selu Rdeči Kal, Sad i Hrastov Dol. III Slov. U.B. sela Dol, Vrh, Gumbišče i Babna Gora. Sela Bič i Zagorica bila su istaknuta i najbliža do glavne železničke pruge i puta koji vodi iz Trebnja za Višnju Goru. Selo se nalazi na potpuno otvorenoj ravnici, koja [je] sa svih strana zatvorena usamljenim brdima, koji su u to vreme bili pokriveni visokim snegom.

Na dan 20 januara 1943 naše su jedinice bile na odmoru u označenom selu. U Selima pri Sumberku nalazila se belogardička i italijanska posada, dobro utvrđena i naoružana, i koja je ovoga dana izvršila ispad i napala 2 bataljon II¹¹ Slov. U.B. u Vel. Dolu. Neprijatelj je bio razbijen i proteran u svoju posadu, odakle je vršio prepucavanje čitavog dana, ne usudujući se da svoj napad više ponovi. Na dan 21 januara 1943 neprijatelj je znatnim snagama krenuo iz St. Vida preko Dola¹² i napao jedinice I Slov. U.B. u selu Biču. I bataljon I Slov. U.B. poveo je sa neprijateljem blisku i oštru borbu sprečavajući mu da ovlada ovim selom. Deo jedinica ovog bataljona zadržao se i opkolio jednu veću grupu Italijana, koja je u prvi momenat prodrla u selo, a ostatak jedinica poseo je okolne položaje. Neprijatelj je činio pritisak uz najveće vatreno dejstvo i dejstvo njegove artiljerije iz Stične i St. Vida, da po svaku cenu zauzmu selo Bič i odbaci naše jedinice sa tih položaja. Najvećim zalaganjem, požrtvovanjem i istrajnošću ostalih bataljona ove brigade neprijatelju nije uspelo da izvrši ovog dana svoj zadatak iako je imao dovoljno snaga na raspoloženju. Izvesni delovi I i III Slov. U.B. zadocnili su u manevru koji je trebalo da se izvrši oko neprijatelja u cilju opkoljavanja svih njegovih snaga. U prvi sumrak jedinice I Slov. U.B. izvršile su udar na

¹¹ Odnosi se na Treću brigadu.

¹² Treba da bude Doba.

• prijatelja, koji je bio na Biču i na položajima oko njega, r opkoljeni Italijani, nalazeći se u bezizlaznoj situaciji, pri poziciji Epartizana da se predaju, pevali su svoje revolucionarne Kvjene — Avanti popolo. Našim jedinicama uspelo je da tom I plikom zarobe nekoliko Italijana a mnogo ih je pao na položajima. Jedinice koje su imale da izvrše opkoljavanje neprijatelja stigle su sa velikim zakašnjenjem te tako nisu bile u Mogućnosti da izvrše svoj zadatak, već se taj morao da ograniči samo na odbacivanje neprijatelja unazad.¹³

U ovim borbama pretrpeo je neprijatelj vrlo velike gubitke; računa se da je oko 100 vojnika izbačeno iz borbe. Zahvaljujući plenjena je bila znatna količina oružja i municije. Naši borci, a osobito I Slov. U.B., pokazali su svoju veliku sposobnost i Korbenost.

Po ranije dobijenoj direktivi naš je osnovni zadatak bio da što pre stignemo u Hrvatsku u cilju vodenja zajedničke borbe sa hrvatskim jedinicama. Za izvršenje ovih zadataka I naše su jedinice još ove noći, to jest od 21 na 22 januar 1943 otpočele sa svojim maršem i iste noći stigle na prostoriju oko Vrbovec, Kala i Ajdoveca, gde su se zadržale na kraćem odmoru.

PRELAZ PREKO KRKE

Posle kraćeg zadržavanja u cilju odmora na položajima > oko Ajdoveca, Vrbovec i Kala naše jedinice produžile su dalji pokret sa ove prostorije i u noći od 24 na 25 januar 1943 prešle reku Krku i nastanile se na položajima oko Toplica, Podturna, Nove Gore, Poljana i Črmošnjica. Na ovom prostoru zadržale su se kratko vreme u cilju odmora i za to vreme izvesni manji delovi vršili su rušenje pruge Semič — Novo Mesto, načeći time znatne štete neprijateljskom saobraćaju.

Posle kraćeg odmora jedinice su se prebacile preko glavne ilezničke pruge, rušeći istu pri svom prelazu, i nastanile su se u Beloj Krajini na položajima oko Jugorja, Suhora, Bušinje, Vasi i Brezovice. Po pristizanju naših jedinica na ovaj sektor stupili smo u neposrednu vezu sa hrvatskim jedinicama i stvorili operativni plan za zajedničko dejstvo naših i hrvatskih jedinica. Iz štaba Dolenjske i II hrvatske operativne zone formiran je zajednički Operativni štab za dejstvo svih jedinica.

OPERACIJE U HRVATSKOJ

GORJANCI — ZUMBERAK

Pri pristizanju naših brigada u Belu Krajinu, na teritoriji Hrvatske na Zumberku, na položajima oko Krašića nalazile su

se IV. U. B. Hrvatske i XIII Proleterska brigada » P J Končara«.

U ovo vreme neprijatelj je već otpočeo svoju ofanzfaB na slobodnu teritoriju, a u Karlovcu nalazilo se preko 15.000 neprijateljskih vojnika. Po našem operativnom planu trebali smo sa jedinicama ugroziti neprijateljske glavne komunikacije saobraćajna sredstva, veze i pojedine garnizone i izvršiti pritisak i napade na neprijatelja iza leda. Pored neprijateljska» garnizona sa većim brojem trupa u Metlici, Ozlju, Karlovcu Jastrebarskom i Samoboru neprijatelj je imao manje ili ve^ posade pored glavne železničke pruge Zagreb — Karlovac — Metlika. Pored ovoga nalazile su se neprijateljske posade u dolini reke Krke: St. Jernej, Brezovica, Pleterje, Kostanjevica i u Zumberačkim Planinama, Stojdraga blizu Samobora.

VIVODINA — KRASIĆ

Dok su se sve naše i hrvatske jedinice nalazile nä označenim položajima, na dan 29 januara 1943 jedna italijanska kolona jačine 1500 vojnika sa teškim oružjem i nekoliko tenkova pošla je iz Karlovcia preko Draganića ka Krašiću sa ciljem da tu napadne IV i XIII hrvatsku brigadu.

Istoga dana pošla je iz Metlike jedna italijanska kolona jačine oko 3000 vojnika, naoružana sa nekoliko topova, i do kraja dana, nailazeći na vrlo mali otpor terenskih jedinica II operativne zone Hrvatske, prodrla do položaja oko Vivodine, gde je i prenoćila.

Selo Vivodina nalazi se na sredini puta koji vodi iz Metlike za Krašić. Odатle vodi dalje kolski put, pored leve obale reke Kupe, za Draganiće prema Karlovcu i za Jastivbarsko prema Zagrebu. Ceo taj kraj nalazi se u brdovitom predelu južnih padina Zumberačkih Planina, koji je dubokim potocima sa strmim stranama ispresecan i obrazuje dugačke, uske i šumovite kose. Na ovoj prostoriji ističe se važan položaj Sv. Križ (k. 476), koji dominira čitavim terenom od reke Kupe i ravnice u dolini reke Kupčine. Sa severne strane označenog puta ističe se usamljena i oštra tačka — položaj Oštре (k. 569). Istočno od sela Vivodine prema Krašiću nalaze se sela: Dvorišće, Lović Prekriški, Radušće, Bukovica, Cerovica, Konjarić Vrh, Prekrižje i Hrženik.

Neprijateljsko nadiranje iz pravca Karlovcia i Metlike imalo je za cilj da razbije ili možda opkoli hrvatske brigade oko Krašića, te da se na taj način najpotpunije obezbedi u svojim garnizonima i posadama na glavnoj železničkoj pruzi.

I. II i III Slov. U.B., koje su se do tada nalazile u selima Suhor, Bušinja Vas i Brezovica primile su zadatak da krenu preko sela Radovica ka neprijatelju i da ga 30 januara 1943

ri njegovom P^okretu iz Vivodine ka Krašiću napadnu sa leđa P^oRokova. Pokret je vršen u toku noći tako da su sutradan naše 'edinice [bile] na položajima oko Vivodine. I Slov. U.B. imala L pri tome zadatku da se postavi na položajima oko sela Draćice i stvara zaštitu ostalih brigada od neprijatelja, koji bi nastupao iz pravca Metlike.

30 januara 1943 neprijatelj [je] otpočeo vrlo rano svoje nastupanje od Vivodine prema Dvorištu, Radušcu i Bukovici Era Krašiću. Oko . . časova izbio je neprijatelj sa svojim prednjim delovima do Kuprebove Gorice i Bukovičkog potoka. Jedinice II Slov. U.B. razvijale su se za borbu pravcem preko Sršića. Brezja ka Oštretu i Galinu, sa severne strane označene ceste, da bi sa toga pravca ugrozile neprijateljski levi bok. Jedinice III Slov. U.B. razvijale su se za borbu preko položaja Lovića u pravcu Sv. Križa i Prekriškog, da bi tim pravcem Izvršile udar u neprijateljski levi bok i leđa.

Obavešteni o pokretu neprijatelja iz Vivodine, odmah su upućeni po jedan bataljon hrvatskih brigada sa zadatkom da što [pre] uhvate dodir sa neprijateljem, da napadnu i spreče njegovo nadiranje ka Krašiću i u zajednici sa slovenačkim brigadama da ga potuku na položajima gde se bude nalazio. Ova dva bataljona, to jest 2 bataljon XIII hrvatske brigade i 3 bataljon IV hrvatske brigade, su oko 12 časova došli u dodir sa prednjim delovima neprijatelja oko sela Radine Gorice. Bataljoni su se razvili za borbu i to: 2 b. XIII B. vršio je frontalno nastupanje i dejstvo na neprijatelja. U produženju desno[^] krila 2 b. na položajima preko Prekrižja dejstvovala je Mitraljeska četa XIII proleterske brigade, tukući neprijatelja pri njegovom kretanju i razvijanju za borbu. 3 bataljon IV brigade izvršio je razvoj za borbu i upravio svoje dejstvo stranama Bukovičkog potoka u neprijateljski desni bok. Neprijatelj je bio iznenaden pojavom ovih jedinica i nastalo je kod njega veliko komešanje. Bataljoni su brzo nadirali i oko 15 časova stupio je u dejstvo i 2 bataljon IV brigade pravcem preko Prekrižja i Konjarić Vrha, hvatajući vezu sa jedinicama 3 bataljona II Slov. U. B. Posle manjeg otpora neprijatelj je počeo da se brzo povlači u pravcu preko Radušća i Dvorišća ka Vivodini. Neprijatelj je bio u tom momentu obasut jakom vatrom naših delova sa skoro svih strana, te je zavladala prava panika kod njega, i nastalo je bežanje na sve strane po položaju, tražeći zaklona od naše jake vatre. Izvesni neprijateljski delovi uspeli su da se probiju i pobegnu u pravcu Kupe, dok se najveći deo, ne mogavši da se probije, povrnuo nazad i već razbijen počeo se sakupljati i organizovati za odbranu na pojedinim usamljenim hribovima kod Radušća. Bukovice i škole kod Radine Gorice. Sa ovih položaja tukao je neprijatelj na sve strane vrlo

jakom vatrom na naše delove koji su se u mraku približavaju i usamljenim grupama u cilju njihove likvidacije. Neprijatelj I sku grupu koja je bila na brdašcu kod sela Radušće u Druvu sumrak napale su jedinice 2 bat. IV U. B. i 3 bat. III SI. u B i posle kratkotrajne a uporne i požrtvovane borbe uspele da i unište i poslednjeg fašista, koji se nalazio na tom prostoru zabarikadiran u kućama. Samo na ovoj tačci palo je oko 60 fašista i zaplenjeno sve njihovo oružje: puške, municija i dva laka bacača. Na neprijateljsku grupu koja je bila najveća i gde se nalazilo oko 400 fašista kod grupe kuća u Bukovici vršio je napad u prvi sumrak II bataljon IV brigade, ali nije uspeo zbog velike i vrlo jake vatre, koju je neprijatelj otvarao iz svih oruđa. Neprijateljsku grupu kod škole u selu Radina Gorica uspeo je II bataljon XIII brigade i delovi III bataljona IV brigade da potpuno uništi. Na tim položajima palo je oko 100 neprijateljskih vojnika te zaplenjena velika količina oružja i municije kao i delovi brdskog topa. U toku ove noći, tj. od 30 na 31 januar 1943, u ponovnom napadu na italijansku grupu kod sela Bukovice učestvovao je III bataljon II slovenačke brigade i II bataljon IV hrvatske brigade, koji su na neprijatelja izvršili dva snažna juriša, ali nisu uspeli da ga likvidiraju iako su mu bili naneti veliki gubici. Naši delovi tom prilikom bili su u jurišu potpomagani dejstvom topova XIII proleterske brigade.

Na dan 31 januara 1943 na položajima oko Bukovice ostao je za držanje blokade I bataljon II slovenačke brigade, dok je III bataljon iste brigade zauzeo položaje oko Cerovice, II bataljon IV brigade sa topom XIII proleterske brigade zauzeo položaje oko Konjarić Vrha, odakle je u toku dana dejstvovao iz automatskog oružja i topa na Italijane, koji su se branili na položajima kod sela Bukovice. Od ove vatre, naročito od topa, neprijatelju su naneti veliki gubici.

III bataljon IV brigade pošao je u sastav svoje brigade na položajima oko Pribića.

Neprijateljska grupa koja je nadirala od Karlovca, preko Draganića ka Krašiću, sukobila se još 30 januara 1943 sa jedinicama XIII brigade oko Brlenića i Bresarića te su toga dana vodene oštре borbe sa neprijateljem, u kojima su mu naneti gubici i tom prilikom uništen je jedan tenk. Ova neprijateljska grupa uspela je da jedinice XIII brigade odbaci na položaje oko Hrženika, gde se neprijatelj zadržao pri kraju toga dana. Drugoga dana, tj. 31 januara 1943, ova neprijateljska grupa, koja je stigla do Hrženika, nadirala je dalje ka Prekrižju, praćena tenkovima, a jedan deo pokušao je da nadire ka Bukovici, ka opsednutim Italijanima kod toga sela, ali nije uspeo da pristigne u pomoć.

[Ovoga dana neprijatelj je sa nekoliko svojih aviona leteo, Klnbardovao i mitraljirao naše položaje, te je uspeo da u ^Kniarić Vrhu. dejstvom svojih bombi, zapali nekoliko kuća, ^ K je ostalim selima pričinio manju štetu.

Ovoga dana neprijatelj je tukao i vrlo jakom artiljerijom vatrom iz Metlike i Ozlja.

f Noću 31 januara 1943 1 i III bataljon II slovenačke brigade i II bataljon IV brigade vršili su ponovno juriš na neprijatelja u selu Bukovici, ali zbog velike vatrene nadmoćnosti K uspeli da neprijatelja unište. Ovom prilikom neprijatelju su naneti veliki gubici.

Na dan 1 februara 1943 neprijatelj je na pravcu od Karlovca dovlačio nova pojačanja i vršio snažno nadiranje od Kraška preko Hrženika i Grandić Brega u cilju da se spoji sa delovima koji se nalaze oko Bukovice. Na pravcu od Krašića prema Jezerini, Strmcu i Prekrižju neprijatelj je takođe vršio snažan pritisak sa ciljem da naše delove odbaci ka Kostanjevcu. Na pravcu Prekrižje njegovo nadiranje uspešno je odbijala XIII proleterska brigada. Na pravcu prema Strmcu i Pribiću bile su jedinice IV hrvatske brigade. Neprijatelj je upotrebio i tenkove. Skoro čitavog dana neprijatelj je bio zadržan i spre-feno mu je bilo da opsednutim delovima priskoči u pomoć. Jednoj jačoj neprijateljskoj koloni uspelo je da sa Grandić Brega, pri kraju dana, razvijajući se više u levo prema Kupi, prede Bukovički potok i da se počne hvatati kosa ispod Lovića i Prekriškog, kojom su prilikom Italijani selo potpuno opljačkali i skoro celo popalili. Isto tako otpočeli su sa paljenjem i drugih sela pored leve obale Kupe. Popalili su isto tako i neke kuće oko sela Strmeča i Pribića. Na pravcu neprijatelja koji je nastupao kroz Lović i Prekriški, na najvišim kotama položaja oko crkve Sv. Križa (k. 476) nalazile su se jedinice III Slov. U. B. Pri kraju dana neprijatelj je sa snagom jačine oko 500 vojnika nadirao i htio ovladati kotama oko Sv. Križa. Ovom prilikom III Slov. U. B. odbila je dva uzastopna neprijateljska juriša. Neprijatelj je neprekidno i stalno zasipao nijihove položaje jakom artiljeriskom vatrom iz Metlike i Ozlja.

U noći od 1 na 2 februara 1943 po ranije dobijenim narednjima sve naše brigade imale su zadatku da izvrše napad svim svojim snagama na neprijatelja. Na osnovu te zapovesti III Slov. U. B. posle odbijenih neprijateljskih juriša izvršila je juriš na neprijatelja na položajima kod Sv. Križa, Lovića i Prekriškog te uspela da ga razbijje i goni u pravcu Grandić Brega i Brlenića odakle su razbijene neprijateljske grupe u pa-ničnom begu prebacile se preko Kupe ka Ozlju. II Slov. U. B. izvršila je udar na neprijatelja kod sela Bukovice, razbila ga i gonila u pravcu Hrženika. Jedinice IV i XIII brigade izvršile

su udar na neprijatelja koji se nalazio na položajima oko Jezera i Strmca i gonile ga prema Krašiću i Bresariću.

Ovim našim udarom neprijatelj [je] bio potučen i razbijen na svim položajima. Neprijatelj na dan 2 februara 1943 na položajima oko Krašića ostavio [je] za kraće vreme manje svoje delove i sa ostalim svojim snagama vršio povlačenje ka Draganićima i Karlovcu. Zbog zamorenosti naših jedinica u borbama koje su trajale neprekidno tri dana i noći, nismo mogli vršiti gonjenje neprijatelja te je tako isti uspeo da izvuče svoje snage i ne doživi pravi poraz. Pošto je neprijatelj napustio svoje položaje, naše jedinice zadržale su se i dalje na položajima. , J

U ovim borbama naneti su neprijatelju teški gubici. Računa se da je bilo oko 600 neprijateljskih vojnika uništenih. Zaplenjena je bila velika količina raznovrsnog oružja, među kojima laki i teški bacač i jedan brdski top, mnogo vojničke spreme i veliki broj mazgi. U tim borbama imali smo i mi izvesne gubitke. Naši borci su pokazali veliku istrajnost i požrtvovanje. Za najveći deo naših jedinica bilo je da prvi put vode ovakve duže borbe sa većim neprijateljskim snagama i sa svim rodovima oružja, te [su] u tim borbama stekli dragoceno iskustvo za dalje borbe.

KLINCA SELO — ZDENČINA

Pošto su u borbama oko Vivodine i Krašića neprijateljske [snage] bile razbijene i proterane, IV hrvatska i II te III Slovenska brigada dobile su zadatak da u noći od 4 na 5 februar 1943 izvrše napad na ustašku i italijansku posadu u Klinča Selu i Zdenčini. Klinča Selo nalazi se sa severne a Zdenčina sa južne strane glavne železničke pruge Karlovac — Zagreb, na udaljenju oko jedan km od iste. Neprijateljska posada iznosila je u Klinča Selu oko 60 ustaša a u Zdenčini oko 80 Italijana. Obe posade bile su dobro naoružane i utvrđene. Sela se nalaze na potpuno ravnom terenu, koji se prema jugu širi u veliku ravnicu prema Kupi. Na severu penju se blage kose, kao ogranci Plešivice, koja se na zapadu povezuje sa Zumberačkim Planinama.

Pred akciju, odredene jedinice bile su raspoređene na prostoriji Sv. Ana — Vranov Dol — Plešivica. Odatle su jedinice pošle na svoj zadatak. Pored prednjega zadatka jedan deo naših jedinica trebalo je da ruši prugu prema Jastrebarskom i Zagrebu. Jedinice odredene za osiguranje blagovremeno su stigle na određeno mesto kao i delovi za rušenje pruge. Jedinice odredene za napad stigle su zbog velike daljine, slabe vidnosti i teške orientacije, osobito kroz šumu i na podvodnom terenu, sa zakašnjenjem od nekoliko časova. Kod napada IV brigade neprijatelj — ustaše — davao je manji otpor i jednog

Uienta pobegao je, zadržavajući se kod italijanske posade u «iničkoj stanici u Zdenčini. Neprijatelj je tom prilikom imao ^{te}ne gubitke i ostavio nešto oružja, municije i veću količinu vojničke spreme. Bila je velika pogreška naših jedinica feonisu prema rasporedu neprijatelja opkolili i sprečili njegovo fetvo. Po napuštanju neprijateljskog položaja naše su jedinice zapalile zgradu u kojoj se nalazio neprijatelj.

Jedinice I i II Slov. U. B. došle su do neprijateljske posade u Zdenčini, opkolile i izvršile napad. Neprijatelj je bio iz nekih zgrada i bunkera proteran, kojom su mu prilikom naneti izvesni gubici. Prema rasporedu i predviđenom planu potekle su se sa napadnih ciljeva i rasporedile se na stare polofe. Jedinice određene za rušenje pruge uspele su da zapale dve železničke stанице, miniraju jedan železnički most i poruše jedan km železničke pruge.

Neprijatelju su naneti izvesni gubici i računa se da je bilo izbačenih iz borbe oko 30 neprijateljskih vojnika. Zaplenjena je bila veća količina vojničke spreme, nešto oružja i municije. U borbama nismo imali gubitaka.

DRAGANICI

Selo Draganići nalazi se između Karlovca i Jastrebarskog na krajnjem zapadnom delu Pokupske ravnice i u neposrednoj blizini železničke pruge Zagreb — Karlovac. Kroz selo prolazi glavni kolski put od Karlovca za Jastrebarsko i Zagreb. Neprijateljske posade u njemu imaju za cilj neposredno obezbeđenje glavnih komunikacija. U Draganićima se nalazila neprijateljska posada jačine oko 150 domobrana i oko 100 Italijana, dobro utvrđenih i naoružanih.

I, II i III Slov. U. B. i IV i XIII Hrvat. U. B. dobole su zadatak da u noći od 9 na 10 februara 1943 izvrše napad i unište neprijateljsku posadu u Draganićima, a delom svojih snaga da ruše železničku prugu i vrše osiguranje prema Zagrebu, Jastrebarskom i Karlovcu. Osiguranje prema Karlovcu i rušenje železničke pruge vršila [je] III SI. U. B. Osiguranje prema Jastrebarskom i rušenje pruge prema Zagrebu vršila je IV H. B. Ostali delovi vršili su napad na posadu u Draganićima. Jedinice određene za napad uspele su da u toku narednog dana zarobe 150 domobrana, sa svom njihovom spremom, oružjem i municijom. Tom prilikom zarobljeno je 15 automatskih oružja, uspeh napada na Italijane je samo delimičan. Uspelo je da ih se protera iz nekih bunkera, a nije uspelo da ih se do kraja uništi. U toku drugoga dana vršena je blokada. Jedinice određene za zaštitu ostale su čitavo vreme na mestu.

Na pravcu iz Karlovca neprijatelj ove noći nije intervensao te su jedinice III S. U. B. uspele da poruše znatan deo

železničke pruge. Isto tako na pravcu prema Jastrebarskom u-toku noći nije bilo nikakvih neprijateljskih intervencija, pa i e i jedinicama IV H. B. uspeло да поруше železničku prugu u znatnoj dužini, da zapale železničku stanicu Lazine i da unište jedan železnički voz koji je išao iz Zagreba za Karlovac. Rano ujutro neprijatelj je uputio dva kamiona sa vojskom ka Draganićima. Jedinice IV H. B. koje su u zasedi kod sela Izimje sačkale neprijatelja zarobile su a delom uništile sve neprijateljske vojнике i zapalile kamione. Oko 10 časova neprijatelj je poslao iz Jastrebarskog svoje jedinice da bi proterao naše snage sa položaja kod Izimja. Medutim dogodilo se obratno. Neprijatelj gonjen našim jedinicama brzo je pobegao u Jastrebarsko i otuda uputio nekoliko tenkova na mesto gde su se nalazili zapaljeni kamioni i posle ih odvukao u Jastrebarsko. Na pravcu prema Karlovcu, gde se nalazila III S. U. B., neprijatelj je toga dana poslao nekoliko svojih oklopnih automobila sa vojskom, koje su naše jedinice razbile i naterale ka Karlovcu. Posle toga upućene su znatne neprijateljske snage iz Karlovca i Mahičnog s namerom da odbace naše jedinice i priteknu u pomoć napadnutoj posadi u Draganićima. Neprijateljske snage nadirale su u širokom frontu, a jedinice III S. U. B. uspevale [su] da ih do kraja dana zadržavaju u nadiranju. Oko 14 časova naišlo je 5 kamiona natovarenih kožama, koji materijal trebalo [je] da se prevuče iz Karlovca ka Zagrebu. Naše jedinice su kožu zaplenile. Drugu noć naše su jedinice trebale da ponove napad na posadu u Draganićima. Ove noći izvršena je priprema sa topom i bacačem za upad u Draganiće ali oko 21 čas iz pravca od Karlovca prodiralo je glavnom cestom nekoliko neprijateljskih tenkova i oklopnih automobila sa vojskom. Po njihovom upadu u Draganiće naše jedinice su se morale povući na svoje polazne položaje.

U ovim borbama neprijatelju su zadati teški gubici. Izbačeno je iz borbe i uništeno oko 40 neprijateljskih vojnika, a 145 domobrana sa jednim oficirom je zarobljeno. Zaplenjeno je preko 150 pušaka, velika količina municije, 15 automatskih oruđa, 5 brzostrelnih pušaka i - druga vojnička spremu. U orim borbama imali smo i mi izvesne gubitke u ranjenima.

RUŠENJE ZELEZNICE PRUGE

Na dan 13 februara 1943 formiran je kombinovan odred iz dva bataljona III S. U. B.. jednog bataljona II S. U. B i jednog bataljona IV H. B.* pod zajedničkim rukovodstvom štaba III S. U. B. Taj odred imao je zadatak da poruši železničku prugu između stanica Domagovići i Lazina na pruzi Zagreb — Karlovac i to u noći od 13 na 14 februara 1943. U isto vreme imao je odred da uništi železnički voz koji bi u to doba pro-

prugom. Po pristizanju odreda na određeno mesto pruga He^{bila} porušena na obe strane, i kad je naišao voz iz Zagreba iskliznuo je i zadržao se na porušenom delu pruge. Odred je svršio udar na voz i povela se kratka borba sa italijanskim vojnicima, koji su bili u vozu. Tom prilikom palo je preko 50 italijanskih vojnika i 3 oficira te dva važna ustaška funkcijera. Zarobljeno je 23 Italijana i 15 domobrana. Italijani zadržani kod naših jedinica a domobrani pušteni svojim kućama. Tom prilikom uništen je čitav voz sa dve lokomotive. Zaplenjena je znatna količina oružja, mnogo municije, razna spremi i namirnice. Mi nismo imali nikakvih gubitaka.

Noću od 17 na 18 februar 1943 jedinice III¹⁴ S. U. B. rušile su železničku prugu između stanica Karlovac i Draganići. Porušeno je više od jednog km pruge i minirani neki mostovi na istoj. Pri akciji nije bilo nikakvih sukoba sa neprijateljem.

Noću od 18 na 19 februar 1943 II S. U. B. rušila je železničku prugu Zagreb — Karlovac, na delu između stanice Domagovići i Lazine. Porušeno je nekoliko stotina metara pruge. Do sukoba sa neprijateljem nije došlo.¹⁵

PLETERJE

P Manastir Pleterje nalazi se na severnim padinama Goranaca, koji se strmo spuštaju u dolinu Krke. Preko St. Jerneja, od koga je udaljen 4 km, povezan [je] sa Kostanjevicom i Novim Mestom. To mesto pored dve crkve ima oko 60 manjih zgrada, međusobno povezanih hodnicima dugačkim po oko 180 [m]. Te sve zgrade obrazuju jedan sklop u vidu pravougaonika u čijem se središtu nalaze mali vrtovi. Taj blok zgrada ograđen je zidom visokim oko 6 m [koji] sve zgrade međusobno povezuje. Sa spoljne strane zida nalazi se slobodan prostor i iza njega nalazi se još jedan spoljni zid visok 4 m. U ovom manastiru nastanjeni su kartuzijanci. Neverovatno čudan život i tisnu ovog manastira narušili su svojim prisustvom belogardisti, koji su se naselili i svojim nemoralnim i razuzdanim životom oskrnavili život u manastiru.

Manastir Pleterje po svojoj izgradnji, sa svim zgradama, po unutrašnjoj izgradnji i po spoljnim zidovima, koji ograđuju to mesto od spoljnog života i sveta, pretstavlja u vojničkom smislu pravu tvrđavu.

U tom mestu nastanili su se belogardisti u jačini oko 200 vojnika sa svojim štabom, gde se je pored njih nalazio i jedan italijanski oficir. Posada je bila dobro naoružana i naročito dobro utvrđena u ovome po svojoj izgradnji pravom utvrđe-

¹⁴ Odnosi se na Drugu brigadu

¹⁵ Vidi dok. br. 86

nju. Na svim zgradama su bile na vratima i prozorima izg(fl)dene puškarnice. U hodnicima na kratkim daljinama izgracii su bili pregradni zidovi sa puškarnicama i žicanim prerek, u vidu ježa.

I i III S. U. B. i XIII H. B. primile su zadatak da noću od 18 na 19 februar 1943 napadnu i razbiju belogardističkej italijanske posade u Pleterju i Brezovici kod Št. uerneja. 1

III S. U. B. imala je zadatak da napadne i uništi posadu Pleterje, XIII H. B. da napadne i uništi posadu Brezovica i da izvrši potrebno osiguranje prema St. Jerneju. I S. U. B. imala je zadatak da se u zasedama postavi prema Novom Mestu i da iz toga pravca sprečava nadiranje neprijatelja ka našim jedinicama. Pre toga i pred sam napad naše jedinice nalazile su se raspoređene na stanovanje na Zumberku oko sela Mrzlopolje, Gornja Vas. Petričko Selo, te su dnevnim marševanjem preko Sopote i Pogane Jame prešle grebene Gorjanaca i pn kraju dana prikriveno kroz gусте šume, spuštale se strmim obroncima Gorjanaca ka Vrhopolu, odakle je izvršeno razvijanje jedinica za pretstajeći zadatok.

U napadu te noći XIII H. B. uspela je da neprijatelja iznenadi i da ga potisne iz jedne dobro utvrđene zgrade i bunkera oko nje. Pri napadu na neku drugu dobro utvrđenu zgradu, ograđenu bodljikavom žicom, nisu uspeli da istu osvoje. Pri ovome napadu jedinice dobro su iskoristile dejstvo svoga topa i bacača, tukući ga sa najbližeg otstojanja te mu time nanele znatne gubitke.-Zbog kratkoće noći i nepovoljnog terena jedinice nisu mogle izvršiti svoj zadatak te su bile u toku noći povučene na svoje prihvratne položaje.

Jedinice III. S. U. B. uspele su da se neopaženo prebace preko visokih zidova oko Pleterja i da upadnu unutra, započinjući oštru borbu sa neprijateljem, koji je brzo zaposeo svoje položaje za odbranu. Pojedina naša odeljenja drsko su se projabila u pojedine objekte gde se neprijatelj nalazio i тамо га тукли vatrom svoga oružja i naročito ručnim bombama. Zbog rastresitosti pojedinih neprijateljskih grupa i njihove otpornosti, jedinice nisu uspele da do kraja оve noći savladaju neprijatelja. Sledećeg dana, tj. 19 februara, produžena je blokada. Na pravcu od Kostanjevice neprijatelj je pokušao da odbaci naše zaštitne jedinice a bio je u tome sprečen i prinuđen da se povuče ka svojoj posadi.

Neprijatelj je ovoga dana vršio veliko bombardovanje sa nekoliko aviona, tukući naše položaje i sela u okolini, kojima je naneo veliku štetu.

Na pravcu od Novog Mesta neprijatelj je poslao svoje znatne snage sa motorizovanim jedinicama u pomoć napadnutim posadama u Pleterju i Brezovici. Jedinice I S. U. B. sače-

Bale su neprijatelja u zasedama na najbližim otstojanjima, te i* na njega iznenada otvorili jaku vatru, koja je neprijatelju ^anelu teške gubitke i prinudila ga da se morao žurno povlačiti ka Novom Mestu.

Naredne noći, tj. od 19 na 20 februar 1943, vršen je ponovan napad na neprijateljsku posadu u Pleterju. Za ovaj zadatak bili su odredeni I i III bataljon III S. U. B. i jedan bataljon XIII H. P. B. Ostale jedinice tih brigada bile su na osiguranju i u rezervi. Jedinice odredene za napad brzo su prodrele u pojedine zgrade i otpočele blisku borbu sa neprijateljem, koji se očajno branio na svakom koraku. Uvidajući da će pod ovakvim uslovima trajanja borbe biti dugo, naš\$ jedinice otpočele su pod kraj noći da paljenjem pojedinih zgrada savladaju neprijatelja, koji je goruće zgrade brzo napuštao. Do kraja noći izgorele su sve zgrade na obe strane ovoga bloka, ali se neprijatelj povukao i davao otpor iz ostalih zgrada. Pošto i ove noći neprijatelj nije savladan, produžena je blokada i sledećeg dana, u namjeri da se naredne noći izvrši ponovan napad i sa time likvidiraju svi neprijateljski položaji i da se potuče i zarobi.

Neprijatelj je ovoga dana vršio vrlo velika bombardovanja naših položaja i okolnih sela te tukao vrlo jakom artiljerijskom vatrom sve naše jedinice. Na pravcu od St. Jerneja, potpomognut snažnim dejstvom svog teškog oruđa, neprijatelj je krenuo u pomoć opsednutim delovima u Pleterju, ali je dočekan jakom vatrom i udarcima naših jedinica odredenih za zaštitu. Morao je da se u najvećem neredu povuče u svoju adu.

Na pravcu iz Novog Mesta prema Mokrom Polju neprijatelj je nadirao ponovo i to mnogo većim snagama i sa nekoliko tenkova i oklopnih automobila. Jedinice I S. U. B. davale su vrlo veliki otpor i tukući ga vrlo jakom vatrom nanele su velike gubitke. Neprijateljska oklopna jedinica, sastavljena od nekoliko tenkova i oklopnih automobila probila se je između glavne ceste i reke Krke i zaobilaznim putevima, oko 15 časova toga dana, stigla u St. Jernej. Posle kraćeg zadržavanja kolona je pošla za Pleterje. Nisu postojali nikakvi uslovi da bi se spremilo njen nadiranje za Pleterje, te su tako tenkovi nesmetano ušli kod svoje posade. Posle kratkog zadržavanja, uz najjače otvaranje vatre na sve strane oko Pleterja, najedanput su tenkovi počeli da se kreću iz Pleterja za St. Jernej. Pored njih i oko njih u malim grupicama bežeći i skrivajući se napuštali su svoju posadu belogardisti. Pri neprijateljskom povlačenju naše jedinice tukle su ih vrlo jakom vatrom iako je neprijatelj u ovo vreme otvarao najjaču artiljerisku i bacačku vatru i tukao vrlo jakom vatrom automatskog oruđa sa položaja oko Brezovice. Moglo se je videti kako su belogardisti pri svom

bekstvu iz Pleterja sa sobom nosili i dosta opljačkanih stvari J Pleterja, i koje su usput morali da bacaju zbog dejstva naš* vatre i da bi što lakše mogli da pobegnu. Jedan deo svojih p3 ginulih vojnika nisu mogli preneti sa sobom, dok su drugi deo natovarili na kola, koja su terali prinudeni i prestravljeni kartuzijanci. Pošto je neprijatelj napustio ovo mesto, naše jedinice ušle su u Pleterje te su tom prilikom zaplenile izvesnu kolичinu oružja, municije i druge vojničke spreme. U svim ovim borbama neprijatelju su naneti vrlo veliki gubici. Računa se da je uništeno preko 180 neprijateljskih vojnika, dok je bio znatan br> i ranjenika. Zaplenjena je znatna količina oružja municije i ostale vojničke spreme. Naši gubici u ovim borbama koje su trajale duže vremena i gde je neprijatelj dejstvovao svim naoružanjem, su bili neznačni, a kod pojedinih brigada nije bilo uopšte gubitaka.^{1"}

STOJDRAGA

Selo Stojdraga nalazi se na istočnim padinama Zumberačkih Planina u blizini Samobora i doline reké Save. Sa Samoborom je povezano dobrim kolskim putem, koji se probija kroz dugačku i usku klisuru dok ne izbije u široku ravnicu oko sela Bregane. Od Stojdrage u jugozapadnom pravcu preko grebena i kosa Zumberačkih Planina prolazi kolski put za Krašić i Draganiće. Ceo ovaj predeo je brdovit i ispresecan dubokim potocima, koji ga dele u pojedine usamljene, uske, vrlo strme i dugačke kose. U severnom pravcu teren na vrlo kratkoj daljini, posle strmog spuštanja, prelazi u ravnicu oko reke Krke , i Save, dokle se u svima pravcima a naročito u zapadnom terenu povezuje preko pojedinih osamljenih brda i prevoja u široku površ, koju obrazuju Zumberačke Planine, koje se dalje nastavljaju na Gorjance. Stojdraga ima vojnički značaj za neprijatelja u tome što je, u odnosu na njegovu posadu u Samoboru i posade u dolini reke Save i Krke, postavljena kao istaknuta pretstražarska tačka i zatvara sve prilaze ka ovim posadama te na taj način štiti njegovo zalede u odnosu na Zagreb i glavne komunikacije u dolini reke Save. U ovom mestu nalazila se je neprijateljska posada u jačini oko 200 ustaša dobro naoružanih i utvrđenih u pojedinim zgradama.

III S. U. B. i XIII H. P. B. dobile su zadatak da u noći od 26 na 27 februara 1943 god. izvrše napad na ovu posadu i unište je. III S. U. B., koja se nalazila na položajima između Kostanjevice i Sv. Križa, i XIII H. P. B., koja se nalazila oko Petričkog Sela i Gornje Vasi, izvršile su pokrete i koncentraciju svojih snaga oko Kerljeva i Pokleka. U napadu su učestvce-

" Vidi dok. br. 57 i 67

vale izvesne jedinice ovih brigada, a ostale vršile su osiguranje
em a Samoboru i nemačkoj okupiranoj teritoriji. Zbog vrlo
velikog zakašnjenja XIII H. P. B. napad je otpočeo vrlo kasno
i neprijatelj nije se mogao razbiti. Sledećeg dana neprijatelj
i znatnim snagama i motoriziranim jedinicama pošao od Sa-
mobora ka Stojdragi te se na položajima oko Cadra, Javorka,
Kostanjevca i Gabrovice vodila čitavoga dana vrlo oštra i bliska
borba sa ustašama, koji su nadirali tim pravcem. Borba se je
produžavala i u toku noći. Pošto je neprijatelj vršio napade
većim snagama i došao u neposrednu blizinu svojih opsednutih
delova, mi smo, nemajući dovoljno snaga za vodenje dalje
borbe, izvršili povlačenje svih naših snaga i jedinica koje su
se zadržale oko Novog Sela, Budinjaka, Mrzlog Polja, Gornje
Vasi i Petričkog Sela, odakle su se naredni dan prebacile na
položaje oko Krašića i Oštrega.

METLIKA

Metlika, koja se nalazi na granici između Slovenije i Hrvatske, leži na levoj obali i u neposrednoj blizini reke Kupe. Kroz grad prolazi glavna železnička pruga i kolski put od Novog Mesta, preko Crnomelja za Karlovac. Ovo mesto, koje ima veći broj stanovništva i u kojem se može smestiti veći broj vojnika, ima sve uslove da se računa kao vrlo pogodan i značajan garnizon za neprijatelja. Metlika se nalazi na valovitom terenu i na najnižim delovima kosa, koje se u severnom i severoistočnom pravcu postepeno a negde vrlo strmo penju, i obrazuju Gorjanačke i Zumberačke Planine sa vrlo velikim relativnim visinama u odnosu na zaravan oko Metlike i terena u Beloj Krajini.

Noću od 28 februara na 1 mart 1943 god. i noću od 2 na 3 mart iste godine I i II S. U. B. vršile su rušenje železničke pruge Novo Mesto — Metlika oko Uršnih Sela i Birčne Vasi, kojom su prilikom prugu oštetile na znatnoj dužini te onemogućile saobraćaj za nekoliko dana. Jedinice su se nalazile na položajima oko sela Podgrada i Vinje Vasi.

Noću od 4 na 5 marta 1943 god. naše jedinice dobole su zadatak da napadnu neprijateljsku posadu u Metlici i istu unište. U Metlici u to vreme nalazio se je oko 600 neprijateljskih vojnika svih vrsta, naoružanih pored ostalog i sa 6 topova manjeg kalibra, te vrlo dobro utvrđenih u bunkerima i žičanom preprekom.

I S. U. B. i XIII H. P. B. imale su zadatak da izvrše ne-
posredan napad na Metliku, dok je III S. U. B. imala zadatak
da vrši osiguranje prema Karlovcu i da napadne neprijateljske
posade na železničkim stanicama Metlika i Rosalnice, kao i ne-
priateljske posade koje se nalaze kao osiguranje na železnič-

kom mostu i mostu za kolski saobraćaj preko Kupe, i neprije-
teljske posade u bunkerima pored železničke pruge te i posade
straže kod italijanskih baraka u blizini Metlike. II S. U. B. imao je zadat-
ak da postavi osiguranje iz pravca Črnomelj i Semič' da poruši železničku prugu oko Gradca. Prebacivanje i kon-
centracija tih jedinica izvršena je pred napad na položaje otoci
Jugorja, Suhora, Bušinje Vasi, Brezovice i Radovice. rl

Po predviđenom planu jedinice su stigle na određena mesta i borba je otpočela te noći oko 22 časa. Jedinice I. s. U. B. i XIII H. P. B. sa udarnim grupama neopaženo su se približile i prosekle žičanu ogradi te su posle toga jedinice određene za napad ušle i napale pojedine neprijateljske posade u bunkerima. Neprijatelj je tukao vrlo jakom vatrom, a naročito bombaridama, i otežavao u velikoj meri nastupanje naših snaga. Pored ovoga neprijatelj je imao vrlo otporne i pokrivene bunkere. Na izvesnim delovima naše su jedinice prošle same bunkere i produžile nadiranje u sredinu toga mesta, te pojedine bunkere napale s leda. Pošto se nije uspelo u toku noći ovladati i likvidirati neprijatelja, jedinice su se povukle na svoje polazne položaje. Jedinice III S. U. B. uspele su da unište neprijateljske posade u bunkerima i na železničkoj stanici Metlika i Rosalnici te da miniraju železnički most na Kupi. Jedinice II S. U. B. uspele su da poruše železničku prugu prema Crnomelju te da miniraju i popale mostove na Kupi i narednoga dana uspešnoj su odbijale sve neprijateljske napade od Semiča i Crnomelja, nanoseći mu pri tome znatne gubitke.

Zbog novih direktiva naše su jedinice imale zadatak da se što pre prebace na nove položaje i otpočnu svoje dejstvo u tom pravcu te tako ponovan napad na Metliku nije vršen.¹⁶

Sledećeg dana sve slovenačke brigade izvršile su prebacivanje preko Krke i rasporedile se na položajima oko Šmarjete i Trebelnog. Neprijatelju su pri ovoj akciji zadati teški gubici. Računa se da je preko 100 neprijateljskih vojnika uništeno. Mi smo imali neznatne gubitke.¹⁷

RUŠENJE ŽELEZNIČKE PRUGE

Noću od 10 na 11 marta 1943 god. II S. U. B. izvršila je rušenje železničke pruge Novo Mesto — Trebnje kod Malenske Vasi, kojom je prilikom oštećeno nekoliko stotina metara železničke pruge i uništen jedan teretni voz sa 2 lokomotive. Saobraćaj na ovome mestu bio je prekinut za 4 dana.

Noću od 12 na 13 mart 1943 god. I S. U. B. izvršila je rušenje železničke pruge Trebnje — Mokronog kod sela Mirne.

¹⁶T Vidi dok. br. 78 i 164

H[^] prilikom porušeno je 2 i po km železničke pruge i na toj H[^] i ü prekinute i uništene telefonske veze.

OPERACIJE U SUHOJ KRAJINI

Suha Krajina kao prostrana oblast Dolenjske nalazi se tnedu glavne železničke pruge Grosuplje — Višnja Gora — Trebnje — Novo Mesto i planine Kočevski Rog, Male Gore i železničke pruge Ribnica — Grosuplje. Ova oblast je centralna I odnosu na teritoriju Notranjske i Dolenjske prema reci Savi i kao neki klin sa svojim vrhom uperena je svojim najjužnijim delom ka Ljubljani. Skoro po sredini njene teritorije sa svojim E[^]orištem i gornjim tokom prolazi reka Krka. Kroz nju prolazi paralelno njenim dužim stranama i granicama sa severne strane železnička pruga Ljubljana — Novo Mesto, a sa jugo-zapadne strane železnička pruga Grosuplje — Kočevje. Kroz I sredinu, pored toka reke Krke, prolazi dobar kolski put od I Krške Vasi, preko Žužemberka, ka Novom Mestu, a od ovoga centralnoga puta odvajaju se drugi dobri putevi na sever u pravcu Grosuplja. Stične, Sela pri Sumberku, St. Vida, Trebnja, Mirne Peči i na jugu prema Zdenskoj Vasi, Ambrusu, Kompolju, Hinjama i Starom Logu za Kočevje. Predeo Suhe I Krajine je brdovit, mestimično pokriven šumama, prilično gusto naseljen stanovništвом, koje je dosta siromašno. Vojnički [značaj Suhe Krajine je velik, jer ona kao prilično velika oblast leži između glavnih neprijateljskih komunikacija i garnizona Ljubljana, Novo Mesto i Kočevje. I napuštanjem ove prostorije protivničkoj strani daje se mogućnost da u njoj nade jako vojničko, iako sa nedostatkom da je prehrana vojske u toj oblasti vrlo teška, uporište za aktivna dejstva na njegove garnizone, 1 saobraćaj i veze sa istima.

Ovo je neprijatelj — Italijani i belogardisti — pravilno uočio te je skoro u svim mestima, malo većima i važnjima, postavio svoje posade te iste dobro fortifikacijski ojačao, a najveći deo mesnog stanovništva zaveo i uperio ga da se neprijateljski odnosi prema našoj vojsci. Bilo je slučajeva da u selima gde nije bilo prave posade meštani istupaju vrlo podlo i neprijateljski protiv pojedinih odeljenja ili pojedinaca naše vojske i sa oružjem vrše napade na iste. Neprijatelj je, naročito sa jugozapadne strane reke Krke, bio skoro naoružao sve stanovništvo a partizane mu pretstavljaо kao najveće njegove neprijatelje, od čega je pojedina sela i pojedince hvatao neopisiv strah pred našom vojskom. Činjeni su pokušaji da se narodu pokaže pravi put i da partizani nisu njegovi neprijatelji, već Italijani i izdajnička bela garda. Ali svi ti pokušaji od strane naše vojske ostali su bez uspeha. Nije ništa drugo preostajalo nego da se sa našim snagama udari oštro po neprijatelju i

svima onima koji neprijatelja pomažu u njegovojoj borbi. U cilju naše su jedinice dobile zadatak da izvrše odredene mnu! racije u ovome kraju.¹⁸

^^^^H

Za izvršenje tih zadataka, I, II i III S. U. B., koje su d nalazile oko Trebelnog i Šmarjete, izvršile su u noći od 13 * 14 mart 1943 prelaz preko glavne železničke pruge i rasporedi' se na položajima oko Kala, Vrbovec a Dobrniča, gde se ' tada na položajima oko Dobrave nalazila i IV S. U .B.

Po predviđenom planu za operacije u Suhoj Krajini^H prelasku preko reke Krke, I S. U. B. imala je zadatak da'na padne i uništi neprijateljsku posadu u Ambrusu. IV S. U R imala je zadatak da napadne neprijateljsku posadu na Korinju III S. U. B. imala je zadatak da napadne neprijateljsku posadu u Kočevju.¹⁹ II S. U. B. imala je zadatak da delom svojih sna ga poruši železničku prugu Grosuplje — Kočevje između Zdenske Vasi i Čušperka a sa svojim ostalim snagama da vrši osiguranje prema Žužemberku i Kočevju na položajima oko Smuke i Starog Loga.

Sve jedinice odredene za ove akcije noću od 15 na 16 marta 1943 prešle su reku Krku i pri kraju te noći došle do svojih ciljeva i otpočele sa napadom na iste.

Pri napadu u toku ove noći na posadu u Kočevju,²⁰ gde se nalazilo oko 60 belogardista dobro utvrđenih u pojedinim zgradama i crkvi, jedinicama III S. U. B. uspeo je da neprijatelja iznenade, razbiju ga i proteraju iz nekih utvrđenih zgrada, ali je neprijatelj uspeo da se održi u nekim vrlo otpornim zgradama. Sutradan, tj. 16 marta 1943 neprijatelj je uputio napadnutoj posadi u Kočevju²¹ svoje snage u pomoć iz posada u Krškoj Vasi i Zdenskoj Vasi. Jedinice brigade stupile su u borbu sa ovim neprijateljskim jedinicama i uspele da ih pod borbom zadrže skoro čitavi dan, nanoseći im u toj prilici velike gubitke. Na pravcu od Zdenske Vasi neprijatelj je železničkora prugom upućivao svoje nove snage kao ojačanja od ranije upućenih svojih jedinica. Pod pritiskom nadmoćnijih neprijateljskih snaga, koje su imale obuhvatan raspored, brigada se je delom svojih snaga prebacila naveče toga dana na položaje oko Brezovog Dola i Bakerca.

IV S. U. B. je te noći uspeла да neprijatelja iznenadi na Korinju, gde se nalazilo oko 50 belogardista. U napadu su uspeli da neprijatelja proteraju a delom ga potuku, koji se nalazio u školi koju su naše jedinice posle zapalile, a razbijeni neprijateljski delovi povukli su se i zabarikadirali u već dobro

["] Vidi dok. br. 74

TM Treba da bude Hočevje

^{so} Isto

¹¹ Isto

E-fdenu crkvu. U toku dana vršena je blokada oko neprijateljske V^U_a a naveče toga dana izvršene su pripreme i otpočeto je ^fcipadom na ovu posadu koja se je ogorčeno u svome očaj-⁵³_m položaju branila. Zbog pojave znatnih neprijateljskih ⁰⁰_{Ba} snaga koje su došle u Kočevje-- i krenule za Korinj i neprijateljskih snaga koje su nadirale od Kompolja ka Tisovecu, jedinice ove brigade ješ su u toku noći povukle se na položaje Ratja i Lopate jer su i na tome pravcu bile zapažene nove neprijateljske snage.

Jedinice I S. U. B. pri kraju ove noći napale su neprijateljsku posadu u Ambrusu. Pošto je neprijatelj bio raspoređen 2a svoju odbranu po čitavom selu, razvila se je bliska, udarna borba kroz to selo u kojoj se uspelo da se do kraja te noći očisti veći deo sela a u toku dana produžena je i manja borba u samom mestu. Ovoga dana iz Zagradeca pošla je jedna neprijateljska kolona prema Ambrusu sa ciljem da svojoj posadi pritekne u pomoć. Na položajima oko Kamnog Vrha i crkve Sv. Peter (k. 500), ova neprijateljska kolona sukobila se je sa našim zaštitnim delovima gde su naše jedinice posle kraće borbe uspele da je opkole i najvećim delom potuku, a preostali razbijeni neprijateljski delovi bežali su u najvećem neredu ka Zagradecu. Ovom prilikom neprijatelju su naneti veliki gubici. Na tom mestu uništeno je oko 50 neprijateljskih vojnika i zaplenjena tri teška mitraljeza, tri puškomitraljeza, preko 30 pušaka, nekoliko hiljada metaka i mnogo druge vojničke spreme. Mi u toj borbi nismo imali nikakvih gubitaka.

Naredne noći, tj. od 16 na 17 mart 1943, produženo je dalje vođenje borbe sa neprijateljem u Ambrusu od strane S jedinica I S. U. B. U ovim borbama neprijatelj je potučen i proteran iz celog sela i skoncentrisao se je za svoju odbranu u dobro utvrđenoj školi, ali do kraja iste noći nije se uspelo da se ova neprijateljska grupa u školi savlada. U tim borbama neprijatelju su naneti vrlo veliki gubici i računa se da je pri borbama u samome mestu palo preko 30 neprijateljskih vojnika. U Ambrusu se je nalazilo preko 100 belogardista i oko 50 Italijana, dobro naoružani i utvrđeni u pojedinim zgradama. Bilo je tako isto znatan broj ranjenika na neprijateljskoj strani. Za vreme vođenja borbe u Ambrusu pričinjene su velike štete pojedinim kućama zbog vođenja međusobne borbe kao i od dejstva neprijateljskih aviona koji su naše položaje i po jedina sela stalno zasipali vatrom.

Na dan 17 marta 1943 neprijatelj je sa znatnim snagama nadirao od Kočevja²³ ka Korinju i oko* 12 časova počeo da se

" Isto

" Isto

spusta stranama oko Ambrusa, te je posle kratke borbe sa^H šim zaštitnim delovima prodro u Ambrus, sjedinjujući se^I svojim snagama u Ambrusu. Jačina ove neprijateljske m^I bila je oko 1000 vojnika naoružanih pored ostalog još sa (fon* brdska topa. Jedinice I S. U. B. nalazile su se na položaj^{W-1} oko Sv. Petra, Kamnog Vrha i na položajima u neposredno» blizini sa istočne strane Ambrusa, te u Primčoj Vasi i na polo, žajima oko Višanskog Hriba sa zatvaranjem pravca koji vodi iz Struge preko Zvirča ka Ambrusu. Posle kraćeg zadržavanja u Ambrusu neprijatelj [je] oko 14 časova krenuo u pravcu Kamnog i Malog Vrha ka Brezovom Dolu. Jedinice I bataljona I S. U. B. koje su bile u zasedama na ovim položajima dočekale su neprijatelja jakom vatrom. Neprijatelj je, nastupajući širokim rasporedom i pod zaštitom jake vatre, potisnuo neke čete ovog bataljona, koje su bile na položajima između Ambrusa i Brezovog Dola. Jedna četa tog bataljona koja se nalazila oko Kamnog Vrha iznenadnim dejstvom na neprijatelja uspela je da ga potpuno razbijie i povrati nazad. U to vreme Drugi bataljon te brigade nastupao je kosama severoistočno od sela Višnje u pravcu položaja gde su se nalazile čete I bataljona koje su se povlačile pred neprijateljem. U brzom priticanju u pomoć četama I bataljona. II bataljon je po razvijanju za borbu brzo nastupao u pravcu neprijatelja te je posle kratke i oštре borbe uspeo da ga zadrži a zatim odbaci u nazad u Ambrus. Razbijen na ovome pravcu, neprijatelj je pokušao jačim snagama da se dohvati visova oko Kamnog Vrha, ali je u tome bio sprečen istrajnom i požrtvovanom borbom nekih delova I bataljona i delova III bataljona te brigade. Ovoga dana neprijatelj je bio sprečen u svome nadiranju ka našim jedinicama i tom prilikom naše jedinice razbijajući ga, u napadu nanele su mu velike gubitke.

Ovoga dana jedna neprijateljska kolona pokušala je od Hinja da preko Ratja nastupa ka Višnjama, ali su je jedinice IV S. U. B. potpuno razbile i neprijatelj je, pretrpevši velike gubitke, morao da se vrati u svoju posadu odakle se više nije kretao ovoga dana.

II S. U. B. prelazeći delom svojih snaga preko reke Krke, sukobila se sa neprijateljskim zasedama kod Dvora pri Žužemberku, koje je posle kratke borbe razbila i proterala ka Žužemberku. III bataljon ove brigade po prelasku reke Krke stigao je na železničku prugu kod Zdenske Vasi. Po izvršenju toga zadatka, miniranja pruge, povukao se položajima oko Illove Gore i Planine. Kada je neprijatelj na dan 16 marta 1943 pošao od Zdenske Vasi ka Kočevju²⁴ u pravcu III S. U. B., ovaj bataljon

" Isto

L» ie napade na neprijatelja, koji je nadirao tim pravcem, vršio co mu znatne gubitke. Pod pritiskom jakih neprijateljskih ¹¹³ta posle povlačenja III S. U. B., po ranije utvrđenom planu ^Enovukao na položaje oko Gradeneca. Cim je na položaje Jqo sukobio se [sa] neprijateljskim snagama, koje su nadili od Žužemberka, te posle neprijateljskog razbijanja ušao sastav svoje brigade, izvršavajući prethodno neke druge zadatke.

Ostale jedinice II S. U. B. po prelasku reke Krke postale su se delom svojih snaga u zasedama oko Starog Loga, Smuke i prema Hinjama. Na dan 16 marta 1943 neprijatelj je plnuo iz pravca od Kočevja preko Starog Loga sa 12 kamiona vojskom j nekoliko tenkova i oklopnih automobila. Zasede ta j bataljona te brigade dočekale su neprijatelja jakom vatrom. nanoseći mu velike gubitke, ali je neprijatelj sa oklopnim jedinicama uspeo da se probije ka Smuki i Hinjama. Jedinice brigade koje su se nalazile na položajima oko Smuke vodile su borbu sa neprijateljem na tim položajima i sprečavale njegovo nadiranje u pravcu naših jedinica preko sela Lopate. Sledeećeg dana, tj. 17 marta 1943, neprijatelj sa znatnim snagama opet [je] nadirao iz Kočevja prema Starom Logu. Posle višečasovne borbe, neprijatelj je uspeo da uđe u Stari Log ali su mu naše jedinice sprečile dalje nadiranje u pravcu Smuke i neprijatelj je bio prinuđen da prenoći na položajima oko Staroga Loga.

NOĆNI PROTIVNAPAD NA AMBRUS I KAL

Razbijeni neprijateljski delovi, na dan 17 marta 1943 god. na položajima oko Ambrusa, povukli su se kod svojih posada u tome mestu, a delom se rasporedili i u selu Kalu. Noću od 17 na 18 mart 1943 god. I S. U. B. dva bataljona III. S. U. B., jedan bataljon IV S. U. B. dobili su zadatak da izvrše na neprijatelja napad i da ga razbiju na njegovim položajima.

Za ovaj zadatak jedinice I S. U. B. napale su neprijateljske položaje sa južne i zapadne strane sela Ambrusa i delom snaga napale su selo Kal. Jedinice III i IV S. U. B. napale su neprijatelja iz pravca Kamnog Vrha i Sv. Petra. Ostale jedinice ove brigade nalazile su se na osiguranju i u rezervi. Napad ovih jedinica na Ambrus i Kal otpočeo je oko 3 sata te noći. Razvila se je oštra i bliska borba sa neprijateljem, koji je bio tučen sa svih strana. Kod neprijatelja je vladala velika zabuna i pod nedovoljnim i snažnim pritiskom naših udarnih grupa počeo je da napušta svoje položaje oko sela i da se povlači u pojedine zgrade. Iako je neprijatelj tukao najjačom vatrom svog oruda, ovo nije moglo da spreči polet naših boraca koji su vrlo smelo i požrtvovano jurišali na neprijatelja. Ova bli-

ska borba otpočeta u toku noći produžila se je i sledećeg dana. Na dan 18 marta t. g. vrlo rano ujutro zapažen je pokretne-neprijateljskih delova iz pravca Struge. Videlo se kako su »žurno spuštali niz kose od Debelog Hriba i Kamnog Vrha prema Ambrusu. Izgleda da se ova neprijateljska grupa još »prošlog dana zadržala negde oko Gozdara na položajima i odatle krenula u pomoć svojim napadnutim delovima u Ambrusu. Jedinice I S. U. B. koje su bile u napadu na Ambrus i knjizi su ove jedinice dolazile iza leda. brzo su se snašle i pogodnim rasporedom zauzele položaje za tučenje neprijatelja koji je nadirao u Ambrusu. Posle dvočasovne borbe, gde je neprijatelj činio sve da se probije do Ambrusa, naše jedinice malobrojnije od neprijatelja, pod pritiskom vatre neprijateljskih delova i vatre teškog oruda iz Ambrusa, morale su se povući sa svojih položaja te je neprijatelj tako prodrio na ovome pravcu i oko 10 časova ušao u Ambrus. Pri neprijateljskom prodoru u Ambrus pao je znatan broj neprijateljskih vojnika, jedan deo je zarobljen, a među poginulima nalazio se i 1 fašistički oficir, f

Zbog pristizanja ovih neprijateljskih pojačanja i zbog pojave nekih neprijateljskih grupa od pravca Zagradeca i Žužemberka naše su se jedinice povukle i posele položaje oko Ambrusa. Neprijatelj ovoga dana nije pokušavao da krene u napad iz Ambrusa.

U ovoj borbi neprijatelju su naneti veliki gubici i računa se da je preko 150 neprijateljskih vojnika izbačeno iz borbe. / Naši gubici bili su neznatni. U ovoj borbi naši su borci poka-Tj zali najveću istrajnost i veliku požrtvovanost i hrabrost, jurišajući sa velikim poletom na neprijateljske položaje, iako su od dotadanjih borbi od nekoliko dana i noći bili vrlo zamoren. .,

Ovog dana, tj. 18 marta t. g., u pravcu Hinja bili su manji neprijateljski pokreti koje su jedinice IV S. U. B. razbile.

Na pravcu prema II S. U. B. neprijatelj je sa položaja oko Starog Loga krenuo ka Smuki. Na ovome pravcu jedinice II S. U. B. davale su otpor i borba je vođena čitavog dana kada je neprijatelj pri kraju toga dana uspeo da se probije do Smuke, gde je prenočio.

PLES IVICA

Posle borbe oko Ambrusa I S. U. B. zauzela je položaje oko sela Plešivice i Sv. Katarine. III S. U. B. zauzela je položaje Banjkovka (k. 549), položaj oko sela Vrha i Sela. IV S. U. B. nalazila se je na starim položajima oko Ratja i Lopate. Ovaj raspored imale su jedinice na dan 19 marta t. g.

Oko 10 časova ovog dana osmotren je pokret jedne veće neprijateljske kolone koja se kretala iz Ambrusa prema Kam-

t rū'iatelj povlači iz Ambrusa za Zagreb. Malo posle toga zaprvi su njegovi prednji izvidački delovi kako se spuštaju I KLaia od Malog Vrha u pravcu šumovitih kosa ka selu Plešivici i Sv. Katarini. Jedinice I S. U. B. posele su položaje Eanadno od Sv. Katarine — delom snaga u zasedama, a sa ostalim jedinicama obrazovali su udarnu grupu, koja je trebala da izvrši udar u neprijateljski levi bok i da ga sa delom jedinica ju s. U. B. koje su trebale nastupati preko Brezovog Dola, na fno ložajima oko Plešvice potpuno opkoli i uništi. Ali pošto su E| pravcu od Žužemberka, Lašča i Smuke bili zapaženi jači neprijateljski pokreti, jedinice III S. U. B. nisu bile u mogućnosti da izvrše ovaj manevr opkoljavanja prema neprijatelju.

¹ TI bataljon I S. U. B. poseo je određene položaje i sačekao neprijatelja u zasedama, dok su ostali bataljoni vršili pokret u cilju udara u neprijateljski levi bok. Neprijatelj, dočekan snažnom vatrom iz neposredne blizine naših delova u zasedama i pretrpivši velike gubitke, počeo je naglo da beži nazad. Izvršivši ponovne pripreme krenuo je sa znatno jačim snagama te izvršio juriš u dva velika talasa protiv našeg II bataljona. Razvila se je bliska borba sa neprijateljem u kojoj je on pokazivao znatnu brojnu nadmoćnost, te se je II bataljon posle kratke borbe spremno povukao na položaje Sv. Katarine, istočno od sela Plešvice. Posle izvesnog zadržavanja i prepucavanja sa neprijateljem, jedinice ovog bataljona u zajednici sa I bataljonom te brigade izvršile su ponovnu pripremu, podišli neprijateljskom položaju, koji se do tada bio zadržao na strmim položajima zapadno od Plešvice, te u zajednici sa III bataljom i izvršili snažan udar na neprijatelja. Posle kratke borbe neprijatelj, pretrpivši velike gubitke, nije izdržao udar naših jedinica, već se u najvećem neredu povukao i pobegao sa položaja, dok su ga naše jedinice neprekidno gonile i uništavale i dokle nije uspeo da se prebaci preko Krke na mostu pod Zagradecom, kada je već bila nastupila noć.

Ovom prilikom neprijatelj je pretrpeo velike gubitke. Na samome tome položaju palo je preko 70 neprijateljskih vojnika — fašista i nekoliko belogardista, a među njima i 6 italijanskih fašističkih oficira. Zaplenjena je bila velika količina oružja, municije i druge vojničke spreme. Od oružja je zaplenjeno: jedan kompletan i jedan nekompletan teški bacač sa oko 50 mina. Dva teška mitraljeza, oko 50 pušaka, oko 10.000 metaka, nekoliko stotina bombi, italijanska zastava i razna druga spremu.

Neprijatelj je pri kraju toga dana nadirući od Žužemberka u prvi sumrak, već pokušavao da izbije na položaj Sv. Katarine, kada su ga jedinice I. S. U. B. razbile i prinudile na

povlačenje ka Žužemberku. U ovim borbama mi smo imali »A male gubitke.²⁵

POVLAČENJE IZ SUHE KRAJINE

Zbog dolaska novih neprijateljskih snaga, jačine oko "Osnovnjika, iz Novog Mesta u Žužemberk te znatnih neprijateljskih snaga koje su dolazile iz Kompolja ka Strugama i Zvirča³ kao i neprijateljskih snaga koje su dolazile od Kočevja prema Smuki i Hinjama, noću 19 na 20 mart 1943 god. izvršili smo sa našim jedinicama povlačenje iz Suhe Krajine na položaje Novog i Starog Loga, Kleča, Grintoveca, Starog i Novog Brega I i IV S. U. B. prebacile su se u toku noći preko Lopate, pored Hinja, Starog i Novog Loga i rasporedile se: I S. U. B. oko Starog Loga, IV S. U. B. oko Kleča, Grintoveca, Starog i Novog Brega. Pri pokretu ovih jedinica nije bilo sukoba sa neprijateljem.

Pri pokretu te noći je III S. U. B. na položajima kod Smuke naišla na neprijateljske delove. Posle borbe od više časova naše su jedinice neprijatelja odbacile, nanoseći mu vrlo velike gubitke. Tom prilikom smo zaplenili jedan teški mitraljez, nekoliko pušaka i veliku količinu municije. ^ ^ H

STARI LOG

Posle probijanja neprijateljskih položaja kod Smuke III S. U. B. rasporedila se na položajima oko Novog Loga i Šemberka, dok su ostale jedinice bile na ranije označenim položajima. Ovoga dana, tj. 20 marta 1943, sve ostale jedinice ostale su na odmoru na označenim položajima i vršeći potrebna obezbedenja od neprijatelja. Oko 10 časova neprijatelj, koji se nalazio na položajima oko Smuke i Hinja počeo je da nastupa pret sa ciljem da se probije ka Kočevju. Na položajima oko Novog Loga dočekale su ga jedinice II i III bataljona III S. U. B. koje su uspele da ga na tim položajima zadrže i opkole ne dozvoljavajući neprijatelju da se povuče u pravcu Hinja i Smuke. Ove naše jedinice vodile su toga dana višečasovnu borbu sa neprijateljem koji je bio opkoljen i koji je pokušavao na sve moguće načine da se probije iz obruča a to mu nije uspelo.

Oko 14 časova neprijatelj sa nekoliko kamiona i tenkova pošao [je] iz Kočevja preko Male Gore, Kleča za Stari Log. Na položajima oko Male Gore dočekale su ih zasede IV S. U. B. Tom prilikom su neprijatelju naneli izvesne gubitke i uništili jedan kamion. Neprijateljska motorizovana kolona nadirala je dalje i oko 15 časova stigla u Stari Log. Pri Starom Logu kamioni i tenkovi su se zadržali a neprijateljski vojnici počeli su

~~•~~ razvijaju na obe strane ceste za borbu, otvarajući vatru PJ naše osiguravajuće delove oko Starog Loga.

Bf U ovo vreme bio je upućen jedan bataljon I S. U. B. za obi-Sfc-ak sa istočne strane Starog Loga sa zadatkom da se postavi Zasedama oko ceste koja vodi iz Starog Loga za Kleče, pre-IjLgči put i izvrši napad na kamione. I bataljon III S. U. B. koji K^ialazio u Senberku imao je zadatak da se uputi zaobilazno sa Ejpadne strane Starog Loga i da na tome pravcu postavi zasede . ^vrši napad na neprijateljske kamione.

U momentu kada je I bataljon III S. U. B. vršio pokret i izvesni delovi prešli cestu, neprijatelj, koji je bio opkoljen, izvršio je juriš i počeo se probijati. U tom momentu jedinice I bataljona razvile su se za borbu, dočekale neprijatelja i tukle ga najjačom vatrom pri njegovom begu ka Starom Logu. Samo izostankom brzog gonjenja ostalih jedinica III S. U. B. bilo je neprijatelju omogućeno da se probije i pobegne preko Starog Lča u pravcu Kočevja. Tom prilikom naneti su mu bili veliki gubici. Postojali su svi uslovi da se ova neprijateljska grupa potpuno potuče ili zarobi. Pri nadiranju naših jedinica koje su gonile neprijatelja zarobljen je jedan neprijateljski kamion koji je zapaljen i uništen. U ovim borbama neprijatelj je imao oko 30 uništenih vojnika i znatan broj ranjenika. Poznalo se to jer je neprijatelj pri svom bežanju ostavljao za sobom krvav trag. Zaplenjeno je oko 20 pušaka, veća količina municije i delovi od teških bacača.

Pri nailasku neprijatelja koji je bežao dočekale su ga oko Kleča zasede IV S. U. B. koje su mu također nanele izvesne gubitke. Neprijatelju je [u] noći uspelo da se povuče kroz gусте smrekove šume i [da] se nekažnen izvuče.⁶"

RIBNIŠKA DOLINA

Ribniška dolina naziva [se] po mestu Ribnici i reci istog imena. Nalazi se stešnjena između masiva Velike i Male Gore. ~~j~~ Ovom dolinom prolazi važna komunikacija — železnička pruga i kolski put Grosuplje — Kočevje. Ova dolina se prostire sa severozapadnog ka jugoistočnom pravcu. U severozapadnom pravcu pored označenih komunikacija Ribnica se povezuje preko Sodražice sa Slevicom, Blokama i preko Malog Loga, Hriba i Podpreske za dolinu Cabranke i Kupe. U jugoistočnom pravcu vezuje se cestama koje se probijaju brdovitim planinskim terenom za Gotenicu i Kočevsku Reku i u dolinu Kupe i preko Kočevja za Kočevski kraj. Preko dugačkih i visokih, vrlo strmih konfiguracija Velike i Male Gore ne prolaze nikakve komunikacije. Ribniška dolina je prostrana, retko naseljena te

ima velki značaj za neprijatelja. Mesto Ribnica ima veći broj stanovnika i služi kao pogodno mesto za raspored većih delova neprijateljske vojske koja sa ovog mesta osigurava ovu dugušku i vrlo osetljivu komunikaciju i pored toga treba da posluži kao dobra veza sa neprijateljskim garnizonom u Kočevju.

Za izvršenje novih zadataka naše jedinice su se trebale prebaciti sa prostorija oko Starog Loga na sektor oko Ribnice. U ovome cilju noću od 21 na 22 mart 1943 IV S. U. B. izvršila je pokret sa dotadašnjih položaja preko železničke pruge i rasporedila se na položajima oko Nove Stifte i Ravnog Dola. Ostale brigade su ostale na svojim položajima. Po prebacivanju ove brigade na odredene položaje neprijatelj je uputio svoje snage iz Sodražice i Ribnice za napad na ovu brigadu. Pri tome je upotrebio svoje motorizovane jedinice. Neprijatelj je dočekan na ovim položajima vrlo jakom vatrom naših delova te bio u prvom momentu prinudjen na povlačenje. Neprijatelj je uputio nova pojačanja i tako pokušao ugroziti jedinice IV S. U. B. Da bi brigada izbegla mogućnosti neprijateljskog manevrisanja na tim položajima, povukla se krajem toga dana na nove položaje oko Travne Gore. U borbama ovog dana uništeno je oko 30 neprijateljskih vojnika te dobivena izvesna količina oružja i municije.

Noću od 22 na 23 mart 1943 izvršile su prelaz i ostale brigade i rasporedile se: I S. U. B. na položajima oko sela Dane, II S. U. B. na položajima oko Zadolja i Podgore i III S. U. B. na položajima oko Rakitnice.

Položaji svih naših jedinica nalazili su se na severoistočnim padinama Velike Gore.

Neprijateljske posade u Ribniškoj dolini u to vreme nalazile su se: u selu Breže oko 30 belogardista i nekoliko Italijana, u Ribnici oko 1000 Italijana naoružanih pored ostalog i sa 4 topa, u Dolenjoj Vasi oko 80 belogardista i nekoliko Italijana.

Noću od 23 na 24 mart 1943 III S. U. B. izvršila je napad na belogardističku i italijansku posadu u Dolenjoj Vasi. Jedinice su uspele da neprijatelja iznenade i nanesu mu znatne gubitke. Pojedine naše udarne grupe dolazile su do same zgrade, gde se neprijatelj nalazio, i među posadu bacale ručne bombe. Neprijatelj je odmah iz Ribnice uputio jedan tenk sa vojskom u pomoć opsednutim svojim delovima. Naše jedinice uspele su da ove neprijateljske delove razbiju i odbace. Neprijatelj je posle toga poslao svoja pojačanja u jačini nekoliko tenkova, koji su uspeli da se posle kratke borbe probiju i stignu u pomoć svojoj posadi. Posle ovoga, jedinice su se povukle na polazne položaje. Ovom prilikom uništeno je preko 20 nepri-

•^gjjskih vojnika, a bio je i znatan broj njegovih ranjenika,
•j nismo imali gubitaka.

Noću od 24 na 25 mart 1943 jedinice I S. U. B. izvršile I napad delom svojih snaga na neprijateljsku posadu u selu greže- U napadu su uspeli da neprijatelja potpuno iznenade i razbiju, a ostatke njegove posade da proteraju ka Ribnici. Neprijatelj iz Ribnice nije imao vremena da stigne u pomoć, EJ- SU naše jedinice u brzom naletu uspele da neprijatelja s-vladaju. Ovom prilikom uništeno je nekoliko neprijateljskih vojnika. Jedan deo je zarobljen i docnije poslan kući. Zaplenjeno je nekoliko pušaka i izvesna količina municije.

Na dan 25 marta 1943 neprijateljski delovi, koji su još od prošloga dana posle kratkih borbi sa jedinicama I S. U. B. bili poseli položaje oko Nove Stifte i Ravnog Dola, te ojačani sa novim snagama, koje su došle rano od Sodražice i Ribnice otpočeli su sa nastupanjem prema položajima oko sela Dana, gde su se u to vreme nalazile jedinice I S. U. B. Jedan deo neprijateljskih snaga bio je pošao iz pravca sela Sajeveca pored Sv. Frančišeka ka Danama. Naše jedinice otpočele su borbu sa neprijateljem, u kojoj su mu nanele znatne gubitke. Neprijatelj je na pravcu od sela Bukovice nadirao sa izvesnim snagama. a pored toga bio je upotrebio i dva tenka, koji su uspeli da uđu u selo Dane, dok su se naše jedinice nalazile na položajima jugozapadno od sela Dane.

Na pravcu od Dolenje Väsi prema Rakitnici i Kotu, neprijatelj je bio još rano uputio svoje jedinice sa nekoliko oklopnih automobila ka položajima, gde se je u to vreme nalazila II S. U. B. Neprijatelj je u ovome pravcu bio dočekan jakom vatrom, zadržan skoro čitavog dana i naneti su mu bili znatni gubici.

Oko deset časova toga dana neprijatelj je uputio znatne snage iz Ribnice pravcem pored ceste, koja vodi za reku Ribnicu i selo Podgora. Ove neprijateljske jedinice imale su zadatak da ovladaju položajima na desnoj obali reke Ribnice oko Podgore i Zadolja. Na položajima oko Podgore i izvornog dela reke Ribnice nalazile su se jedinice IV S. U. B. Na položajima oko Podgore i Zadolja u zasedama na prelazima Ribnice nala-zio se 3 bataljon, a na položajima oko Zadolja i k. 731 nala-zio se 2 bataljon III S. U. B. U to vreme neprijatelj je izbio na kose na levoj obali reke Ribnice, a jednim delom htio je da se prebaci na samome mostu. Zasede III bat. S. U. B. otvorile su sa bliskog otstojanja vrlo jaku vatru automatskog oružja, tako da je za nekoliko trenutaka na tome mestu uništeno oko 25 neprijateljskih vojnika, dok [su] se ostali naglo povukli nazad.

U to vreme jedirfice IV S. U. B. izvršile su obilazak prijatelja krećući se šumovitim kosama na levoj obali r^H Ribnice u pravcu k. 562 i napale neprijatelja u njegov desni b<^| Jedinice 3 bat. III S. U. B. izvršile su pritisak i udartw^ neprijatelja na levoj obali Ribnice.

Zajedničkim napadom jedinica IV S. U. B. koje su u toi I borbi pokazale veliki elan, udarnost i požrtvovanje, te 3 bat III S. U. B. neprijatelj je bio potisnut jakom vatrom i naneti su mu bili vrlo veliki gubici.

Na pravcu prema jedinicama IV S. U. B. neprijatelj j^I davao ogorčen otpor i hteo je po svaku cenu da se održi položajima oko sela Bukovice i k. 562. Neprijatelj je na tim položajima [držao] znatne snage i za to je iskoristio i snage koje su se od ranije nalazile oko sela Dane. Snažnim i neodoljivim udarom jedinica IV S. U. B. i jedinica III bataljona III S. U. B neprijatelj je posle ogorčene borbe počeo naglo u najvećem neredu da se povlači i beži preko otvorenog polja u pravcu svoje posade u Ribnici, gde su pojedine neprijateljske jedinice mogle da se sakupe i urede. Naše jedinice gonile su ih jakom vatrom od koje je neprijatelj pretrpeo velike gubitke. Zbog ravničarskog terena, koji je bio potpuno otkriven iz blizine neprijateljskih posada u Ribnici, najviše na udaljenju jedan i po km od najistaknutijih jedinica, nije bilo mogućnosti da se neprijatelj goni i dalje pokretom jedinica.

Ove borbe, gde su bile angažovane znatne neprijateljske snage koje su bile potučene i prinudene na povlačenje i koje su se usred dana bekstvom spašavale pred partizanima, i čije [je] bežanje posmatralo stanovništvo Ribniške doline, veliki su materijalni [i] moralni udarac za neprijatelja, koji je pokaza® svoju nesposobnost i nemoć u borbi sa partizanima.

Preplašenog i bežećeg neprijatelja spasavalo je na ovome pravcu nekoliko tenkova, koje je bio uputio iz Ribnice, da zadrže naše jedinice, koje su trebale da gone neprijatelja do same posade.

Računa se da je u borbama toga dana samo na ovome mestu palo preko 60 neprijateljskih vojnika, dok je bio i znatan broj ranjenika.

Na pravcu od Prigorke, preko Grčeka (k. 531) prema položajima oko Zadolja — k. 731 izvesne neprijateljske snage pri kraju ovoga dana uspele su da se privuku neopaženo strmim i šumovitim padinama ovih položaja, izmedu jedinica II S. U. B. i II bataljona III S. U. B. i da jednog momenta izbjiju na najviše kote ovih položaja. Jedinice II bataljona III S. U. B. izvršile su snažan udar na neprijatelja, koji je davao snažan otpor i hteo da se po svaku cenu održi na tim položajima. Neprijatelj je, pretrpevši znatne gubitke, bio razbijen i u neredu vrlo brzo

B*. vajući se kroz guste smrekove šume pobegao ne dajući ni-
• " g otpora u svoju posadu u Dolenjoj Vasi i Ribnici.
^JTnjegovom bežanju izvesne jedinice II S. U. B. tukle su ga
jakom vatrom, naročito automatskog oružja. U ovoj borbi
^Ejrijatelju su naneti veliki gubici, a među piginulim vojni-
Ejna nalazio se i jedan fašistički oficir.

Za sve vreme borbi ovoga dana neprijatelj je tukao naše
Inložaje vrlo jakom artiljerijskom vatrom iz Ribnice. I ovoga
dana kao i prošloga letelo je nekoliko neprijateljskih aviona,
koji su bombardovali položaje naših jedinica i tom prilikom
Knmbardovali i pojedina sela u našoj blizini te tim selima pri-
f- činili znatnu štetu.

U borbama toga dana neprijatelj je pretrpeo vrlo velike
I«ibitke. U borbama je palo najmanje oko 100 neprijateljskih
I vojnika. Naši gubici bili su vrlo mali.

JELENOV ZLEB

Jelenov Zleb — tako se zove mesto na jugozapadnim pa-
Rdinama Velike Gore, gde se sada nalaze popaljeni tragovi pi-
lane, sa nekoliko do temelja porušenih kuća. Do ovoga mesta
[dolazi se iz Ribniške doline kolskim putem, koji vodi preko
Rakitnice i Glažute, zaobilazeći masiv Velike Gore, dok se vrlo
f strmim i vijugavim putem, penjući se skoro na najveće visine
I Velike Gore može doći neposredno sa istočne strane na to me-
sto. Sa svih strana oko toga mesta, koje se nalazi u vrhu jaruge,
koja se preko Glažute postepeno širi u zaravan oko Grčarica i
Gotenice, nalaze se strmi i visoki vrhovi sa gustim šumama te
pojedini visovi sa golim, potpuno uspravnim visokim planin-
skim stenama i pećinama.

JP Po predviđenom planu I i IV S. U. B. noću od 25 na 26
[marta 1943 godine trebale su da se sa položaja oko Podgore i
Dana prebace preko Velike Gore i Jelenovog Žleba na položaje
oko Podpreske. II i III S. U. B. iste noći trebale su sa položaja
oko Zadolja i Rakitnice da se prebace na položaje preko Gla-
žute i oko Draga. Predviđeni marš ovih jedinica otpočeo je u
lizvesno doba noći i nastavio se sledećeg dana. Na pravcu od
f Rakitnice, po vrlo strmom putu, penjući se skoro na najviše
tačke, kroz guste smrekove šume, marševala je zajedno II i III
S. U. B. Oko 9 časova toga dana su prethodnički delovi kolone
II i III S. U. B. na vijugavim delovima puta u neposrednoj
blizini sa istočne strane Jelenovog Žleba. Iz zaklona izrađenog
pored puta, do tada za nas nepoznati neprijatelj otvorio je

Jedan deo jedinica III S. U. B. razvio se za borbu na
[strmoj šumovitoj kosi sa južne i severne strane puta koji vodi
za pilanu kod Jelenovog Žleba. Nastala je bliska oštra borba

sa neprijateljskim jedinicama, koje su nastupale prema nama • koje su se brzo razvijale za borbu, dejstvujući vrlo jakom val trom, naročito automatskog oružja i teškog bacača. 2 bat Q S. U. B. dobio je zadatak da hitno krene kosom sa severne stJjB ne puta za Jelenov Zleb i da sa toga pravca udari neprijatelja sa leda, a delom i u njegov levi bok. Zadatak je izvršen brzo i pravilno i posle kratkog vremena jedinice toga bataljona vrlo brzo su stupile u blisku i krvavu borbu sa neprijateljem. Jedan deo jedinica III S. U. B. angažovao se u borbi sa neprijateljem i to na taj način što je jedan deo istih potpomagao u frontalnom pritisku već dotle angažovane jedinice, a jedan je deo krenuo i razvio se za borbu južno od puta za pilanu, težeći da neprijatelja napadne u njegov desni bok i preseče mu otstupanje ka pilani u Jelenovom Zlebu. Sve naše jedinice su sa najvećim elanom, hrabrošću i požrtvovanjem nastupale neodoljivo ka neprijatelju, vodeći najkrvaviju borbu na najkraćim daljinama od neprijatelja. Polet i udarnost naših boraca nije mogla sprečiti niti zadržati najjača neprijateljska vatra. Naši borci, dejstvujući već samo ručnim bombama, nastupali su stalno i neodoljivo do na sami neprijateljski položaj, kojom su prilikom naši najhrabriji drugovi smelo poslednjim udarom uništavali i poslednjeg neprijateljskog vojnika na položaju i osvajali njegova brojna automatska i teška oruđa.

Ovaj primer hrabrog držanja i poleta te požrtvovanja u toj prilici naših boraca ostaje kao najsvetlij u celokupnom našem ratovanju i dosadanjim borbama.

Pojedini neprijateljski delovi, nalazeći se u očajnom i bezizlaznom položaju, pokušali su da se bekstvom spasu od očigledne smrti, ali su im naši borci to sprečili, tako da nijedan neprijateljski vojnik sa toga položaja nije mogao živ pobeći. Samo nekoliko neprijateljskih vojnika, koji su se predali, ostalo je u životu, dok su svi ostali bili uništeni i sve njihovo oruđe palo je zasluzeno u ruke naših hrabrih boraca. Poslednji neprijateljski radiogram glasio je: »Naša je kolona opkoljena.«

Neke naše jedinice brzo su nadirale posle ove borbe da prestignu one neprijateljske delove koji su žurno otstupali i koji nisu uopšte stupali u borbu. Te delove, koji su bežali, naše su jedinice gonile još daleko svojom vatrom, tukle ih po gustim šumama oko Jelenovog Zleba i prema Glažuti i nanele im još mnogo novih gubitaka, i na tim položajima dobili nove količine oružja i municije.

Jedinice I i IV S. U. B. u maršu preko Travne Gore čule su ovu borbu i žurno su se kretale u pomoć ostalim brigadama, i kada su iste stigle na ovo mesto, dvočasovna borba sa neprijateljem već je bila svršena.

U ovim borbama neprijatelj je pretrpeo ogromne žrtve i liudstvu i materijalu. U borbama palo je i uništeno oko 200 I "eprijateljskih vojnika a bio je i veliki broj ranjenika. Zaplenjeno je: 2 kompletne teške bacača sa minama, 1 nepotpun Bgjti bacač, 8 teških mitraljeza, 10 puškomitraljeza, preko 150 nušaka. oko 30.000 puščanih metaka, mnogo bombi, 2 radio-Egoice i mnogo raznovrsne opreme. Mi smo u ovim borbama EJjii 4 mrtva i nekoliko lakše ranjenih drugova.

Po završetku ove borbe, te prebrojavanja i prikupljanju «lena, sve su naše jedinice krenule preko Jelenovog Zleba, pored **Travnika** i do naveče stigle u Podpresku i Dragu, gde •use rasporedile na odmor od nekoliko dana.²⁷

MARŠEVANJE NA KOČEVSKO

Na osnovu novog plana za dejstvo naših jedinica, I S. U. g »Toneta Tomšića« na dan 30 marta o. g. otputovala je pored **Loga** i Bloka na sektor prema Ljubljani, gde je dalje vršila svoje akcije.

Ostale naše brigade, II S. U. B. »Matija Gubec« i III S. U. B. »Ivan Cankar« su na dan 31 marta o. g. izvršile dnevni marš od Podpreske preko Drage pored Gotenice preko Medvedjaka. Ravne, Boroveca, gde su do naveče toga dana stigle u selo Dolnje i Gornje Brige. Posle kratkog odmora marš je profeni, prelazeći glavnu cestu, jedinice su do izvesno doba u noći stigle u selo Zdihovo, Skrilj, Muha Vas i Turkova Draga.

Dan ranije, to jest 30 marta o. g., istim pravcem bila je pošla IV S. U. B. »Ljubo Sercer« za operacije u Beloj Krajini.

Posle kratkog odmora II i III brigade u označenim selima Sen je u noći 2 do 3 aprila o. g. noćni marš ovih jedinica, koje su se do kraja noći prebacile na položaje oko Sredgore, Topličice, Lahinje, Konjskog Hriba.

Sa ove prostorije polazeći na dan 4 aprila o. g. u nekoliko marševa II S. U. B. prebacila se na položaje između itlike i Semiča, a III S. U. B. između glavne i mirnske železničke pruge i nemačke granice.

Detalji o operacijama, koje je vršila I i IV S. U. B. nisu nam za sada poznati te ih ovde nećemo ni izlagati, već ćemo se ograničiti na izlaganje operacija, koje je izvršila II i III S. U. B. koje su bile pod rukovodstvom štaba naše zone.

OPERACIJE II I III BRIGADE

Noću 10 na 11 aprila o. g. jedinice II S. U. B. izvršile su enje železničke pruge Novo Mesto — Metlika, na delu iz-aedu Uršnih Sela i Birčne Vasi. Pruga je otsečena na izvesnoj

dužini. Tom prilikom uništen je i jedan neprijateljski voz »"
kome je nađena izvesna količina spreme i namirnica. Svi važni voza kao i lokomotiva su potpuno uništeni.²⁸

CATEZ

Na dan 12 aprila o. g. neprijateljske snage u jačini oko 2000 vojnika krenule su iz pravca Temenice, Velike Loke Trebnja i Mirne u pravcu jedinica III S. U. B. koje su se nalale na položajima oko Čateža. Pokret svojih jedinica neprijatelj je potpomagao vrlo jakom artiljerijskom vatrom iz Trebnja i St. Vida. Naše jedinice na svojim položajima sa delom svojih snaga primile su borbu sa neprijateljem u zasedama, dok su drugi delovi poslati da na diverzantski način napadnu neprijatelja sa leđa u njegovu pozadinu. Akcija delova koji su neprijatelja napali sa leđa imala je najveći značaj, jer je neprijatelj zbumjen pojavom tih naših delova počeo da se **odmah** povlači. Delovi naši, koji su bili u zasedama, tukli su neprijatelja svojom vatrom i vršili njegovo gonjenje u pravcu njegovih posada. Sve neprijateljske snage brzo su se povlačile a pri tome bile štićene vrlo jakom artiljerijskom vatrom. Za ovo vreme neprijatelj je sa nekoliko svojih aviona vršio bombardovanje i mitraljiranje naših položaja. U borbama neprijatelju su naneti veliki gubici i prema obaveštenju palo je u borbi oko 100 vojnika i nekoliko oficira.

Naveče ovoga dana brigada se prebacila na položaje sa istočne strane mirnske pruge.

Na dan 12 aprila o. g. neke jedinice ove brigade iz
su rušenje i miniranje pruge kod Kamnog Potoka pri Trebnji kojom je prilikom saobraćaj na tom mestu prekinut za dva dana.

U borbama sa neprijateljem oko Čateža učestvovali su i jedinice Zapadno-dolenjskog odreda.

U ovim borbama mi smo imali samo nekoliko ranj drugova.²⁹

RUŠENJE PRUGE PRI METLIKI

Noću 17 na 18 aprila ove godine jedinice II S. U. B., Istočno-dolenjskog odreda, XIII H. P. B. i Primorsko-gorenjskog odreda Hrvatske vršile su rušenje železničke pruge Metlika — Črnomelj, kojom su prilikom napadnute neprijateljske posade u bunkerima pored iste pruge. -U ovoj akciji naše jedinice uspele su da poruše nekoliko km železničke pruge i da unište i razbiju "nekoliko neprijateljskih posada u bunkert" Neprijatelju su tom prilikom naneti znatni gubici a na **našoj** strani nije uopšte bilo gubitaka.

" Vidi dok. br. 211

" Vidi dok. br. 211, 212 i 213

Sutradan jedinice Primorsko-goranskog odreda držale su B[^]ggde protiv Metlike a jedinice II S. U. B. prema Črnomelju I ^Semiču te tako neprijatelju sprečavale popravku železničke ge. Neprijatelj je ovoga dana nadirao iz Metlike i Crno- I raelja u nameri da protera naše delove sa položaja sa pruge kako bi istu mogao popraviti. U borbama koje su vođene čitavog dana neprijatelj nije mogao odbaciti naše jedinice sa polo- I Jaja a u borbama su naneti veliki gubici.

U ovim borbama neprijatelju je uništeno preko 50 voj- jyka i prekinut je saobraćaj za četiri dana. Naše jedinice nisu If I imale nikakvih gubitaka.

20 aprila 1943 jedinice III S. U. B. uspele su da miniraju TLdjezničku prugu kod Hudoga pri Novom Mestu i prekinu saobraćaj na ovom mestu za jedan dan.³⁰

GORJANCI

U vremenu od 15 na 18 aprila 1943 neprijatelj je dovlačio svoja teška oruđa u Novo Mesto, Semič i Metliku, a za ovima [transporte vojske iz pravca Ljubljane. Na dan 19 ovog meseca neprijateljske snage u jačini oko 600 vojnika sa nekoliko tenkova i kamiona nastupale su od Novog Mesta ka Stopiču, gde su se toga dana zadržale. Pri kraju dana stigla su nova pojačanja i neprijatelj je krenuo od Stopiča pored glavnog puta do Podgrada, Vinje Vasi, Zajca i Ceroveca, na kojim se položajima sukobio sa našim delovima i zasedama. Posle kratke borbe naše su jedinice izvršile povlačenje i posele padine Gorjanaca na položajima oko Strmeča i Ugljarice.

Na dan 20 aprila neprijatelj je stalno dovlačio pojačanja iz Novog Mesta do položaja oko Podgrada i Vinje Vasi. Na pravcu od Semiča neprijatelj je krenuo sa jačim snagama preko Pleša i Skerbca i do kraja dana spustio se do sela Jugorja. Na ovome pravcu nije bilo naših jedinica te [je] neprijatelj nesmetano i nezapaženo prošao šumovitim terenom kosama do iznad Jugorja.

Ovoga dana naše jedinice imale su sledeći raspored: II i III bataljon II S. U. B. nalazio se na položajima severozapadnih padina Mišinog Brda i na padinama severoistočno od Ugljarice, dok se I bataljon koji se pre nalazio oko Crešnjeveca na kraju I dana povukao na položaje jugoistočno od Jugorja oko Dula i Draga. Jedinice Prim.-goran. odreda nalazile su se na položajima sevemo od Metlike oko Lokvice, Bušinje Vasi i Gabro- veća. Jedinice XIII H. P. B. koje su se nalazile na položajima prema Krašiću rokirane su na položaje oko Radatovića i delom oko sela Popovića.

Ovoga dana pred mrak neprijateljske snage koje su prodrele do Jugorja kao i one do Podgrada i Vinje Vasi pošle su cestom do raskrsnice puteva prema Mišinom Brdu, a odatle su počele da nastupaju ka našim položajima. Bataljoni II S. U. B. sačekali su ih na bliskim otstojanjima te na neprijatelja otvorili jaku vatru, posle koje je neprijatelj otstupio na polazne položaje. Posle ovoga neprijatelj je tukao položaje naših jedinica najjačom artiljeriskom i minobacačkom vatrom. Neprijatelj je izvršio ponovnu pripremu i krenuo noću oko 21 časova i uspeo da zauzme Mišino Brdo, položaj koji su do tada držale naše jedinice.

Na dan 21 aprila t. g. neprijatelj je potpomagan jakom artiljerijskom vatrom iz Metlike krenuo znatnim snagama u pravcu Sv. Urbana i Brezovice. Na tim položajima sa neprijateljem je vodio borbe Hrvatsko-primorskogoranski odred koji je u tim borbama neprijatelju naneo vrlo velike gubitke te sprečio njegovo nadiranje ka Brezovici.

Ovoga dana neprijatelj je od pravca Mišinog Brda počeo pokret i nadiranje ka Oklinaku (k. 886) i na pravcu prema Lipovecu (k. 824) ka Gaju. Oko 11 časova prednji neprijateljski delovi već su bili stigli u blizini k. 886. U to vreme I i III bataljon XIII H. P. B. razvili su se za borbu i nastupali u pravcu neprijatelja, tako da izvrše glavni udar u neprijateljski desni bok. Jedinice II S. U. B. imale su zadatak da manjim snagama izvrše frontalni napad preko k. 886 a većim snagama da zahvate neprijatelja i izvrše udar u njegov levi bok, a delom ga napadnu i sa leđa iz pravca Ugljarice. Toga dana bilo je vreme maglovito i otežavalo je pregled bojišta i održavanje veza među jedinicama. U svome nastupanju oko 12 časova naše su se jedinice sukobile sa neprijateljem. U snažnom pritisku i jurišu naših jedinica neprijatelj je odbačen odmah u početku sa prednjih tačaka. Naše jedinice vršile su snažan pritisak i vatreno dejstvo, a neprijatelj se ogorčeno držao oko pojedinih kota i tek posle duže borbe našim borcima je uspelo da ga potiskuju i dalje. Jedinice određene za manevar zbog velike daljine i teškog terena stigle su sa znatnim zakašnjenjem te njihovo dejstvo nije došlo do izražaja u momentu kada su ostale naše snage vršile glavni udar i pritisak na neprijatelja. Te jedinice vezale su za sebe znatan deo neprijateljskih snaga i uspele da ga iznenade i ugroze u njegovoj pozadini te je tako isti bio prinuđen na brzo povlačenje. Borba sa neprijateljem trajala je do kraja tog dana i produžila se je naredne noći do 24 časa, kada su prema neprijatelju postavljeni izvesni zaštitnički delovi, a naše jedinice povukle su se na odmor u obližnja sela na južnim padinama Gorjanaca.

Na pravcu od Draganića i Ozlja ka selu Prekrižju nastupala je neprijateljska kolona sa tenkovima. Prema njoj su se nalazile jedinice Žumberačkog odreda.

Na dan 21 aprila t. g. neprijatelj je na položajima gde se bio zadržavao od prošlog dana vršio samo utvrđivanje položaja i nije vršio nikakve pokrete ni sa jednog pravca.

Ovoga dana smo se odlučili da izvesne naše jedinice prebacimo preko reke Krke za izvođenje novih operacija a izvesni naši delovi da ostanu i dalje na Gorjancima i Žumberku. Ovim smo hteli sprečiti neprijateljski plan da nas vezuje u vođenju frontalnih borbi po nekoliko dana, odbacujući nas od svojih važnih i osetljivih ciljeva.

U ovim borbama zadati su neprijatelju teški gubici na svim prvcima gde je vođena borba sa njime. Prema obaveštenjima neprijatelju je uništeno više od 200 vojnika i bio je vrlo veliki broj ranjenika.

Za celo vreme borbi na Gorjancima neprijatelj je tukao vrlo jakom artiljeriskom vatrom sa više pravaca.³¹

OPERACIJE NA TERITORIJI OKUPIRANOJ OD NEMAČKE

Na dan 22 aprila 1943 god., pošto neprijatelj nije vršio dalja nadiranja ka*našim položajima, izvršili smo istoga dana i sledeće noći prelaz preko reke Krke sa jedinicama II S. U. B., XIII H. P. B. i P. G. O. i nastanili se na položajima oko Škocjana, Zbura i Smarjete. Na Gorjancima su ostali dalje Istočnodolenjski i Žumberačko-pokupski odred.

Po prebacivanju preko Krke uhvaćena je veza sa III S. U. B., koja se nalazila u blizini našeg položaja. Jedinice su ostale na tim položajima neko vreme u cilju odmora i priprema za nove zadatke.

Noću od 27 na 28 aprila t. g. I i II S. U. B. imale su zadatak da sa delom svojih jedinica izvrše prelaz preko granice i da na okupiranom delu, kojeg drže Nemci, izvrše napad na nemačku posadu u selu Drušće. XIII H. P. B. i Primorsko-goranski odred imali su zadatak da izvrše prelaz preko granice i da napadnu neprijateljske posade na okupiranoj teritoriji i to: XIII H. P. B. u Bučki a odred u Velikim Radovljama.

U selu Drušće nalazilo se je oko 100 Nemaca, koji su bili dobro utvrđeni i upleteni u žicu. U Bučkoj nalazilo se je oko 80 Nemaca dobro utvrđenih u zgradama tog sela. U Radovljama nalazilo se je oko 40 Nemaca slabije utvrđenih u zamku toga mesta.

Pošto su izvršene sve pripreme, čišćenje minskih polja i sečenje žice, naše su jedinice oko 22 časa te noći izvršile prelaz granice i pošle u napad na označene neprijateljske posade.

Jedinice II i III S. U. B. po prelasku granice, zbog teško prolaznog terena, po tamnoj noći, vođene sa slabim vodičima, stigle su do svog cilja sa velikim zakašnjenjem i tek oko tri sata te noći. Posle ovoga su izvršili razvoj za borbu. Sa udarnim grupama proseklji su žicu i izvršili napad na neprijateljske utvrđene zgrade. Neprijatelj je davao veliki otpor, a pokret naših jedinica blagovremeno je otkrio preko svojih čuvara — pasa, te tako nije moglo biti iznenadenja od strane naših jedinica. Pošto je ova akcija trebalo da se izvrši samo za jednu noć, to su se jedinice uskoro morale povlačiti, bez vođenja dalje borbe do potpune neprijateljske likvidacije. U ovoj borbi neprijatelju su naneseni veći gubici, a naše jedinice nisu imale uopšte nikakvih gubitaka. Za vreme ove akcije na Drušče nije bilo nikakvih intervencija, te su se naše jedinice potpuno neuznemiravane prebacile na našu stranu.

U napadu XIII H. P. B. na neprijateljsku posadu u Druščama neprijatelj je potučen i razbijen morao napustiti nekoliko zgrada i crkvu u kojoj se bio dobro utvrdio. Zbog kratkoće noći, i do kraja iste, naše jedinice nisu bile u mogućnosti da neprijatelja potpuno unište, te su se pri kraju noći povukle na našu stranu bez ikakvih gubitaka i uznemiravanja od strane neprijatelja.

Jedinice Primorsko-goranskog odreda uspele su da neprijatelja iznenade, da ga razbiju i proteraju iz njegove posade, te da posle toga zapale zgradu u kojoj je stanovao. Neprijatelju su naneti veliki gubici, a na našoj strani bila su dva ranjena druga.

Za vreme ove akcije neprijatelj je intervenisao, prebacujući kamionima svoje jedinice iz Krškog, koje su od naših zaštitnih delova bile odbačene. Posle izvršene akcije, jedinice odreda pri kraju te noći povukle su se bez ikavog uznemiravanja na našu stranu.

Posle ove akcije sve jedinice zadržale su se na starim položajima i pripremale [se] za nove akcije.³²

MOKRONOG — ST. RUPERT

Noću od 1 na 2 maja o. g. naše jedinice imale su zadatak da izvrše akciju na neprijateljske posade u dolini Mirne. Za ovaj zadatak delovi III S. U. B., delovi XIII H. P. B. i Zapadnodolenjskog odreda imali su zadatak da napadnu neprijateljsku posadu u Št. Rupertu, gde se nalazilo oko 80 belogardista, utvrđenih u pojedinim zgradama i crkvi u tome mestu. Ostali delovi tih jedinica imali su zadatak da vrše rušenje železničke pruge Trebnje — Mokronog i da vrše potrebna osiguranja. II.

S. U. B. i Primorsko-goranski odred imali su zadatku da izvrše napad na pojedine usamljene neprijateljske posade u neposrednoj blizini Mokronoga, a delom snaga da izvrše upad u Mokronog i izvrše napad na italijanska skladišta namirnica i kože. U Mokronagu i obližnjim tačkama nalazilo se je oko 400 Italijana, naoružanih pored ostalog sa nekoliko teških bacača i sa dva brdska topa, te dobro utvrđenih na pojedinim mestima, a naročito u zamku. Jedinice II S. U. B. delom snaga napale su neprijateljske posade na Zalostnoj Gori i Sv. Florijanu i neprijateljsku posadu kod železničke stanice Mokronog —, Bistrica. Jedan deo ovih jedinica pored osiguranja imao je zadatku da izvrši napad na italijanske magazine sa hranom i da izvrši hapšenje nekih sumnjivih lica. Primorsko-goranski odred imao je zadatku da izvrši napad na slagalište i fabriku kože.

U izvršenju ovoga zadatka jedinice II S. U. B. uspele su da oteraju neprijateljsku posadu sa železničke stanice Mokronog — Bistrica, da samu stanicu unište i sav saobraćajni materijal i sredstva unište i popale. U napadu na Sv. Florijan da proteraju neprijateljske posade i zauzmu neke istaknute tačke. U napadu na italijanska slagališta hrane uspele su potpuno. I ovom prilikom izvučena je sva količina raznovrsnih namirnica i drugih stvari. Neprijatelju su naneti znatni gubici iako je isti tukao celu noć najjačom vatrom celog svog oruđa.

Primorsko-goranski odred u toj akciji uspeo je da uđe u fabriku kože i da ^zvesnu količinu istih iznese. Neprijatelj je ogorčeno branio nadiranje u fabriku ostalim našim snagama, a prebačene naše delove obasipao je sa svih strana najjačom vatrom te su se ti delovi u jednome momentu povukli i potpomagali jedinice II S. U. B. u izvršenju svog zadatka.

U ovoj akciji na našoj strani bio je neznatan broj gubitaka, dok su neprijatelju naneti znatni gubici, a neke njegove vojnike smo zarobili.

Jedinice XIII H. P. B. i III S. U. B., koje su vršile rušenje pruge, uspele su da istu na znatnoj dužini poruše.

U napadu na neprijateljsku posadu u Št. Rupertu uspele su da unište neke neprijateljske istaknute posade u tome mestu i da delom unište a delom zarobe neprijatelja, koji se nalazio u crkvenom tornju. U napadu na neprijateljsku utvrđenu posadu uspeli su da neprijatelju nanesu teške gubitke, a naročito dejstvom naših teških oruđa, bacača i topa. Do kraja te noći jedinice određene za napad na neprijatelja nisu mogle izvršiti svoj zadatku, te su narednog dana sa delom svojih snaga vršile samo opsadu neprijatelja, a ostale snage povučene su u rezervu.

Toga dana, 2 maja t. g., neprijatelj je znatnim snagama iz Trebnja pokušavao prodreti preko Mirne u pravcu svoje

napadnute posade. Naše jedinice određene za zaštitu dočekale su ga na bliskim otstojanjima i tom prilikom nanele mu vrlo teške gubitke. Neprijatelj je u svom pothvatu bio sprečen i ovoga dana nije uspeo prodreti do svojih posada.

Naredne noći, od 2 na 3 maja o. g., naše jedinice ponovile su napad na St. Rupert, ali zbog velike otpornosti pojedinih objekata, gde se je neprijatelj nalazio, nisu mogli izvršiti svoj zadatak.

Jedinice su se povukle na ranije određene položaje, a prema neprijatelju su ostavljeni manji zaštitni delovi. Neprijatelj nije više nadirao u pravcu naših jedinica, već je samo tukao artiljerijom naše položaje. U ovim borbama, na svim pravcima [gde] je ista vođena, neprijatelj je pretrpio znatne gubitke. Prema obaveštenju u tim borbama uništeno je preko 150 neprijateljskih vojnika, dok je bio znatan broj ranjenika. Mi smo u tim borbama imali gubitke, naročito u ranjenima³³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

20. V. 1943

Položaj

Stab Dolenjske operativne zone

BR. 103

DNEVNIK JOZE BORŠTNARA, POLITIČKOG KOMESARA UDARNE BRIGADE »IVAN CANKAR«, od 1 JANUARA DO 1 MAJA 1943 GODINE¹

1943 godina

- 1.1. Selidba bataljona: Mi u Cerovec, priprema plana za akciju. Selidba u Sp. Rihpovec. Uveče u akciju na železničku prugu kod Podboršta. 2 lokomotive prevrnute. 4 ranjena. To izvršili II i III bat., I bat. sa Tomšičevom rušio Treb. — Mirna.²
- 2.1. Sastanak sa 2 četom II bat. sa Draganom.³ Sastanak č.⁴

¹ Vidi dok. br. 99

² Original, pisan mastilom, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

³ Misli se na železničku prugu Trebnje — Mirna.

⁴ Dragan Jeftić

* čelije

- 3.1. Priprema za pokret. Pokret preko Mirne u Sv. Križ. Pisanje zapovesti.
- 4.1. Polit, i voj. priprema za akciju II bat. pre podne, posle podne sa I bat. sa Draganom, Danilo⁵ u III bat. Pokret u akciju u 18. Napad na Primskovo.
- 5.1. Napad se produžio do 5,35. Saslušavanja. Nismo uspeli. 4 mr, 2 r." Poginuo Ašov,⁶ Pezdir Franc. Povratak — spavao. Posle podne plan. U 18 čas. na Čatež u DOZ.⁸ Sastanak svih štabova brig. Povratak u 2,30. Danilo u Čatež, Dragan u ...
- 6.1. Predaja intendant. Sastanak celog I bat. Kritika akcije. Sastanak sa funke. I bat.
7. I. Pokret za Primskovo. Sastanak sa politkom. batalj. Sastanak u zoni na Čatežu. Povratak u 2 časa ujutro.
- 8.1. Sastanak brig, bir., diskusija.
- 9.1. Sastanak sa intendantima.
- 10.1. Posle podne na sastanku ZKM⁰ I bat. Dolazak zone.
- 11.1. Sastanak brig, biroa i sastanak štaba UB u DOZ.
- 12.1.**
- 13.1. Primili zapovest od DOZ. Pisanje zapovesti bat. za akciju. Odlazak u III bat. Polit i voj. priprema. U 18 čas. pokret — akcija Št. Vid — naša brigada zadatak da napadne Sv. Rok. Akcija nije potpuno uspela. 2 mrtva, Stefanič i Franko. U St. Vidu izgorela fabrika kože.
14. I. Odmor. Povratak Danila i 16 novih boraca iz B. K.¹⁰
- 15.1. Pisao izveštaj Gl. štabu. Zapovest. Pokret na Vrh kod Police. Paljenje Primskovog — župnički dom, staja, kuća Lavrih. Danilo u Gubčevu.
- 16.1. Stigli na Vrh kod Višnje Gore. Priprema za akciju. Zapovest: u 17 čas. pokret na Bležji Vrh. Tog dana sukob Tomšić, sa bg.,¹¹ oko 17 mrtvih. Napad odložen do 3 časa.
- 17.1. U 3 časa ujutro napad na Policu. Bio sa Draganom u Bleškoj Vasi i dalje. Neuspeh. Zatim u Leskovec na nemačkoj granici. Odmor. U 19 čas. sastanak štabova brigada u DOZ. Sastanak do 2,30 u noći.

⁵ Danilo Sorović

⁶ 4 mrtva, 22 ranjena

⁷ Franc Ambrož

⁸ Dolenjska operativna zona

⁹ Zveza komunistične mladine — Savez komunističke omladine

¹⁰ Bele Krajine

¹¹ Bela garda

- 18.1. U 9 čas. sastanak štabova bat. U. B. I. C.¹² Kritika akcije u St. Vidu i Polici. Rasformiranje kuhinje. U 12 čas. sastanak bri. bir. u zoni. U 16 čas. sastanak štabova U.B. u zoni do 19 čas.
- 19.1. Pre podne pisanje izveštaja Glav. štabu. Sastanak čel. Pokret u 18 čas.: Leskovec — Sela — Mekinje — Podboršt — Bič — V. Dole — M. Dole. Stab U.B.I.C. u M. Dole.
- 20.1. Dolazak u M. Dole. Oko 12,30 napad bg i It. Mrtav polit. del. Dušan — Viktor Müller, jedan od patrole ranjen. U 16,50 na voj. vežbi I bat. Uveče govorio na mitingu u M. Dole.
- 21.1. Pre podne napad oko 600 Italijana i bg. na Zagoricu. Borba čitavog dana, vodi U.B.T.T.¹³ predveče u pomoć 2 č. II bat. i 1 č. III bat. Uspeh nekoliko pušaka, mun., odela. Ranjeni dvojica drugova i Dragan. Sa Dragonom bio na položaju II bat. i kod Zagorice. U noći pokret: Dobrnič — Srednji Lipovec.
- 22.1. Stigli u Lipovec u 8,30 — odmor. Poginuo Stanko Bađuk iz Drašića.
- 23.1. Pre podne u štabu I bat. Posle podne sastanak politkom. i zamenika u zoni na Ajdovecu.
- 24.1. Pre podne pisao part, autobiograf. Posle podne miting žena.
- 25.1. Pisanje zapovesti. Pokret u 18 čas.: Poljane — Podturn.
- 26.1. Stigli u Crmošnjice u 2 čas. Prosvetno veče u Crmošnjicama.
- 27.1. Sastanak politkom. u III bat.
- 28.1. Pokret iz Crmošnjica u Brezje. III bat. se sukobio kod Sela. 3 ranjenika, u 19,30 pokret.
- 29.1. Dolazak u Drag. Vas¹⁴ — Matija.¹⁵ Sastanak u zoni u Dragama. Sastanak sa politkom. i zamenicima o važnosti akc. sa Hrv. Uveče na miting I bat. kulturno veče¹⁸ u Lokvici. U 22,30 pokret: Bušnja Vas — Radovica — Ostriž — Kašt, zadržali se.
- 30.1. I bat. ostao u Dančulovićima. Ja i Vandek¹⁰ prema Vivodini. Mislili da su u Vivodini It. Dolazak II i III bat. u Dvorišće. 3 č. III bat. odmah u napad. Dobili t.m., 1 l.m., 1 l. bacač, 6 pušaka i 16 fišek. Na položaju čitavu noć. U Dvorišće stigao i I bat.

¹² Udarna brigada »Ivan Cankar«

” Udarna brigada »Tone Tomšič«

¹⁴ Dragomila Vas

¹⁵ Ivan Maček

¹⁸ Alojz Popek

31. L Obišao položaje, delom naše, delom U. B. M. G.¹⁷ sa Draganom i Juretom.¹⁸ Posle podne naše 4 čete sa Vandekom po nalogu Op. š.¹⁹ u Donje Prekrižje, bili u rezervi.

FEBRUAR 1943

1. II. Posle podne prodor Ital. u Sv. Križ. 1 četa III bat. odbranila. Zatim juriš III bat. — Ilija²⁰ i I bat. Dule i Mito²¹ II bat. Poginuo Vandek i još jedan, 7 ranjenika: Marko, Doltar, Drago itd.²² Sa Draganom čitavu noć na položaju do 4 čas.-ujutro. Ital. pobeg, iz Cerovice. Plen: 1 l. bacač, 1 l. pm. Ranjen.
2. II. U 9 čas. otišao s Draganom preko Sv. Križa, Lovića, Grandić Brega na položaje, natrag Jezerine, Bukovica, Prekrižje, stigli u 17 čas.
3. II. Pokret iz Dvorišča — Sv. Jana — Prodin Dol. I bat. Ivančići, II bat. Prodin Dol, III. Uveče akcija.
I. bat.: zadatak (postaviti) zasedu prema Jastrebarskom: zapalili stražarsku baraku — 75 kom. municije.
II. bat.: napad na železničku stanicu Zdenčina: nije uspelo, bio sa njima, mrtav Krašovec iz Buš. Vasi,²³ ranjen Barič.
III. bat. u rezervi u Pribiću.
4. II. Vratili se natrag u 9 čas. Odmor.
5. II. Ništa
6. II. Bio u II bat. Uređenje odnosa. Janez i Mito. Miting u Prodin Dolu.
7. II. Sastanak politkom. i vod. polit. del. III bat.
8. II. Sastanak štabova svih brigada u Sorževu.
9. II. Premeštaj u Dol II bat. i I bat. u Slavetić, III bat. — zapovest za akciju. Pokret u 15,30. Zadatak: I i II bat. rušio 500 m pruge. III držao zasedu kod Benčetića. Napad na Draganiće.
10. II. XIII pr.²⁴ Tokom dana napadi na položaje — odbijeni. III bat. odbio 2 autom, sa Nemcima, odbio auto i oklopna kola. II bat. držao položaje oko Benčetića, jurišao u

¹⁷ Udarna brigada »Matija Gubec«

" Stefan Pavšić

" Operativni štab

^{so} Ilija Badovinac

^{si} Dušan Švara i Svetolik Jovanović

" Marko Badovinac, Lojze Doltar, Drago Jerman

²³ Bušinja Vas

" Proleterska

- selo Vukoder. Konfiskacija kože. Italijani se povukli, zatim napale 2 satnije ustaša. II bat. odbio. U 22 čas. povlačenje.
11. II. Vratili se natrag i premestili se:
 III bat. u selo Hutin
 II " " " Sp. Pribić
 I " " " Zg. Pribić
 Bio u zoni zbog kože. U 17 čas. sastanak štabova bat., kritika akcija, disciplina, pokret itd. Sastanak trajao do 24 časa.
12. II. Bio u zoni. U 19 čas. u Crkv. Pribiću kulturno veče. Prisutni: štab, pretstavnici XIII, IV U.B.⁵ i U.B.M.G. Program dobar. Dobro uspelo. Govorio je i Marko,²⁶ recit., dekla., pevanje. Izveštaj Gl. štabu.
13. II. Pisanje zapovesti za akciju na prugu između Domagovića i Draganića. Naš štab vodio kombin. odred: 2 bat. (I i II) U.B.I.C., 2 bat. M.G. i IV bat. IV U.B. Uspeh: 2 lok. uništene, 42 zarobljenika domobr. i Ital. pretresao civil, putnike: 15 pušaka, revol., 81 bomba. I bat. jedan sanduk bombi, 5 ranjenih — Koko, Nace.²⁷
14. II. Odmor. Stigla literatura.
15. II. ... Raspodela literature.
16. II. Sastanak sa politkom. bat. i četa svih 3 bat.
17. II. U 2,15 čas. pokret: I bat. u selo Petričko Selo — štab U.B.
 II " " " Hartje
 III " " " Križ
 Sastanak sa štabovima bat. za akciju na Pleterje.
18. II. Sastanak u III bat. za akciju. U 12 čas. pokret preko Gorjanaca u Javorovicu. U 22 čas. napad na Pleterje. Napali I i III bat. Napad XIII na Brezovicu nije uspeo. Uspeo prelazak zida i do stare crkve. II bat. na osiguranu Banu.
19. II. Preko dana zaseda
 U noći napad. Napao i I bat. XIII P. br.
20. II. Paljenje: u 2 čas. izgoreo (manastir), preko dana zasede: oko 12 čas stigli Ital. iz St. Jer.²⁸ sa tenkovima i izvukli bg. Bg. pobegli. Stab U.B. pucao. Oko 17 čas. ušli Cank. u Pleterje.

TM Četvrta kordunaška brigada

²⁴ Marko Belinić, politkomesar Operativnog štaba slovenačkih i hrvatskih brigada

["] Jože Bregar, Nace Karničnik

["] St. Jernej

- Rezultat: 5 mrtvih bg., 14 pušaka, municije, hrane.
II bat. ubio iznad Kostanjevice 4 bg. i 2 Italijana.
Naši ukupno 12 mrtvih i oko 10 ranjenih. Večera u manastiru i pregled utvrđenja. Spavanje u Drči.
- 21.11.** Pregled i transport plena iz manastira,³⁰ pregled utvrđenja: kratak izveštaj DOZ. Bg. pokušali izaći iz St. Jerneja, radi toga bili na položajima. U 18 čas. na Ržišče. Prospavali.
22. II. U 2 čas. pokret: Ban — Vodenice — Cerneča Vas — Brezje — Prušna Vas — Ferluga — Gradinje — Mlađe. Pisanje izveštaja DOZ. Operat. štabu. Poslao izveštaj politkom. od 9 — 16 II. 1943. Spremao raspored spiskova za mobilizaciju. Letak.
23. II. Pre podne čitao »Delo«. Pregledao račune intendanta. U 17 čas. konferencija štabova bataljona do 1,30. Stiglo ukupno 48 novih drugova, 1 pobegao.
24. II. Proslava godišnjice Lenjina i 25 god. Crvene armije. I i III bat. zajedno. Govor: Tine,³⁰ Dragan. Deklamacije, recitacije, pevanje.
25. II. Rad sa novim drugovima. Pisanje izveštaja G. S.
26. II. Odlazak u Budinjak. Sastanak štaba XIII i Oper. štaba za akciju na Sošice. Premeštaj bat. u Poklek. Napad na Stojdragu vršio II bat., nije uspelo. Preko dana blokada, uveče ponovo napad, zbog nenapadanja XIII nije uspelo. Povukli se.
28. II. I bat. Petričko Selo, II Hartje, III Gornja Vas. Odmor.

MART

1. III. Pokret I bat. Kupčina, II bat. Oštare, III bat. Tupčina.
2. III. Bio u II bat. Bat. polit. čas. Govorio o spoljnoj i unutrašnjoj polit. situaciji: Dragan o »vojnoj situaciji«. Uveče sastanak čel.
3. III. Izrada plana za napad na Ml.³¹ Posle podne produžetak sastanka čel. U 19 čas. pokret. Dolazak u Radovicu. I bat.: Brašljevica, II bat. Boldrež, III Radovica.
4. III. Pripreme za napad na Ml. Naša brigada ima zadatok: Rosalnice, stanicu Metlika, Vejer. U 20 čas. napad. Delimično uspeo.
5. III. Ujutro u Drage, Brezovica, ... u 20 čas. dalje.
6. III. Dolazak u Poljane. Prenoćili.
7. III. Odlazak u Lipovec. Posle podne preko pruge.

³⁰ Reč je o belogardističkoj svojini a ne manastirskoj.
Jože Mazovec

³¹ Metlika

8. III. Dolazak u Cirnik — Kompolje. Bio kod kuće u Sv. Križu.
9. III. Ujutro pokret: Nova Gora — Karteljevo. Prenoćili.
10. III. Dalje u brigadu u Smarjetu. Posle podne sastanak štabova bat. i sastanak plenuma II bat.
11. III. Kupanje u Toplicama. Posle podne vojne vežbe brigade. Uveče kulturna priredba u Šmarjeti.
12. III. Poslao nedeljni izveštaj politkom. od 2 — 9. III. Dragan otišao u zonu. U 20 čas. sastanak štabova brigada u Hmelj.³² zidanici.
13. III. Ujutro u 4 časa povratak sa sastanka. Posle podne u 16 čas. pokret: Smarjeta — Zalovče — Karteljevo — Podboršt — Globodol. III bat. i Stab u Rdeči Kal. I bat. Vrh, II bat. Jordan Kal.
14. III. Bolesan 38,9. Dolazak 107 drugova iz Primorske. U Primorsku poslali 4 i 2 za druga Matiju.
15. III. U 16 čas. polazak: Vrbovec — Zagorica — Križ — Gabrovka — Laze.
16. III. Ujutro napad na Kočevje.³³ Oko 60 bg. i Ita. seržente. Napad nije uspeo. Napadao III bat. Prodor Italij., probili zasedu. Ostupili. III bat. sa Dragonom otišao na Korinj u pomoć Serceru.³⁴ — Eksplodirala bomba, 5 ranjeno u akciji mrtvih ranjenih:
17. III. Otišli iznad Laza. Ujutro pokret: Laze — Kal — Kamni Vrh — Brezov Dol. U Brezovom Dolu Stab brig, i I bat.; II i III bat. poslati u Visejec. U podne bombardovanje, selo izgorelo. 5 part, i jedan civil mrtvi. II i III bat. se prenestili u sela Sela — Vrh. Otprema ranjenika. Uveče zapovest od Op. š. za napad na Ambrus.
18. III. U 1 čas pošao I i II bat. i 1 bat. Ljube Sercera na desno krilo Ambrusa. Bio celo vreme na položaju sa Dragonom. Pucali na Italijane, držali ih opkoljene. Uveče ih napali. Napad vršila U.B.T.T. Paljenje — kazna — sela Bakerc.
19. III. Premeštaj u Sela i Vrh. Stab u Vrh. Oko 11,15 sa artilj. zapalili selo Vrh. Prodor Ital. Na položaju do uveče, u 21 čas. pokret. Kolona napadnuta iz zasede.
20. III. Borba sa zasedom. Zaplenili 1 tešku »Bredu«. 1 Ital. mrtav, 1 naš mrtav, 2 ranjena. Ujutro u Stari Log. Oko 15 čas. Italij. iz Kočevja sa 8 kamiona i 1 tanketom

³² **Hmelniškoj**

Treba da bude Hočevje, kod sela Krka.

" Misli se na brigadu »Ljubo Sercer«"

- stigli u Stari Log. Jedna kolona napala iz Hinja. Ital. proterani. Plen: 11 pušaka, 1 pm., 1 glava teške »Breda«. Naš 1 mrtav, 3 ranjena, zapalili jedan teret. auto.
21. III. Avion bombardovao. Pisanje izveštaja. U 19,30 pokret — pokret opozvan.
22. IH- U Stari Log stigli tenkovi. U 15 čas. pokret: Mala Gora — Ložine — Pruga — Rakitnica — Blata — Zadolje. Uveče rekvizicija u Dolenjoj Vasi. I, II i III bat.
23. III. Bombardovali Zadolje. Sastanak politkom. bat. te Rudi i Slavko.³⁵ Uveče ponovo rekvizicija u Dol. Vasi. II i III bat.
24. III. Ništa naročito. Raspodela plena. 93 Gorenjca.
25. III. Hajka Ital. čitav dan na položaju. Ital. odbijeni. II i III bat. Poginuo Rade Vičan.³⁶ Italijani bežali ispred III. bat. oko 30 mrtvih Ital. II bat. ubio 1 sototen., 1 kaplara i 1 voj. i proterao jurišem sa položaja. Naši gubici: 2 mrtva i 4 ranjena.
26. III. U 2 čas. pokret: Blata — Rakitnica — Jelendol. Napadnuti od Ital. Ital. proterali: 93 mrtva, dobili 1 t. bacač, 2 radiostanice, 6 lakih pm., 5 teških »Breda«, 82 puške, opremu i odeću. Naši gubici: 2 mrtva: Obruster³⁷ i Maks, 17 ranjeno. U 17 čas. pokret: Podpreska — Draga.
27. III. Pre podne sastanak štabova bat. Uveče u 19 čas. otisao u rekv. u Retje sa Šercerovom brigadom.
28. III. Povratak u 8 čas. ujutro, u 10 čas. sastanak štabova brigada. Arso.³⁸
29. III. Pre podne sastanak štabova brigada i biroa. U 17 čas. pokret. Kiša, nakon tročasovnog marša vratili se.
30. III. Pre podne sastanak štabova. Posle podne sastanak štabova u DOZ. Plan za pokret.
31. III. Pokret: Draga — Ravne — Muha Vas.

[APRIL]

1. IV. Stigli u Muha Vas u 5 čas. ujutro. Pisanje zapovesti, plan za akciju.
2. IV. Sastanak biroa. Na sastanku biroa III bat. U 17 čas. pošao na rekviziciju sa Križevskim³⁹ (II bat. i I bat. I.C.) preko Laze — Dola u Predgrad. Sa rekvizicije preko Bistrice.

^M Viktor Avbelj i Lojze Vrhovec

³⁰ Rade Pešl

⁵⁷ Johan Oberstar

" Arso Jovanović

" Jože Malnarič

3. IV. Dolazak u Lahinju. U 17 čas. sastanak u zoni.
4. IV. Pokret: Stale. Dali za bolnicu 6 partizana, 1 pm. i 4 pištolja. — G. Sušica.
5. IV. Sastanak štabova bat. pre podne. Posle podne u DOZ u Srobotniku.
6. IV. Pre podne sastanak brig, birqa. Posle podne sastanak sa sekr. SKOJ-a brigade. U 20 čas. pokret, kiša, I bat. u Vel. Lipovec. II bat. Mali Lipovec, III bat. i Stab Ajdovec.
7. IV. Posle podne miting u Ajdovecu. Oko 30 ljudi. Govorio ja, počeo, Metod.⁴⁰ U 18 čas. pokret za Rdeči Kal — Vrbovec. Sp. i Zg. Vrh.
8. IV. Sastanak bir. I bat. Pokret: Kamni Potok — Catež.
9. IV. I bat. i Stab u Čatežu, II bat. Razborje, III bat. Gor. i Spodnja Dolenja Vas. Sastanak bir. III. bat. Razgovor sa župnikom. Uveče sastanak štabova bataljona.
10. IV. Prodor Ital. i bg. iz Trebnja, oko 600—700. Artiljerija, avioni — napad odbijen. 5 mrtvih, 14 ranjenih.
11. IV. Premeštaj Cirnik — Kompolje — Ravne. Iz Trebnja oko 2000 Italijana i bg. Zadržavanje. Bio kod kuće. Uveče pokret, preko pruge.
12. IV. Dolazak III bat. i Stab br. na Trebelno, I bat. Stara Gora, II bat. Rihpovec. Uveče sastanak sa ZDO,⁴¹ posle podne sa terencima.
13. IV. Plan za akciju. Sastanak sa obaveštajcima i dogovor sa terencima. Uveče otišao na akciju: 1 č. I bat, 1 č. III bat. i 1 č. ZDO na prugu Treb. — Mi.⁴² Porušili oko 700 m pruge i posekli telefonske stubove. 2 č. II bat. i 1 č. ZDO na prugu između Tre. i Mp.⁴³
14. IV. Italijani prodirali iz Treb. da poprave prugu. 1 č. I bat. ih proterala. Sa Draganom pregled položaja oko Stare Gore — Rihpovca. Noću II bat. razrušio most kod Ponikava.
15. IV. Pre podne Ital. krenuli u 2 kolone prema Rihpovcu i Staroj Gori. Borba celog dana. Mrtvih oko 30 Ital., naša 3 ranjena, poginuo desetar I bat. Dinko. Bio sa Dragonom na položaju.
16. IV. Pre podne na položaju na Priči. Dolazak 48 novih drugova iz Primorske. Posle podne sahrana druga Dinka, sahranjen crkveno, govorio. Priprema za pokret.

⁴⁰ Dr Metod Mikuž

⁴¹ Zapadnodolenjski odred

⁴² Trebnje — Mirna

["] Trebnje i Mirna Peč

17. IV. U 3 čas. ujutro pokret: I bat. Smarjeta, II bat. Škocjan, III bat. Zbure. Dolazak u 7 čas. ujutro. Posle podne sastanak brigad, biroa.
18. IV. Ujutro misa i pričest za partiz. u Smarjeti. Na pričesti oko 80 partiz., posle mise miting na kome smo govorili ja i Jure. Učešće dobro. Posle podne sastanak biroa odreda u Zalovčama. II bat. miting u Sk.⁴⁴
19. IV. Pregled smeštaja III bat. u Zburama. U 19 čas. sastanak štabova bataljona do 20. IV. u 0,30. Miner i 1 č. I bat. na prugu.
20. IV. Ujutro u 8 čas. izveštaj od Zana⁴⁵ o nekakvoj ofanzivi na Gorjance. Sastanak čelije Štaba.
21. IV. Sahrana u Skocjanu. Umro drug Ivo Zupanič. Pisanje letaka.
22. IV. Sastanak kult. pros, radnika u brigadi.
23. IV.
24. IV. Kulturno veče u Smarjeti.
25. IV. Ujutro na procesiji, straža kod neba, 1 četa pre podne i uveče vežbala pevanje — II bat. Cyril⁴⁶ u bolnicu.
26. IV. Vežbe iz pevanja. U XIII br. u Skocjanu u 22 čas. kulturno-prosvetno veče. Učestovale i XIII brigada i U.B.M.G. Posle toga sastanak u zoni.
27. IV. Sastanak štab. bat. o akciji. U 16 čas. pokret: Zbure — Slančji Vrh — Drušće.
28. IV. U 3 čas. ujutro napad — nije uspeo. Lev⁴⁷ ubio 2 Nemca. Lev i Ilija do 14 čas. još se nisu vratili. Doveli 14 grla stoke. Odmor u Klenovniku. Pokret za Trebelno.
29. IV. Sastanak štabova bat. u Ćužnjoj Vasi. Primio poštu G.S. Sastanak" u zoni.
30. IV. Dolazak 30 novih drugova iz Gorenjske: 10 u I bat., 20 u II bat. Pisanje dnevne zapovesti. Pokret I bat. u Okrog, II i III bat. oko Veselje Gore.

" Skocjan

" Zan More

" Franc Hočevat, narodni heroj

*^T Andrej Cetinski, narodni heroj

DNEVNIK ANTONA VIDMARA OD 1. JANUARA DO 1. MAJA 1943 GODINE¹

Godina 1943

J a n u a r

- 1.— Prva četa obasipa vatrom zamak Turjak. Italijani gađaju artiljerijom Mokrec iz Roba.
- 2.— 3 četa na položaju u Sekiriščama, a jedan vod 2 čete u Krvavoj Peči. Neprijatelj nije dolazio.
- 3.— U logoru.
- 4.— Rekvizicija u Laporju. 1 četa otišla prema Skocjanu. Uništen vojni telefon Turjak — Velike Lašče u dužini 100 metara.
- 5.— U logoru.
- 6.— U logoru.
- 7.— Uveče pokret, zaustavili smo se u selu Smrjene.
- 8.— U Smrjenama. Neprijatelja nema. Rekvizicija u Gumišču. Dolazak Tomšičevog bataljona.
- 9.— Zasede u Polici i na Selima. Bez uspeha.
- 10.— Rekvizicija u Senturju. Spaljivanje škole i parohije u Senturju.
- 11.— 2 četa uništila vojni telefon Ig — Škofljica — 30 stubova. Uništila most na cesti i prekopala cestu Ig — Zelimlje. 1 četa u zasedi kod Skocjana. Neprijatelj nije dolazio.
- 12.— Bataljon otišao zajedno sa Tomšičevim bataljonom u rekviziciju u Cikavu. U selu Sela pao u zasedu. Povukli se u logor bez posledica.
- 13.— Rekvizicija zajedno sa Tomšičevim bataljonom u Ponovi Vasi.
- 14.— Popodne odlazak u Stab brigade. Bataljon kreće tu noć prema naređenju na Golo.
- 15.— Pre podne dolazak u Dednik, popodne sastanak sa Štabom i b[at] Lj. S. i 2 operativne zone radi predviđene akcije.
- 16.— Bataljon prelazi u Zapotok. Uveče odlazak u zasedu iznad Roba i Velikih Lašča radi akcije na Rob. Situacija promenjena, u 2 sata noću opozvao nas je Stab 2 zone i prelazimo u Osreddek.

¹ Ovaj deo Dnevnika je nastavak objavljenog u prethodnoj knjizi. Original se nalazi kod Antona Vidmara a prepis u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

- 17.— Na položajima, neprijatelja nema. Posle podne avioni bombarduju Mokrec. Pokret 1 i 2 čete u Zapotok.
 - 19.— Pokret u Udje, izvidnice na sve strane, ništa novog.
 - 20.— Rekvizicija u Vel. Lipljenju, miting na Udju.
 - 21.— 3 četa poslata na prugu, vratila se, ključevi suviše mali. Miting na Bičju i u Pečama. Patrola od 8 članova otišla na Lipoglav i Pogled.
 - 22.— Prema naređenju Štaba U.B. prelazak u logor na Mokrec.
 - 23.— Na Mokreku.
 - 24.— Pokret za Rute, zaustavljamo se u selu Sela.
 - 25.— Pokret za Zavrh.
 - 26.— Zaseda u Polšečem. Drug Krištof nastradao od italijanske bombe na Sv. Urhu.
 - 27.— Uveče u zasedi između sela Topol i Selček.
 - 28.— U zasedi. Bela garda došla iz Selščeka i Topola. Beli imaju 4 mrtva, više ranjenih. Uveče Italijani i beli napadaju u pravcu Otava. Imali su 4 mrtva. Povlačenje na Koščake. Italijani su se utvrdili u Otavama.²
 - 29.— Zaposeli smo položaj na Zadelama³ i Pikovniku. Italijani pokušavaju da ispadnu iz Otava, naš teški mitraljez poterao ih natrag.
 - 30.— Italijani pokušavaju da iz Otava dođu prema Beču. Teški mitraljez otvorio je vatru i poterao ih natrag. Imali su jednog mrtvog. Uveče pokret prema Polšečem. Desetina je napala Otave.
 - 31.— Na Polšečem. Italijani su krenuli iz Bloka za Sv. Trojicu, bilo ih je oko 250. Zaposeli smo položaje iznad Štrukljeve Vasi, kasnije zaposedamo selo Zales. Italijani dolaze do sela Bočkovo, napadamo ih i poteramo u bekstvo prema Sv. Trojici. Borbe do uveče. Imali su više mrtvih, zaplenili 3 puške i 3 bombe. Italijani se povlače prema Blokama.
- 3 četa drži zasedu u pravcu Sv. Vida, neprijatelja nije bilo ovde.

¹ U biltenu Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 29 januara 1943 god. navodi se: »Grupa GAF:

U okolini Topol (TR-CO Cerknica) živahan sukob sa ustaničkim elementima uz efikasnu intervenciju naše artiljerije. Neprijatelj je pobegao ostavivši na terenu nekoliko bombi i razni materijal.

Garnizon Sv. Vid (UH-CQ) napadnut je od ustanika i protivnapadom rasterao napadače.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 A-8).

* Planinski vrh kod Pikovnika — k. 962.

1. — Zaseda kod Sv. Trojice. Neprijatelj gađa artiljerijom Polšeće i Zavrh. Druga četa u zasedi prema Sv. Vidu. Od artiljerijske vatre jedan ranjen. Italijani napadaju bacačima Zavrh iz Ravni i Sv. Trojice. Neprijatelj ukopan iznad Sv. Trojice.⁴
2. — Ujutro oko 4 sata pokret iz Zavrha prema Rutama. 2 četa ostaje u Ravnicama i obasipa vatrom Sv. Trojicu i Sv. Vid. Zapalila vatru ispod Sv. Urha i iznad Štrukljeve Vasi. Neprijatelj gađa artiljerijom naše ranije položaje. Posle podne se 2 četa povukla u bataljon u Rupe.
3. — Napadnut Štab UB LJS u Dedniku. Italijani prodiru iz Lužarja prema našim položajima. Borba do uveče. Otkolili smo selo Dednik. Stigla je pomoć, mi smo se povukli. Neprijatelj, ima oko 25 mrtvih. Naša su 4 mrtva i 6 ranjeno. Poginuo je načelnik Štaba 2 zone drug Zdravko.⁵ Uveče povlačenje na Mokrec.⁶
4. — Na Mokreku. Uveče rekvizicije u Brestu. Neprijatelja nema.
5. — U logoru. Patroliranje na sve strane, neprijatelja nema.
6. — Patroliranje, ništa novog.
7. — Patroliranje, uveče pokret do sela Mramorovo pri Lužarjih.
8. — Pokret do Zigmarica. Posle podne napad neprijatelja iz Sv. Gregora. Zauzeli smo položaje i napadači su pobegli. III bataljon je napadnut u Globeli. Napad odbijen. III bataljon ima 1 mrtvog i 2 ranjena.⁷
9. — Ujutro pokret u Kročale. Italijani i beli su došli u Globel. 2 i 3 četa u zasedi na Petrincima. Nije došlo do sukoba.
10. — U Kročalamama, nema ništa naročita
11. — Ujutro pokret za Mali Log. Sukob sa Belom gardom, zaplenili 2 puške. Mrtvi: 2 bela i 1 Italijan. Uveče rekvizicija u selu Retje.

¹ U biltenu Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 1 februara 1943 god. navodi se: »XI GRUPACIJA GAF:

Naše jedinice u akciji protiv ustaničkih formacija u zoni Zadela (TR-CQ Cerknica), Korošce (UH-CQ), Reparje, Slugovo — Sleme (UH-CO) zadale su protivniku utvrđene gubitke od 3 mrtva i velikog broja ranjenih, koje su — kako je video — drugovi exineli sa sobom. S naš⁸, strane jedan mrtav i 3 ranjena.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 B-1).

⁴ Zdravko Jovanović

⁵ Vidi dok. br. 42

⁷ Vidi dok. br. 142

- 12.— Ujutro pokret do Podpreske.
- 13.— Ujutro dolazak 27 novih boraca iz Loškog Potoka. Pre podne u izviđanju prema Travi. Italijani idu prema selu Srednja Vas. Borbu prihvata 2 bataljon a Stab udara sa bokom. Plen: 1 puškomitrailjez, 1 šmajser, 10 pušaka, ogroman broj municije i bombi i mnogo opreme. Italijani su imali 20 mrtvih, među njima 1 marešalo i 1 tenente.
- 14.— Ujutro pokret prema Grčaricama. Noću u ponoć napad na posadu u Grčaricama.⁸
- 15.— Povlačenje iz sela do ivice šume. Italijani vrše ispad, mi ih napadamo; imali su 8 mrtvih, posle čega su se povukli u selo. Iz sela Gotenice stigla je pomoć Italijanima i mi smo se morali brzo povući cestom prema Glažuti. Uveče nastavljamo pokret preko Glažute. Jelenovog Zleba za selo Mali Log.
- 16.— U Malom Logu. Zaseda kod Tabora i patroliranje prema Blokama, Sodažici i Retju.
- 17.— U Malom Logu, patroliranje, odmor.
- 18.— Ujutro pokret na Goru u Petrinče. Uveče mobilizacija u Zigmaricama. Mobilisana su 23 muškarca u Zigmaricama i 14 u Podklanevcu.
- 19.— Mobilizacija u Janežima i Petrincima. Mobilisano 9 ljudi. Uveče pokret za Mali Log.
- 20.— Ujutro u 3 sata u Lošku Dolinu. U selu Knežja Njiva nailazimo na belogardističku patrolu. Trojica su se zabila u kuću, ostali su pobegli u dolinu. Zaplenili 3 francuske puške. 2 puta odbijen napad neprijatelja kada je stigao u pomoć iz Starog Trga. Trojica naših poginula: komandir 1 čete Jernej Vidmar, bataljonski obaveštajac Jovo i drug Marko, obućar iz 1 čete. Italijana i belih poginulo ukupno oko 14.® Položaje smo napustili uveče i povukli se na Knežji Vrh. Uveče u li sati pokret preko Bloške Planote za Zavrh kod Sv. Vida.
- 21.— Na Zavrhu. Italijani gađaju artiljerijom Zavrh i Polšeče. Ubijen jedan štabski konj. Uveče 2 čete u rezervi u Skrabče, Volče i Skufče.

⁸ Vidi dok. br. 63

* U biltenu Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 21 februara 1943 god. navodi se: »X/ GRUPACIJA GAF:

... Dana 20 naše jedinice i formacije MVAC sukobile su se u zoni Goli [Vrh] (UK-CF) sa jakom ustaničkom bandom, koja je imala 3 mrtva i mnogobrojne ranjene. Naši gubici: 1 antikomunistički dobrovoljac ranjen a 3 nestala.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta. 18 B-1).

- 22.— Ujutro pokret na Mokrec, kuda smo stigli u 13 časova. Italijani došli u Krvavu Peč, utvrdili se u crkvi i zaposeli ivicu Mačkoveca.
- 23.— Italijani vrše pritisak na Mokrec iz Krvave Peči. U zasedi naš teški mitraljez. Drugi bataljon prihvata borbu. 1 bataljon je zaposeo položaje kod kuće i iznad Sekirišća. Druga četa udarila je Italijanima u bok i zajedno sa 2 bataljonom naterala neprijatelja u Krvavu Peč. Poginulo je mnogo Italijana, zaplenjena 2 ranca municije. Italijani su također na Kureščku, na Golom, u Zelimirjama, Zg. Igu i Ustju. Uveče povlačenje sa Mokreca pokraj Roba na Rute i dalje prema Gori.¹⁰
- 24.— Na Goru stižemo u 13 sati. Predveče dolaze beli i Italijani na Petrince. Treći bataljon je prihvatio borbu i izgubio tešku zbrojevku.¹¹ Zaposedamo položaje iznad Kročala. Do borbe nije došlo. Neprijatelj se zabio u crkvu u Petrincima.
- 25.— Ujutro u 3 sata pokret iz Kročala za Travnu Goru. Uveče pokret za Jelenov Zleb. Posle podne avioni bombarduju Jelenov Zleb.
- 26.— 1 bataljon preuzeo drug Langi. Odlazak iz Jelenovog Zleba prema Kočevju, zaustavili se kod Cvarove karaule. Putujemo zajedno sa Joklom¹² na konferenciju.
- 27.— U karauli kod Cvara. Uveče odlazak prema Kupi.
- 28.— Dolazak do Zalaria na Kupi.

M a r t 1943

- 1.— Kod Zalarja.
- 2.— Kod Zalarja, uveče odlazak. Zadržali se u Muha Vasi.
- 3.— U Muha Vasi, uveče odlazak ka Cvaru. Ujutro dolazi 108 regruta iz Primorske u Muha Vas.
- 4.— Uveče odlazak prema Travnoj Gori.
- 5.— Uveče dolazimo na Travnu Goru do karaule gde nalažimo regrute iz Primorske i našu 1 četu.

¹⁰ " Vidi dok. br. 68

¹¹ U biltenu Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 25 februara 1943 god. stoji: »GRUPACIJA »XXI APRILE»:

Banda ustanika pobegla iz Mokreca (UM-CS Cerknica), gde je dejstvovala jedna jedinica lovaca, bila je sprečena u noćnoj akciji u blizini kote 917 (UQ-CK). Posle kratke intenzivne borbe formacija ustanika bila je rasturenja ostavivši jedan mitraljez sa municijom. Prilikom gonjenja zarobljen je jedan ustanik sa puškom i municijom. Biće strelljan.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 B—1).

¹² Franc Popit

- 6.— Odlazak iz Travne Gore preko Zigmarica do sela Lepi Vrh. Za nama ide i 1 četa.
- 7.— Na Lepom Vrhu. Uveče pokret prema Padežu.
- 8.— Na Padežu i u karauli br. 3.
- 9.— Na Padežu. Ujutro dolazak 50 regruta iz DLO.¹³
- 10.— Na Padežu.
- 11.— Na Padežu. Uveče odlazak u DLO.
- 12.— Ujutro dolazak na Babnu Goru.
- 13.— Na Babnoj Gori.
- 14.— Do 16 na Babnoj Gori.
- 17.— Napad na DLO.¹⁴ Uveče prelazak na Veliki Vrh.
- 18.— Na Velikom Vrhu.
- 19.— Pokret prema Podlipi.
- 20.— U Rajndolu. Uveče pokret prema Ljubljanskom Vrhu.
- 21.— Do 24. na Kamnom Vrhu.
- 24.— Uveče pokret sa Glavnog štaba prema Travnoj Gori. Zaustavili se u Zavrhu.
- 25.— U Zavrhu. Uveče prelazak na Travnu Goru.
- 26.— Sa Travne Gore na Podpresku.
- 27.— Stigli u brigade. U Podpreski umro drug Langi, koji je bio ranjen u Ribnici. Pre nekoliko dana poginuo je komandir 2 čete drug Lipe.
- 28.— U Podpreski i selu Lazec.
- 29* m » u »
30.— Ujutro pokret cele brigade iz Lazeca preko Medvedjaka do Dragara (Draga), uveče se pokret nastavlja preko Brige.
- 31.— Ujutro dolazimo u Muhu Vas. 2 druga iz 3 čete osudena na smrt zbog krađe.

April 1943

- 1.— Ujutro prelazak u Turkovu Dragu. Uveče Italijani gađaju artiljerijom Turkovu Dragu i Muhu Vas, 1 ranjen.
- 2.— Pokret prema Beloj Krajini.
- 3.— Zaustavljamo se u selu Mavrlen. Uveče rekvizicija u Hrastu kod Črnomelja (pri Vinici).

¹³ Dolomitski odred

¹⁴ Vidi dok. br. 185, 186 i 189

- '4. — Zatekao nas je dan i ne možemo se vratiti u Mavrlen, već ostajemo preko dana u Zapudju, uveče nastavljamo prevoz robe na Mavrlen zajedno sa Belokranjskim odredom.¹⁸
5. — Na Mavrlenu. Uveče pokret za selo Nova Lipa.
6. — U Novoj Lipi.
7. — Zaseda prema Crnomelju. Cestom prema Vinici idu 2 tenka i vraćaju se prema Crnomelju.
8. — Bataljon u zasedi kod Suhorja, neprijatelja nije bilo. 1 četa se vratila i dovela 200 novih boraca.
9. — Ujutro prelazak u Učakovce. Uveče dolazak XIII proleterske brigade, preko Kupe. Pokret za Hrast.
- 10 i 11. — U Hrastu.
12. — U Hrastu. Beli došli u selo Bleč Vrh. 2 čete na položaju. Neprijatelj se povukao bez borbe. Uveče pokret prema Mavrlenu.
- 13 i 14. — Na Mavrlenu.
15. — Borba sa Italijanima i belima kod Tuševog Dola. Pognuto 15 Italijana, zaplenjen 1 puškomitrailjez i 4 ranca municije. Naših gubitaka nema.¹⁶
16. — Zasede iznad Tuševog Dola, nema neprijatelja. Uveče pokret prema Tribučama.
17. — U Tribučama.
18. — Ujutro pokret za Bojance. 2 čete u zasedi prema Crnomelju. Nema neprijatelja.
19. — U Bojancima.
20. — U Bojancima. Uveče prelazak u Novu Lipu. 3 četa odlazi kao pratinja ranjenika i materijala do Mavrelena.
- 21 i 22. — U Novoj Lipi.
23. — Uveče prelazak na Mavrlen.
24. — Na Mavrlenu.
25. — Na Mavrlenu. Uveče pokret prema Semiču.

¹¹ Misli se na Istočnodolenjski odred.

" U biltenu Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 16 aprila 1943 god. navodi se: »DIVIZIJA »ISONZO:

U zoni Tribuče (XR-BQ) razjurenna je grupa ustaničkih, koji su iza sebe ostavili pet mrtvih. Zaplenjena je jedna puška, municija, dokumenti i razni materijal. Dva naša vojnika su lako ranjena.

U zoni Tušev Dol (XL-BS) naše jedinice nanele su jakoj ustaničkoj formaciji teške gubitke. Na terenu je izbrojano 30 ubijenih ustaničkih, jedan naoružani ustanički zarobljen je. Naši gubici: 2 vojnika poginula, 4 vojnika i jedan dobrovoljac antikomunista ranjeni.

Tri nenaoružana partizana predali su se.« (Original u arhivu Vojnoistoriskog instituta, 18 D-9).

- 26.— Zaustavljamo se u selu Brezje. Uveče pokret preko pruge do sela Mihovec.
- 27.— Uveče rušenje pruge kod stanice Uršna Sela. Uništili 150 m pruge i telefonske linije.¹⁷
- 28.— Ujutro prelazak u Brezovu Reber. U 10 sati napad Bele garde iz Semiča. Poginulo 16 belih, zaplenjeno 6 pušaka. Naših 1 mrtav, 2 ranjena. Posle podne mrtva 2 druga iz minerskog voda od artiljeriske vatre.¹⁸
- 29.— Ujutro prelazak u selo Skemljevec.
- 30.— U Skemljevcu.

¹⁷ Bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 28 aprila 1943 god. navodi: »DIVIZIJA »ISONZO«:

U noći između 27 i 28 ustanici su prekinuli železničku prugu na km 64,820 (XL-CF). Pruga je osposobljena danas 28 u 10 časova.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 D-9).

¹⁸ Bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 29 aprila 1943 god. navodi: »DIVIZIJA »ISONZO«

...Jedna formacija AC prilikom izvidanja u zoni Brezova Reber (XP-CD) sukobila se sa jednom jakom ustaničkom formacijom. Posle oštре borbe naša jedinica obzirom na nesrazmernu snagu povukla se i izmakla pretrpevši gubitke od 2 mrtva, 2 nestala i 1 teško ranjenog. Svi dobrovoljci antikomunisti. Nisu utvrđeni protivnički gubici.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 D-9).

DOKUMENTI ITALIJANSKIH
I NEMAČKIH OKUPATORA

.•i— . . *• . - '

POSLANICA KOMANDANTA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 1 JANUARA 1943 GOD. PODREĐENIM KO- MANDAMA I USTANOVAMA ZA UPORNIJE ANGA- ZOVANJE U BORBI PROTIV NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE¹

K O M A N D A X I A R M I S K O G K O R P U S A
STAB

V.P. 46, 1 januar 1943/XXI

R A Z N E N A P O M E N E

Br. 1

SVIM KOMANDAMA I USTANOVAMA POTCINJENIM
XI ARMISKOM KORPUSU

(Razašiljanje do komandi bataljona i odgovarajućih jedinica)

Pre 15 dana primio sam komandu Armiskog korpusa.

U ovom periodu ograničio sam se na *posmatranje i slušanje*.

Danas, orijentisan u pogledu situacije, upoznavši instrument koji mi stoji na raspolaganju, potpuno zadovoljan onim što sam video (iako ne sasvim, na osnovu onog što čujem), želim da preciziram svoje mišljenje, kako bi svi, u okviru svojih dužnosti, mogli da na osnovu toga usmere i regulišu svoju akciju.

Ne pretendujem da proglašim *nove principe*: ne mislim da kritikujem ono što je već učinjeno. Najteže je osnivanje i organizovanje, a to nije moglo biti učinjeno na bolji način. Meni,

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 J-10).

novoprispelom, određena je tačna obaveza, koja je na kraju određena i svima, da *usavršim*, kako već podnete teške žrtve ne bi bile uzaludne nego da daju plod koji želimo i koji vi zaslužujete.

Zadatak koji mi je poveren u Rimu i ponovljen u Sušaku isti je kao i onaj koji je postavljen svakome od vas kad je stupio u ovu novu provinciju. Dakle, i u ovom — nikakovih novina.

»*Uništiti partizane, umiriti Sloveniju*«.

Iako je rečenica prosta, njeno izvođenje nije tako jednostavno. To ne znači da je nemoguće. Nemoguće na ovom svetu ne postoji, samo treba da se svako od nas (od prostog vojnika do mene), zakune samome sebi: Hoću, čvrsto hoću.

Dakle, *blok volje, blok duhova, blok srdaca*, potpuno, isključivo usmerenih cilju koji treba postići.

Ovo zahtevam od svih vas; na to, uveren sam, imam pravo.

Ne ulazim u pojedinosti, niti ćeu slediti neku određenu temu; tretiraću pojedine probleme onako kako mi padnu na pamet.

1. — RAT »PARTIZANU«

Ne treba mnogo pisati niti razbijati glavu da bi se shvatio onako kako ga ja razumem:

»*Udariti po partizanu, ma gde se on nalazio*«.

U modi je da se za male i velike jedinice izabere neki *moto*. Pa dobro, za naš Armiski korpus izabraćemo ovaj.

U ovoj veoma prostoj rečenici uključeno je i razmotreno sve: *volja* za uspehom, *inicijativa*, *upornost*, *pokret*, *metod*. Analizirajte tu rečenicu reč po reč i vidićete da ne grešim. Naprotiv, tu nisu uključene »*statičnost*« i podređenost. To ne.

Samo po sebi je razumljivo: one treba da budu uklonjene.

2. — *Podredenost* se odnosi najpre na pitanje morala, a zatim i na materijalno pitanje.

Da ne bismo potpali pod nju, potrebno je kod vojnika stvoriti naročitu *formu mišljenja*.

Formu mišljenja čoveka koji se ne boji, jer se oseća superiornim. Superiornim po duhu, superiornim po oružju. Za neke je to svojstvo instinkтивno, a većem delu ljudi potrebno je da se ono ulije. Reč, primer, praktična realnost, pretstavljuju najbolje potsticaje. Ovo je prvenstveni zadatak oficira. Želim da budu i ostanu u neprekidnom kontaktu sa svojim vojnincima. Želim da ih naviknu na *opasnost*.

Ja sigurno neću biti taj koji će pozivati na odgovornost zbog eventualnih nesreća koje su se desile u toku opasnih vežbi ili navikavanja!

Hrabrost je navika.

»Utrontani« vojnik, naoružan do zuba (često puškom većom od sebe), prožet partizanskom morom do srži, vidi ili smatram da svuda vidi neprijatelja. I to je vojnik kome je *sudeno da podlegne*.

Čovek vredi za čoveka; ručna bomba za ručnu bombu, puška za pušku, i prema tome treba odbaciti i pustiti na stranu sva ona preterana mudrovanja koja kod vojnika stvaraju misao da je *svet i neprikosnoven*. U suprotnom slučaju, doći ćemo u očajničku opasnost da naš vojnik ima uvek glavu nižu od ramena ! !

I prilikom slobodnog izlaza ne treba previše vezivati tog vojnika. Ne treba ga primoravati da bude »franjevac«; ne treba ga zastrašivati govoreći mu: »Može ti se desiti ovo ili ono ... « nego naprotiv treba mu staviti do znanja da *stalno drži oči otvorene, da ne veruje onom koga ne poznaje*. i da ne podlegne nikad!

U slobodnim časovima umesto puškom neka bude naooružan pištoljem, a ako ga nema, ručnom bombom u džepu i oštrom bajonetom.

Izuvez podle izdaje (a tada bi mitraljez bio nepotreban), spretan i hrabar vojnik izvući će se uvek. Ako bude budala, tim gore po njega.

3. — POSADE

U čitavoj Sloveniji imamo ukupno 167 posada !

Kad bi svaka posada, zavisno od svoje snage, *držala jednu određenu zonu*, a ne jednu kuću uređenu za odbranu ili neki bunker, ukupna posednuta površina pokrila bi Sloveniju nekoliko puta !

Kud bi tada mogao da se skloni jadni »partizan«?

Očevidno, samo na nebo.

Dobro, tada neka se dragi Bog pobrine da mu popravi dušu a mi se brinimo da ga pošaljemo na nebo.

Ali da bismo to učinili treba iz korena izmeniti konцепциju koju obično imamo o *zadatku posade*. Ne znači da jedinica koja poseda jedno mesto, jedno selo, mora da čuva samo svoju nepovredivost i nepovredivost sela u kome se nalazi, braneći se u slučaju napada.

Ne, ona brani sebe i selo samo ako na teritoriji koja je stavljeni pod njenu jurisdikciju, a za koju selo može biti

osnovni epicentar, ne dopusti da se odmetnici zaustavljaju i šetaju po svojoj volji.

Sta me briga da li su komunisti zauzeli i opljačkali Novo Mesto umesto Nove Vasi! Mene zanima samo da mu ne dopustim da se zadrži na bilo kojem mestu; to mene zanima. Ali to se neće moći postići ako posada, bojeći se da ne izgubi svoje uporište, sedi zbarikadirana u bunkerima i kućama.

Unapred pobijam primedbe. Neko će mi reći... »*Nemam dovoljno snaga...* Odgovoriću: »Nije istina«. Nema posade čija bi jačina bila ispod 60—70 ljudi i više mitraljeza. Sto se tiče toga, neka se ostavi maksimum od deset ljudi sa obiljem municije da čuva takozvanu bulumentu (koja će se moći sakupiti u najpogodnjem bunkeru), a svi drugi mogu sasvim lako da iznenada odu ili da neočekivano krstare po miloj volji (čak i sa noćnim zastancima) u radiusu od bar 5—6 km. *Selo-baza* je napadnuto u toku otsustva posade? Kamo sreće? Neprijatelj bi najviše kroz dva ili tri sata mogao da bude uhvaćen među dve vatre.

Uzeo sam primer najmanje posade; ali to važi za sve, uključujući i Ljubljani, s tom razlikom što će za Ljubljani krug dejstva moći da ima radijus od bar 15 km.

Pouka: pokretna snaga svake posade treba da se sastoji od ukupne snage čitave posade oduzev *maksimum 10*.

Važno je: *naviknuti se da se stvari rade u tišini. Da vojska, čak i ako je ešalonirana i rascepkana u velikom krugu, bude uvek spremna za pokret bez potrebe operativnih naredjenja i svih onih dugih priča koje, s obzirom na sredinu u kojoj se živi, dolaze do ušiju neprijatelja pre nego što ih naš vojnik čuje.*

Inicijativa, agresivni duh, volja za pokretom, volja da se ne podlegne, to treba da bude naše »vjeruju«.

Prosti fonogram susednim posadama, kad započne pokret, biće potpuno dovoljan da u slučaju potrebe garantuje podršku.

Biću široke ruke u nagradama (nagradna otsustva, novac za ugodan provod otsustva) za one posade koje na delu dokažu da su shvatile ove misli.

Odmetnika treba *iščepkati*.

Za svakog odmetnika uhvaćenog živog sa oružjem, na osnovu inicijative komandi posade jačine jednake ili manje od bataljona, dodeljujem hiljadu lira nagrade. Za svakog ustašičkog vođu dve hiljade lira.

Sigurno, rat je *neugodan*.

Ali potsećam sve da on teži za mirom. Sto brže rat bude dobijen ovde, tim pre će biti dobijen za sve.

U Rusiji i Africi naši su izloženi daleko težim žrtvama!!

4. — Naredio sam da se odgovarajućom preprekom od bodljikave žice zatvori čitava granica prema Hrvatskoj.

To će dovesti do sigurne prednosti.

Ne može se dopustiti da komunističke bande prelaze granicu po miloj volji.

5. — Naredio sam da se formiraju specijalne dobrovoљačke formacije (mešovite jedinice M.V.A.C. i naših jedinica) koje će, snabdevene jakom vatrom, i veoma pokretljive, pretstavljati elitu u borbi protiv partizana.

Izdaće se posebna naređenja.

6. — RADOVI

Već sam Komandi inžinjerije Armiskog korpusa izrazio svoje zadovoljstvo za izvršene radove (bunkeri, barake, saobraćajni putevi, itd., itd.).

Ovo je prvi put u toku nekoliko decenija vojničkog života da mi se dešava da vidim radove koji su izvršeni sa tolikom širinom zamisli i sredstava.

Međutim... pažnja. Zaštitni objekat, prepreka od bodljikave žice, odgovara ovde potpuno određenoj i jasnoj zamisli: *snagu određenu za njegov nadzor ograničiti na najnužnije*. Tamo gde na otvorenom polju ne bi možda bio dovoljan čitav vod, iza tako snažnih zaklona treba da bude dovoljno 4—5 ljudi, naravno, dobro nao/užanih i hrabrih.

Ne iskriviljujmo, dakle, *informatorsku koncepciju* na osnovu koje su pomenuti objekti zamišljeni i izgrađeni. *To bi bio pravi pravcati zločin.*

7. — DIVIZISKA ARTILJERIJA

Svima skrećem pažnju na njenu upotrebu.

Artiljerija treba ovde da se prilagodi specijalnoj vrsti rata u kome se borimo.

Upotreba voda, pojedinog oruđa — sa malo hitaca — u pratnji pokretljivih malih pešadiskih jedinica, treba da pretstavlja normalnu upotrebu.

Masovna upotreba je slučajna.

Ljudi, stoka, municija moraju biti svedeni na najneopodniju meru.

Postavljanje baterije najvećom brzinom i preciznošću treba da bude karakteristika upotrebe ovih diviziskih oruđa.

Samo tako će ona pretstavljati snažnu materijalnu i moralnu pomoć za Dešaka, pored pešadiskih topova, minobacača, itd., itd.

8. — VEZE.

U jednom ratu ove vrste (sve: radio, žične, pomoću ugovorenih signala, itd., itd.) pretstavljaju **život**. Jedinica koja ima vezu jeste jedinica koja vredi za *deset*.

Komandant — bilo kojeg čina — koji se ne brine za **vezu**, nije komandant.

Nepotrebne su bilo kakve druge reči. Lično ću proveravati njihovo funkcionisanje.

9. — ZAŠTITA PRUGA

Postojeća informatorska koncepcija: stalne straže na različitoj međusobnoj daljini od 2—400 m, povezane patrolama za nadzor. Kad bi teren između njih bio stalno pod kontrolom, ne bih imao ništa da primetim. Sistem je odličan. Ali, pošto u to jako sumnjam (to potvrđuju veoma česti napadi kojima su izloženi pojedini otseci pruge), odlučio sam da ga izmenim. *Nadzor treba da bude poveren stalnim stražama povezanim međusobno osmatranjem*. Svaka stalna straža neka bude zaštićena i po mogućству snabdevena reflektorima sa akumulatorima (dovoljan je jedan automatski reflektor). Kao dopunu tome, a u vezi sa okolnim terenom, neka se duž najopasnijih železničkih otseka izgrade, malo-pomalo i zavisno od mogućnosti, visok i gladak plot, prepreke od bodljikave žice, neka se ruše stabla, neka se razapnu naelektrisane žice, nek?i se stave nagazne i jyne. U tom cilju objavio sam jedan konkurs među oficirima inžinjerije i nadam se dobrim rezultatima.

Fantazija naših vojnika je jako razvijena. Treba je iskoristiti. Svaka mera koja bude u stanju da zločincu oduzme vreme prilikom njegovog zločinačkog pothvata pretstavljaće dobitak.

Na nekim otsecima već se eksperimentiše sa nitovanjem vijaka koji povezuju tračnice.

Komandanti divizija preko čijih teritorija prolaze železnice neka se postaraju za to.

Neprikosnovenost pruga poverena je njihovoј odgovornosti.

Komandant artiljerije Armiskog korpusa, u svojstvu inspektora železnica koje pripadaju Armiskom korpusu, postupaće na osnovu mojih zapovesti.

10. — SLOVENAČKE ANTIKOMUNISTIČKE FORMACIJE (M.V.A.C.)ⁱ

Dragocene su — naročito ako budu dobro naoružane — dobro upotrebljene, ako budu imale dobre kadrove.

U tom pogledu, međutim, reći će otvoreno jednu stvar. Upamtime da M.V.A.C ... može pretstavljati oružje sa dve oštice. Prema tome — *stalno otvarati oči*.

Moja je namera da ih sada iskoristim za uklanjanje *opasnosti br. I* koju pretstavljaju komunisti. Kad jednom dostignemo taj cilj, koji je zajednički nama i svakom dobronamernom Slovencu ... blagovremeno ćemo videti šta treba da se radi.

U svakom slučaju treba imati u vidu da je dobro:

- a) izbegavati da se u zemlji stvara ubeđenje kako rat protiv partizana vodi isključivo M.V.A.C. M.V.A.C. treba da za sve pretstavlja *dobrovoljnu pomoć* i ništa drugo. Dakle, nagrađivati, pohvaljivati individualno, u četiri oka, bez preterivanja. Boriti se pored nas treba da pretstavlja čast za M.V.A.C.
 - b) Uparedo s tim kako se budu više upoznavali ljudi koji je sastavljuju, pristupiti *pažljivoj selekciji*. (Partizani nastoje da ubace svoje elemente).
 - c) Da se svakoj jedinici M.V.A.C., zavisno od snage, dodeli jedan ili više naših oficira, celishodno izabranih, potpomognutih italijanskim podoficirima i kaplarima, spretnim i intelligentnim. Jedinica treba da radi po *našim naređenjima*. Mi smo oni koji komanduju.
 - d) Da na sektorima gde postoje jedinice M.V.A.C. one što je moguće više žive sa našim jedinicama. Svaka akcija neka se vrši zajednički.
- Uzajamno poznavanje dovodi do slaganja, slaganje je način i sredstvo propagiranja naših ideja,
- d) Da se ljudstvo iz M.V.A.C. nikad izolovano ne koristi za pretrese, hapšenja ili slično. (To je partiska milicija, prema tome može se lako dogoditi da ne deluje samo antikomunistički, nego i u svoju korist...).
 - f) Da se M.V.A.C. ne bavi sabirnim akcijama i zloupotrebama. Za materijalni život i naoružanje M.V.A.C. moramo se starati mi.

Već je napreduvalo proučavanje nove organizacije M.V.A.C. (centri za regrutovanje, snabdevanje, organizacijske formacije, podela na posadnu i borbenu M.V.A.C.). U najskorije vreme biće izdata naređenja; očekujući ih treba se pridržavati gornjeg.

11. — OBAVESTAJNA SLUŽBA

S obzirom na specijalan karakter koji dobija, biće posebno obrađena.

Već je daleko odmaklo proučavanje njene reorganizacije koja će odgovarati jednoj veoma prostoj koncepciji: »*Svakome svoj zanat*« (Kr. karabinjeri, *Kvestura*: zadatak političke policije. Vojska: tehnički zadatak u pravom smislu reči.

12. — ODNOSI SA CIVILNIM POLITIČKIM VLASTIMA

Želim da budu prožeti najvećom srdačnošću i razumevanjem.

Pamtiti uvek da kad se dvojica svadaju ... koristi se *partizan* posebno, a *Slovenac u o p š t e*.—

Svi smo Italijani: jedan je cilj za koji se radi, **Italija**.

13. — SLUŽBE

Sve treba da budu usmerene na dobrobit vojnika.

Covečnost, razumevanje i gipkost neka im budu previnštvene karakteristike.

Želim da komesar, administrator, lekar i veterinar budu isto toliko borci koliko i pešak.

Stoga, malo naredivanja, a mnogo života sa trupom.

14. — OFICIRI IZ KOMANDI

Želim da se kreću što je više moguće.

Svaki oficir neka se postara za reviziju periodičnih karta koje 60% smatram ukinutim.

Gospoda komandanti divizija i grupacija (i komandanti rodova oružja, ukoliko se odnosi na njih) poslaće mi prepis naređenja izdatih u vezi sa paragrafom 3, 6, 9, i 10.—

GENERAL ARMISKOG KORPUSA
KOMANDANT

Gastone Gambara s. r.

**IZVEŠTAJ KARABINIJSKE STANICE TREBNJE OD 2
JANUARA 1943 GOD. O NAPADU PARTIZANA NA VOZ I
RUŠENJU ŽELEZNIKE PRUGE LJUBLJANA — NOVO
MESTO¹**

XIV MOBILISANI BATALJON KRALJEVSKIH KARABINIJERA

Ispostava Trebnje

Br. 2/742 prot. Poverljivo Trebnje 2 januara 1943-XXI

Predmet: Napad na železničku prugu
Ljubljana.— Novo Mesto. Izveštaj.

VISOKI KOMESAR ZA PROVINCIJU	LJUBLJANA
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA	V.P. 46
KOMANDI PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO«	V.P. 59
KRALJEVSKOJ KVESTURI	LJUBLJANA
VOJNOM RATNOM SUDU — Otsek	LJUBLJANA
KOMANDI KR. KARAB. VISE KOM. ZA SLOV. i DALM (2. Armija)	V.P. 10
OKRUŽNOM NACELSTVU	NOVO MESTO
KOMANDI XIV MOBILISANOG BATA- LJONA KR. KARAB.	V.P. 110
KOMANDI CETE KR. KARAB.	NOVO MESTO

Oko 14 sati 1 t.m. na km 94. 740 železničke pruge- Novo Mesto — Ljubljana (karta J Novo Mesto ZR-CU), komunisti su prouzrokovali iskliznuće voza br. 9272 sa cisternama, koji je dolazio iz Novog Mesta, time što su pokvarili kolosek. Odmah zatim partizani su automatskim oružjem napali iskliznuti voz, ali su naterani u bekstvo odlučnim otporom vojnika iz pratrue, koji su im zadali gubitke, što se vidi po mnogobrojnim tragovima krvi na terenu.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 Z 35).

Jedan vagon sa naftom se prevrnuo, a tečnost je iscurila.

Na licu mesta ostale su dve lokomotive, šest vagona cisterni i jedna mnogo oštećena prtljažna kola.²

Poginuli su vozovoda Ravnik Vinko i kočničar Godeša Anton, dok je kočničar Gruden Ivan na više mesta ranjen. Zeleznička pruga je oštećena na oko 50 m. Uspostavljanje saobraćaja predviđa se u roku od 3 dana.

POTPORUCNIK KOMANDIR ISPOSTAVE
Manlio Zuarو s. r.

Okrugli žig:
Komanda karab.
ispostave Trebnje

3

* Vidi dok. br. 102

"Dopisano crvenim mastilom: »1257 — Pov. 7-2 — 2/1257. major komandant bataljona Ettore Giovanni, 2. 1. 1943«.

NAREĐENJE KOMANDE PESADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 3 JANUARA 1943 GOD. KOMANDANTU GARNIZONA LJUBLJANA ZA AKCIJU U ZONI MOLNIK — POGLED¹

yoverljivo KOMANDA PESADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI«
Odeljenje načelnika štaba
Sekcija za operacije i službe

Br. 29/op. prot. V.P. 100. 3 januar 1943 XXI

Predmet: Akcija na Pogled (R)

KOMANDANTU TRUPA U LJUBLJANI	V.P. 100	
i na znanje		
KOMANDI XI ARM. KORPUSA	V.P. 46	
Komanda XI arm. korpusa		
Stab		
Operativno odeljenje		
Datum		
prijema	11-1-43	
¹ Br.	Kategorija	Klasa
207	1	M
		12

Verodostojne informacije tvrde da se u zoni Molnik — Pogled nalazi jedna koncentracija komunističkih ustanika sa vojnom organizacijom koja je u toku.

Detaljne vesti o neprijatelju hitno će dostaviti moje Obaveštajno odeljenje.

Stavljam vam u zadatku da očistite zonu i pokušate da opkolite i uništite komuniste, koji su postavili svoje zimske stanove.

Za akciju stavljam vam na raspoloženje:

- komandu 52 peš. puka sa II i III bataljonom, 52 pratećom baterijom i 52 četom minobacača 81;
- CV bataljon Crnih košulja;
- periferiske formacije M.V.A.C. iz Ljubljane i Grosuplja.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (35 C — 64).

Akcija treba da se vodi operišući iz više nravacaca, da bi se zbunio neprijatelj, koji mora silom da se sretne sa našim jedinicama koje operišu.

Naznačujem važnije pravce koje želim da se slede:

- Rudnik—Orije—Molnik—Razorji—Osredki;
- Šmarje—Pogled—Lanišče;
- Grosuplje—Panče—Javor;²

Sa jedinicama iz pojasa Ljubljana, pojačanim formacijama M.V.A.C., moći ćeće izvršiti zaprečavanje između Sv. Lenarta i nemačke granice.

Osim toga smatram da bi bilo dobro da jedan bataljon 52-og, po završenoj akciji, ostane za nekoliko dana u zoni Podlij, poglav, podeljen na čete, tako da bi se postavile zasede komunistima koji će, izvesno, pokušati da se vrati u svoju zonu.

Staranjem moje komande biće traženo od nemačkog oficira za vezu da se zatvori granica od Pečar (VH-DL) do k. 645 (VK-DH).

Akcija će otpočeti dana 7 t.m.³

Trajaće 3 dana.

Neka mi se što pre naznači koliko će snaga učestvovati u akciji, da bi se svima razdelila okrepljujuća sredstva.

General komandant
(VITTORIO RUGGERO)
V. Ruggero s.r.

(M.P.)

² Dopisano: »Dobro«.

³ Dopisano: »Bolje petog ili šestog«.

⁴ Dopisano: »Vrlo dobro, mi ćemo to tražiti. Kažimo da počnu ranije, inače ćemo morati da odložimo onu (akciju) o kojoj smo se složili sa konzulom Siliato. C. M.«

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 4 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 31 DECEMBRA 1942 GOD. DO 4 JANUARA
1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije

A l p e n l a n d

Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

Ic

Kr. Kvestura

- 11.1.1943.

L J U B L J A N A

Bled, 4 januar 1943

S i t u a c i j a 4 januara 1943

(delimično neprovereni navodi stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 31. 12. 1942.)

Gorenjska:

Protivnik:

30. 12. a) Oko 15.00 časova molila su 4 naoruž. bandita za životne namirnice u Slivni, 1,7 km zap. sev. zap. od Vača (3/4 sata).
- 30./31.12. b) U 21.00 čas pojavila su se 2 naoruž. bandita kod jednog posednika u Novoj Reberi, 1,4 km sev. ist. od Špitalića (1/2 sata), i protiv njegove volje ostali тамо до 31. 12. 1942 у 11.00 časova. Pravac povlačenja Slopnik.
31. 12. c) Između 18.00 i 18.30 časova opljačkalo je 4, 6 odn. 8 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica kod 3 posednika u Sp. Palovičama, 4,5 km ist. jugoist. od Kamnika (2 sata) i u Vranjoj Peći, 5,2 km ist. jugoist. od Kamnika (2 1/4 sata). U 19.00 časova opljačkao je 1 naoruž. civil manju količinu cigareta jednom rukovodiocu preduzeća u Perovu, 1 km juž. od Kamnika (1/4 sata). Civil, koji se izdavao

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

za pripadnika OF-a, kazao je da će ovaj rukovodilac preduzeća u najskorije vreme biti prisilno regrutovan od strane bandita.

- d) U 18.30 časova prisilno je regrutovan jedan mladić iz *Svetog Valentina*, 3,7 km severoist. od Moravča (1 1/2 sata), od strane 3 naoruž. bandita.
 - e) U 16.30 časova video je jedan obaveštajac 12—15 naoruž. bandita, koji su išli od *Vasenog*, 2,4 km zap. od Šmartnog v Tuhinju (3/4 sata) u pravcu Vel. Lašne.
31. 12./1. 1. f) U 20.00 časova pojavilo se više naoruž. bandita kod jednog posednika u *Vrhovlju*, 1 km sev. zap. od Lukovice (1/4 sata). Oni su na licu mesta zatkli 1 tele, skuvali ga i požderali meso. Banditi su se udaljili 1. 1. 1943 u 3.00 časa u nepoznatom pravcu.
1. 1. g) Otprilike u 16.00 časova u *Zabrekvama*, 2,8 km sev. ist. od Selca (1 sat), pojavila se navodno banda u jačini od 50 ljudi, koja je zapretila stanovništvu spaljivanjem mesta u slučaju da podnesu prijavu. U 17.00 časova primećena su 2 naoruž. bandita, koji su došli od Gozda i otišli u pravcu Uševka.
Oko 18.00 časova ovi banditi prošli su kroz *Uševka*, 2,2 km sev. ist. od Kamnika (3/4 sata) u pravcu Vrhopolja.
U 17.00 časova primećeno je 10 naoruž. bandita, koji su prošli kroz *Spodnje Paloviće*, 4,5 km jugoist. od Kamnika u pravcu dvorca Kolovec.
- 1./2. 1. h) U 21.00 čas smestila se jedna naoruž. banda, navodno u jačini od 130—150 ljudi, na noćno logorovanje u šumi kod Hruševke, 2 km sev. severozap. od Šmartnog v Tuh. (3/4 sata). Oni su se kod stanovnika raspitivali o sedištima i jačini policije. Banda je osim toga vršila i propagandu u prilog svoje stvari. 2. 1. 1943 u 6.00 časova banda je navodno otišla u nepoznatom prav-

cu, ostavljajući jedno odeljenje u jačini od oko 40 ljudi.

Između 23.00 i 1.00 čas prosilo je 12—15 naoruž. bandita životne namirnice kod 4 posednika u Kosezama, 3 km jugoist. od Vodica, (1 sat). Pravac dolaska *Mengeš*, pravac odlaska *Skaručna*. Prim. U pitanju su ostaci bande koja je podučena kod Slevca.

2. 1.
- i) U 18,30 časova opljačko je 10 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica kod 2 posednika a u 19.00 časova 4 naoruž. bandita kod jednog posednika u *Vodicama*.
U 23.30 časova opljačkala su 4 **naoruž.** bandita 2 hleba kod jednog **seljaka** u *Jastroblju*, 1 km zap. od **Spitaliča** (1/4 sata),
 - j) U 17.00 časova, između *Lajše-a* i *Dražgoša* (3 km severno sev. zap. od Selca (i 1 1/2 sat), 3 naoruž. bandita upitala su jednog siromašnog seljaka da li je video **policiju**. U 17.00 časova primećena su u Slopniku-u, 3 km sev. sev. zap. od Motnika (1 1/2 sat) 2 naoruž. bandita, koji su došli iz Donje Štajerske i otišli u pravcu Nove Reberi. Oko 18.00 časova primećeni su oni u *Novoj Reberi*, 1,4 km sev. ist. od **Spitaliča**. Pravac odlaska Tuhinjska dolina.
U 17.00 časova primećeno je u *Kržišču*, 3,4 km sev. sev. zap. od Kamnika (1 1/2 sat), 12 naoruž. bandita, među kojima 1 žena. koji su se kretali u pravcu Podjelše. U 23.00 časa zahtevalo je 10—12 naoruž. bandita da uđu kod jednog seljaka u *Skaručni*, 4 km jugo-jugozap. od Vodica (1 sat), što im je bilo uskraćeno. (Vidi i pod e), g) Spodnje Paloviče. h) Koseze i i) Vodice).
- 2./3. 1.
- k) Jedna banda, navodno u jačini od oko 100 ljudi, držala je od 2. 1. u 19.00 časova do 3. 1. u 9.00 časova zaposednutim mestu *Prapreče*, 2,6 km sev. zap. od Smartnog v Tuh. (1 sat). Pravac odlaska Snovik.

1) Nepoznat broj naoruž. bandita zaposeo je mesto *Podhruško*, 5 km ist. od Kamnika (1 1/2 sat) i opljačkao jednoj posednici 1 govedo, jednoj drugoj posednici 1 kravu, 1 svinju i veću količinu odeće. Kod jedne treće posednice tražili su njenog brata koji je naklonjen Nemcima, a osim toga i ključ od opštinske kancelarije. Dalje je pretresena i kuća jednog Nemca. Na Tuhijskom putu banditi su kontrolisali lica koja su prolazila.

Primedba uz k) i 1): U pitanju je ista banda odn. njeni delovi kao i pod h) Hruševka.

- m) U *Senožetima* 4,5 km ist. od Vinja (1 1/2 sat), nepoznata lica, streljala su jednog stolarskog pomoćnika iz Vinja. Svučeni leš bačen je u Savu.
- n) Tri naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog posednika iz *Podstrana*, 1,7 km sev. zap. od Moravča (1/2 sata).

3. i.
- o) U 18.00 časova opljačkalo je 8 naoruž. bandita manje količine različitih životnih namirnica od jednog seljaka u *Brdima*, 2,5 km zap. jugozap. od Radovljice (1 1/4 sat). U 18.15 časova 3 bandita su tražila rakiju od jednog seljaka u istom mestu. U 18.30 časova pojavilo se kod jednog zakupca u Brdima 10 naoruž. bandita i zaklalo 5 prasadi. U 19.15 časova 5 bandita je zahtevalo rakije od jednog posednika u istom mestu; oni su na kraju odneli pola hleba.

Između 19.00 \ 22.00 časa opljačkalo je 20—30 naoruž. bandita u *Ravnama*, 6 km zap. sev. zap. od Železniki (2 sata) 1 kravu, 1 svinju i različite životne namirnice. Pravac dolaska i odlaska Prtovč.

U 23.00 časa opljačkao je nepoznati broj naoruž. bandita jedan kazan za pečenje rakije jednom posedniku u *Čepljama* 1,7 km sev. od Lukovice (1/2 sata).

- p) U 6.30 časova bandit Inglič otsekao je kosu jednoj pletilji u *Dobračevi*, 1,8 km sev. od Žiri (1/2 č.).
- q) Između 5.30 i 6.00 časova prinudno su regrutovana 2 sina dvojice posednika u *Svinama*, 3 km sev. sev. zap. od Moravča (3/4 sata) od strane 3 odn. 4 naoruž. bandita. U 6.30 časova pokušali su banditi da pronađu i odvedu sina jednog posednika u *Mošenik-u*, 3 km ist. severo ist. od Moravča (3/4 sata). Mladić je uspeo da pobegne, ali se još nije vratio.
- U 19.00 časova veći broj naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog posednika iz *Peča*, 3,3 km južno od Blagovice.
- U 24.00 časa 5 naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog posednika u *Desena* 3,4 km jugoist. od Moravča (1/4 sata).
4. 1. r) U 3.00 časova 5 naoruž. bandita prinudno je regrutovalo sina jednog posednika u *Češnjicama*, 1 km jugoist. od Moravča (1/4 sata). Svi prinudno regrutovani bili su već pregledani od strane nemačke vojske i oglašeni za sDosobne.

Sopstvena delatnost:

Uz g) Zabrekve: poterna odeljenja 9 čete 19 pol. puka nisu mogla otkriti ni tragove, tako da se sumnja da je u pitanju pogrešna prijava.

Uz j) Križišće: žand. patrola je u Podjelši 2,7 km sev. sev. zap. od Kamnika, obasuta vatrom od strane sina jednog posednika, koji ima dozvolu za nošenje oružja, pošto je mislio da pred sobom ima bandite. Nije bilo gubitaka.

U svim ostalim slučajevima od a) do r): odaslate patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

31. 12. 1942 u 14.45 časova snage 3 žand. rez. čete (mot.) Alpenland i žand. stanice Kamnik, izvršile su napad na jedan logor,

zaposednut sa 50—60 naoruž. bandita, između dvorca Kolovec i Dupeljne, oko 5,5 km jugoist. od Kamnika. Došlo je do oko jednočasovnog vatrenog okršaja, pri čemu je poginuo jedan podoficir a drugi teško ranjen. 1 bandit ubijen i više ranjeno, sudeći po tragovima krvi. Banda je pobegla ostavivši više ranaca, meso od 3 govečeta, razno kuhinjsko posuđe i ostale logorske predmete.

31. 12. 1942 u 18.00 časova banditi su obasuti vatrom jednu žand. patrolu u *Rudnom*, 3 km severno sev. ist. od Železniki. Pritom je jedan žand. vodnik bio lakše ranjen sa 3 metka. Patrola je odgovorila vatrom. Na strani bandita verovatno su pogodjena 2 čoveka.

Donja Štajerska:

Protivnik:

28. 12. s) U 19.15 časova jedan bandit tražio je jelo kod jednog posednika u Šemniku 5,5 km zap. sev. zap. od Zagorja (3 sata).
U 20.00 časova 1 rudar iz Medije, opština Zagorje (nije označeno na karti) koji je išao na posao, zaustavljen je od strane 4 bandita i zadržan do 21.30 časova.
U 20.15 časova, u blizini seoske kolonije, jedan bandit zaustavio je, iz nepoznatih razloga, jednog čoveka iz *Trbovlja* koji se vraćao iz bioskopa.
U 20.45 časova prosio je 1 bandit malo jela kod jednog posednika u Smučidolu, 4,3 km jugoist. od Kolovrata (4 sata).
U 21.00 čas pokušala su 2 naoruž. bandita, na glavnom putu u blizini Hoča, oko 5,5 km juž. od Maribora (10 minuta), da jednog pomoćnog radnika pridobiju za svoga saradnika. Ukoliko pristane, trebalo je posle praznika da se iavi jednom seljaku na Pohorju pod lozinkom »KKO 13«.
29. 12. t) U 11.00 časova tražio je 1 bandit hleba i slatkog vina kod jednog poljoprivrednog radnika u *Smučidol-u*, 4,3 km jugoist. od Kolovrata.

U 18.00 časova primećena su 3 bandita u oblasti *Ravnog*, oko 1 km sev. od Sv. Gore (kota 849).

U 20.00 časova pojavili su se isti ovi banditi u *Semniku*, 5,5 km zap. sev. zap. od Zagorja.

30. 12. U 2.00 časa 2 bandita su razvalila i pretresla stan jednog penzionera u *Toplicama*, 1 km sev. zap. od Zagorja (1/4 sata), u njegovom otsustvu; oni su iz rama isekli fotografiju vlasnika stana i ostavili za sobom protivdržavne letke.

U 3.00 časa u *Lokama*, 2,8 km sev. zap. od Zagorja (1 s.) primećena su 2 bandita, verovatno ovi isti.

v) Između 19.00 i 24.00 časa banditske grupe u jačini od 6—25 ljudi, među njima 3 žene, opljačkali su životne namirnice kod 5 posednika u Padeškom Vrhu i *Planini*, oko 6 km sev. od Zreča (3 sata).

31. 12. w) U 2.00 časa 6 bandita opljačkali su životne namirnice jednom seljaku u Maliču, 3 km sev. sev. zap. od Laškog (1 1/2 sata).

1. 1. x) U 22.30 časova 2 naoruž. bandita i 1 naoružana žena pitali su jednog posednika u Mozirju za njegovu crku i za najbližu železničku stanicu.

3. 1. y) Između 17.00 i 23.00 časa oko 20 naoruž. bandita opljačkalo je životne namirnice od 3 posednika u *Sv. Joštu*, 3,8 km sev. zap. od Vranskog (2 sata).

Oko 21.30 časova opljačkala su 2 naoruž. bandita vermanšafisku uniformu, kao i jednu uniformu TN-a² i radne cipele jednom stolarskom majstoru u *Mozirju*.

Oko 20.45 časova žand. stanica Dobrna čula je puščane puçnje.

* TN — Technische Nothilfe — Tehnička hitna pomoć

Sopstvena delatnost:

Uz s) do z): odaslane patrole žandarmerije, zaštitne policije odn. pokrajinske straže.

U ranim jutarnjim časovima 3. 1. 1943 završena akcija opkoljavanja na nemačko-ital. granici.

30. 12. 1942 pokušalo je 7 bandita da proboje graničnu prepreku kod kote 501, 4 km. sz. od Bučke. Oni su odbijeni. Inače nije bilo nikakvih događaja.

Dodatak uz izveštaj o situaciji od 31. 12. 1942 po pitanju ubistva banditskog vođe Osojnika:⁵

Bračni par koji je prikrivao O.-a uhapšen je od strane Gestapoa. Brat zakupca stanu je pobegao, bio teško ranjen sa više metaka, i žand. patroli uspelo je da ga 30. 12. 1942 u 1.00 čas uhvati. Ranjeni je priveden u bolnicu u Ptiju, gde je podlegao povredama.

Primedba:

U mesecu decembru 1942 banditi su u Gorjenjskoj prinudno regrutovali 21 mladića koji su bili pozvani u oružanu silu. Od prinudno regrutovanih do sada se još niko nije vratio.

potpisao K n o f e

Za tačnost

F i s c h e r s. r.

narednik-vodnik zašt. pol. u rezervi

⁵ Kada je izdajom uništena Lackova četa, bio je u borbi ranjen Franc Osojnik. On se povukao preko Pesnice u pravcu svoje kuće u Desincima a odatle na Vičavu, gde se lečio. Ubrzo zatim došao je kod sekretara Pokrajinskog komiteta Sergeja Kraighera, gde su se dogovorili da ode u Pohorski bataljon. Odatile je više puta svraćao u okolinu Ptua da bi formirao novu borbenu grupu. Krajem decembra ponovo je stigao u okolinu Ptua sa zadatkom da pripremi put Pohorskom bataljonu i da izvrši presudu nad izdajnikom Knezom. Kada je u Krčevini u nekoj kući sazvao sastanak, bio je izdan, gestapovac Reibenschuk ubio ga je kroz prozor. Nemci su ga mrtvog pokazivali u Ptiju (Podaci: članak Vladimira Bračića: »Upor in tragedija na Dravskem Polju«, Slovenski poročevalec od 18 IX 1954).

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO« OD
5 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOGL KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA DOB¹**

KOMANDA PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO

Odeljenje načelnika štaba
Otsek operacije i službe

Br. 02/129 Op. prot. Poverljivo V.P. 59, 5 januar 1943-XXI

Predmet: Napad na zamak Dob

Komanda XI arm. korpusa
Stab
Operativno odeljenje
Stiglo 7-1-43
Br. 112 klasa R 2

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

—Operativno—

Vojna pošta 46

U toku noći uoči 27-og decembra prošle godine velike komunističke bande istovremeno su napale u dolini Mirne garnizone Krmelj (XN-DE), Tržišće (XN-CZ) i zamak Dob² (XV-CZ) vidi operativni izveštaj br. 02/9993/op. ove Komande od 27-og dec. prošle godine.

Teško je tačno rekonstruisati kako se razvijao napad na Dob, budući da su svi članovi garnizona (1 oficir, 1 podoficir i 17 vojnika koji su pretstavljeni vod 117-og bat. cr. koš.) herojski poginuli na položaju savladani nadmoćnim neprijateljskim snagama, posle upornog otpora koji je trajao punih 30 sati. Na osnovu iskaza nekolicine civila — stanovnika zamka, koji su preživeli tragičan događaj, i iz podataka koji su mogli biti prikupljeni na licu mesta prilikom izviđaja izvršenog 28-og i 29-og decembra, događaji se mogu rekonstruisati na sledeći način:

26-og decembra oko 22 časa velika ustanička formacija, procenjena na oko 500 ljudi, napala je na garnizon zamka Dob.³ Garnizon, već u stanju pripravnosti, bio je na svojim

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 G — 23).

² Vidi dok. br. 204 u 4 knjizi VI toma

³ Vidi dok. br. 102

borbenim položajima i odmah je pružio vrlo energičan otpor. Malo posle napada, jedna grupa od oko 30 razbojnika uselila je da prodre u zamak kroz prozor na sobi sina grofa Logotetia, prozor bez rešetaka, koji je nesumnjivo neki od grofovih potčinjenih izdajstvom otvorio iznutra. Odatle su razbojnici unali u odaju gde se sa grofom nalazila grofica, njihov dvadesetogodišnji sin, porodica pretdsednika opštine St. Rupert (koju su sačinjavali supružnici Mavser i četvoro dece, od kojih jedan sveštenik), još jedan bračni par koji se prethodno ovde sklonio i posluga.

Cim je video šta se desilo, pnoručnik Viti Antonio je izdao naređenje da se bacanjem ručnih bombi spreči ostalim razbojnicima da uđu u zamak kroz isti ulaz i, sa nekoliko prijatelja crnih košulja, potražio je u pomoć grofovovoj porodici. U zgradi je besnela borba ručnim bombama, u kojoj su prema gornjim iskazima, poginuli cr. koš. Barb'eri (jedini koji se smatra nestalim jer još nije nađen njegov leš) i još pet ljudi je ranjeno, među kojima, smrtno, oficir.

Odlučan otpor naših, pružen sa tako herojskim poletom, ako nije uspeo da oslobodi grofovog porodice, bar je sprečio komunističkim razbojnicima da osvoje čitav dvorac i čak ih je prisilio da se povuku u jedno krilo na prvom spratu. Ovo su iskoristili grof Logoteti i dva sina pretdsednika opštine St. Rupert (sveštenik i jedan petnaestogodišnji mladić) da umaknu komunističkim razbojnicima i da se pridruže našima.

Za trenutak je izgledalo da su vojnici savladali napadače i borba je imala kratak zastanak: bili su već prvi jutarnji časovi 27-og decembra. Koristeći ovaj prekid, a ne mogavši uspostaviti radiovezu, vojnici su, isekavši jedan tepih po dužini, uspeli da spuste kroz prozor mlađeg pretdsednikovog sina, koji je, prevalujući put preko polja, posle nekoliko sati uspeo da stigne u komandu 117-og bat. cr. koš. u Mokronog (XL-CZ) radi traženja pomoći.

Nažalost, ovaj garnizon, budući da je svoje neznatne snage upotrebljio protiv nadmoćnijih bandi komunističkih razbojnika koji su ga opkoljavali, nije mogao da pošalje traženo pojačanje i morao se ograničiti na to da o situaciji u Dobu javi pukovniku Pelazzi, komandantu 98-e legije cr. koš. u Trebnje (XR-CU), koji je saopštenje primio u prvim popodnevним časovima. Sve raspoložive snage garnizona Trebnje (300 ljudi) pukovnik je već od jutra upotrebljio za zaštitu voza br. 9332, koji su na pruzi u dolini Mirne komunistički razbojnici izbacili iz koloseka u blizini Gomila 4 km od Doba (ZT-CZ) i iste snage

su blizu Brezovice (ZT-CZ) zametnule borbu sa velikim ustaničkim formacijama, nanevši im sigurne gubitke.⁴

S obzirom da se već smrkavalo, a vodeći računa o opštoj situaciji u dolini Mirne, gde je bilo javljeno da se nalaze udarne brigade »Cankar«, »Gubec«, »Tomšič« i druge lokalne bande, pukovnik Pelazzi ie tražio od Komande Divizije pojačanje sa kojim bi se sledećeg jutra otišlo u Dob. Odazvao sam se njegovom traženju poslavši u toku noći vozom u Trebnje III (24-og peš.) koji se tek bio vratio u sedište posle operacije čišćenja u zoni St. Jernej (IH-CQ) — (vidi operativni izveštaj br. 02/9993 od 27-og decembra), vod minobacača od 81 mm, vod minera, vod 75/13, jednu četu M.V.A.C. i dve radiostanice R 2 — 3.

Međutim situacija u zamku Dob, koja je za izvesno vreme, u prvim jutarnjim časovima, izgledalo da se razvija u našu korist, ponovo je postala vrlo kritična. Stvarno, dok su komunistički razbojnici, opsedajući spolja vatrom iz svih svojih oružja, primorali branioce da ostanu iza puškarnica, oni koji su bili unutra pokušavali su da zapale drugi sprat, gde su naši bili zabarikadirani, pribegavajući i minama. Spoljni napadači su pokušali da uđu u zgradu pomoću lestvica, ali su im naši pružali otpor u toku čitavog dana, osujetivši njihove napade. Više puta su komunisti pozivali na predaju obećavajući da će ih ostaviti u životu, ali su vojnici odgovorili da su pre spremni da umru nego da popuste.

Najzad, predveče, razbojnici su uspeli da zapale drugi sprat, odakle su se naši branili. Ovi su tada, kroz rupu na podu, sišli na prvi sprat a odatle u prizemlje, a zatim u mlejkarnicu, odakle su produžili da se brane odbijajući stalno učestale napade razbojnika.

Tako je nastupila i druga noć. Časovi ovog malog odeljenja sada su već bili izbrojani. Na dan 28-og dec. u 2 časa čula su se poslednja dva rafala iz mitraljeza »breda« i najzad dve eksplozije.

To su bile mine od kojih je tavanica pala na glave branilaca. Vojnici, još u životu, svi ranjeni i iznureni vrlo,-dugom borbom, polumrtni od dima i ruševina pali su u ruke komunističkim razbojnicima . . .

Nekolicina preostalih civila priznala je i rasvetlila heroizam oficira i pripadnika crnih košulja, koji su, iako izdani, pružali otpor do kraja punih 30 sati popustivši tek kada je muničije nestalo a rane i požar ih doveli u polunesvesno stanje

⁴ Dopoljeno sa strane: »To je kolona koja umesto da ide prema Dobu, povukla se u Trebnje.«

Da od samog početka izdaja nije stavila komunističke razbojнике u tako povoljan položaj, sigurno je da bi ishod napada bio sasvim drukčiji.

Pukovnika Pelazzi, koji je sa pojačanjem pošao još u zoru 28-og iz Trebnja, zadržale su velike ustaničke formacije sa kojima je zametnuo borbu u zoni Brezovica — Trebince (ZT-CZ) i Mirna (ZV-CZ), i u zonu Dob je mogao da stigne tek u prvim popodnevnim časovima.

Od zamka koji je goreo ostali su samo glavni zidovi: svи podovi su se srušili, tako da su u prizemlju bile nagomilane ruševine u visini od preko dva metra.

Nađeni su leševi oficira, 17 vojnika, grofa Logoteti i njegovog sina. Nije nađen leš pripadnika cr. košulja Barbieri-a (koji je izgleda poginuo na samom početku napada), koji si gurno leži zatrpan pod ruševinama i zasada se smatra nestalim.

Leševi vojnika nosili su očigledne tragove opeketina i kontuzije: jednomo je desna ruka potpuno izgorela. To pokazuje da se odrana protegla kroz plamen i posle pada tavanice.

Od dva puškomitrailjeza i mitraljeza »breda« 37, koji su pretstavljeni pomoć garnizona, nađen je jedan izgoreli puškomitrailjez. S razlogom se smatra da su druga dva oruđa pod ruševinama.

Pukovnik Pelazzi zasada nije našao za potrebno da nastavi radove na otkopavanju ruševina, obzirom na postojeću situaciju u dolini Mirne i na potrebu da se najpre dejstvuje protiv ustaničkih bandi, a i radi toga da bi se izbegle eventualne nesreće, jer su za vreme radova unutrašnji delovi zamka, koji je sada sveden samo na glavne zidove, kotrljajući se i padajući sa visine, dovodili u pitanje bezbednost vojnika do deljenih za rad.

Na dan 29-og i 30-og decembra, protiv bandita su povedene akcije čišćenja koje su dovele do borbi u zoni Gomila (ZT-CZ) i Koren (ZV-CU), kojima su osvećeni naši slavno poginuli, nanevši ustanicima velike gubitke.

Komanda peš. div. »Isenzo«
M. P.

General komandant
Alessandro Maccario s.r.

⁵ Dopisano: »Izveštaj tačno potvrđuje vesti koje je dečak doneo u Komandu.«

ZAPOVEST KOMANDANTA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 6 JANUARA 1943 GOD. ZA AKCIJU PROTIV POHORSKOG BATALJONA¹

Komandant policije poretka
t Alpfenland

Moment. Maribor, 6. 1. 43

Sekcija 1 : 75 000
List Slovenska Bistrica —
Pragersko.

Z a p o v e s t z a a k c i j u b r. 106

- 1.) Na prostoru severno, istočno i jugozapadno od Velikog Vrha (oko 20 km jugozapadno od Maribora) ustanovljena pojačana banditska delatnost. Kao zajednički polazni pravac, prema izvršenim nedelima, naveden je Veliki Vrh. Izviđačke patrole gonile su deo jedne bande u jačini od oko 30 ljudi preko Lukanje (3 km. zapadno od Velikog Vrha — Osankrca) do jezera koje leži kod kote 1171. Banditi verovatno boravi sa svojom glavninom na zapadnim ograncima Velikog Vrha. Tragovi stopala u snegu bili su, prvenstveno na otkrivenom terenu, prekriveni granjem. Jedan deo bandita nosi lično izradene ogrtače za sneg. Cipele su umotane krpama i džakovima, zbog čega se ne mogu ustanoviti jasni tragovi stopala. Jačina bande ceni se na 90 ljudi. Kao naoružanje ustanovljeni su puškomitraljezi, automati, puške i ručne bombe.
- 2.) Banditi se imaju uhvatiti ili uništiti. Sva mesta, poljska dobra, koševi, kolibe, senare itd. u okviru linije zaprečavanja imaju se najdoslednije pretresti uz preduzimanje potrebnih mera opreznosti (vidi Drilog).
- 3.) Za ovo će se pripremiti:
Na I otseku (Komandant kap. zašt. polic. Plećko):
4 četa I pol. strazarskog bat. Beč
2 četa pol. strazarskog bat. Wiesbaden
5 četa pol. strazarskog bat. Alpenland
Na prostoru Lepe (kota 1065) — Sv. Trije Kralji (kota 1191) — severna ivica Kaponhofa — duž puta na zapad oko 500 metara severno pored Kosa i Vuka — dalje prema severozapadu do Osankrce.

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

II otsek (Komandant kap. zašt. polic. Kreipel):

3 četa 19 pol. puka

1 žand. rez. četa (mot.) Alpenland

četa žan. okruga Maribor

u priklučku na I otsek na prostoru Osojnika duž gornjeg serpentinskog puta — južno pored kote 1239 — prema severozapadu preko kote 1259 do oštrog zavoja puta kod »P« potoka Oplotnica.

III otsek (Komandant kapetan Winkler):

Snage oružane sile (350 ljudi)

u priklučku na II otsek na prostoru oštrog zavoja puta preko kote 1177 — duž korita potoka Cernova — na severne ogranke Javorskog Vrha preko kote 1270 — kote 1239 — na istok preko ušća potoka Lohnica — Janče do »Kod stare pilane« zaključno.

IV otsek (Komandant SA — Stubaf.² Töscher):

Bat. Vermanšafta

u priklučku na III otsek na prostoru »Kod stare pilane« polazno odatle — preko puta ka jugoistoku (250 m severno od kote 1150) — duž istočne ivice uzvišice koju stvaraju kote 1150 i 1208 — preko kota 1065 zaključno do grupe poljskih dobara 500 m zapadno od Lepe, u priklučku na I otsek.

Priprema za pokret mora biti završena 8. 1. 43 u 06.30 časova.

Završetak pripreme za pokret ima mi se javiti.

4.) *Prvi napadni cilj — linija:*

Osankrca — kota 1259 — pozadina uzvišice severno od kneževskog lovačkog doma do raskrsnice puteva 300 m severno od »F« od kneževskog — kota 1308 (Javorski Vrh) — kota 1284 — kota 1091 — na istok preko močvarne jaruge prema poleđini uzvišice 500 m istočno odatle — na jug preko kote 1225 duž poleđine uzvišice preko kote 1248 do raskrsnice puteva 300 m južno odatle — uzduž pešačkog uspona na zapad preko kote 1171 do Osankrce.

Drugi napadni cilj:

Korito potoka kod kote 1126 (1800 m severno od Osankrce).

Desna granica za I otsek istovremeno i

leva granica 3a IV otsek: Put od grupe kuća zapadno od Lepe prema severozapadu preko sedla koje formiraju visovi kote 1205 i kote 1223 u pravcu pravo na kotu 1126.

¹ SA — Sturmbannführer

Befehlshaber der Ordnungspolizei
Alpenland

s.Zt. Marburg, am 6.1.43

Karte 1:75 000
Blatt Windisch-Peis-
tritz-Pragerhof.

Einsatzbefehl Nr. 106

- 1.) Im Raum nördlich, ostwärts und südwestlich des Grosskogel (etwa 2½ Km. südwestlich Marburg) erhöhte Bandentätigkeit festgestellt. Als einheitliche Abmarschrichtung nach verübten Straftaten ist der Grosskogel angegeben. Aufklärungsstreifen haben eine Teilbande in Stärke von etwa 30 Mann über Lojenja (3 km. westlich Grosskogel) - Osojna bis zu dem bei Punkt 1171 gelegenen See verfolgt. Vermutlich hält sich die Bande mit ihrer Masse an den Westhängen des Grosskogel auf. Fußspuren im Schnee wurden, vornehmlich auf freien Plätzen, mit Reisig verdeckt. Ein Teil der Banditen trägt selbstgefertigte Schneemäntel. Die Schuhe sind mit Lumpen und Säcken umwickelt, daher sind keine klaren Fußabdrücke festzustellen. Stärke der Bande wird auf 90 Mann geschätzt. Als Bewaffnung sind Maschinengewehre, Maschinengewehre und Handgranaten festgestellt.
- 2.) Die Banditen sind festzunehmen oder zu vernichten. Alle Ortschaften, Gehöfte, Scheunen, Schuppen, Heustadel usw. innerhalb den Abriegelungslinie sind genauestens unter zweckmässigen Vorsichtsmaßregeln zu durchsuchen. (Siehe Anl.)
- 3.) Hierzu stellen sich bereit:

Im Abschnitt I (Führer Hptm.d.Sch. Plecko):

1./Pol.Wachbtl.I Wien

2./Pol.Wachbtl.Wiesbaden

3./Pol.Wachbtl.Alpenland

Im Raum Leype (Punkt 1065) - Hl. 3 König (Punkt 1191) - Nordrand Kammhof - entlang des Wege. nach Westen etwa 500 Meter nördlich Koß und Vock vorbei - weiter nach Nordwesten bis Osojna.

Abschnitt II (Führer Hptm.d.Sch.Kreipel):

3./pol. 19

Gend.Rgt.Komp.(mot.) Alpenland 1

Komp.Gend.Hauptmannschaft Marburg

in Anschluss an Abschnitt I im Raum Osojna entlang der oberen Serpentinenstrasse - aktuell Punkt 1239 vorbei -

nach

*Leva granica za I otsek istovremeno i
desna granica za II otsek:* Osankrca preko poledine vi-
sova u korito Černovskog potoka do kote 1126.

Leva granica za II otsek istovremeno i desna
granica za III otsek: Zavoj puta kod »P« od potoka —
Oplotnica%ia istok preko poledine visa severno od »Kne-
ževskog lovačkog doma« preko kote 1304 — u pravoj li-
niji na istok do kote 1126.

Leva granica za III otsek istovremeno i desna
granica za otsek IV: Korito potoka Černova od »Kod stare
pilane« do kota 1126.

Nastupanje ka prvom napadnom cilju 8. 1. 1943, u 07.00
časova samostalno. Dostizanje prvog napadnog cilja javiti.
Nastupanje ka drugom napadnom cilju označiću ja ispu-
cavanjem dveju svetlečih bombi sa komandnog mesta.

Nastupati u streljačkom stroju. Oficiri i podoficiri su
odgovorni za to da se bezuslovno uspostavi i održava veza
sa susednim odredima i povezanost u streljačkom stroju
od čoveka do čoveka.

Dva skijaška voda koja se imaju formirati saglasno usme-
nom naređenju od 6. 1. 1943 stajaće meni na raspoloženju
od 7. 1. 1943 u 18.00 časova kod žand. stanice Konjice.

Transportovanje snaga 7. 1. 1943:

3 četa 19 pol. puka motornim vozilima od Krškog za Sev-
nicu. Odatle dalje vožnja teretnim vozom 7457 u 12.17
časova. Vozila se vraćaju nazad u Krško.

Landessicen četa Sevnica iz Sevnice u 12.17 časova istim
vozom.

Landessicen četa Laško iz Laškog u 13.21 časova istim
vozom.

Landessicen četa Slovenska Bistrica sa železničke stanice
Slovenska Bistrica u 15.11 časova.

Prispeće u Maribor — Tezno u 16.03 časova.

Dalja vožnja gore navedenih snaga sa snagama Verman-
šafta iz Maribora — glavna stanica u 21.02 časa. Prispeće
u Falu u 21.28 časova.

Landenssicen četa Marenberg redovnim vozom u 20.28
časova iz Marenberga. Dolazak u Falu u 21.08 časova.

Dop. biciklistički vod Slovenj Gradec sa redovnim vozom
u 07.33 časova iz Slovenj Gradeča.

2 četa pol. stražarskog bat. Wiesbaden kao oruž. sila iz
Slovenj Gradeča.

5 četa pol. stražarskog bat. Alpenland, Ljubno ob Savinji
motorizovano do Šoštanja, odatle u 09.01 čas sa istim vo-
zom kao i 2 četa pol. stražarskog bat. Wiesbaden.

Prepis

Prilog uz zapovest za angažovanje.

Br. 106

Komandant

Policije bezbednosti i službe bezbednosti
u Donjoj Štajerskoj
u Mariboru

Del. Br. IV.

Maribor, 7. 1. 1943

Komandantu policije poretka Alpenland
Bled

Predmet: Držanje pri akcijama

Pri akcijama, molim da postupate po sledećem:

Svakog civila koji luta po terenu prokontrolisati da li poseduje važeće isprave. Ako dotični *nema važeću ispravu*, ili inače postoje bilo kakve sumnje u odnosu na identitet njegove ličnosti, isti se onda ima privesti radi identifikovanja pripadniku *policije bezbednosti* pridodatom svakoj četiri odn. svakom bataljonu, ili, ako se ovaj ne može naći. *zarobljeničkoj sabirnoj stanici*. Pritom ne postupati sitničarski već, i da se ne bi gubilo vreme, postupati po mogućству opsežnije. Jedno ili više hapšenja nisu u pitanju. Kod zarobljeničkih sabirnih stanica nađe se uvek vremena i prilike da se to lice detaljno provjeri.

potpisao Lurker

Za tač. prep.
potpis nečitak
narednik-vodnik zašt. polic.

Zandarmeriski srez Trbovlje
Prisp
Sproved. 8. jan. 1943
Del. Br. 32/42 Priloga ./.

(Paraf)

IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 8 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTANIKA OD 3 DO 8 JANUARA 1943 GODINE¹

Viši vođa SS i policije

Alpenland

Bled, 8 januara 1943

Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

Ic

Situacija 8 januara 1943

Gorenjska:

Protivnik:

3. I.

- a) U 20.00 časova 1 naoruž. bandit se raspitivao kod jedne stanovnice u Žubejevu, 3,8 km sev. zap. od Šmartnog v Tuh. (1 3/4 sata), o boravištu jedne bande.

Između 21.00 i 22.00 časa primećen je u Selu, 2,3 km sev. od 2iri (3/4 sata), 1 naoruž. bandit.

U 22.00 časa zahtevala su 4 naoruž. bandita da im se izrade činele kod jednog zatilje u V. Hribu, 3,5 km ist. od Šmartnog v Tuh. (11/4 sata).

4. I.

- b) U 20.00 časova oko 20—30 naoruž. bandita opljačkalo je životne namirnice kod jednog posednika u Selima, 4,6 km sev. zap. od Šmartnog v Tuh. (2 1/4 sata).

Između 20.00 i 21.00 časa 2 odn. 6 naoruž. bandita opljačkali su meso, hleb i rakiju, u Veseno, 2,5 km zap. od Šmartnog v Tuh. (3/4 sata). Pravac odlaska prema Potoku — Hruševki.

- c) U 13.00 časova jedan stanovnik iz Prapreča video je na putu između Prapreča i Bele Peči, oko 3 km sev. sev. zap. od Šmartnog v Tuh. (1 1/4 sata), otprilike 40 naoruž. bandita koji su se grejali kod vatre.

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

Oko 17.00 časova prošlo je oko 20 naoruž. bandita krcz mesto *Zubejevo*, 3,8 km sev. zap. od Šmartnog v Tuh. u pravcu Studeneca.

5. 1. d) U 20.00 časova opljačkao je 1 naoruž. bandit manje količine hrane od jednog posednika u *Plavškom Rovtu*, 2 km sev. zap. od Jesenica (3/4 sata).
U 21.00 čas opljačkao je nepoznati broj naoruž. bandita životne namirnice i delove odeće od jednog posednika u *Vodicama*, 4,2 km sev. sev. istočno od Kamnika (1 sat).
- e) Između 0.30 i 4.00 časa banditi su prinudno regrutovali 4 mladića iz *Zg. i Spod. Javorščice* 4,2 odn. 3,5 km jugozap. od Moravča (20 odn. 30 minuta), iz *Goričice* 4,4 km zap. cd Moravča (1 sat), i *Stegne*, 3,7 km zap. jugozap. od Moravča (20 minuta).
U 2.00 časa više bandita odvuklo je 1 pomognog radnika iz *Gradišča*, 1 km jugozap. od Lukovice (1/4 sata).
- f) U 13-00 časova pojavio se u Dolenjoj Dobravi kod Gorenje Vasi u Poljanskoj Dolini, kod jednog obućarskog majstora 1 naoruž. bandit i držao njegovim čerkama pridiku, zato što su 26. 12. 1942 igrale kod jednog gostioničara u Gorenjoj Vasi. Pretio je otsecanjem kose ako još jednom budu isle na igranku.
U 19.00 časova 4 naoruž. bandita zahtevala su hleba i mleka od jednog posednika u *Zabrekvama*, 2,8 km sev. ist. od Selca (1 sat).
6. 1. g) Neposredno posle pola noći oke 50 naoruž. bandita opljačkalo je od jednog posednika u Blagovici, 2 svinje, veće količine životnih namirnica i delove odeće. Pravac dolaska i odlaska Tuhinjska dolina. «
h) U 3.30 časova oko 20 naoruž. bandita priznudno su regrutovali sina jednog posednika iz *Sela*, 3,8 km zap. od Moravča (3/4 sata).

- i) U 9.30 časova oko 20 naoruž. bandita zaustavilo je jednog mlađeg čoveka sev. od Sv. Ožbolta, oko 5,5 km jugozap. od Škofije Loke (2 1/2 sata). Pretresli su ga i naredili mu da smesta ide kući jer će u protivnom biti streljan.

U 18.30 časova pojavila su se u *Zgornjoj Dobravi* kod Gorenje Vasi u P.D. (25 minuta), 4 naoruž. bandita kod jednog posednika, da bi obema njegovim čerkama otsekli kose. Oni su odustali od ovoga i pokazali devojkama komunističke letke i fotografije ubijenih nemačkih vojnika.

6-/7. 1.

- j) U toku noći više naoružanih bandita priznudno su regrutovali 4 mladića iz *Kresniških Poljana*, 3 km jugozap. od Kresnica (1 1/4 sat) i 3 sina jednog posednika u *Maloj Dolgoj Nogi*, 5 km jugozap. od Kresnica (2 1/2 sata), zatim 2 mladića iz *Laza*, 1 km jugoist. od Vinja (1/2 sata). Pravac odlaska ital. granica.
- k) U ponoć je oko 20 naoruž. bandita upalo kod jednog seljaka u *Log-u*, 2,8 km ist. sev. ist. od Blagovice (1 sat), i opljačkalo životne namirnice, delove odeće kao i nakit dok je nepoznati broj bandita opkolilo kuću.

7. 1.

- 1) U 3.00 časa nepoznati broj naoruž. bandita priznudno je regrutovao 5 mladića iz *Senožeta*, 4,5 km ist. od Vinja (1 1/2 sat).

Sopstvena delatnost:

Uz a) do 1): odaslane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

4. 1. 1943 od 14.10 do 16.30 časova vatreni okršaj između 2 voda 2 žand. rez. čete (mot.) Alpenland i jedne vrlo iake bande koja se bila ukopala na Ercnovec (kota 919) 3,3 km sev. sev. zap. od Šmartnog v Tuh. 2 bandita ubijena, 3 ranjena. Zaplenjeno je 2 puške, 1 pištolj, 300 metaka, rančevi, pisači materijal itd. Sopstveni gubici: 1 narednik ranjen metkom u gorju butinu.

6. 1. 1943 uhapšen je jedan bandit iz Smlednika kod Medvoda. 7. 1. 1943 u 11.30 časova razvio se žestok sukob između kontra-bande »Ludvik« i jedne bande u jačini od oko 40 ljudi, otprilike 500 m južno od crkve Sv. Ožbolt, 6,5 km jugo-zap. od Škofje Loke. Dva bandita ubijena, 1 zarobljen. Zaolenjeno je 7 pušaka, 20 magacina za laki mitr., 2600 metaka, celokupna oprema, kao čebad, šatorska kri-la, delovi odeće, cipele, rančevi, kuhinjsko posude, životne namirnice, pisaći materijal itd.

Donja Štajerska: Sopstvenih gubitaka nije bilo.

3. 1. m) *Protivnik:*
Između 18.45 i 21.00 čas opljačkalo je 3 naoruž. bandita meso i brašno kod 6 posednika u *Orloj Vasi* 4,3 km jugoist. od Braslovča (1 1/2 sat).
- n) U 2"13.0 časova zahtevala su 2 naoruž. bandita kafu i hleb od jednog posednika u *Legenu*, 2,6 km ist. od Slovenj Gradeča (1 sat).
4. 1. o) U 18.00 časova 8 naoruž. bandita opljačkalo je razne životne namirnice od 2 seljaka u *Sv. Jeronimu*, 1 km zap. od Vranskog (1/3 sata).
- P) U 5.35 časova izvršena je, verovatno od strane bandita sabotaža na dalekovodu visokog napona u bliziriji *Arje Vasi*, oko 2 km ist. od Zaleca (1/2 sata).
- q) U 3.30 časovč obaveštajci su u blizini zamka *Gradič* kod St. Ilij, 3,7 km jugoist. od Velenja videli 4 naoruž. bandita.
U 4.00 časa pojavila su se kod/jednog posednika u *Golavabuki*, 2,2 km jugoist. od Smartina (1/2 s.) 2 naoruž. bandita koji su se tamo ogrejali.
U 18.00 časova na vrhu *Krešica* (kota 1055), oko 4 km sev. zap. od Vranskog (2 sata), video je 9 naoruž. bandita, koji su posle dvočasovnog zadržavanja, otišli u pravcu Marija Creta.

5. I-
- r) Između 3.00 i 6.00 časova opljačkalo je više naoruž. bandita 1 svinju sa D.A.G.² u Globokom, 7,5 km sev. ist. od Brežica (2 1/2 sata). Pravac odlaska Pišece. Između 18.00 i 19.00 časova opljačkalo je 4 naoruž. bandita životne namirnice od 2 posednika u Dobrovlju, 4 km zap. sev. zap. od Braslovča (2 sata).
U 20.00 časova opljačkalo je oko 10 naoruž. bandita životne namirnice, skupocene stvari i gotov novac u ukupnoj vrednosti od 1200 RM, od jednog seljaka u Sv. Pongracu, oko 5 km jugoist. od Sv. Lovrenca, (2 1/2 sata).
U 23.30 časa opljačkao je nepoznati broj naoruž. bandita životne namirnice od 2 seljaka u Marnu, 7,2 km ist. jugoist. od Trbovlja (2 sata); osim toga banditi su rasturili letke,
 - s) U 19.00 časova 6 naoruž. bandita tražili su životne namirnice od jednog posednika u Lobnici, oko 2,5 km južno od Ruše (1 sat).
- Između 19.00 i 20.00 časova 3 naoruž. bandita u uniformi vermanšafta i 1 naoružana žena, tražili su životne namirnice od jednog seljaka u opštini Paška Vas, oko 5 km sev. od Braslovča. Pre odlaska pitali su za jačinu žandarmerije i Vermanšafta.
6. I.
- t) Oko 15.00 časova opljačkao je 1 naoruž. bandit manju količinu životnih namirnica od jednog seljaka u Lepoj Njivi, 4,8 km sev. sev. ist. od ivfozirja (1 1/2 sat).
Između 19.00 i 24.00 časa opljačkala su 2 odn. 3 naoruž. bandita životne namirnice od 3 seljaka u Legenu, 2,6 km ist. od Slovenj Gradeča (1 sat).
Oko 24.00 časa opljačkala su 2 naoruž. bandita životne namirnice kod jednog seljaka u Gradišču, 1,4 km sev. ist. od Slovenj Gradeča (1/2 sata).

³ DAG — Deutsche Ansiedlungsgesellschaft — Nemačko društvo za nastanjivanje.

7. 1. U 19.45 časova 12 naoruž. bandita opljačkali su duvanske proizvode iz jedne gospodarstvenice u *Trnovecu*. 1,5 km južno od Sp. Rećice (1/2 sata).

U 20.45 časova 5 naoruž. bandita opljačkali su životne namirnice i 1 radio prijemnik sa dobra u *Cigonci* 2,4 km jugozapad. od Slov. Bistrice. (3/4 sata).

v) U 17.30 časova viđeni su naoruž. banditi kod *Tinja* 6,2 km sev. zap. od Slov. Bistrice (3 sata).

Sopstvena delatnost:

Uz m) do v): angažovane patrole žandarmerije, zaštitne policije, odn. seoske straže.

8. 1. 1943 velika akcija na prostoru Veliki Vrh (k. 1347) sev. od Oplotnice, sa 3 četom 19 pol. puka, 2 pol. četom straže, bat. Wiesbaden, 4 četom pol. straž. bat. Beč, 5 četom pol. straž. bat. Alpenland, 1 četom žand. rez. četom (mot.) Alpenland, sastavljenom četom žand. okruga Maribor, 3 četom vojske i bat. vermanšafta. Rezultat: Pohorska banda uništena. Ubijeno 64 bandita, medja njima komandant bat., bat. intendant, bat. lekar i 2 komandira četa. 1 bandit zarobljen. Oružje i municija zaplenjeni u velikoj količini. Sopstveni gubici: Policija 16 mrtvih i 26 ranjenih, vojska 1 mrtav i 2 ranjena, vermanšaft 2 mrtva i 3 ranjena.³

Za tačnost
Fischer s. r.
narednik-vodnik zašt. pol. u rezervi

potpisao K n o f e

Zandarmeriska stanica Gorenja Vas
srez Kranj, Gorenjska

Stiglo 16. 1. 1943
Del. br. ./ Priloga ./

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-XORI DELLE ALPI« OD 8 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠČENJU ZONE POGLED — MOLNIK¹

**KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI«
ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA
— Obaveštajni otsek —**

Br. 126/Obavešt. prot. — poverljivo V.P. 100, 8 januar 1943-XXI

*Predmet: Informativni izveštaj br. 7.—
Odhos karta J 1 : 100.000 — sekcija Cerknica. —*

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLO- VENIJA — DALMACIJA« — Obavešt. odelj.	= V.P. 10
KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Obaveštaj- no odeljenje	= V.P. 46
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »ISONZO«	= V.P. 59
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »MACERATA«	= V.P. 153
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE«	= V.P. 46
KOMANDI XI GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE	= V.P. 46

AKTIVNOST GARNIZONA — 7 januara 1943 — XXI

Akcija na Pogled (VH — DH) — Molnik (UQ/US-DH)²

— Trupe koje operišu započele su jutros pokret sa četiri kolone, polazeći iz Rudnik (UO-DH) — Šmarje (US-DE) — Grosuplje — Polica (VK-DE), a u prvim popodnevnim časovima dostigle su položaje Orlje (UQ-DH) — Repče (US-DE) — Pance (VH-DE) — Teličar (VK-DH). Od jutros u 9h jedna četa 51-og peš. puka i formacije M.V.A.C. sa periferije Ljubljane počele su radove na zaprečavanju u zoni Sv. Lenart (US-DL) — Pečar (VH-DL), a u zoni Pečar (VH-DL) — kota 645 (VK-DH) nemačke trupe.

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja -narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Vidi dok. br. 107

**Akcija je do sada vršena ne nailazeći na otpor.
Jedinice su morale da savladaju znatne teškoće usled velikog snega, koji im je ometao marš.**

Sektor Ijubljanskih trupa

- Posada garnizona Škofljica izvršila je izviđanje duž žel pruge.

Sektor Borovnica

- Jedna pokretna jedinica garnizona Borovnica izvršila je izviđanje u zoni Jezero (UH-DE). Formacija M.V.A.C. istog garnizona pregledala je zonu Krimček (TR-CS) — Pristava (TP-CS).
- Jedinice I/51-og peš. puka garnizona Horjul izvršile su izviđanje u zoni Koreno (TI-DL) i Korošec (TL-DL).
- Jedan odred II/51-og peš. puka garnizona Studenec (UM-CZ) rasterao je grupu kom. bandita zaplenivši jednu pušku.
³

**GENERAL KOMANDANT
—V. Ruggero—**

**ZA TACNOST PREPISA
MAJOR NACELNIK STABA v. d.
— G. Dotti —
Dotti**

(M.P.)

¹ Kraj dokumenta je izostavljen zbog nevažnosti.

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-
TORI DELLE ALPI« OD 9 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI
JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠĆENJU ZONE
POGLED — MOLNIK¹**

KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCIAATORI DELLE ALPI«
ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA

— Obaveštajni otsek —

Br. 150/Obavešt. prot. — Poverljivo

V.P. 100, 9 januar 1943 — XXI

Predmet: Informativni izveštaj br. 8.—

Odnos karta J 1 : 100.000 — sekcija Cerknica.—

VIŠOJ KOMANDI ORUZ. SNAGA »SLO- VENIJA—DALMACIJA« — Obavešt. odelj.	= V.P. 10
KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Oba- vešt. odeljenje	= V.P. 46
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »ISONZO«	= V.P. 59
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »MACERATA«	= V.P. 153
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE«	= V.P. 46
KOMANDI XI GRUPACIJE GRAN. STRAŽE	= V.P. 46

AKTIVNOST GARNIZONA _ 8 januara 1943 — XXI

Akcija na Pogled (VH-DH) — Molnik (UQ-DH)

— Nastavlja se akcija o kojoj inf. izveštaj br. 7 od 8-og tek.
U prvim Doooodnevnim časovima kolone su dostigle liniju
Javor (VK-DH) — rudokod Rudnik (VH-DH) — Reški Ko-
vač (VH-DH) — Sadinja Vas (US-DH). Severno od Molnik
primećen je pokret kom. bandita, koji su uspešno tučeni.
Porušeni su logori i kuhinje kom. bandita.—
Na kotama 462 (US-DH) i. 582 na Molnik, naišlo se na min-
ska polja.

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Lju-
bljani.

Usled eksplozije mine jedan vojnik je poginuo a jedan ranjen.

Zaplenjeno je preko stotinu mina.

U zoni kote 579 na Pogled (VH-DH) patrole 111/52 peš. puka mitraljirale su jednu grupu kom. bandita u bekstvu. U St. Pavel (US-DH) uhvaćen je jedan kom. bandit, sakriven u senu.

Sektor ljubljanskih trupa

- Učestvujući u akciji na Pogled, sa ciljem da se kom. banditima osujeti mogućnost bekstva prema jugu, Komanda garnizona Škofljica pojačala je službu na pruzi i naredila da se zauzme padina naspram km 140.400.—
2

GENERAL KOMANDANT

— V. Ruggero —

ZA TACNOST PREPISA

MAJOR NAČELNIK ŠTABA v. d.

(G. Dotti)
Dotti

(M.P.)

¹ Kraj dokumenta izostavljen je zbog nevažnosti.

**IZVEŠTAJ 2ANDARMERISKE STANICE OPLOTNICA OD 9
JANUARA 1943 GOD. O UNIŠTENJU POHORSKOG BATA-
LJONA¹**

**Zandarmeriska stanica Oplotnica
Srez Maribor, Donja Štajerska**

Op. br. 1610

Oplotnica 9. 1. 1943

Sadržaj: Oružana borba sa banditima prilikom jedne velike akcije 8. 1. 1943.

Od 7. 1. — 9. 1. 1943 izvršena je velika akcija protiv bandita u kojoj su uzeli učešća policija, vojska i Vermanšaft.²

8. 1. 1943 u 12 časova na mestu severozapadno od Osankrce po prilici u središtu trougla kota 1287, 1259 i 1292 došlo je do borbe sa banditima. Borba je trajala oko dva i po sata u kojoj je jedna opkoljena grupa bandita u jačini od 55 ljudi i 10 žena bila potpuno uništена. Jedan ranjeni bandit je zarobljen.

Od snaga koje su upotrebljene u akciji preneto je u j) Oplotnicu 13 mrtvih, odakle je iste Celjska motorizov. zandarmerija prenela u Celje. Koliko je bilo ranjenih a koliko je od ovih umrlo, stanici nije poznato.

Samo mesto borbe sačinjavao je banditski logor koji se sastojao iz 26 skloništa. Skloništa su bila oko 80 cm ukopana u zemlju, pokrivena oblicama debljine takođe oko 80 cm sa slojem zemlje iznad oblica. Sam logor još nije bio potpuno izgrađen i imao je trasu u vidu ježa. Oko logora su zatim bili iskopani pojedinačni streljački zakloni za klečeći stav u cilju odbrane. Banditski logor zauzimao je prostor oko 100 m u kvadratu i nalazio se u sredini guste šume. U i oko logora posećena su stabla koja su iskorisćena za izgradnju logora, a ostavljeni panjevi bili su oko 50 cm visoki. Kod ove banditske grupe reč je o takozvanoj ruškoj bandi.

Identifikovanje bandita izvršio je mariborski Gestapo. Identifikovano je oko dve trećine imena. Ta imena među-

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

tim stanici nisu poznata. Ubijeni banditi preneti su 10. 1. 1943 kolima u Oplotnicu, odakle su kamionima transportovani dalj^ za Maribor.

Ova stanica uspela je da prikupi ukupno 23 banditske puške, od kojih su 4 bile slomljene, nešto municije i drugih raznih starih stvari koje su banditima služile kao oprema. Imena sopstvenih poginulih boraca sledeća su:

Johan Scharl, žandarm. narednik,

" Wedeb, pomoćni policajac,

" Scherathammer, žandarm. narednik,

Ernst Bresnik, pomoćni policajac,

Karl Fuchs, narednik zaštitne policije,

Alois Leschefer, žandarm. narednik,

Josef Leitner, policijski narednik zaštitne policije,

Franz Ramschek, pomoćni policajac,

Grazer (ime nepoznato), narednik zaštitne policije,

Wilchelm Zahler, narednik zaštitne policije.

Leopold Holebek, viši narednik žandarmerije,

Karl Siegel, narednik zaštitne policije,

Kilian Riedel, narednik zaštitne policije,

Kopije ovog izveštaja dostavljene su:

Komandantu žandarmerije i jedinica za akciju — Maribor

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti — referatu IV N, Maribor.

Komandantu žandarmerije pri šefu civilne uprave u Mariboru

Tajnoj državnoj policiji u Mariboru

Zandarmeriskom okrugu u Mariboru

Zandarmeriskom srezu u Mariboru

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti u Celju

Komandir žand. stanice
potpis nečitak s.r.
žandarmer. vodnik

IZVEŠTAJ SEKRETARA CENTRA NACIONALNE FAŠISTIČKE PARTIJE ŠT. VID PRI STIĆNI OD 9 JANUARA 1943 GOD. FEDERACIJI BORBENIH FAŠISTIČKIH ORGANIZACIJA U LJUBLJANI O NAPADU PARTIZANA NA PRIMSKOVO, DOLENJU VAS I TEMENICU¹

Nac. faš. partija

Federacija borb. faš. org. Ljubljane

Centar Nac. Faš. part. Št. Vid pri

Stični

Prot. br. 223/1.a.

**Nac. faš. part. — federacija
borb. faš. org. Ljubljana**

Protokol

Br. 27 54 predmet 3—C

Primljeno 21/1

Feder, sekret.	Univ. organ.
Polit, sekretariat	Ženske f. org.
Administracija	Kapilarna organiz.
Provincija	Štampa
Sind. Ekonomat	Prop, i kulturna
Matični ured i raspored	Disciplina
	Faš. udruženje
Borci	?
Odelj. za vezu P.U.: pod oružjem	Tehničko odelj.:
	Dopolavoro

**Št. Vid pri Stični,
9. 1. 1943-XXI**

Kao što sam javio prethodnim izveštajima, velike komunističke formacije, koje su ^esmetano boravile u zoni zapadno

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (22 C —22).

od ovog mesta, pokazale su značajnu aktivnost vršeći izviđanje u ovoj zoni i ispitujući, ali ne uporno, jačinu pojedinih naših odbranbenih uredaja.

Najozbiljniji događaji su se desili u noći između 3-eg i 4-og tek.- kada su tri jake komunističke bande napale istovremeno mesta Primskovo, Dolenja Vas i Temenica; prva dva su bila posednuta, jedno sa oko 50 vojnika antikomunista, a drugo sa 12, dok se u trećem nalazio policijski garnizon pojačan sa dvadesetak vojnika M.V.A.C.. Posle uporne borbe koja je trajala čitavu noć naše jedinice su morale da napuste svoje položaje zbog nedostatka municije i zbog toga što su komunisti već bili uspeli da zapale nekoliko odbranbenih uredaja. Formacija iz Primskova bila je prinudena da se pojedinačno povuče preko demarkacione linije sa Nemačkom, gde su je razni nemački garnizoni lepo primili, okrepili i uputili prema Ljubljani, odakle se posle nekoliko dana vratilo više članova za koje se smatralo da su nestali ili ubijeni. Formacija iz Dolenje Vasi pretrpela je utvrđen gubitak od dva mrtva i jednog lakše ranjenog, dok ona iz Temenice kao i iz Primskovog nije imala nikakvih gubitaka. Odmah posle povlačenja naših, koji su se, ponavljam, branili do poslednjeg metka i naneli napadačima teške gubitke — koji po pričanju stanovništva iznose više desetina — komunistički razbojnici su se utvrdili u osvojenim mestima, zapalivši kuće pripadnika M.V.A.C. i njihove kantonmane; u Primskovu su zapalili zgradu opštine, školu, parohiju i još nekoliko kuća. Još uvek su ova mesta van naše kontrole jer su ih snažno poseli komunisti, koji sprečavaju stanovništvo da se udalji kako bi se izbeglo da nas obaveštava o brojnom stanju njihovih formacija, koje su međutim procenjene na više stotina, na čijem se zaledu nalaze one o kojima sam već javio da su u zoni Sv. Križ, Moravče i Catež.

U sve tri akcije komunisti su, osim malog broja fanta-tika i stvarno smelih, pokazali slab borbeni duh, a neuspehe koje smo pretrpeli treba pripisati upadljivoj brojnoj nesrazmeri i slabijem naoružanju. Jedna činjenica se pokazala očiglednom, a to je da komunistički banditi ne znaju da iskoriste početni uspeh, jer inače tri mala garnizona ne bi bila samo evakuisana već i savladana, a svi njihovi branioci pobijeni i njihovo oružje zaplenjeno.

Izgleda, ali nije potpuno sigurno, da se u Primskovu smestila komanda brigade kojom komanduje zloglasni Kidrič ali je sigurno da je napadom na Dolenju Vas i Temenicu rukovodio

¹ Napad je izvršen noću 4/5 januara 1943 godine.

Jože Rus, bivši sudija iz Višnje Gore, za čiju glavu je takođe raspisana velika učena.

Stanovništvo se primerno držalo i nije odreklo svoju aktivnu i pasivnu pomoć kako formacijama M.V.A.C. tako i regularnim, pomažući njihovo prikrivanje koje je potrajalo više dana, a to je činilo znajući dobro kakvoj se opasnosti izlagalo.

Ovde, kao uvek, a više no ikad, budno se pazi očekujući sa apsolutnom sigurnošću širenje komunističke zimske operacije, kojoj je ova teritorija postala epicentar, ali moral je vrlo visok. Želja za opasnošću, sigurnost u uspeh i neograničeno poverenje u snagu našeg oružja otklanjaju izvesnu nesigurnost zbog naše malobrojnosti. Od komandanta pa do poslednjeg redova kruži izreka ako dođu, naći će hleb za svoje zube, i očekujemo ih bez straha.

**Sekretar Centra
Silvano Debrevi s r.**

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 10 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠČENJU ZONE POGLED — MOLNIK¹

KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI«
ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA
— Obaveštajni otsek —

Br. 153/obavešt. prot. — poverljivo

V.P. 100, 10 januar 1943-XXI

*Predmet: Informativni izveštaj br. 9.—
Odnos karta J 1 : 100.000 — sekcija Cerknica.—*

VIŠOJ KOM. ORUZ. SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« — Obavešt. odelj.	— V.P. 10
KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Obaveštajno odeljenje	= V.P. 46
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »ISONZO«	= V.P. 59
KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »MACERATA«	== V.P. 153
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE«	= V.P. 46
KOMANDI XI GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE	= V.P. 46

AKTIVNOST GARNIZONA _ g januara 1943 — XXI

Akcija na Pogled (VH-DH) — Molnik (US-DH)
— Nastavljajući akciju u zoni Pogled — Molnik, operišuće jedinice su jutros dostigle zonu Osredki — Lanišće (VH-DH). Nađeno je i uništeno mnogo baraka i skloništa za ukupnu snagu od oko 500 ljudi, a pokuoljena su dva karabina, jedna puška, municija, eksploziv i jedan konj.
Kom. bandit koji je zarobljen 8-og tek. streljan je, jer je pokušao da pobegne. Bio je nađen leš jednog kom. bandita. Sve jedinice su se vratile u odgovarajuća sedišta. osim III/52-og peš. puka koji je ostao u zoni Podlipoglav — Češnji-

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narednog oslobođenja u Ljubljani.

ce (US-DH), sa zadatkom da iznenadi kom. bandite koji bi pokušali da se vrate u zonu.

Sektor Borovnica

Jedinice garnizona Studenec-Ig (UM-CZ) prilikom izviđanja zone kota 652 (UH-CZ), Podkraj (UK-DE) našle su i uništive kod gore pomenute kote nekoliko nedovršenih baraka. Ljudstvo garnizona Rakitna (UH-CS) pregledalo je zonu kote 882 i kote 999 (TR-CS).

- Jedinica garnizona Gor. Brezovica (UH-CZ) pregledala je zonu Lisec (UH-CZ) — Preserje (TR-CZ), zatekavši i uništivši u blizini Planinica (UH-CZ) dva skloništa.—

Sektor Grosuplje

- Grupe kom. bandita koje su nameravale da pokaže leševe poginulih prilikom nedavnog napada u zoni Temenica (ZI-DE), bile su iznenadene i napadnute od strane formacije M.V.A.C. garnizona St. Vid (VU-CZ) a zatim potučene i rasterane artiljeriskom vatrom.

Naneti gubici: 4 kom. bandita poginula.—

VESTI O USTANICIMA

Grosuplje

- Noću uoči 8-og tek. bile su primećene dve snažne optičke stanice za telegrafsko prenošenje od položaja u zoni istočno i jugoistočno od St. Vida (VU-CZ).
- Javljeno je da su 8-og tek. na trgu garnizona Primskovo bila poredana 23 mrtva kom. bandita. Sem toga je primećeno mnogo ranjenih kom. bandita i nekoliko leševa na ivici šume.
Komanda kom. bandita sada se nalazi u kući paroha u Primskovu (ZR-DE).

Borovnica

- Pouzdan izvor javlja o prisustvu »Dolomitskog odreda«, u jačini od 300/400 ljudi dobro opremljenih i naoružanih sa 15 puškomitrailjeza, u zoni između Gabrje (TR-DN) — Šujica (TR-DL) — Selo (TI-DN) — Hruševo (TP-DN) — Log (TN-DN), čija je aktivnost okrenuta reorganizovanju ostatka brigade »T. Tomšić« i pljačkanju hrane i stoke u Stranskoj Vasi (TR-DL), Draževnik (TR-DL) — Podsmreka (TR-DL) — Brezovica (TR-DH). Za vreme jedne od poslednjih akcija pljačke 100/150 kom. bandita blokiralo je zonu Dobrova (TR-DL) na jugoistočnim padinama Debelog Hriba (TP-DH).

— Drugi izvorjavlja da se na jugoistočnim padinama kote 474 na Golom Griču (TP-DL), i to na oko 5 minuta od malog mosta istočno od kote 474 na reci Breznici (TN-DL), nalazi oko 150 kom. bandita u desetak baraka.

2

GENERAL KOMANDANT
— V. Ruggero —

ZA TACNOST PREPISA
MAJOR NAČELNIK ŠTABA v. d.
(G. Dotti)
Dottiⁱ

(M.P.)

BR. 117

IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 11 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 8 DO 11 JANUARA 1943 GODINE¹

Viši SS i policije
A 1 p e n 1 a n d
Zapovednik policije poretnka
— Komandno mesto Bled —
lb.

S i t u a c i j a 11 januara 1943

(delimično neprovereni navodi stanovnika i konfidenata)
(Poslednji izveštaj o situaciji od 8. 1. 1943)

Gorenjska:

Protivnik:

- 7.1. a) U 22.00 časa opljačkalo je 15 naoruž. bandita 1 svinju i oko 25 kg slanine jednom posedniku u Vinharjima, 2,3 km južno od Poljane (1 sat).

³ Redakcija je izostavila deo dokumenta zbog nevažnosti.

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

- b) Oko 24.00 časa 4 naoružana bandita priznudno su regrutovala jednog 19 god. mlađića iz *Vrhpolja*, 3 km zap. jugozap. od Moravča.
- c) U 10.00 časova pokušala su 2 naoruž. bandita u SS uniformi da ukradu vola iz kuće V. *Hrib Br.* 8, 3,5 km ist. od Šmartnog v Tuh. (1 1/4 sata). Pravac odlaska Spilk.² U 18.00 časova prosila su 3 naoruž. bandita hleb od jedne radnice u *Torovu*, 1,5 km zap. od Vodica (1/2 s.). Pravac povlačenja Repnje.
8. 1.
- d) U 3.00 časova opljačkala je naoruž. banda, u jačini od oko 50 ljudi, vola, svinju, životne namirnice, rublje i delove odeće od jednog posednika u *Logu*, 2,8 km ist. sev. ist. od Blagovice (1 sat). U 4.00 časa prošla je ova banda kroz *Gorenje*, 2,6 km sev. ist. od Blagovice (1 sat) u pravcu pl. Sipek.
- U 17.00 časova opljačkala su 2 naoruž. bandita duvanske proizvode i druge sitnice iz trafike u *Selima* kod Bleda (20 minuta).
- U 19.00 časova oko 20 naoruž. bandita opljačkalo je oko 200 kg brašna iz vodenice u *Mlinom*. Između 19.00 i 22.00 časa opljačkala je banda u jačini od oko 50 ljudi manje količine raznovrsnih životnih namirnica od 5 posednika u *Rovtama*, 1,6 km jugozap. od Ovsija (1 sat).
- U 21.00 čas 5 naoruž. bandita opljačkali su manje količine brašna i prosajednom posedniku u *Rovtama*, opština Besnica (nije označena na karti). U 23.00 časa opljačkalo je oko 20 — 30 naoruž. bandita hranu i piće kao i rublje iz jedne gostionice u istom mestu. U 23.00 časa opljačkalo je otprilike 30—40 naoruž. bandita jedno svinjče jednom posedniku u *Rudnom*, 3 km sev. sev. ist. od Železniki (1 1/4 sata), za šta su platili 80 RM. Isto-

¹ Nije nađeno na karti, verovatno Sipek.

vremeno su 3 bandita zahtevala od jednog drugog posednika da zakolje svinju, što je on odbio. Od jednog gostoničara u istom mestu 10 bandita tražili su duvanske proizvode. Nisu ih našli iako su pretresli celu kuću te su otišli odnevši jedan hleb.

- e) U 19.30 časova 15 — 20 naoruž. bandita odveli su 4 mladića iz *Gore*, Zg. i Spod. *Prekara* i *Vrha Sv. Miklavža*, iz kuće pretsednika opštine *Kresnice* u *Gori*, 3,5 km sev. sev. zap. od *Kresnica* (1 1/2 sat).
 - 9. 1. f) U 20.30 časova 7 naoruž. bandita opljačkali su svinju kao i manje količine hrane i pića od jednog posednika u *Stirpniku*, oko 3 km iugoist. od *Selca* (1 1/4 sata). U 21.00 čas 5 naoruž. bandita opljačkah su manje količine životnih namirnica jednom posedniku u *Dobrljevu*, 2,3 km sev. sev. ist. od *Vača* (1 sat). Pre odlaska raspisivali su se za imena pripadnika seoske straže.
Između 21.00 i 23.00 časa 3 maskirana mladića, pod pretnjom sile, opljačkala su dko 15 kg suvog mesa i jedan stajski fenjjer jednom poljoprivredniku u *Staroj Oselici*, oko 5 km zap. od *Gorenje Vasi* u *Poljan. Dolini* (1 1/2 sat).
U 23.00 časa 8 naoruž. bandita opljačkalo je vola jednom seljaku u *Selima*, 4,6 km zap. sev. zap. od *Šmartnog v Tuh.* (2 časa). U 24.00 časa opljačkalo je 8 naoruž. bandita, verovatno ovi isti, 1 goveče jednom posedniku u *Beloj Peći*, 4,3 km sev. sev. zap. od *Šmartnog v Tuh.* (2 1/2 sata).
 - . g) Između 18.00 i 19.00 časova prebeglo je banditima, verovatno dobrovoljno, 23 vojna obveznika 1923 i 1924 godišta iz *Železniki*, *Podlcmk-a*, 2,7 km sev. zap. od *Železniki*, *Martinjeg Vrha*, oko 3 km južno od *Železniki* i *Jesenoveca*, 2,6 km jugozap. od *Železniki*.
- Oko 20.00 časova banditi su prinudno regrutovali jednog 20 god. mladića iz *Golice*, 2,2 km jugo-jugozap. od *Selca* (1 sat).

U 21.00 čas 3 bandita prinudno su regrutovala jednog 19 god. šegrta u *Rovtama*, oko 4,5 km jugo-j^goist. od Selca (2 sata). Oko 21.30 časova pokušali su oko 20 bandita da odvedu sina jednog posednika iz istog mesta. U 21.30 časova 4 naoruž. bandita prinudno su regrutovala 2 mladića iz *Kališa*, oko 2 km sev. zap. od Selca (1 sat). U 22.00 časa naoružana banda, navodno u jačini od 100 ljudi, opkolila je u *Krašnji* 11 mladića između 17—20 godina starosti, koji su se nalazili na putu za *Loke*, i petoricu (iz *Loke*) odvela sa sobom. U 23.00 više naoruž. bandita prinudno su regrutovali jednog 18-god. mladića iz *Svetog Lenarta*, oko 4 km jugo-jugozap. od Selca (2 sata).

Oko 23.00 časa 12 naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog seljaka iz *Rovta*, opština Selca.

- h) Presečena granična zapreka na km 10.00 (otsek Ljubljana — zapad), 135 m zap. od kote 439 (oko 4,5 km zap. jugozap. od Št. Vida nad Ljubljanom).

Oborena granična zapreka 500 m južno od kote 702 kod Setnice. Na ovom mestu prešlo je navodno oko 50 lica na ital. teritoriju.

- i) U 6.30 časova raspitivala su se 2 bandita kod jednog stanovnika u Motniku o smetaju žandarmerije.—

U 19.30 časova 2 naoruž. bandita htela su da prinudno regrutuju 20-god. sina jednog seljaka u *Rovtama*, opština Ovsiše (1 1/2 sat). Međutim ovaj nije bio kod kuće. U 20.00 časova zadržala su se 2 naoruž. bandita po 10 minuta kod dvojice seljaka u *Torkama*, 6 km zap. sev. zap. od Železniki (3 sata). Pitali su za put ka *Prtovču*.

10. I.

- j) U 1.00 čas nepoznati broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 1 poljoprivrednog radnika u *Vrh-u*, oko 2 km sev. sev. ist. od *Krašnje* (50 minuta). — U 3.30 časova

banditi su prinudno regrutovali 3 mladića iz Malog Jelnika, 0,7 km sev. zap. od Blagovice (1/4 sata).

U 19.00 časova naoruž. banditi prinudno su regrutovali 13 mladića u Podgorici, 5 km jugo jugozap. od Domžala (1 sat).

Između 19.30 i 21.00 časa silom je odvedeno 6 vojnih obveznika 1924 godišta iz Nove Vasi, 1,6 km ist. sev. ist. od Žiri (3/4 sata), iz Goropeke, 1,5 km jugoist. od Žiri (3/4 sata) i iz Dobračeve 1,7 km sev. sev. ist. od Žiri (1/2 sata).

Između 21.00 i 22.00 časa nepoznati broj naoruž. bandita Drinudno je regrutovao 4 vojna obveznika u Ledinici, 1,8 km sev. sev. zap. od Žiri (1/2 sata).

Između 21.00 i 23.00 časa naoruž. banditi prinudno su regrutovali 10 mladića — vojnih obveznika iz opštine Radomlje, oko 4 km sev. sev. ist. od Domžala. Oko 22.00 naoruž. banda, navodno u jačini od 200 ljudi, prinudno je regrutovala sina jednog seljaka u Osojnik-u, 5 km jugozap. od Železniki (1 1/2 sat). Pravac povlačenja Potok.

U 22.00 časa banditi su odveli 2 vojna obveznika iz Potoka, oko 6 km jugozap. od Železniki (2 sata). U Potoku je takođe primećena pomenuta banda, u jačini od 200 ljudi.

Oko 24.00 časa banditi su navodno prinudno regrutovali jednog 18-god. vojnog obveznika u Svetju kod Medvode (20 minuta). U ovom slučaju prepostavlja se da je ovo lice prišlo dobrovoljno banditima, jer je već bilo hapšeno zbog komunističke delatnosti.

- k) **U 5.45 časova 4 naoruž. bandita su na silu iznudili životne namirnice od jednog seljaka u Bukovom Vrhu, 2,8 km jugoist. od Poljana (1 sat). Pravac dolaska Kremenik, pravac odlaska Voltarski Vrh.—**

U 19.30 časova raspitivala su se 2 naoruž. bandita kod jednog posednika u Dobu,

2,3 km ist. sev. ist. od Domžala, o raznim oDštinskim pitanjima i o jačini pom. žand. stanice Dob. Pravac odlaska Podreče.

Oko 20.00 časova htelo je oko 20 naoruž. bandita da izvrši prinudnu regrutaciju u Log-u, oko 4 km ist. sev. ist. od Poljana (1 1/2 sat). Pravac odlaska Voltarski Vrh.

- 10./11. 1.** **1)** Između 20.00 i 3.00 časa na području opštine *Vinje*, jedna naoružana banda, navodno u jačini od 100 ljudi, prinudno je regrutovala 12 vojnih obveznika. Banditi su razbili oglasno sanduče Partije i poskidelali sa opštinske table sve što je bilo istaknuto. U jednoj kući ostavili su 2 protivdržavna letka. Pravac odlaska prema Murovici.
- Na teritoriji opštine *Domžale* u toku noći prinudno je regrutovano 10 ljudi.
- 11. 1.** **m)** U 4.00 časa opljačkalo je više naoruž. bandita manje količine životnih namirnica u *Brišćama*, 3,4 km sev. sev. ist. od Kamnika (1 1/2 sat). Banditi su se osim toga raspitivali za jednog mladića — vojnog obveznika.
- n)** Između 0.00 i 3.00 časa banditi su odveli 8 vojnih obveznika sa područja žand. stanice *Litija*. U isto vreme 4 naoruž. bandita prinudno su regrutovala 5 obveznika iz *Velike* i *Male Kostrevnice*, 5 odn. 4 km jugoist. od Litije (1 odn. 3/4 sata). Osim toga nepoznati broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 5 mladića iz *Zg. Prekarja*, 2,2 km sev. zap. od *Kresnica* (1 sat) i iz *Male Dolge Noge*, 5 km jugozap. od Kresnica (2 1/2 sata).
- U 1.00 čas 3 naoruž. bandita odvukla su 1 stolarskog šegrtu sa *Zirovskog Vrha*, oko 4 km ist. od 2iri (2 sata). Između 13.00 i 14.00 časova oko 10—15 naoruž. bandita zaustavili su kola sa 6 obveznika iz *Jamnika* i *Nemilja*, koji su hteli da se odaзову pozivu u vojsku u Kranju, na putu

iza Loga, 2,3 km jugo-jugozap. od Ovsiša (1 1/2 sat), i odveli ih u pravcu Sv. Mohora.

- o) U 4.30 časova zahtevao je veći broj bandita od jednog stanovnika u Bregu, oko 2 km ist. sev. ist. od Litije, da ih prebaci preko Save. On je odbio jer mu je čamac bio oštećen. Pravac povlačenja Šmartno pri Litiji.

Sopstvena delatnost:

Uz f) Stara Oselica: Snage žand. stanice Fužine uhapsile su 5 lica, koja su se sama izdavala za komuniste i bila u vezi sa banditima.

U svim ostalim slučajevima od a) do o): angažovane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

7. 1. 1943 uhapšena su u Dobenu, oko 4 km jugozap. od Mengeša, 2 brata zbog nedozvoljenog nošenja oružja. Zaplenjene 3 puške i 2 bajoneta.

Donja Štajerska:

Protivnik:

6. 1. p) U 16.00 časova 12 naoruž. bandita zaustavili su jednog seljaka na putu kući, 2 km jugozap. od Braslovča (3/4 sata), legitimisali ga i zlostavljali.
- 7.1. q) U 18.45 časova 3 naoruž. bandita opljačkala su životne namirnice i rublje od 2 posednika u Grajskoj Vasi, 3 km zap. sev. zap. od Prebolda (1 sat).
U 23.45 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice u Kovačjoj Vasi, oko 2,5 km sev. zap. od Slov. Bistrice (1 sat).
- r) U 17.30 časova primećena su 4 naoruž. bandita na Dobrovljama, oko 4 km zap. sev. zap. od Braslovča (2 sata).
8. 1. s) Između 0.00 i 1.00 čas 4 naoruž. bandita opljačkala su životne namirnice u Smiklavžu, 4,6 km juž. od Šmartina (2 1/2 sata).

U 18.00 časova opljačkala su 4 naoruž. bandita životne namirnice i 1 uniformu Vermanšafta jednom posedniku u Št. Vidiu, oko 4 km jugozap. od Raz. Valdeka (2 s.).

U 19.00 časova 2 bandita tražila su jelo od jednog drugog posednika u istom mestu,

- t) Između 4.00 i 5.00 časova primećeni su 6 naoruž. bandita u Sv. Lenartu pri Raz. Valdeku i Turjaku pri Raz. Valdeku (1/2 sata).

9. I.

- u) Između 23.00 i 24.00 časa 3 naoruž. bandita opljačkala su rublje i vunu u Cirkovcama, 5,3 km sev. ist. od Velenja (2 1/2 sata).

Oko 21.00 čas primećena su 2 naoruž. bandita u Sv. Matevžu, oko 3 km juž. od Braslovča (1 sat).

10. I.

- w) Između 0.00 i 1.00 čas pljačka životnih namirnica od strane 4 naoruž. bandita kod 2 seljaka u Logu, 3,2 km sev. ist. od Vača (1 1/2 sat).

U 18.15 časova 3 naoruž. bandita pljačkala su životne namirnice u Kuzmanu, oko 4 km jugoist. od Raz. Valdeka (2 časa).

U 22.00 časa 6 naoruž. bandita opljačkalo je duvanske prerađevine u Ložama, 4,3 km juž. od Laškog (3 časa). U 22.00 časa pljačka životnih namirnica od strane oko 14 naoruž. bandita u Dolenjoj Vasi, kod Prebolda (1/4 časa).

- x) Oko 4.00 časa pojavila su se kod jednog rudarskog radnika u Šemniku, 5,4 km zap. od Zagorja (2 1/2 sata), 5 naoruž. bandita, koji su prigovarali njegovoj crnci zbog jedne, navodno protiv bandita, podnete prijave i opalili prema njoj 3 metka iz revolvera. Devojka je povređena jednim metkom, koji joj je probio rame. Pravac povlačenja Sv. Gora.

U 4.30 časova zahtevala su 3 naoruž. bandita životne namirnice od jedne posednice u Velikom Vrhu, 2,2 km sev. od Paške Vasi (1 sat).

Sopstvena delatnost:

Uz p) do x): angažovane patrole žandarmerije, zaštitne policije odn. seoske straže.

10. 1. 1943 uhapšen je 1 bandit kod Zabukovice, oko 4,5 km juž. od Zaleca.

10. 1. 1943 u 20.15 časova razvio se kraći sukob kod Gomilskog između žand. patrole u jačini od 3 čoveka u civilu i 8 bandita. Uhvaćena 2 bandita.

Dodatak uz izveštaj o situaciji od 8. 1. 1943 pod s), Paška Vas: Angažovana žand. patrola primorala je na borbu bandite u Slatini, oko 2 km sev. zap. od Paške Vasi. Banditi su se dali u bekstvo ostavljajući 73 metka, 2 eksplozivne kapsle, ekrazit, 1 uniformu vermanšafta i druge delove odeće i opreme.

Dodatak uz izveštaj o situaciji od 8. 1. 1943 u vezi sa velikom akcijom na Velikom Vrhu:

Gubici bandita: 68 mrtvih i 1 zarobljen. Sopstveni gubici: policija 16 mrtvih i 15 ranjenih, vojska 1 mrtav i 2 ranjena, vermanšaft 2 mrtva i 3 ranjena. Od zaplenjenog oružja dosad je izbrojano 4 laka mitraljeza, 1 automat, 50 pušaka, više revolvera, više hiljada metaka municije, ručne bombe itd.

/

Po naređenju
potpisao Blank
kapetan

Za tačnost

Fischer s.r.

narednik-vodnik zašt. pol. u rezervi

(3 parafa rukom)

Zandarmeriska stanica Lukovica
Srez Kamnik. Koruška
Stiglo 19. 1. 43.
Del. br. 10 Pril.

ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMACKIH RUKOVODILACA, ODRŽANE 11 JANUARA 1943 GOD.
KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE
DR MÜLLER-HACCIUSA PO PITANJU UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

RA/A-405-Dr Pichler-Schwab.

POVERLJIVO
Maribor, 11 januar 1943

Zapisnik

Predmet: Štabna konferencija 11. 1. 1943 u 8 časova.

Pretsedava: Pretsednik pokrajin, vlade Dr. Müller-Haccius

Od ustanove: Dr Rudolf Pichler.

Pretsednik pokraj, vlade otvara prvu štabnu konferenciju u novoj godini ukazavši ukratko na to da moramo stalno imati u vidu opštu povezanost celokupne svetske politike i da se prema tome u nastupajućoj godini pred nas postavlja potreba još većih npora. Dalja pozivanja u vojnu službu u Oružanoj sili imaće za posledicu još veće ograničenje radne snage. Stoga se otsad pri svakom zadatku koji se postavlja mora razmisljati o tome da li će se imati na raspoloženju potrebno ljudstvo. Načelno se mora odustati od preduzimanja onih mera koje služe jedino za poboljšanje administracije, ili drugih uređenja, i ne samo to, nego će biti potrebno razmisliti još i o tome da li će se morati ponovo staviti van snage i one mere koje su u tom smislu već ranije preduzete. U pogledu stanja u Donj. Štajerskoj zabeležen je naročiti uspeh. 8. 1. 1943 uništена je banda na Pohorju. Od juna 1941 do 7. 1. 1943 streljano je u borbi ukupno 163 bandita. A samo 8. 1. 1943 ubijeno je najmanje 65 bandita.

Izveštaj o stanju:

Komandant policije bezbednosti major Sager: Iz sigurnih podataka policije bezbednosti doznalo se da je banda na Pohorju kod takozvane kneževske lovačke kuće, oko 7 do 8 sati udaljene od podnožja Pohorja, izgradila i posela položaje. Stoga su se ovi položaji morali okružiti iednim velikim opkoljavajućim krugom. Planom je bilo predviđeno da se trupe još u

¹ Kopija originala nalazi se u Državnoj arhivi u Mariboru.

toku noći dovedu na svoje polazne položaje s tim da na istima budu u 6,30 čas. ujutro. U 9 čas. moralo se izbiti na liniju užeg opkoljavajućeg kruga. U 9 čas. oko ovog širokog područja stvarno je već bio obrazovan pravi streljački stroj. U 11 čas. bila je zauzeta još uža linija i u 11,45 čas. došlo je do prvog sukoba sa bandom, kojom prilikom je četa zaštitne policije pod komandom kapetana Jungbauera imala odmah u početku 4 mrtva i 5 ranjenih, pogodenih od strelaca koji su gadali sa drveća. U daljem toku nastupanja formacije policije za pore-dak, jednog polubataljona Oružane sile i jednog polubataljona vermanšafta, sudarile su se sa protivničkom jedinicom koju je predvodio lično savezni voda. Time je banda bila potpuno okružena. Zarobljen je jedan bandit. Najmanje 65 do 68 bandita ubijeno je u borbi, među njima i 6 žena. Ovaj uspeh postignut je drugarskom saradnjom triju formacija. Sopstveni gubici od 19 ljudi, ma koliko bili bolni, neznatni su u сразмери sa uspehom. Pretsednik pokrajinske vlade odaje poštu palim drugovima u ovoj borbi, čija sahrana će se obaviti 11. 1. 1943 u Celju.²

Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti u Donj. Štajerskoj unterstrumfirer Mack. Posle uništenja bande u Ptuju, voda bande Osojnik krstario je ovim kraiem i radio na tome da u okolini Ptuja obrazuje novu bandu. Izvršio je razna nasilja. 29. 12. 1942 uspeло је да се Osojnik opcoli u jednoj kući i, пошто је покушао да пружи отпор, стreljan је.³ Uostalom, ни за време Božića i Nove godine banda nije mirovala. 22. 12. 1942 izvršila је велики препад на Smartnom na Pohorju. Potom је 28. 12. 1942 ubijen rejonski voda Štajerskog otadžbinskog saveza u Preboldu. Iz Galeneka одведен је у шуму један vinogradarski radnik. Komandant polic, bezbed. i službe bezbed. моли да се регулише издавање чланске карте држављанима под немачком заштитом. Уредба по овоме пitanju већ је издата. Ona ће се objaviti у нarednom službenom listu.

Državljeni pod nemackom zaštitom pravilom neće imati nikakvu drugu zvaničnu ispravu. Pretsednik pokrajin, vlade saopštava, da će pitanje o postupku sa državljanima pod nemackom zaštitom biti uskoro rešeno odlukama šefa civil, uprave. Sva pitanja biće konačno obuhvaćena i rešena.

⁴

Za tačnost
Schwab s.r.

Potpisao dr Pichler

¹ Vidi dok. br. 117, 114 i 110

^a Vidi dok. br. 108

['] Kraj dokumenta je izostavljen zbog nevažnosti.

**IZVEŠTAJ PRETSEDNIKA OPŠTINE OPLOTNICA OD 13
JANUARA 1943 GOD. POKRAJINSKOM SAVETNIKU
SREZA MARIBOR O UNIŠTENJU POHORSKOG BATA-
LJONA¹**

Zavesti u delovodnik

Sadržaj:

13 januar 1943

**Velika akcija žandarmerije,
zaštitne policije, vojske
i vermanšafta protiv bandita
i oružana borba sa njima
8 januara 1943**

**Zemaljskom savetniku sreza Maribor
lično**

u Mariboru

Parkgasse 1

Osmog januara 1943 ujutro akcija protiv bandita počela je jednim delom sa područja opštine Oplotnica. Iz pouzdanog izvora utvrđeno je da su naše za akciju odredene boračke snage 8. 1. 1943 u 11,45 čas. severozap. od Osankree stupile u dodir sa neprijateljem i da se ubrzo posle toga razvila žestoka vatrena borba. Ova borba trajala je oko dva i po časa i pri tome je uspelo da se banditska grupa u jačini od 70 lica zaokruži i skoro potpuno uništi. Do sada je utvrđeno 69 mrtvih, među kojima i 10 naoružanih žena. Samo je jedan jedini bandit zarobljen. Ova borba prouzrokovala je i na našoj strani veće gubitke koje su nam delimično naneli strelni postavljeni na drveću, i, ukoliko je meni poznato, 13 naših mrtvih do neto je u Oplotnicu, odakle ih je motorizovana žandarmerija prenela u Celje. Da li je na našoj strani bilo još mrtvih, do sada nisam mogao utvrditi. Izgleda da je u borbi sem toga još 15 naših boraca bilo ranjeno. Nisam u mogućnosti da utvrdim tačan broj ranjenih. Zbog toga

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobodenja u Ljubljani.

dostavljam samo kopiju imena poginulih naših boraca koju sam primio od žand. stanice.²

Mesto gde je vodena borba nalazi se 12 km severno od Oplotnice. Borba se odigrala nedaleko od opštinske granice na talasastom i gustom šumom pokrivenom zemljишtu na visini od oko 1000 m. Zemljишte je bilo do krajnosti ne-pregledno i za odbranu bandita naročito podesno, što je i bio uzrok da smo pretrpeli veće gubitke. Banditi su se borili do krajnosti uporno, što se dokazuje i time da se na poprištu borbe po završetku iste jedva po koje stablo moglo pronaći a da nije bilo pogodeno puščanim zrnima. Banditi su u svome logoru bili potpuno iznenadno napadnuti, međutim, oni su za svoju odbranu ipak iskoristili 26 za borbu uredenih skloništa. Skloništa, doduše, još nisu bila potpuno izgrađena, ali su zato bila dobro postavljena a isto tako i dobro maskirana. Ovi improvizovani drveni bunkeri bili su oko 80 cm ukopani u zemlju i imali su neobično jak zid i krov od oblica, debljine takođe oko 80 cm. Borbeni položaj bio je vešto zaštićen 1 maskiran na taj način što su na zemljani nasip bile posadene šumske biljke i što je isti bio pokriven snegom koji je pao pre više od nedelju dana. Trasa logora imala je izgled ježa. Sem toga oko logora bili su podignuti primitivni streljački zakloni za klečećeg strelca. Logor je imao oblik kvadrata i zauzimao je oko hektar površine. U logoru i oko njega stabla su bila posećena. Drvo je iskorisćeno za izgradnju logora, a prilikom seće ostavljeni su panjevi visine oko 60 cm, koji su stielcima pri odbrani služili u izvesnoj meri kao zaklon, a za napadača su pre-stavljali prepreku.

Prema saslušanju ovde ie bila u pitanju ruška banda.

Nekoliko meštana iz opštine, koji su prilikom ranijeg banditskog napada od 24. 10. 1942 bili u neposrednoj vezi sa banditima, konstatovali su, po osmotrenju mrtvih bandita, da je to »ona ista banditska grupa koja je gore navedenog datuma izvršila upad u mesto, zapalila opštinsku zgradu i digla u vazduh rudnik granita. Među mrtvima banditima otkriven je takođe i »Pohorski kralj«, koji su mu nadimak dali ovdašnji ljudi, po imenu Sarh. kao i nje-gova dva mlada sina. Isto tako, među ubijenima nalazi se i neki od bandita nazvani »doktor«, koji je pri upadu u

² Imena poginulih žandarma i policajaca su izostavljena jer su istovetna sa imenima koje navodi dok. br. 114.

Alter von 23 - 32 Jahren hatten. Lediglich der Bandit Schareck war ca. 50 Jahre alt.

Im Einvernehmen mit der Gestapo veranlasste ich am 10. Januar 1943 mittels Schlitten die Abfuhr von 65 toten Banditen von Kampfort nach Hagen und die weitere Überstellung nach Marburg. Die restlichen 4 Toten wurden erst gestern gefunden. Der Abtransport derselben vom Gebirge erfolgt heute.

Bemerkenswert wäre noch, dass man im Banditenlager alltägliche Vorrat und Unrat an geraubten Sachen, wie Geschirr, Kleider, Lebensmittel, Überreste von geschlachteten Haustieren etc., vorfand. Dieses Material wurde zum grössten Teile durch die Gestapo resp. Gendarmerie inkl. Waffen und Munition sichergestellt.

Politisch gesehen, gzwamm ich nach Abschluss dieser Aktion folgendes Bild: Die Bevölkerung war zweifelschne von der unerwarteten Aktion überrascht. Ebenso überrascht waren sie vom Gelingen dieses Vorhabens. Der einwandfrei deutschgesinnte Teil der Bewohner begrüßte den Erfolg. Die Stimmung war in ihnen daher gefestigt und zuversichtlich. Während die Andersgesinnten und die Abwertenden sich zuschwiegen und nur unter sich dieses Kampfunternehmen besprachen. Immerhin war ihre Einstellung uns Einsatzkräften gegenüber mehr als zurückhaltend und so reserviert, dass man ihnen die absolut feindliche Haltung kaum anmerken konnte. Zwei Auffassungen herrschten in ihnen vor: die eine ist die, dass sie insoferne ruhiger schlafen können, weil sie nicht mehr Gefahr laufen, ihre Nutztiere und Lebensmittel aus Selbstbehaltungsgründen loszuwerden, in der anderen aber ist es ihnen um die Kumpaten leid, weil sie sich doch noch ideenmäßig mit ihnen verbunden fühlten.

Der Bürgermeister,

R. Dr. L. W. J.

den 13. Januar 1943

Betrifft: Großstreife der Gendarmerie, Schupo,
Wehrmacht und Wehrmannschaft gegen
und Feuerkampf mit den Banditen
am 8. Januar 1943.

Einschlagsort:

An den
Landrat des Kreises Marburg(Drau)
zur eigenhändigen Eröffnung
in Marburg (Drau)
Parkgasse 1

Am Morgen des 8.Januar 1943 begann die Teilaktion vom Gemeindebereich Hagen aus gegen die Banditen. Aus zuverlässiger Quelle wurde festgestellt, dass unsere zum Einsatz gebrachten Streitkräfte um 11.45 Uhr des 8.1.43 nordwestlich Osojanica Feindfühlung bekamen und in kurzer Folge darauf sich ein heftiges Feuergefecht entwickelte. Dieser Kampf währte rund 2 1/2 Stunden und dabei gelang es, die Banditengruppe in der Stärke von 70 Kämpfen einzuschließen und fast gänzlich zu vernichten. Bis nun wurden 69 Tote gezählt, darunter befanden sich 10 Flintenweiber.

Lediglich nur ein Bandit wurde gefangen genommen. Dieser Kampf erforderte auch von uns unserer Seite Verluste, zum Teil auch verursacht durch die Raumschüsse, und wurden meines Wissens 13 Tote nach Hagen gebracht und dann von der motorisierten Gendarmerie nach Cilli überführt. Ob noch weitere Tote von unserer Seite zu beklagen sind, konnte ich bisher nicht feststellen. Im Kampf dürften außerdem noch 15 Mann verwundet worden sein. Die genaue Zahl der Verwundeten festzustellen, bin ich nicht in der Lage. Ich übermittel demnach gleich lautend die Gefallenenliste der Einsatzkräfte, die der Gendarmerieboten mir übermittelte.

Johann Sehrl, Wachtmeist.d.Gendarmerie,
Johann Wodeb, Hilfspolizist,
Johann Scharathammer, Wacht.d.Gendarmerie,
Ernst Bresnik, Hilfspolizist,
Karl Puska, Wachtmeist.d.Schupo,
Franz Ramschek, Hilfspolizist,
Grazer, Vorname unbekannt, Wachtmeist.d.Schupo
Alois Lassehofer, Wachtmeist.d.Gend.
Josef Leitner, Rottmeist.d.Schupo
Wilhelm Zahler, Rottmeist.d.Schupo

b.w.a

rudnik granita radnicima održao komunistički govor. Među mrtvima bio je takođe i neki bandit, neobično visoka rasta za koga se smatra da je stvarni voda bande. Značajna je takođe i konstatacija da su žene-banditi imale prosečno 18—21 godinu, a muški članovi od 23—32 godine. Jedino je bandit Šarh imao oko 50 godina.

U sporazumu sa GestapoDoom preuzeo sam potrebno da se 10 januara 1943 izvrši na sankama prenos 65 mrtvih bandita od mesta borbe do Oplotnice i potom njihovo dalje transportovanje za Maribor. Preostala 4 mrtva pronadena su tek juče. Njihov prenos sa planine izvršće se danas. Moglo bi se kao značajno napomenuti još da je u banditskom logoru nadeno svakovrsnih zaliha od opljačkanih stvari, kao posude, odela, život, namirnice, otpaci od zaklane domaće stoke itd. Ovaj materijal je, uključujući oružje i municiju, najvećim delom prikupio i sklonio Gestapo, odnosno žandarmeriju.

Po završetku ove akcije dobio sam sledeću političku sliku: Stanovništvo je, bez sumrje, bilo iznenadeno ovom neочекivanom akcijom. Isto tako bili su iznenadeni i uspehom ovog poduhvata.

Deo besprekorno pronemačkog stanovništva pozdravio je ovaj uspeh. Pritom je raspoloženje tog dela stanovništva postalo čvrsto i sigurno. Međutim drugi deo stanovništva, antinemački raspoložen, kao i onaj u očekujućem stavu, nije ništa javno govorio već je borbenu akciju pretresao nasamo u četiri oka. Na svaki način, njihov stav prema ovaj našoj akciji bio je više nego uzdržljiv a držanje tako rezervisano da se po njemu njihovo apsolutno neprijateljstvo jedva moglo primetiti. Kod stanovništva preovladaju dva shvatanja: onaj prvi deo je zadovoljan što sad može utoliko mirnije da spava jer nije više izložen opasnosti da prinudno, po cenu života, banditima mora davati svoju domaću stoku i životne namirnice, dok onaj drugi deo pak žali za svojim drugovima jer je sa njima ipak saosećao i idejno bio povezan.

Pretsednik opštine
potpis nečitak

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 14 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 11 DO 14 JANUARA 1943 GODINE¹**

Viši voda SS i policije

A l p e n l a n d

Bled, 14 januara 1943

Zapovednik policije poretnka

— Komandno mesto Bled —

Ic

S i t u a c i j a 14 januara 1943

**(delimično neproverene prijave stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 11. 1. 1943)**

Gorenjska

Protivnik:

10.1.

- a) Od večernjih časova otsutan je 1 vojni obveznik iz *Suhe*, oko 1,5 km ist. od Škofje Loke (1/2 sata). Još nije ustanovljeno da li je u pitanju prinudna regrutacija ili dobrovoljno pristupanje banditima,
- b) U 10.00 časova zahtevalo je 10 naoruž. bandita mleko i krompir od jednog poljoprivrednika u *Breznici*, oko 3 km zap. od Škofje Loke (1 1/2 sat). Oni su skuvali sebi jelo i povukli se, posle otprilike jedan sat, u pravcu Poljanske Doline.

II 1

- c) (J 21.00 čas opljačkalo je 20 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica od jednog posednika u *Srednjoj Vasi*, 4,3 km zap. sev. zap. od Šmartnog v Tuhinju (1 3/4 sata). U 22.00 časa opljačkali su, verovatno ovi isti banditi, goveče jednoin posednici u istom mestu. Pravac povlačenja prema severu.—

U 21.30 časova pojavila su se 20 naoruž. bandita kod jednog poljoprivrednika u *Podstudencu*, 5,6 km sev. ist. od Kamni-

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

ka (1 1/2 sat) i zaklali 2 svinje. Banda se povukla u 24.00 časa u pravcu Gozda.

- d) Oko 20.30 časova opkolio je nepoznati broj naoruž. bandita kuću jednog stanovnika u *Kališama*, oko 2 km sev. zap. od Selca (1 sat) i odvukao njegovog 19-god. sina.— U 21.30 časova nepoznati broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 2 sina jednog posednika u *Lajšama*, 2,5 km sev. zap. od Selca (1 sat).

U 22.00 časa nepoznati broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao sina jednog posednika u *Imenju*, 3,7 km zap. sev. zap. od Moravča (1 1/2 sat). Banda se ovde razdelila u 2 grupe i jedna je otišla u pravcu Moravča, druga u pravcu Lukovice.

- e) U 23.30 časova prošlo je navodno 150 naoruž. bandita kroz *Lajše*, opština Selca. Oni su se kod jednog stanovnika raspitivali za njegovog 18-god. brata, koji se nalazio u poseti svome ocu u bolnici na Golniku. Pravac odlaska Kališe.

11./12.1.

- f) U toku noći opljačkala je jedna naoruž. banda, navodno u jačini od 100 ljudi, tele jednom posedniku u *Srednjoj Vasi*, 4,3 km zap. sev. zap. od Šmartnog v Tuh. Iz jedne kolonijalne radnje u istom mestu opljačkala je, sigurno ta ista banda, razne životne namirnice i potrošne artikle. Pravac odlaska sever.
- g) Između 22.00 i 3.00 časa nepoznati broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 2 sina dvojice posednika iz *Gradišca*, 1 km jugoist. od Lukovice (1/4 sata) i *Trnjave*. 1,7 km ist. sev. ist. od Lukovice (1/2 sata).
- h) U 22.00 časa pojavila se kod jednog seljaka na *Zirovskom Vrhu* pri *Sv. Urbanu*, oko 3,5 km juž. od Gorenje Vasi u Polj. Dolini (1 3/4 sata), naoruž. banda u jačini od oko 100 ljudi, u ogrtačima za sneg, i prenoćila na njegovom imanju. Banda je

otišla 12. 1. 43 ujutru u pravcu Žirovskog Vrha pri Sv. Antonu.

12.1.

i) U 19.30 časova opljačkala je jedna naoruž. banda navodno u jačini od 80—100 ljudi 1 tele, 1 svinju, razne životne namirnice i kuhinjsko posude od jednog posednika u Rovtama, 4,5 km jugo. jugoist. od Selca (2 sata). Po dvočasovnom boravku banda se povukla u pravcu Poljanske Doline. U 21.00 čas oko 30 naoruž. bandita opljačkalo je vola jednom posedniku u Češnjicama, 1 km juž. od Moravča (1/4 sata).

j) U 9.00 časova 4 naoružana bandita prisilno su regrutovala sina jednog posednika u Brdu, 4 km jugoistoč. od Domžala (1 1/2 sat). Pravac odlaska Oklo.

U 21.00 čas banditi su regrutovali 1 vojnog obveznika iz Spodnjeg Hotiča, 3,5 km ist. jugoistoč. od Kiesnica (1 1/4 sata).

U 21.10 časova nepoznati broj naoruž. bandita odveo je jednog 26 god. mehaničara sa stanom u Mengešu. Osim toga banditi su pretili čerci jednog prevoznika u istom mestu odvođenjem ili otsecanjem kose u slučaju da se i dalje bude družila sa Nemcima.

Jedan 19 god. mladić iz Nove Vasi kod Žiri (20 minuta), otsutan od večernjih časova. Verovatno prinudno regrutovan od strane bandita.

k) U 6.00 časova viđena su 3 bandita između Hotiča i Bitiča, oko 3 km ist. od Kresnica (1 1/4 sata).

Jedan od mladića za koga je u izveštaju o situaciji od 11. 1. 1943 pod n)javljeno da je odveden kod Loga, pobegao od bandita i vratio se nazad. U 13.00 časova banditi su pretresali kuću roditelja pobeglog u Podblici, 4 km sev. od Selca (1 1/2 sat). Pravac odlaska Jelovica.

12./13.1.

1) Nepoznati broj naoruž. bandita opljačkao je svinju jednom obućaru u Rudnom, oko 3 km sev. sev. ist. od Železniki (1 1/4 sata).

Der Höhere H- und Polizeiführer
Alpenland
Befehlshaber der Ordnungspolizei
- Befehlsstelle Veldes -
Ic

Veldes, den 14. Januar 1943.

L a g e am 14. Januar 1943

(zum Teil ungeprüfte Meldungen von Einwohnern und V-Leuten)
(letzte Lagemeldung vom 11.1.1943).

Oberkraint Gegner:

- 10.1. a) Seit den Abendstunden ist 1 Wehrdienstpflichtiger aus Zauchen, etwa 1,5 km ostw. Lank a.d.Z. (1 1/2 Std.), abgängig. Ob Zwangskreutierung oder freiwilliger Übertritt zu den Banditen vorliegt, konnte noch nicht festgestellt werden.
b) Um 10.00 Uhr verlangten 10 bew. Banditen bei einem Landwirt in Breznica, etwa 5 km westl. Lank a.d.Z. (1 1/2 Std.), Milch und Kartoffeln. Sie kochten sich Essen und zogen nach ungefähr einstündigem Aufenthalt in Richtung Pöllander Tal ab.
- 11.1. c) Um 21.00 Uhr raubten 20 bew. Banditen einem Besitzer in Mitterdorf, 4,3 km westnordwestl. St. Martin i.T. (1 1/2 Std.), eine kleinere Menge Lebensmittel. Um 22.00 Uhr raubten vermutlich die gleichen Banditen einer Besitzerin im selben Ort i. Junggrind. Abzugsrichtung gegen Norden. - Um 21.30 Uhr erschienen bei einem Landwirt in Podstudenec, 5,6 km nordostw. Stein (1 1/2 Std.), 20 bew. Banditen und schlachteten 2 Schweine. Die Bande zog um 24.00 Uhr in Richtung Goisld ab.
d) Gegen 20.30 Uhr umstellte eine unbekannte Anzahl bew. Banditen das Haus eines Einwohners in Kalische, etwa 2 km westnordwestl. Selzach (1 Std.), und verschleppte den 19jähr. Sohn. - Um 21.30 Uhr wurden 2 SWhne eines Besitzers in Laibé, 2,5 km nordnordwestl. Selzach (1 Std.), von einer unbekannten Anzahl bew. Banditen zwangsrekrutiert. Bande teilte sich hier in 2 Gruppen, und zwar zog eine in Richtung Morautsch, die andere in Richtung Lukowitz ab.
e) Um 23.30 Uhr zogen angeblich 150 bew. Banditen durch Laibé, Gemeinde Selzach. Sie fragten bei einer Einwohnerin nach deren 18jähr. Bruder, der bei seinem Vater im Krankenhaus Gallenfels zu Besuch weilte. Abzugsrichtung Kalische.
11./12.1. f) In der Nacht raubte eine angeblich 100 Mann starke bew. Bande einem Besitzer in Mitterdorf, 4,3 km westnordwestl. St. Martin i.T., 1 Kalb. Aus einem Lebens-

- m) U toku noći prišao je dobrovoljno banditima mesarski kalfa iz *Mengeša* (vojni obveznik).
- n) U 18.30 časova opljačkalo je 5 naoruž. bandita životne namirnice i piće bratu žene, za koju je nižejavljeno da je ubijena u *Zavrhu*, oko 2 km sev. zap. od Smartnog pod Sm. Gorom (3/4 sata). Pravac povlačenja Skaručna.
- o) U 20.15 časova nepoznata lica ubila su u *Vikrčama* (oko 2,5 km jugoist. od Medveda — 3/4 sata) jednu ženu u njenoj kućinji.
- p) U 19.00 časova oko 15 naoruž. bandita odveli su sina jednog posednika u *Rovtama*, opština Selca. U 19.00 časova 4 naoruž. bandita prinudno su regrutovala 3 mladića iz Lipe, 3,4 km sev. zap. od Blagovice (2 sata).

U 19.00 časova više naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog posednika iz *Kompolja*, 1,5 km sev. zap. od Krasnje (20 minuta).

Oko 19.45 časova oko 12—15 bandita odveli su sina jednog gostioničara iz *Spod. Ribča*, oko 1 km zap. od Kresnica (20 minuta).—

Oko 20.15 časova naoruž. banditi odveli su sina jednog poljoprivrednika iz Žiri. Između 20.00 i 20.30 časova banditi su prinudno regrutovali sina jednog seljaka iz *Martinjeg Vrha*, oko 3 km juž. od Železniki (1 1/2 sat). Banditi su se povukli u sev. ist. pravcu.

Između 20.00 i 23.00 časa više naoruž. bandita prinudno su regrutovali 5 vojnih obveznika — mladića iz *Kamnjeg*, 2,8 km zap. od Boh. Bistrice (50 minuta) i iz *Savice*, 2,4 km zap. od Boh. Bistrice (3/4 sata). Jedan mladić iz *Broda*, 2 km zap. od Boh. Bistrice (40 minuta), izbegao je prinudnu regrutaciju samo zato što je imao povredu na ruci.

Oko 21.00 čas 2 naoruž. bandita prinudno su regrutovala sina jednog poljoprivrednika iz Zirovskog Vrha, oko 4 km ist. od Žiri (2 sata).

Oko 21.30 časova više naoruž. bandita prinudno su regrutovali sina jednog posednika u Lukovici. Oko 22.00 časa više naoruž. bandita odveli su sina jednog posednika u Korenu, 13 km sev. zap. od Krašnje (20 minuta).

U 22.00 časa 2 naoruž. bandita prinudno su regrutovali 2 sina jednog siromašnog seljaka u Javorju, oko 4,5 km sev. od Poljana.

U 23.00 časa banditi su prinudno regrutovali sina jednog posednika u Imenju, 3,7 km zap. sev. zap. od Moravča.

Nestao je sin jednog posednika iz Zgoranje Luše, 4,7 km jugoist. od Selca (2 1/2 sata). Sumnja se da su ga odveli banditi. Od večernjih časova nestala su 4 mladića iz Nove Vasi, kod Žiri (20 minuta), od kojih je 3 trebalo 14. 1. 1943 da stupe u radnu službu Raiha. Pretpostavlja se da su se dobровoljno priključili banditima.

- q) U 16.30 časova pojavilo se 6 naoruž. bandita kod jednog posednika u Kandršama, 2,2 km sev. Vača (1 sat) koji su tamo skuvali sebi jelo. U 18.00 časova otišli su u pravcu Kandrsa.
- r) Oko 1.00 čas opljačkalo je otprilike 10 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica od jedne posednice u Kržišču, 3,5 km sev. sev. zap. od Kamnika (25 minuta). Oni su se raspitivali o mladićima koji su potvrđeni od strane oružane sile i izjavili da će u najskorije vreme izvući 600 ovih mladića.
- s) Oko 3.00 časa banditi su prinudno regrutovali jednog mladića iz Vira, 1,7 km sev. ist. od Domžala (1/2 sata). U 4.00 časa 3 naoruž. bandita prinudno su regrutovala 1 obveznika iz Ržiča, oko 2,5 km jugoist. od Vača (1 sat).

14.1.

- t) Oko 10.00 časova obaveštajci su videli oko 50 naoruž. bandita, južno od Gozda, oko 5 km sev. ist. od Kamnika. Verovatno se u ovoj oblasti nalazi neki banditski logor. U 15.30 časova raspitivala su se 2 bandita, u cokulama i ogrtičima za sneg — verovatno kuriri u *Slopniku*, 3 km sev. sev. zap. od Motnika (1 3/4 sata) za najbliži put u Donju Štajersku.

Sopstvena delatnost:

Uz a) do t): odaslane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

Dopuna izveštaja o situaciji od 8. 1. 1943 — okršaj protiv bande »Ludvik«: zaročljena su još 2 bandita.²

Ujutru 14. 1. 1943 udarile su snage II i III bat. 19 pol. puka u jednom potoku sev. od Srednje Vasi, oko 2 km zap. sev. zap. od Poljana na jednu jaču bandu, koja se bila ukopala u bunkeru koji je sama napravila. U oružanom sukobu ubijena su 3 bandita, među njima banditski voda »Fazan«,³ 2 bandita zaročljena. Zaplenjeno 2 puške, pisača mašina, aparat za umnožavanje itd. Sopstveni gubici: 1 ranjen.⁴

14. 1. 1943 u 18.15 časova udarila je jedna patrola carinske granične straže, 350 m sev. od kote 657, na samom putu Grabče — Topol (oko 7,5 km zap. od Št. Vida nad Ljublj), na nepoznati broj naoruž. bandita. Da li su pri vatrenom okršaju, koji je potom usledio, banditi oretrpeli gubitke, nije se moglo utvrditi zbog pomrčine i sve jačeg snega. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Preduzeto je gonjenje ove bande, koja je verovatno prešla sa ital. teritorije.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 11.1 u) Oko 10.00 časova 6 naoruž. bandita opljačkali su životne namirnice i duvan-

² Vidi dok. br. 111

³ Stane Stare

* Vidi dok. br. 124

ske proizvode od jednog posednika u blizini Jurkloštera, 5,7 km zap. jugozap. od Planine.

- v) U 20.00 časova zahtevala su 4 naoruž. bandita životne namirnice od jednog posednika u Graškoj Gori, oko 7 km juž. od Smartina (3 sata).
- w) Oko 4.00 časa otprilike 15 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice u Marija Reka, 4,2 km jugozap. od Prebolda (2 1/2 sata).

12.1.

Između 19.30 i 21.30 časa 7 odn. 8 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice kod 2 posednika u St. Vidu, oko 4 km jugozap. od Raz. Valdeka (2 sata). —

8 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice i duvanske proizvode u Lokavcu, 5,7 km sev. ist. Radeča (3 1/2 sata).

- x) Oko 17.30 časova 3 naoruž. bandita prinudila su trgovca drvetom iz Zagorja u Kandšama, 2,2 km sev. od Vača (1 sat), da se legitimise.

13.1.

- y) U 0.30 časova opljačkalo je 12 naoruž. bandita, među njima i 1 žena, životne namirnice i potrošnu robu u Senflorijanu, oko 2,5 km južno, jugoist. od Raz. Valdeka (1 sat).

U 4.00 časa opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice od 2 posednika u Sv. Magdaleni, oko 2,5 km jugoist. od Prebolda (1 sat).

Dopuna:

7.1.

- z) U 22.45 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice u Zlaboru, 2,2 km ist. jugoist. od Rečice (3/4 sata). Oko 20.00 časova primećena su u Spod. Rečici, oko 1 km jugoist. od Rečice (1/4 sata), 4 naoruž. bandita. 7 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice kod 3 posednika u Tmavi, 3,2 km sev. zap. od Prebolda (1 sat).

Sopstvena delatnost:

Uz u) do z): angažovane patrole žandarmerije, zaštitne policije, odn. zemaljske straže.

**Zast.
potpisao Blank
kapetan**

Za tačnost

F i s c h e r s.r.

narednik-vodnik zašt. pol. u rezervi

BR. 121

ZAPOVEST DRUGOG BATALJONA DEVETNAESTOG POLICISKOG PUKA OD 14 JANUARA 1943 GOD. ZA AKCIJU PROTIV PARTIZANA NA VOVARU¹

**H. bat. 19 polic, puka
1 a — 5171 b/43**

Lesce, 14. 1. 1943

Zapovest za akciju br. 4

1). Neprijatelj

14. 1. 1943 u jutarnjim časovima primećeno je 40 bandita na Vovaru (kota 941), 4 km severoistočno od Kamnika.

Verovatno se tamo nalazi njihov logor.

Zadatak

15. 1. 1943 treba bandu iznenaditi i uništiti.²

a) Na osnovu zapovesti rukovodioca akcije podređene su mi za ovu sledeće snage:

11 četa 19 polic, puka,

Ceta plan. lovaca Alpenland,

2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland,

3 žand. rez. četa (mot.) Alpenland,

181 planinska četa za vezu,

sa 1 radiogrupom i 2 poljske radiostanice,

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
Vidi dok. br. 124

b) Moraju biti spremne:

Podotsek I: 5 četa 19 polic, puka sa podređenim vodom čete plan. lovaca Alpenland:

Desna granica: Crkva Gozd — jugoistočno kolskim putem — istočna ivica Laze — kolski put do vrha sa raspećem leva granica.

Podotsek II: 3 žand. rez. četa (mot.) Alpenland.

Desna granica: Kraj leve granice podotseka I — preko kote 843 — raspeće na severozapadnoj ivici Brišče — do jugoistočne ivice Tučne, leva granica.

Podotsek III: 2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland.

Desna granica: Kraj leve granice podotseka II. Kolskim putem istočno od osamljenog mlina — istočna ivica Vodica — prema koti 740 — do kolskog puta (isključno), leva granica.

Podotsek IV: 7 četa 19 polic. puka.

Desna granica: priključak na 2 žand. rez. četu (mot.) Alpenland — prema istoku kolskim putem do raspeća, južno od »C« od Crna isključno, leva granica.

Podotsek V: 6 četa 19 polic, puka

Desna granica: Kraj leve granice 7 čete 19 polic. puka.

Leva granica: Kraj desne granice 5 čete 19 polic. puka.

Podotsek VI: 11 četa 19 polic. puka.

do kraja pripreme 5 i 7 četa 19 polic, puka zatvaraju položaje od mosta severistočno od kote 501 do visine raspeća južno od »j« od Zagarjevo zatim dolazi ka Štabu kao bat. rezerva (čekati naređenje).

c) Na osnovu zapovesti izvršiće napad:

5 četa 19 polic, puka prema zapadu,

6 i 7 četa 19 polic, puka prema jugu u širokom frontu na kotu 941.

3 žand. rez. četa (mot.) Alpenland i

2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland

- 2 -

Unterabschnitt IV:

7./Pol.19.

Rechte Grenze: Anschluß an Gend.-Res.
Komp. (mot.) Kiponland 2 - im Verlauf
des Karrenweges in ostwärtiger Richtung
bis Kreuz südlich "G" von Crna u. nachl.,
gleich linke Grenze.

Unterabschnitt V:

6./Pol.19.

Rechte Grenze: gleich linke Grenze der
7./Pol.19.
Linke Grenze: gleich rechte Grenze der
5./Pol.19.

Unterabschnitt VI:

11./Pol.19.

sperrt bis zur Beendigung der Bereit-
stellung der 5./Pol.19 und 7./Pol.19
von Br. o. nordostwärts Punkt 501 bis
in Höhe Kreuz südlich "j" in
Zugorjevo und tritt dann in die Reser-
ve zum Stab. (Befehl abwarten).

c) Zu greifen an auf Befehl:

5./Pol.19 in westlicher Richtung,
6. und 7./Pol.19 in südlicher Richtung,
in breiter Front auf Punkt 941.

Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 3 und
Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 2

zurückhaltend unter gleichzeitiger Schwenkung des
rechten Flügels der Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 3 und
des linken Flügels der Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 2,
entsprechend dem Vorgehen der Anschlußkompanien.

d) Bereitstellung zum Angriff:

der Unterabschnitte I, II, III und VI muß am 15.1.1943,
6.30 Uhr und

der Unterabschnitte IV und V am 15.1.1943 um 7.15 Uhr
(des 15.1.1943) beendet sein und ist mir zu melden.

e) Anmarsch in die Bereitstellungsräume:

5./Pol.19 über Hrib,
Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 3 über Oberfeld,
Punkt 475, Punkt 462,
Gend.Res.Komp. (mot.) Alpenland 2 über Neul. Olsayek-
Latsekna,

7./Pol.19 über St. hovica - Brezje,
6./Pol.19 über Bildatoek sđil. "j" von Zugorjevo.

f)

najpre zatvaraju položaje a istovremeno odgovarajući napredovanju susednih četa okreće 3 žand. rez. četa (mot.) Alpenland na desno, 2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland na levo krilo.

d) *Priprema za napad:*

treba da je kod I, II, i VI podotseka završena 15. 1. 1943 u 6.30 čas i kod podotseka IV i V 15. 1. 1943 u 7.15 časova i o tome me obavestiti.

e) *Dolazak na polazne položaje:*

5 četa 19 polic, puka preko Hrib,
3 žand. rez. četa (mot.) Alpenland preko Vrhopolja kota 475, kota 462,
2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland preko Nevlja — Uševk, Tučna,
7 četa 19 polic, puka preko Stahovice — Brezje
6 četa 19 polic, puka preko raspeća južno od »j« od Zagarjevo.

f) *Dovoz snaga (bez svetla):*

Podotsek I, II i III do mosta kod severoistočnog izlaska Kamnika.

Podotsek IV, V i VI do Stahovice.

3.) *Vod minobacača sa tri teška bacača treba da se javi kod bat. adutanta u Kamniku.*

4.) *Sredstva za rezervu:*

a) Po 1 radiogrpu voda za vezu II bat. 19 polic, puka za štab, 5 i 7 četi 19 polic, puka i 3 žand. rez. četi (mot.) Alpenland.
1 radiogrpu 181 plan. čete za vezu 2 žand. rez. četi (mot.) Alpenland (telefonski).

b) Po 2 poljske stanice C voda za vezu II bat. 19 polic, puka za 5 i 6 četu polic. puka.
2 poljske stanice C 181 plan. čete za vezu za 7 četu 19 polic. puka.

c) *Svetlosni znaci*

beli = ovde smo mi

crveni = imam dodir sa neprijateljem

zeleni = zbor

5) *Snabdevanje*

Izdati suvu hranu za 1 dan.

6) *Odeća:*

Šinjel, vindjaka, maskirni ogrtač.

- 7) Previjalište za jedinice i sabirno mesto za zarobljenike biće u Zagarjevu, štitlće ga grupa iz rezerve.
- 8) Motorna vozila u Kamniku. Oficir za motorna vozila preuzeće zaštitu sa vlastitim snagama.
- 9) Rezerva: 11 četa 19 polic, puka posle završenog zatvaranja ka štabu.
- 10) Zborno mesto po završetku akcije: Kamnik.
- 11) Komandno mesto bat.: Od 7 sati (15.1. 1943) u Zagarjevo. Pri nastavku akcije u Gozdu.

Za tačnost
Siering
potporučnik zaštitne policije
1 bat. ađutant

Raspodela:

Stab	—	—	—	—	—	—	—	—	2
San. stanica	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vod za vezu	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vod minobacača	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Odred motornih vozila	—	—	—	—	—	—	—	—	1
5 četa 19 polic, puka	—	—	—	—	—	—	—	—	1
6 četa 19 polic, puka	—	—	—	—	—	—	—	—	1
7 četa 19 polic, puka	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2 žand. rez. četa (mot.) Alpenland	—	—	—	—	—	—	—	—	1
3 žand. rez četa (mot.) Alpenland	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Polic, četa plan. lovaca Alpenland	—	—	—	—	—	—	—	—	1
11 četa 19 polic, puka	—	—	—	—	—	—	—	—	1
181 plan. četa za vezu	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Na znanje

Zapovednik policije poretku									
Komandno mesto Bled	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Komandant žand. i rukovodilac									
akcije u Gorenjskoj	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Služba bezbednosti Kamnik	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Služba bezbednosti Radovljica	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Komandant žand. sreza Kamnik	—	—	—	—	•	—	—	—	1
Komandant žand. sreza Radovljica	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Zandarmeriski okrug Radovljica

.Stiglo 15. 1. 1943

Del. br. V. 2. Prilog —

Daseböck

jZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALFI« OD 17 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA ŠT. VID PRI STiCNI¹

**KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI«
Odeljenje Štaba — Operativni otsek**

Br. 203 op. prot.

V.P. 100, 17 januar 1943/XXI

*Predmet: Izveštaj o napadu
komunističkih bandita na garnizon
St. Vid pri Stični*

KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Operativno odeljenje

Vojna pošta 46

Na osnovu vesti primljenih od obaveštajaca, proizlazi da su na dan 13-og tek. oko 23 časa formacije kom. bandita, dolazeći iz zone Temenica (ZI-DE), Moravče (ZP-DE), zauzele sledeći raspored:

- 1) — Opkolile naselje St. Vid;
- 2) — Opkolile kontrolnu stanicu Sv. Rok;
- 3) — Opkolile stanicu St. Vid;
- 4) — Opkolile uporište Sela pri Sv. Pavlu;
- 5) — Rasporedile se duž puta Stična — St. Vid, na kome su presekli tri stuba, izazvavši prekid telefonske linije;
- 6) — Rasporedile se u zoni Radohova Vas, čuvajući prilaze iz ovog poslednjeg mesta;
- 7) — Postavile nekoliko grupa između stanica St. Vid i Radohova Vas, duž pruge.—

Snage koje su angažovali kom. banditi procenjene su ukupno na oko 1200 naoružanih ljudi.—

U 23,30 časova kom. banditi su iznenada otpočeli napad na St. Vid, koji se očitavao sa strane štavionice kože »Lavrič«, gde je 250 kom. bandita uspelo da pod zaštitom mraka prede bodljikavu žicu i zauzme deo zgrade štavionice. Tu im se upor-

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 G — 27).

no suprotstavljalala grupa od 20 vojnika i jednog oficira koji su bili dotrčali na lice mesta. U međuvremenu Komanda garnizona zauzela je predviđeni raspored za odbranu.

Oko 1,30 časova jedinica za odbranu štavionice morala je da se povuče pred brojnom nadmoćnošću i naoružanjem kom. bandita.

Istog časa otvorena je žestoka paljba iz automatskog oružja i pušaka na garnizon pod uglom od 360°.

Grupa kom. bandita, koja je već prodrla u štavionicu, zapalila je zgradu i raštrkala se po selu, držeći se mrtvih uglova u odnosu na položaje našeg oružja — očigledno vođena od strane vrlo iskusnih ljudi — i otvorila vatru na zalede tih položaja. Oko 2,30 časova grupa od pedesetak ljudi uspela je da zaposedne, prelazeći sa obližnje terase, kuću gde je bila radio-stanica za vezu sa Sela pri Sv. Pavlu, savladavši i zarobivši tri artiljeriska poslužioca i onesposobivši aparat koji je bio ostavljen na mestu.

Napad je nastavljen svom žestinom sve do 5 časova, uz hrabro pružanje otpora.—

Kontrolna stanica Sv. Rok takođe je bila snažno napadnuta, ali je napad odlučno odbijen. Na uporište Sela pri Sv. Pavlu ispaljeno je samo nekoliko mitraljeskih rafala.—

Na dan 14-og oko 5,30 časova komunističke formacije bile su oterane iz naselja 'St. Vid pa su se povukle, podelivši se na dve grupe — jača se uputila ka severu (Primskovo), a ostatak prema jugu (Zagorica — Sela pri Sumberku).—

Naši gubici: 4 mrtva 3 ranjena, 3 nestala.—

Naneseni gubici: 16 mrtvih. Neutvrđen je broj ranjenih.—

Ističem odlično držanje trupa garnizona St. Vid, koji je, uprkos kritične situacije, hladnokrvno i uporno pružao otpor, oteravši komunističke bandite.

General
Privremenim komandant Divizije
(Luigi Maggiore Perni)

Za tačnost prepisa
Major načelnik odjeljenja
— C. Mortarotti —

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-
TORI DELLE ALPI« OD 17 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI
JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PAR-
TIZANA NA POLICU¹**

Poverljivo

VRLO HITNO

FONOGRAM

**OD KOMANDE DIVIZIJE »CACCIAATORI DELLE ALPI«
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

201/op. Povodom jučerašnjeg operativnog izveštaja. Garnizon Polica': noćas su kom. banditi snažno napali uporište Polica. Napad, koji je trajao više časova, energično je odbijen. Intervenisala je artiljerija iz Grosuplja. Naneti gubici dosada utvrđeni: 1 mrtav. Mi nismo imali nijedan gubitak. Zaplenjena je jedna puška i municija. U borbi juče popodne istočno od Police (javljamo prethodnim izveštajem) formacija M.V.A.C. imala je jednog mrtvog i dva nestala. Garnizon St. Vid: od 0,45 do 7 časova formacija kom. bandita napala je garnizon St. Vid, uporište Sv. Rok i stanicu St. Vid, koji su pružali energičan otpor, oteravši napadače. Mi nismo imali gubitaka. Još nisu utvrđeni gubici kom. bandita. Sektor Borovnica: LXV haubički divizion vršio je juče od 16,50 do 17 časova vatreno dejstvo na sledeće ciljeve u kvadrantu 1:50.000 M. Pietro; kota 811, Srednji Hrib (CU-TM); kota 1005 — Koren (CU-TN); raskrsnica puteva na koti 515 (CZ-TI). Ispaljeno je 45 hitaca. General Maggiore Perni 10301701

MP. 2

**V i d e o
MAJOR NAČELNIK ŠTABA v. d.
(Giuseppe Dotti)
Dotti**

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobodenja u Ljubljani.

² Dopisano olovkom: »— To je moje saopštenje povodom dnevnog izveštaja.«

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 18 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 14 DO 18 JANUARA 1943 GODINE¹**

**Viši voda SS i policije
A 1 p e n 1 a n d
Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled—
Ic**

Bled, 18 januara 1943

S i t u a c i j a 18 januara 1943

(Poslednji izveštaj o situaciji od 14. 1. 1943)

Gorenjska:

Dok se u oblasti Stola (severno od Jesenica) i na uzvišicama Mežakle i Pokljuke (zap. od Bleda) u poslednje vreme nisu pojavljivale nikakve bande, Jelovica (juž. od Bleda) važi i preko zime kao prostor okupljanja jačih banditskih grupa. Tamo se odvode i najveći broj onih koji su od početka januara 0.g. prinudno regrutovani u okolini Selške Sore.

Na prostoru između obe Sore zadržavaju se banditske grupe u jačini do 30 ljudi. U ovoj oblasti, krajnje severozapadno od Poljana, u jednom samostalno izgrađenom drvenom bunkeru boravio je komandant I grupe Dolomitskog odreda Stane Stare, zvani »Fazan«.- Bunker je bio izgrađen u jednom jarku, vrlo dobro maskiran. Tragovi stopala nisu se mogli otkriti ni po snegu, jer se prilazio jednim potokom. »Fazan« i posada bunkera ubijeni su odnosno pohvatani u oružanom sukobu 14. 1. 1943. U zaplenjenom umnoženom dokumentu od 5. 1. 1943. koji je bio pripremljen za raspodelu banditima, »Fazan« poziva bandite da spreče pozivanje u nemačku oružanu silu i da otpočnu u pojačanoj meri sa prinudnim regrutacijama za bande. Ove prinudne regrutacije treba da, učestalom sabotažama, ubistvima i prepadima pokažu narodu snagu bandita. On dalje poziva da se- prekine prikrivanje i smrzavanje po šumama, već da se zaposednu čitava sela i stalno osiguraju pa-

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
Stane Stare

trolama. Pred nemačkim patrolama ne treba nijedan više da se povlači, već na vest o njihovom približavanju, treba im patrolama zaći sleda u cilju njihovog uništenja. Mesta i logore u slobodnoj prirodi treba tako izabrati, da se preko dana može voditi borba a u toku noći neprimetno povlačiti.

U blizini Lovskog Brda (2 km severozap. od Poljana), protivbanda »Ludvik« uništila je jedan bunker koji su banditi izgradili. Pritom je ubijeno 7 a zarobljeno 6 bandita. Južno od Poljanske Sore do ital. granice ograničena banditska delatnost. Glavna carinska uprava Kranj javila je u noći između 11 i 12. 1. 1943 da oko 100 bandita prolaze preko Zirovskog Vrha. Verovatno banditi sa stare ital. teritorije (Istra) prelaze u zapadni deo Gorenjske između Črne^Prsti (5 km jugozap. od Bohinjske Bistrice) i Žiri.

Na brdskim masivima *Storžiča* i *Košute* nema banditske delatnosti.

Na južnim ograncima *Krvaveča* primećena je poslednjih dana u okolini Šenturške Gore (8 km sev. zap. od Kamnika) mala banditska grupa u jačini od oko 20 ljudi.

Prostor oko *Sv. Mohora*, to jest oblast Škofja Loka — Kranj — Besnica — Selca, važi i dalje kao prolazna oblast.

Oblast jugoist. od Kranja, u dolini između Save i Bistrice, predstavlja prolaznu oblast za banditske grupe. Pritom treba naročito voditi računa o srednjim planinama oko Rasice (5 km severoist. od Št. Vida nad Ljublj.)

Težište celokupnog banditskog pokreta u Gorenjskoj nalazi se i dalje u srezu Kamnik. Severno i južno od Tuhinjske doline operišu više bandi u jačini do 50 ljudi. Okolinu Moravča i Vača uz nemirava jedna jaka banda, koja poslednjih dana, pojačanjima iz Donje Štajerske, treba da je dostigla jačinu od oko 100 ljudi.

Prinudne regrutacije su se povećale, naročito u srezu Kamnik. U vremenu od 1 do 18. 1. 1943 banditi su u Gorenjskoj odveli 196 mladića. Ali, vrlo često ovi su se ljudi dobrovoljno priključivali banditima, da bi izbegli obavezu služenja u Radnoj službi Rajha odn. vojski.

Donja Štajerska:

Od uništenja t.zv. Pohorske bande 8. 1. 1943 može se zabeležiti vidna promena u nastupanju bandita u Donjoj Štajerskoj. Tako zvana Pohorska banda prešla je krajem juna 1942 kao jaki banditski bataljon u oblast Žiri, sa ital. teritorije u Gorenjsku. Banda je prešla preko Blegoša na Jelovicu a odande na južne ogranke Begunjščice, preko puta Ljubelja. Ko-

šute, kroz Mislinjsku dolinu u Donju Štajersku. Na putu kroz Gorenjsku i staro-korušku oblast banda je pretrpela osetne gubitke. Od otprilike septembra 1942 zadržala se ova banda, koja je imala prosečnu jačinu od okruglo 90 ljudi, na Pohorskim planinama i izvršila sama sve do uništenja, ne manje od 105 pljačkaških i oružanih prepada, 6 velikih sabotaža na železničkim i opštinskim objektima i industriskim uredajima, kao i 9 paljevina. Oko 30 lica, među kojima Nemci iz Rajha i priпадnici Vermanšafta, bilo je ubijeno, odvedeno, odn. povredeno ili podleglo, kao žrtve sabotaža ili oružanih prepada. Broj pripadnika oružanih jedinica koji su pali u borbi sa ovom bandom, kao i ranjenih još je znatno veći.

U srežu Maribor javljeno je samo o pljački životnih namirnica na prostoru St. Ilj. — Valdek — St. Vid — Graška Gora. To je bila grupa od 8 ljudi, koja je 17. 1. 1943 takođe uništena. Da li je ona činila deo Pohorske bande, koji se povukao pred velikom akcijom 8. 1. ili je to neka samostalna grupa, trenutno još nije poznato.

U srežu Celje pojavljuje se oblast sev. od Vranskog sa pograničnom visoravni Menina Pl. kao boravište jedne banditske grupe.

Iz sreza Trbovlje pristigle su u poslednje vreme samo prijave o manjim pljačkama životnih namirnica.

U srežu Brezice u poslednje vreme nisu zabeležene nikakve prijave.

U srežu Ptuj, posle streljanja banditskog vode Osojnika, vlada takođe mir.

Težište u Donjoj Štajerskoj pojavljuje se na donjoštajerskoj — gorenjskoj granici, poglavito u okolini Sv. Gore — Kolovrata.

Susedi:

Na ital. teritoriju u blizini državne granice dolaze jače bande iz Hrvatske, koje se kako je javljeno, pojačavaju Dolencima i Notranjcima i navodno su vrlo dobro opremljene i naoružane.

Prostor zap. od Ljubljane, nasuprot graničnom otseku Žiri — Št. Vid nad Ljublj. poznat je još uvek kao zaražen bandama. Banditi se cene na nekih 100 ljudi.

U većoj jačini do više 1000 ljudi, banditi borave poglavito nasuprot graničnog otseka ist. zap. od Ljubljane, od Javora do reke Krke (15 km jugozap. od Krškog).

Namera bandita nije poznata. Verovatno su planirani upadi na nemačku teritoriju. Česte akcije ital. trupa dovodile su najčešće samo do ograničenih delimičnih uspeha. Sopstvene

snage, angažovane za podršku kao zatvarači nemačke granice, uspele su, koristeći granične zapreke, u više slučajeva da odbiju banditske upade sa ital. teritorije. Iako zasad ne postoje nikakvi znaci da prinudno regrutovani od strane bandita, ili oni koji su dobrovoljno prebegli bandama u Gorenjskoj, prelaze u Italiju, treba ipak računati sa tim da će neke od ovih grupa pokušati da pređu nemačku državnu granicu i biti obučavane u logorima za obuku na ital. teritoriji u blizini državne granice.

Na hrvatskoj i mađarskoj granici nije zabeležena nikakva banditska aktivnost.

Pojedinačno treba zabeležiti sledeće događaje:

Gorenjska: Protivnik:

- 12.113.1. a) U toku noći boravio je veći broj naoruž. bandita u štali jednog posednika u *Hlavčim Njivama*. 2 km severozap. od Gorenje Vasi u Poljan. Dolini (50 minuta).
- 13.1. b) Od 9.00 do 16.00 časova mnogobrojni naoruž. banditi držali su zaposednutim mesto *Mali Hrib*, oko 3 km ist. cd Šmartnog v Tuh. (1/4 sata). Oni su kod više posednika opljačkali životne namirnice. Osim toga prinudno su regrutovana 3 posednička sina. Pravac odlaska *Pišajnovica*.
- c) Od 22.00 časa otsutan jedan obveznik iz *Jesenica*. Pretpostavlja se da je sa dva druga sa posla pobegao banditima.
U 23.00 časa banditi su prinudno regrutovali 1 mladića iz *Velike Lašne*, 3,7 km zap. jugozap. od Šmartnog v Tuh. (1 1/2 sat). Pravac odlaska *Zlato Polje*.
Dva mladića iz *Vasenog*, 2,5 km zap. od Šmartnog v Tuhiniu (3/4 sata), prebegla banditima. Jedan od ovih mladića poiavio se 14. 1. oko 23.00 časa kod jednog posednika u Vasenu i ispričao kako im je vrlo dobro kod bandita.
- 14.1. d) U 21.20 časova napala je jedna naoruž. banda u jačini oko 50 ljudi zamak — *Volčji Potok*, oko 4 km juž. od Kamnika (1/2 sata), i opljačkala 2 krave, 2 svinje, 56 čebadi, rublja, debove odeće kao i sve predmete od vrednosti.
Oko 23.00 časa opljačkala su 3 naoruž. bandita manje količine hrane i pića jednom gosti-

oničaru u *Lokama v Tuh.*, 3,4 km zap. severozap. od Šmartnog v Tuh. (1 sat).

- e) Oko 24.00 časa oko 30 naoruž. bandita prinudno su regrutovali 1 mladića u *Srednjoj Vasi*, 4,3 km zap. severozap. od Šmartnog v Tuh. (1 1/2 sat).
- f) U 11.00 časova pojavila su se 2 naoruž. bandita da se ogreju kod jednog posednika u *Pišajnovici*, 1,5 km jugoist. od Šmartnog v Tuh. (40 minuta). Pravac odlaska Zlato Polje.

15.1.

- g) U 19.00 časova opljačkao je nepoznati broj naoruž. bandita 1 svinju jednom posedniku u *Suetorn Lenartu*, 4,2 km jugo-jugozap. od Selca (2 sata). Pravac povlačenja Rovte.
Oko 22.00 časa opljačkalo je 4 odn. 6 naoruž bandita nešto životnih namirnica od 2 posednika u *Poženiku*, oko 2 km ist. od Cerkla na Gorenjskom (1/2 sa)a). Kod jednog trgovca u istom mestu pojavilo se 14 bandita i opljačkalo nešto šećera kao i jedan ranac, za šta su platili 15 RM. Pravac povlačenja Šenturška Gora.

16.1.

- h) U 1.30 časova opljačkalo je 8 naoruž. bandita manje količine hrane i pića jednom gostioničaru u *Potoku*, 2,8 km zap. severozap. od Šmartnog v Tuh. (1 sat). Banditi su osim toga uništili poštansko sanduče postavljeno na kući. Pravac odlaska Kamnik.—
U 23.00 časa oko 20 naoruž. bandita opljačkalo je 2 vola i životne namirnice jednom posedniku u *Selima*, oko 2 km severoist. od Šmartnog v Tuh. (3/4 sata). Osim toga banditi su pokušali da odvedu jednog čoveka iz ovog mesta, koji je međutim uspeo da pobegne.

- i) U 21.00 čas pripučalo je 8 bandita na 1 čoveka iz *Jastroblja* u *Zgornjem Tuhinju* (20 minuta) i teško ga ranili. Pravac odlaska prema zapadu.
- j) U 20.00 časova raspitivala su se 2 naoruž. bandita kod jednog posednika u *Golčaju*, 0,6 km juž. od Blagovice (10 minuta), o jačini žand. stanice Blagovica i o njenoj patrolnoj delatnosti u Golčaju.

- 16.117.1.
- k) Između 22.00 i 1.00 čas boravila su 3 naoruž. bandita kod jednog posednika u *Javorniku*, 4,8 km zap. od Kranja. Oni su se raspitivali koliko je mladiča iz J. pri poslednjoj regrutaciji oglašeno za sposobne; osim toga molili su životne namirnice.
- 17.1.
- 1) Između 1.00 i 5.00 časa logorovala je u *Vovšama*, 3,8 km ist. severoist. od Vača (1/4 časa) jedna naoruž. banda, navodno u jačini od preko 100 ljudi. Ona je opljačkala životne namirnice većem broju posednika.
- m) Oko 12.30 časova tražila su 2 naoruž. bandita rakiju od jedne posednice u *Brežju*, 4,4 km sev. severoist. od Kamnika (1/2 sata). Pravac odlaska Kamniška Bistrica.
- Sopstvena delatnost:*
- Uz a) do m): angažovane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.
15. 1. 1943 akcija snaga II i III bat. 19. pol. puka, pol. brdske čete Alpenland i 2 i 3 žand. rez. čete (mot.) Alpenland na Vovar (kota 941), oko 4,5 km severoist. od Kamnika, protekla bez dodira sa neprijateljem.
16. 1. 1943 u 22.00 časa pripucao je jedan stržar seoske straže na noćnog stražara oblasne pilane Tržič, pošto ovaj na pozive da stane nije stao, i ranio ga metkom u ledu.
16. 1. 1943 u 23.30 časova pripucala je jedna žand. patrola na jednog siromašnog seljaka u Petelineku, oko 1 km ist. od Blagovice, pošto je na pozive patrole da stane počeo da beži, i ranila ga sa dva metka u debelo meso.
18. 1. 1943 u 8.10 časova razorila je protivbanda »Ludvik« jedan bunker zaposednut od bandita u jednom jarku, oko 1,5 km severozap. od Poljana. 7 bandita ubijeno, 6 zarobljeno, od toga 4 teško ranjena. Među zarobljenim banditima nalaze se četvorica koja su u poslednje vreme prisilno regrutovana. Plen: 1 laki mitraljez, 10 pušaka, 1 pištolj, veća količina municije i predmeta opreme. Sopstvenih gubitaka nema.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 10.1. n) Između 17.00 i 18.00 časova viđena su 2 naoruž. bandita kod jednog posednika u blizini Boćne, oko 4 km ist. jugoist. od Gornjeg Grada fl 1/4 sata).
- 12.1. o) 12 naoruž. bandita, među njima i 1 žena, opljačkali su jednu trgovacku radnju u Zg. Doliću, oko 1,5 km južno od Valdeka (1/2 sata). Banditi su pobegli u pravcu Pake ponevši sobom 300 RM.
- 13.1. p) U 12.00 časova pojavila su se, da bi se ogrejala, 2 naoruž. bandita kod jednog posednika u Borje-u, 2,4 km ist. jugoist. od Blagovice (3/4 sata). Pravac odlaska Medija.
U 18.00 časova video je jedan posednik u Logu, 3,2 km severoist. od Vača (1 1/2 sat), u blizini svoga imanja 1 naoruž. bandita. Bandit je zabranio posedniku da podnese prijavu o ovom susretu.
- Oko 21.00 čas tražila su 2 naoruž. bandita jelo od jednog seljaka u Graškoj Gori, 7 km južno od Smartina (3 sata).
- 14.1. q) Oko 17.00 časova jedan posednik iz Sv. Jošta, u blizini Vologa, 3,3 km zap. severozap. od Vranskog (1 1/2 sat), primetio je 2 bandita opremljena cipelama i ogrtačima za sneg.
- 15.1. r) U 23.30 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice jednom posedniku u Sv. Pongracu, oko 4,5 km jugo-jugozap. od Zaleca (2 sata). Banditi su se povukli u jugoist. pravcu.
- 16.1. s) U 1.00 čas zahtevala su 2 naoruž. bandita jelo od jednog posednika u Sv. Joštu, 3,8 km zap. severozap. od Vranskog (1 3/4 sata). Kasnije su ovi banditi primećeni u pomoćnoj zgradji jednog drugog posednika. Pravac odlaska Slopnik.

Sopstvena delatnost:

Uz n) do s): odaslane patrole žandarmerije, zaštitne policije odn. seoske straže.

14. 1. 1943 u 17.00 časova žandarmeriska patrola ubila 1 bandita u Podvrhu, 2,5 km zap. jugozap. od Braslovča. Zaplenjeno: 1 puška, 45 metaka i eksplozivni upaljači.

15. 1. 1943 Gestapo je uhapsio bandita J. Pušnika u Trbovlju.

U noći između 16 i 17. 1. 1943 prijavio je jedan prebegli bandit žand. stanicu Valdek, da se u jednom ambaru u Št. Vidu, oko 4 km jugozap. od Valdeka, nalaze 6 naoruž. bandita i 1 žena. 2 četa pol. straž. bat. »Wiesbaden« uništila je ovu banditsku grupu ujutru 17. 1. 1943, posle kraće oružane borbe. 3 bandita i 1 žena ubijeni, 2 bandita pri napadu ručnim bombama* izgoreli u ambaru. 1 ranjeni bandit zarobljen. Banditi su bili naoružani puškama, revolverima i ručnim bombama. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

**Po naređenju
Blank s.r.
kapetan**

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 21 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 18 DO 21 JANUARA 1943 GODINE¹**

Viši voda SS i policije
Alpenland
Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —
Ic

Bled, 21 januara 1943

Situacija 21 januara 1943

**(Delimično neproverene prijave stanovništva i konfidenata)
(Zadnji izveštaj o situaciji od 18. 1. 1943)**

Gorenjska:

Protivnik:

- 16.1.
- a) 1 pripadnik seoske straže iz Mošenika, 3 km ist. severoist. od Moravča (1 sat) odveden, verovatno od strane bandita.
 - b) Jedan od mladića koji su 13. 1. pobegli iz Vesenog, 2,5 km zap. od Smartnog v Tuh. došao je kući u pratnji jednog naoružanog bandita. On je htio da ostane kod kuće, ali mu to onaj bandit nije dozvolio. U 20.30 časova pojavilo se u kući drugog odbeglog oko 20 naoruž. bandita da bi odneli jedno čebe.
- 17.1.
- c) Između 19.00 i 20.00 časova opljačkala su 8 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica od dvojice posednika u Markovu, 5,5 km severoist. od Kamnika (2 1/2 sata).
 - d) U toku noći opljačkalo je 5 naoruž. bandita životne namirnice jednom posedniku u Rovišču, oko 5 km ist. od Vača (2 1/4 sata).
- 17./18.1.

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobodenja u Ljubljani.

- 18.1.
- e) Oko 2.00 časa opljačkala su 16 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica i predmeta opreme jednom posedniku u *Olševeku*, 3 km jugoist. od Preddvora (1 sat). Pravac Povlačenja Preddvor.—
U 18.00 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita jedno tele jednom fabričkom radniku u *Brdima*, 2,5 km zap. jugozap. od Radovljice (1 sat). Pravac povlačenja Vošče. U 18.00 časova pojavilo se u kući jednog siromašnog seljaka u *Osojniku*, 4,7 km jugozap. od Železniki (1/2 sata), 5 naoruž. bandita da bi poveli njega i njegovog 19 god. sina, koji je već jednom bio prinudno regrutovan, ali je uspeo da pobegne. Otac i sin su se bili sakrili. Po pljačkanju manje količine životnih namirnica, banditi su se povukli u pravcu Blegoša.
- 19.1.
- f) Sin jednog poljoprivrednika iz *Planine*, 1,8 km jugoist. od Lučna (3/4 sata), pronađen je mrtav na ital. teritoriji. Mladića su juče odveli banditi i ubili ga sa 4 revolverska hica. Jedan njegov brat ubijen je još prošle godine od strane bandita.
 - g) Oko 11.00 časova opljačkalo je oko 20 naoruž. bandita životne namirnice u *Kališama*, 7,7 km severoist. od Kamnika (2 1/2 sata).
U 20.30 časova opljačkalo je 16—18 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica od dvojice posednika u *Srakoviju*, 4,8 km sev. od Kranja (40 minuta). Pravac povlačenja Mlaka.
U 22.00 časa opljačkalo je 6 naoruž. bandita 100 kg krompira jednom posedniku u *Podblici*, 4 km sev. od Selca (1 1/2 sat). Oni su se raspitivali za sina, koga su bili prinudno regrutovali ali koji je uspeo da pobegne.
 - h) U 19.30 časova zahtevala su 2 naoruž. bandita od jednog obućara u *Kandrišama*, 2,8 km sev. od Vača (1 sat) da im pendže-

tira cipele donom koji su sami dali, dok su ostala 3 naoruž. bandita čuvala stražu pred kućom. Osim toga banditi su ga ispitivali da li često dolazi žandarmerija i kada će opet ići da kupuje kožu. Banditi su otišli oko 22.00 časa u pravcu Peča.

20.1.

- i) Oko 18.00 časova opljačkala su 3 bandita životne namirnice jednom seljaku u *Spod. Palovičama*, 4,5 km ist. jugoist. od Kamnika (2 sata). Prvac odlaska Vranja Peč. U pitanju su razbijeni u borbi kod Kališa. Oko 21.00 čas opljačkalo je otprilike 20 naoruž. bandita duvanske proizvode iz jedne trafičke u Moravčama.
Oko 22.00 časa naoruž. banda u jačini od oko 80 ljudi opljačkala je gostioničaru u *Verneku*, 0,6 km severoist. od Kresnica (20 minuta), jednog priplodnog bika, jednu svinju, koju su zaklali na licu mesta i meso od dve svinje koje je pre kratkog vremena zaklao. Slugi su opljačkali delove odeće i 6000 RM gotovog novca. U 23.00 časa obasuta su puščanom vatrom 2 službenika carin, granič. straže u Verneku, na putu za Litiju. Nije bilo gubitaka.
- j) Deset naoružanih bandita odveli su jednog 45-god. posednika iz opštine *Moravče*. U 21.00 čas banditi su prinudno regrutovali sina jednog posednika u *Drtiji*. 1,6 km jugo-ist. od Moravča (1/2 sata). U 23.30 časova 6 naoruž. bandita odveli su pripadnika seoske straže u *Binkelju*, 1,3 km severozap. od Škofje Loke (20 minuta).
- k) Oko 9.20 časova videli su obaveštajci 3 stražara jedne bande u oblasti *Male La-sne*, oko 2,5 km jugozap. od Šmartnog v Tuh. (1 sat).

Sopstvena delatnost:

"9

18. 1. 1943 u 8.00 časova graničar carinsko granične stanice Prežganje otvorio „e

vatu na 12 naoruž. bandita, koji su se nalazili na ital. teritoriji a približavali se prelazu. Banditi su se smesta dali u bekstvo, ne odgovorivši na vatru.

Uz g) Kališe: Smesta sprovedenim izvidanjem od strane 3 žand. rez. čete (mot.) Alpenland naišlo se u 13.00 časova u Kalijama na bandu, jačine otprilike 165 ljudi, koja se bila utvrdila u više kuća. Prilikom petočasovnog vatrenog okršaja ubijeno je 22 bandita i 18 zarobljeno. Kod zarobljenih u pitanju su isključivo nenaoružana prinudno regrutovana lica iz opština Dol pri Ljubljani i Vinje. Zaplenjeno je: 1 laki mitraljez, 14 pušaka, veća količina municije itd. Sopstveni gubici: 1 žand. narednik poginuo, 1 teško ranjen. U toku borbe odvojila su se od bandita dvojica prinudno regrutovanih iz Podgorice i u 17.45 časova prijavili se dobrovoljno žand. stanici Kamnik.²

20. 1. 1943 u 22.00 časa uhvaćen je od strane žand. patrole u Dobrljevu, 2,3 km sev. severoist.'od Vača jedan bandit naooružan puškom.

Uz k): 21. 1. 1943 akcija snaga II i III bat. 19 pol. puka, polic. brd. lov. čete Alpenland i 2 žand. rez. čete (mot.) Alpenland. Rezultat: 4 bandita ubijena, 2 zarobljena. Zaplenjeno 2 puške, više ranaca itd. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

U svim ostalim slučajevima od a) do j): odaslane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

Donja Štajerska:

Protivnik:

17.1.

- 1) Oko 21.00 čas provalio je 1 naoruž. bandit kod jednog gostoničara u Mlinšama, 2,4 km juž. od Kolovrata (2 sata), i opalio metak na gostoničarevu sestru, koju je međutim promašio.

- m) U 21.00 čas zahtevala su 4 naoruž. bandita rakije na imanju RKfdFdV³ u Šmihelu, 4,2 km sev. od Mozirja (2 sata). Banditi su se po dvočasovnom boravku uđili u nepoznatom pravcu, odvodeći sa sobom jednog vola.
- n) Oko 17.30 časova pokušao je 1 naoruž. bandit da povede sa sobom jedno lice u Briše, 2,4 km jugoist. od Kolovrata (2 1/2 sata), kome je međutim uspelo da pobegne.

17./18.1.

- o) U toku noći tražila su 7 naoruž. bandita životne namirnice a Smohoru, 5,2 km severozap. od Laškog. (2 3/4 sata).

18.1.

- p) U 20.00 časa pljačka životnih namirnica od strane 6 naoruž. bandita kod jedne seljanke u Podlipovici, oko 4 km ist. jugo-jugozap. od Kolovrata (3 sata). U 21.00 čas raspitivalo se 7 naoruž. bandita kod jednog rudara u Zg. Rečici, oko 6,5 km zap. severozap. od Laškog (2 1/2 sata) o jačini seoske straže. — Oko 22.00 časa opljačkali su isti ovi banditi životne namirnice i delove odeće od 2 seljaka u istom mestu.

U 23.00 časa opljačkalo je oko 20 naoruž. bandita životne namirnice i drugu robu u ukupnoj vrednosti od 800 RM u jednoj trgovinskoj radnji u Kolovratu (1 sat), j. Pravac povlačenja Blagovica.

19.1.

- q) Odmah Došle pola noći pojavila su se 7 naoruž. bandita i opljačkala životne namirnice od jednog seljaka u Zaplanini, oko 6 km jugo-jusozap. od Vranskog (2 1/2 sata). Banditi su se zadržali do oko 21.00 čas kod ovog seljaka, koji za to vreme nije smeo da napušta kuću. Oko 21.00 čas opljačkala su 6 naoruž. bandita duvanske proizvode od jednog gosti-

oničara u *Lokama*, 5,2 km ist. jugoist. od Vranskog (1 sat). — Oko 23.30 časova tražili su ovi isti banditi mleka od jednog seljaka u *Sv. Miklavžu*, 6,8 km ist. jugoist. od Vranskog (1 sat).

- r) Oko 22.00 časa 3 naoruž. bandita otvorila su vatru i ranila 1 pripadnika OT,⁴ koji je sa Istoka došao na otsustvo, ispred mesta *Log*, oko 3 km severoist. od Vača (1 1/2 sat); osim toga dobio je i jedan ubod u leđa.
 - s) Oko 1.00 čas zahtevalo je oko 16 naoruž. bandita životne namirnice od jednog posednika u *Strmoj Njivi*, 1 km zap. od Kolovrata (1 sat). Verovatno su u pitanju isti banditi kao i pod p) Kolovrat.
- 20.1.
- t) U 5.00 časova opljačkala su 2 naoruž. bandita kazan za pečenje rakije jednom seljaka u *Mediji*, 2,4 km zap. jugozap. od Kolovrata (1 1/4 sata). Pravac odlaska gorenjska granica.
 - u) U 22.00 časa opljačkao je veći broj naoruž. bandita životne namirnice, rublje i duvanske proizvode od više posednika i trgovaca u *St. Iiju*, 2,8 km jugo-jugoist. od Velenja (1 sat). Lokal Štajerskog domov, saveza je razbijen i polupani unutrašnji uređaji. Oko 5.00 časova povukli su se banditi u pravcu Ponikve.
 - v) Odmah po ponoći pojavila su se 9 naoruž. bandita u jednoj gostionici u *Smarjeti*, 4,4 km jugozap. od Laškog (IV2 čas). Banditi su se udaljili otprilike posle 15 minuta, ništa ne opljačkavši, u jugozap. pravcu.

Sopstvena delatnost:

Uz 1) do v): angažovane patrole žandarmerije, zaštitne policije⁵ odn. seoske straže.

13. 1. 1943 žand. patrola uhapsila je u Dol. Suhoj, 2,4 km sev. od Rečice, 1 bandita koji je posedovao pušku napunjenu dum-dum mećima i 3 jajaste ručne bombe.

19. 1. 1943 u 7.00 časova snage 2 čete pol. str. bat. »Wiesbaden« blokirale su 2 bandita u jednoj seoskoj kući u *Graškoj Gori*, 7 km juž. od Smartina. Jedan bandit ubijen, jedan ranjen zarobljen. Zaplenjene 2 puške itd. Sopstveni gubici: jedan stražar teško ranjen.

Dopuna izveštaja o situaciji od 18. 1. 1943.⁵
— Akcija 2 čete pol. straž. bat. »Wiesbaden« i snaga vojske u Št. Vidu kod Valdeka: Zaplenjene su 3 puške i 1 pištolj. Pri naknadnom pretraživanju izgorelog ambara, pronađeno je 1 laki mitraljez i 3 puške (ugljenisano).

Zastupa
potpisao Handl
žand. pukovnik

Za tačnost
Blank s.r.
kapetan

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 25 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 21 DO 25 JANUARA 1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije

Alpenland

Bled, 25 januara 1943

Zapovednik policije poretka

Komandno mesto Bled —

Ic

Situacija 25 januara 1943

(Delimično neproverene prijave stanovnika i konfidenata)
(Zadnji izveštaj o situaciji od 21. 1. 1943)

Gorenjska:

Protivnik:

19.1.

a) Oko 23.00 časa opkolilo je oko 30 naoruž. bandita mesto *Poljane*, 5 km sev. sever^zap. od Smartnog v Tuh. (2 1/2 sata) i opljačkalo manje količine životnih namirnica i delove odeće od trojice posednika, kao i jedan kazan za pečenje rakije.

b) U 19.00 časova pokušala su 3 naoruž. bandita da uđu kod jednog posednika u *Selima*, oko 4,5 km zap. severozap od Smartnog v Tuh. (1 3/4 sata), što im je bilo uskraćeno, našto su se oni udaljili u pravcu Studeneca.

U 23.00 časa prošli su mnogobrojni naoruž. banditi kroz mesto *Zubejovo*, 3,7 km severozap. od Smartnog v Tuh. (1 1/2 sat) u pravcu Bele Peći.

20.1.

c) U 3.00 časa 5 naoruž. bandita opljačkala su manje količine hrane i pića od jednog posednika u *Lokama* v Tuh. 3,4 km zap. severozap. od Smartnog v Tuh. (1 sat).

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

Između 3.00 i 4.00 časa boravila su u štali jednog posednika u istom mestu 4 naoruž. bandita i 1 žena, da se ogreju.

21.1.

d) Oko 19.30 časova opljačkalo je oko 20 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica kod više posednika u Žicama, 3,2 km severozap. od Lukovice (1 1/4 sata). Pravac povlačenja zamak Kolovec.—

U 20.00 časova opljačkala je jedna naoruž. banda, jačine oko 50 ljudi, raznovrsne namirnice od više seljaka u Češnjici, 2 km zap. od Ovsija (1 sat). Banda je u 22.00 časa napustila mesto u nepoznatom pravcu.

U 20.45 časova opljačkala je jedna naoruž. banda, u jačini od oko 50—60 ljudi, svinju jednom posedniku u Češnjici, 1,3 km severoist. od Železniki (20 minuta). Oko 24.00 časa opljačkala su 3 naoruž. bandita manje količine hrane i pića jednom posedniku u Seničnom, 4 km jugo-jugoistoč. od Tržiča (3/4 sata).

e) U 19.30 časova odvučen je od strane optlike 12 naoruž. bandita učitelj i mesni rukovodilac grupe u Zg. Besnici (folksdjočer). U gostionici u istom mestu opljačkali su banditi duvanske proizvode.

22.1.

f) U 18.00 časova opljačkala su 3 naoruž., bandita manje količine životnih namirnica jednoj posednici u Topolama, oko 1,5 km severoist. od Selca (3/4 sata).

U 18.00 časa opljačkala su 5 naoruž. bandita različite životne namirnice jednom seljaku u Mlaki, 2,3 km severoist. od Javorja (3 4 sata). Pravac povlačenja Jarče Brdo.

U 22.00 časa opljačkalo je 10 naoruž. bandita svinju jednom posedniku u Rovtama, oko 4,5 km jugo-jugozap. od Selca (2 1/2 sata). Pravac odlaska Oštari Vrh.

g) U 9.30 časova video je jedan obaveštajac — agent 2 naoružana bandita u šumi kod kote 845, oko 4,5 km zap. od Kranja (1 1/2 sat), koji su išli u pravcu Sv. Mohora.

- 23.1.
- h) U 19.00 časova opljačkalo je 8 naoruž. bandita manju količinu životnih namirnica jednom poljoprivredniku u *Zirovskom Vrhu* pri *Sv. Urbanu*, oko 3 km južno od Gorenje Vasi u Polj. Dolini (1 1/2 sat).
 - U 20.30 časova opljačkalo je 12 naoruž. bandita jelo i piće kao i delove odeće jednom seljaku u *Zlateniku*, 0,8 km sev. od Blagovice (1/4 sata). Banditi su se posle oko tročasovnog boravka povukli u severozap. pravcu.
 - i) U vremenu između 7.00 i 18.00 časova boravila je jedna naoruž. banda, jaka oko 80 ljudi, kod jednog posednika mlinu u *Križnoj Gori*, oko 4,5 km severozap. od Škofje Loke.
Oko 20.15 časova u *Slamnikima*, oko 2 km zap. od Bohinjske Bele (3/4 sata), 5 naoruž. bandita zaustavili su dva mladića meštana i jednog vojnika, koji su ipak uspeli da pobegnu.
- 23./24.1.
- j) Između 21.00 i 22.00 časa, 23. 1. pojavila se naoruž. banda, jačine oko 40 ljudi, kod 2 posednika u *Lavtarskom Vrhu* oko 5,5 km ist. jugoist. od Selca (2 1/2 s.), gde je boravila do 24. 1. uveče. Za to vreme banda je postavila straže radi osiguranja.
- 24.1.
- k) U 18.00 časova opljačkalo je 6 naoruž. bandita jedno tele posedniku mlinu, ponutom pod i) u *Križnoj Gori*. Banditi su mu prebacivali što je pustio svoga sina da 11. 1. stupi u nemačku vojsku.
 - l) U 18.00 časova raspitivala su se 2 naoruž. bandita kod jednog poljoprivrednika u *Jamniku*, 5,2 km sev. od Selca (2 1/2 sata), kad su i koliko policajaca bili u mestu i gde su otišli.
- 24./25.1.
- m) Rasturanje letaka u *Bakovniku*, 1,7 km jugo-jugozap. od Kamnika (1/2 sata).
- 25.1.
- n) U 5.00 časova na izlazu iz mesta *Križ*, oko 4 km jugozap. od Kamnika (20 minuta), 2 naoruž. bandita legitimisala su 1 radnika

i 1 pomoćnu radnicu koji su bili na putu od Komende za Kamnik.

Sopstvena delatnost:

21. 1. 1943 u 21.30 časova žand. patrola uhapsila je u Dorfarju, 3,5 km sev. severoist. od Škofje Loke, 1 čoveka koji je sam priznao da je komandant jedne komunističke bande.

Uz i): 24. 1. 1943TJ 0,30 časova jedna žandarmeriska patrola naišla je u Slamnikima na oko 10—12 bandita, koji su po otvaranju vatre smesta pobegli. Nije poznato da li je došlo do žrtava. Banditi nisu odgovorili na vatru.

24; 1. 1943 oko 6.00 časova u blizini Jamnika, oko 5,5 km sev. od Selca banditi su obasuli vatrom snage 6 čete 19 pol. puka i polic. brd. lov. čete Alpenland. 1 tumač (Gorenjac) poginuo.

U svim ostalim slučajevima od a) do n): angažovane patrole žandarmerije odnosno zaštitne policije.

18. i 21. 1. 1943 prijavio se po 1 bandit dobrovoljno žand. stanici Šmartno v Tuh.

23. 1. 1943 u 14.00 časova prijavio se jedan vojni obveznik žand. stanici Blagovica, kojeg su 13. 1. banditi prinudno regutovali.

Donja Štajerska:

Protivnik:

19.1.

- o) Oko 24.00 časa opljačkala su 7 naoruž. bandita životne namirnice i duvanske proizvode jednom trgovcu u *Grajskoj Vasi*, 5,4 km jugo-jugoist. od Braslovča (1 sat). Pravac odlaska St. Rupert.

20.1.

- p) Oko 22.00 časa zahtevala su 3 naoruž. bandita životne namirnice od jednog posednika u *Spodnjem Razboru*, 8,5 km jugo-jugozap. od Slovenj Gradeča (2 sata). Pravac odlaska Zgornji Razbor.

U 23.00 časa oko 20 naoruž. bandita zau stavili su u blizini *Golca*, oko 5 km zap.

od Laškog, 3 radnika koji su se nalazili na putu svojim kućama u Brezno. Pravac Dovlačenja Smarjeta.

21.1.

- q) U 20.00 časova raspitivalo se 7 naoruž. bandita kod jednog posednika u *Brezen-u*, opština Dobrna (nije označeno na karti), da li policija često dolazi u oblast Kozjak-B.

U 23.00 časa raspitivao se nepoznati broj naoruž. bandita kod jednog seljaka u *Brodnicama*, pošta Rimske Toplice (nije označeno na karti), o snazi žand. stanice Jurklošter.

21./22.1.

- r) U toku noći opljačkalo je 9 naoruž. bandita životne namirnice i duvanske proizvode jednom seljaku u *Panecama*, 8,2 km ist. severoist. od Radeča (4 s.).

22.1.

- s) U 20.00 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita hleb i krompir iz stana jednog rudara u *Libojama*, 5,8 km zap. jugozap. od Celja (2 3/4 sata). U 21.00 čas isti ovi banditi opljačkali su životne namirnice jednom posedniku u istom mestu. Pravac odlaska Slomnik.

U 23.00 časa 7 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice kod jednog posednika u *Sv. Pongracu*, oko 4,5 km jugo-jugozap. od Zaleca (2 sata). Pravac odlaska Zabukovica.

- t) Oko 14.00 časova 6 naoruž. bandita zadržali su u *Kozjaku*, oko 4 km juž. od Valdeka (1 1/2 sat), 2 mesara iz Slovenj Gradeca, za vreme od 4 časa. Banditi su se kod njih raspitivali o jačini polic, i vojnih snaga u Slovenj Gradecu.

Popodne je 8 naoruž. bandita boravilo duže vreme kod posednika *Sedanika*, 5,5 km juž. od Valdeka (2 sata). Oni su se povukli u 18.00 časova u pravcu Pak-a. Između 19.30 i 23.30 časova tražili su isti ovi banditi hrani i duvanske prerađevine od 2 posednika u *Sp. Doliču*, 5 km jugo-ist. od Valdeka (1 3/4 s.).

U 20.00 časova zahtevala su 3 naoruž. bandita od jednog raznosača pošte u Razpotju, 4,5 km ist severoist od Vača (2 sata), da čim primi poziv za vojsku smesta prebegne njima.

U 20.30 časova jedan naoruž. bandit zau stavio je 1 radnika na putu od *Dola* za *Hrastnik* (1/2 s.).

- 23.1. u) U 19.00 časova opljačkalo je 5 naoruž. bandita 1 par skija jednom šumaru u *Rakovcu*, 6 km sev. od Vitanja (2 1/4 sata) za šta su ostavili 50 RM.
- 23./24.1. v) U 18.00 časova 23. 1. primećeno je 8 naoruž. bandita u *Rakovcu* (sev. od Vitanja). 24. 1. oko 3.00 časa došli su ovi isti banditi kod posednika *Kuzmana*, 4 km jugoist. od Valdeka (1 1/2 sat), kod koga su kuvali kafu i čaj. Posle boravka od oko jednog časa udaljili su se u zap. pravcu.
- 24.1. w) U 19.25 časova više naoruž. bandita izvršilo je pljačku životnih namirnica i potrošnih artikala kod jedne posednice u *Sv. Miklavžu*, 6,8 km ist. jugoist od Vranskog (1 sat). Posle otprilike jednočasovnog zadržavanja banditi su otišli u pravcu Grajske Vasi.
- Između 19.00 i 23.00 časa opljačkala su 4 naoruž. bandita životne namirnice i debove odeće od 2 posednika u *Zabukovju*, oko 7 km severoist. od Sevnice (3 1/2 sata).
- x) U vremenu od 19.00 do 21.30 časova boravilo je 7 naoruž. bandita kod jednog seljaka u blizini *Kuzmana* (jugoist. od Valdeka). Pravac odlaska Tolsti Vrh.

Sopstvena delatnost:

Uz o) do x): odaslane patrole žandarmerije, zaštitne policije odn. seoske straže.

Za tačnost
Blank s. r.
kapetan

Zastupa
potpisao Handl
žand. pukovnik

t

ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMACKIH RUKOVODILACA, ODRŽANE 25 JANUARA 1943 GOD. KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE DR MÜLLER-HACCIUSA, PO PITANJU UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

RA/A-405 — Dr. Pi/Schw.

Poverljivo
' Maribor, 25 januar 1943

Zapisnik

Predmet: Štabna konferencija 25. 1. 1943, 8 čas.

Pretsedava: Pretsednik pokrajiny, vlade Dr. Müller-Haciuss.

Za ustanovu: Dr. Rudolf Pichler.

Izveštaj o stanju:

Komandant policije poretka major Sager:

Delatnost bandi u Mariborskem okrugu u toku poslednje dve sedmice bila je neznatna. Zato je delatnost u Celjskom i Trbovljanskem okrugu opet postala življja. Broj bandita koje je policija bezbednosti i policija poretka u vremenu od 8. 1. 1943 uništila iznosi 86, zaključno sa ranjenim i zarobljenim, od toga 77 mrtvih.

Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti untersturmfirer Mack:

Ostatak pohorske bande pohvatan je 17. 1. 1943 u župnikovoj kući u Št. Vidu kod Slovenj Gradača. Dokazano je da je župnik stajao u tesnoj vezi sa bandama, što je, uostalom, isti posle hapšenja i priznao.²

Sljedeća štabna konferencija održaće se u ponedeljek 8. 2. u 8 čas. u Gracu, u Gradu, u maloj sali.

Za tačnost
Schwab s.r.

Potpisao dr Pichler

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 27 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA DOBROVU¹

Ručni fonogram

Vrlo hitno
poverljivo

Od komande divizije »Cacciatori delle Alpi«

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Br. 357/op.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 27 JANUARA

Sektor trupa Ljubljana:

Garnizon Dobrova: Noćas oko 3 časa, upavši u naselje Dobrova, ustanici su upalili školsku zgradu, razbegavši se potom usled hitne protivakcije vatrom iz garnizona. Požar je jako oštetio dve učionice na prvom spratu zgrade. Formacija četa poslata na lice mesta izvršila je čišćenje okoline garnizona, vrativši se naveče. Jedan vođ je ostao u Dobrovi.

Sektor Borovnica:

Garnizon Horjul: Jedinica M.V.A.C. iz 1 bataljona izvršila je ispitivanje u zoni Zavrh (TL-DL).

Garnizon Borovnica: Sa jedinicom 111/51 peš. puka i mesnom formacijom M.V.A.C., očišćena je zona kod k. 703 Greda (TP-CS) — Padež (TN-CS) — Pokojišće (TN-CS).

Garnizon Vrhnika: Noćas su delovi ustanika napah formaciju M.V.A.C. iz Bevke (TN-DE), koja je odmah protivdejstvovala, rasteravši napadače.

Izvršeni pokreti: 11/51, osim 6 čete, iz Studenec-Ig u Ljubljano; jutros je produžio za Karlovac. CV bataljon crnih košulja iz Št. Vida u Karlovac.

General MAGGIORE PERNI 19002701

Video:

V. d. načelnika štaba major

(Giuseppe Dotti)

Giuseppe Dotti

(M P.)

DNEVNA ZAPOVEST ZAPOVEDNIKA POLICIJE ALPSKE OBLASTI OD 28 JANUARA 1943 GOD. ZA POHVALU PROTIV-BANDE »LUDVIK«¹

Zapovednik policije poretku

A l p e n l a n d

— Komandno mesto Bled —

Bled, 28. 1. 1943

D n e v n a z a p o v e s t b r . 4

I) Pohvale

Protiv-banda »Ludwig« je, od 19. 11. 42 — 18. 1. 43, pod smotrenom komandom poručnika zašt. polic, li rezervi R. Rautera, III bat. 19 pol. puka, bez sopstvenih gubitaka, delom ubila a delom zarobila 26 bandita, razorila 2 bunkera i uništila posadu do poslednjeg čoveka. Pored oružja i municije zarobljenima (kuririma) je oduzet odn. smešten na sigurno mesto u skladistišma pismeni materijal koji daje bogata objašnjenja.

19. 1. 43, jedan pojačani vod 3 žand. rez. (nrot.) čete Alpenland, kome je bilo potčinjeno 6 žandarma žand. stanice Kamniška Bistrica i 4 čoveka drž. policije — ispostava St. Vid nad Ljubljano pod komandom poručnika zašt. polic. Wintera, ubio je 22 bandita i 18 zarobio. Kao plen dopremljeno oružje, municija, predmeti opreme i pismeni materijal.

Odajem priznanje oficirima, podoficirima i ljudstvu za njihovo hrabro držanje.

Prepise dostaviti jedinicama koje vode personalne podatke odgovarajućih oficira, podoficira i vojnika.

2) Upisivanje borbenih akcija

U polic, službene isprave učesnika niže navedenih borbenih akcija uneti sledeće:

7. 1. 1943 — borba kod Svetog Ožbolta juž. od Škofje Loke;

14. 1. 1943 — razaranje jednog bunkera severno od Srednje Vasi kod Poljana;
17. 1. 1943 — borba u Št. Vidu nad Valdekom;
18. 1. 1943 — razaranje jednog bunkera kod Lovskog Brda kod Poljana;
19. 1. 1943 — borba na Graškoj Gori;
19. 1. 1943 — borba kod Kališa;
21. 1. 1943 — borba na Koraenu.

Zastupa
potpisao H a n d 1

Za tačnost
potpis nečitak
por. zašt. polic.

Dostaviti: po listi K

Sreska žandarmerija Trbovlje
Stiglo 2 feb. 1943
Sprovedeno
Del. br. Priloga

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 29 JANUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 25 DO 29 JANUARA 1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije

A l p e n l a n d

Zapovednik policije poretka

— Komandno mesto Bled —

Bled, 29 januar 1943

Ic

S i t u a c i j a 29 januara 1943

Gorenjska: *Protivnik:*

- 25.1. a) U vremenu između 20.00 i 21.00 čas nepoznata lica rasturila su i izlepila letke u *Bledu*, na različitim mestima.
- b) U 7.00 časova prošla su 3 nenaoruž. bandita kroz mesto *Steblevk*, 0,8 km jugoist. od Smartnog v Tuh. (1/4 sata) u pravcu Pišajnovice. U 14.00 časova pokušavala su 3 naoruž. bandita da uđu kod jednog posednika mlinu u *Pišajnovici*, 1,5 km jugoist. od Smartnog v Tuh. (3/4 sata). Pošto im nije otvoreno, otišli su dalje u pravcu Zlatog Polja.
- 26.1. c) U 19.00 časova opljačkao je nepoznati broj naoruž. bandita 100 kg brašna jednom posedniku u *Ševijama*, 3,5 km jugoist. od Selca (1/4 sata). Pravac odlaska put *Bukovica* — *Dolenja Vas*. U 20.00 časova opljačkalo je oko 15—20 naoruž. bandita veće količine životnih namirnica i delove odeće iz jedne vodenice u *Pišajnovici* kod Smartnog v Tuh.
- d) U večernjim časovima boravili su banditi kod jedne posednice u *Češnjicama*, 1 km južno od Moravča (1/4 sata).

U 23.00 časa otsekla su 4 bandita kosu jednoj ženi u *Bregu*, 2,2 km severoist. od Litije (**1/2 sata**). Pravac povlačenja Tenetiše.

- e) Oko 2.00 časa opljačkalo je 6 naoruž. bandita životne namirnice od dvojice poljoprivrednika u *Tatinecu*, 4,3 km zap. jugozap. od Preddvora. (1 sat).

Oko 12.00 časova pojavila se banda, navodno *jaka* 100 ljudi, kod jednog posednika u *Podbljici*, 4 km sev. od Selca (1 1/2 sat), koja mu je opljačkala veće količine krompira. Banda je dalje kuvala u njegovoju kuhinji.

Oko 17.00 časova veći deo bande povukao se, dok se na njegovu kuću pazilo do njemu nepoznatog vremena.

- f) U 2.00 časa jača banda prinudno je regrutovala sina jednog posednika u *Češnjicama* kod Moravča.

U 18.00 časova 2 bandita u žandarmeriskoj uniformi prinudno su regrutovali sina jednog posednika u *Viru*, 1,7 km severoist. od Domžala (1/4 sata).

- g) Oko 4.00 časa banditi su zapalili most na putu u *Trebiji*, oko 4 km zap. jugozap. od Gorenje Vasi u Poljan. Dolini (20 minuta). Most je potpuno izgoreo. Telefonska veza između Gorenje Vasi i Žiri prekinuta.

- h) Oko 18.00 časova pojavila se u *Dolenjoj Vasi* jedna naoruž. banda u jačini od oko 50 ljudi, 2 km jugoist. od Selca (1/2 sata) i ubila 5 lica^j među kojima ženu i sina još prošle godine od strane bandita ubijenog pretsednika opštine Selca. Zeni jednog posednika metak je okrznuo bradu, a jedan rukovodilac bloka dobio je pogodak koji mu je probio ruku. Jedan posednik koga su banditi takođe hteli da ubiju bacio je među njih 2 ručne bombe, usled čega je verovatno 1 bandit ubijen i 1 teško ranjen. Banda se u bekstvu povukla u pravcu Stirpnika.

- i) Oko 12.30 časova pognula je od mine 1 žena pri nedozvoljenom pokušaju prelaska granice u blizini *Višnjeg Grma*, oko 7 km jugoist. od Litije.

- j) Oko 22.00 časa prevezla je splavareva žena u *Senožetu*, oko 4 km zap. jugozap. od Kresnica (1 1/2 sat), bandu, navodno u jačini 160 — 200 ljudi, sa leve na desnu obalu Save.

27J28.1. k) Rano ujutru 27. 1. pojавило se na imanju jednog posednika u opštini *Stara Oselica*, 1 km severozap. od kote 964, tj. oko 7,5 km zap. od Gorenje Vasi u Polj. Dolini (3 sata), oko 15—20 naoruž. bandita, gde su se ulogorili. Banda se povukla 28. 1. u 18.00 časova u pravcu kote 894 (severozap. od Stare Oselice). Pošto je došla iz pravca Trebije, može se pretpostaviti da je ova banda zapalila most.

28.1. 1) Oko 21.00 čas opljačkalo je oko 20 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica od više posednika u *Zalogu*, 4,3 km jugoist. od Cerkla na Gorenjskom (1 sat). Oni su se raspitivali o jačini žandarm. stanice Komenda, o jednom uhapšenom pripadniku seoske straže i jednom posedniku u Spodnjem Brniku. Prvac odlaska Tunjice.

Između 22.30 i 24.00 časa opljačkala su 4 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica i krevetsko rublje od 2 seljaka u *Lancovu*, 1,5 km jugozap. od Radovljice (1/2 sata).—

Oko 24.00 časa opljačkalo je otprilike 10—15 naoruž. bandita tri svinje sa jednog imanja u *Škovinama*, opštine Železniki (na karti nije označeno). Prvac odlaska Jelovica.

m) U 20.30 časova 3 naoruž. bandita odvela su ženu nadzornika lova u Zg. *Radovni*, oko 4,5 km južno od Dovja (2 sata). Zena je pronađena mrtva 29. 1. 1943 između Zg. Radovne i kote 705.

n) Iz oblasti *Žiri* izbeglo je u brda otprilike sto porodica iz straha od iseljenja. Najveći deo se u toku 29. 1. 1943 vratio natrag.

o) U 22.00 časa prošla je jedna banda, navodno u jačini 120—150 ljudi, među kojima više žena, kroz mesto *Volavje*, 7,6 km jugo-jugoist. od Vinja, u pravcu ital. granice. Mogla bi da bude u pitanju ista banda koja se prošlo veče prebačila preko Save.

- 28.129.1. p) U 19.00 časova pojavila su se 18 naoruž. bandita kod dva posednika u *Gaberju*, 2 km sev. severoist. od Blagovice (3/4 sata), koji su tamo noćili. U 6.00 časova otišli su banditi u 2 grupe, jedna na sever a druga na jug.—
U toku noći prosečena je granična zapreka na otseku Ljubljana — Istok kod km 10.650 i 10.700, tj. kod kote 559, oko 8,5 km juž. od Vojna. Sudeći po tragovima, banda pomenuta pod j) i o) prešla je na ovom mestu na ital. teritoriju. ,
- Sopstvena delatnost:*
25. 1. 1943 u 15.30 časova uhapšen je u Cerkljama na Gorenjskom jedan banditski lekar, koji je imao napunjen revolver i jajaste ručne bombe. U toku ove akcije uhapšen je i 1 pripadnik seoske straže, kod koga se nalazila prihvativa stanica za prilaženje bandama.
25. 1. 1943 dobrovoljno su se vratila 4 prinudno regrutovana lica iz oblasti Moravča.
26. 1. 1943 u 11.50 časova u nekoliko navrata obasuta je vatrom sa italijanske teritorije patrola carin, granič. straže u Sv. Katarini, u jačini od 2 čoveka, u blizini Goljek hriba (kota 809). oko 9 km zap. od St. Vida nad Ljublj. Protivnik nije primećen. Nije bilo gubitaka.
Uz d) Češnjice: 26. 1. u 21.00 čas žand. patrola je naišla na bandite koji su bežali. Pri obostranoj puščanoj vatri nije bilo gubitaka. Posednica kod koje su se banditi bili zadržali pobegla ie sa njima.
27. 1. 1943 u 18.00 časova žand. patrola u Pre-J dosljama, 4 km severoist. od Kranja, otvorila je vatu i ranila jednog sumnjivog čoveka koji je bekstvom htio da izbegne hapšenje.
27. 1. 1943 odvijala se velika akcija u oblasti oko Rakitoveca, oko 4 km jugoist. od Šmartnog v Tuh. uz učešće snaga II i III bat. 19 pol. puka, 1, 2 i 3 žand. rezervne čete (mot.) Alpenland, 4 čete pol. straž. bat. Beč, 5 čete pol. straž. bat. Alpenland, polic. brd. lov. čete Alpenland i polic. pionir, čete, koja je prošla bez dodira sa neprijateljem.

Uz h): Zand, patrola 28. 1. 1943 pronašla je 1 mrtvog bandita na putu za Stirpnik. U pitanju je sin jednog posednika iz Kadiša kod Selca, koji je, navodno 9. 1. 1943 prinudno regrutovan.

Uz n): 28. 1. 1943 carinsko-granična straža u Žiri osula je vatru na jednog 9 god. dečka.

Uz o): Za gonjenje bande angažovane su snage carin, granič. zaštite.

U svim ostalim slučajevima od a) do p): angažovane patrole žandarmerije odn. zaštitne policije.

28. 1. 1943 u 19.00 časova banditi su otvorili vatru na žand. patrolu, u jačini od 5 ljudi, u Češnjici 1,3 km sev. ist. od Železniki. Na vatru žandarma banditi su smesta pobegli u sev. pravcu. Nije bilo gubitaka.

29. 1. 1943 akcija iseljavanja na prostoru oko Moravča u zajednici sa policijom bezbednosti t uz učešće snaga II i III bat. 19 pol. puka, 2 i i žand. rez. (mot.) čete Alpenland, polic, pion., čete i vojske. Iseljeno 252 lica. 298 lica pobegij je još pre početka akcije.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 24.1. q) U 1.00 čas 9 naoruž. bandita opljačkali su životne namirnice jednom mlinaru u *Lahovom Grabenu*, oko 8,5 km sev od Sevnice (1/2 sata). U 2.15 časova ovi banditi pretili su jednom radniku u istom mestu zato što je rukovodilac NSV² čelije.
- 25.1. r) U 17.00 časova opljačkalo je oko 12 naoruž. bandita životne namirnice jednom seljaku u blizini Mislinja (1/4 sata). Posle otprilike tročasovnog zadržavanja banditi su se udaljili prema *St. Iiju*, (20 minuta) gde su takođe opljačkali životne namirnice.—
U 19.00 časova 3 naoruž. bandita opljačkala su životne namirnice jednom seljaku u opštini *Ter*, sev od kote 952 tj. 3,3 km ist severoist od Ljubnog (1 1/2 sat).

Oko 20.30 časova 4 naoruž. bandita pljačkala su životne namirnice i duvanske proizvode jednom trgovcu u Zg. *Dovžama*, oko 3 km severozap. od Valdeka (1 čas). Pravac odlaska Graška Gora.

U 22.00 časa opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice i potrošne artikle jednom seljaku u *Lačjoj Vasi*, 2,5 km jugo-jugoist. od Rećice (3/4 sata).

s) U 15.00 časova tražila su 2 naoruž. bandita hleb i slatko vino od jednog posednika u Sv. *Miklavžu*, 2,7 km jugo-jugozap. od Gomilskog (1 sat). Pravac odlaska Grajska Vas.

U 18.30 časova kod dvorca *Ojstrica*, 5 km jugoist. od Vranskog (2 sata), primećena su 3 bandita kako prolaze u pravcu Črni Vrh.

U 20.45 časova zahtevala su 2 naoruž. bandita slatko vino od jednog posednika u *Zaplanini*, oko 5,5 km jugo-jugozap. od Vranskog (3 sata). Pravac odlaska Št. Gotard. U 20.50 časova zadržala su 8 bandita više lica na putu kod *Ojstrica*, 2,4 km jugozap. od Gomilskog (20 minuta). Pravac odlaska Gomilsko.

25.126.1. t) Između 23.30 i 24.00 časa zahtevalo je oko 8 naoruž. bandita jelo od 2 seljaka u *Mrzloj Planini*, 5,7 km juž. od Planine (2 3/4 sata). U 1.00 čas tražili su jelo od jednog seljaka pod *Skolicom*, oko 1,5 km sev. od Mrzle Planine.

26.1. u) U 19.30 časova opljačkala su 3 naoruž. bandita veće količine životnih namirnica i delove odeće jednom trgovcu u *Orloj Vasi*, 3 km ist. severoist. od Gomilskog (1 sat).

v) U 20.30 časova prodrlo je 5 naoruž. bandita u kuću jednog posednika u *Vrtačama*, 1,2 km jugozap. od Kolovrata (2 sata). Odvedeni su jedan voAik koji se tamo nalazio na otsustvu i njegov Drat. Pravac povlačenja Kolovrat.

w) U 18.00 časova zahtevalo je 6 naoruž. bandita slatko vino u Sv. *Danielu*, oko 2 km severozap. od#Graške Gore (3/4 sata).

27.1. x) U 23.15 časova opljačkalo je 13 naoruž. bandita veće količine životnih namirnica i delove

ndeće kao i jedan pogonski remen jednom posedniku u *Spod. Rečici*, oko 2,5 km severozap. od Laškog (1 sat). Posle zadržavanja od oko jednog časa banditi su se povukli u pravcu Šmohora.

- y) Između 19.30 i 20.00 časova zahtevalo je 8 naoruž. bandita hranu i piće od dva posednika u *Dobravi*, oko 6,5 km sev. severoist. od Rajhenburga (2 1/2 sata). Oni su se raspitivali osim toga i za jačinu žandarmerije i industriske zaštite. Pravac povlačenja Oslica.

U 21.15 časova zaustavila su 2 naoruž. bandita izvan mesta *Arja Vas*, oko 2 km ist. od *Zaleca* (1/2 sata), jednog radnika i naredili mu da prekine svoj službeni odnos u rez. bolnici u Celju i da istupi iz Vermanšafta. Pravac odlaska V. Pirešica.

27.128.1.

U 18.00 i 1.00 čas pojavila su se kod jedne posednice u *Graškoj Gori* (1 sat) po 2 bandita, koji su se, u oba slučaja, posle zadržavanja udaljili u pravcu Arnečnik-a.

Oko 19.00 časova tražilo je 7 naoruž. bandita životne namirnice od seljaka u *Lapovčniku*, 1 km jugoist. od Zg. Razbora (4 sata). Oni su se udaljili u 3.00 časa u pravcu Zg. Razbora.

28.1.

- aa) U 20.30 časova 3 naoruž. bandita pljačkala su životne namirnice kod jednog posednika u *Seščama*, 2,2 km ist. od Prebolda (40 minita). Između 21.30 i 24.00 časa opljačkalo je 5 naoruž. bandita životne namirnice i delove odeće jednom posedniku u blizini crkve *Sv. Anton*, oko 3 km zap. jugozap. od Šoštanja (1 1/2 sat).

29.1.

- ab) Oko 4.15 časova zahtevala su 4 naoruž. bandita hranu i piće od jednog seljaka u *Raštanju*, oko 6 km sev. od Rajhenburga (2 sata). Oni su se raspitivali za put na Osliću i udaljili se posle boravka od oko jednog časa.

Sopstvena delatnost:

Uz r) Zg. Dovže: Snage 2 čete pol. straž. bat. »Wiesbaden« i Vermanšafta 26. 1. 1943 u 15.00 časova naišle na bandu kod Arnečnika, oko 1,5 km zap. od Graške Gore. Posle kratkog oruža-

nog sukoba banditi su pobegli. Zaplenjena je municija, 1 par skija, životne namirnice, ogrtači za sneg. pisači materijal itd. Nije bilo gubitaka.

U svim ostalim slučajevima od a) do ab): odašlane patrole žandarmerije, zaštitne policije odn. seoske straže.

27. 1. 1943 snage 2 čete 19 pol. puka u zajednići sa Gestapoom očistile su jedno banditsko gnezdo u Dolgom Brdu, 2,8 km jugo-jugozap. od Kolovrata, i pri tome su uhvaćena 2 banditska kurira.

Dopuna uz izveštaj o situaciji od 18. 1. 1943.³ Akcija 2 čete pol. straž. bat. »Wiesbaden« u St. Vidu nad Valdekom: U ambaru nije izgorelo 2 već 5 bandita, tako da je ukupno uništeno odn. uhvaćeno 10 bandita.

Zast.

« potpisao Handl
žand. pukovnik -

Za tačnost
Blank s. r.
kapetan

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE OD 29 JANUARA 1943 GOD. KOMANDI JE-DANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA SV. VID NAD CERKNICO¹

Fonogram

29. januar 1943/XXI — u 23 časa

Od Komande XI Grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa

Br. 547 — ; Novosti u 21 čas: Danas u 9,30 i 13,30 časova komunističke bande su ponovile napad na garnizon Sv. Vid," koji ih je, uz podršku drugog odreda došlog u pomoć, naterao u bekstvo i naneo im gubitke od daljih 5 utvrđenih mrtvih i mnogo brojnih ranjenih. Na našoj strani ranjeni su jedan pešak i jedan antikomunistički borac. Naša kolona nastavlja izviđanje i nadziranje predela. Cete Logatec su detaljno kontrolisale predeo Tolsti Vrh (TI-CU), Debeli Vrh, Smrečni Rob (TL-CS) gde se prema verodostojnim vestima zadržavaju neprijateljska odeljenja. Ponavljam prethodne vesti: Noćas u 24 časa komunističke bande napale su garnizon Sv. Vid (UH-CQJ). Odlučan otpor garnizona i brza intervencija kolone upućene juče u zonu naterali su protivnika u bekstvo koji je pretrpeo ozbiljne gubitke. Tokom povlačenja dospeo je pod našu artiljerisku vatru koja mu je nalažila dalje gubitke, od kojih 5 utvrđenih mrtvih. Nastavljaju se kontrolne operacije kolona raspoređenih u predelu.

General Ghe

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 X—15).

= Prema izveštaju Komande Jedanaeste granične grupacije od 29. januara 1943 god. prvi napad na Sv. Vid nad Cerknico izvršen je 28. januara u 24 časa.

IZVEŠTAJ SEKRETARA CENTRA NACIONALNE FAŠISTIČKE PARTIJE ŠT. VID PRI STICNI OD 30 JANUARA 1943 GOD. FEDERACIJI BORBENIH FAŠISTIČKIH ORGANIZACIJA U LJUBLJANI O SUKOBU KOD BICA I ZAGORICE¹

Nac. faš. partija

Federacija borbenih faš. org. Ljubljane pečat prijema:
Centar Nac. faš. part. Št. Vid pri Stični 3 febr./43

Prot. br. 231/1.a.

*Nedeljni izvestaj br. 5 i 6
(u akta)*

Št. Vid pri Stični,
30'I/XXI

pečat:

Feder, sekret.	Univ. organiz.
Polit, sekretariat	Ženske faš. org.
Administracija	Kapilarna organ.
Provincija	Štampa
Sind. Ekonomat	» Prop, i kultura
Matični ured i raspored	Disciplina
Borci	Faš. udruženje
Odelj. za vezu P.U.	?
Pod oružjem	Tehničko odelj.
	Dopolavoro

Komunističke bande, koje su se posle napada na Št. Vid uputile prema mestu Primskovo i Čatež, nisu pokazale veću aktivnost osim upada u cilju snabdevanja hranom i nasilnog regrutovanja mladića te zone. Sve ove upade vršile su manje

grupe o kojima nam je uvek bilo javljano, a njihovi pokreti su bili kontrolisani jer se prepostavljalo da prethode nekoj tckiji većeg stila protiv garnizona Sela pri Sumberku.

19-og tekućeg jedna mešovita formacija u jačini od oko četrdeset ljudi, koju je predvodio oficir — komandant garnizona Sela pri Sumberku, uputila se prema St. Vidu radi izviđanja pokreta komunista i da bi se uverila u verodostojnost obaveštenja u pogledu prisutnosti velikih formacija, dostavljenih iz sela koja se nalaze na pola puta između ova dva mesta. Kada je stigla u blizinu Zagorice, na nju je otvorena jaka paljba iz automatskog oružja i nanela joj gubitke od 3 pripadnika M.V.A.C., od kojih su dvojica odmah izdahnula, dok je treći teško ranjen. Stoga je odlučila da se vrati, obaveštavajući odmah ovu Komandu o verodostojnosti dobijenih obaveštenja.

Na dan 21-og pošla je iz St. Vida pravcem u Sela pri Sumberku jedna naša formacija sastavljena od jednog peš. bataljona i oko stotinu ljudi — što pešaka što legionara. — sa zadatkom da prate jedan tovar municije. Kada je prethodnica stigla u mesto Bič, napadnuta je učestalim rafalima od strane partizana koji su se rasporedili u polukrug, vešto koristeći teren koji je naročito pogodan za takve zasede. Naše vrlo skromne snage bile su prinudene da stupe u nejednaku borbu, očekujući glavninu koja se nalazila na jedan kilometar odатle.

Kada je stiglo pojačanje, naši su se rasporedili za odbranu, odvajajući grupe sa zadatkom da napadnu i unište mnogobrojne centre ustaničke vatre, odakle je neprekidno tučeno mesto. Ova žestoka borba, podržana i minobacačima od 81 mm i vodom artiljerije od 75/18 mm iz St. Vida, trajala je do mraka. Tada je pukovnik Fossa, komandant trupa u dejstvu, odlučio da se povuče u selo Pristavicu, koje se nalazi na bolje hranjivom položaju, jer su borci imali još malo municije a više automatskih oruđa bilo je potpuno bez nje.

I pored toga što je noć bila hladna i maglovita, ustanici su, smenjujući se u borbi, opkolili naše jedinice u ovom mestu i nisu prestali da ih uz nemiravaju sve dok, oko 12 časova, jedna autokolona od dva teretna automobila sa municijom i hranom i jedne auto-ambulante sa sanitetskim materijalom, nije uspela da dostigne Pristavicu uprkos jakoj neprijateljskoj vatrenosti koja, međutim, usled vrlo guste magle nije prouzrokovala

⁵ Prema ostalim dokumentima o ovoj akciji, u sukobu kod Biča i Zagorice učestvovao je italijanski kombinovani bataljon sastavljen od jedne čete Prvog bataljona i jedne čete Trećeg bataljona 52 pešadijskog puka Pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi«, jedne čete 104 bataljona crnih košulja i jednog voda minobacača. Učestvovala je i formacija MVAC St. Vid. pri Stični.

gubitke, ali je teško oštetila jedan automobil, tj. auto-ambulantru.

Kada su ponovo čuli automatsko oružje, komunistički razbojnici su postepeno prestali da se bore, sigurno zbog oskudice u municipiji, i pošto su pokupili mrtve i ranjene, rano ujutru su se uputili prema mestima Dobrnič i Ajdovec, dok su se naši, vrlo umorni, vratili u svoja sedišta.

Do 22-og u 12 časova naši gubici broje 16 mrtvih i 14 ranjenih, dok su ustanici pretrpeli gubitke od 42 mrtva izbrojana na terenu, a koji su se do večeri i u toku nfoći sigurno povećali, i dva komunista zarobljena i odmah streljana. Stanovništvo Zagorice, koje je nešto načulo od rukovodilaca koji se već dva dana nalaze u tom mestu; govori da ima 165 što mrtvih što ranjenih.

U ovim borbama učestvovalo su tri komunističke brigade: »Cankar«, »Tomšič« i »Gubec«, kao i druge čete. Ukupno preko 1200 ljudi.

Tim povodom napominjem da dnevni list »Slovenec« od 2-og februara, dajući kratak izveštaj o ovoj akciji, iznosi apsolutno netačne podatke koje stanovništvo naročito kritikuje što se tiče pretrpljenih gubitaka s obe strane. Stoga Vas molim da zainteresujete nadležne vlasti kako se ubuduće ne bi desilo nešto slično, što bi bilo na štetu našeg ugleda i što ne bi odgovaralo istini koju nemamo potrebe da krijemo.

Blizu mosta Primskovo bili su nađeni potpuno svučeni i unakaženi leševi trojice radiotelegrafista uhvaćenih u St. Vidu u noći između 13-og i 14-og tek. mes. Jedan vojnik antikomunista, uhvaćen u svojoj kući u Zagorici, bio je zaklan; drugi je poginuo usled eksplozije mine koju su komunisti postavili na pragu kuće koju je trebalo da pregleda u blizini Temenice.

Komunističke formacije nalaze se u zaselcima duž demarkacione linije sa Nemačkom i izgleda hoće da pokušaju neki napad na garnizon Temenica, ustanovljen 16-og tek., ali dosada, posle događaja u Biču, nema nikakve značajnije aktivnosti.

Sekretar Centra
Silvano Debrevi

Nac. faš. part. — Federacija
borb. faš. organizacije Ljubljane

Protokol

br. 3297

predmet 3 c

Primljeno 3/2

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 1 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 29 JANUARA DO 1 FEBRUARA 1943 GO-
DINE¹**

Viši voda SS i policije

A 1 p e n 1 a n d

Zapovednik policije poretka

Komandno mesto Bled—

Bled, 1 februar 1943

Ic

Situacija 1 februara 1943

(Delimično neproverene prijave stanovnika i konfidenata)
(Zadnji izveštaj o situaciji 29. 1. 1943)

Gorenjska: Protivnik:

- 29.1. a) U 19.30 časova opljačkalo je 13 naoruž. bandita životne namirnice i gotov novac jednom posedniku u *Jelšama*, 1,4 km sev. od Blagovice (1/2 sata). Osim toga hteli su da prinudno regrutuju njegovog sina, koji je dan ranije bio na regrutaciji. U isto vreme opljačkala su 3 naoruž. bandita životne namirnice od jednog drugog posednika u istom mestu.
Oko 19.30 časova 4 bandita opljačkala su životne namirnice i delove odeće jednom posedniku u *Dobenu*, oko 4 km jugozap. od Menguša (1 1/2 sat).—
Oko 20.00 časa opljačkala su 3 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica jednom posedniku u *Mlaki*, 5 km zap. jugozap. od Kamnika (20 minuta).
U 21.00 čas opljačkalo je 4 naoruž. bandita manje količine životnih namirnica jednom posedniku u *Godetiču*, 3,5 km ist. od Škofje Loke (1/2 sata). Posle zadržavanja od pola časa banditi su otišli u južnom pravcu.

- b) Oko 19.30 časova zahtevala su 3 naoruž. bandita životne namirnice od više posednika u *Liplju*, 4,2 km ist. jugoist. od Šmartnog v Tuhinju. (1 1/4 sata). Pravac odlaska Rakitovec
- 29.130.1. c) U toku noći ukradena je jedna svinja, verovatno od strane bandita, jednoj posednid u *Poljščici*, 2,8 km zap. severozap. od Bleda (1/4 sata).
- 30.1. d) U 21.00 čas jedan bandit ubio je sa 2 revolver-ska hica pretsednika opštine Mavčiče (folks-dojčer) u jednoj gostionici u *Prašama*, 6 km jugoist. od Kranja (20 minuta).
- e) Ujutru je jedan pos^nik u *Dolini*, 3 km sev. severozap. od Vinja pred svojim kućnim vratima našao pismo u kome mu se saopštava da je njegov sin, koji je pre kratkog vremena pri-nudno regrutovan, likvidiran od strane »Slov. narodne vojske« zbog neposlušnosti i nedisci-pline.—
Oko 18.00 časova primila je žand. stanica *Bohinjska Bistrica* jedno anonimno pismo u kome se saopštava da će svi regrutovani mladići iz Bohinjske Bistrice i okoline biti odvedeni od strane bandita u vremenu od 30. 1. do 1. 2. 1943.
- f) Oko 14.00 časova pripucao je jedan bandit, navodno odeven u ogrtač za sneg, na žand. na-ređnika iz ispostave žand. stanice *Bukovica*, neposredno na izlazu iz mesta, te ga je lako ranio revolverskim metkom u levi dlan.
- 30.1. g) U 19.00 časova ukrala je jedna naoruž. banda, navodno u jačini od 100 ljudi, kravu, svinju kao i veće količine životnih namirnica i odeće jednom poljoprivrednom zakupcu u *Spodnjoj Lipnici*, 2 km jugozap. od Radovljice (40 minuta). Pravac odlaska Vošče.
Iz kuće jedne iseljene porodice u *Desenu*, 3,2 km jugoist. od Moravča (1 1/2 sat), opljačkala je navodno jača banda veće količine rezervi životnih namirnica.
- h) Oko 15.00 časova primećena su u *Stolniku*, 3,5 km sev. severozap. od Kamnika (3/4 sata), 2

naoruž. bandita kako idu kroz šumu u pravcu Laniša. —

U 19.00 časova zaustavljen je na putu *Mekinje* — *Podjelše*, oko 1,5 km sev. od Kamnika (20 minuta), jedno lice od strane 4 naoruž. bandita. Lice se dalo u bekstvo a banditi su ga bezuspešno gonili.

i) Dodatak uz 17. 1. 1943:

Oko 20.30 časova 2 čoveka napala su jednog GZBAss,² na putu za Kranj u *Kokrići*, 3,7 km sev. od Kranja (1/2 sata). Službenik je na napadače opalio 6 metaka iz revolvera, na što su ovi pobegli.

<

Sopstvena delatnost:

Uz e) Bohinjska Bistrica: Regrutowani mladići smešteni su poslednjih noći u zgradi žand. stanice i čuvaju ih snage pol. brd. lov. čete Alpenland.

Uz i): Za slučaj je žandarmerija saznala tek 29. 1. Na osnovu smesta povedene istrage ustavljeno je da je jedan napadač 18. 1. 1943 sa teškim povredama dopremljen u bolnicu Golnik. Drugi krivac je 30. 1. 1943 uhvaćen u Kokrići.

U svim ostalim slučajevima od a) do h): odslane žandarmeriske odn. patrole seoske straže. 29. 1. 1943 žand. patrola uhapsila je jednog naoruž. bandita u jednoj štali u Gorenjoj Vasi u Poljanskoj Dolini.

29. 1. 1943 jedan navodno prinudno regrutovani mladić iz Sela vratio se dobровoljno natrag i prijavio se žand. stanici Moravče.

31. 1. 1943 u 6.00 časova dobровoljno se vratio natrag i prijavio žand. stanici Lukovica jedan mladić iz Plesa, koji je navodno 15. 9. 1942 bio prinudno regrutovan.

31. 1. 1943 dobровoljno se vratio jedan mladić iz Podgrada, koji je 25. 4. 1942 prebegao banditima.

1. 2. 1943 dobrovoljno se vratio jedan dečko iz Goričice koji je 5. 1. 1943 bio prinudno regрутovan od strane bandita.

1. 2. 1943 u 7.00 časova žand. patrola uhapsila je u Lipi, 3,5 km severozap. od Blagovice, jednog mladića koji je 13. 1. 1943 prinudno regrutovan.

1. 2. 1943 oko 8.00 časova prijavio se dobrovoljno žand. stanici Žirovnica jedan mladić iz Križa, koga su 1. 7. 1942 silom odveli banditi. On je izjavio da u Valvazorjevoj Koći, 2,3 km zap. jugozap. od Stola, borave 18—20 bandita. Na ovo su smesta angažovane snage II bat. 19 pol. puka, koje su u 14.20 časova naišle istočno od kote 1040. oko 5,5 km severozap. od Begunja, na jednu primitivno izgrađenu kolibu u kojoj je bilo mesta za 20 bandita. Celo jednog udarnog odeljenja videlo je 2 bandita, dok je jedno drugo udarno odeljenje naišlo na 12 bandita. Banditi su pobegli čim je otvorena vatra. Na osnovu tragova krvi moglo se ustanoviti da su banditi imali ranjenih. Zaplenjeno je 2 puške, 1 pištoli, oko 900 metaka, razna oprema, delovi odeće, rublje itd. Nije bilo sopstvenih gubitaka.

Donja Štajerska:

%

Protivnik:

- 28.I. j) U 21.30 časova pljačka životnih namirnica od strane 3 naoruž. bandita kod jednog posednika u Sv. Pongracu, oko 4,5 km jugo-jugozap. od Zaleca (2 sata).

U vremenu od 21.30 do 24.00 časa boravila su kod jednog posednika u Skornom, 3,5 km jugozap. od Šoštanja (1 1/2 sat) 5 bandita. Oni su opljačkali životne namirnice, delove odeće i jednu lovačku pušku.

- k) U 6.30 časova poginula je od S-mine kod km U 24,300 (u blizini St. Janža) 1 mlada devojka pri nedozvoljenom prelasku granice.

- 29.I. 1) U 0.45 časova oliačka životnih namirnica od strane 4 naoruž. bandita kod jednog posednika u Vitanju. U 20.00 časova pojavili su se kod

jednog posednika u *Sv. Pongracu* (jugo-jugo-zap. od Zaleca) 10 naoruž. bandita i zaklali jednu kravu. U isto vreme boravila su 3 naoruž. bandita kod jednog drugog posednika u istom mestu, ali nisu ništa opljačkali. Svi banditi povukli su se oko 24.00 časa u nepoznatom pravcu.

- m) Između 19.00 i 19.30 časova zahtevala su 2 naoruž. bandita životne namirnice od dva posednika u *Sv. Miklavžu*, oko 5,5 km jugo-jugo-zap. od Gomilskog (2 1/2 s.). Posle kratkog zadržavanja udaljili su se u nepoznatom pravcu, ostavljajući jedan letak.

U 20.00 časova zahtevalo je 4 odn. 6 naoruž. bandita životne namirnice od tri posednika u *Veterniku* (kota 712). oko 3,5 km zap. od Kozjeg (1 1/2 sat). —

Kod jednog poljoprivrednika u *Zauršu*, oko 5,5 km jugozap. od Valdeka (2 1/2 sata), pojavilo se 8 naoruž. bandita i izjavilo kako ima da usledi odmazda za policiju i žandarmeriju. Posle zadržavanja od oko jednog časa oni su se povukli u pravcu *Cirkovce Smarške*.

Oko 23.00 časa pojavilo se otprilike 20—25 naoruž. bandita kod jednog posednika u *Šaleku*, 2,4 km severoist. od Velenja (3/4 sata), koji su posle kratkog zadržavanja, ne opljačkavši ništa. otišli u pravcu St. Janž. na Vinskoj Gori.

- 30.1. n) U 18.00 časova 7 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice u St. *Andražu*, 4,3 km jugo-jugozap. od Velenja (1 1/2 sat).
- U 20.30 časova 2 naoruž. bandita pljačkala su životne namirnice kod jedne posednice u *Grajskoj Vasi*, 1,6 km jugoist. od Gomilskog (1 1/4 sata).
- o) U vremenu između 18.00 i 24.00 časa boravila su 4 naoružana bandita kod 3 seljaka u *Lazama*, 2,3 km jugo-iugoist. od Velenja (1 sat).
- Oko 23.30 časova zahtevalo je 5 naoruž. bandita od jednog posednika u *Založama*, 1,3 km ist. severoist. od Polzele (1/2 sata), da im se izda rakija.

- 30.131.1. p) U toku noći bila ie provala kod jednog seljaka u *Ladinama*, opština Gornji Grad (nije označeno na karti). Vinovnici — verovatno banditi — opljačkali su životne namirnice, za šta su ostavili 10 RM.
- 31.1. q) U 15.15 časova poginuo je od ekspl. S-mine jedan ital. državljanin (Slovenac), koji se približavao graničnoj zapreci kod km U 19,900 (oko 4,5 km zap. severozap. od St. Janža). Dva službenika carin, granič. straže, koji su boravili u blizini, bili su ovom prilikom povredeni.
- r) U 3.00 časa opljačkao je 1 bandit hranu u *Zaplanini*, oko 5,5 km jugo-jugozap. od Vranskog (3 sata). —
U 18.00 časova 7 naoruž. bandita pljačkali su životne namirnice kod jednog posednika u *Lokama*, 4,5 km jugozap. od Gomilskog (1 1/2 sat). Ovi isti banditi opljačkali su takođe životne namirnice jednom posedniku u *Črnom Vrhu*, 3,6 km jugo-jugoist. od Vranskog (1 1/2 sat).
U 24.00 časa pljačka životnih namirnica kod jednog posednika u *Marija Reki*, oko 4 km jugozap. od Prebolda, (1 1/2 sat).
- s) U *Pohatz-u* kod Dobrave, oko 6,5 km sev. severozap. od Rajhenburga (niie označeno na karti), raspitivala su se 2 naoruž. bandita za boravište drugih bandita. Oni su se udaljili u pravcu Bohora.
U 19.30 časova 3 naoruž. bandita zaustavila su u *Podgori*, 3,3 km zap. jugozap. od Preserja (1 1/4 sata), sina jednog posednika, svezali ga i oterali u pravcu Marije Orete. Njemu je kasnije ipak uspelo da pobegne. Banditi su hteli da ga obese zbog toga što je izdao jednog bandita.
U 21.30 časova prodrlo ie više naoruž. bandita kod jednog posednika u *Ješovecu*, 1,3 km severoist. od Kozjeg (20 minuta). Posednik je pobegao i odmah podneo prijavu.
- t) U 3.00 časa pljačka životnih namirnica od strane 10 naoruž. bandita kod jednog posednika u

Čemšeniku, 5,6 km ist. severoist. od Kolovrata
(2 1/2 sata).

Sopstvena delatnost: :

Uz j) do t): angažovane patrole žandarmerije,
zaštitne policije, seoske straže, odn. Verman-
šafta.

31. 1. 1943 naišla je u 0.15 časova jedna polic,
patrola u blizini Topovlja, oko 3 km jugoist. od
Braslovča, na 4 bandita, koji su po otvaranju
vatre smesta pobegli.

potpisao K n o f e

Za tačnost
Pfauser s. r.
ppor. zašt. pol. u rezervi

Zandarmeriska stanica Lukovica
Srez Kamnik — Koruška
stiglo 7. 1. 43
Del. br. 10 Prilozi — Müller

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 3 FEBRUARA 1943 GOD. GLAVNOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O BOR. BAMA KOD VIVODINE I KRAŠICA¹

Podneto na pregled Eks. Robottiu
podneto na pregled načelniku štaba
podneto na pregled pomoćniku načelnika štaba
poslan prepis Obaveštajnom odeljenju . 1
poslan prepis Kr. karabinijerima

GLAVNA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA DALMACIJA
OPERATIVNO ODELJENJE

M-

Br.
Stiglo 3 febr. 1943 — XXI

Telegram

•
OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
ZA SUPERSLODU: OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 02/687

NASTAVAK DANAŠNJEG IZVESTAJA BR. 02 685

Uporedna akcija divizije »Isonzo« — »Lombardia«, izvršena severno od železničke pruge Zdenčina — Karlovac — Metlika, u cilju obezbeđenja poznatih linija za snabdevanje kao i same železničke pruge, započeta ujutro 29 januara, danas je dovršena.

U akciji su sudelovali bataljoni 1/23, 111/24 pešadiskog puka, LXXXV crnih košulja i bataljon crnih košulja »Nizza« pod komandom divizije »Isonzo«; 11/51 peš. puka, 105 bataljon crnih košulja, jedna četa 73 peš. puka i dve čete tenkova »L« pod komandom divizije »Lombardia«.

Akcija je išla za tim da se prinude na borbu i uniše partizanske formacije razmeštene severno od železničke pruge Jastrebarsko — Karlovac — Metlika pokretom četiri kolone pre-

• La prostoriji Bukovica (MH-CD), Jezerine (MK-CD) i koje su krenule iz Metlike, Ozlja (MK-BU), Draganića (OI-BU) i Jastrebarskog.

Veoma jake formacije ustanika, koje se računaju na oko 4000 ljudi, prinuđene su na borbu između Vivodine (LI-CD), **jCrašića** (NH-BZ) i tučene u žestokim okršajima.

Koristeći prednosti terena, koji se spušta od severa prema jugu, razrovanoj i teškoj, posutog grupama dominantnih kuća, koje su organizovane kao žarišta otpora, ustaničkim bandama pošlo je za rukom da se izvuku iz obuhvata i povuku prema Gorjancima.

Iz dosad dobijenih izveštaja proizlazi:

— *naši gubici* — 59 mrtvih među njima četiri oficira; **160** ranjenih (desetak teško), među njima 10 oficira; 38 nestalih (medu kojima poneka patrola, koja se još nije vratila u svoju jedinicu), jedno sedamdesetak izgubljenih mazgi — *protivnički gubici* — 140 mrtvih izbrojanih na terenu, među kojima jedan komandant brigade, koji, prema dokumentima nađenim kod njega, proizlazi da je rukovodio akcijom bandi dislociranih u zoni.

Narod jednodušno tvrdi da se neprijatelj povukao sa oko 60 kola mrtvih i ranjenih, sem leševa, koji su na položaju sahranjeni. Smatram da su ustanici imali ukupno najmanje 700 gubitaka.

Naši bataljoni, svi smanjene jačine (od kojih četiri svedeni na dve čete), ispoljili su agresivnost, borbenu volju i duh samopregora, sjajno savladavši vremenske i terenske nezgode.

Pošto sam u celini postigao cilj, koji sam sebi postavio, izdao sam naređenje za povratak bataljona, odustavši od gojenja neprijatelja zbog neophodne potrebe da dopustim odmor bataljonima, koji su svi vodili žestoke borbe od samog početka akcije.

Dana 30 pošao sam na položaj da pratim i bolje koordiniram konačnu fazu akcije. Do danas sam pregledao sve jedinice i svuda ustanovio veoma visok duh.

Artiljerija u pravnji kolona i artiljerija garnizona tukle su veoma efikasno neprijateljske koncentracije i položaje.

Vazduhoplovna akcija pokazala se naročito efikasna obzirom na jačinu protivničkih formacija, mada je izvedena sa malo sredstava (svima koja su bila na raspoloženju).

Narod je pozdravio i primio sa naklonošću akciju naših trupa.

ZAPOVEST ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 3 FEBRUARA 1943 GOD. ZA PREDUZIMANJE
MERA PROTIV STANOVNISTVA POSLE PORAZA KOD
STALJINGRADA¹

Zapovednik policije poretka

A l p e n l a n d

— Komandno mesto Bled —

Bled, 3. 2. 1943

la

Posebna zapovest b . r. 3

Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti Bled primio je 29. 1. 1943 od Glavnog državnog ureda bezbednosti Rajha sledeći telegram:

»Državni voda SS je naredio da se svi oni elementi koji u vezi sa tragedijom posade u Staljingradu ili teškom situacijom na Istočnom frontu, iskazuju radost, imaju smesta uhapsiti i prebaciti u neki konc. logor.«

Povodom ovog naređenja, komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti izdao je uputstvo svojim jedinicama da angažuju obaveštajce i sopstvene patrole radi hapšenja — kao što je već javljeno — Gorenjaca koji su se poslednjih dana okupljali na proslavljanje pobede.

Povodom ovog naređujem da pripadnici policije i žandarmerije pri svom patroliranju obrate posebnu pažnju na ova-kva opažanja. Gorenjci i Donjoštajerci, koji uzimaju učešća u proslavama pobede, imaju se smesta uhapsiti i predati policiji bezbednosti.

potpisao K n o f e

Za tačnost

Pfauser

ppor. zašt. pol. u rezervi

Dostavljen:

K-dantima žandarm. Bled i Maribor istovrem. za sve jedinice	220
19 polic, puku	13
polic. brd. lov. četi Alpenland	1
2 č. pol. straž. bat. Wiesbaden	1
4 č. pol. straž. bat. Beč	1
5 č. pol. straž. bat. Alpenland	1
1, 2 i 3 žand. rez. četi (mot.) Alpen- land svakoj 1	3
polic, pionir, četi	1
181 polic. brd. četi za vezu	1
štabnoj četi	1

243

B.R. 136

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANI-
ČNE STRAŽE OD 3 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JE-
DANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU SA PAR-
TIZANIMA KOD SV. OŽBALTA¹

Prepis fonograma

Od Komande XI grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa

I/644/Op. Jutros je bat. crnih košulja imao sukob u Sv. Ož-
baltu (UO-CO).²

(Gubici: jedan utvrđen ustanik), bez naših gubitaka.
Borba se nastavlja oko kuća Nareda (UO-CO). Kolona Perbellini, pošto je izbacila komunističke razbojnike iz Slugova (UH-CO), Zalesa (UK-CO), pojaćana zatim pripadnicima Cacciatori, opkoljava sa severoistoka Ravnik, kota 828, Gradiško (UM-CO), dok kolone Manca i Bombonato tuku razbojnike od jugozapada zaposedajući Sv. Urh — Zavrh — Pol-

šeče (UK-CO). Na terenu su nadeni **mnogobrojni** mrtvi komunistički razbojnici, što treba da se utvrdi. Komunistički razbojnici beže na sever prema Iškoj dolini i na istok prema Vrhu (UO-CO). Naredeno je gonjenje do kraja.

3/2/43 u 14 sati:

General Ghe

Iška dolina

Polšeče

Matica — Bombonato

Zavrli

Cacciatori Sv. Urh

Slugovo

Vrh

t

(Perbelllni

->

Zales Narede

828 Gradiško
k. •

«- IV bat crnih koš. Gar-
Ravnik Sv. Ožbalt diui

JZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE OD 3 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD SV. OŽBALTA¹

Prepis fonograma

3/2/43 u 20,30 sati

Od Komande XI grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa

1/653 Op. — Vesti u 21 sat

Dodatno fonogramu 1/644 Op. od 12 sati danas.² — Posle podne protivnik na koga se naišlo u predelu Narede (UO-CO),³ pritešnjen je izbliza od strane bat. crnih košulja a zatim od kolone Perbellini pojačane četom Cacciatori i još jednom četom I/XXII bat. grupacije Granične straže i potpomagan intervencijom artiljerije Grupacije granične straže i XXI aprile. — Ostala odeljenja čiste već zaposednuti predeo od znatnih protivničkih formacija nailazeći na raštrkane grupe komunističkih bandi. Protivnički gubici još nisu utvrđeni. Naši: 2 ranjena.⁴ Najniža temperatura plus 1 snega nema.

General Ghe

Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 X — 15).
Vidi dok. br. 136

Dopisano olovkom: »7 km S. I. Velike Bloke«.

Dopisano olovkom: »od Granične straže«.

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE OD 4 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JE-DANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD SV. OZBALTA¹

Prepis fonograma

Br. 1/679

dana 4. 2. 43. u 22.20 sati

Od XI Grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa

Vesti od 2 sata: Kolona crnih košulje, pojačana četom »Cacciatori« 1/51 bataljona, odeljenjem artiljerije i minobacača za-posela je Sv. Ožbalt — Nareda — Bane (UO-CO),- Selo (UM-CO)² odbacujući komunističke bande, koje su se skupile i uputile prema Iškoj dolini — Mokrec i uništile nekoliko građe-* vina u kojima je bila municija. Kolona Perbellini — Manca — Bombonato je okončala čišćenje predela i naselja severoistočno od V. Bloke, uništavajući zalihe i pripremljene položaje. Na terenu u selima i u jednoj rupi nađeno je 49 mrtvih. Saznalo se da su još veliki broj mrtvih i nekoliko ranjenih odvezle na kolima komunističke bande. Zaplenjene su tri puške, ručne bombe, municija, namirnice i drugi materijal.⁴ Noćas je mala banda komunističkih razbojnika napala bez uspeha garnizon Dobrovoljne antikomunističke milicije Zibrše. Najniža temperatura — minus jedan.

⁵, ..,

General Ghe

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 X — 15).

² Dopisano olovkom: »7 km S. I. od Velike Bloke«.

³ Dopisano olovkom: »7 km S. I. od Velike Bloke«.

⁴ U izveštaju Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 4 februara 1943 god. navodi se: »Divizija »Macerata« i Grupacija »XXI APRILE Obična delatnost dvaju garnizona i delatnost garnizona XI Grupacije Granične straže. U vezi sa akcijom o kojoj je juče javljeno saopštava se da su u sukobu u zoni Sv. Ožbalt—Nareda i Dednik (LO — UO Cerknica) naneti ustaničkim formacijama teški gubici od 49 mrtvih partizana, izbrojanih na terenu. Na našoj strani 4 poginula, među njima i jedan vojnik antikomunista, i 9 ranjenih, među njima jedan vojnik dobrovoljac — antikomunista. Akcije su u toku.«

U izveštaju iste Komande od 5 februara 1943 god. navodi se da se broj sopstvenih ranjenika popeo na 14. (Originali u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 B — 1).

⁵ Dopisano plavom olovkom: »Pohvaliti Ghe-a« i nepoznat paraf.

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 5 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 1 DO 5 FEBRUARA 1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije

A 1 p e n 1 a n d

Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

Ic

Bled, 5 februara 1943

Situacija 5 februara 1943

(delimično neproverene izjave stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji 1. 2. 1943)

Gorenjska: Protivnik:

- 1.2. a) U 18.30 časova banda u jačini oko 30—40 ljudi opljačkala je nekom zemljoposedniku u *Cirkušama*, 4,3 km istočno od Šmartnog v Tuhinju (1 sat) raznovrsne prehranbene artikle, odeću i kazan za pečenje rakije. Pravac povlačenja Kozjak.
- 112.2. b) Banditi su noću, prolazeći kroz *Lipije*, 4,5 istjugoist. od Šmartnog v Tuh. (1 sat), oduzeli ovu jednoj zemljoposednici.
- 2.2. c) Između 17.00 i 19.00 časova oko 30—40 naoružanih bandita oduzelo je kravu jednom zemljoposedniku na *Ostrom Vrhu*, 2,6 km jugoist. od Železniki (1 1/4 sata). Banditi su otišli u pravcu prema jugu.
U 18.00 časova 5 naoružanih bandita opljačkali su životne namirnice jednom posedniku u *Gaberju*, 2 km severoist. od Blagovice (50 minuta). Posle zadržavanja od pola sata otišli su u pravcu juga.
- d) U 19.00 časova nepoznata lica bacila su kamen u stan rukovodioca čelije u Jeseničkom *Javorniku*, zbog čega je nastala manja materijalna

šteta. U 20.00 časova jedan tvornički čuvar pozvan je da se vrati u svoj stan.— Oko 20.30 časova opazio je konfident 5—6 sumnjivih lica — verovatno bandita — koji su išli u pravcu stanice u *Medvodama*.

- 3.2. e) Na pruzi drž. železnica između Tržiča i Kranja, niže tunela zapadno od stanice *Naklo*, stavljen je preko šina komad gvožđa da bi iskočio voz, koji stiže u 11.11 časova u Naklo. Nije bilo никакve štete.
- f) U 9.00 časova, oko 200 m zapadno od žand. stanice u *Železniki*, banditi su osuli iz šume mitraljesku vatru na 2 žandarmeriska činovnika i ranili ih.
- g) Oko 19.00 časova 3 naoružana bandita opljačkala su kod jednog posednika u *Lazama*, 2 km istočno od Smartnog v Tuh., manje količine namirnica.
2 naoružana bandita opljačkala su životne namirnice od jednog zemljoradnika u *Plavškom Rovtu*. 2 km severozap. od Jesenica (3/4 sata). Otišli su prema Rožnom Vrhu.
- h) Kod *Opola*, 3 km jugoist. od 2iri-a. bio je jedan seljak koga su navodno 13. 1. 1943 odveli banditi na ital. područje, teško ranjen od mine prilikom povratka preko granične prepreke.
- i) U 11.00 časova primećena su u *Tučni*, 3,6 km severoist. od Kamnika (1 1/4 sata), 2 bandita koji su išli u pravcu Vodica.
U 12.30 časova, između *Lipe* i Malog Rakitoveca, oko 3 km severozap. od Blagovice (1 1/2 sata), 4 bandita su zaustavila 2 osobe dok se ostalih 12 bandita nalazilo u blizini.
Otišli su u pravcu Tuhinjske doline.
U 20.50 časova 2 bandita pokušala su da odvedu u Jeseničkom *Javorniku* jednog mladića — vojnog obveznika. Pred kućom se navodno nalazilo više bandita. Otišli su u pravcu Mežakle.
- 4.2. j) U 21.00 čas 6—7 bandita opljačkalo je od jednog kolara u Zg. *Gorjama* kod Bleda oko 40 kg suvog mesa. Otišli su u pravcu Pokljuke.
U 22.30 časova oko 30 naoružanih bandita

opljačkali su manje količine životnih namirnica jednom posedniku u *Kržišču*, 3,5 km severno severoist. od Kamnika (40 minuta).

- k) Oko 19.00 časova banditi su na različitim mestima u *Zeleznikima* ispalili nekoliko metaka. Utvrđeno je da je 5—6 grupa bandita u jačini 4—8 ljudi vršilo prinudnu regrutaciju. Odvedeno je 14 vojnih obveznika, od kojih je dvojici uspelo da umaknu.

Između 19.00 i 19.30 časova 20 naoružanih bandita prinudno je regrutovalo jednog vojnog obveznika na Bledu — *Mlino*.

Između 19.00 i 20.00 časova 8—10 naoružanih bandita pokušalo je da u *Bodešču*, 3,5 km jugoist. od Bleda (10 minuta), prinudno mobilise 4 mladića, koji su već bili regrutovani za našu vojsku. Na molbu roditelja odustali su od toga. Kod jednog posednika u istom mestu opljačkali su manje količine životnih namirnica.

Oko 20.00 časova 2 naoružana bandita zadržala su na mostu preko Save kod *Skala*, 2,7 km zap. od Radovljice (20 minuta), jednog tvorničkog radnika iz Bodešča preko jedan sat i ispitivali ga kako je organizovana žandarmeriska služba u Ribnu i policija na Bledu. Drugog tvorničkog radnika (vojnog obveznika) poveli su, međutim, sa sobom.

- 1) U 0.30 časova u *Bled-Rečici* banditi su prinudno mobilisali jednog bravarskog kalfu (vojnog obveznika).

Oko 7.00 časova 6 naoružanih bandita prinudno su mobilisali na cesti između *Rudnog* i *Češnjice*, oko 2 km severoist. od Železniki (1/2 sata), 3 mladića koji su išli na regrutaciju u Škofju Loku. Pošto se iz tog pravca čula pučnjava, sumnja se da su mladići pokušali da beže te su priputcali na njih.

U 7.30 časova 1 naoružani bandit pozvao je neku ženu u *Češnjici*, opština Železniki (1/4 sata), da odmah javi žand. stanici u Zeleznikima da su banditi u Podlonku prinudno mobilisali određene ljude. U vezi s time javlja žand. odeljenje Škofja Loka da je od 54 vojna obveznika iz Selške Doline stiglo na regrutaciju samo 11.

- m) Pripadnika seoske straže koga su 20. 1. 1943 banditi odvukli iz Binkelja kod Škofje Loke (vidi izveštaj o situaciji 21. 1. 1943 pod j) našla su dva seljaka iz Trnja u šumi, 2 km severno od Trnja, približno 4 km severo severozap. od Škofje Loke, u bunkeru sa prerezanim vratom.

Sopstvena delatnost:

Uz k) Železniki: kod crkve u Zeleznikima naišla je žand. patrola na oko 8—10 bandita i kad je otvorila vatru, ovi su pobegli' u pravcu Jelovice. Nema gubitaka.

U ostalim slučajevima od a) do m) poslate patrole žandarmerije, seoske straže, zaštitne policije i carinsko granične zaštite.

2. 2. 1943 u 18.00 časova dobrovoljno se vratio mladić iz Mošenika koga su 3. 1. 1943 banditi prinudno regrutovali.

Od 2—3. 2. 1943 akcija protivbande »Filip« na području Stola. Zaplenjen magacin životnih namirnica, pored toga 330 kom. municije i nekoliko metara zapaljive vrpce.

3. 2. 1943 iseljavanje pomoću snaga II bat. 19 polic, puka i pol. čete planin, lovaca Alpenland u zajednici sa policijom bezbednosti u Savici i Kamnju (zap. od Bohinjske Bistrice). Iseljeno je 5 porodica.

3. 2. 1943 u 10.00 časova naišli su konfidenti severno od Rakitoveca, oko 4 km istočno, jugoist. od Smartnog v Tuh. na logor zaposednut od oko 30 bandita. Posle kratke pucnjave banditi su pobegli u pravcu Špika. Zaplenjeno je: 1 puška, 90 kom. municije, oprema, životne namirnice itd.

Od 5—6. 2. 1943 poslata je u akciju na teritoriju Sv. Valentin — Sv. Mohor (zap. od Moravča) protivbanda »Martin«.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 30/31.1. n) Noću je neko, verovatno banditi, opljačkao namirnice iz zatvorenog podruma od jednog zemljoposednika u Savini, oko 4,5 km severno od Gornjeg Grada (2 sata), za što je ostavio 10 RM.

- 1.2.
- o) Između 19.00 i 23.30 časova, oko 18 naoružanih bandita opljačkalo je životne namirnice od jednog seljaka u *Lastniču*, 5 km istočno, severoist. od Kozjeg (20 minuta).
Između 20.00 i 22.00 časa, više naoružanih bandita opljačkalo je životne namirnice od 2 seljaka u *Čemšeniku*, 5,6 km istočno, severoist. od Kolovrata (2 1/2 sata).
Između 20.00 i 23.00 časa više naoružanih bandita opljačkalo je životne namirnice od dvojice seljaka u *Sv. Miklavžu*, oko 4,5 km južno od Gomilskog (2 sata). Pravac odlaska Marija Reka — Mrzlica planina.
U 21.45 časova 4 naoružana bandita opljačkala su životne namirnice, odeću i novac u *Poljčama*, 2,3 km jugo jugoist. od Braslovča (3/4 sata).
 - p) U 18.00 časova 15 naoružanih bandita raspitivalo se u blizini *Kozjeg* o jačini žandarmerije i Vermanšafta.
Oko 20.00 časova 5 naoružanih bandita tražilo je od jednog seljaka u *Jesenovu*, 6 km severno severozap. od Zagorja (3 1/2 sata), da ih hrani i napoji. Posle zadržavanja od pola sata otišli su u nepoznatom pravcu.
- 2.2.
- q) U 17.30 časova 7 naoružanih bandita opljačkalo je životne namirnice i odeću kod jednog seljaka na *Kolovratu* (2 sata).
 - r) Zandarm. stanici Šoštanj javio je jedan lovac da se na teritoriji *Boskoveca* (kota 1590), oko 6 km severozap. od Mozirja (4 sata), nalazi banditski logor.
- 3.2.
- s) U 0.20 časova, oko 20 naoružanih bandita opljačkalo je životne namirnice i odeću jednom gostoničaru na Kolovratu (2 sata).
Oko 1.00 časa, oko 7 naoružanih bandita napalo je kod Podčetrteka (kota 193) vojnog obveznika iz Imenog koji se nalazio na otsustvu. Oduzeli su mu oružje i voj. bluzu. Pravac odlaska reka Sotla.
 - t) U 21.00 čas, oko 6 naoružanih bandita, među kojima i 1 žena, raspitivali su se kod jednog zemljoposednika u *Teru*, 5 km severoist. od

Ljubnog (3 sata) o jačini policije u Ljubnoiti.
Pravac odlaska Planina.

- 4-2. u) Oko 1.00 čas, 2 naoružana bandita **opljačkala** su duvan i piće kod jednog gostoničara u *Lukovici*, 3,2 km severoist. od Zidanog Mosta (1 3/4 sata); pravac odlaska Rimske Toplice.
- U 18.00 časova, 2 naoružana bandita opljačkala su životne namirnice od seljaka u Zagradišniku, 1,2 km istočno od Gornjeg Grada (20 minuta).
- U 21.30 časova 15 naoružanih bandita, među kojima 2 žene, opljačkali su veće količine **brašna** i mesa od jednog vlasnika mlina u *Kaszama*, 3,4 km jugoist. od Zaleca. (1 1/2 sata). Banditi su se posle zadržavanja od jednog **sata** povukli u pravcu Liboja.
- v) Oko 18.30 časova u *Limbušu*, 5 km zapadno od Maribora, izgorela je privredna zgrada sa skupocenim mašinama i predmetima za žetvu. Požar su verovatno prouzrokovali banditi.
- w) Između 0.30 i 1.00 čas nepoznati broj naoružanih bandita tražio je pušku od jedne posednice u *Globokom*, 4 km jugozap. od Laškog (2 sata). U 21.00 čas 6 naoružanih bandita, među njima 1 žena, tražili su životne namirnice od dvojice seljaka u *Planinšeku*. 4,7 km severozap. od Mozirja (2 1/2 sata).
- x) 6 naoružanih bandita opljačkalo je životne ¹ namirnice od šestorice zemljoposednika u *Virštanju*, oko 4,5 km severoist. od Pilštanja (2 sata) i kod jednog seljaka u *Slakama*, 3 km jugozap. od Podčetrteka (1 1/2 sat). Otišli su verovatno u pravcu Olimja.
- y) Između 1.00 i 4.00 časa 3 naoružana bandita opljačkala su životne namirnice od trojice zemljoposednika u *Šmohoru*, 4,5 km severozap. od Laškog (2 1/2 sata). Pravac odlaska Liboje.
- z) U 3.00 časa, 1 naoružani bandit tražio je jelo i piće od jednog zemljoposednika u *Zdolavia*, 2 km severo severozap. od Kozja, za što je platilo 10 RM.

U 11.30 časova primećena su u Sv. Miklavžu (južno od Gomilskog), 5, odnosno 6 bandita, koji su bili opremljeni rančevima.

Sopstvena delatnost:

Uz v): uhapšene su 3 sumnjive osobe.

Uz x): 5. 2. 1943 žandarm. patrola naišla je u Slakama na 2 bandita. Prilikom kratke pucnjače ranjen je 1 bandit, ipak su obojica pobegla. Zaplenjena su 2 ranca sa životnim namirnicima kao i šator i pokrivač pripadnika vojske koga su napali 3. 2. 1943 (vidi pod s).

(U svim ostalim slučajevima od u) do z) poslate su patrole žandarmerije, seoske straže, zaštitne policije odnosno graničara.

4. 2. 1943 snage posade Gornji Grad našle su na *Tajem Vrhu* (kota 1036), 5 km jugoist. od Gornjeg Grada, i na Stradovniku (kota 1133), 6,6 km jugoist. od Gornjeg Grada, napuštene banditske logore. Zaplenjena je 1 lovačka puška.

4. 2. 1943 u 12.30 časova žandarm. patrola u blizini Pilštanja priputcavala je na 3 naoružana bandita koji su pobegli u pravcu Buča.

potpisao K n o f e

Za tačnost

Pfauser

Poručnik zaštitne policije u rezervi

IZVEŠTAJ ZA POVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 8 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 5 DO 8 FEBRUARA 1943 GODINE¹

Viši vođa SS i policije

A 1 p e n 1 a n d

Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

Bled, 8 februar 1943

Ic

SITUACIJA 8 FEBRUARA 1943

(delimično neproverene izjave stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 5. 2. 43)

Gorenjska:

Protivnik:

- 15.2.
- a) U 21 čas 2 naor. bandita streljala su 1 ženu u *Dobračevu*, 1,8 km sev. sev. ist. od Žiri (30 min.).
U 21,15 čas. isti banditi pokušali su da **nasilno** odvedu sa sobom 1 pomoćnog radnika kome je ipak uspelo da pobegne. U 22,30 čas. 3 **naor.** bandita ošišala su 1 kućnu pomoćnicu iz **istog** mesta.
 - b) U 22,45 čas. 8 naor. bandita otvorili su puščanu vatru na osmatračnicu granične prepreke **na** kojoj su se nalazili službenici carinske granične zaštite i to kod mesta *Planine*, oko 2 km **jugoistoč.** od Žiri. (40 min.). Sa osmatračnice je **tačno** otvorena vatra. Gubitaka nije bilo.
 - c) U 12 časova 3 službenika žand. stanice **Fužine** prešli su kod Javorjevog Dola na italij. **teritoriju** kod km LW 51, 475 tj. oko 6,5 km sev. **zapad** od Žiri. Na povratku oko 16,15 čas. pri **prolazu** kroz prepreku eksplodirala je 1 mina, **usled** čega su 1 službenik i 1 ital. žandarm ubijeni, dok su ostala 2 službenika lako ranjena.

d) U 21 čas 4 naoružana bandita legitimisala su na putu između mesta *Brda* i mesta *Lancovo*, oko 2 km jugozap. od Radovljice (40 min.), 10 ljudi. Tom prilikom je prinudno regrutovan 1 omladinac iz mesta *Lancovo*.

Oko 22 časa verovatno isti banditi legitimisali su u mestu *Lancovo*, 1,5 km jugozap. od Radovljice (30 min.), 6 muškaraca i 2 žene. Dva omladinka koji su imali vojnič. isprave banditi su odveli sa sobom.

e) Između 10 i 11 čas. 6 naoružanih bandita tražili su od posednika *Novaka*, 3 km sev. zap. od Železniki (3 1/2 sata), da im da rakije.

f) Oko 18 čas. 6 naor. bandita opljačkali su životne namirnice od 1 posednika u *Spitaliču*. Otišli su u pravcu *Kozjaka*. Oko 21 čas 3 naor. bandita oduzela su živ. namirnice 1 posedniku iz istog mesta. U 21 čas banda, navodno u jačini 150—200 ljudi, nameravala je da prinudno regrutuje 3 sina jednog posednika u mestu *Pretrž*, 3,2 km sev. sev. zap. od Vaca (20 min.). Pošto isti¹ nisu bili, kod kuće, banditi su opljačkali veće količine namirnica, delove odeće i sukna. Na posednika koji se dao u bekstvo banditi su otvorili vatru. Tom prilikom sami su ranili svog čoveka — bandita. Posle zadržavanja od oko 1 sata banda je otišla u pravcu *Donje Štajerske*.

U 23.00 časa oko 10 naor. bandita opljačkali su od 1 posednika u *Smartnom v Tuh.* manje količine namirnica. Posle zadržavanja od oko 30 min. otišli su u pravcu mesta *Steblovek*.

g) U ranim jutarnjim časovima jedna jača banda navodno je napustila svoj logor u istočnom delu *Jelovice* kod kote 1283, oko 5 km sev. sev. zap. od *Seleca* (3 sata), i otišla za *Sv. Mohor* (kota 948), tri km sev. ist. od *Seleca* (1 1/2 sata).

Oko 11,30 čas. u blizini železničke stanice *Dobrava-Vintgar*, 5 km jugoist. od *Jesenica*. nađena su dva letka zalepljena na električni stub.

U 19 čas. 6 naoružanih bandita legitimisali su više lica u mestu *Perovo*, 1,3 km južno od *Kamnika* (20 min.).

U 22,30 čas. 5 naor. bandita pokušali su da uđu u kuću 1 posednika u mestu *Podgorje*, 1,3 ^ zap.-jugozap. od Kamnika (20 min.). Pošto im ovo nije odobreno, oni su polupali više prozora. —

- 6/7.2. h) U noći su verovatno banditi opljačkali iz opštinske kancelarije u *Homecu*, 4 km sev. od Domžala (15 min.), aparat za umnožavanje sa klišeima, 2 radio-aparata, 3 zastave sa kukastim krstom, 1 čilim i 1 opštinski okrugli štambilj i razbili Hitlerovu bistu. Otišli su "u pravcu mesta Šmarača.
Iste noći izvršena je provala u praznu kuću jednog iseljenog trgovca u mestu Šmarca, 3,6 km jugo-jugozap. od Kamnika, i sve odaje u kući pretresene.
- 7.2. i) Oko 19 čas. naor. banda jačine od oko 50 ljudi zaustavila je na drumu u mestu *Selo*, oko 2 km sev. od Žirija (30 min.), navodno 2 sina zemljoradnika iz Dobračeva kao i 5 omladinaca iz Škofje Loke i nasilno ih odvela sa sobom. Između 20 i 21 čas. banditi su silom odveli sa sobom 1 vojnog obveznika iz mesta Zg. *Gorje* kod Blede. U 21.45 čas. nepoznati broj bandita otvorio je iz neposredne blizine vatru iz mitraljeza ili mašin. pištolja na 1 patrolu od 4 žandarma i 2 pripadnika seoske straže iz istog mesta. Posle kraćeg vatretnog dejstva s obe strane banditi su se povukli u nepoznatom pravcu. 1 žandarm i 1 pripadnik seoske straže lakše su ranjeni.
Jedan vojni obveznik iz *Krtine*, 3,5 km jugozap. od Lukovice (30 min.), nestao je. Sumnja se da su ga banditi nasilno odveli u šumu. U 1,30 čas. sin jednog posednika iz mesta *Njivica*, 2,3 km jugozap. od mesta Ovsiše, priznato je regrutovan od strane 4 naoružana bandita. Sem toga banditi su opljačkali manje količine namirnica i pića.
- j) U 15,40 čas. u graničnoj prepreci kod km L W 11,3 to jest oko 6 km zap. jugozap. od Št. Vida nad Ljubljanom, eksplodiralo je 4—5 mina. Na granici se nisu mogli utvrditi nikakvi tragovi

stopala, ali se zato u prepreci mogu primetiti mala ugnuća.

- k) U 21.00 čas 6—8 naor. bandita opljačkali su od 2 posednika u mestu Zeje, 4 km sev. zap. od Mengeša (20 min.), manje količine namirnica.
- l) Iz kuće 1 iseljenika u mestu *D. Prekär*, 2,7 km sev. zap. od mesta Kresnica (1 1/2 sata), navodno je 1 veća banda u toku noći opljačkala namirnice. 1 kravu i 1 tele. Otišla je u pravcu Grmачe.
- m] U toku noći banditi su u mestima *Sora*, *Goričane* i *Vaše* (područje žand. stanice Medvodje) prinudno regrutovali 12 muškaraca, od toga 10 voj. obveznika. U mestu *Nemilje*, 3,7 jugozap. od mesta Ovsiša (2 sata i 15 min.), oko 15 naor. bandita silom su odveli sa sobom 2 omladinca. Sem toga opljačkali su manje količine namirnica. Otišli su u pravcu mesta Jamnik.
- n) Patrola carinsko granične nadzorne stanice Trnovec konstatovala je da su kod tačke oko 300 m zap. od mesta *Grabče* — na km LW 15 tj. oko 8 km zap. od St. Vida nad Ljubljanim, primećeni tragovi stopala kroz graničnu prepreku koji su se mogli pratiti do na drum Skofja Loka — Preska. Ceni se da je oko 15—20 ljudi prešlo sa italijanske na Gorenjsku teritoriju.

Sopstvena delatnost:

Pod c): Povedena je istraga:

Pod i): Zg. Gorje: Upućene su u akciju jedinice polic. brd. lov. čete »Alpenland«. Sa neprijateljem nije uhvaćen dodir. Pod i): Selo: Zandarm. patrola je u jutarn. časovima 8. 2. 1943 pronašla 1 od navodno silom odvedenih sinova zemljoradnika iz Dobracheva koji se bio sakrio u ambaru na očevom imanju. Isti je pokusao da beži, ali je patrola na njega otvorila vatru te je posle toga uhapšen. Isto tako je uhapšen i otac kao i udata sestra dotočnog, pod sumnjom da su potpomagali bandite.

- U svim ostalim slučajevima od a-n): Upućene su u akciju žandarmeriske patrole, patrole seoske straže, patrole zaštitne policije, odnosno patrole carinske granične zaštite.
- 4.2.1943 1 mladić iz Hrastja, koga su banditi 29. 12. 1942 bili prinudno regrutovali, dobrovoljno se vratio kući.
- 5.2.1943 2 četa 921 landesšicen bataljona izvela je jednu taktičku vežbu na prostoru Mežakla. Tom prilikom je 1 banditski stražar oko 11 čas. pucao na isturenu zaštitu oko 500 m jugozap. od kote 900, oko 4,5 km jugozap. od Jesenice. Prilikom pročešljavanja koje je usledilo pronađen je napušteni banditski logor koji se stajao iz jednog grupnog i iz 5 pojedinačnih šatora. Zaplenjeno je: 1 bajonet, 283 metka, 1 dvogled, životne namirnice, delovi odeće i opreme kao i arhiva.
- 5.2.1943 U 21 čas patrola od 3 žandarma i 4 pripadnika seoske straže izvršila je kontrolu u gostionici u Zvirčama, 4,4 km jugozap. od Tržiča. Tom prilikom 1 kovački kalfa zamolio je seoskog stražara da mu da pušku i ona mu je data. Iz dosad neutvrđenog uzroka puška je opalila i zrno je kovačkog kalfa pogodilo u oko, usled čega je nastupila smrt.
- 5.2.1943 U 22 časa 6 žandarma i 10 **Dripadnika** seoske straže postavili su zasedu u blizini mesta Brda, oko 3 km zap. od Radovljice. Tom prilikom je osmotreno 5—6 naoružanih bandita na koje je otvorena vatra. 6. 2. ujutro nađen je leš 1 ubijenog bandita.
- 6.2.1943 U akciji snaga 2 i 3 bataljona pol. paka, 2 i 3 žand. rez. čete (mot.) »Alpenland« kao i jedinica vojske u istoč. delu Jelovice nije uhvačen dodir sa neprijateljem.
- 6.2.1943 1 omladinac iz mesta Krajno Brdo, koga su banditi 10. 1. 1943 prinudno regrutovali, vratio se dobrovoljno kući.
- 7.2. J 943 U 4,30 čas. žand. patrola otvorila je vatru na 3 naor. bandita, 300 m zap. od Dobja, oko 1,5 km jugozap. od Poljana, koji su pobegli ne otvarajući vatru.

8.2. 1943 U 8,30 čas. sa dva metka ranjen je 1 mašin-bravar iz mesta Goričane, 1,5 km zap. od Medvoda koji je bekstvom pokušao da izbegne hapšenje.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 5.2. o) U 7 čas. otvorena je vatra iz jedne pećine na području, oko 7 km jugoist. od Maribora, na patrolu žand. stanice Korena. Tom prilikom ranjen je 1 pomoćni policajac.
U 18.30 čas. 2 naor. bandita opljačkala su od 1 trafikanta i gostioničara u Otoku, 3,8 km istoč. od Gornjeg Grada (1 1/4 sata) duvanske pre-rađevine.
Između 19.45 i 21 čas 1 naor. bandit opljačkao je od 3 posednika u Sv. Miklavžu, oko 4,5 km južno od Gomilskog (2 sata), male količine namirnica.
- 6.2. q) (J 19 čas. 2 bandita u Pokojniku, 4,4 km jugo-jugozap. od Planine (2 sata), tražili su obaveštenja o putu za Planinu i Kozje.
U Zagorju, 4 km zap.-jugozap. od Pilštanj (2 sata), primećena su 2 naor. bandita.
- 6/7.2. r) Oko 24 časa i u 4 časa 1 naor. bandit zahtevao je u Lipi, oko 1,7 km ist. jugoist. od Planine (30. min.), da mu se da hleba. Sem toga je tražio podatke o jačini žand. stanice u Planini, zatim o putu koji vodi za Jurklošter i Pilštanj.
- s) U 22 časa oko 15 naor. bandita u Kristanvrhu, 7,3 km sev. sev. zap. od Podčetrtek (3 časa i 30 min.), izvršili su prepad na 2 pripadnika seoske straže i oduzeli im oružje i uniformu.
- t) U 13,15 čas. predsednik opštine Medvedji Dol sa 1 konfidentom naišao je kod Nezbiša, oko 4,5 km sev. sev. zap. od Podčetrteka, na oko 6 naor. bandita, kojima su uspeli pobeći. Uveče je na drumu Sevnica — Planina u blizini mesta Zabukovje, oko 7 km sev. ist. od Sevnice (4 sata), navodno primećeno 40 bandita.

- 8.2.
- u) U 2.00 časa 3 naor. bandita opljačkala su rudsarskog radnika u Golcama, 5 km zap. od Laskog (2 1/2 sata).
 - v) U 1 čas 4 naor. bandita oduzela su 1 seljaku u Velenju, 7 km jugo-jugozap. od Šmartna (2 sata), životne namirnice. Posle zadržavanja od oko 2 časa otišli su u nepoznatom pravcu.

Sopstvena delatnost:

Pod o): 6. 2. 1943 u 10 čas. 1 žand. patrola streljala je bandita u napred navedenoj pećini na Kamnom Hribu. Zaplenjeno je: životne namirnice, municija, knjige, dnevnići i 100 maraka gotovog novca.

U svim ostalim slučajevima od p-v): Upućene su u akciju žandarmeriske patrole, patrole seoske straže, odnosno patrole zaštitne policije.

5.2. 1943 u 19.15 čas. 1 žand. patrola streljala je u Sv. Magdaleni, 3 km jugoist. od Prebolda 2 bandita.

6.2. 1943 1 patrola 5 čete polic, straž, bataljona »Alpenland« kod Tera, oko 5 km sev. ist. od mesta Ljubno, uhapsila je jednog čoveka pod sumnjom da je održavao vezu sa banditima.

Potpisao
Zamenik Nagel
potpukovnik zašt. pol.

Za tačnost:

Pfauser

ppor. zašt. pol. u rezervi

REGGIMENTO
C. - Telegr. 12

Ufficio Telegrafico di

TELEGRAMMA

Ricevuto il	9/2	10:50	Per il circuito N.	GAGG	Ricevuto	N.	del registro di recapito
destinatario	DESTINAZIONE	PROVINCIA	Numero	Capitale	Prov. cap.	Numero	Capitale
STATO	S DEST	BOLZEN	7	95	8/2 9		

TM 2 ROMA TM 2 UDINE TM 2 TRIESTE 11/2 00121

MINISTERO INTERNO ROMA
CARABINIERI COMANDO GENERALE ROMA
25 CORPO D'ARMATA PM 87
DIFESA TERRITORIALE UDINE
REPERTO GORIZIA ZONA
ZONA MILITARE UDINE
COMANDO GAF IDRA
COMANDO DIVISIONE FANTERIA VENETO PM 169
ISPETTORATO GENERALE P.S. VENZIA GIULIA TRIESTE
CARABINIERI LIGURIE TRIESTE
QUESTURA GORIZIA
CARABINIERI GRUPPO GORIZIA
SU PERESERCITO POLI PM 8

W 01384

3/30 SEGRETO ORE UNA CIRCA 8 CORRENTE ROSTO OSSERVAZIONE ANTIARDO
MONTE VOLNI QUADRATO MM EG QUADRANTE CARRETTO (GORIZIA) VENIVÀ
ATTACCATA BANDA CIRCA 30 RIBELLI CHE DOPO FATTA IRRUZIONE BARACCO
PASSARONO DOPPI LE ARMI CINQUE DEI SETTE MILITI DI QUEL REPARTO MURO
RIMANENTI DUE RIUSCIVANO METTERSI IN SALVO PUNTO RIBELLI ABROSTAV
11/2000
UN NUOVO MITRAILLATRICE SAINT ETIENNE OTTO FUCILI NONCHE' BOMBE
MANO MUNIZIONI APPI FUOCO VIVERI ET VESTIARIO IN QUANTITA IMPRESI
PUNTO SATTUTA IN CONCRETO PUNTO
SIGNALIZZAZIONE ESTESA SU PERESERCITO POLI ISPETTORATO GENERALE P.S.
ET COMPONENTI AUTORITA MILITARI INFORMATE PUNTO
CAPITANO SODESTA

Piccapato
Minervini
Bell

AA

jZVEŠTAJ KARABINIJSKE STANICE TOLMIN OD 8 FEBRUARA 1943 GOD. GORIČKOJ KVESTURI O NAPADU PARTIZANA NA ITALIJANSKU POSADU NA VOLNIKU¹

Grb
Telegrafsko odeljenje

TELEGRAM

Primljeno 9/2 1030 čas.	Br registra dostave
Znak STATO	Mesto Driješma Mestootpreme Br. 95 prijema TOLMIN Reči Dat. uručenja 8/2 9

**TM RIM TM 2 Videm TM 2 TRST TM 3 GORICA
MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA RIM
GLAVNOJ KOMANDI KARABINIJERA RIM
23 ARMISKOM KORPUSU V.P. 87
TERITORIJALNOJ ODBRANI VIDEM
PREFEKTURI GORICA
VOJNOJ ZONI VIDEM
KOMANDI GRANIČNE STRAŽE IDRIJA
KOMANDI PESADISKE DIVIZIJE »VENETO« V.P. 159
GLAVNOM INSPEKTORATU JAVNE BEZBEDNOSTI ZA
JULISKU KRAJINU TRST**

LEGIJI KARAB. TRST
KVESTURI GORICA
GRUPI KARABINIJERA GORICA
GENERALSTABU POLICIJE V.P. 9

3/30 pov. 8 o.m. oko 1 čas. položaj za vazdušno osmatranje na brdu Volnik koordinate M.K. E.G., kvadrant Kobarid (Gorica), napala je banda od oko 30 ustanika koji su, upavši u baraku, streljali petoricu od sedam vojnika iz odnosne jedinice, dok su preostala dvojica uspela da se spasu. Ustanici su odveli jednu mazgu, odneli jedan puškomitraljez »Saint Etienne«, osam pušaka, kao i ručne bombe, municiju za vatreno oružje, namirnice i odeće u neutvrđenoj količini.

Preduzete su mere.

Obaveštenje dostavljeno Generalštabu policije, Glavnom inspektoratu javne bezbednosti i izveštene nadležne vojne vlasti.

..² ..

KAPETAN PODESTA

IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE STANICE KOČEVJE OD 9
FEBRUARA 1943 GOD. O SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD
ŽIGMARICA I GLOBELI¹

XIV MOBILISANI BATALJON KRALJEVSKIH KARABINIJERA

Ispostava Kočevje

Br. 1/32 Pov. protokola

Kočevje, 9 februara 1943-XXI

Predmet: Izveštaj

VISOKOM KOMESARIJATU	LJUBLJANA
XI ARMISKOM KORPUSU	V. p. 46
GRUPACIJI CRNIH KOŠULJA SKVADРИSTA »XXI APRILE«	V. p. 110 Š
KARABINIJERIMA VISE KOMANDE OR. SN. »SLOVENIJA—DALMACIJA« (2 armija)	V. p. 10 J
VOJNOM RATNOM SUDU VISE KOMANDE OR. SN. »SLOVENIJA—DALMACIJA — Otsek	
KVESTURI	LJUBLJANA
KARABINIJERIMA XIV MGBILISANOOG BATALJONA	LJUBLJANA
OKRUŽNOM NACELSTVU	V. p. 110
VOJNOM GARNIZONU	KOČEVJE
CETI KARABINIJERA	SODRAŽICA
i na znanje	KOČEVJE
KOMANDI LEGIJE KR. KARAB.	TRST
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.	TRST
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.	RIJEKA
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.	PULA
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.	GORICA

Osmog februara tek. m. u 16 sati odeljenja garnizona Sodražica (karta J Cerknica VH-CK) pod komandom kapetana faš. mil., uz učešće karabinijera i dobrovoljaca Antikomunističke milicije, napali su na visovima zaseoka Globel i Zigmariće (US-CM-CH) 300 ustanika naoružanih puškama i automatskim oružjem.

U borbi koja se produžila do 19 sati ustanici su naterani u bekstvo, a imali su osam mrtvih koji nisu još identifikovani, a od kojih je jedan odnesen, i oko 20 ranjenih.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

PORUČNIK KOMANDIR ISPOSTAVE
Vincenzo Placenti s. r.

Okrugli žig:

Komanda ispostave Kr. karab. Kočevje

BR. 143

IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 10 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTANIKA OD 8 DO 10 FEBRUARA 1943 GODINE¹

Viši vođa SS i policije

Alpenland

Bled, 10 februar 1943

Zapovednik policije poretka

— Komandno mesto Bled —

I c

Situacija 10 februara 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 8. 2. 1943)

Gorenjska: Protivnik:

- 7.2. a) 1 vojni obveznik iz *Kamnja*, 2,8 km zapad, od Bohinjske Bistrice (3/4 sata), verovatno prebegao banditima.
- 8.2. b) U 20,30 čas. 3 naoružana bandita opljačkala su od dva posednika u *Podhruški*, 5 km ist. od Kamnika (2 sata), male količine život, namirnica.

¹ Dopusano olovkom: »Kontrolisati sa izveštajem«.

U 20,35 čas. 3 naoružana bandita opljačkala su životne namirnice od tri posednika u *Utiku* 2,4 km jugo-jugoist. od Vodica (40 minuta)! \ Oko 23,00 čas. isti ovi banditi pojavili su se «*1 Torovu*, 1,5 km zap. od Vodica (25 minuta).

U 21.00 čas. više naoružanih bandita opljačkali! su kod dva zemljoradnika u *Hotavljam*, 2,5 km zap.sev. zap. od Gorenje Vasi u Poljan. Dolini (3/4 sata), manje količine život, namirnica.

U 21.45 čas. 3 naoruž. bandita opljačkala su od jednog gostioničara u *Poljčama*, 0,8 km zapadno od Begunja (15 minuta), duvanske prerađevine. Istovremeno su od prisutnih posetilaca gostionice u Torovu silom odveli omladince — vojne obveznike iz Poljča i Zgoša.

U 24.00 časa 4 naoružana bandita opljačkala su od 1 posednika u Potoku 2,8 km zap.sev. zap. od Šmartna v Tuhinju (3/4 sata), životne namirnice.

- c) U popodnevnim časovima na putu između *Rova* i *Dolenjeg*, oko 5 km sev. zap. od Domžala (40 minuta), verovatno su banditi nasilno odveli i ubili dva pripadnika kontrabande »Martin«] (Gorenjci). Prema izjavama stanovnika u to vreme čuli su se iz šume između navedenih mesta pučnjevi.

U 19,30 čas. 6—8 naoružanih bandita pokušali j su da iz jedne gostionice u *Železnikima* nasilno odvedu 8 mladića sa područja opštine Sorica, koji su 9. 2. hteli da se jave regrutnoj komisiji u Škofjoj Loki.

U 20.00 čas. oko 15 naoružanih bandita u *Lazama*, 3,8 km ist.-jugoist. od Domžala (1/2 sata), nasilno su regrutovali i odveli sina jednog posednika.

- d) Oko 20,00 čas. jedna banda jačine navodno od 100—150 ljudi zauzela je i posela mesto *Bukovici*, 4,2 km jugozap. od Selca i jednom posedniku zaklala 6 svinja. Posle toga banda je zapalila drumski most preko Sore kod *Praprotnog* (kota 393) 4,8 km sev. zap. od Škofje Loke (1/2 sata), i oborila 8 telefonskih stubova, usled čega je došlo do prekida carinske i poštanske tel. linije.

Pola mosta je izgorelo.

U 21,15 čas. tri naoružana bandita tražila su od jednog posednika u *Trebiji*, 3,7 km zap. jugozap. od Gorenje Vasi u Polj. Dolini (1/2 sata), da im da slanine. Pošto im se u tome nije izašlo u susret, to je jedan od bandita ispalio jedan metak u tavanicu. Oko 23 časa verovatno ti isti banditi odneli su jednom trafikantu iz *Stare Oselice*, 5,2 km zapadno od Gornje Vasi u Polj. Dol. (1 1/2 sata), duvanske prerađevine i za iste platili 70 rajhsmaraka. Po prilici oko 1.00 sat. ovi banditi tražili su rakiju od jednog posednika iz napred navedenog mesta.

- 9.2. e) Oko 20,00 čas. 4 naoružana bandita opljačkala su od jedne posednice u *Rovtama*, 1,5 km jugozap. od Ovsija (1 sat), manje količine život, namirnica.—

U 23,00 čas. 4 naoruž. bandita opljačkala su od jednog posednika u *Podvrhu*, 0,8 km sev. zap. od Javorja (1/4 sata) dva hleba.

- f) Oko 19,45 čas. dva naoruž. bandita zaustavila su i legitimisala dvojicu fabričkih stražara koji su išli na posao u *Jarše*, 1,8 km sev. od Domžala (1/2 sata). Jednog fabričkog stražara su banditi odveli sa sobom.

U 21,00 čas dva naoružana bandita prinudno su regrutovala jednog vojnog obveznika u *Krtini*, 4,3 km ist.-sev.-ist. od Domžala (1/2 sata).

- g) Oko 17,30 čas. primećen je jedan bandit na putu između *Laniša* i *Tunjice*, oko 4 km sev. zap. od Kamnika (1 1/4 sata).

Oko 20.00 časova 3 naoruž. bandita raspitivala su se za čerku jednog seljaka u *Kopačnici*, oko 6 km sev. zap. od Gorenje Vasi u Polj. Dol. (2 1/2 sata). Drugi banditi za to vreme opkolili su njegovu kuću. Posle nekih 30 min. zadržavanja oni su se udaljili u pravcu Hotavlja. Telefonska linija prekinuta.—

U 23,00 časa dva naoružana bandita raspitivala su se kod jednog posednika u *Dobruši*, 1,4 km jugozap. od Vodica (20 minuta) — za naziv mesta.

- 9.110.2. h) 3—4 naoružana bandita upala su noću u školsku zgradu u *Jevnici*, 5,3 km zap. jugozap. od

Kresnica (2 sata). U njoi su razbili Hitlerove slike, a na školskim tablama i vratima **ispisali** komunističke parole. Nemački učitelj (Tirolac) odveden je i verovatno ubijen.

- 10.2. i) U 5,00 čas. više naoružanih bandita **opljačkali** su od jednog posednika u *Sp. Sliimi*, 1,7 km zap.-severozap. od Vača (40 minuta), životne namirnice. Oni su sem toga pitali za njegovog sina koji je regrutovan u vojsku i bio sakriven.

Sopstvena delatnost:

Ka c): Rova — Dolenje: žandarmeriska patrola našla je na navedenom mestu akcije samo pojedine komade rublja jednog od prinudno odvedenih.

Ka c): Zeleznički: žandar, stanica uzela je mlađice pod svoju zaštitu. Bandite je u njihovom bekstvu u sev. pravcu ka Novaku jedna druga žand. patrola tukla vatrom. Da li je kod bandita bilo gubitaka, nije se moglo utvrditi.

Ka d): Bukovica — Praprotno: Kontra-banda »Ludvik« stupila u dejstvo. Za opravku mosta upotrebljeni su »T.N.«²

U svim ostalim slučajevima ka a — i:
Upućene su u akciju patrole žandarmerije, seoske straže, odnosno zaštitne policije.

8. 2. 1943 se žandarmeriskoj stanici u Vodicama dobrovoljno javio 1 komunista, koji je 1941 godine pobegao banditima.

9. 2. 43 u 16.00 čas. jedna žand. patrola prilikom pročešljavanja zemljišta sev. od druma Poljane — Log otkrila je u blizini kilometarskog kamena 18,5 u jednoj maloj pećini, sakriveno pod granjem, 31 mala minu i 85 jugosl. puščanih metaka.

Počev od 10.2. 1943 kontra-banda »Martin« stupila je u dejstvo na prostoru Krašnja — Sv. Valentin — Peče — Blagovica — Rakitovec — Vrh.

Napomena: Od 1. 2. 1943 82 lica silom je odvedeno odnosno regrutovano ili se dobrovoljno priključilo bandama.

Donja Štajerska: Protivnik:

- 5.2. j) U 17,30 i 20,30 čas. dva naoruž. bandita opljačkali su život, namirnice kod dva seljaka zapadno od *Pilštanja*. Uveče je nepoznat broj naoružanih bandita u *Marija Čreti*, 3,6 km sev. sev.ist. od Vranskog (2 sata), upao u jednu kuću kojom upravlja komesar i koja je samo danju nastanjena i iz iste opljačkali meso i čebad, sem toga po odlasku ostavili su preteće pismo.
- 6.2. k) U 19.30 čas. 4 naoruž. bandita opljačkali su iz zamka »Ruth« koji je pod upravom komesara, 6,8 km sev. zap. od Sevnice (3 1/2 sata), životne namirnice.
- l) U 15,00 čas. primećen je u *Doblježici*, 2,4 km sever, od Pilštanja (45 minuta), jedan bandit. U 18,30 čas. dva naoružana bandita tražila su od jednog posednika na brdu *Skolica*, oko 4 km južno od Planine (2 sata), da ih nahrani i da im da jednu košulju.—
Oko 24,00 čas. 3 naoružana bandita zahtevali su od jednog posednika u *Mrzloj Planini*, 5,5 km jugozap. od Planine (1 sat), životne namirnice. Otišli su u pravcu Jurkloštera. Oko 24,00 časa 3 naoruž. bandita tražila su u *Podgorju*, 7 km sev.-sev. ist. od Sevnice (1 3/4 sata) život, namirnice.
- 7.2. m) U 17,45 čas. 3 naoruž. bandita zahtevala su od jednog posednika u *Lahovom Grabnu*, 7,2 km zap.-jugozap. od Planine (45 min.), šire i hleba. Oni su sem toga pitali koji put vodi za Sevnicu i kolika je jačina žandarm. stanice u Jurklošteru.
Oko 13,00 čas. dva naoruž. bandita zahtevala su od jednog posednika u *Panečama*. 8,2 km ist.-sev. ist. od Radeča (1 3/4 sata), da ih nahrani. Posle zadržavanja od oko 1 sata otišli su u nepoznatom pravcu.
- 8.2. n) U 3,00 čas. dva naoružana bandita zahtevali su od 1 posednika u *Loki*, 4,5 km jugozap. od Gomilskog (1 1/2 sata) šire. Posle 15 min. otišli su u pravcu Crnog Vrha.
U 7,30 čas. primećena su u Poljanama, 8,3 km ist. sev. ist. Od Radeča (1 1/4 sata), 3 naor. bandita.

U 8,30 čas. 3 naor. bandita pitala su jednu posednicu u *Trnovu*, oko 4 km zap. od Laškog (1 1/2 sata), za njenog sina koji se nalazi kod tvorničke straže. Otišli su u pravcu Golca.

U 18,00 čas. 6 naor. bandita zahtevali su od jednog posednika u *Teru*, 5 km sev. ist. od Ljubna (2 1/2 sata), da ih nahrani i napoji. Otišli su u 22 časa u nepoznatom pravcu.

U 20,00 časova oko 20 naor. bandita opljačkali su od jednog posednika u *Kolovratu* (2 sata) delove odeće. Zena i sin posednika odvedeni su nasilno.

- 9.2. o) U 20,00 čas. 3 naor. bandita opljačkali su u jednoj školi južno od *Rečice* delove odeće, rublja i gotov novac.

U 20,30 čas. 6 naor. bandita opljačkali su živoi. namirnice u *Rudenci*, oko 4 km zap. sev. zap. od Podčetrteka (2 sata).—

U 21,00 čas. 1 bandit opljačkao je život, namirnice od 1 trgovca sev. zap. od *Jurkloštera*.

U 23,15 čas. jedna naor. banda jačine oko 50 ljudi opljačkala je trgovač. radnju mešov. robe u *Zdolama*, 4,7 km ist-sev. ist. od Krškog.— :

- 10.2. p) u 0,30 čas. 6 naoruž. bandita opljačkali su živ. namirnice u *Pilštanju*.

Oko 1,00 čas. oko 25 naor. bandita opljačkali su živ. namirnice od jednog seljaka u *Borju*, 2,4 km ist.-jugoist. od Blagovice (1 sat).

U 6.30 čas. 2 naoruž. bandita tražili su život. namirnice od jednog seljaka u *Strmoj Njivi* 1 km zap. od Kolovrata (1 1/2 sata). Oko 8,00 čas. verovatno isti banditi opljačkali su živ. namirnice zap. od *Borja* (45 min.).

Sopstvena delatnost:

Po tač. j-p: upućene su patrole žandarmerije, seoske straže, odnosno zaštitne policije.

Potpis.

Zamenik Nagel

Za tačnost: potpukovnik zašt. polic.

Pfauser

ppor. zašt. policije u rezervi

**IZVEŠTAJ JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE
OD 10 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG
ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU KOD ŽAŽARA I
ZIBRŠA¹**

Fonogram

10 februara 1943 XXI

Od Komande Grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa

I/787/Op. Zbog obaveštenja o prisustvu komunističkih bandi u predelu Hotedršica (SL-CU)² — Zibrše (SN-CZ)³ — Trata (SL-DE)⁴ naredio sam sinoć iznenadno zaposedanje delova predela.

Jutros je jedna četa, raspoređena u kućama Lavar (SL-CZ),⁵ naišla na jaku bandu i započela žestoku borbu. Zbog intervencije i opkoljavanja drugih odeljenja banda se povlačila prema staroj granici i zapodela je borbu i sa trupama odbrane Granične straže koje sarađuju sa nama. Naša odeljenja navaljuju kako bi stegnula obruč. Borba se još vodi. Protivnički gubici:

Zarobljena 4 komunistička razbojnika a broj mrtvih i ranjenih još nije utvrđen.

Naši: Jedan antikomunistički dobrovoljac mrtav — jedan oficir, 2 vojnika i 2 antikom, dobrovoljca ranjena. Komunističkih razbojnika koji nose šajkače kakve upotrebljavaju formacije Dobrovoljne antikomunističke milicije ima navodno 300, oni dolaze sa istoka a uputili su se preko granice. U napadu na **logor** Dobrovoljne antikomunističke milicije u Novoj Vasi (vidi fonogram br. 1/761/Op od 9 t.m.) jedan rukovodilac je ranjen. **Jučer** je garnizon Stari Trg tokom akcije čišćenja u predelu Križna Gora⁶ — Steberk — Bločice (UH-CK) porušio 2 barake u kojima su bile male količine namirnica.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (21 X —13)

* Dopisano oiovkom: »7 km zap. Logatec.«

” Dopisano olovkom: »5 km S. Z. od Logateca.«

⁴ Dopisano olovkom: »2 km I. Z. od Rovtva.«

¹ Dopisano olovkom: »7 km S. Z. od Logateca.«

Odeljenja sektora Rakek su kontrolisala predeo Unec (TI-CO).⁷
Ivanje Selo (TL-CQ).⁸

Garnizon Cerknica: patroliranje na brdu Slivnica (TR-CM).⁹
Garnizon Grahovo je kontrolisao predeo Bloška Polica
(UK-CK)¹⁰

Pregled prethodnih vesti:

U predelu Beščev Hrib (k. 734) — Lavar — k. 720 (QL-CZ) od jutros je u toku borba između naših odeljenja i bande od 300 komunističkih razbojnika koja se, dolazeći sa istoka, kretala unutar stare granice. Odeljenja Granične straže Narodne odbrane sadejstvuju u akciji. Izveštava se o ljudstvu više prerna severu koje se verovatno kreće prema Žiri.

Najniža temperatura minus 5. Srednja visina snega 15 cm.

General Ghe

BR. 145

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE OD 11 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU KOD ŽIBRŠA I ŽAŽARA¹

Prepis fonograma

11 februar 1943 — XXI

Od Komande XI Grupacije Granične straže
Komandi XI armiskog korpusa
i na znanje
Komandi Granične straže

Br 1/805/0p. Vesti u 21 sat. Danas su nastavljene borbe i gonjenje bande komunističkih razbojnika koja je bežala iz predela Lavar — Beščev Hrib (SL-CZ)² prema Praprotnom Brdu (SN-DE), Sovra (SI-DH), Smreče (SN-DH). Gonjena i

⁷ Dopisano olovkom: »3 km J. I. Planine.«

⁸ Dopisano olovkom: »4 km. I. od Planine. «

⁹ Dopisano olovkom: »4 km I. od Cerknice. «

¹⁰ Dopisano olovkom: »4 km. J. I. od Grahova.«

u pomenutom pravcu od naše tri kolone i tučena artiljeriskom vatrom verovatno sada pokušava da krene prema Trati (SL-DE), Kurjoj Vasi (SL-DE),³ gde se međutim spremu brana **od** naših trupa i preko granice. Utvrđeni protivnički gubici: dva mrtva od naših odeljenja i dva od odeljenja preko granice. Primećena je nekolicina komunističkih razbojnika koji su, bezčeći¹, nosili na leđima mrtve ili ranjene i brojni tragovi krvi na snegu. Ukupni naši gubici: poginuo je oficir 50 grupe, koji je ranjen juče. Jedan pešak i jedan dobrovoljac mrtvi — dva pešaka i 2 dobrovoljca ranjeni. U toku je ispitivanje 4 zarobljenika koji su kao naši dobrovoljci zarobljeni od komunističkih bandi a posle pobegli. Garnizon Velike Bloke i Sv. Vid čiste predeo Sv. Urh (UK-CO).⁴ Garnizon Loški Potok u 12,30 sati primetio je na koti 951⁵ formaciju od oko 300 komunističkih razbojnika, stigao na mesto i napao je. Utvrđeni protivnički gubici: 4 mrtva na terenu, šest odnetih od samih komunističkih razbojnika. Mnogo ranjenika. Na našoj strani: 3 ranjena, od kojih jedan teško. Dva dobrovoljca nestala. Odeljenja sektora Rakek su čistila predeo brda Stražnik (TL-CO).⁶ Garnizon Stari Trg vršio izviđanje na Petelinovom Vrhu (UO-CD).⁷ Garnizon Cerknica kontrolisao predeo Dolenje Jezero (TN-CM,, formacija Antik, dobrovoljaca iz Begunja je vršila izviđanja kod Padeža (TN-CS),⁸ Kožljeka (TP-CQ)⁹ i na vrhu Slivnica (TR-CM). Najniža temperatura minus tri, srednja visina snega 10 cm.

General Ghe

* Dopisano olovkom: »3 km J. Z. od Rovta.«

' Dopisano olovkom: »na 5 km S. od Velikih Bloka.«

' Dopisano olovkom: »4 km J. Z. od Sodražice.«

* Dopisano olovkom: »8 km J. I. Stari Trg.«

⁷ Dopisano olovkom: »3 km J. Z. od Cerknice.«

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 12 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI
USTANIKA OD 10 DO 12 FEBRUARA 1943 GODINE¹**

Viši voda SS i policije

Alpenland.

Bled, 12 februar 1943

Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

I c

Situacija 12 februara 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 10. 2. 1943)

Gorenjska:

Protivnik:

10.2.

- a) Oko 19.30 čas. 5 naoruž. bandita opljačkali su od jednog seljaka u Čabračama, 3,7 km severozap. od Gorenje Vasi u Poljan. Dolini (2 sata), razne život, namirnice. Otišli su u pravcu Jelovice, 5 km sev.-sev. zap. od Gorenje Vasi u Polj. Dol. (23/4 sata), gde se navodno još od 8. 2. 1943 kod više seljaka nalazi oko 30 bandita.¹
- b) U 20.00 čas. više naoružanih bandita nasilno su regrutovali sina jedne posednice vojnog obveznika u Stirpniku, 3 km. jugo-jugoist. od Selca (1 1/2 sata). Sem toga opljačkali su još manju količinu život, namirnica. U 21.00 čas jedna naor. banda, navodno u jačini oko 70 ljudi silom je odvela sina jednog drugog posednika iz istog mesta.

Između 22 i 23,30 časova, 6 odnosno 12 naor. bandita prinudno su regrutovali 3 sina od 3 posednika u Sv. Lenartu, 4,3 km jugo-jugozap. od Selca (2 sata). 3 naor. bandita opljačkala su oko 23 časa od jednog posednika iz istog mesta male količine namirnica i alkohol, pića.

- c) U 19,45 čas. 3 naor. bandita susrela su jednog meštanina iz *Repnja*, 2 km jugo-jugozap. od *Vodica* (1/2 sata) i obavezali ga da ih ne izda.
- 10/11.2** d) U toku noći banditi su ukrali svinju 1 posedniku u *Lazama*, 4 km sev. zap. od *Bleda* (1/2 sata), a jednom drugom posedniku iz istog mesta junca.

Noću više bandita ukrali su iz obora jednog doseljenika u *Kresniškim Poljanama*, 3 km jugozap. od *Kresnice* (1 1/4 sata), 5 svinja, a 1 iseljeniku iz *Jevnice*, 5,3 km zap.-jugozap. od *Kresnice* (2 sata), 1 svinju.

- e) Između 23.00 i 1.00 časa oko 25 naor. bandita silom su odveli 4 muškarca, od toga 3 vojna obveznika, iz *Stare Fužine*, 5 km zap. sev. zap. od *Bohinj*. *Bistrica* (1 1/2 sat). Sem toga opljačkali su od jednog gostioničara duvanske prerađevine. Oko 4 časa verovatno ista ta banda silom je odvela 1 voj. obveznika iz *Jereke*, 2,6 km sev. sev. ist. od *Bohinj*. *Bistrica* (45 min.). Otišla je u pravcu *Koprivnika*.
- 11.2 .** f) U 1.00 čas 5 naoružanih bandita oteli su jednom lovačkom čuvaru u *Bregu*, 3,5 km sev. ist. od *Vodica* (15 min.), 2 lovačke puške.
U 5 časova više naoružanih bandita opljačkali su sa imanja jednog iseljenika u *Spodnjem Ribiču*, 1 km zap. od *Kresnice* (20 min.), jednu kravu i jednu svinju.

Oko 20.00 čas. 3 naor. bandita opljačkala su od jednog fabričkog radnika u *Tunjici*, 3 km sev. zap. od *Kamnika* (1 1/2 sat), malu količinu namirnica.

- g) Oko 14 časova 8—10 bandita tukli su mitralj. i pušč. vatrom jednu biciklističku patrolu žand. stanice *Zali Log* na drumu za *Železniki* na mostu kod *Jesenoveca*, kota 509. 1 činovnik (raniji jugosl. žandarm) poginuo.
- h) U 12.00 čas. 15 naoruž. bandita silom su odveli jednog omladinca, vojnog obveznika, u *Rovtama*, 4,4 km jugozap. od *Selca* (2 1/4 sata).

- i) Prema izjavama konfidenata naor. banda, navodno u jačini od 100—150 ljudi, nalazi se u logoru na *S liv ni* (kota 870), 3,2 km zap. od Vača (1 1/2 sata). Ona će se navodno noću uoči 12. 2. premestiti prema Sv. Gori.
- j) Oko 3 časa 4 naor. bandita pitali su jednu mештanku u *Stolniku*, 3,5 km sev. sev. zap. od Kamnika (30 min.) gde joj je muž; oni su verovat. nameravali da ga silom odvedu sa sobom. Otišli su u pravcu Lanisa.

Sopstvena delatnost:

Pod a): Upućene su u akciju jedinice 2 batalj. 19 pol. puka i pol. brd. lovač. čete »Alpenland«. Banditi su navodno 11. 2. 1943 oko 17 čas. otišli u pravcu 2 etine. Do dodira sa neprijateljem nije došlo.

U svim ostalim slučajevima od b-j): Upućene su u akciju patrole žandarmerije, seoske straže, zaštitne policije odnosno carinsko-granične zaštite.

Počev od 11. 2. 1943 u 0,00 čas. stupile su u akciju jedinice 3 batalj. 19 polic, puka, 2 čete polic, straž, bataljona »Wiesbaden«. 2 žand. rez. čete »Alpenland« (mot.) i carinske granične zaštite i to na otseku 2iri, Polhov Gradec u cilju potpomaganja jedne ital. akcije.² 12. 2. 1943 pre podne kontra-banda »Ludvik« otkrila je u takozvanom Crnom Grabnu, sev. od Spičastog Hriba (kota 835), tj. oko 6,5 km zap. od Kranja, jednu napuštenu banditsku kolibu koju je potom srušila.

Donja Štajerska:

Protivnik:

7.2.	k) Oko 21.00 časa 5 naor. bandita opljačkali su od 6 posednika u <i>Platu</i> , oko 6 km sev. sev. zap. od Podčetrtek (2 1/2 sata), po jednu uniformu Vermanšafta.
10.2.	1) U 0,30 čas. 6 naor. bandita opljačkali su namirnice od jedne posednice u <i>Zgornjem Virštanju</i> , oko 4,5 km jugozap. od Podčetrteka (2 1/2 sata). Otišli su u pravcu Pilštanjia.

- m) Oko 8,45 čas. došao je kod jednog posednika u Svetom Jeronimu, 1 km zapadno od Vranskog (1/4 sata), neki čovek koji se pretstavio kao trgovac stokom. On je tom prilikom izjavio da je u noći od 9 na 10. 2. u Lipi bio zajedno sa komunistima.
- 11.2.
- n) U Gorici, 5,3 km ist. sev. ist. od Žaleca (1 1/2 sat), 2 bandita ubila su 1 posednika koji je bio šef bloka Štajerskog otadžbinskog saveza.
- #
- o) Oko 13,15 čas. dva hrvat, radnika pokušali su da na granič. otseku između Ponikva i Brezja kod kilometarskog kamena 10,400, tj. oko 8,5 km jugoist. od Brežica, uklone jedno drvo sa pojasa granič. prepreke, pa su tom prilikom nagazili na minu i poginuli.
- p) U 2 časa oko 4 naor. bandita izvršila su pljačku namirnice kod jednog posednika u Brdu, 4,2 km jugozap. od Rečice (1 1/2 sat).
U 20.00 čas. 3 naor. bandita opljačkala su od 1 trgovca u Drešinjoj Vasi, 3 km ist. jugoist. od Žaleca (3/4 sata), namirnice i duvanske prerađevine. Sem toga oni su u mestu rasturili komunističke letke.
- q) U 3,30 čas. 2 naor. bandita tražili su od 1 seljaka u Zgornjem Razboru, 8,8 km. jugozap. od Slovenj Gradec (2 1/2 sata), šire i rakiye.
- 11/12.2 .
- r) U toku noći 2 naor. bandita upala su u Limbuš, 5 km zap. od Maribora, u stan vaspitacice obdaništa i opljačkala 420 rajhsmaraka.

Sopstvena delatnost:

Pod m): Dotičnog je 10. 2. 1943 u 16 časova u Tržci, 1 km ist. od Vranskog, uhvatila jedna žand. patrola koja je bila u obilasku. To je bio neki posednik iz Razbora, opštine Zagorje, verovatno banditski kurir.

Pod o): Zandarmi. koji su nameravali da izvuku poginule iz prepreke, nagazili su takođe na minu. Pri tome je 1 žandarm poginuo a 2 su lakše ranjena. Angažovani su pioniri.

U svim ostalim slučajevima od k — r), upućene su u akciju patrole žandarmerije seoske straže odnosno zaštitne policije.

11. 2. 1943 u 16.30 čas. 1 žandarm. patrola u Zaplanini, oko 6 km jugo-jugozap. od Vranskog, ubila je jednog bandita. Zaplenjeno je: 1 pištolj, 1 jajasta ručna bomba, čebad, namirnice itd.

Za vreme poslednjih 14 dana policija bezbednosti uhapsila je zbog aktivnog rada u Komunističkoj partiji, odn. u Oslobodil. fronti, ukupno 115 lica, među njima dva katolič. sveštenika i više aktivista na terenu, koji su učestvovah zajedno sa banditima u pripremama i izvršenju napada.

Potpisao
Zamenik Nagel
potpukovnik zašt. policije

Za tačnost
Otremba
kapetan

IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE GRUPE TRST OD 12 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI KRALJEVSKIH KARABINIJERA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O SUKOBU SA PARTIZANIMA U SV. TROJICI KOD GORNJEG VREMENA¹

TERITORIJALNA LEGIJA KR. KARABINIJERA TRST
GRUPA TRST

Br. 1/176-2 Pov. prot.

Trst, 12/2/1943-XXI

Predmet: Aktivnost ustanika — Obaveštenje —

Poverljivo

KOMANDI KR. KARABINIJERA

PRI XI ARMISKOM KORPUSU	V.P. 46
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA	PULA
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA	RIJEKA
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA	GORICA
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA	LJUBLJANA
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA	SUŠAK
KOMANDI CETE KR. KARABINIJERA	TRST —
KOMANDI CETE KR. KARABINIJERA	CENTAR
i na znanje	PERIFERIJA

KOMANDI KR. KARABINIJERA PRI VIŠOJ

KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA

— DALMACIJA« 2 ARMIJA V.P. 10

Na dan 11 o.m. u 20 časova u mestu Sv. Trojica kod Gornjeg Vremena, opština Vremski Britof (Trst), ustanici u neutvrđenom broju napali su žestokom vatrom iz automatskog oružja i ručnim bombama patrolu baterije 153 peš. puka sa sedištem u Divači, koja je brojala 10 ljudi pod komandom potpo-

ručnika Solari Robusta, pok. Enrica, starog 22 god., i vraćala se posle izvršenog obilaska tog mesta. Vojnik Calligaris Fiorino, Giacomov, 21 god., nastanjen u Rudi (Videm), podlegao je ranama nanesenim u potiljak. Ranjeni su sledeći vojnici: stariji kaplar Di Frusco Livio, Egidija, 21 god., stariji kaplar D' Angelo Geonardo, Antonijev, 23 god.; vojnik De Feudi Giuseppe, Eduardov, 21 god.; vojnik Fari Alberto' Giusepppeov, 21 god. Ostali vojnici nisu povredeni. Ustanici su se izgubili u obližnjim šumovitim predelima u pravcu Barka kod Divače pošto su od ranjenika oduzeli 1 automatsko oružje, 2 karabina i nešto odeće. U toku je akcija koju vrše karabinijeri i 59 legija M.V.S.N. kao i jedinice vojnog garnizona Divača, do sada bez rezultata.

POTPUKOVNIK, KOMANDANT GRUPE
(Espartero Petrini)

(M.P.)

Grupa kr. karabinijera Trst

IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE GRUPE GORICA OD 12 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI KRALJEVSKIH KARABINIERA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA STRAŽU KOD MOSTA U ŽAGI¹

TERITORIJALNA LEGIJA KR. KARABINIJERA TRST

GRUPA GORICA

Br. 1/417 pov. prot. Poverljivo Gorica, 12 februar 1943-XXI

Predmet: Aktivnost ustanika

KOMANDI KR.KARABINIJERA XI ARMISKOG KORPUSA	VOJNA POŠTA 46
KOMANDI GRUPE KR. KARABINIJERA TRST-RIJEKA-PULA-SUŠAK-LJUBLJANA i na znanje	
KOMANDI KR. KARABINIJERA PRI VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA-DALMACIJA« (2 ARMIJA)	VOJNA POŠTA 10

Na dan 9 o.m. oko 24 časa oko 60 ustanika naoružanih mitraljezima, puškomitraljezima i sredstvima za zaslepljivanje, pošto su presekli telefonsku liniju blizu mosta Žaga — Bovec (Gorica), napali su 10 stražara koji su se nalazili kod mosta Učeja — Žaga Bača i ubili jednog od njih.

Stražari su odgovorili vatrom iz karabina ali su savladani, razoružani i svučeni zajedno sa ostalim stražarima.

Pored toga ustanici su odneli 28 bombi, čebad i kuhinjsko posuđe.

Isti su se povukli verovatno u pravcu potoka Salatinik.

POTPUKOVNIK. KOMANDANT GRUPE
(Attilio Viero)
Viero

(M.p.h

Grupa Kr. karabinijera Gorica

IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 15 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTANIIKA OD 12 DO 15 FEBRUARA 1943 GODINE¹

Viši vođa SS i policije
A 1 p e n l a n d
Zapovednik policije poretnka
— Komandno mesto Bled —
I C

Bled, 15 februar 1943

SITUACIJA 15 FEBRUARA 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 12. 2. 1943)

Gorenjska:

Protivnik:

12. 2. a) U 21,30 čas. nepoznat broj naor. bandita opljačkao je kod 2 seljaka u *Bohinjskoj Beli* 1 vola i 50 kilograma mesa, a kod 1 trafikanta u istom mestu veću količinu cigareta. Uveče su 5—8 naor. bandita opljačkali od 3 posednika u mestu *Vesce*, 4 km jugo-jugoist. od Vodica (1 1/4 sata), manju količinu namirnica. Pravac dolaska Rašica, pravac odlaska verovatno selo Mengeš. Oko 23,50 čas. banda, navodno u jačini 80—100 ljudi, opljačkala je iz jedne prodavnice u *Zg. Besnici*, 7 km zap. sev. zap. od Kranja, razne namirnice, delove odeće i drugu robu kao i 1100 rajhsmaraka gotovog novca. Od jednog posednika u istom mestu banda je otela 1 vola, a od jednog trafikanta 1100 cigareta. Na žandarm. patrolu od 6 žandarma pri polasku u akciju banda je osula vatru pred staničnom zgradom. Patrola je takođe otvorila vatru. Nije bilo gubitaka. Telef. veza prekinuta je usled presecanja više telef. stubova.—
Oko 24 časa nepoznat broj bandita opljačkao je kod 5 posednika u mestu *Zirovšč*, 1,3 km isto-

čno od Krašnje (20 min.), malu količinu namirnice i gotovog novca.

- b) U 21,30 čas. 1 naoruž. bandit prinudno je regrutova© 1 seoskog omladinca iz *Gorjuša*, 3 km ist. od Domžala (1/2 sata).
- c) U 21,30 čas. 1 lice obučeno u uniformu nem. vojske kucalo je na vrata jednog građevinskog tehničara u *Stražišču* kod Kranja i tražilo da se pusti u kuću. Pošto mu vrata nisu otvorena to je navedeno lice posle 30 minuta otišlo dalje.

12/13. 2. d) Za vreme noći banditi su spalili drumski most preko Sore u *Dolenjoj Vasi*, 1,7 km jugo-ist. od Selca (25 min.). Istovremeno izgorela je i drvena građa za rezervni most. Carin. i. poštan. telef. linije prekinute su presecanjem telef. stubova.

13. 2. e) U 19.00 časova 6 naor. bandita opljačkali su od jednog zemljoradnika u *Dornikima*, 2,2 km jugozap. od Vodica (40 min.), manju količinu namirnica i pića. U 22,30 čas. verovatno isti banditi pitali su jednu meštanku u *Torovu*, 1,5 km zap. od Vodica (1/2 sata), gde joj se nalazi muž. On je u to vreme bio sakriven. Pri napuštanju zaselka banditi su opalili tri metka. U 23,30 čas. 3 naor. bandita opljačkala su od 1 posednika u *Drnovecu*, 2,7 km sev., sev. zap. od Vaca (1 sat), male količine namirnica.

f) U 19.45 čas. banditi su silom odveli 1 voj. obveznika iz *Lipice*, 2,6 km ist. od Škofje Loke (3/4 sata).

Između 21 i 22 časa nepoznat broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 8 omladinaca pod vojnom obavezom u *Godešiču*, 3,5 km ist. od Škofje Loke (1/2 sata). Jedan omladinac je uspeo da pobegne. Otišli su u pravca Pungert a.

Oko 22.00 časa nepoznat broj naor. bandita prinudno je regrutovao 6 vojnih obveznika u *Sv. Duhu*, 2,6 km sev. ist. od Škofje Loke (20 min.).

- g) U 23 časa 4 naor. bandita tražila su od 1 posednika u *Prapretnom*, 5,4 km sev. sev.-ist. od Kamnika (1/2 sata), prehranbene artikle. Otišli su u pravcu Kreparske.

U 23.00 časa 2 naor. bandita tražila su od 1 posedniku u *Kandršama*, 2,2 km sev. od Vača (3/4 sata), prehranbene artikle. Oko 24.00 časa verovatno isti banditi tražili su od 2 posednika u *Dobrljevu*, 2,3 km sev. sev. ist. od Vača (3/4 sata), takođe prehranbene artikle.

- 13/14.2. h) U noći banditi su ubili 1 konfidenta u *Cirkušama*, 3 km jugoist. od Vača (1 1/2 sat). Kuću u kojoj je konfident povremeno stanovaо banditi su spalili. Po izjavama meštana, konfident je, pre nego što su ga banditi savladali, navodno jednog od njih ubio.
- i) U toku noći banditi su u *Prelogu*, 1,7 km jugoist. od Domžala (1/4 sata), prinudno regrutovali jednog, a u *Ihanu*, 2,8 km jugoist. od Domžala, tri vojna obveznika.—
- j) Oko 20.00 časova banda jačine navodno 100 ljudi, dolazeći od Sv. Gore, prošla je kroz mesto *Cvetež*, 2,3 km ist. sev. ist. od Vača (3/4 sata), i produžila u pravcu Vača. Oko 5,30 čas. banda se navodno opet vratila pravcem za Sv. **Goru**.
- 14.2. k) U 16,35 čas. banditi su u *Brezovici*, 4,4 km ist. jugo-ist. od Domžala otvorili vatru na jednu žandarm. patrolu jačine 3 žandarma. 2 žandarmi su se povukli u jedan ambar, gde su otkrili napušteno banditsko sklonište. Prilikom razvezivanja snopova slame došlo je do eksplozije, usled čega su ambar i stanbena zgrada zapaljeni i izgoreli. U ambaru je nađen jedan leš. Nije se moglo utvrditi da li je to leš nekog bandita. Stanovnici sa imanja pobegli su zajedno sa banditim. Sopstvenih gubitaka nije bilo.
- U 14.00 časova banditi su kod *Kompolja*, oko 3 km ist. od Lukovice (1/2 sata), na putu od Lukovice za Krašnju, otvorili vatru na 2 pripadnika kontra-bande »Martin«. Jedan od ovih je teško ranjen.

- 1) Kratko vreme posle 12.00 časova konstatovan je šumski požar na prostoru iznad želez, pruge Blejsko Jezero — Bohinjska Bela, oko 700 m. sev. od kote 754 (Osojnica). Prepostavlja se da su požar izazvali banditi. Vatra je ugašena oko 15.00 časova.—
- m) Između 2.00 i 3.00 časa 5 naor. bandita opljačkali su od 1 posednika u Tirni, 6 km ist. jugo-ist. od Vaca (4 1/2 sata), životne namirnice. U 15.00 časova 1 naoruž. bandit opljačkao je od 1 seljaka u mestu Senično, 3,8 km jugo-jugo-ist. od Tržiča (1/2 sata), male količine namirnica. Otišao je u pravcu Golnika. Oko 20.00 časova 5 naor. bandita opljačkali su od 1 gostioničara u Ovsišama (1/4 sata) duvanske prerađevine.

U 20,15 čas., verovatno isti banditi, opljačkali su od 1 posednika u Dobravici, 1 km zap.-severozap. od Ovsija (1/2 sata), životne namirnice.

U 21.00 čas 1 naor. bandit silom ie oduzeo radio-aparat jednom trgovcu u Litiji.

- n) U 19.00 časova 2 naor. bandita prinudno su regrutovala u gostioni u Dobračevi, 1,7 km sev.-sev. ist. od Žiri, (20 min.). 3 muškarca iz Žiri, koji bi 15. 2. 1943 trebali da se jave policiskoj rezervi u St. Vidu.

U 20.00 čas. više naoruž. bandita silom su odveli sa sobom 4 čoveka iz mesta Pri Zagi, 6,8 km zap.-jugozap. od Zalog Loga u Selškoj Dolini (3 1/2 sata).

- 14/15. 2 o) Između 22,30 i 3,00 čas. jedna naor. banda, navodno jačine 80 ljudi, na području žandarm stanice Besnica, prinudno je regrutovala 8 vojnih obveznika Banda je od jednog gostioničara u Javorniku, 5 km zap. od Kranja (3 sata), silom oduzela veće količine duvanskih prerađevina. Otišla je u pravcu Čeoulija.

U noći su banditi silom odveli sa sobom 4 omladinca iz Studena, 2 km zap. od Seleca (1/2 sata). U Selcima banditi su na opštinskoj tabli istakli komunistički letak.

- p) U 21.00 čas 2 naor. bandita tragala su za sinom 1 seljaka u *Dobrljevu*, 2,3 km sev. sev. ist. od V ač a (3/4 sata), koji vrši službu konfidenta. U 2 časa otišli su u nepoznatom pravcu.

Sopstvena delatnost:

Pod f) Sv. D u h : 13. 2. 1943 oko 22,45 čas. žandarm. patrola sukobila se u S v. D u h u sa banditima. Posle kraćeg puškaranja banditi su pobegli. Gubitaka nije bilo.

U svim ostalim slučajevima od a) do p): Upućene su u akciju patrole žandarmerije, seo-ske straže, odnosno zaštitne policije.

12. 2. 1943 U 21,30 čas. 1 žand. patrola primetila je u G o l-i k u, 4,3 km jugo-jugoist. od T r ž i č a, tamošnjeg posednika u društvu nekog stranog lica za koje se sumnja da je vršilo službu kao banditski kurir. Na poziv patrole »Stoj!« i posle nekoliko ispaljenih puščanih metaka, ovi su pobegli. Jedan obućarski majstor iz istog mesta, kod koga su se pre toga nalazila navedena lica, uhapšen je pod sumnjom da je sarađivao sa banditima.

13.2.1943 U 19,35 čas. 1 patrola (2 žandarma i 4 pripadnika polic. brd. lov. čete »Aloenland«) naišla je u blizini strugare Mulej u B l e d - R e č i c i na naor. bandita u čijoj su se **Dratnji** nalazile 2 žene. Na ooziv da stanu oni su odmah počeli da beže. Prilikom kratke obostrane puščane vatre nije bilo nikakvih gubitaka. Potera za istima uz pomoć policiskih pasa ostala je bez rezultata.—

13. 2. 1943 U 20,30 čas. jedna vojna patrola sukobila se oko 1 km sev. od B o h i n j s k e B e l e sa 3 naoruž. bandita. Prilikom kratkog puškaranja 1 vojnik je ranjen na dva mesta. Gubici kod bandita su nepoznati. Pri gonjenju od strane de-lova polic. brd. lov. čete »Alpenland« i vojske nije došlo do dodira sa neprijateljem.

13.2. 1943 U 20,30 1 žand. patrola naišla je u okolini B o h i n j s k e B i s t r i c e na 3 naor. bandita koji su posle kratke puščane vatre pobegli. Gubitaka nije bilo.

13. 2. 1943 Uveče kontra-banda »Martin« vratila se iz akcije. Rezultat: uhapšena su 3 lica koja su pokušala da se prebace banditima.
14. 2. 1943 U 14.00 čas. granično osiguranje na otseku Žiri — Polnov Gradec je uklonjeno. Posebnih događaja nema.²
14. 2. 1943 U 19.20 čas. jedna patrola (2 žandarma i 4 pripadnika polic. brd. lovač. čete »Alpenland«) uhapsila je jednu kućevlasnicu u Bleđ-Rečici. Kod nje je nađeno odelo njenog sina koja su banditi navodno prinudno regrutovali. Sem toga kod nje je pronađeno pismo koje sa drži važne podatke o jednom banditskom skloništu oružja. U toku dalje istrage uhapšeno je još 5 lica u Bleđ-Rečici pod sumnjom da su sarađivali sa banditima.
14. 2. 1943 Oko 20,40 čas. patrola od 2 žandarma sukobila se na sev. izlazu iz Stahovice, 5 km sev. od Kamnika, sa 4 bandita koji su odmah čim je na njih otvorena vatra preko Bistriće pobegli u šumu.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 12.2. q) U 18.00 časova viđena su u mestu Skolica, 4 km juž. od Planine (2 1/2 sata), 2 naor. bandita koja su otišla u pravcu Planine. U 19.00 časova viđena su 2 naor. bandita u Mlinšama, 2,5 km jugo-jugoist. od Kolovrata (2 sata). Oko 23.30 čas. 3 naoruž. bandita tražila su u nekom mlinu u Ravnama, 5 km sev. sev. zap. od Krškog (1 1/2 sat), život, namirnice. Posle zadržavanja od oko 30 min. otišli su u nepoznatom pravcu.
- 12/13.2. r) Oko 21.00 čas. 12 naor. bandita oduzeli su jednoj gostioničarki u Ravnama, 4,5 km sev. sev. ist. od Šostanja (2 1/2 sata), duvanske prerađevine i za to joj platili 70 rajhsmaraka. U isto vreme 5 naor. bandita prisilili su jednog

mlinara u istom mestu da ih nahrani, te su mu posle za to platili 14 rajhsmaraka. Između 0.00 i 2.00 časa isti banditi opljačkali su od jedne posednice i mesnog seoskog vode u *Gaberkama*, 3 km ist.-sev. ist. od Šoštanja (1 1/2 sata), namirnice i delove odeće. Kod seoskog vode spalili su sem toga svu arhivu.

- 13.2.
- s) U 14.00 časova 11 naor. bandita, medu njima jedna žena, streljali su u opštini *Polzela*, **2,8** km ist. jugoist. od Br slovča (1 sat), 2 poljoprivrednika. Otišli su u pravcu Oljke Gore.
 - t) U 1,15 čas. 2 naoruž. bandita opljačkala su od jednog posednika u *Sv. Magdaleni*, oko 2,5 km jugoist. od Prebolda životne namirnice. Otišli su u pravcu Gozdnika. Oko 16.00 čas. 3 naor. bandita opljačkala su u šumi kod Sv. Josta, oko 4 km sevzap. od Vranskog (2 1/2 sata), 1 industriskog stražara iz Nazarja. Otišli su u pravcu Vranskog.

U 19,30 čas. 20 naor. bandita, medu njima jedna žena, opljačkali su od jednog rudara u *Megojnici*, 2,9 km jugo-jugoist. od Zaleca (1 sat), namirnice, rublje i 2400 maraka gotovog novca. Otišli su u pravcu Liboja.

Oko ponoći 4 naor. bandita oduzela su jednom posedniku u *Veterniku*, oko 3,5 km zap. jugo-zap. od Kozja (2 sata), veće količine namirnica i ostale robe.

- u) U *Breznu*, 6,2 km zap. od Laškog (4 sata), 3 naor. bandita legitimisala su jednog rudara. Otišla su u pravcu Dola.
 - v) U 20.00 časova oko 20 naor. bandita prošli su kroz *Ravne*, 4,2 km jugoist. od Kolovrata (1 1/2 sat), i otišli u pravcu Sv. Gore.
14. 2.
- v) U 17.00 čas. oko 20 naoruž. bandita oduzeli **su** jednom gospodinju u *Čemšeniku*, 5,8 km ist. sev. ist. od Kolovrata (3 sata), životne namirnice i duvanske prerađevine.
 - U 19.00 časova 3 naor. bandita opljačkala **su** dva posednika u *Čemšeniku*.

Između 22.00 i 23.00 časa 4 naoružana bandita opljačkala su dva posednika u Planini, 2 km sev. zap. od Trbovija (1/2 sata).

w) Nestala su dva omladinca iz *Podlipovice*, 3,6 km ist. 'ugoist. od Koločvarta (1 sat), i 2 omladinca iz *Briša*, 2,5 km jugoist. od Koločvarta (1 1/4 sata), nestala su. Verovatno su ih banditi nasilno odveli sa sobom.

x) Oko 12.00 čas. 11 naor. bandita viđeno je u okolini Čemšenika — *St. Gotard*, oko 5 km ist. sev. ist. od Koločvarta (2 1/2 sata), koji su išli u pravcu zapada.

U 17.30 čas. 4 naor. bandita prošla su kroz *Zavine*, 2,8 km sev. zap. od Zagorja (1 1/4 sata), i otišla u pravcu Kotredeža.

Između 18.00 i 23.50 čas. 9 naor. bandita uzeli su od 3 seljaka u *Loki*, 4,4 km jugozap. od Gomilskog (1 1/2 sat) životne namirnice. Otišli su u pravcu Crnog Vrha.

U 22.00 časa 3 naoruž. bandita uzela su od jednog posednika u *Kostanjeku*, 5,2 km ist. sev. ist. od Brestanica (3 sata), životne namirnice.

15.2. y) U 0,30 čas. 3 bandita u blizini groblja u *Celju* napala su i zlostavljala jednu fabričku radnicu. Sem toga oduzeli su joj cipele i 6 maraka. U 2,30 čas. 3 naor. bandita oduzeli su jednom posedniku u *Zabrežu*, 2,8 km jugo-jugozap*. od Laškog (1 1/2 sata), životne namirnice.—

z) *Naknadni izvestaj o situaciji od 10. 2. 1943 pod o)* Koločvrat: Oba lica za koja je javljeno da su silom odvedena u šumu pronađena su mrtva.

Sopstvena delatnost:

Pod q) do z): Upućene su u akciju patrole žandarmerije, seoske straže, odnosno zaštitne policije.

12.2.1943 U 18,45 čas. pol. patrola sukobila se u šumi, 300 m jugozap. od Ceplja, tj. oko 2,5 km jugoist. od Gornjeg Grada, sa 2 naor. bandita. Posle kraće vatre banditi su uspeli da se pod zaštitom mračka izvuku iz borbe i pobegnu. Zaplenjeno je: 1

ranac sa eksplozivom. 1 sporogoreći fitilj, propagandni materijal i razni delovi odeće **itd.** Sopstvenih gubitaka nije bilo.

Za tačnost
Pfauser
rez. polic, potporučnik

Potpisao
zamenik Handl
žand. pukovnik

Zandarm. stanica Lukovica
srez Kamnik — Koruška
Stiglo 20. 2. 43 _____
Del. br. 10 Prilozi Müller

BR. 150

**ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMACKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 15 FEBRUARA 1943 GOD.
KOD PRESEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE DR MÜLLER-HACCIUSA PO PITANJU UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹**

RA, A-405-Dr Pi/Schw.

Poverljivo
Maribor, 15 februar 1943

Zapisnik

Predmet: Štabna konferencija od 15 februara 1943, 8 čas.
Pretsedava: Pretsednik pokraj, vlade dr Müller-Haccius
Za ustanovu: dr Rudolf Pichler

Izvestaj o stanju:

Komandant policije poretko major Sager:

Delatnost bandi za poslednje tri sedmice nije se smanjila, iako se ne može govoriti o nekom pooštrenju situacije. Bande su se pojavile ne samo u okruzima Trbovlju i Celju već takođe sad i u Brežičkom okrugu. Banda koja se pojavila u Brežičkom okrugu ceni se na 18 ljudi.

Nastupanjem lepšeg godiš, doba mora se računati sa ponovnim rasplamsavanjem delatnosti bandi. Stoga će se po

naređenju šefa civilne uprave formirati rezerva policije. Privremeno je pozvano na službu u policiji 500 ljudi. Da bi se izbeglo da se pozivanjem na službu u policiskoj rezervi omete poziv pod zastavu u Oružanoj sili, to će se načelno regrutovati za policiju pripadnici onih godišta koja još nisu obuhvaćena planom regrutovanja za Oružanu silu. Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti nije prisutan na konferenciji.

Državne železnice, državni savetnik Cerha:

Stanje bezbednosti i saobraćaja u susednoj Hrvatskoj otežano je u tolikoj meri da je veliki deo saobraćaja u pravcu istok-zapad, koji se normalno odvija preko Mađarske i Hrvatske za Italiju, morao biti prebačen na pruge Središće — Laze i Dobova — Laze. Kroz ovo neuredno i povеано opterećenje, samo po sebi ionako već jako opterećenih donjoštajerskih pruga, stvaraju se prilike koje se neće moći dugo održati.

Stanje u Hrvatskoj je tako da, naprimjer, pruga Zagreb — Karlovac tek što je dovedena u ispravno stanje i saobraćaj funkcionišao 2—3 časa, već je na njoj izvršena nova eksplozija i saobraćaj ponovo prekinut. Ovo stanje traje već više od dve sedmice.

Sledeća štabna konferencija predviđena je zasad za ponedeljak 1. 3. 1943. U slučaju da se toga dana ne bi mogla održati, učesnici će o tome biti blagovremeno obavешteni.

Potpisao dr Pichler

Za tačnost
Schwab s. r.

**IZVESTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »MACERATA«
OD 15 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG
ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA PO-
SADU U GRCARICAMA¹**

15 februar 1943 XXI

Pisani telegram

Od Komande divizije »Macerata«
Komandi XI armiskog korpusa

Br. 02 (465) Op. 15 februar 1943 XXI

Operativne novosti:

15. u . . . časa stalno odeljenje Grčarice (VO-BZ)² napadnuto od jačih partizanskih snaga. Odmah je iz Gotenice³ poslato pojačanje koje se sastojalo od 2 streljačka voda i jedne mitraljeske desetine i izvršena su gađanja artiljerijom iz Kočevske Reke. Pošto se pomenuto pojačanje sukobilo sa partizanima, koji su pokušali da ih spreče u akciji, i pošto je napad na stalno odeljenje i dalje trajao, naređeno je da se uputi jedna ojačana četa na kamionima iz Kočevja, koja se iskrcala u Dolenjoj Vasi i produžila preko Rakitnice (VO-CD) prema Grčaricama.⁴ I drugo pojačanje je napadnuto u blizini k. 510 (VO-CD) od strane snaga koje su procenjene od obaveštajaca na oko 500 ljudi sa automatskim oružjem. Pojačanje je, savladavši neprijateljski otpor, otišlo iz Gotenice i stiglo u Grčarice a zatim je jedinici, koja je dejstvovala sa severa prema odeljenju u saganost samnom. naređeno da se vrati u sedište. Posle podne su vršena artiljeriska gađanja na zonu Jelendol,⁵ kojom prilikom su pogodene kuće u Jelendolu u kojima su se bili sakupili mnogi komunisti i koji su pobegli prema Glažutu,⁶ pretrpevši sigurno znatne gubitke. Naši ukupni gubici: jedan vojnik mr-

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (33 A —10).

⁼ Dopisano olovkom: »8 km zap. od Kočevja.«

⁹ Dopisano olovkom: »9 km zap. od Kočevja.«

['] Dopisano olovkom: 6 km jugoist. od Ribnice.«

³ Dopisano olovkom: »8 km jugoistočno od Ribnice.«

^c Dopisano olovkom: >8 km jugozapadno od Ribnice.

tav, 3 lakše ranjena. Nisu poznati protivnički gubici. Pronađen je jedan bajonet, dve ručne bombe. Akcija koja je naređena na Kočevski Rog, o čemu je javljeno telegramom ove Komande br. 02/456 od 14. t.m. nije izvršena iz napred navedenih razloga. Ostali garnizoni u severnom i južnom Kočevju izvršili normalne akcije patrolisania malog obima. Nema novosti.

Obaveštajne novosti:

Iz raznih izvora potvrđeno je prisustvo ustaničke formacije, procenjene na oko 2000 ljudi, u zoni u susedstvu ove divizije — Gotenički Vrh (VM-BZ) i Jelendol (VO-CD). Ova formacija ili njeni delovi, naterani možda iz razloga materijalnog karaktera, težili bi da napadnu naše manje garnizone. Na putu Dolenja Vas — Grčarice u blizini k. 510 (VO-CD) postoji prepreka od stabala dubine oko 50 metara.

General Quarra Sito

IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE CETE LOGATEC OD 15 FEbruara 1943 god. o sukobu sa partizanima kod Bešcevoog Hriaba¹

XIV MOBILISANI BATALJON KRALJEVSKIH KARABINIJERA

Ceta Logatec

Br. 1/3 protokola odeljenja Poverljivo

Predmet: Izveštaj Logatec, 15 februara 1943-XXI.

VISOKOM KOMESARU ZA PROVINCIJU
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA
KOMANDI XI GRUPACIJE GRANIČNE
 STRAŽE
VOJNOM RATNOM SUDU DODELJ. »SU-
 PERSLODI« Otsek
KOMANDI KR. KARAB. DODELJENOJ
 »SUPERSLODI«
KRALJEVSKOJ KVESTURI
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.
OKRUŽNOM NACELSTVU
 i na znanje
KOMANDI TERITORIJALNE LEGIJE KR.
 KARAB.
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.
KOMANDI GRUPE KR. KARAB.

LJUBLJANA
V.P. 46

V.P. 46

LJUBLJANA

V.P. 10

LJUBLJANA

LJUBLJANA

LOGATEC

TRST

TRST

GORICA

RIJEKA

PULA

U ranim jutarnjim časovima 10 tekućeg mes. odeljenja Granične straže Logatec napala su bandu od oko 300 'ustanika' kod Beščev Hriba (karta Vrhnik, razmer 1:100.000 — SL-CZ). Patrola Dobrovoljne antikomunističke milicije koja je posla tamo radi sadejstva sa našim trupama sukobila se sa dru-

gjm razbojnicima. Jedan dobrovoljac je ubijen a dvojica ranjena. Razbojnici su, imali pokrivene glave sa klobucima koje nosi ovdašnje seosko stanovništvo.

Ova **banda**, strahujući da bude opkoljena **zbog** pridolaska još jedne naše čete povukla se u pravcu Doline Zeje (karta **Vrhnika** razmer 1:100.000 — SL-CZ). Gonjenje od strane **naših** trupa i operacije čišćenja nastavljaće su se u čelom predelu do po podne, juče, 14 tek. m. Na našoj strani, sem pomenutih gubitaka, umrli su od rana zadobijenih u borbi jedan potporučnik i jedan vojnik, dok su dva vojnika ranjena. Tri dobrovoljca, koja su zarobljena i razoružana od ustanika, uspela su kasnije da oobegnu i da se priključe našim odeljenjima. Ustanici su imali 4 utvrđena mrtva i, kako izgleda mnogobrojne ranjenike.

U blizini Praprotnog Brda kod Rovta (karta Vrhnika — razmer 1:100.000 — DE-SM) zaplenjeni su 1 ranjen i jedan uginuli konj, nekoliko ručnih bombi, poneka mina, par skija, mnogobrojni subverzivni leci i razni materijal.

KAPETAN KOMANDIR CETE
Orlando Camilletti, s. r.

Okrugli žig:
Komanda čete
kraljevskih karabinijera
Logatec

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA- TORI DELLE ALPI« OD 18 FEBRUARA 1943 GOD. KO- MANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA ITALIJANSKU PATROLU U DOBROVI¹

Ručni fonogram

Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA
686/op.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 18 FEBRUARA 1943

Sektor trupa Ljubljana:

Garnizon Dobrova: Dana 18 t.m. u 7 časova, utvrdiši da se u blizini naselja nalazi oko 200 ustanika, oficir za vezu. p. poručnik Libertazzi iz XXII minobacačkog bataljona, sa formaciskom jedinicom sastavljenom od mesnih M.V.A.C., snaga na raspoloženju Kr. karabinijera i Finansiske straže, dotrčao je odmah i otpočeo oštru borbu. Za vreme akcije, p. poručnik je putem štafete javio komandi sektora da smatra da ima dovoljno snaga na raspoloženju da bi se rešila situacija. Borba koja je trajala oko 3 časa završila se povlačenjem ustanika koji su bili osetno tučeni. Zadati su im vrlo teški gubici. Utvrđeno na terenu: 26 mrtvih ustanika, od kojih su 6 ostali u našim rukama. Zaplenjene 4 puške »Mauser«, jedan karabin modela 91, 12 ručnih bombi »Sipe«, 500 metaka za »Mauser« i razni materijal. Naši gubici: 1 milicioner A.C. je ubijen.

Komanda mesta Ljubljana: dana 18 t.m. u 9 časova formaciska četa izvršila je ispitivanje duž puta Dobrova, uspostavivši prekinutu telefonsku liniju.

Sektor Borovnica:

Garnizon Horjul: Na dan 17 t.m. I bataljon M.V.A.C. ispitao je zonu Samotorica (SR-DH).

Garnizon Rakitna: Jedinica garnizona uz pomoć formacije M.V.A.C. izvršila je čišćenje zona kod kote 873 (UH-CS).* Nadena je i porušena jedna baraka u blizini Zakotkara.®

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (35 C — 66).

⁵ Dopisano olovkom: »8 km jugoistočno od Borovnice.«

' Dopisano olovkom: »9 km jugoistočno od Borovnice

Garnizon Borovnica: izvršen upad u Zavrh (TN-CU).⁴

S e k t o r G r o s u p l j e :

Garnizon Grosuplje: na dan 17 t.m. posle podne formacija M.V.A.C. iz Mlačeva izvršila je pretraživanje zone Šenturje — Mala Vas (US-CU).⁵

Garnizon Šmarje: Noću uoči 18 t.m. grupicu ustanika koja je došla u naselje Sap u cilju pljačke napale su i naterale u bekstvo patrole M.V.A.C. koje su odmah dotrčale. Pretrpljeni gubici: 1 milicioner A.C. ranjen. Na dan 18 t.m. ujutru mesna formacija M.V.A.C., uz pomoć formacije iz Mlačeva, izvršila je ispitivanje zone Šenturje (US-CU) — Gradišče (UQCU) — Bičje (US-CZ).⁶ Uhapšeno je 9 sumnjivih lica.

General, privremeni komandant
MAGGIORE PERNI

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 20 FEBRUARA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O NAPADU PARTIZANA NA PLETERJE¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OPERATIVNO ODELJENJE	Datum	otpreme
	i	prijema 20.2.43
	čas	22.30

Br. 2913
Stiglo 21 febr. 1943-XXI

Telegram

OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODELJENJE
i na znanje
V i XXIII ARM. KORPUSU

Br. 02/1058

IZVEŠTAJ OD 20 FEBRUARA
OPERATIVNA DELATNOST
DIVIZIJA »ISONZO«:

U ranim časovima, na dan 19, jaka ustanička banda naoružana minobacačima i topovima od 47 napala je garnizon M. V. A.C. u Man. Pleterju (IN-CO), dok su druge bande napale garnizone Kostanjevica (LI-CO) i Št. Jernej (IH-CQ) te zakrčile puteve iz Novog Mesta u visini Mokrog Polja.

Zatim je garnizon St. Jernej, oslobodivši se pritiska poslao pojačanja u pravcu Man. Pleterja, koja su bila zadržana u blizini Šmarje (IH-CO).

U poslepodnevnim časovima pojačanja poslana iz Novog Mesta bila su žestoko napadnuta u zoni Mokro Polje. Borba je trajala do kasno -a noć.

Danas je akcija nastavljena i oslobođen garnizon u Man. Pleterje.

Naknadno će javiti o daljim podrobnostima i utvrđenim neprijateljskim gubicima, koji su ogromni.

Naši gubici: vojnici: 1 mrtav i 7 ranjenih, antikomunistički dobrovoljci: 4 mrtva i jedan ranjen.

U zoru istoga dana odred garnizona Dragatuš (XN-BN Novo Mesto) u blizini Nerajec (XN-BN) bio je napadnut od jakih ustaničkih formacija. Naš odred, na vreme pojačan i potpomognut artiljerijom garnizona u Črnomelju, reagovao je sa odlučnim dejstvom.

Borba je potrajala nekoliko časova.

Utvrđeni neprijateljski gubici: 20 mrtvih.

Naši gubici: jedan antikomunistički dobrovoljac mrtav, jedan vojnik i 4 antikomunistička dobrovoljca ranjeni.

U blizini Sinjeg Vrha (XN-BH) naša jedinica, koja je reagovala, bila je obasuta jakom vatrom iz automatskog oružja južno od Drežnika (XP-BH) i sa visova preko Kupe.

DIVIZIJA »CACCIATORI« »MACERATA«, XI GRUPACIJA GRANIČNE STRAŽE »XXI APRILE«

Izvršile su kombinovanu akciju u zoni zapadno od Velike Gore između Globel (US-CK), Cerknica i Grčarice (VO-BZ).

ZONA DIVIZIJE »LOMBARDIA«

Hrvatske jedinice pritekle su u pomoć u blizini Veljuna (NK-NM-AR Karlovac) trima nemačkim teretnim automobilima upućenim u Slunj i napadnutim od ustanika.

Izvedene su mnogobrojne akcije na kratkom otstojanju.

VAZDUHOPLOVNA DELATNOST

Izvršene su dugotrajne akcije bombardovanja, tučenja malim bombama i mitraljiranja formacija ustanika, koje su napadale garnizon u Man. Pleterje. u kraju Vrhpolje (XV-CO Novo Mesto), Javorovica, (IH-CK Samobor) i Ržišće (KI-CO).

GENERAL GAMBARA

8 prepisa:

- 1 Ekselenciji
- 1 načelniku štaba
- 1 pomoćniku načelnika štaba
- 3 Operativnom odeljenju
- 1 obaveštajnom odeljenju
- 1 Kr. karabinijerima

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 21 FEBRUARA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O NAPADU PARTIZANA NA PLETERJE I O BORBAMA KOD GRCA-RICA¹

VISA KOMANDA ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA«

OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 2979

Stiglo 22 febr. 1943-XXI

Datum i otpreme
čas prijema 21.2.43
25.50

Predmet: r z b

Telegram

OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODELJENJE
i na znanje
V i XXIII ARM. KORPUSU

Br. 02/1066

IZVESTAJ OD 21 FEBRUARA 1943

Operativna delatnost divizije »Isonzo«

U borbi na dan 19 i 20, izveštaj od 20 ovog meseca, u zoni Man. Pleterje (IH-CO Samobor) neprijatelj je imao veoma teške gubitke, koji po kazivanju mesnih izvestitelja iznose 225, što mrtvih što ranjenih. Nisu mogli biti utvrđeni ali su sigurno zadani znatni gubici u zoni Mokro Polje (XT-CO Novo Mesto). Ukupni naši gubici, uračunavši i gubitke već javljene: 2 vojnika mrtva i 10 ranjenih; 6 antikomunističkih dobrovoljaca mrtvih i 10 ranjenih.

U Kostanjevici (LI-CO Samobor) zarobljen je i streljan 1 ustanik.

XI Grupacija Granične straže

Odeljenja koja su sudelovala skupa sa delom obližnjih velikih jedinica u akciji u zoni severno od Grčarice (VO-BZ Cerknica) — izveštaj od 20 ovog meseca — nastavila su dana

20 i danas akciju gonjenja jedne bande koja je bila uspela da se ukloni iz te zone i izmakne obuhvatu. Dostigavši ovu bandu, odeljenja Granične straže zadala su neprijatelju gubitke od 6 mrtvih i oslobođila vojnika **Banazza** iz IV bataljona XXIV sektora Granične straže, koji je bio zarobljen na dan 13 u zoni Trava (VK-BU).²

Na dan 20 naše jedinice i formacije M.V.A.C. sukobile su se u zoni Goljak (NK-CF) sa jakom ustaničkom bandom, koja je imala 3 mrtva i mnogobrojne ranjene. Naši gubici: 1 anti-komunistički dobrovoljac ranjen, a 3 nestala.

GENERAL GAMBARA

podneto na pregled načelniku štaba
podneto na pregled pomoćniku načelnika štaba
prepis poslat Obaveštajnom odeljenju
prepis poslat Kr. karabinijerima

BR. 156

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA- TORI DELLE ALPI« OD 22 FEBRUARA 1943 GOD. KO- MANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI MOKREC I O NAPADU PARTIZANA NA KORENO¹

Ručni jonogram

Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA
755/op.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 22 FEBRUARA

Akcija u zoni Mokrec: Izvršivši operativni zadatak, potčinjen diviziji »Macerata«,² specijalni diviziski bataljon³ otpočeo je akciju čišćenja zone Mokrec, za koju se predviđa da će trajati 3 dana. Na dan 22 t.m. u 9 časova, pokret koji je otpočeo

^a Vidi dok .br. 158

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (35 C — 66).

³ Vidi dok. br. 158

To je bio Prvi bataljon 51 pešadiskog puka Pešadiske divizije »Cacciatori delle Alpi».

od V. Lašče u pravcu Krvava Peč (TJM-CO), jako je ometan u delu Uzmani (UO-CQ), Sv. Lenart (UM-CQ)⁴ puščanom i mitraljeskom vatrom iz pravca Sv. Lenart i padina južno od bezimene kote koja se nalazi južno od Malinjeka (UM-CS).⁵ Ustanici, procenjeni na više stotina, tučeni našom vatrom, povukli su se u pravcu Malinjek i Mokrec. Bataljon se smestio na uporištu u Sv. Lenartu, još uvek u tesnom vatrenom dodiru sa ustanicima. Neki gubici: 1 ranjen. Nisu utvrđeni neprijateljski gubici. Prema dobijenim izveštajima, dve jedinice sektora Grossuplje i Borovnica zauzele su još juče 21. t.m., naselja Ustje — Benko (UK-CS), Gor. Ig (UH-CU), Iška (UM-CU),⁶ Iška Vas — Kot — Staje (UM-CZ) — Pijava Gorica — Sarsko (UO-CZ), Zelimplje (UQ-CU).

Sektor trupa Ljubljana:

Garnizon Laverca: Patrole LXXI bataljona er. košulja u noćnom ispitivanju našle su i razorile jednu baraku u zoni Sela (UQ-DH).⁷

Sektor Borovnica:

Garnizon Horjul: Na dan 22 t.m. oko 2 časa jaka grupa ustanika napala je odeljenje M.V.A.C. u Korenu (TI-DL). Energična protivakcija milicionera A.C. i intervencija garnizona Horjul s granatama minobacača 81, nateralna je u bekstvo napadače. Zadani su im jaki gubici. Utvrđena su na terenu 4 mrtvih, među kojima jedan komandir čete; ranjeno 16. Naši gubici: ranjena 2 milicionera A.C.

Sektor Stična

Garnizon Stična: Mešovita jedinica cr. košulja i M.V.A.C. izvršila je ispitivanje zone Metnaj (VS-DE).⁸

General privremeni komandant *MAGGIORE PERNI*

⁴ Dopisano olovkom: »7—8 km južno od Velikih Lašča.«

⁵ Dopisano olovkom: »2 km južno od Mokreca.«

⁶ Dopisano olovkom: »Zona severno od Mokreca.«

⁷ Dopisano olovkom: »2 km istočno od Lavrice.«

⁸ Dopisano olovkom: »3 km severno od Stične.«

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 23 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI MOKREC¹

Ručni fonogram

Vrlo hitno

poverljivo

Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Br. 764/op.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 23 FEBRUARA

Akcija u zoni Mokrec: Producujući akciju u pravcu Mokreca, specijalni diviziski bataljon na dan 23 t.m. u 8 časova nastavio je pokret, ali i dalje snažno ometan od strane neprijatelja, koji se jako učvrstio za odbranu bezimene kote južno od Malinjeka (UM-CS). Uprkos znatnih gubitaka koji su zadani ustanicima, a koji još u potpunosti nisu utvrđeni, naš pokret je zaustavljen zbog snabdevanja i potrebe da se ne ostane u toku noći u nezgodnom položaju. Bataljon se povukao na Krvavu Peč, održavajući uvek iaku kontrolu nad situacijom. Pretrpljeni gubici: 2 mrtva i 3 ranjena.

Sektor Borovnica:

U raznim garnizonima akcija kontrole u zoni odgovarajuće nadležnosti.

Sektor Grosuplje:

Garnizon Polica: Dana 22 grupa formacije M.V.A.C. iz Police, sukobivši se sa grupom ustanika u blizini Razori (VH-DH), posle "kraće borbe zarobila je jednog ustanika koji je streljan na licu mesta. Drugi ustanik je nađen mrtav na terenu.

Sektor Stična:

U raznim garnizonima akcija kontrole u zoni odgovarajuće nadležnosti.

General privremeni komandant *Maggiore Perni* 21002302

Video:

V.d. načelnika štaba major
(Giuseppe Dotti)
Giuseppe Dotti

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTE GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE OD 23 FEBRUARA 1943 GOD. O OPERACIJAMA OD 10 DO 21 FEBRUARA 1943 GOD. U NOTRANSKOJ I KOCEVSKOJ¹

**Poverljivo
Hitno**

**KOMANDA XI GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE
I odeljenje — Operativni otsek**

Br. I/1127/op. prot.—

V.P. 46. 23 febr. 1943-XXI

Predmet: Referat o operacijama koje su vodile trupe
XI Grupacije Gran. straže u danima od
10—21 februara 1943-XXI.—

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Vojna pošta 46

**KOMANDA XI ARM. KORP.
STAB
Operativno odeljenje**

Stiglo: 25 febr. 1943
Br. 1119 R-2

Pouzdani izvori su javili o prisustvu jakih ustaničkih formacija u zoni Hotedršica (SL-CV) — Žibrše (SN-CZ) — Trata (SL-DE),- koje su, dolazeći sa istoka, pokušale da pređu na nacionalnu teritoriju. U saglasnosti sa Komandom XXII sektora granične zaštite naredio sam da se noću uoči 10-og iznenada zauzmu neka sela opustošene zone.

10-og rano ujutru naše jedinice su stupile u žestoku borbu sa jakom bandom ustanika u zoni Lavar (SL-CZ).³ Pod pritiskom naših triju kolona i one koja je flankirala jedinice XXII sektora gran. zaštite, neprijatelj je pobegao prema Pra-

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

¹ Dopisano olovkom: »Stará granica-.

³ Vidi dok. br. 144

protnom Brdu (SN-DE) i Smrečju (SN-DH), pokušavši da pređe na nacionalnu teritoriju u zoni Trata, gde smo mi upravo vršili zatvaranje.

Gonjeni sledećih dana, 11-og i 12-og, i izloženi akciji naše artiljerije, kom. banditi su pretrpeli znatne gubitke u mrtvima i ranjenima koje su prenosili u toku bekstva. Utvrđen je gubitak od 4 mrtva kom. bandita. Na našoj strani poginuo je jedan oficir i jedan vojnik a ranjena su dva vojnika.⁴

Obaveštajni izvor je javio da se protivnička formacija, koja pretst^{lja} čitav Dolomitski odred, podelila u dve grupe, od kojih će jedna navodno pokušati da pređe na nemačku teritoriju, a druga na nacionalnu teritoriju.

Na dan 11-og garnizon Velike Bloke utvrdio je i javio o prisustvu oko 300 ustanika na koti 951 (UQ-CK). Na svoju inicijativu izvršio je patrolno izviđanje u pomenutoj zoni primoravši na kratku borbu neprijatelja koji je na terenu ostavio 4 mrtva. Šest ustanika su ubijena i preneta od strane kom. bandita koji su bežali. Na našoj strani poginula su dva antikomunista a tri vojnika su ranjena.

Pomenuta formacija bila je primećena 12-og u blizini Loškog Potoka (UQ-CD), gde je vršila paljbu u cilju uznemiranja našeg garnizona. Stoga sam naredio da na dan 13-og jedna kolona garnizona Velike Bloke, pojačana četom od 200 ljudi garnizona Rakek, pođe u susret ustanicima. Istog dana naša kolona je zauzela Hudi Vrh (UM-CK) — Topol i Ravnik (UO-CK), gde je prenoćila.

Rano ujutru 14-og kolona je produžila za Mali Log (UQ-CF) i Loški Potok, uznemiravana, bez posledica, ljudstvom zaštitnice ustanika koji su bežali prema Dragi (VH-BZ), vodeći sobom 26 sposobnih ljudi prinudno odvedenih iz Travnika (UQ-CD). Jedan od ovih, koji se vratio, izjavio je da broj ustanika pod komandom poznatog vođe »Tita« iznosi oko 4000 ljudi, koji su naoružani sa mnogo mitraljeza i koji su se preko Drage uputili prema zoni Kočevje.

Na dan 15-og kolona je pošla u akciju kontrole i raščišćavanja zone jugoistočno od Loškog Potoka, ne naišavši na otpor.

Ustaničke formacije, umesto da se upute prema Dragi i Kočevju, pošle su prema severu, a na dan 16-og bile su primećene u zoni Jelenov Zleb (VK-CD). Tim povodom ta Komanda

je fonogramom 02/969 od 16-og naredila jednu koncentričnu akciju na Jelenov Žleb sa tri kolone koje bi ovako pošle: »Macerata« iz Grčarica, »XXI Aprile« iz Jelendola a XI grupacija iz Hriba. Početak akcije — 19-i; rukovodjenje akcijom povereno Komandi divizije »Macerata«. Naša kolona pod komandom ppuk. Manca, u jačini od 450 naših vojnika i 100 pripadnika M.V.A.C., pojačana sa dva minobacača i jednom rezervnom četom, pošavši iz Hriba ujutru 19-og, raščistila je kote 822 — 823 — 929 (US-CF) — 1028 (VH-CD) i Jelenov Žleb, nailazeći samo na izvidnice kom. bandita, u bekstvu.

Na našoj strani tri M.V.A.C. poginula a jedan ranjen.

Na dan 20-og jedinice garnizona Stari Trg i ljudstvo M.V.A.C., prilikom izviđanja zone Goli Vrh — Knežja Njiva (UM-CF), sukobili su se sa jakom ustaničkom bandom koja je bila izložena i akciji naše artiljerije i naneli su neprijatelju gubitke koji prema tvrđenju konfidenata iznose 5 mrtvih i mnogo ranjenih.

S obzirom na prisustvo bande u zoni Stari Trg, naredio sam povratak kolone Manca, koja je bila završila operacije u podređenosti diviziji »Macerata«, i dolazak drugih snaga garnizona Logatec i Rakek.

Prilikom premeštanja,- kolona Manca se oko Hudog Vrha sukobila sa ustanicima, koji su bili opljačkali selo, nateravši ih u bekstvo i nanevši im gubitke od 6 mrtvih (utvrđeno) i mnogo ranjenih koje su ustanici poveli sobom.

Razbijena neprijateljska formacija uputila se prema dolini Iška i zoni Lužarji — Petrinци.

Gubici: u ovim akcijama neprijatelj je imao 25 mrtvih (provereno) i mnogo ranjenih.

Na našoj strani dva mrtva, među kojima jedan oficir, i tri ranjena vojnika. Formacija M.V.A.C. imala je 7 mrtvih i 5 ranjenih.

Držanje vojnika bilo je odlično u svakom pogledu. Agresivna i smela duha uvek su sa upornošću progonili partizane isterujući ih odasvud.—⁵

Komanda
XI grupacije
gran. straže

BRIGADNI GENERAL
KOMANDANT
— Carlo Ghe —
— Carlo Ghe —

M.P.

ZAPOVEST KOMANDE 19 POLICISKOG PUKA OD 23 FEBRUARA 1943 GOD. ZA AKCIJU NA KAMNIŠKOM SEKTORU¹

19 policijski puk
I a

Bled, 23 februar 1943

Zapovest za akciju br. 3/43

Tačka 1) i 2): vidi zapovest za akciju Komandanta policije za oredak »Alpenland« br. 114.

3) Obrazovaće se dva izviđačka otseka:

a) Donjo-štajerski otsek: Komandant:
major zaštitne policije Maiwald.

Snage: 1. bataljon 19 polic, puka,
4. četa policiskog stražarskog bataljona »Wien«,
1. žandarm. rez. četa (mot.) »Alpenland«,
5. četa polic, stražarskog bataljona »Alpenland«.

Granice otseka: Na severu: Št. Ožbald — Ločica — Loke.
Na istoku: Loke — Janče — Trbovlje.
Na jugu: Trbovlje — Toplice — Golče.
Na zapadu: Golče — Sv. Gora — crkva
Kolovrat — Št. Ožbald.

b) *Gorenjski otsek:* Komandant: kapetan zaštitne policije Fischer.

Snage: Jedna četa 3 bataljona 19 polic, puka, 2 četa polici. stražar, bataljona »Wiesbaden«, 2 žand. rez. četa (mot.) »Alpenland«, 3 žand. rez. četa (mot.) »Alpenland«, bez jednog voda.

Granice otseka: Na jugu: Golče — Široka Set—Vernek
Velika Vas.
Na zapadu: Velika Vas — Moravče — Krašnja.
Na severu: Krašnja — Blagovica — Št. Ožbald.
Na istoku: Zapadna granica Donjo-štajerskog otseka.

- 4) Za izvršenje akcije pročešljavanja snage će se do 25. 2. 43 u 6,30 čas. postaviti na polazne položaje na svojim istočnim odnosno zapadnim otsečnim granicama. Početak akcije samostalno u 7.00 čas.
- Donjo-štajerski otsek sa svojim snagama stiže do 25. 2. 43 uveče na liniju: Ločica — 1041 — 625 — 566 — 522 — zapadna ivica Toplice; Gorenjski otsek na liniju: Hotič — Vače — Pretrž — Blagovica.
- Gorenjski otsek će sem toga 25. 2. uputiti jednu četu **za** pročešljavanje područja Murovica, Cicelj. Noću uoči 26. 2. dostignute linije imaju se obezbediti postavljanjem zaseda. Dalje nastupanje 26. 2. u 6,30 čas., ako drukčije ne naredim.
- 5) Izvidanje će se vršiti sa izviđačkim odeljenjima od po 2—3 grupe. Pročešljavanje celokupne oblasti mora biti zagarantovano. Sumnjive kuće, usamljene šupe, šupe *zp* seno. itd. moraju se pretresti, a sumnjiva lica uhapsiti.
Skrećem pažnju na propise o izvršenju pretresa i hapšenja lica. Ti propisi su već ranije više puta saopštavani svim jedinicama i ustanovama.
- 6) **Zandarmeriske stanice** Lukovica, Krašnja, Blagovica, St. Ožbald, Vransko, Pondor (St. Pavel), Prebold nadziravaće počev od 25. 2. u 6,30 čas.
- Drum Lukovica — Blagovica — Vransko — Pondor — St. Jurij svaka na svom žandarmeriskom području.
Zandarm. stanice Dol pri Ljubljani, Kresnice, Litija, Zagorje, Trbovlje kontrolisaće drum Dol pri Ljubljani — Hotič — Sava — dalje duž Save do Zagorja, takođe svaka na svom području.
- Noću uoči 26. 2. severno od druma između Blagovice i Ločice i južno od druma između Hotića i Zagorja postaviće se na poznatim prelazima zasede.—²
- 7) Protiv-banda »Ludwig« stupiće u akciju 25. 2. 43 u 5,30 čas. na području Loke, Šmartno v Tuhinju, Spilka, Zlate-neka, Vošča, Korena i Ceplja. Protiv-banda mora biti udaljena: od druma Lukovica — St. Ožbald najmanje 1 km. Sve snage koje dejstvuju na susednim područjima moraju' biti obaveštene o akciji protiv-bande.
- Akcija protiv-bande na pravcu Kamnik — Loke. Polazna tačka i mesto kuda će se slati izveštaj biće žandarm. stanica Šmartno v Tuhinju.

- 8) Održavanje veze reguliše oficir za vezu. Veza se mora osigurati od pukovskog komandnog mesta do Gorenjskog i Donjo-šrajerskog otseka, zatim do žand. stanice Šmartno v Tuhinju i do Bleda.
- 9) Komandant policije bezbednosti na Bledu staviće na raspoloženje počev od 25. 2. 43 u 4,00 čas. kod svojih ispostava u Kamniku i u Litiji potrebne snage kao i putovode koji dobro poznaju okolno zemljiste.—
Moli se Komandant policije bezbednosti u Mariboru da istovremeno stavi na raspoloženje snage i vodiče koji poznaju teren kod ispostava u Celju i Trbovlju. Komandanti otseka tražiće potrebne snage samostalno od policije bezbednosti.
- 10) Izveštaje o situaciji slati svakog dana u 12.00 i u 18.00 čas. a o važnim događajima slati izveštaje odmah.
Tako isto treba poslati izveštaj čim se stigne na granicu između Donjo-štajerskog i Gorenjskog otseka. Završetak akcija narediće lično.
- 11) 3 žand. rez. četa (mot.) »Alpenland« odrediće počev od 25. 2. 43 u 7,00 čas. jedan vod kao rezervu u mome sedištu u Krašnji.
- 12) Pokrete, ukoliko je potrebno, treba vršiti motornim vozilima; za vreme vožnje svetlo mora biti ugašeno.
- 13) Hrana će se izdati za dva dana.
- 14) Pukovski lekar obrazovaće počev od 25. 2. u 8,00 čas. ranjeničku prihvativnicu u Krašnji. Ranjeničku prihvativnicu za Donjo-štajerski otsek obrazovaće 1 bataljon 19 puka.
- 15) Prihvativne stanice za zarobljenike obrazovaće komandanti otseka.
- 16) Telefonske razgovore o akciji voditi samo u slučaju nužde uz upotrebu šifre po izdatom ključu.
- 17) Počev od 25. 2. u 7,00 čas. ja ću se nalaziti u Krašnji.

Potpisao Nagel

Za tačnost
Otremba
kapetan zašt. policije

<i>Dostavljen:</i>	<i>Na znanje:</i>	
1. bataljon 19 pol. puka .	4	24
3 bataljon 19 pol. puka .	3	Višem vođi SS - i policije 1
1,2,3, žand. rez. četi (mot.	3	Komandantima jedinica
»Alpenland« po 1	3	za akcije u Gorenjskoj i
2 četi pol. straž, batalj.	1	Donjoj Štajerskoj po 1 . 2
»Wiesbaden«	1	Komandantu polic, bez-
4. četi pol. straž, batalj.	1	bed. Maribor
»Wien«	1	Komandantu polic, bez-
5. četi pol. straž. »Alpen-	1	bed. Bled
land«	1	Rezerva
181 brd. četi za vezu . . .	1	
odeljenjima i štabu Ia, Ic,	2	
po 1	42	
Zandarm. okrug Celje .	4	
Zandarm. okrug Kranj .	4	

24

Dodatak zapovesti za akciju br. 3/43

I

- 1) 181 polic. brd. četa za vezu uspostaviće i održavati radio-vezu između komandnog mesta 19 Duka u Krašnji i:
 - a) radio-stanice na Bledu,
 - b) Komandanta I otseka (Donja Štajerska),
 - c) Komandanta II otseka (Gorenjska), i
 - d) radio-stanice u Smartnu v Tuhinju.

Telefonska veza: Od komandnog mesta 19 puka u Krašnji preko poštanske mreže do Bleda kao i do istaknutog centra veza I otseka u Vranskom.

- 2) Komandantu I otseka dodeliće se za vreme trajanja akcije dve male policiske radio-stanice — b., a komandantu II otseka takođe dve male polic. radio-stanice-b, i to za one potčinjene jedinice koje od 181 brd. čete za vezu nisu dobile nikakva sredstva za vezu.

Srednja policiska radio-stanica i dve I otseku dodeljene male polic. radio-stanice-b. javiće se 24. 2. 43 u 6.00 čas. kod Grand Hotela na Bledu policiskom majoru Maiwald-u. Javljanje radio-stanica koje su dodeljene II otseku izvršiće se u sporazumu sa komandantom ovog otseka.

<i>3) Pozivni znaci i talasi:</i>	<i>Poziv, znak</i>	<i>Talas. dužina</i>
Sedište Komande na Bledu (radio-stanica):	lyoe) 3420 kHz noću
Komandno mesto 19 puka:	lyoe 1) 3840 kHz danju
Komandno mesto 19 puka:	lyoe 1)
I otsek	esw)
II otsek	ese) 3092 kHz noću
Radio stanica Šmartno v Tuh	lyx) 4165 kHz danju
		"

Rezervni poziv, znaci i talasi:

- a) Za saobraćaj na području I otseka: esw 1—8, 3490 i 4260 kHz.
- b) Za saobraćaj na području II otseka: lyy 1—6, 3092 i 3745 kHz.

Promena talasa između dana i noći u 07,00 i u 18,00 čas.

- 4) *Ključ i šifre:* Po tabeli za šifre br. 2.
- 5) Polic. brd. lovač. četa »Alpenland« daće na upotrebu za vreme trajanja akcije 181 brd. četi za vezu dve kompletne male polic. radio-stanice.
- 6) Radio-stanice na Bledu i u Smartnom v Tuhinju biće počev od 25. 2. 43 u 7,00 čas. —— pored obavljanja normalnog radio-saobraćaja za »lyoe 1« — u pripravnosti (permanentan prijem).—
- 7) Skreće se naročita pažnja na 8 i 9 tačku dodatka zapovesti za akciju br. 2/43.

Schrammel
kapetan zašt. policije

Zandarmeriski okrug Trbovlje
Stiglo 29 aprila 1943
Sprovedeno
Del. prot. 581 prilozi

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCATORI DELLE ALPI« OD 24 FEBRUARA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI MOKREC¹

Ručni fonogram

' Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA
781/op.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 24 FEBRUARA

Akcija u zoni Mokrec: Dana 24 t.m. u 10 časova jedna četa specijalnog diviziskog bataljona koja je vršila upad na Rob u cilju snabdevanja municijom i prikupljanja mrtvih i ranjenih, bila je zaustavljena u visini raskrsnice konjskih staza severno od Uzmani (UM-CQ) jakom vatrenom akcijom komunističkih grupica sa okolnih visova. Hitno su intervenisali ostaci trupa bataliona, koji su oslobodili četu, zadavši osetne gubitke komunistima, koji su bili primorani da beže. Nismo imali gubitaka. Sutra 25 t.m.. bataljon će se zaustaviti da bi se vojnici omogućio potreban odmor, jer već sedam dana neprekidno operišu. Zatim će preuzeti akciju u zoni Mokrec. Pretrpljeni gubici se penju na ukupno 6 mrtvih i 5 ranjenih.

Sektor trupa Ljubljana:

Garnizon Škofljica: Noću uoči 24 t.m. jedan vod LXXI bataljona er. košulja izvršio je pretraživanje zone Doli i Reber (VQ-DE).

Sektor Borovnica:

Garnizon Vrhnik: Mesna formacija M.V.A.C. koja je vršila upad u zonu Celo (TI-DE), sukobila se sa grupicama ustnika koji su bili primorani da beže. Zadani gubici: 1 mrtav. Pretrpljeni gubici: jedan ranjen. U istom mestu nađen je u jednoj pećini jedan-poljski radio i tipografska mašina.

Ostali garnizoni: Izvršena akcija kontrole u zonama odgovarajuće nadležnosti.

Sektor Grosuplje:

Garnizon Grosuplje: U Grosuplju je uhapšeno jedno sumnjivo lice u čijem je stanu naknadno nađena puška »Mauser«,

pištolj i 40 metaka. Formacija M.V.A.C. iz Mlačeva, u zasedi.,
u zoni Ponova Vas uhapsila je 5 sumnjivih lica.

Sektor Stična

Garnizon Temenica: Mesna formacija A.C. izvršila je ispitivanje zone Vrh'— Sobrače (ZI-DE) — Mišji Dol, — Primskovo (ZL-DE).

General privremeni komandant MAGGIORE PERNI

BR. 161

IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 27 FEBRUARA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTANIKA OD 24 DO 27 FEBRUARA 1943 GODINE¹

Viši vođa SS i policije
A l p e n 1 a n d

Zapovednik policije poretnka
— Komandno mesto Bled —
Ic

Bled, 27 februar 1943

SITUACIJA 27 FEBRUARA 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 24. 2. 1943)

Gorenjska: *Protivnik:*

U broj od oko 5—600 bandita, koji je pokazan u izveštaju o situaciji od 22. 2. 1943 — koliko se bandita navodno sada nalazi u Gorenjskoj — nisu uračunati oni koji su u poslednja dva meseca prinudno regrutovani.

- . 23. 2. a) Nestao je 1 vojni obveznik u mestu *Pišajnovica*, 1,5 km jugoist. od Šmartnog v Tuh. (1/2 sata). Isti je verovatno dobrovoljno otišao banditima.

24. 2

b) Oko 19,30 čas. 15 naoružanih bandita oduzeli su 1 jednoj posednici u *Lazama*, 3 km ist. od **Vača** (1 1/2 sat), sve životne namirnice i delove **odeće**. 60 godišnja posednica odvedena je i **verovatno** ubijena, pošto su joj banditi već **ranije** ubili 3 sina. Njenu kćer su ošišali.

U 22,30 čas. 7—8 naor. bandita oduzeli su 1 posedniku u *Selu*, 3,8 km jugo-jugoist. od **Vodica** (1 1/4 sata), male količine namirnica i delova **odeće**. Posednik je ubijen sa 3 metka **iz pištolja**. Otišli su verovatno u pravcu **Šinkova** voga **Turna**.

Oko 21,00 čas 15 naor. bandita opljačkali su životne namirnice od trojice posednika u mestu *Krašće*, 2,2 km. zap. od **Moravča** (3/4 sata).

3 naor. bandita razoružali su 1 konfidenta u njegovom stanu u *Selšku*, 4,7 km jugoist. od **Litije** (1 1/4 sata).

c) Nestao je 1 sreski narednik žand. stanica **Žiri** (raniji jugoslov. žandarm). Verovatno je prebegao banditima.

d) U 22,00 časa 3 naor. bandita tražila su vina od 1 posednika u *Lokama*, 3,4 km zapad. sev. zapad, od **Šmartnog v Tuh.** (1 1/4 sata). Oni su se raspitivali o raspoloženju stanovništva kao i da li žand. patrole dolaze često u **Loke**. Otišli su u pravcu za *Sela pri Kamniku*. Izviđačka patrola policije bezbednosti (konfidenti) konstatovala je da se na *koti 932*, oko 5,5 km ist.-sev. ist. od **Vača** (3 sata), ponovo nalaze banditi.

Osmotrena je straža jačine 3 bandita u trenutku smenjivanja.

24./25. 2.

e) 24. 2. odmah po padu mraka pojavila se kod seljaka *Likara*, 4 km sev. zap. od **Gor. Vasi u Poljanskoj Dolini** (2 sata), naoruž. 1 band^, navodno u jačini preko 100 ljudi koja je došla iz pravca *Jelovice* i zanoćila u staji za stoku. Banda je imala sveže meso, a od seljaka je silom uzela malu količinu krompira. 25. 2. banda je preko dana bivakovala u šumi kod kote 805 — oko 200 m daleko od Likarove kuće.

Bivak je obezbedjivalo 15 stražara sa lakiom mitraljezima. Kasno uveče 25. 2. banda je otišla pravcem za Vojniku. Voda bande je navodno neki kapetan bivše jugoslov. vojske.

- f) Banditi su noću navodno prinudno regrutovali 1 omladinca vojnog obveznika u Nadgorici, 5,5 km jugo-zap. od Domžala (1/2 sata).
- g) U 20.00 časova nepoznat broj naor. bandita tražio je od jednog posednika u mestu Tunjice — Mlaka, oko 2,5 km sev. zap. od Kamnika (1 1/4 sata), jedno goveče. Pošto ovaj goveče nije dao, to je na licu mesta streljan. Ne opljačkavši ništa banda je otišla u nepoznatom pravcu.
- h) Oko 2.00 časa nepoznat broj bandita oduzeo je 1 posednici u Soteski, 1,2 km sev. od Moravča (20 min.), 80 kila svinjskog mesa. U isto vreme oko 10 naoružanih bandita oduzelo je jednoj drugoj posednici iz istog mesta veće količine namirnica, rublje i 1350 maraka gotovog novca.

U 20,30 čas. naor. banda, navodno u jačini 50—60 ljudi, upala je na imanje 1 seljenika u Podlonku, 3,5 km sev. zap. od Železniki (2 1/2 sata), i silom uzela 2 vola i 1 tele. 1 vo je na licu mesta odmah zaklan i meso odneseno. Banda je u 24.00 časa otišla u pravcu Jelovice. Oko 21,30 čas. 15 naor. bandita oduzeli su trojici posednika u Plavškom Rovtu, 2 km sev. zap. od Jesenice (1/2 sata), manje količine namirnica.
- i) U 22.00 časa grupe bandi, jačine od 4—8 ljudi prinudno su regrutovale 3 vojna obveznika u mestu Delnice, 3,7 km sev.-sev. ist. od Pologa. Naor. banditi pitali su 1 seljaka gde mu se nalaze oba sina koji nisu kod kuće. U isto vreme 6 naor. bandita uzeli su jednom drugom seljaku 2 hleba.
- j) Oko 23,30 čas. oko 10 naor. bandita upali su u kuću jedne stanovnice u Novaku, 3 km sev. zap. od Železniki (2 sata), i kuvali kafu. Banditi su posle nekih 20 min. otišli u pravcu Jelovice.

25/26. 2. k) 25. 2. u 2 časa naor. banda, navodno u jačini od 200 ljudi, došla je kod 1 privrednika u mestu *Davča*, 6 km jugozap. od *Zalog Loga* u Selškoj Dolini (3 sata), i oduzela mu 1 tele i životne namirnice. Banda je 26. 2. u 1 čas otišla u nepoznatom pravcu.

1) U toku noći veći broj naoruž. bandita prinudno je regrutovao 5 sinova nekolicine posednika u *Srednjoj Vasi*, 4,4 km zap.-sev. zap. od *Šmartnog v Tuh.* (1 1/2 sat). Sin drugog posednika koji nije htio da ide sa banditima ubijen je.

26.2. m) U 3,50 čas. banditi su razorili eksplozivom drum *Škofja Loka — 2iri* kod *Fužina*, oko 4,5 km jugozap. od *Gorenje Vasi* u *Poljan. Dolini*. Usled eksplozije u okolini je lakše oštećeno više zgrada. Saobraćaj za 2—3 dana prekinut. Telefonske linije presećene. Ovo delo sabotaže izvršila je verovatno banda navedena pod d). U podnevnim časovima primećen je na južnoj padini *Dobrče* (kota 1634), 4 km zap. sev. zap. od *Tržiča* (2 sata), veći šumski požar, koji su verovatno izazvali banditi.

U 22,50 čas. usled dela sabotaže iskočio je iz koloseka teret, voz sa ugljenom br. 8074, koji je išao za Italiju, i to između 2,2 i 2,3 km nedaleko od juž. želez, stanice u *Jesenica* am. Lokom, i 4 vagona potpuno su smravljeni. Mašinovođa poginuo, ložač teško, a vozovođa lako ranjen. Saobraćaj za 12—14 sati prekinut. Telefon, linija *Jesenice — Bled* prekinuta.

n) U 9.00 časova 20 naor. bandita oduzeli su 1 seljaku u *Bašelju*, 2,3 km sev. zap. od *Predvorja* (1/2 sata), male količine namirnica.

o) U 0,45 čas. 10 naor. bandita prinudno su regrutovali 1 slugu u mestu *Podobeno*, 2,6 km sev. od *Poljana* (1 sat). Sem toga opljačkali su malu količinu namirnica.

U 20.00 časova 7—10 naor. bandita odveli su sa sobom 1 posednika i njegovog sina u mestu *Svine*, 1,2 km jugozap. od *Krašnje* (20 min.).

U 21,30 čas. 4 naor. bandita u mestu **Zlebe**, 3 km. jugozap. od Medvoda (1 1/2 sat), priznato su regrutovali 1 fabričkog radnika sa stanom u istom mestu.

Između 22.00 i 22,15 čas. 4 naor. bandita u Kržišču, 3,4 km sev. sev.-ist. od Kamnika (40 min.), pitali su 2 seljaka za njihove sinove koji su vojni obveznici. U oba slučaja opljačkali su male količine namirnica i delove odeće.

Oko 24.00 časa ovi banditi oduzeli su jednom privredniku u *Vodicama*, 4,2 km sev. sev. ist. od Kamnika (1 sat), male količine namirnica. Otišli su u pravcu Brezja.

15 naor. bandita priznato su regrutovali 26-godišnjeg mladića u *Malenskom Vrhu*, 4 km sev. od Gorenje Vasi u Poljan. Dolini (2 sata).

- p) Oko 20.00 časova 2 naor. bandita tražila su cigarete od jedne seljanke u *Gorenjoj Vasi*, 3,4 km sev. zap. od Medvoda (1/4 sata).

27.2. U 1.00 čas 20 naor. bandita oduzeli su jednom seljaku u *Bašelju* (vidi napred navedeno) male količine namirnica.

U 6.00 časova 6 naor. bandita oduzeli su 2 vola 1 seljaka u **Soštaru**, 3,3 km zap. jugozap. od Zalog Loga u Selškoj Dolini (1 1/2 sat).

- v) Oko 7.00 časova 3 naor. bandita molila su 1 posednika u *Logu*, 2,8 km sev. sev. ist. od Blagovice (50 min.), da im da hranu. Otišli su u pravcu severoistoka.

- s) *Naknadni izveštaj:* 19. 2. 1943 pobegla su iz logora br. 3/364 u Dietersdorfu, srez Fürstenfeld, dva pripadnika državne službe rada iz Polja i Laškog Rovta kod Bohinj. Bistrica. Izgleda da su otišli k banditima u Gorenjskoj ili u Donjoj Štajerskoj, pošto se dosad nisu vratili svojim roditeljima.

Sopstvena delatnost:

Pod c): Povedena je istraga.

Pod d): kota 932: vidi akciju na prostoru Marija Reka — Vače — Blagovica.

Pod o): Upućene su u akcije snage 6 čete 19 polic, puka i vatrogasci iz Tržiča. Požar je ugašen oko 19 časova. U svim ostalim slučajevima od a—q): Upućene su u akciju žandarmeriske, odnosno policis. patrole.

24. 2. 1943 u 19.10 čas. 1 fabrički radnik iz mesta Zgornje Bitnje, koga su 18. 2. 1943 banditi prinudno bili regrutovali i odveli, javio se dobrovoljno žandarmeriskoj stanici u 2 afoniči. Na osnovu njegovih izjava, od 25 do 26. 2. 1943 vođena je akcija na Spičastom Hribu (kota 835), oko 6,5 km zap. od Kranja, sa snagama 2 i 3 bataljona 19 pol. puka i brd. lov. čete »Alpenland«. U oružanoj borbi 25. 2. popodne, u kojoj su dejstvovali i avioni tipa »Fieseier Storch« sa bombama i avionskim mitraljezima, ubijeno 9, a zarobljeno 16 bandita. 1 seljak je uhapšen zbog saradnje sa banditima. Zaplenjeno je: 10 pušaka, 1 laki mitraljez, 1 rezervna mitralj. cev, 1 pištolj, 1 revolver sa dobošem, 1 vojnički nož, 800 metaka, 3 jajaste ručne borrbfe. rančevi, čebad, kao i dešovi odeće i ostale opreme.

24. 2. 1943 u 21,45 čas. 1 žandarmeriska zaseda na Mačjem Bregu, oko 1 km sev. od Vaca (na karti nije označeno), ubila je 1 bandita. 1 žena-bandit navodno je ranjena. Zaplenjena lovač. puška i 30 metaka.

25. 2. 1943 zaseda granič. carin, zaštite kod granič. oznake LW 19,000 između Setnice i Polhov Gradeča bila je osuta vatrom iz Ravnika (ital. teritorija) iz 4 laka mitraljeza i najmanje 50 pušaka. Gubitaka nije bilo.

Od 25 do 26. 2. 1943 uveče preduzeta je akcija na prostoru Marija Reka — Zagorje — Vace — Sv. Trojica — Lukovica — Blagovica — Sv. Gothaard — Loke, u u kojoj su učestvovali snage:- 1 i 3 bataljona 19 pol. puka, 1. 2 i 3 žand. rezervna četa (mot.) »Alpenland«, 2 četa polic, stražar, bataljona »Wiesbaden«, 4 četa polic, stražar, bataljona »Wien«, 5 četa polic, straž, bataljona »Alpenland«, kontra-banda »Ludwig« i žandarmerija. Snage iz Gorenjske u toku 25. 2. 1943 pre podne

imale su nekoliko sudara sa neprijateljem, i to kod Sv. Valentina, 3,7 km sev. ist. od Moravča, kod Mošenika, 3 km ist. sev. ist. od Moravča i kod Desena, 3,2 jugoist. od Moravča. 5 bandita zarobljeno, 3 puške zaplenjene. Kod Mošenika pri bacanju ručnih bombi zapaljena je 1 kuća, ali je civil, stanovništvo ugasilo požar.

26. 2. 1943 oko 14.05 čas. snage 2 čete polic, straž, bataljona »Wiesbaden« vodile su borbu sa banditima kod Mlinša, 2,5 km jugo-iugoist. od Kolverata. Dva bandita ubijena, 4 zarobljena; zaplenjeno: puške, torbe za pisaći materijal, rančevi itd. Sem toga uhapšena su još 4 sumnjiva lica. 26. 2. 1943 oko 16 čas. žand. rez. četa (mot.) »Alpenland« sukobila se na oko 700 m južno od zamka Kolverat sa 3 bandita. Zaplenila je municiju, rančeve itd. Druga četa 19 pol. puka naišla je na brdu na napušteni banditski logor. U logoru uhapšena 2 nenaoružana lica. Nema sopstvenih gubitaka.²

Naknadni izveštaj o situaciji od 19. 2. 1943 pod a) Loke — Puštal: 2 omladinca koje su banditi nasilno odveli sa sobom dobrovoljno su se prijavili 26. 2. 1943 u 8 čas. žand. stanicu Skofja Loka. Omladinci su 25. 2. 1943 oko 10.00 čas. na ital. teritoriji pobegli od bandita i u povratku prešli granicu kod Žiri.

27. 2. 1943 u 3,30 čas. 1 patrola granične carinske zaštite sukobila se na oko 750 m zap. od mesta Ledinica, tj. oko 2,5 km sev. zap. od 2iri, sa oko 5 bandita. U obostranoj oružanoj borbi nije bilo sopstvenih gubitaka. Gubici kod bandita nepoznati.

27. 2. 1943 u 4.00 časa zaseda pol. brd. lovač. čete »Alpenland« sudarila se kod mesta Laze, oko 4 km sev. zap. od Blede i vodila kraću borbu sa oko 10—15 bandita. Sudeći po tragovima krvi, banditi su imali verovatno 2 ranjena. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

27. 2. 1943 u 8.00 čas. 1 prinudno regrutovani po svom povratku prijavio se žand. stanicu

Š m a r t n o v Tuh. Po niegovim izjavama, na Vel. Š p i c u (kota 676), 1,2 km jugoist. od K a m n i k a , _ i na Tolsto j Gori (kota 734), 2,4 km ist.-jugoist. od K a m n i k a , nalaze se 2 banditska logora u kojima se zadržava navodno oko 60 ljudi. Na ovo su upućene u akciju snage 3 bataljona 19 pol. puka, kao i 2 i 3 žand. rez. četa (mot.) »Alpenland«. Banda je međutim, već bila napustila logore. Oko 16,30 čas., na oko 40 bandita, koji su osmotreni sev. od D u p e l j n e na Vel. V r h u (kota 638), oko 5,5 km jugoist. od K a m n i k a , otvorena je vatrica sa otstojanja od 400 m. Gubitaka nije bilo.

Donja Štajferska:

Protivnik:

24. 2. t) U 18.00 čas. 9 naor. bandita došli su kod 1 posrednika u Sv. Miklavžu, oko 5,5 km jugo-jugo. zap. od G o m i l s k o g (2 1/2 sata), i oduzeli mu životne namirnice. Oni su oko 24.00 časa otišli pravcem za pl. M r z l i c u. U toku noći nepoznata lica ukrala su oglasno sanduče Štajferskog otadžbinskog saveza u Sloven. Bistrici.
25. 2. v) U 1.00 čas 15 naor. bandita oduzeli su jednoj posrednici u Marija Reka (kota 738), oko 1,3 km juž. od Prebolda (1 1/2 sat) male količine namirnica. U 2.00 časa više naor. bandita oduzeli su 1 rudar. radniku u Sv. Pongracu, oko 4 km jugoist. od Prebolda (1 1/2 sat), namirnice i delove odeće. U 21,30 čas. 4 naor. bandita nasilno su oduzela 1 posrednici u Podlogu, 2,7 km zap. sev. zap. od 2 a 1 e c a (3/4 sata), nešto životnih namirnica, 2 nenaoružana pripadnika seoske straže koji su se nalazili kod posrednice bili su primorani da sa banditima idu kod šturmfirera seoske straže koji stanuje u istom mestu kao i kod trgovca. Ovde su isti takođe opljačkali manje količine životnih namirnica i 300 maraka gotovog novca. Banditi su u 23,30 čas. otišli u nepoznatom pravcu.

U 21,30 čas. 4 naor. bandita opljačkala su kod 1 posednika u mestu *Lažište*, 3,6 km jugo-jugost. od L a š k o g (2 sata), životne namirnice, delove odeće i 700 maraka u gotovu. Posednik je ubijen. Banda je u 1,30 čas. otišla u nepoznatom pravcu.

U 23.00 časa došlo je kod 1 posednice u *Sv. Magdaleni*, 3 km jugoist. od Prebolda (1 1/2 sat), oko 20 naor. bandita koji su posednicu i njenu kćer ubili i kuću potpuno opljačkali.

- 25/26. 2. w) U mjestima *Dobrina*, *Podlog*, i *Zgor. Ložnica* kod *Zaleca*, *Ojstriška Vas*, *Sv. Matevž*, *Zakel*, *Polje*, *Glinče* i *Kamence* kod *Gomilskog*; kao u samom *Gomilskom*; zatim u *Sv. Miklavžu* i *Ojstrici* kod *Loke* nepoznata lica rasturila su u toku noći komunističke huškačke letke na slov. jeziku.
26. 2. x) U 12,30 čas. 1 naor. bandit zaustavljao je prolaznike kod crkve *Sv. Lenarta*, 5 km sev. zap. od *Trbovijsa*, (2 1/2 sata), i kod njih prikupljao razne podatke, dok je drugi bandit dvogledom osmatrao okolno zemljiste. U 14.00 čas. došli su verovatno isti banditi kod 1 posednika u istom mestu i opljačkali manje količine namirnica, plativši mu za isto 10 maraka. Oni su oko 19 čas. otišli verovatno u pravcu *Velike Planine*.

Oko 19.00 čas. 10 naoruž. bandita oduzeli su 1 posedniku u *Št. Jungertiju*, 4,3 km jugo-jugozap. od *Dobrne* (2, sata), životne namirnice.

- y) Oko 15.00 čas. 1 naor. bandit bio je kod 1 posednika u *Sv. Miklavžu* 4,4 km juž. od *Gomilskog* (1 1/2 sat), ali mu nije ništa odneo.— U 16.00 čas. viđeno je: u *Podlipovici*, 4,7 km ist. jugoist. od *Kolovrata* (1 1/2 sat), 7 bandita; u isto vreme u *Suhom Potoku*, 2 km ist. jugoist. od *Kolovrata* (2 1/2 sata), 8 bandita i 3 naoružane žene; u 16,30 čas. u *Lipovici*, 1,8 km jugoist. od *Kolovrata* (2 1/4 sata), 25 bandita; u 18.00 čas. u *Kolovratu* 1 bandit i u 21.00 čas u *Lipovici* (kao i gore) 3 bandita. U 21.00 čas 2 naor. bandita zahtevala su od

1 posednika u *Graškoj Gori*, 6,8 km juž. od Smarntnog, da im da pića. Otišli su u pravcu Šostanja.

- 26/27. 2. z) Noću su u *Arjoj Vasi*, 2 km ist. od Zaleca (1/2 sata), rasturenii komunistički leci.

Sopstvena delatnost:

Pod t-z): Upućene su u akciju žandarmeriske, odnosno policijske patrole.

24.2. 1943 1 izviđačka patrola pronašla je ukočan bunker u šumi, 2 km zapad, od druma Liboje — Kasaze, tj. oko 4 km južno od Zaleca. Zaplenjene su veće količine namirnica i propagandnog materijala.

Podaci o akciji na prostoru Marija Reka — Vače — Blagovica izneti su napred u odeljku, Gorenjska.

Potpisao
Zamenik Handl
žandarm. pukovnik

Za tačnost
Pfauser
potpor. zašt. policije u rez.

**ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMAČKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 1 MARTA 1943 GOD.
KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE
DR MÜLLER-HACCIUSA PO PITANJU UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹**

P o v e r l j i v o

RA/A-405-Dr.Pi/Schw.

Maribor 1.3.1943

Zapisnik

Predmet: Štabna konferencija od 1.3 1943 u 8 čas.

Pretsedava: Pretsednik pokrajinske vlade dr Müller-Haccius

Za ustanovu: dr. Rudolf Pichler

Izvestaj o situaciji:

Zapovednik policije poretko, major Sager: Prošlog meseca javljeno je o sledećoj aktivnosti bandi: pojava bandi prijavljena je u 70 slučajeva. Bilo je 115 slučajeva pljačke koje su u glavnom izvršene zbog snabdevanja bandi životnim namirnicama; bilo je ubijeno 11 osoba, u 3 slučaja došlo je do pokušaja ubistva; iz okruga Trbovlje bilo je odvedeno 5 osoba. To još nije prinudna regrutacija, kao što se događa u Gorenjskoj. U borbi su poginula 23 bandita, 15 ih je zarobljeno a 4 ranjeno. U poslednje vreme izvršena je akcija o kojoj će se podneti izveštaj u užem krugu. Do današnjeg dana ima 550 rezervnih policajaca. *Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti, unteisturmführer Mack:* 18.2.1943 uništena je u srežu Brežice banda koju nisu sačinjavali samo Slovenci, već i 6 Grka koji su pobegli iz radnog logora u srežu Brežice.

Sledeča štabna konferencija održaće se 15.3. 1943 u 8 časova u Gracu, u Gradu, u maloj sali za sednice, ukoliko ne dođe do kakve druge odluke.

Za tačnost
Schwab

Potpisao dr Pichler

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 5 MARTA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTA-
NIKA OD 3 DO 5 MARTA 1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije
A 1 p e n 1 a n d
Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —

1 c

Bled, 5 mart 1943

SITUACIJA 5 MARTA 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 3.3.1943).

Gorenjska:

Protivnik:

- 3.3. a) U 11,30 čas. oko 10 bandita otvorili su vatru na konfidente na *koti* 760, oko 4,5 km ist. jugoist. od Kamnika. Posle kraćeg obostranog vatretnog dejstva banditi su pobegli u pravcu Velinka (k. 710). Na k. 760 konstatovan je logor za 150 ljudi. Severoistoč. od Paloviča pronađen je također 1 logor u kome se moglo smestiti 30 ljudi. U oružanoj borbi nije bilo sopstvenih gubitaka, dok je od bandita 1 verovatno ubijen, jer je oko 12.00 časova 10 bandita zahtevalo od 1 seljaka u mestu Zg. Paloviče, 3,3 km ist. jugo-ist. od Kamnika, volovska kola za prenos 1 mrtvaca. Banditi sa volovskim kolima i sa 2 seljaka otišli su u pravcu Velinka. U šumi istoč. od Paloviča nastala je neka pučnjava, usled čega je volove zahvatila panika, te su se sa polomljenim kolima vratili u Paloviče. Oba seljaka su se također vratila ali nisu umeli da kažu sa kime su se banditi sukobili i dali su pretrpeli kakve gubitke. Događaj nije rasvetljen. no što se na dotičnom području sopstvene snage nisu više nalazile.

Oko 21,30 čas. oko 50 naoružanih bandita izvršili su prepad na mesto Češnjice, 2,5 km sev. sev.zap. od Bohinjske Bistrice. 1 zemljoradnik iz Nomejna koji se u ovom mestu nalazio u poseti ubijen je sa dva metka u potiljak. Kod 2 posednika¹ gostioničara, kao i iz mlekarje, banditi su opljačkali životne namirnice, rublje i 1 pisaču mašinu. 2 omladinca — vojna obveznika — prisilno su regrutovana. Oko 22.00 časa patrola žand. stanice Srednja Vas u Boh. dolini, (dva žandarma i 8 pripadnika seoske straže) na ivici sela Češnjice, na otstojanju od 20 m osuta je mitraljeskom vatrom; 1 žandarm ranjen je sa dva metka.

- b) U 21.00 čas 5 naoružanih bandita nasilno su oduzeli nadzorniku lova u Begunjama 2 lovač. puške, 1 pušku »flobert«, municiju, dvogled, rančeve, džepne lampe i male količine namirnica.

Oko 22.00 časa nepoznat broj naoružanih bandita oduzeo je 1 posedniku u Sv. Duhu, 2,3 km jugoist. od Škofje Loke (40 min.), životne namirnice.

- c) Između 3.00 i 4.00 časa nepoznat broj naoružanih bandita prinudno je regrutovao 2 omladinca iz G. Hriba, 1,3 km jugoist. od Zg. Tuhinja (25 min.) i Golice, 1,6 km ist. jugoist. od Zg. Tuhinja (1/2 sata).

- d) U 20,15 čas. 30 naor. bandita odveli su sa sobom upravnika mlekarje u Poljanama, u trenutku kada se isti nalazio u gostionici u Logu, 4 km ist.-sev.ist. od Poljanama (1 1/2 sata). U 8,30 čas. 3 naor. bandita pitala su 1 pomoćnog radnika u šumi Tolsta Gora (k. 734), oko 2,5 km istoč. jugoistoč. od Kamnika (1 sat), da li je video policiju. Banditi su otisli pravecem za Podhrusku.

U 20.00 čas. 2 naor. bandita pitala su 2 mladića u Loki, 2,7 km jugo-jugozap. od Tržiča (1 sat), koliko su jake i kada idu u obilazak patrole sporedne žand. stanice u Kovoru. Otišli su u pravcu Tržiča.

- 4.3.
- e) Između 20.00 i 21.00 čas naor. banditi oduzeli su 1 vozaru u mestu *Murave* kod *Javorja* (10 min.), namirnice i ostalu robu. Sem toga isti banditi odneli su iz mlekare maslac, jaja i kajmak. Otišli su u pravcu *Gor. Zetine*.
 - f) Između 0.00 i 2.00 časa veći broj bandita **pri-nudno** je regrutovao 6 ljudi u mestu *Loka — Puštah*
 - g) U 9.00 čas. 2 bandita zahtevala su od 1 stanovnika u *Briščama*, 3,7 km sev. ist. od *Kamnika* (11/2 sat), da ih nahrani; sem toga tražili su podatke o putu koji vodi za *Tučnu* kao i o 1 **po-sedniku** u *Vodicama*.
U 15.00 čas. 1 stanovnica u *Godiču*, oko 3,5 km sev. od *Kamnika* (1/2 sata), u šumi iznad sela primetila je 4 naoružana bandita koji **su** sedeli.
Oko 21.00 čas 2 naor. bandita tražila su životne namirnice od 3 posednika u *Križu*, 4,5 km jugo-zap. od *Kamnika* (1/2 sata).
Oko 24.00 časa 10 naor. bandita pretresli su kuću 1 posednika u *Bodovljama*, 2 km jugozap. od *Škofje Loke* (1/2 sata), sa ciljem da pronađu oružje.
 - h) Pred kućom 1 posednika u *Mengešu* pronađen je 1 komunistički letak.
- 5.3.
- i) Između 0.00 i 1.00 čas 4 naor. bandita otela **su** jednom posedniku u *Potoku*, 2,8 km zap. **sev. zap.** od *Smartnog* v *Tuhinju* (1 sat), male količine životnih namirnica.
Oko 2.00 časa veći broj naor. bandita opljačkali su 1 mesara u *Radomljama*, 4 km sev. sev. **ist.** od *Domžala* (10 min), oduzevši mu **veće** količine mesnate robe i pored toga zatkli 1 svinju. Otišli su pravcem za *Rudnik*.
 - j) U 9,30 čas. pojavili su se kod 1 posednika u *Selcama*, 2,3 km sev.-sev. zap. od *Blagovice* (1 sat), 3 naor. bandita koji su, ne opljačkavši ništa, otišli pravcem ka zapadu.
 - k) *Naknadni izveštaj:* 27.2.1943 1 fabrički radnik i 1 nameštenik iz Jesenica otišli su dobrovoljno banditima.

Sopstvena delatnost: :

Pod a) Češnjice: uhapšena su 2 stanovnika iz čijih je kuća pucano.

U svim ostalim slučajevima od a) do k): upućene su u akciju patrole žandarmerije, seoske straže, odnosno zaštitne policije.

3.3.1943 u 8.00 časova upućena su u akciju 2 voda pol. brd. lov. čete »Alpenland« na granične prevoje juž. od Bohinjske Bistriče radi potpomaganja jedne italijanske akcije.

3.3.1943 1 prinudno regrutovani iz Smarce vratio se dobrovoljno kući.

4.3.1943 u 16.00 čas. oružana borba između snaga 7 čete 19 pol. puka i bandita kod k. 1224, oko 3,5 km sev. od Begunja. Avion tipa »Fieseler-Storch« 2 puta je tukao bandite bombama i mitralj. vatrom. Gubici kod bandita nepoznati. Oko 20,30 čas. 1 narednik 7 čete 19 pol. puka pri sudaru sa banditima kod Svetog Petra (k. 839), 1 km sev. zap. od Begunja, lakše je ranjen.

4.3.1943 u 20,45 čas. 1 patrola sporedne žand. stanice Reteče (3 žandarma i 4 pripadnika seoske straže) sudarila se na zemljištu oko 150 m zapadno od Reteče i oko 4 km jugoist. od Škofje Loke sa banditima nepoznate jačine, koji su se odmah Jbez otvaranja vatre dali u bekstvo pravcem za Godovič. Gubici nisu utvrđeni.

5.3.1943 pre podne javio se dobrovoljno žandarmeriskoj stanici u Radovljici 1 stolarski radnik iz Vrbnja, koga su banditi 2.3.1943 bili prinudno regrutovali.

Donja Štajerska:

Protivnik:

3.3.

- 1) U 18,30 čas. 11 naor. bandita oduzeli su 1 seljaku iz Poljana, oko 2,5 km sev.zap. od Reteče (1 sat), životne namirnice. Banditi su oko 24.00 časa otišli u nepoznatom pravcu.

U 20.00 časova oko 20 naor. bandita opljačkali su 1 seljaka u Su. *Pongracu*, oko 4,5 km jugo-jugozap. od 2 a 1 e c a (2 sata).

U 20.20 čas. 2 odn. 4 naor. bandita oduzela su dvojici seljaka u *Marija Reki*, oko 5 km jugo-jugozap. od Prebolda (1 1/2 sat) životne namirnice. Otišli su pravcem za Mrzlicu planinu, odn. za Trbovlje.

U 23.00 časa 3 odn. 15 naor. bandita nasilno su oduzeli dvojici seljaka u *Krizama*, 4,5 km jugo-zap. od Podsrede (1/2 sata), sve životne namirnice, delove odeće i rublje.

-U 23,30 čas. pljačka životnih namirnica od strane 3 naor. bandita kod 1 posednika u Su. *Matevžu*, 1 km sev. sev. zap. od Gomilskog (1 i 1/4 sata). Banditi su otišli u pravcu Marija Crete.

- m) U 0.00 čas. navodno 1 bandit tražio je od 2 rудара u mestu Trbovlje - *Loke* (1/4 sata) da ga puste u kuću, ali mu ovo nije dopušteno.

Između 9.00 i 18.00 čas. primećena je na Mrzlici planini (k. 1051), oko 5 km sev.ist. od Trbovlja (3 sata), banda jačine 32 čovjeka.

U 20.00 čas. 3 naor. bandita tražila su životne namirnice od 1 seljaka sev. od k. 971, oko 5,5 km sev.sev.zap. od Rečice u Sav. Dolini (2 1/2 sata).

- 4.3. n) U 23,30 čas. 2 naor. bandita uzela su od 1 seljaka u *Praprotnom*, 3 km jugozap. od Planine (1 1/2 sat), podatke o rukovodiocu bloka Štajerskog otadžbinskog saveza.
- 5.3. o) U 11,45 čas. veliki požar u *Vel. Obrežu*, 6 km ist. od Brežica, uništio je 21, većinom privrednih zgrada. Požar su izazvala verovatno deca koja su se igrala.

Sopstvena: delatnost:

Pod 1) do n): upućene su u akciju patrole žandarmerije, seoske straže, odnosno zaštitne policije.

Pod o): povedena je istraga.

4.3.1943 u 22,30 čas. snage 2. čete 19 pol. puka gađale su 2 bandita koji su se u blizini Kolo-vrata nalazili u zasedi. 1 bandit je teško ranjen i zarobljen.

Za tačnost	Zastupa
Fischer s. r.	Nagel s. r.
narednik zašt. polic, u rezervi	potpukovnik zaštitne policije

BR. 164

OPERATIVNI IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO« OD 5 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANA- ESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA METLIKU¹

5 mart 1943 — XXI
Telegram

OD KOMANDE DIVIZIJE »ISONZO«

KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA

02/1581. Operativni izveštaj za 5 mart

VESTI O NEPRIJATELJU

- 1) — Primećena je jaka ustanička formacija u zoni Drečji Vrh (XN-CU).

OPERATIVNA AKTIVNOST

- 2) — Garnizon Rakovnik postavio je noću uoči 5-og zasede u zoni Škrljevo (ZV-DE), Kot (ZT-DE), Dob (ZV-CZ).
- 3) — Garnizon Krmelj vršio je patroliranje u zoni Mladatiče (XL-DE), Sv. Rok (XL-CZ)), Podgora (XN-CZ).
- 4) — Garnizpn Žužemberk je uoči 5-og vršio kontrolu u naseljima Dvor i Vinkov Vrh (ZP-CQ).
- 5) — Garnizon Št. Jernej i Kostanjevica vršili su patrolna izviđanja u cilju kontrole zone Škocjan — Mokro Polje

- Ban (KI-CO) — Sv. Križ (MK-CQ). U blizini Škocjana raspršena je uz sigurne gubitke grupa ustanika od kojih će dvojica, koja su pala u naše ruke, biti streljana. Zaplenjena je jedna puška i municija. Mi nismo imali gubitaka.
- 6) — Garnizon Straža izvršio je patrolno izviđanje u pravcu Toplica.
- 7) — Noću uoči 5-og uporište garnizona Črnomelj napadnuto je vatrom iz automatskog oružja od strane ustaničkih grupa raspršenih našim protivdejstvom.
- 8) — 4-og tek. u 20,15 č. jake ustaničke formacije snabdevene minobacačima napale su garnizon Metlika i položaje zaštite pruge između Dobravica (XT-BZ) i žel. mosta na Kupi (IH-BZ). Našim energičnim protivdejstvom, uz efikasnu podršku artilerije, osujećeni su učestali pokušaji protivnika da otvorи sebi prolaz kroz bodljikavu žicu. U zoru, kada je prestala akcija na Metliku, jedinica pomenutog garnizona, upućena radi pojačanja grupe za zaštitu pruge 151 (most na Kupi), koja se još uvek borila sa nadmoćnjim protivničkim snagama, oslobođila ju je posle sukoba kod Dacarji (XV-BZ) i Rozalnice (IH-BZ). 2el. pruga prekinuta je kod km 37,3 u dužini od oko 290 metara; u toku je popravka pod zaštitom naših jedinica. Predviđa se da će saobraćaj biti uspostavljen 6-og u 12 časova. Naši gubici: mrtav jedan vojnik antikomunista; ranjeni: poor. Bruni Eros III/23-eg peš. i 4 vojnika. Protivnik je imao teške gubitke.²
- 9) — Garnizon Dragatuš vršio je patroliranje u zonama Zaspodje (XL-BN) Nerajec (XP-BN).

NAPADI NA KOMUNIKACIJE

- 10) — Osujećeni su pokušaji ustanika da se približe ulazima u tunel Sv. Ana (ZV-CS).

METEOROLOŠKI IZVESTAJ

- 11) — Vreme: vedro. Temperatura: maksimalna +12. minimalna —4.

GENERAL MACCARIO

**ZAPOVEST ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 6 MARTA 1943 GOD. ZA POHVALU ŠESTE
CETE 19 POLICISKOG PUKA ZA AKCIJU U POLJANSKOJ
DOLINI I NA SLEVCU¹**

Zapovednik policije poretnka

Alpenland

Bled, 6.3.1943

— Komandno mesto Bled —

Dnevna zapovest br. 10

I.) Pohvale

6 četa 19 pol. puka razorila je 14.1.1943 (vidi Dnevnu zapovest br. 4, tačka 1) jedan od bunkera u Poljanskoj Dolini. Tom prilikom ubijeno je više bandita, među kojima i komandant odreda »Fazan«, a privedeni su i' zarobljenici. Osim toga, u bunkeru koji je korišćen za propagandnu centralu, zaplenjen je mnogobrojni pismani i propagandni materijal.

Pored toga 6 četa 19 pol. puka bila je uz snage 2 i 3 žan. rez. čete (mot.) »Alpenland«, angažovana 24.12.1942 i protiv Kamniške bande na Slevcu, koja je — kako je naknadno ustanovljeno — brojala preko 200 ljudi. U tri i po časovnoj oružanoj borbi ubijeno je, uz sasvim male sopstvene gubitke, 18 bandita, među kojima više rukovodioca, tako da je banda duže vremena bila bez rukovodioca.

Rukovodilac obeju akciju bio je kap. Otremba.

Odajem priznanje oficirima, podoficirima i borcima za njihovo hrabro držanje.

Prepis dostaviti jedinicama koje vode personalne podatke za odgovarajuće oficire, üodoficire i vojnike.

*Zastupa
Hand s. r.*

Za tačnost

Maass

kap. zašt. polic.

**OPERATIVNI IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE
»ISONZO« OD 6 MARTA 1943 GOD. O SUKOBU SA PARTI-
ZANIMA KOD ŠTREKLJEVCA¹**

Kopija telegrama

6. III. 43, 22 časa

OD KOMANDE DIVIZIJE »ISONZO«

KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA

Br. 02/1602. — Operativni izveštaj za 6 mart

OPERATIVNA AKTIVNOST

- 1) — Garnizon Rakovnik (ZV-CZ) izvršio je noću uoči 5-og patroliranje u zoni Zabukovje (ZT-DE).—
- 2) — Garnizon Mokronog (XL-CS) vršio je patrolna izviđanja u cilju kontrole zone Laknice (XL-XN=XP-CU).—
- 3) — Garnizon Žužemberk (ZN-CO) vršio je akciju iznenađenja na Reber — Vrhovo (ZL-CQ), gde su bile primećene ustaničke grupe. — Zona je bila napuštena.—
- 4) — Garnizoni Št. Jernej (IH-CQ) i Kostanjevica izvršili su izviđanje u zoni Ograje (XR-CO), Mokro Polje (XT-CO), Oreboveč (LI-CO), Sv. Križ (MK-CQ).—
- 5) — Povodom obaveštenja o prisustvu kom. bandita u Štrekljevcu (XP-CD) garnizon Semič (XN-BZ) izvršio je akciju iznenađenja u pomenutoj zoni.—
Sukobivši se sa bandom od oko 300 ustanika, iako po broju znatno manja, naša jedinica posle žestoke borbe prisilila je protivnika da se povuče prema severoistoku, nanevši mu znatne gubitke—. Na terenu su nađena 4 ubijena kom. bandita; druga 3 ustanika pala su u naše ruke i streljana su.— Zaplenjene su dve puške, mnogo ručnih bombi, dva ranca puna municije, jedna mazga sa samarom, dva kazana i razni materijal.² Naši gubici: ppor. Cardillo Pietro, III/23-eg peš., poginuo; ranjeni su ppor. Foresti Marcello, III/23-eg peš., jedan vojnik i jedan M.V.A.C. Preneti su u 53-u poljsku bolnicu.

- 6) — Garnizon Črnomelj (XN-BS) izvršio je noću uoči 6-og patroliranje u zoni duž žel. pruge Črnomelj — Gradac (XR-BU).—
- 7) — U toku čitave noći uoči 6-og jake ustaničke formacije vršile su učestale napade na garnizon Metlika (XV-BZ) koji su budnom odbranom naših jedinica uvek bili osuđeni.— Dva naša vojnika su ranjena. Protivnički guši su sigurno veliki.

NAPADI NA KOMUNIKACIJE

- 8) — Noću uoči 6-og ustaničke grupe su pokušale da se približe ulazima u tunel Sv. Ana (ZV-CS), ali su odmah bile osuđene.— U blizini km 98 naše patrole za zaštitu pruge raspršile su drugu grupu kom. bandita.—
- 9) — U vezi sa operativnim izveštajem od 5-og tek. tačka 8.— U 15 časova pod zaštitom naših jedinica završeni su radovi na osposobljavanju žel. pruge.— U blizini Rozalnice (IH-BZ) nađene su i zapaljene dve mine sakrivene duž šina.—

METEOROLOŠKI IZVEŠTAJ

- 10) — Vreme: oblačno; temperatura: maksimalna +10, minimalna —4.—

GENERAL MACCARIO

**IZVEŠTAJ ZAPOVEDNTKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 8 MARTA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTA-
NIKA OD 5 DO 8 MARTA 1943 GODINE¹**

Viši vođa SS i policije
Alpenland
Zapovednik policije poretka
— Komandno mesto Bled —
Ic

Bled, 8 mart 1943

Situacija 8 marta 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji od 5. 3. 1943)

Gorenjska:

Protivnik:

- 5-3. a) Oko 11.00 čas. 2 naor. bandita oduzeli su 1 posedniku u *M. Rakitovecu*, 3,2 km sev. zap. **od** Blagovice (1 1/2 sat), male količine namirnica. Banditi su došli iz sever, pravca i u istom se pravcu vratili. Oko 12.00 čas. 1 posednica **viđela** je u šumi između *Lasenog* i M. Rakitovca, oko 3,5 km jugoist. od Šmartnog v Tuh. (1 3/4 sata), 2 naor. bandita.
Oko 19.30 čas. oko 20 naor. bandita oduzeli su 1 posedniku u *Planici*, 5,7 km sev.sev. zap. **od** Škofje Loke (2 sata), 1 tele. Dolazak i odlazak bandita pravcem Čepulje — Sv. Mohor.
U 21.00 čas oko 10 naor. bandita oduzeli su gostoničaru u *Visočama*, 3,6 km zap.jugozap. od Tržiča (1/4 sata), životne namirnice i duvanske prerađevine. Otišli su pravcem za Kovor.
U 22.00 časa 8 naor. bandita oduzeli su 1 posedniku u *Petelineku*, 1 km ist. od Blagovice (**1/4** sata), namirnice i delove odeće.
Između 23.00 i 24.00 časa 5—10 naor. bandita (verovatno isti koji su bili u Petelineku) oduzeli su 1 posedniku u *Podmelu*, 2,3 km ist. **od**

Blagovice (50 min), namirnice i delove odeće. Kod jednog drugog posednika raspitivali su se o putu koji vodi za Blagovicu.

- F .
- b) Kod *Nove Vasi*, oko 1,5 km ist.sev.ist. od Žiri (1/2 sata), pronađen je leš jednog vojnog obveznika iz Žiri, koji je nestao pre neke četiri sedmice. Na lešu su utvrđene tri rane od vatrene pružja. Moguće je da su ubistvo izvršili banditi.

- c) U 13.00 čas. 3 naor. bandita molila su 1 posednika u *Gabrovnići* 3,5 km jugoist. od Šmartna v Tuh. (1 1/2 sat), da im da hrane.

- d) U blizini *Podmela* (kao i napred) banditi su — verovatno isti koji su navedeni pod a) — u Peteliniku i Podmelu posekli 5 telef. stubova.

- e) U toku noći iz staje 1 iseljenika u *Poljščici*, 2,7 km zap.sev.zap. od Bleda (1/4 sata), odvedena je 1 krava.

- 5/6.3. f) Oko 19,30 čas. banditi su izvršili prepad na sporednu žand. stanicu u *Ihanu*, 2,8 km jugo-jugoist. od Domžala. Komandir stанице i 1 žandarm ubijeni, a celokupno oružje i oprema opljačkani.²

Izmedu 23,30 i 24.00 časa 2 bandita ubila su sa tri metka iz pištolja u *Vojskom*, 4,7 km juž. od Vodica (1 sat), 1 molerskog šegrtu koji se nalazio kod svojih roditelja.

- gi) U 11.00 čas. 3 naor. bandita oduzela su 1 posedniku u *Žvirčama*, 4,4 km jugo-jugozap. od Tržiča (20 min.), manje količine namirnica. U isto vreme 6 naor. bandita tražili su od 1 posednice u istom mestu također namirnice. U 20.00 čas. u istom mestu 4 naor. bandita oduzela su 1 posednici nešto hleba. Oko 21.00 čas. 3 naor. bandita oduzela su 1 zemljoradniku u *Briščama*, 3,7 km sev. ist. od Kamnika (1 1/2 sata), male količine namirnica i pića. U 22,15 čas. više naor. bandita oduzeli su 1 drvarskom trgovcu u *Kotu*, 1,3 km sev.zap. od Škofje Loke (1/2 sata) veće količine mesnate robe, rublja i

druge spreme; sem toga zaklali su mu 1 svinju. Ukupna šteta iznosi 2—3000 maraka. Na kraju oni su prinudno regrutovali slugu napred navedenog trgovca. U 22,30 čas. isti banditi u istom kraju oduzeli su 1 gostioničaru duvanske prerađevine.

- h) Između Šponda i k. 545, oko 1 km juž. od Zalog Loga (20 min), nalazi se navodno preko 20U naor. bandita koji тамо vrše također i egzercir. U 17.30 čas. naor. banda, navodno u jačini preko 100 ljudi u Mrzлом Studencu, 6,7 km sev. sev.zap. od Nomenja (4 sata), naredila je тамо zaposlenim šumskim radnicima i vozarima да smesta napuste ово područje.

Između 18.00 i 19.00 čas.istoč. od Doba, oko 3,5 km ist.sev.ist. od Domžala (1/4 sata), viđeno je 7—8 naor. bandita.

U 19.00 čas. bandit' su ošišali 1 devojku u Zaborštu, 2 km zap.-jugozap. od Lukovice (1/2 sata).

U 21.00 čas 2 naor. bandita ošišala su kćer nadzornika druma u Vešteru, 2 km zap.sev.zap. od Škofje Loke (1/2 sata).

U 22.00 -časa 7—8 naor. bandita tražili su životne namirnice od 1 posednika u Godiću, 3,7 km sev. od Kamnika (1/2 sata).

- 6'7.3. i) 6. 3. uveče 8 naor. bandita došlo je kod 1 zemljoposednika u Hlavčim Njivama, 2 km sev.sev. zapad, od Gor. Vasi u Poljan. Dolini (1 sat), i u njegovoј staji se zadržali do duboko u ноћи 7. 3.

- 7.3. j) U 6.00 čas. patrola od 2 čoveka carinske zaštite stanice Davča (*pri Brelihu*), oko 4,5 km zap. jugozap. od Zalog Loga u Selškoj Dolini (2 1/4 sata), obasuta ie mitraljeskom vatrom od 10—15 bandita. 1 službenik carinske zaštite poginuo je a njegova uniforma i cipele opljačkani. Oko 23.00 časa 2—3 bandita bacila su u kuću 1 doseljenika u Spodnjim Gorjama, 2,5 km sev. zap. od Bleda (6—8 minuta), 1 jugosl. jajastu ručnu bombu, kojom prilikom je doseljenik ranjen u desnu ruku. Sem toga razbijeno je nekoliko prozorskih stakala a patos oštećen.

- Oko 23.00 časa banditi su sa 30 m otstojanja ispalili 4 metka na zgradu sporedne žand. stanice *Peče*, 3,3 km jugo.jugo-ist. od Blagovice Gubitaka nije bilo.
- k) U 19.00 čas. 10 naor. bandita oduzeli su 1 posedniku u *Davči*, oko 6 km jugozap. od Zalog Loga u Selškoj Dolini (3 sata), manju količinu krompira. Posle dvočasovnog zadržavanja banditi su otišli pravcem za Zali Log.
- U 19.00 čas. 5 naor. bandita, među njima 1 žena, oduzelo je živ. namirnice 1 posedniku u *Lazama*, 3 km istoč. od Vača (1 1/2 sat). Otišli su pravcem za Sv. Goru.
- U 19,30 čas. 1 naor. banda jačine oko 40 ljudi oduzela je 1 gostoničaru u *Podblici*, 4 km sev. od Selca (2 sata), veće količine namirnica i pića, čebadi, delova odeće, posteljnih stvari, kao i ostalih kućnih potreba. Banditi su nameravali da odvedu sa sobom i posednikovog sina, ali su ipak od toga odustali.
- U 21.00 čas. 10 naor. bandita opljačkali su od jednog posednika u istom mestu male količine namirnica i kuhinjskog posuđa. Posednikovo kćeri zapretili su smrću.
- U 23.00 časa oko 10—15 bandita ušli su u kuću 1 drugog posednika u istom mestu, te su tu kuvali hranu. U isto to vreme 6 naor. bandita oduzeli su 1 stanovnici u *P[odblici]* male količine namirnica.
- U 20.00 čas. 2 naor. bandita oduzela su 1 posedniku u *Lahovičama* 4 km jugo-jugoist. od Cerk-lja (40 min.), malu količinu životnih namirnica. U 20.00 čas. naor. banda, navodno jačine od 100 ljudi, opljačkala je od 1 posednice u Javorju veće količine namirnica kao i razne ukrasne predmete i kućne stvari, 550 maraka u gotovu i 1 svinju. Otišli su verovatno pravcem za Gabršku Goru.
- U 20.00 čas. 10 naor. bandita tražili su od 1 stanovnice u *Knapama*, 4 km ist.jugoist. od Selca (2 sata), da im da 3 litre rakije i za to joj platili 30 maraka. Sem toga oduzeli su joj 2000 cigareta. Posle jednočasovnog zadržavanja banditi su otišli pravcem za Ševlje.

U 22.30 čas. 3 naor. bandita oduzeli su 1 stanovniku u *Briščama* (sev.ist. od Kamnika), male količine namirnica.

U 23.00 časa 6 odnos. 7 naor. bandita opljačkali su životne namirnice od 2 posednika u *Lazama* (ist. od Vača). U isto vreme nepoznat broj naor. bandita opljačkao je od 1 posednika u *Širokoj Seti*, 3,3 km ist. jugoist. od Vača (1 3/4 sata), također prehranbenu robu.

- 1) U večernjim časovima nestao je 1 bravarski pomoćnik iz *Bleda*, koji je od drž. radne službe dobio otsustvo radi polaganja pomoćničkog ispita. Izgleda da se isti dobровoljno priključio banditima.

Između 22.00 i 23.00 časa 3 naor. bandita pri nudno su regrutovala i odvela 1 vojnog obveznika iz *Veštera* kod Škofje Loke u trenutku kada se ovaj iz bioskopa vraćao u svoj stan. 1

- m) U pokretu ka Sv. Gori prošli su kroz *Cvetež*, 2,3 km ist. sev. ist. od Vača (1 sat), i to: u 5.00 časova 10 naor. bandita, zatim u 5.30 čas. 2, u 16.30 čas. 4 i u 17.00 časova 3 naor. bandita. 4 Oko 6.30 čas viđena je kod *Laza* (ist. od Vača) naor. banda jačine oko 50 ljudi koja se kretala I pravcem za Sv. Goru.

Oko 16.00 čas. 3 naor. bandita legitimisala su u *Vovšama*, 3,8 km ist.sev.ist. od Vača (2 sata), 1 2 seljaka iz Potoka kod Vača.

- 8.3. n) U 8.45 čas. teret, automobil preduzeća za drvnu industriju, u kome se pored 15 civila nalazio i 1 službenik carinske granične zaštite — stanica Sorica, za vreme vožnje od mesta 2e leziuki za Škofju Loku, obasut je iz jednog 1 *kamenoloma* — na oko 3 km zap. sev. od Škofje Loke (1 sat) — mitraljeskom vatrom. Gubitaka nije bilo.

U 12.45 čas. banda, navodno u jačini od 150 ljudi, otvorila je kod *Gornjeg Loga*, oko 2,5 km sev. od Litije (1 sat), autom, vatru na eklop. kola SS poštan. zaštite, koja su pratila pošt. i autobus. Banda je pošt. autobus pustila da prođe nedirnut. Komandir oklop, kola poginuo, 1 pripadnik SS poštan. zaštite teško ranjen. 2

preživela pripadnika SS poštan. zaštite otvorila su vatru na napadače, uspevši da posle borbe od 30 minuta prinude bandu na otstupanje, iako ih je ova više puta pozivala na predaju. 1 bandit teško ranjen i kao takav zaprobljen.

- o) U 3.00 časa 2 naoružana bandita oduzela su 1 gospodaričaru u *Srednjoj Vasi*, 3,5 km sev. zap. od Bohinjske Bistrice, veće količine duvanskih prerađevina kao i karte za snabdevanje duvanom.
U 4.00 časa 3 naor. bandita opljačkala su u 1 radnji mešovite robe u *Jereki*, 2,6 km sev. sev. zap. od *Boh. Bistrice* (50 min.) izvesnu količinu duvanskih prerađevina.
- p) U 6.00 čas. 15 naor. bandita viđeno je na *Zidu* (kota 747), oko 7,5 km zap. od Litije, kako se kreću pravcem za Štangu.
U 7,30 čas. 1 bandit tražio je od 1 posednika u *Seničnom*, 3,7 km jugo-jugoist. od Tržiča (20 min.), hleba i mleka.
Oko 8.15 čas. verovatno isti bandit tražio je od 1 posednika u *Novakama*, 5 km jugo. jugoist. od Tržiča (1/2 sata), također mleka. Otišao je u pravcu Kamnika.
U 15.00 čas. banda, navodno jačine 160 ljudi, u njoj i 8 žena, prošla je kroz *Cirkuse*, 3 km jugo-jugoist. od Vača. Izgleda da je to ona ista banda koja je izvršila napad na SS poštansku zaštitu.
- q) *Naknadni izveštaj:* Večeras, 16. 2. 1943, nestao je 1 vojni obveznik na Bledu, koji se nalazio u poseti kod svojih roditelja u Sp. *Otoku*, 2,7 km ist. sev. ist. od Radovljice. Izgleda da se isti dobrovoljno priključio banditima.

Sopstvena delatnost:

Pod n) Gornji Log i pod p) Cirkuša: Snage 10 čete 19 pol. puka i žandarmerije otpočele su gonjenje bande i u 18,15 čas. stupile u kratku oružanu borbu protiv njene zaštitnice u jačini 10—15 bandita, kod mesta Rovišće, 5 km ist. od Vača. 1 bandit ubijen i verovat, više njih ra-

njeno. Zaplenjeno: 1 puška, 88 metaka, ručne bombe, ranac itd. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Avion »Fieseier Storch« tukao je mitraljeskom vatrom glavninu bande kod kote 932, 5,5 km ist. sev. ist. od Vača. Zbog mraka uspeh nije bio osmotren.

U svim ostalim slučajevima od a) — q): Upućene su u akciju patrole žandarmerije, zašt. policije, carin. gran, zaštite, odnosno vojne patrole.

7. 3. 1943 u 10.00 čas. 1 patrola granič. carin, zaštite otvorila je vatru na 2 bandita koji su kod kilom, oznake L W 13.400, tj. oko 9,5 km zap. jugozap. od St. Vida nad Ljubljanom, otkopavali mine. Izgleda da su obojica teško ranjena. Jedna druga patrola koja se nalazila u blizini, obasuta je posle toga vatrom sa ital. teritorije.

U 15.30 čas. 3 čoveka pokušala su da se kod kilom, oznake 13.000 provuku kroz žičanu prepreku. Tom prilikom na njih su otvorile mitralj. vatru snage gran. carin, zaštite. Da li je ko od njih bio ranjen nije se moglo osmotriti usled velikog otstojanja. Na prostoru između Osredeka i Ravnika primećena je u poslednje vreme naročito jaka aktivnost. Granič. carinska zaštita preduzela je mere za zatvaranje granice.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 2.3. r) Oko 15.00 čas izbio je na *Grmadi* (k. 722), 3 km jugo-jugoist. od Celja, veći šumski požar, koji je nepažnjom izazvala 1 posednica na taj način što je na brdskoj livadi u blizini svog imanja palila suvo lišće i travu. Požar je uništio šumska stabla od neznatne vrednosti, ali je znatno povećana opasnost od proširenja krša. Požar je zahvatio prostor od 8—10 hektara.
- 4.3. s) U 4.00 časa dva naor. bandita opljačkala su namirnice od 1 posednika u *Dobrovljama*, 4 km zap. sev. zap. od Braslovča (1 sat). Otišli su pravcem za Marija Creta.

- t) Oko 8.50 čas. 4 naor. bandita zahtevala su od 1 posednika u *Razboru*, 6,5 km sev. zap. od Zagorja (2 1/2 sata), da ih nahrani. Posle 20 min. zadržavanja otišli su u nepoznatom pravcu.
- u) Između 19.30 i 21.00 čas. 12 naor. bandita oduzeli su životne namirnice 1 posedniku u *Smišelu*, 4,2 km sev. od Mozirja (1 1/2 sat). U 21.00 čas 7 naor. bandita izvršili su pljačku život, namirnica kod 1 gostioničara u St. *Lambertu*, 5,8 km zap. jugozap. od Zagorja (1 1/2 sat). Otišli su u nepoznatom pravcu za Gorenjsku.
U 21.30 čas. 20 naor. bandita izvršili su pljačku živ. namirnica kod 2 seljaka u *Libojama*, 5,3 km zap. jugozap. od Celja (1 1/2 sat).
- 5<6.3. v) Između 23.30 i 1.30 čas. 2 naor. bandita oduzela su životne namirnice četvoricu posednika u *Lokama*, 4,6 km jugozap. od Gomilskog (1 1/2 sat). Otišli su pravcem Krvavica — Velika Planina.
U 17.30 čas. 12 naor. bandita u *Letušu*, 3,2 km sev. sev. zap. od Braslovča (1 sat), izvršili su prepad na 2 pripadnika seoske straže i oduzeli im 4 puške i 150 metaka.
- 6.3. w) U 17.30 čas. 2 naor. bandita opljačkala su iz 1 prodavnice u *Braslovčama* veće količine duvanskih prerađevina.
U 20.00 čas. 10 naor. bandita oduzeli su 1 gostioničaru u Zg. *Razboru*, 8,8 km jugozap. od Slovenj Gradeča (3 1/2 sata), duvanske prerađevine a 1 posedniku u istom mestu životne namirnice.
- x) U 21.00 čas. 5 naor. bandita tražili su od 1 posednika na *Golobinjeku*, 1,5 km jugo-jugozap. od Planine (20 min.), da im da životne namirnice. Sem toga tražili su podatke o jačini žandarmerije i Vermanšafta. Otišli su pravcem za Jurklošter.
U 23.00 časa 3 naor. bandita tragala su za 1 posednikom i njegovim sinom na jednom imanju u *Krizama*, 4,4 km jugozap. od Podsrede (1 1/2 sat).

- 7.3. y u 1.00 čas 7 naor. bandita došlo je kod 1 **posednika** u *Sv. Magdaleni*, 2,7 km jugoist od Prebolda (1 sat) i tu bili na jednoj svadbi. U 5,30 čas. isti banditi oduzeli su 1 gostoničaru u istom mestu duvanske prerađevine. Otišli su pravcem za Mrzlicu.
- z) Od 4.10 do 5.30 čas. 14 naor. bandita zadržavalo se kod 1 posednika u *Šmohoru*, 5 km sev. zap. od Laškog (2 1/2 sata), i tu kuvali sebi hranu.
- U 14,30 čas viđen je u *Podgorju*, 7 km sev. sev. ist. od Sevnice (1 1/2 sat), 1 bandit naoružan sa dve puške. Između *Podgorice* i *Podgorja*, oko 6,5 km sev. od Sevnice (2 sata), viđena su 3 naoružana bandita.
- U 19.00 čas. u blizini *Glinča*, oko 1,5 km sev. istočno od Gomilskog (1 sat), viđeno je 6 naor. bandita.
- 8.3. aa) U 5.00 čas. 4 naor. bandita izvršila su pljačku živ. namirnica kod 1 posednika u *Dobrovi*, 4,5 km jugo-jugost. od Smartina (1 1/2 sata). U 15.00 čas. 9 naoružanih bandita oduzeli su životne namirnice 1 posedniku u istom mestu. Otišli su pravcem za Dovže.
- Sopstvena delatnost:*
- Pod r): Veliki požar su ugasili 3. 3. 1943 u južarnjim časovima snage zaštite. policije iz Celja, 1 žand. rez. čete (mot.) »Alpenland« i vojske, T.N.,³ zatim vatrogasci i stanovništvo. Navedena posednica predata je kriminalističkoj policiji.
- Pod x) Golobiyyek: žandarm. patrola na svome putu za Jurklošter sudarila se sa banditima. 1 žandarm poginuo, 1 ranjen. Gubici neprijatelja nisu poznati.⁴
- U svim ostalim slučajevima od s) — aa): upućene su u akciju patrole žandarmerije, odnosno zaštitne policije.

6. 3. 1943 1 žand. patrola ubila je u Blatnom, oko 7,5 km jugo-jugoist. od Podsrede 1 komunističkog kurira i uhapsila njegovog brata.

7. 3. 1943 oružana borba između kontrabande »Kari« i bandita na koti 1092, zap. od Gozdnika, oko 6,5 km jugoist. od Prebolda. 7 bandita mrtvih. Sopstveni gubici: 1 oficir i 1 vojnik ranjeni.

Zastupa
Handl s. r.

Zandarm. pukovnik

Za tačnost
Pfauser s. r.
potpor. zašt. polic, u rezervi

BR. 168

SAOPŠTENJE KOMANDANTA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUZA OD 9 MARTA 1943 GOD. POTCINJENIM KOMANDANTIMA O RAZGOVORIMA SA MUSOLINIJE¹

Predmet: Dućeova pohvala

9.III.1943

GOSPODI KOMANDANTIMA DIVIZIJA — GRUPACIJA — KOMANDI ARTILERIJE — IN2INJERIJE I OSTALIM:

Za vreme mog kratkog boravka u Rimu — bio me zvao Duće, kome sam referisao o situaciji i aktivnosti trupa Kl-og arm. korpusa i divizije »Lombardia« u toku zimskog perioda.

Duće koji je bio vrlo obavešten sve do najmanjih pojedinosti o vođenim akcijama — toliko da mi*je imenovao i jedinice koje su u njima učestvovale, izrazio je iskreno zadovoljstvo zbog duha koji su ispoljili oficiri i vojnici — zbog postignutih rezultata — uprkos dobro poznatih teškoća i nedostataka nezavisnih od naše volje.

Dok izražavam sav svoj ponos saopštavajući vam njegovo visoko odobravanje — želim također da vam ukažem na ono što je izvoleo dodati i preporučiti:

¹ Originalni koncept, pisani mastilom i otkucan na mašini, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani. Na kraju dokumenta nalazi se paraf komandanta Jedanaestog armiskog korpusa Gambare.

1) — SPECIJALNE JEDINICE

Želim da se ovima da najveći potsticaj i da što pre budu spremne.

Pripadnicima bataljona u formiranju (pravi bataljoni *nacionalnih partizana* od kojih će — ne oklevam da kažem već sada — vrlo mnogo zahtevati) u odnosu na postignute rezultate — biće odobrene specijalne olakšice i nagrade (otsustva — plate — novčane pomoći — namirnice). — Pomenuti će morati da predstavljaju elitu po smelosti — inicijativi — odlučnosti. —

Vrlo strogo odabiranje.

2) — ZATVARANJE SLOVENACKO-HRVATSKE GRANICE —

Završiti što pre planiranu bodljikavu žicu — tako da se spreči dolazak i odlazak kom. banditi iz Hrvatske u Sloveniju i obrnuto — (Na ovo sam odgovorio da su divizija »Isonzo« i Inžinerija Arm. korpusa primili ovo zaduženje kao časnu dužnost).

3) — ODNOSI SA SLOVENCIMA —

Neka se baziraju na obazrivoj srdačnosti — ispravnosti u svakom pogledu — i na *pravednoj* — *čovečnoj* — *objektivnoj postojanosti*.

U odnosima sa muškarcima ili ženama — otvoriti uvek oči — malo govoriti — mnogo slušati. — Ne odgovarati — ne širiti vesti sa »kaže se« — »čuo sam da kažu« — ne zaboraviti nikada — ni u kojoj prilici — čak i najintimnijoj — da dostojanstvo sopstvene uniforme i narodnosti — *zahteva bezuslovno i neodložno, naročito u ovim osetljivim momentima — obazrivosti — takt — razboritost*.

Lakoumnost pojedinca ide na nepopravljivu štetu kolektiva i ugleda.

Prljavo rublje (svi ga imaju — od naroda do pojedinca) pere se u kući. Stara poslovica, ali uvek savremena.

4) — SLOVENACKA ANTIKOMUNISTIČKA MILICIJA —

Dati ovoj najveću podršku i potstrek — imajući stalno u vidu da pomenuta milicija treba da dejstvuje pod našim zapovsdništвом — sa nama — za nas. Nikada sama — već zajedno sa našima. Unapredrevati složnost — združivati se — onaj ko umire u senki naše zastave — ima pravo na poštovanje — uvažavanje — pomoć: materijalnu i moralnu.

5) — GARNIZONI — BUNKERI — UTVRĐENI CENTRI

Treba ih smatrati tačkama oslonca — centrima za odmor i snabdевање — ali nikada sa funkcijama koje bi bile *same sebi cilj*.

Duče je upotrebio doslovno ovaj izraz — koji volim da vam ponovim kako bi videli njegovo interesovanje za naše stvari:

»Italijanski vojnik — dostojan tog imena — zatvoren i zaštićen bodljikavom žicom, ne treba da daje utisak da je zarođenik sebe samoga.—«.

Pobeduje onaj koji se kreće. — Pobeduje onaj koji nameće svoju volju protivniku — onaj ko čini ono što hoće.

6 — NAGRADE — KAZNE

Obilno nagrađivati one koji to zaslužuju. — Biti neumoljiv u održavanju discipline.

U vezi sa nagradivanjem zaslужnih:

Želim da mi predloži za nagrade stižu što je moguće brže. Kao komandant Arm. korpusa — u mojoj je moći dodeljivanje ratnih krstova za hrabrost — vojnicima. Dobro — naređujem da svaki put kada komandanti jedinica predlože — ti predloži budu, preko komandi Divizije, telefonski upućeni ovoj komandi koja će se pobrinuti za neposredno odobrenje — tako da nagrada stigne u razmaku od 48 časova najviše; birokratske formalnosti biće kasnije izvršene.

Jasno je da takvim dodeljivanjem gospoda komandanti Divizije ili Grupacije preuzimaju odgovornost — u šta se uostalom, pouzdavam zatvorenih očiju.

Druga nagrada može da se sastoji u unapređivanju vojnika u činove. Nema rđavog u tome što organski sastav neće biti u potpunosti sačuvan. S druge strane, vojnik koji zaslužuje — zašto da mu se uskrati zadovoljstvo da metne širite na rukav.

Nipošto nije dozvoljeno kruto se pridržavati jednog birokratskog administrativnog sastava . . . ako ide na štetu morala onoga ko je stvarno zaslужan!

I tako dalje, takođe i za otsustva. Bezuslovno se pridržavati reda. Ako slučajno treba da se odluči o ukidanju otsustva po nahodenju — kao što je odlučio jedan komandant bataljona — koji je usled potrebe za ljudstvom — u nemogućnosti da da svima otsustvo od 15 dana — smanjio — u saglasnosti sa zainteresovanima — broj dana.

Na taj način je, izmirivši potrebe službe sa privatnim potrebama — uspeo da zadovolji svoje vojnike.

7) — GRANICE PROVINCIJE LJUBLJANA ____ SA GRANICAMA ITALIJE

(Izlišan — poznat svaki komentar)

Toliko o onome što mi je Duče rekao. Što se tiče Vas, ponovite ovo svojim podređenima.

S moje strane — toplo zahvaljujem što ste mi omogućili da Vam saopštим jednu pohvalu koja nam čini čast.

Z A P O V E S T K O M A N D A N T A Z A N D A R M E R I S K O G O K R U G A
K R A N J O D 9 M A R T A 1943 G O D . Z A P O O Š T R E N J E M E R A
B E Z B E D N O S T I Z B O G N A P A D A P A R T I Z A N A N A Z A N D A -
M E R I S K U S T A N I C U I H A N ¹

Zandarrtferiski okrug
Kranj

Kranj, 9 mart 1943

Zapovest okruga br. 6

1) *Novi komandant policije poretka »Alpenland«*

Krajem februara 1943 dosadašnji komandant policije poretka »Alpenland« general-major policije Knof premešten je za komandanta policije poretka u Kijev. Na njegovo mesto postavljen je general-major policije Brenner, s tim što će isti stupiti na novu dužnost tek za nekoliko sedmica. Do toga vremena zastupaće ga u dužnosti sa sedištem **na** Bledu žand. pukovnik Handl, komandant žandarmerije i rukovodilac akcija u Gorenjskoj.

2) *Prepad na ogrank žandarm. stanice Ihan*

6.3.1943 u 19,30 čas. banditi su izvršili prepad na sporednu stanicu Ihan, žandarmeriske stanice Domžale, srez Kamnik, kojom prilikom su ubijena dva žandarma. Banditima je kao plen palo u ruke 27 pušaka, 1 mašin. pištanj model 18 I. municija, rezervna hrana, 10 ručnih bombi, delovi uniforme i 1 radio-aparat. Napad se odigrao na sledeći način.

Sporedna stanica je pre nekoliko dana bila smeštena u opštinsko nadleštvo. Mere bezbednosti bile su uglavnom završene.

6.3.1943 počev od 19 čas. počeli su da dolaze na dužnost pristižući pojedinačno, stražari seoske straže. 4 stražara bila su već u staničnoj zgradbi. Od ovih je jedan bio određen na stražarsko mesto u hodniku zgrade i u tome cilju bio snabdeven puškom. Oboja ulazna vrata bila su zatvorena. Navedeni stražar imao je nalog da otvori prednja vrata kada se spolja jave seoski stražari koji su imali još da stignu na službu u stanicu.

U 19,30 časova neko se ponovo javio, odnosno neko je zakucao na vrata. Stražar je upitao ko je napolju, na šta je

kao obično spolja dat odgovor »seoski stražar«. Stražar na stražarskom mestu otvorio je mala ulazna vrata od zgrade da bi dotičnoga pustio da uđe. Međutim, u tom trenutku uperen mu je spolja jedan pištolj pravo u lice. Dva bandita odmah su ga razoružala, dok su se 6 bandita — u najvećoj tišini — žurno uz stepenice popeli na prvi sprat i uputili ka službenim prostorijama, gde su razvalili dvoja vrata i odmah otvorili vatru na dva žandarma stanice. Ovi žandarmi nisu imali više mogućnosti da se odupru. Banditi su potom temeljno opljačkali sobe za stanovanje i u roku od 8—10 minuta napustili stanicu.

Treći žandarm ove stanice nalazio se za to vreme slučajno u susednoj zgradici i o ovome prepadu nije ništa znao.

Ja sam već na službenim konferencijama u dec. 1942 i u januaru 1943 naročito skrenuo pažnju na veliku opasnost kojoj su izložene žandarmerijske stanice i njeni ogranci u vremenu u kome mesni stražari stižu na stanicu i javljaju se na službu, kao i na to da se mora računati s tim da se banditi mogu pretstaviti kao mesni stražari i kao takvi mogu da upadnu u zgradu pa da na iznenadene žandare izvrše prepad. Ja sam tada izdao nalog da u vremenu pristizanja na službu seoskih stražara mora biti zastupljena potrebna budnost i da na ulaznim vratima zgrade bezuslovno bude postavljen stražar koji će vršiti kontrolu nad osobama koje dolaze. Sem toga trebalo je da se na kapijama naprave prorezi za osmatranje, kako bi se moglo utvrditi ko se nalazi spolja pred vratima i traži da se pusti u zgradu. Sam odgovor spolja da se pred vratima nalazi »seoski stražar«, naravno, nije dovoljan da se ulazna vrata smeju otvoriti.

Slučaj koji se dogodio u Ihanu, iznosim svima žandarmima u okrugu kao opomenu, da moramo u svako doba računati s tim da će se ovakvi bezočni i podmukli napadi vršiti na naše stanične zgrade. Stoga moramo biti u svako doba budni da bismo ovakve napade uspešno suzbili. Ukažujem na žalosnu činjenicu da je žandarmerija u Gorenjskoj u svojoj pojedinačnoj službi za vreme poslednje 4 sedmice, jedino zbog nevođenja računa o izdatim zapovestima i naređenim merama bezbednosti pretrpela gubitke od 4 mrtva i 3 ranjena žandarma. Ovakav postupak je nesavestan i to ne samo iz obzira prema porodicama dotičnih žandarma, već tako isto i prema njima kao našim drugovima i prema čitavoj zajednici. Nama je danas potreban svaki čovek.

Skrećem još jednom najozbiljniju pažnju svim žandarmima da sve zapovesti izvršavaju savesno. Otsada ću sa bezobzirnom strogošću kažnjavati sve propuste u službi, odnosno zbog istih dotične stavljati pred sud.

Za sprečavanje prepada, sličnih onima u Ihanu, iznosim ponovo sva moja ranija, usmeno izdata naređenja u sledećem:

, a) Zgrade za smeštaj i rad stanica moraju pre pada mraka u svakom slučaju biti zaključane. U krajevima koje banditi naročito ugrožavaju, iste će se i preko dana zaključavati.

b) Seoski stražari moraju još pre pada mraka da stignu u stanicu, odnosno njen ogrank.—

c) Otvaranje ulaznih vrata, naročito noću, sme se izvršiti tek pošto se prethodno sa prvog sprata pogleda dole i proveri ko se nalazi pred vratima. Sem toga mora se po mogućству postaviti lampa ispred zgrade koja će se paliti samo iznutra.

d) Pri otvaranju ulaznih vrata u zgradu na licu mesta bezuslovno moraju se nalaziti dva stražara. i to jedan od njih za otvaranje vrata a drugi kao vatrena zaštita.

e) Načelno u toku noći u zgradu se odjednom sme propustiti samo jedno strano lice. Da bi se pak sprečilo da pri otvaranju ulaznih vrata pre toga skrivena lica izvrše juriš • na ulaz u zgradu, to će se za sva ulazna vrata spremiti osiguravajući lanci, koji će se namestiti neposredno pre svakog otvaranja vrata i koji će omogućiti otvaranje samo toliko koliko je potrebno da kroz taj otvor može da uđe samo jedno lice. Osiguravajući lanci moraju se namestiti po prilici do u visinu glave.

Potpisao Berger s. r.
žandarm. kapetan

Dostavljen:

Komandantu žandarm. Celovec i Bled po 1 —	2
Privrednoj stanici Celovec i Kranj po 1 —	2
Srežu Radovljica — — — — — — —	35
Srežu Kranj — — — — — — —	40
Srežu Kamnik — — — — — — —	40

Za tačnost
potpis nečitak

Zandarmeriski okrug Radovljica
Stiglo 10. 3. 1943
Del. br. V 7 prilozi

Gendarmeriehauptmannschaft
Kreis Minden

Kreis Minden, den 9.5.1943

E7

Hauptmannschaftsbefehl Nr. 6

1.) Neuer Befehlshaber der Ordnungspolizei Alpenland.

Mit Ende Februar 1943 wurde der bisherige Befehlshaber der Ordnungspolizei Alpenland, Generalmajor der Polizei Knope, als Kommandeur der Ordnungspolizei nach Kiew abgeordnet. Seine Stelle übernahm Generalmajor der Polizei Brenner, der seinen Dienst jedoch erst in einigen Wochen antreten wird. Bis dahin führt seine Dienstgeschäfte bei der Befehlslsstelle Veldes der Kommandeur der Gendarmerie und Einsatzführer in Oberkrain, Oberst a. Gend. Handl.

2.) Überfall auf den Gend.-Zweigposten Jauchen.

Am 6.3.1943 wurde um 19 Uhr 30 der Gend.-Zweigposten Jauchen, Posten Domschale, Kreis Stein, von Banditen überfallen, wobei 2 Gendarmen getötet wurden. Den Banditen fielen 27 Gewehre, 1 MP, 48 I, Munition, Verpflegungserzeugnisse, 10 Handgranaten, Uniformstücke und ein Radiosender in die Hände. Der Überfall spielte sich folgend ab:

Der Zweigposten war vor einigen Tagen in das Gemeindesaal verlegt worden. Die Sicherungsmaßnahmen waren in allgemeinen abgeschlossen.

Am 6.3.1943 waren ab 19 Uhr Landwachtmänner zum Dienst einzeln eingestochen; 4 Mann waren bereits in der Unterkunft. Von diesen wurde einer als Wachposten im Hausflur bestimmt und zu diesem Zwecke mit einem Gewehr ausgerüstet. Die beiden Haustuben waren abgeschlossen. Der Landwachtposten hatte den Auftrag, das vordere Haustor zu öffnen, wenn sich draußen Landwachtmänner zum Dienst melden.

Um 19 Uhr 30 meldete besw. kloppte wieder jemand an die Haustür. Der Posten fragte, wer draußen sei, worauf in der üblichen Form gearzt wurde: „Wächter“. Der Landwachtposten öffnete das Haustor ein wenig, um diesen Mann einzulassen. In diesem Augenblick wurde ihm jedoch von draußen eine Pistole vor das Gesicht gehalten. 2 Banditen entwaffneten ihn unverzüglich, während 5 Banditen - ohne irgendeinen Lärm zu verursachen - die Stiege zu den Diensträumen im ersten Stock hinaufeilten, die Türen zu den beiden Diensträumen aufstießen und sofort das Feuer auf die 2 Gendarmen des Zweigpostens eröffneten. Beide Gendarmen fanden keine Gelegenheit mehr zu einer Gegenwehr. Die Banditen plünderten dann gründlich die Unterkunft und verließen nach etwa 8 bis 10 Minuten wieder den Zweigposten. Der dritte Gendarm des Zweigpostens befand sich während dieser Zeit zufällig im gegenüberliegenden Objekt und hatte von dem Überfall nichts wahrgenommen.

Ich habe bereits bei den Dienstbesprechungen im Dezember 1942 und im Jänner 1943 ausdrücklich auf die große Gefahr hingewiesen, die für die Gend.-Posten und Zweigposten während der Zeit besteht, zu der sich die Landwachtmänner zum Dienst auf den Posten einfinden, da damit gerechnet werden muß, daß sich unter die Landwachtmänner Banditen mischen und diese darum, wenn sie sich in die Unterkunft -

IZVEŠTAJ ZA POVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE
OBLASTI OD 10 MARTA 1943 GOD. O AKTIVNOSTI USTA-
NIKA OD 8 DO 10 MARTA 1943 GODINE¹

Viši vod& SS i policije

A l p e n l a n d

Komandant policije poretnka
— Komandno mesto Bled —

Bled, 10 mart 1943

Ic

SITUACIJA 10 MARTA 1943

(delimično neprovereni izveštaji stanovnika i konfidenata)
(poslednji izveštaj o situaciji 8.3.1943)

Gorenjska: Protivnik:

- 4.3. a) U 23.00 časa 10—15 naor. bandita odveli su sa sobom iz njegovog stana u Dobrachevu. 1,7 km sev. sev. ist. od 2iri (V2 sata) 1 radnika, 42 godine starog koji je 5.3. trebao da otputuje u Rajh na rad.
- 6/8.3. b) 6.3. između 23.00 i 24.00 časa došla je kod 1 seljaka u Potoku, 2,7 km južno od Zalog Loga u Selškoj Dolini (1/4 sata), banda u jačini oko 40—50 ljudi navodno naoružana sa 2 teš. mitraljeza, 10 lakih mitraljeza kao i sa puškama i ručnim bomбама. Ona je 8.3. oko 21.00 čas otišla u pravcu Blegaša. Izgleda da je ova vest istovetna sa onom koja je izneta pod tačkom h) Špond u izveštaju 0 situaciji od 8.3.1943:
- 8.3. c) U 19,30 čas. 2 naor. bandita upala su u gostionicu u Selu, 4,6 km sev. ist. od Bleda (1/4 sata), dok je nepoznat broj bandita opkolio kuću. Pretsednik opštine u Breznici na koga je 1 bandit uperio pušku. uspeo je da mu otme pušku i da za njim, kada se dao u bekstvo, ispali metak. Banditi su spolja ispalili više metaka u prozore ali nisu nikoga pogodili. Tako isto ni ručne bombe koje su oni bacili nisu pričinile nikakvu štetu.

d) U 17.00 čas. banditi su zapalili kuću pčessdnicu u selu Laze, 3 km ist. od Vača (IVa sat), koju su 24.2. odveli sa sobom — vidi izveštaj o situaciji od 27.2.1943 pod b). Kuća je do temelja pogcrela.

e) U 2.00 časa 4 naor. bandita oduzela su 1 posednici u Markovom, 5,5 km ist. sev. ist. od Kamnika (2 sata), hleb i vino. Kazali su joj da će joj ubiti sina čim ga uhvate, zbog tega što je 1.3. od njih pobegao.

Oko 20.00 čas. banda, navodne jačine od 100 ljudi, opljačkala je posednici u Mlaki kod Javorja (1 sat), 1 junicu i nešto živ. namirnica. Otišli su pravcem za Javorje.

Između 21.00 i 21,15 čas. 3 naor. bandita nasilno su oduzeli 1 seljaku u Suhu, 3,6 km jugo-jugozap. od Preddvora (V2 sata), manje količine namirnica.

Oko 23,20 čas. više nacr. bandita opljačkali su od 1 posednika u Poljščici, 1 km južno od Ovsija, (1 sat) živ. namirnice i delove obuće.

f) U 22.00 časa oko 15—20 naor. bandita odveli su sa sobom 5 mladića iz Smolnika, oko 9 km jugo-ist. od Poljana (2 sata).

g) Oko 11,00 čas. 13 naor. bandita tražili su od 1 gossioničara u Vincarjima, 1 km zap. sev. zap. od Škofje Loke (1/4 sata), da im proda voća. Otišli su pravcem za Lubnik. Ovde je u pitanju banda koja je otvorila vatru na teretni automobil kod kamnoloma — vidi izveštaj o situaciji od 8.3.1943 pod n).

h) *Naknadni izveštaj o situaciji od 22.2.1943 pod*
Leš opštinskog nameštenika iz Homeca za koga jejavljeno da je odveden od kuće, pronađen je u blizini sela Paloviče, oko 4 km jugo-jugost. od Kamnika, zajedno sa još 4 druga leša čiji se identitet još nije utvrdio. Leš opšt. namsštenika imao je dve rane od vatre nog oružja u srcu i dva uboda nožem na Ievoj strani vrata.

9.3. i) Između 20,30 i 21,45 časa 20 naoružanih mlađih - bandita opljačkali su od 1 posednika u Okroglo, 3,5 km sev. zap. od Kranja (40 min.), veće količine namirnica i delove edeće. Sam pesednik pak, koji se za vreme pljačke nalazio u Naklom, nađen je 9.3. u 7,20 čas. mrtav pored Duta Polica — Okroglo sa ranom od metka u potiljku.

- j) Oko 18.30 čas. 3 naor. bandita upala su u kancelariju opštine St. Oselica u Trebiji, 3,5 km zap. jug. zap. od Gorenje Vasi — Trate u Poljanskoj Dolini (30 min.), polomili kane, nameštaj i odneli 2 pisaće mašine, 1 zidni časovnik, 3 kg dinamita i druge sitnice, dok su 10—12 drugih naor. bandita za to vreme obezbedivali ulaze u selo. U 20.00 čas. isti banditi oduzeli su 1 mlinaru iz istog mesta dva hleba. Oko 22.00 časa obe ove bande tražile su rakije od 1 seljaka u St. Oselici, 5 km zap. od Gorenje Vasi — Trate (IVz sata). U 24.00 časa 1 naor. bandit pitao je kod 1 drugog seljaka u istom mestu za oružje. U 0,30 čas. 5 naor. bandita zahtevalo je od 1 trećeg seljaka u istom msstu da im da hranu.
- k) Oko 21.00 čas. 5 naor. bandita upali su u kuću 1 posednika u Krtini, 4,5 km ist. sev. ist. od Domžala (40 min), i pokazali mu spisak konfidenata, koji su oni zaplenili pri napadu na sporednu žand. stanicu u Ihanu i u kome je stajalo i njegovo ime. Zapretili su mu smrtnom kaznom ako i dalje bude davao žandarmeriji obaveštenja. Oni su sem toga ošišali njegovu 16 godišnju kćerku. Posle zadržavanja od 1 časa banditi su otišli. Posednik je utvrdio da je bilo ukupno 12 bandita. U 0,30 čas. verovat. ista banda upala je u kuću 1 drugog posednika u istom mestu i pretresla sve odaje. Oni su prebacili posedniku da je ova svoja sina poslao u nemacku vojsku umesto da ih je poslao k njima u planine. Pošto su se snabdели hlebom i vinem otišli su u nepoznatom pravcu.
- l) Oko 18.00 časova u Šenturškoj Gori, 4,5 km ist. sev. ist. od Cerkla (2Va sata), 2 bandita gadala su 1 gostoničara i zemljoposednika (konfidenta), sa stanom u istom mestu, u trenutku kada je isti bežao ispred njih, i ranili ga.
- m) U 14.00 čas. 6 naor. bandita opljačkali su od 1 posednika u Zaprevalu, 6 km sev. od Poljana (1 sat), rakije i jaja. U 16.00 čas. 4 naor. bandita oduzela su 1 zemljoradniku u istom mestu hleb i brašno. Između 18.00 i 18,30 časova 7 naor. bandita opljačkali su od 1 posednika u Rovtama, 4 km jugoist. od Železniki (2/Ž sata), male količine namirnica, robe i 100 maraka u gotovom. 1 posednici u istom

mestu isti banditi oduzeli su male količine namirnica i pića.

Oko 19,30 čas. 6 naor. bandita opljačkali su od 2 seljaka u *Suši*, 4 km sev. od Gorenje Vasi — Trate (2 1/4 sata), razne životne namirnice. Otišli su pravcem za Dolenje Brdo.

U 21,30 čas. 6 naor. bandita opljačkali su kod 1 zemljoposednika u *Studenom*, 2 km sev. ist. mesta Železniki (V2 sata), male količine namirnica. Oni su sem toga razbili izlog od N.S.V.²

Oko 23.00 časa oko 30 naor. bandita opljačkali su kod 1 posednika u *Vidergi*, 2 km sev. zap. od Vača (1 sat) — mesto na karti nije označeno — manje količine namirnica.

Oko 24.00 časa 3 naor. bandita oduzela su 1 posedniku u *Stanežičama*, 2,8 km sev. zap. od St. Vida nad Ljubljanom (1 sat), namirnice i odeću. Posednika su sa više udara kundakom teže povredili.

- n) U 1.00 čas 1 bandit zahtevao je od 1 seljaka u *Brežju*, 4,3 km sev. sev. ist. od Kamnika (3/4 sata), da ga pusti u kuću ali ga je seljak odbio.
- 9/10.3. 0) U 21.00 čas kod 1 posednika u *Spodnjem Tenetišu*, 6 km sev. od Kranja (C/2 sata), zadržalo se oko 5 minuta 5 naor. bandita koji su potom otišli u nepoznatom pravcu.
- 10.3. p) Oko 11,30 čas. 2 naor. bandita opljačkala su kod 1 stanovnika u *Hribu*, 4,2 km ist. sev. ist. od Kamnika (2 sata) hranu i piće. Otišli su u pravcu Vodica.

Sopstvena delatnost:

Pod c): 8.3.1943 u vezi sa izvršenim prepadom uhapseno je jedno lies pod sumnjom da pripada komunist. partiji.

U svim ostalim slučajevima od a) — p): Upućene su u akciju patrole žandarmerije odnosno zaštitne policije.

8.3.1943 kontra-banda »Philipp« i 1 vod 2 rez. žand. čete (mot.) »Alpenland«, stupili su u akciju na Pokljuki.

Kontra-banda imala je više sudara sa neprijateljem. Pronadeno je također više napuštenih banditskih logora. Zaplenjeni su 1 puška, 32 metka, 1 maskirni ogrtić. Uhapšeno je jedno sumnjivo lice. Sopstvenih gubitaka nije bilo.

8.3.1943 počela je izviđačka akcija na prostoriji istočno od Kamnik — Domžale i trajaće verovatno 6 dana. U akciji učestvuju 2 i 3 rez. žand. četa (mot.) »Alpenland«.

9.3.1943 jedinica 2 rez. čete (mot.) »Alpenland« uhvatila je banditskog kurira.

9.3.1943 patrola gran. carin, zaštite, stanice Sv. Katarina, otvorila je vatru na čoveka koji je kod kilometra oznake L.W. 12.400, tj. oko 6 km zap. jugozap. od Št. Vida nad Ljubljonom, pokušao da sa italijanske strane pronađe prolaz kroz prepreku i verovatno neku minu.

Od gonjenja ovog čoveka, koji je izgleda bio ranjen, moralo se odustati, pošto je patrola obasuta mitraljeskom vatrom sa prostora *Ravnik — Toško Čelo*. U isto vreme iz nepoznatih razloga eksplodirale su'2 mine kod kilometra oznake L W 13.500.

9.3.1943 u 18.00 čas. javio se dobrovoljno žandarmiskoj stanici u *Smartnom v Tuh.* 1 mladić koji je 12. 2. bio prinudno regrutovan. Prema njegovim izjavama on je pobegao iz banditskog logora kod *Zubejeva* (k. 746), oko 3,5 km sev. zap. od Smartne v Tuhinju.

Donja Štajerska:

Protivnik:

- 4.3. q) U 18.00 čas. 1 naor. bandit u civilu i 1 naoružana žena u uniformi pripadnika Vermanšafta pitali su kćerku neke posednice, koja se nalazila zap. od *Beltovskog Vrha* (k. 1035), oko 8,5 km sev. zap. od Mozirja (2Va sata), da li žand. patrole često dolaze u ovaj kraj. Otišli su pravcem za Mozirje.
- 6.3. r) Između 19.00 i 21.30 čas. 3,5 odn. 7 naoruž. bandita opljačkali su malo šire kod 2 posednika u *Sv. Pongracu*, oko 4,5 km jugo-jugozap. od Zaleca (V2 sata).
- 7.3. s) U 19.30 čas. 2 naor. bandita izvršila su pljačku živ. namirnica kod 2 seljaka u *Podgorici*, 5,8 km sev. sev. zap. od Sevnice (IV2 sata).

- t) U 20.00 čas. u *Ledini*, 4 km sev. zap. od *Sevnice* (1 sat), 1 naor. bandit pitao je tamošnjeg poštara kakvo je raspoloženje stanovništva.
- 8.3. u) U 19.00 čas. grupa bandita u jačini od 30 ljudi, izvršila je prepad na žand. patrolu jačine 8 ljudi, u trenutku kada je ista pokušala da postavi zasedu u *Zg. Dovžama*, oko 3,5 km sev. zap. od *Raz. Valdeka*. 1 žand. narednik poginuo. Banditi su zaplenili njegovo oružje i krzneni šinjel. 1 pomoć, policijsku i trojici vojnika, koji su se tada nalazili na otsustvu u *Dovžama*, oduzeto je oružje,
- v) U 16.00 čas. naor. banda u *Mlinšama* zaustavila je 1 seljaka iz Zagorja i prisilila ga da ih vodi kod drugog seljaka u *Kostrevnici*, oko 3,7 km jugo-jugoist. od Kolovrata (IVa sat.).
U 19.00 čas. oni su ovome seljaku oduzeli manje količine namirnica.
U 20.00 čas. 5 naor. bandita opljačkali su iz jedne prodavnice mešovite robe u *Gomilskom* (1 sat), životne namirnice i duvanske prerađevine, kao i djelove odeće.
Između 20,30 i 22.00 časa 6 bandita, među kojima i 2 žene izvršili su pljačku živ. namirnica kod dvojice seljaka u mestu *Spodnje Roje*, 2,3 km zap. jugozap. od Zaleca (3/4 sata). Otišli su u pravcu Savinje.
U 22.00 časa 1 naor. bandit oduzeo je 1 seljaku u *Sv. Magdaleni*, oko 3 km jugoist. od Prebolda (1 sat) životne namirnice.
- w) U 23.00 časa 1 naor. bandit zahtevao je od 1 rudar, radnika u *Zavinama*, 2,8 km sev. zap. od Zagorja (1 sat), da mu da živ. namirnice.
- 8/9.3. x) U *Dolgom Brdu*, 2,8 km jugo-jugozap. od Kolovrata (2 sata) primećeno je 7 naoružanih bandita.
- 9.3. y) Između 19.00 i 19,45 čas. oko 12 naor. bandita opljačkali su od 2 posrednika na k. 864 u podnožju Kamnika, oko 4,5 km jugoist. od Prebolda (1 sat), živ. namirnice i 1 lovačku pušku.
Između 19.00 i 20.00 čas. oko 30 naor. bandita izvršilo je pljačku namirnica kod dvojice posrednika u mestu *Tirosek*, oko 6,5 km zap. jugozap. od Gornjeg Grada (1 sat).
- 9/10.3. z) U 17.00 čas. više naor. bandita došlo je kod 1 seljaka u *Razboricu*, oko 4 km sev. zap. od *Raz. Valdeka*.

deka (3V2 sata) i oduzeli mu namirnice. 10.3. u jutarnjim časovima banditi su otišli u nepoznatom pravcu. Seljaka, koga su odveli sa sobom, verovatno su ubili, pošto su mu prebacili da je policiji često služio kao putovođa.

Sopstvena delatnost:

Pod u): Upućena su u akciju 2 poterna odeljenja.—

Pod v): *Spodnje Roje:* U 23,30 čas. žand. patrola koja se postavila u zasedu na mostu preko Savinie u *Dušaku*, 1,6 km jugo. jugozap. od *Zaleca*, otvorila je vatru na 5 bandita, ali su isti uspeli da pod zaštitom mraka umaknu. Zaplenjena je 1 korpa sa namirnicama i 1 burence vina.

U svim ostalim slučajevima od q) — z): Upućene su u akciju patrole žandarmerije odn. zaštitni policije. 9.3.1943 u 3,45 čas. u *Šmohoru* (k. 790), 5 km sev. zap. od Laškog, došlo je do vatre nog okršaja između žandarm. zasede i bandita. Banditima je uspelo da pobegnu. Gubitka nije bilo.

Od 20.2. — 6.3.1943 policija bezbednosti u Donjoj Štajerskoj uhapsila je 58 lica, koja su bandite snabdsvala oružjem i hransom, prenosila im izveštaje i davala prenoćište ili sklonište banditima i komunističkim kuririma. Od 5 članova Osvobodilns fronte zaplenjeno je 20 pušaka, 5000 metaka za peš. oružje, 2 pištolja, velike zalihe nam'rnica, lekova, razne opreme itd.

Ispravke u izveštaju o situaciji od 8.3.1943³ — sopstvena delatnost pod x): *Golobinjek* 7.3.1943 u 13,15 čas. 3 žand. službenika sukobilna su se sa banditima na prostoru *Raskolica* — šuma — *Lahov Graben*, oko 8 km sev. od Sevnice; oni su navodno imali 1 teški mitraljez. U oružanoj borbi poginuo je 1 žandarm od dva dum-dum pušč. zrna. Banditi su mu oduzeli oružje, opasač i džepni časovnik.

10.3.1943 u Mariboru streljano je 25 komunističkih razbojnika.

Zastupa
potpisao Handl s.r.
žand. pukovnik

Za tačnost
Pfauser s.r.
ppor. zašt. policije u rezervi

Z A P O V E S T Ž A N D A R M E R I S K O G O K R U G A K R A N J O D 11
M A R T A 1943 G O D . Z A D I S L O K A C I J U T R E Ć E G B A T A L J O -
N A D E V E T N A E S T O G P O L I C I S K O G P U K A ¹

Zandarmeriski okrug

Kranj, 11 mart 1943

K r a n j

Zapovest okruga br. 7

1) Administrat. područja:

Veza: Akt 3 bataljona 19 polic, puka od 9.3.1943 u 10,00 čas.
Administrativno područje 3 bataljona 19 polic, puka
i taktički potčinjene 2 i 3 žand. rez. čete (met.) »Al-
penland« regulisano je iznova i to:

Karta 1:75.000

1.) 10 četa 19 polic, puka:

Područje oko Litije ograničeno:

Na istoku: Duž pokrajinske granice od drž.
granice do Trnovča (severno od
Vače).

Na jugu: Duž državne granice od Grmade
do Gradišča (severoistočno od
)

Na zapadu i severu: Duž Save od Gradišča do Se-
nožeta zaključno — Vrh Sv. Mi-
klavž isključno — Gorica isklju-
čno — Grad Belenek kod Drtije
isključno — duž druma do Po-
ljana uključno — Kandrše
zaključno — pokrajinska gra-
nica.

2.) 11 četa 19 polic, puka:

Područje oko Domžala ograničeno:

Na istoku: Duž pokrajinske granice od Tr-
novča do Sv. Ožbalta.

Na jugu: Duž zapad, i sever, granice 10
pol. čete i od Gradišča do Ježi-
će duž državne granice.

Na zapadu: Duž sreske granice od granice
Rajha do Pustinca.

Na severu: Linija Pustince — Vodice — Moste — Nožice — Kahlenberg² — Rova — Dolenje — Rafolče — Lukovica — duž druma do pokrajinske granice kod Sv. Ožbalda.

3.) Zand. rez. četa

(mot.) Alpenland 3: *Područje oko Kamnika ograničeno:*

Na istoku i severu: Pokrajinska granica od Sv. Ožbalda do sreske granice (Rinke k. 2429).

Na jugu: Duž državne granice od Ježiće polic. puka. /

Na zapadu: Duž sreske granice od Pustinaca do pokrajinske granice.

4.) Zand. rez. četa

(mot.) Alpenland 2: *Područje oko Kranja ograničeno:*

Na istoku: Sreska granica od državne granice do pokrajinske granice.

Na severu: Pokrajinska granica (stara državna granica) od granice Kamniškog sreza do granice Radovljiskog sreza.

Na jugu: Duž državne granice od Ježiće do Gradišča, k. 439 i duž sev. granice 9 čete 19 polic. puka.

Na zapadu: Sreska granica od Save do pokrajinske granice.

5.) 9 četa 19 polic, puka sa taktički potčinjenim vodom 11 čete u Bukovici:
Područje Poljanske i Selške Sore ograničeno

Na istoku:

Duž podnožja brdskog venca od državne granice Št. Vid nad Ljubljanom isključno — Sora zaključno — Skofja Loka isključno, potom duž podnožja brdskog venca od Škofje Loke do Save, isključno Skofja Loka — Stara Loka — Sv. Duh — Donje, Srednje i Gornje Bit-

nje — Šmarjetna Gora (Gorenja Sava k. 651) i duž Save do sreske granice.

Na severu: Od državne granice do Save.

Na jugu i zapadu: Od St. Vida nad Ljubljano do državne granice do sreske granice.

3

4.) *Ustaljeni naziv za borbene akcije:*

Veza: Tačka 15 zapovesti br. 10 Komandanta žandrm. sa sedištem na Bledu, od 4.10.1942 i tač. 5 dnevne zapovesti br⁸ 10 Komandanta policije poretka od 6.3.1943. Dostavljam radi znanja ustaljene nazive za borbene akcije i to cd 13.8.1942. u sledećem:

- 13. 8. 1942 razbijanje rukovodeće bande na Krvavecu
- 19 — 21. 8. 1942 borba na Krvavcu
- 20 — 25. 8. 1942 borbe na prostoru Koštute
- 8 — 9. 9. 1942 borbe na visoravni Jelovica
- 13 — 14. 9. 1942 borba u Uden Borštu
- 25 — 26. 9. 1942 borba kod Sv. Valentina na sektoru Moravča.
- 24. 12. 1942 borba kod Slevqa
- 29. 10. 1942 borba na prostoru juž. od Škofje Loke
- 7. 11. 1942 borba na Kresina pl.
- 4. 12. 1942 borba na Komisija sedlu
- 31. 12. 1942 borba kod Dupeljna
- 4. 1. 1943 borba na Ercnovcu
- 8. 1. 1943 borba na Velikom Vrhu (uništenje pohorske bande).
- 7. 1. 1943 borba kod Sv. Ožbalta južno od Škofje Loke
- 14. 1. 1943 zauzimanje jurišem bunkera sev. od Srednje Vasi kod Poljana.
- 17. 1. 1943 borba kod St. Vida pri Valdeku
- 18. 1. 1943 zauzimanje jurišem bunkera na Lovskom Brdu kod Poljana.
- 19. 1. 1943 borba kod Graške gore, pravilan naziv *Graška Gora!*
- 19. 1. 1943 borba kod Kališa
- 21. 1. 1943 borba na Kcmenu
- 19. 6. 1942 borba kod Tinskog, sev. od Pilštanja
- 28. 8. 1942 borba kod Zagorja, zap. od Pilštanja

30. 6. — 5. 7. 1942 borbe na graničnom otseku Polhov Gradec
— Lučine — Žiri.
18 — 19. 2. 1943 borba na Preska Gori (južno od Podsrede)
25. 2. 1943 borba na Špičestom Hribu
25 — 26. 2. 1943 borbe na prostoru Moravče — Klovrat.
Unošenje podataka o ovim borbama u policijski službenički list za sve oficire, podoficire i vojнике koji su u njima učestvovali izvršiće se po postojećim propisima.

Overava tačnost
(Potpis nečitak)
žand.narednik-vodnik

Potpisao Berger
žand. kapetan

Dostavljeno:

Komand,	žand.	Celovec	i	Bled	po	1	—	—	2
Privred.	stanici	Celovec	i	Kranj	po	1	—	—	2
Srezu	Radovljica	—	—	—	—	—	—	—	35
Srezu	Kranj	—	—	—	—	—	—	—	40
Srezu	Kamnik	—	—	—	—	—	—	—	40

Zandarmeriski srez Radovljica
Stiglo 15. 3. 1943
Dnev. br. V 2 Prilozi

**IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE STANICE CERKNO OD II
MARTA 1943 GOD. KVESTURI GORICA O SUKOBU SA
PARTIZANIMA NA KRNICI¹**

M.P.

Telegram

Br. 272 dostave — Predat raznosaču u čas. 19
Kvestura Gorica

Kvestura
Gorica
12 mar.a 1943
Kabinet

Grb
Telegrafsko odeljenje

Telegram

Primljeno II 3/43 XXI	1650 čas					
kopija (Vcc M)	Primio					
Znak SSSS	iMesto prijema	Mesto otpreme Cerkno	Broj 45	Reči U 8	Dat- u	uručenja 1200

TM 2 Rim TM 2 Udine

— Ministarstvu unutrašnjih poslova Rim — Glavnoj komandi karabinijskog korpusa V.P. osamdeset sedam — Generalštabu policije V.P. devet — Specijalnom inspektoratu javne bezbednosti Julijske Krajine, ul. Bellosguardo 8 Trst — Vojno teritorijalnoj odbrani Videm — Vojna zona Videm — Pešadijskoj diviziji »Veneto« V.P. 159 — Komandi Granične straže II A.K. Gorica — Prefekturi Gorica — Kvestura Gorica —

5/165 pov. Na dan 10 o.m. u 7.50 čas. 406 pohodna alpiska četa 6 dopunskog bataljona bis iz Dolnje Trebuša (Gorica) prilikom čišćenja, zajedno sa 2 vojnika iz Dolnje Trebuše, sukobila se blizu Krnice kod Dolnje Trebuše (Gorica) sa bandom ustanika od oko 30—40 ljudi koji su se bili sklonili u kuću sestara Ivance i Marije, pok. Andrije, starih 51 i 53 god. U sukobu koji je sa

prekidima trajao sve do 18 časova ubijena su 2 ustanika. 2 vojnika su ubijena a 6 ranjeno, od kojih 2 niža oficira, 1 teško. Oko 19 časova Alpiska četa sa 638-om istog bataljona, koja je ranije vršila čšćenje okoline, došavši u pomoć u 15 časova, povratila se u sopstvenu jedinicu. Kuća sestara Hvale, koje su uhapšene pošto je nađeno oružje, bombe i municija, spaljena je. Obaveštenje umnoženo.

Za komandira stanice i javne bezbednosti narednik vodnik karabinjera Delfino

BR. 173

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠA&ISKE DIVIZIJE »CACCIAATORI DELLE ALPI« OD 12 MARTA 1943 GOD. O BORBI SA PARTIZANIMA NA TOŠKOM ČELU¹

Poverljivo
Vrlo hitno

Fonogram

OD KOMANDE DIV. »CACCIAATORI DELLE ALPI
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA

SEKTOR LJUBLJANSKIH TRUPA

Noćna akcija: Spec, diviziski bataljon, pojačan policijom iz Ljubljane i ljudstvom M.V.A.C. iz Dobrove, izvršio je odlučnu noćnu akciju u zoni Hruševo (TP-DM). Bataljon, koji se smelo infiltrirao u raspored kom. bandita, oslonjen na naselja Šujica (TR-DL) — Gabrje (TR-DN), zauzeo je Hruševo a zatim Gabrje. Usledila je oštra borba koja je trajala skoro do 11 časova i završila se bekstvom kom. bandita. Pre no što su pobegli, kom. banditi su zapalili crkvu u Gabrju. Istovremeno je četa smelih I-og puka peš. artiljerije nastupala na Toško Čelo (TR-DN) sa ciljem da iznenadi tamo raspoređenu partizansku komandu. I taj pokret je naišao na snažan otpor i bio je znatno ometan brojnim" minama razasutim po zoni. I pored gubitaka **od** tri mrtva i četiri ranjena, prouzrokovanih eksplozijom mina, četa je nastavila svoju akciju dostigavši kotu 589 Toško

Celo. Slabost jedinice u odnosu na veliki broj kom. **bandita** kojima je bila opkoljerfa, naveli su ovu komandu da joj **naredi'** povratak u sedište. Jedinica se izvukla ne pretrpevši **dalje** gubitke. Neprijatelj je pretrpeo velike gubitke koji nisu **utvrđeni**. Zaplenjene su četiri puške »Mauser«, 5 konja, 5 **krava** i razni propagandni materijal. Naši ukupni gubici: 3 **mrtva** i 7 ranjenih, među kojima ppor. Silveri Fausto.

SEKTOR GROSUPLJE

Garnizon Grosuplje: Jutros je streljan kom. bandit **Duščak Alojz**, koji je 8-og bio zarobljen u Brezje (UQ-CZ).

SEKTOR BOROVNICA

Garnizon Polhov Gradec: Za vreme izviđanja u zoni **Zalog** (TI-DL) lokalna formacija M.V.A.C. pod komandom našeg **oficira** zaplenila je 130 ručnih bombi.

SEKTOR STIČNA

Garnizon Stična: Jedinice cr. koš. i formacije M.V.A.C. raščistile su zonu Lučarjev Kal (VU-CU/CS).

GENERAL RUGGERO 20301203

v i d e o :

MAJOR NAC. ŠTABA, V. d.
(Giuseppe Dotti)
Dotti

IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE STANICE TOLMIN OD 12 MARTA 1943 GOD. KVESTURI GORICA O SUKOBU SA PARTIZANIMA NA VELIKOM VRHU¹

M.P.

Grb
Telegrafsko odeljenje **Telegram**

"Primljeno	u čas.					
COP čas. 2030	Primio					
GRVOSTN						
I Znak	Mesto prijema	Mesto otpreme	Broj	Rečl	Dat.	uručenja
SCSCSC		TOLMIN	27	102 TF	12	1900

Kr. Kvestura
Gorica
13 mart 1943
Kabinet

TM 2 Rim - TM 2 Videm — TM 2 Trst — TM 3 Gorica
inistarstvu unutrašnjih poslova Rim — Glavnoj komandi
rabinijera Rim — 23 armiskom korpusu V.P. osamdeset se-
dam —
eritorijalnoj odbrani Videm —
neralštatu policije V.P. devet —
efekturi Gorica —
omandi Vojne zone Videm —
mandi pešadiške divizije »Veneto« V.P. sto pedeset devet —
Specijalnom inspektoratu Julijske Krajine Trst —
Kvesturi Gorica — Grupi karabinijera Gorica —

13/13 — pov. Na dan 10, 11 i 12 o.m. jedinice 3 pohodne al-
piske brigade vršile, su čišćenje planinskog masiva V. Vrh (k.
1767) koordinate MI EI, kvadrant Kobarid (Gorica) i okolnih
mesta, sukobivši se sa dve ustaničke grupe neutvrđene jačine.
Naši gubici: 1 pčtporučnik i 1 alpinac mrtvi, 2 alpinca ranjena.
Ustanici su uspeli da umaknu ostavivši krvave tragove. Za-
plenjeni su lekoviti, hrana, fotografski materijal, jedinični spi-
sak. izveštaj o streljanju 5 vojnika odeljenja Centra za pri-

kupljanje vesti Volnik, o čemu je javljeno u izv. br. 3/30 po^{en}
od 8 februara.²

Obaveštenje dostavljeno i Gsneralštabu policije, Specijalnom inspektoratu javne bezbednosti Julijске Krajine i nadležne vojne vlasti obaveštene.

" " " |

* BR. 175

**SAOPŠTENJE ŽANDARMERISKOG ODELJENJA SLOVENJ
GRADEC OD 13 MARTA 1943 GOD. KOMANDANTU ŽANDARMERISKOG OKRUGA MARIBOR O PARTIZANSKOJ
AKCIJI U KORUŠKOJ¹**

- Telefonska obavest žandarmeriskog odeljenja Slovenj Gradec — poručnik Gaggl 13. 3. 1943 u 14,50 čas.

Žandarmerisko odeljenje Slovenj Gradec primilo je 13. 3. 1943 u 13 čas. od žandarmerske stanice Železna Kapla, žandarmeriskog kapetana Riegsrla. sledeći izveštaj:

Noću uoči 11.3.1943 pojavila se na imanju Miklaushof u srežu Velikovec u Koruškoj banda od oko 100 ljudi i ubila posednika i njegovog šuraka, mađarskog vazduhoplovnog kapetana. Oduzela mu je uniformu koju sada nosi jedan od bandita. Nadalje je sa tog područja odvukla 2 seljaka. Otišla je u nepoznatom pravcu, verovatno se kreće između Zel. Kaple i Crnog Potoka i ima namjeru da krene u Donju Štajersku, Banditi se služe donjoštajerskim dijalektom. Kod njih se nalaze i 2 žene.

Zandarmeriske snage kcje učsstvuju u akciji u Železnoj Kapli još nisu došle u dodir sa bandom.

Izveštaj prinr'o pednarednik Fürstner, predano dalje Gestapou, rukovodiocu akcije i komandantu žandar, okruga a pismeno i žand. srežu.

² Vidi dok. br. 141

**2APISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMAC-
gjih RUKOVODILACA ODRŽANE 15 MARTA 1943 GOD.
KD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE
PB MÜLLER-HACCIUSA PO PITANJU UPRAVE U DO-
NJOJ ŠTAJERSKOJ¹**

HA I
Dr. Pi (Schw RA) A-405

Poverljivo
Maribor, 15 mart 1943

Zapisnik

predmet: Štabna konferencija 15. 3. 1943 u 8 čas.

Pretsedava: pretsednik pokrajinske vlade dr Müller-Haccius.

Izveštaj o situaciji:

Zapovednik policije poretka, major Sager:

U čitavoj Štajerskoj, osim u srežu Ptuj, možemo konstatovati povećanje aktivnosti bande. Naročito nas uznemirava pojавa male ali veoma aktivne bande na području Pohorja. Banda se **pojavila** i u srežu Brežice. U srežu Celje civilni poterni odred [»ništo je bandu od 7 ljudi. Jedna banda se pojavila i na **sednom** području stare Koruške. U Oplotnici se šire glasine da su zabeležene pojedine osobe koje su imale posla oko 2akopavanja bandita ubijenih 8. 1. 1943 i da mogu očekivati da će se banda osvetiti. Na području Pohorja, posle napada na stanicu Valdek, pojačane su pojedine žandarmeriske stanice. U

1 vremenu od 8. 1. do 15. 3. 1943 bilo je u borbama ubijeno 115, **ranjeno** 3 a zarobljeno 30 bandita.

Sopstveni gubici iznose 12 mrtvih i 90 ranjenih. Komandant Civilnog poternog odreda je teško ranjen i verovatno će izgubiti ruku.

*povednik policije bezbednosti i službe bezbednosti unter-
•rmfiihrer Mack:*

U Mariboru je uhapšena komunistkinja koja se preziva Kovač. Mata je pod ilegalnim imenom i radila je kao sekretar Komunističke partije.

Ured državne policije Celje izveo je raciju. 10. 2. 1943 u **Mariboru** je, prema posebnom postupku, streljano 25 aktivnih **članova** bande, među njima jedan katolički sveštenik. Raseđeno je 160 rođaka bandita.

*Državne železnice, savetnik drž. železnica Cerha:
Jutros u 3.30 čas. izvršen je napad na žel. prugu kod Zagorja
usled čega se lokomotiva skotrljala niz nasip; mašinista i»
mrtav.*

H

Sledeći sastanak štaba održaće se 29. 3. 1943 u 8 čas., u **Gracu**
— Gradu, u maloj sali za sastanke.

Potpisao dr Pichler

Za tačnost
Schwab

BR. 177

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 16 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA HOCEVJE, KORINJ I AMBRUS¹

100/R-15-3

Poverljivo

KOMANDA JURIŠNE GRUPACIJE CR. KOS. »XXI APRILE« II

Obavešt. odeljenje — Br. prot. 7473/1/6/1

V.P. 46, 16 mart 1943-XXI

D N E V N I I Z V E Š T A J br. 186

OPERACIJE I AKTIVNOST GARNIZONA

- 1) Jedna brdska patrola 4-og bataljona er. koš. pojačana antikomunističkim dobrovoljcima formacije iz Velike Lašće pretražila je zone oko naselja V. Slevica — Ulaka (US-CO) — Opalkovo (US-CQ) — Brankovo (UQ-CQ) — Kaplanovc (UQ-CO) — Adamovo (US-CO). Druga patrola je pregledala zone Karlovica (US-CO) — Podstrmec (UQ-CO) — Virttarji (UQ-CM) — Crni Potok (US-CO) — Mala Slevica (US-CO).

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

- 2) Noćne zasede bile su postavljene duž sledećeg pravca: Velika Slevica — Ulaka (US-CO) — Brankovo (UQ-CQ) — Podsmreka (US-CO).
- 3) Garnizon Rob je u toku 15-og tek. uputio patrole duž sledećih pravaca: Rob — Gradišće — Bavdek — Tomažini (UQ-CQ). Jedna patrola je išla pravcem Rob — Knej — V. Osolnik (UQ-CQ) — Podlog (US-CO).
- 4) Garnizon Turjak i dalje vrši nadzor nad prilazima iz zone Zapotok — Visoko (UQ-CS) i Staro Apno (US-CS).

AKTIVNOST KOM. BANDITA

- 1) Noću uoči 16-og tek. kom. banditi su vršili vatrene akcije protiv jednog našeg položaja za zaštitu pruge južno od Cušperka (VW-CS).
Patrola mitraljezaca koja je intervenisala ubrzo je nateralu neprijatelja u bekstvo. Jedan projektil velikog kalibra, koji je eksplodirao pod šinama, prouzrokovao je laka oštećenja. Naši gubici: 1 oficir mrtav — 3 vojnika ranjena.
- 2) Formacije kom. bandita u ukupnoj jačini proračunatoj na preko 2500 ljudi, pošavši kasno uveče 15-og tek. iz zone između Žužemberka (ZL-CO) i Trebnja (ZR-CU) dostigle su i opkolile u toku noći garnizone Hočevje (VO-CS) — Korinj (VQ-CQ) i Ambrus (VS-CO). Posle žestokih napada, koje su naše snage odbile, kom. banditi su uzalud pozivali na predaju. Naselje Ambrus je bilo zapaljeno, ali formacija M.V.A.C. koja je tamo raspoređena još uvek hrabro pruža otpor. Avijacija je intervenisala u okolnoj zoni bombardujući uspešno kom. bandite. Jedna četa cr. koš., pošavši iz Zagradeca (VS-CQ) da bi snabdela municijom garnizon Ambrus, bila je žestоко napadnuta od strane nadmoćnijih protivničkih snaga. Posle žestoke borbe jedinica se povukla na polazni položaj otvorivši sebi prolaz između kom. bandita.

Jedna kolona za pojačanje, koja je upućena iz Videma (VK-CQ), stigla je izdržavši borbu u blizini naselja Hočevje, i povezala se sa ostalim jedinicama koje su došle iz Krške Vasi (VQ-CS). Danas popodne kom. banditi su savladali snage garnizona Korinj i odveli sposobne ljude iz tog mesta i iz Tisovca. Saznalo se da među kom. banditima ima mnogo Hrvata. Raspolažu velikim brojem puškomitraljeza, sa više teških mitraljeza i nekoliko minobacača. Naši ukupni dosad zabeleženi gubici: 1 oficir ranjen, 1 cr. koš. mrtav, 11 ranjenih, 10 nestalo.

Jedinice u zoni i dalje primoravaju neprijatelja na borbu, dok ne stignu pojačanja radi dovršenja akcije.

- 3) Jutros rano kom. banditi su pojedinačno vršili akciju uzne-miravanja protiv garnizona Rob (UQ-CQ), udaljivši se od-mah usled protivdejstva.

POLITIČKE VESTI — Ništa

VESTI O CIVILNIM POSLOVIMA — Ništa

RAZNO

- 1) — Neproveren izvor javlja da se u M. Logu nalazi oko stotinu kc'm. bandita. Verovatno je u pitanju ljudstvo **iz** Julijске Krajine, primećeno 11-og tek. prilikom prolaska preko Planine (SN-CZ), koje se, kao i dva prethodna eše-lona, premešta u Dolenjsko.

ZAMENIK KOMANDANTA GRUPACIJE
(Pukovnik Siliato Leonardo S.)

ZA TACNOST PREPISA
NAČELNIK OBAVEST. ODELJENJA

(major Raul Biagioni)
major Raul Biagioni

(M. P.)

**NAREĐENJE KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG
KORPUSA OD 17 MARTA 1943 GOD. PODREĐENIM JEDI-
NICAMA ZA AKCIJU PROTIV OFANZIVE PARTIZANA U
SUHOJ KRAJINI¹**

Telegram

Hitno

V.P. 46. 17 mart 1943/XXI

S PA TM 2 Ljubljana 757 — 134 — 17-111-43 10,30 č.

OD KOMANDE XI ARM KORPUSA

KOMANDI PES. DIVIZIJE »ISONZO« (telegram)
KOMANDI PES. DIVIZIJE »CACCIAATORI« (telefonom)
KOMANDI PES. DIVIZIJE »MACERATA« {telegram}
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOS.
»XXI APRILE« (fonogram)

02/1443 Potvrda usmenih naređenja.

U cilju zadržavanja ustaničkih formacija koje se posle jučerašnjeg dejstvovanja u zoni Ambrus (VS-CO), Hočevje (VO-CS) nalaze u povlačenju verovatno prema istoku, naređujem:

- 1) — Neka divizija »Isonzo« sa snagama garnizona Trebnje — Žužemberk kontroliše nadolaženje sa zapada između Trebnja i Dvora.
Neka mobilni diviziski bataljon premesti u zonu Topla Reber radi kontrolisanja te zone.
- 2) — Neka divizija »Cacciatori« sa snagama zainteresovanih garnizona kontroliše zonu Sela pri Sumberku između pruge i Krke.
- 3) — Neka divizija »Macerata« sa organskim bataljonom kontroliše zonu St. Log i po mogućству neka stupi u vezu sa snagama »Isonzo« u zoni Topla Reber.

Verovatna podela ustaničkih snaga zahteva energičnu i odlučnu akciju u cilju uništenja grupa u bekstvu.

GENERAL GAMBARA

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 17 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U SUHOJ KRAJINI¹

Kopija fonograma

17 mart 1943/XXI

**OD KOMANDE GRUPACIJE »XXI APRILE«
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

1917 (Op.) 5. Juče je započeta akcija protiv 4 udarne brigade Cankar — Tomšić — Šercer — Gubec — ukupno **260.0** kom. bahdita koji su bili napali i opkolili poznate garnizone Hoćevje — Korinj — Ambrus.

Danas se pristupilo deblokiranju garnizona Korinj, pošto je sinoć bio oslobođen onaj u Hoćevju,² a u 15 časova danas dostignut je i garnizon Ambrus, koji je na taj način oslobođen. Protivnik, koji je žestoko tučen i uporno progonjen, povlači se u neredu ostavljajući na terenu mnogo mrtvih i odvodeći sobom veliki broj ranjenih. Kolone sa juga, severa i severoistoka odlučno udaraju na neprijatelja koji gleda da se povuče u pravcu istoka i jugoistoka.

Naši do sada utvrđeni gubici: oficira mrtvih 1; ranjenih 2; cr. koš. mrtvih 4; ranjenih 21; nestalo 9; vojnika ranjenih 3; M.V.A.C. — mrtvih 4; ranjenih 41.

Protivnički gubici do sada izbrojani na terenu: 115 mrtvih i još mnogo razbacanih po terenu koji još nisu izbrojani.

Vrlo mnogo ranjenih.

Zaplenjen je razni ratni materijal, među kojim 3 puškomitraljeza.

Akcija se nastavlja.

GENERAL MONTAGNA

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja a Ljubljani.

* U izveštaju karabinijerske grupe Ljubljana od 18 marta 1943 god. komandi Jedanaestog armiskog korpusa stoji: »2) U 16 sati juče na oklopni kamion garnizona Videm, Dobropolje, dok je išao u zaselak Hoćevje da bi snabdeo municijom odeljenja koja su tamo u akciji, nekoliko ustanika iz zasede pokraj puta bacilo je bombu baš u ova kola 1 ranilo 6 vojnika od pratrne, koji pripadaju 2 legiji crnih košulja i 2 antikomunistička dobrovoljca.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta. 21 Z — 40).

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-
TORI DELLE ALPI« KOMANDI JEDANAESTOG ARMIS-
KOG KORPUSA O BORBAMA PRVOG BATALJONA 51
PEŠADISKOG PUKA U SUHOJ KRAJINI¹**

**Vrlo hitno
Poverljivo**

Fonogram

**OD KOMANDE DIVIZIJE »CACCIAATORI DELLE ALPI«
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

Br. 1084 (op. Komanda I) 51-og peš. saopštava:

»U 7 časova dostignut je Videm; zatim se produžilo za Zagoricu, Korinj, Kal, Ambrus. Poslednje mesto je dostignuto u 15,30 časova. Dok je bataljon obrazovao otpornu tačku, kom. banditi su na njega otvorili učestalu vatru iz pušaka i automatskog oružja. Izvršeno je protivdejstvo iz artiljeriskog oruđa i minobacača od 81 mm. Vatreno dejstvo još traje. Garnizon M.V.A.C. Korinj, napadnut od strane kom. bandita, preko 30 sati je pružao sjajan otpor. Danas pre podne u 10 sati kom. banditi su pobegli, ostanivši na terenu 3 mrtva. Govori se da ih je bilo 700—800. Garnizon cr. koš. Ambrus takođe je bio napadnut i pružao je otpor; pretrpeo je gubitak od dva mrtva i 20 ranjenih. Kom. banditi su takođe pretrpeli mnogo gubitaka. Utvrđeno je ukupno 20 mrtvih. Kom. banditi su se udaljili u pravcu istoka, pošto su opljačkali stanove i zapalili nekoliko kuća. Naši dosada pretrpljeni gubici: ranjen je jedan konj. ppuk. Canino«.

Po naređenju načelnik štaba major Dotti 21001703

V i d e o

NAČELNIK OPERAT. ODELJ. I SLUŽBI

(Kap. Filippo Galamini)

(M.P. — Komanda

Kap. Galamini

peš. divizije

»Cacciatori delle
Alpi«)

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »MACJERA-TA« OD 17 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O NAPADU PARTIZANA NA MOTORIZOVANU KOLONU KOD MALE GORE¹

T e l e g r a m

17-3-1943 — XXI

**OD KOMANDE DIVIZIJE MACERATA
KOMANDI XI ARM. KORPUSA**

Br. 02(812)op. od 17/3/43-XXI

Operativne vesti: U vezi sa telegramom 02/1443 od te komande dvadesetak komunističkih bandita napalo je automatskim oružjem organski bataljon transportovan kamionima, za vreme premestanja, na raskrsnici severno od Male Gore (ZI-CD). Našim brzim protivdejstvom i progonjenjem kom. banditi su pobegli u šumu, vukući sobom nekoliko ranjenika, u pravcu severozapada i jugoistoka i ostavivši na terenu sanduk municije sa potpunim šaržerom za mitraljez.

Naši gubici: 2 mrtva i 4 ranjena; dva kamiona oštećena. Nekoliko kom. bandita imali su na sebi naše sivo-zelene uniforme. Bataljon je produžio za poznatu zonu peške.

Garnizon Kočevje: Noću uoči 17-og ispaljeno je nekoliko hitaca na tri čoveka koji su pokušavali da se približe pojusu i koji su se dali u bekstvo prema Mahovniku (VU-BZ), odakle je bilo bačeno desetak crvenih raketa. Od danas su naše jedinice pcsele Mahovnik.

Garnizonu Gorenje (VU-CD) prijavilo se jedno lice iz Goriške oblasti, koje je pobeglo iz partizanske bande. Prilikom akcije o kojoj je javljeno u telegramu sa vestima od 15-og. u Muha Vasi (ZL-BQ) su uhapšene tri sumnjive žene i jedan čovek. U toku je istraga.

Iz ostalih garnizona: redovna aktivnost.

GENERAL QUARRA

**NAREĐENJE KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG
KORPUSA OD 18 MARTA 1943 GOD. ZA RASPORED PO-
DREĐENIH JEDINICA 19 MARTA U VEZI SA AKCIJAMA
U SUHOJ KRAJINI¹**

U akta
R. 2

Telegram

V.P. 46, 18 mart 1943-XXI

**OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
KOMANDI DIVIZIJE »ISONZO«
KOMANDI DIVIZIJE »MACERATA«
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOS. »XXI APRILE«**

02/1481. Izgleda da se glavnina partizanskih formacija još uvek nalazi u zoni Brezov Dol (VU-CU) — Gradenec (ZL-CO) — Lopata (ZI-CM). Do sutrašnjeg dana 19-og neka komande iz naslova zauzmu sledeći raspored:

- Bataljoni »Isonzo« položaje na koti 516 (ZL-CO), na koti 503 — Gradenec.
- Bataljon »Macerata« položaje na koti 442 (ZI-CM) — Lopata.
- Grupacija »XXI Aprile« sa bataljonima »Cacciatori« i spec. bat. br. 3 položaje na koti 523 Sv. Katarina (ZI-CO) — Goli Vrh (VU-CQ) — Kamni Vrh (VS-CQ). Sa preostalim jedinicama garnizona neka vrši nadzor između Ambrus — Zvirče i Hinje.

Unapred pripremiti snabdevanje radi prenoćivanja na položaju.

Sutradan rano avijacija će bombardovati Brezov Dol (VU-CO) — Višnje (ZI-CO) — Bakerc (VU-CO).

GENERAL GAMBARA

Predato u 23 časa
majoru Biagioni

**IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KO-
ŠULJA »XXI APRILE« OD 18 MARTA 1943 GOD. KOMANDI
JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U
SUHOJ KRAJINI¹**

1933(op)5

18-3-43-XXI

**OD KOMANDE GRUPACIJE »XXI APRILE«
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

DNEVNI IZVEŠTAJ

Akcija protiv partizanskih snaga nastavlja se u toku noći i dana. Jedna kolona pod zapovedništvom majora Bassania, posavši od Zagradeca, udarila je u toku noći odlučno na Goli Vrh koji je račistila i iznenada napala značajne partizanske snage koje su se tamo nalazile. Vrlo su visoki gubici neprijatelja, koji je na terenu ostavio preko 40 mrtvih. Komandant kolone, mada teško ranjen, nastavio je akciju rešavajući zadatak koji mu je poveren. Njegovo stanje je vrlo teško. Spec. bat. br. 3 od Gozdara je nastupao preko Kamnog Vrha — Rebera — Pri Izaku — Ambrusa, nailazeći na jak neprijateljski otpor. Zatim je od Ambrusa udario na Kamni Vrh, gde je otpor partizana bio vrlo snažan. I bat. 51-og peš. puka bio je napadnut u zoru. ali je odbio neprijatelja, nanevši mu teške gubitke. U toku dana vršio je akcije uznemiravanja malih razmera. Protivnik je napao garnizon Hinje, ali je napad bio odbijen uz učešće avijaciie, a zatim su isturene patrole do Vršičeka. Svi garnizoni zainteresovane zone slali su patrole u izviđanje i uznemiravanje. Posle jučerašnjeg rasula protivnik se oporavlja i gleda da koncentriše sve svoje snage radi obrazovanja mase. Akcija se nastavlja i nalazi se u punom razvoju shodno uputstvima te komande. Predviđeno je da se pomoću kolone oklopnih automobila izvrši snabdevanje hranom i municijom garnizona XX u Ambrusu i jedinica u zoni.

Naši gubici:

Oficira: ranjenih 3; nestalo 1, vojnika: poginulo 4, ranjeno 21. M.V.A.C.: poginulo 2, ranjeno 7.

U mestu Kal nađena su 4 leša cr. koš. od 9, za koje je jučerašnjim fonogramom 1917 (op.) 5 javljeno da su nestali.

Ukupni neprijateljski gubici:

173 mrtvih izbrojano na terenu.

GENERAL MONTAGNA

OKRUŽNICA ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 19 MARTA 1943 GOD. POVODOM DO DELJIVANJA PESADISKE JURIŠNE ZNAČKE UČESNICIMA U BORBAMA PROTIV PARTIZANA¹

Zapovednik policije poretna
Alpenland
— Komandno mesto Bled —
Odd. I a/II

Bled, 19 marta 1943

Predmet: Dodeljivanje pešadiskih jurišnih značaka za borbene akcije u Gorenjskoj.

Veza: Naređenje šefa policije poretna od 13. 1. 1943 — Komanda II PI (Kr.O.) 479/42. Pismo zapov. pol. poretna Salzburg od 8. 2. 1943 — odelj. II — 3330 — br. 1019/42 i moja okružnica od 22. 2. 1943.

- 1.) Borbe koje su navedene u mom prilogu određene su kao osnova za predloge kod dodeljivanja pešadiske jurišne značke u Gorenjskoj i Donjoj Štajerskoj.
- 2.) Za predlog nije dovoljno samo učešće u tri od navedenih borbi. U svim borbama su uslovi za dobivanje pešadiske jurišne značke ispunjeni mahom samo kod malog broja snaga koje su učestvovale u akciji. Predloženi je morao u tri navedene borbe prođreti sa oružjem u ruci na neprijateljske položaje u prednjoj liniji.
- 3.) Predloge treba da mi dostavite do 1.4. 1943 u tri primerka prema sledećem primeru:

P r e d l o g
za dodeljivanje pešadiske jurišne značke

1. Ime i prez'me
(ime potcrtaći)
2. Položaj
3. Jedinica

4. Datum jurišnog napada
i držanje a)
b)
c)

5. Napomena u vezi sa dodeljivanjem
i uručenjem

4.) Kod tačke 4 treba ukratko navesti tri borbe i držanje pojedinog oficira, podoficira ili borca. Iz navedenog treba da se vidi da se borbe kao takve mogu ocenjivati u smislu naredbe o dodeljivanju pešadijske jurišne značke. Moraju se navesti sopstveni i neprijateljski gubici.

5.) Spisku predloženih treba dodati lične podatke u 3 izvoda prema sledećem primeru:

Red. br.	Ime i prezime	Položaj	Jedinica
----------	---------------	---------	----------

Za tačnost
Otremba
kapetan zašt. policije

1 prilog

Raspodela: K.

Na znanje:

Viši vođa SS i policije 1
Pom. pol. poretka, Salzburg odelj. II 1

Prilog mojoj okružnici od 19.3.1943

•a Naznačenje borbe Jedin'ce koje su učestvovale
a

1	Borba na Mežaklji	1.3.1941	Rez.	pol.	btl.	181
2	Borba kod Jesenica (ist. od Tržiča)	5.8.1941				181
3	Borba na Kotliču (Jelovica)	8.8.1941				181
4	Borba u Selu	30.9.1941				171
5	Borba za Dražgoše (Gubici bandita: 52 mrtva)	9./12.1. 1942				44, 93 i 171
6	Borba na Mošenjskoj Planini	13.1.1942	PoL	skijaš,	patr. odelj.	

8	Borbe u velikom luku Save (Jančje) (Gubici bandita: oko 40 mrtvih)	20./23.5. 1942	Rez. pol. btL 93, 171 i 181
9	Borbe na graničnom otseku Polhov Gradec — Lučine — Žiri	30.6./ 5.7.1942	Rez. pol. btl. 10, 171 i 181
10	Borbe u Poljanskoj Dolini	13./17.7. 1942	Rez. pol. btl. 10, 171
11	Sukob na Selu	10.8.1942	Žandarmerija
12	Razbijanje rukovodeće bande na Krvavecu	13.8.1942	
13	Borba na Krvavecu	19./21.8. 1942	18 pol. puk plan. lovaca
14	Borbe na visoravni Jelovica	8./9.9.42	isti
15	Borba u Uden Borštu	13./14.9. 1942	isti
16	Borba na Krešini Planini (Gubici bandita: 17 mrtvih)	7.11.1942	1 i II bat. 19 pol. puka 3 žand. rez. četa (mot.) Alp.
17	Borbe na Komisija prevoju	4.12.1942	2. četa pol. straž. bat. Wiesbaden,
18	Borbe na Slevcu	24.12.1942	II i III bat. 19. pol. puka 2 žand. rez. četa (mot.) Alp.
19	Borba kod Sv. Ožbalta južno od Škofje Loke	7.1.1943	Protivbanda »Ludvik«
20	Borbe na Velikom Vrhу — Uništenje pohorske bande	8.1.1943	2. četa pol. straž. bat. Wiesbaden, 4. četa pol. straž. bat. Wien, 5. četa pol. straž. bat. Alpenland, I žand. rez. četa (mot.) Alp. i žandarmerija
21	Zauzeće bunkera sev. od Srednje Vasi kod Poljana	14.1.1943	II bat. 19. pol. puka
22	Zauzeće bunkera kod Lovskog brda kod Poljana	18.1.1943	III bat. 19 pol. puka (Protivbanda »Ludvik«)
23	Borbe na Graškoj Gori	19.1.1943	2. četa pol. straž. bat. Wiesbaden
24	Borbe na Kališama	19.1.1943	3 žand. rez. četa (mot.) Alp. i žandarmerija
25	Borba na Spičastom Hribu	25.2.1943	II i III bat. 19. pol. puka

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI« OD 19 MARTA 1943 GOD. O AKCIJI U ZONI POLHOV GRADEC¹

KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI* ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA

— Obaveštajni otsek —

Br. 1295/Obavešt. prot. — **poverljivo**

V.P. 100. 19 mart 1943-XXI

Predmet: Informativni izveštaj br. 77. —

Odnos karta J. 1:100.000 — sekcija Cerknica.—

VIŠOJ KOMANDI ORU2. SNAGA »SLOVENIJA

— DALMACIJA« — Obavešt. odelj. = V.P. 10

KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Obaveštajno

odeljenje •= V.P. 46

KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »ISONZO« = V.P. 59

KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »MACERATA« = V.P. 153

KOMANDI XI GRUPACIJE GRANIČNE STRA2E = V.P. 46

KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE« = V.P. 46

AKTIVNOST GARNIZONA — Na dan 18 marta 1943 — XXI

Sektor Borovnica

— Nastavljajući poznatu akciju,² trupe su dostigle liniju: padina kod Loga (TN-DN), Sv. Jurij (TP-DE) padina Selo — Šujica (TR-DL).

Jedinice formacije zaprečile su liniju Šujica, Dolnice Glinice (UH-DN), nemačka granica.

I današnji pokret bio je jako ometan mnogobrojnim minama rasejanim po zoni i upornim protivdejstvom kom. bandita.

Naši gubici: 2 mrtva i 4 ranjena među našim vojnicima;

1 mrtav i 8 ranjenih među vojnicima M.V.A.C. —

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

² U biltenu Jedanaestog armiskog korpusa za 16 mart 1943 god. navodi se: »Divizija »Cacciatori«: Na dan 16 o.m. posle podne jake partizanske formacije, naoružane mnogim automatskim oružjem, žestoko su napale kasarnu Dobrova (TR — DL Ljubljana). Posle kratke i žive borbe ustanici su se povukli uz gubitke koji nisu provereni. Naši gubici: 1 podoficir Kr. karab. poginuo ...« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 C — 7).

Neprijateljski gubici: kom. bandita ima preko stotinu. Na terenu su ostavili 15 mrtvih, među kojima jednog komandira čete, a zarobljeno je 12, od kojih 2 ranjena.
Pokupljen je razni materijal.

Sektor Stična

- 17-og tek. po podne, trupe garnizona, pojačane podređenim antikomunističkim formacijama, dostigle su dolinu reke Krke, da bi sadejstvovale u akciji jedinica koje operišu u zoni Hočevje (VO-CS) — Ambrus (VS-CO).³
Pregledana je zona i jedinice su se rasporedile duž linije Potok (VQ-CU) — Na Preži — Muljava — Kompolje — kota 318 (VS-CU), gde su prenoćile.
Istog dana je formacija M.V.A.C. iz Temenice zauzela mesto Lučarjev Kal (VU-CU) i tamo obrazovala otpornu tačku.

Sektor Grosuplje

- Jedinice garnizona Studenec — Ig u sadejstvu sa lokalnom antikom. formacijom pregledale su zonu Tomišelj i Vrbljene (UK-CZ), našavši i uništivši 6 drvenih poluukopanih baraka.
Nađena je jedna puška »S. Etienne« sa tromblonom, jedan karabin, jedan projektil od 100 mm, minobacačka bomba cd 81 mm i jedna mina.
- Jedinice formacije su pošle od Cušperka (VM-CS) i dostigle kotu 600 kod Grad šča (VO-CS).
U zoni nije bilo kom. bandita. —
⁴

GENERAL KOMANDANT
— V. Ruggero —

ZA TACNOST PREPISA
MAJOR NAČELNIK ŠTABA
(Giuseppe Dotti)
Dotti

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCATORI DELLE ALPI« OD 20 MARTA 1943 GOD. O AKCIJI U ZONI POLHOV GRADEC¹

**KOMANDA PES. DIVIZIJE »CACCATORI DELLE ALPI
ODELJENJE NACELNIKA ŠTABA**

— Obaveštajni otsek —

Br. 1323/Obavešt. prot. — **Poverljivo**

V.P. 100, 20 mart 1943-XXI

Predmet: Informativni izveštaj br 78. —

Odnos: karta J. 1 : 100.000 — sekcija Cerknica. —

VIŠOJ KOMANDI ORUZ. SNAGA »SLOVENIJA

— DALMACIJA — OBAVEŠT. ODELJ. = V.P. 10

KOMANDI XI ARM. KORPUSA — Obaveštajno

odelj. ⇔ V.P. 46

KOMANDI PEŠ. G.V.B. »ISONZO« = V.P. 59

KOMANDI PEŠ. DIVIZIJE »MACERATA« = V.P. 153

KOMANDI XI GRUPACIJE GRANIČNE STRAŽE = V.P. 46

KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE« = V.P. 46

AKTIVNOST GARNIZONA — Na dan 19 marta 1943 — XXI

Sektor Borovnica

— Popodne su operišuće trupe, osim I bat. M.V.A.C., dostigle zonu Toško Celo (TR-DN).

Pokret su ometale grupe kom. bandita, koji su pod našom vatrom bežali prema nemačkoj granici.

U blizini kote 570 (TR-DN) nađeno je i zapaljeno šest baraka. Naselje Toško Celo, uobičajeno prebivalište kom. bandita, bilo je zapaljeno, malo preostalih stanovnika (žena i dece) evakuisano u Dobrovu.

Bataljon M.V.A.C. je nastavio čišćenje zone Belo (TN-DN), zarobivši drugih osam kom. bandita sa osam pušaka, a našao je još 51 mrtvog.

U malim sukobima sa kom. banditima imali su jednog ranjenog. Među mrtvim kom. banditima uočen je jedan komandir bataljona i dva komandira četa; ranjen je jedan pol. komesar.

Antikomunistička formacija iz Dobrove je prilikom pretraživanja zone Gabrje (TR-DL) ubila, blizu ulaza u jednu podzemnu pećinu, tri kom. bandita, među kojima jednu ženu. Odredi formacije koji su imali zadatak zaprečavanja našli su ilegalnu štampariju u jednoj nenastanjenoj kući u Stranskoj Vasi (TR-DL). Kuća je zapaljena.

Pokazalo se da je u crkvi Sv. Jurij (TP-DL), koju su kom. banditi zapalili, bilo sahranjeno osam partizana.

Ukupni utvrđeni gubici kom. bandita: 81 mrtav, izbrojan na terenu, i 32 zarobljena, od kojih 5 ranjenih.

Naši ukupni gubici: poginula 2 vojnika i 2 antikomunista — ranjeno 6 vojnika i 11 antikomunista.—

- Prilikom noćne zasede u zoni Podgora (TL-CZ) uhvaćen je, posle kratke borbe, jedan kom. bandit naoružan puškom »Mauser« i pištoljem.

U toku je saslušanje.

Sektor Grosuplje

- Jedinice formacije razmeštene u zoni Gradišće (VO-CS) vršile su prepade manjih razmara.

Sektor Stična

- Jedinice formacije i dalje zadržavaju raspored o kome jejavljeno inf. izveštajem br. 77 od 19-og tek.

GENERAL KOMANDANT
— V. Ruggero —

Z A TACNOST PREPISA
MAJOR NAČELNIK ŠTABA V. D.
(Giuseppe Dotti)
Dotti

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 20 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U SUHOJ KRAJINI¹

F o n o g r a m

20 mart 1943-XXI-

OD KOMANDE GRUPACIJE CR. KOS. XXI APRILE

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Bez broja. Na osnovu primljenih naređenja Spec. bat. br. 3 pošao je na dan 19-og od Ambrusa prema koti 523 kod Sv. Katarine da bi zatim produžio prema Gradencu. Kada je stigao jugoistočno od Golog Vrha, savladavši terenske teškoće i neprijateljske napade bio je napadnut od strane većih partizanskih formacija. Napadi su naročito bili pojačani dolaskom znatnih neprijateljskih snaga. Komandir bataljona pokušao je da se izvuče idući za tim da zauzme visoku kotu koja dominira položajima, uspevši sjajno u nameri i izdržavši žestoku borbu koja je trajala do kasno uveče. Na zvonjavu sa Sv. Katarine neprijatelj je sa preko 3000 ljudi stegao obruč i bataljon se našao opkoljen. Sjajnom akcijom bataljon se oslobođio i odlučno poveo oštru borbu sa partizanima. Istrajan neprijateljski pritisak nalagao je napuštanje kota, koje je izvršeno uz velike terenske teškoće. Kasno uveče bataljon divizije »Isonzo« mogao je da dostigne kotu Sv. Katarina, jer su neprijateljske formacije bile angažovane u pokretu u cilju ometanja 3-eg spec. bataljona. Gubici u toku dana 19-og: Naši: 25 mrtvih, među kojima jedan oficir — por. Biscemi, 37 ranjenih, među kojima jedan oficir — por. del Rosso, 3 nestala; jedan oficir, komandir voda Susso Amedeo, za koga se smatralo da je nestao, nađen je mrtav. Kod neprijatelja: 350 mrtvih i mnogo ranjenih. Danas je izvršeno raščišćavanje zone.

GENERAL MONTAGNA

**IZVEŠTAJ KARABINIJERSKE GRUPE LJUBLJANA OD 20
MARTA 1943 GOD. O OTKRIVANJU PARTIZANSKOG
CENTRA ZA VEZU U DOBROVI¹**

**KOMANDA XIV MOBILISANOG BATALJONA KRALJ.
KARABINIJERA
(Grupa Ljubljana)**

Br. 48/3 prot. Poverljivo

Ljubljana, 20 marta 1943-XXI

Predmet: Izvestaj.

VISOKOM KOMESARIJATU PROVINCIE	LJUBLJANA
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA	V.P. 46
KOMANDI DIVIZIJE »CACCIATORI« DELLE ALPI	V.P. 100
KRALJEVSKOJ KVESTURI	LJUBLJANA
KOMANDI KR. KARAB. SUPERSLODE	V.P. 10
VOJNOM RATNOM SUDU — Otsek	LJUBLJANA

Jutros u 6 sati jedno odeljenje ovog bataljona, pod komandom komandom, uputilo se u zaselak Vrhovci kod Dobrove (UH-DL) mapa J. Ljubljana, gde je, prema dugom istraživanju, trebalo da radi jedan partizanski centar za vezu, i pomoću radija. Stvarno, kada je zaposednuta kuća br. 47 i kada se počelo sa ispitivanjem zidova, iz jednog vesto prikrivenog otvora u podu. a koji se iznenadno otvorio, 4 ustanika su bacila ručne bombe kako bi sebi otvorila put za bekstvo. Brzo, staloženo protivdejstvo vojnika, od kojih je jedan ranjen od parčadi bombe na više mesta, prouzrokovalo je smrt jednog od ustanika i ranjavanje druga tri, od kojih su se dva predala, a treći je ubrzo umro.

Ustanici su prepoznati kao Novak Marijan iz Ljubljane, sa nadimkom »Mika«, vrlo aktivan ustanički voda za kojim se odavno traga (poginuo); Štukelj Alojz iz Kožarja, dosada o njemu nema bližih podataka (poginuo) i Vrhovec Jakob (Hribernik) iz jKozarja, intendant ustaničkih bandi za predeo Ljubljana i okolinu, (ranjen i zarobljen), i Černič Franc iz Kostanjevice, o njemu nema bližih podataka (ranjen i zarobljen).

U utvrđenom skloništu, koje je služilo kao centar za vezu, nađeno je:

1 kompletan predajni radio aparat, očevidno oštećen za vreme zarobljavanja i od metaka;
1 prijemni radio aparat;
1 sanduk ručnih bombi;
razno oružje i municija;
znatne količine rukopisa i brošura;
propagandni materijal i razna važna dokumenta.
Proveravanja se nastavljaju.

MAJOR KOMANDANT
Ettore Giovannini s.r.

(M. P.)

BR. 189

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 21 MARTA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O BORBI KOD STAROG LOGA¹

Pisani telegram	Datum	otpreme
	i	
	čas	prijema
		22 III 43
		0.25 č.

OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODE — Operativno odeljenje
i na znanje

KOMANDI V I XVIII ARMISKOG KORPUSA

Glavna komanda oruž. snaga »Slovenija-Dalmacija«
Operativno odeljenje
Br. 4638
Stiglo 22 marta 43 — XXI

Br. 02/1517 protokola

IZVEŠTAJ NA DAN 21 MARTA 1943 — XXI

Operativna aktivnost. Divizija »Isonzo«: U Novom Mestu predalо se 5 nenaoružanih ustanika koji pripadaju brigadi »Gubec«.

Noću uoči 20 o.m. osuđećen je pokušaj ustanika da izvrše saboražu na železničkoj pruzi u blizini 37 km (XR-BU Novo Mesto). Zaplenjena je kutija za električno paljenje i eksploziv. Uhapšeno je u Rotouzu (KI-BZ Samobor) 8 sumnjivih lica. Noću uoči 20 o.m. rasturene su u blizini Smihela (ZI-CQ Novo Mesto) grupe ustanika koje su pokušale da pređu Krku. Zarobljena su 2 partizana, koji će biti streljani, i predala su se druga dva, od kojih jedan naoružan puškom, koji pripadaju brigadi »Tomšić«.

Divizija »Cacciatori«: sinoć, 20 o.m. završena je akcija u zoni Polhov Gradec (TL-DN Bled) i Dobrova (TR-DL Ljubljana), u kojoj su sudelovale jedinice div. »Cacciatori«, XI grupacija Granične straže (Gaf) i formacije M.V.A.C. U toku dana 20 o.m. pretrpeli smo sledeće gubitke: 1 borac A.C. ranjen; neprijatelj je imao 12 mrtvih i 12 zarobljenih koji će biti streljani.

Formacija M.V.A.C. rasterala je u zoni Zaplaz (ZN-DE Novo Mesto) ustaničku patrolu ubivši jedno lice i zarobila je u zoni Catež (ZN-DE) jednog partizana i jednu ženu koji su pripadali pomenutoj patroli. Posle saslušanja ovi su streljani.

Divizija »Macerata«: Predala su se posadi u Koprivniku (ZR-BU Novo Mesto) 3 partizana, od kojih jedan naoružan puškom.

Grupacija »XXI Aprile«: Operacije u zoni Ambrus (DS-CO Cerknica), vođene protiv vrlo jakih partizanskih formacija, koje su noću uoči 16 o.m. istovremeno napale više posada M.V.A.C. (izveštaj od 16. o.m.), završene su sinoć.

Da dan 19 o.m. specijalni bataljon cr. košulja izdržao je dug, vrlo težak okršaj u zoni Sv. Katarina (ZI-CO Novo Mesto), u kojem je imao 25 mrtvih, među kojima komandira čete (poručnik) Biserni Antonio, 3-eg specijalnog bataljona grupacije »XXI Aprile«, i Rosso Amedeo, 2-e legije cr. koš. 37 ranjenih i 3 nestala.

U samom ovom okršaju neprijatelj je ostavio na terenu 350 mrtvih. Na dan 20 o.m. jedinica 85-og bat. cr. košulja za zaštitu autokolone za snabdevanje, krenuvši iz Kočevlja, uništila je u blizini Starog Loga (ZI-CF Novo Mesto) kolonu kola sa životnim namirnicama, ubivši 41 ustanika. Bataljon »Macerata« izdržao je noću uoči 20 o.m. napade ustanika, koji su pokušavali da pobegnu prema jugu.

Na dan 20 o.m. sukobio se kod Starog Loga sa jakim partizanskim formacijama koje su se povlačile prema jugu. Ustanici su pretrpeli gubitke koji nisu provereni. Zaplenjen je jedan puškomitraljez, 4 puške i razni materijal. Naši gubici: 5 mrtvih, 10 ranjenih, 11 nestalih.

U toku cele akcije, koja se neprekidno vodila dan i noć neu-mornom energijom i visokim borbenim duhom, naše su trupe zadale neprijatelju vrlo teške gubitke prouzrokovane jakom koncentracijom artiljeriske vatre i akcijom avijacije nad usta-ničkim formacijama koje su u masama dejstvovale.

Aktivnost avijacije: Izviđanja i bombardovan'a u zoni Stari Log (ZL-GF Novo Mesto) i Podstenice (LR-CF) protiv usta-nika u povlačenju. Naši ukupni dnevni gubici: 2 mrtva oficira, 28 vojnika i 1 borac A.C.; 1 oficir i 46 vojnika ranjeno; 11 vojnika nestalo.

Neprijateljski gubici: 406 mrtvih, 22 zarobljena, predalo se 10 lica. Ukupan broj gubitaka u poslednjoj sedmici operacija u akciji »Cacciatori« uz sadejstvo trupa XI grupacije Gran. straže (Gaf) i formacija M.V.A.C. u zoni Polhov Gradec — Dobrova: 2 vojnika i 2 borca mrtva, 6 vojnika i 11 boraca A.C. ranjeno. Ukupni gubici ustanika: 81 mrtav prebrojan na terenu i 32 zarobljena, koji će biti streljani. U akciji grup. »XXI Aprile«, uz sadejstvo trupa div. «Cacciatori», »Isonzo«, »Macerata« u zoni Ambrus naši ukupni gubici: 2 mrtva ofi-cira, 40 vojnika i 6 boraca A.C.; 6 oficira, 91 vojnik i 48 boraca A.C. ranjeno; 14 nestalo. Ukupni gubici ustanika: 690 mrtvih, prebrojanih na terenu. 2 zarobljena. Predalo se raznim posa-dama 19 ustanika, koji su pripadali formacijama tučenim u zoni.

GENERAL GAMBARA

- 8 kopija:
- 1 Ekselenciji
- 1 Nač. štaba
- 1 Pomoć. nač. štaba
- 2 Operativ, odeljenju
- 1 Inform, odeljenju
- 1 Koman. Kr. karab.
- 1 Odeljenju za telekomunikacije

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 22 MARTA 1943 GOD. O TOKU I REZULTATIMA BORBI U SUHOJ KRAJINI¹

**KOMANDA JURISNE GRUPACIJE CR. KOS.
»XXI Aprile«**

Otsek I — Operativno

V.P. 46, 22 marta 1943—XXI

Predmet: Referat o borbama od 16 do 20 marta 1943.—
(karta 1:50.000).—

Br. 1985/op/2 prot.

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Vojna pošta 46

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
STAB
OPERATIVNO ODELJ.**

Datum prijema: 22-111-43
Dr. 1516 R —2

Neprijateljska ofanziva započeta 16-og tek., pošto je zau stavljena i skršena, završila se uveče 20-og potpunim porazom napadača.—

- 1) *16 mart.* Ujutru 16-og stigle su mi sledeće vesti: garnizoni Hoćevje (UV-CS) — Korinj (VI-CQ) i Ambrus (VL-CP) napadnuti su i opkoljeni od strane znatnih ustaničkih snaga. Neprijateljske grupe koje su dospele do 11 km žel. pruge Ljubljana — Kočevje napale su jednu našu patrolu i garnizon za zaštitu pruge pokušavši da miniraju prugu. U tom sukobu ubijen je jedan oficir, a ranjena 3 vojnika. Zatim je jedna četa I bat. cr. koš., pošavši iz Zagradeca (VN-CR) da bi odnела municiju i pružila pomoć garnizonu Ambrus, bila opkoljena u mestu Sv. Peter (VM-CQ) od strane nadmoćnijih snaga i posle žestoke borbe jedva je uspela da otvori sebi put.

Odmah sam naredio brzu intervenciju jednog oklopnog voza prema žel. stražarnici na 11 km. napadnutoj sa kote 529 i 511, na Planini (US-CS) i sa kota Starog Grada (UQ-CS) i naredio sam zameniku komandanta grupacije da ode na lice mesta da bi preuzeo mere prema zahtevima situacije.

Ustanici na padinama Planine i Starog Grada bili su raspršeni učestalom vatrom oklopnog voza. Situacija duž pruge bila je normalizovana.

Odmah sam uputio kamionima iz Ribnice za Videm — Dobrepolje (UQ-CQ) Spec. bat. cr. koš. br. 3, pojačan raspoloživim ljudstvom Glavnog štaba: ukupno 250 ljudi.

Da bih bolje upravljao operacijama premestio sam se sa taktičkom komandom u Videm — Dcbrepolje.

Komandantu Spec. bataljona cr. koš. br. 3 naredio sam da odlučno napadne na Hočevje, sa ciljem da oslobodi taj garnizon, nastupajući preko dominantnih kota severno od puta Videm (UQ-CO) — Zdenska Vas (UR-CR) — Hočevje.

Istovremeno sam naredio komandantu I bat. cr. koš., raspoređenom u Krškoj Vasi (VR-CT), da sadejstvuje u akciji sa svim raspoloživim snagama (oko 150 ljudi) i da udari na Hočevje, uzimajući kao pravac napada kote severno od puta Krška Vas — Hočevje.

Garnizon Hočevje odvažno se branio.

Uverivši se da je broj napadača znatan, a nemajući drugih snaga na raspoloženju, tražio sam pojačanje od Komande XI arm. korpusa, koja mi je ustupila jedan Spec. bataljon divizije »Cacciatori delle Alpi«, koji je stigao na lice mesta noću uoči 17-og.

U međuvremenu sam naredio premeštanje jednog voda od 100/17 mm od Velikih Lašča (UN-CQ) u Videm.

Dve jedinice upućene na Hočevje, krenuvši iz polaznih baza u 11 časova, odmah nailaze na velike teškoće: kom. banditi su bili zauzeli sve dominantne položaje i zatvorili sve prilaze Hočevju, koncentrišući snažnu vatru iz brojnog automatskog oružja. Posle žestoke borbe, uz dejstvo minobacača od 81 mm i intervenciju artiljerije iz Videma i iz Krškog. Spec. bat. cr. koš. br. 3 i I bat. cr. koš. savladali su otpor neprijatelja stigavši u Hočevje u 20 časova i zauzevši naselje u plamenu. U međuvremenu ostali napadnuti garnizoni pružaju sjajan otpor nanoseći neprijatelju ogromne gubitke.

2) 17 mart — U toku noći neprijateljske snage, pojačane do laskom drugih formacija, snažnije napadaju Hočevje, u kome je rasporeden Spec. bat. br. 3 i I bat. cr. koš. — Cr. koš. i oficiri pružili su mnogo primera hrabrosti.

Neprijatelj koji je dospeo na nekoliko metara rastojanja do naših položaja pretrpeo je krvave gubitke.

Rano ujutru naredio sam zauzimanje kote 673 kod Sentrumara (VH-CR), kote 514 kod V. Dele (VH-CS), kote 500 istočno od Hočevja i kote 500 zapadno od Hočevja. Po-

sle uspešne artiljeriske pripreme, ci'jevi su dostignuti i savladan je otpor neprijatelja.

Dva vojnika antikomunista koji su pobegli iz Korinja referisali su mi da taj garnizon, mada pruža sjajan otpor, ne raspolaže sa dovoljno municije. Naredio sam da u 8 časova Spec. bat. divizije »Cacciatori delle Alpi«, koncentrišan u Videmu, nastupa odlučno na Korinj da bi oslobođio taj garnizon, a zatim nastavio za Ambrus. Pravac marša: brdska staza Zagorica (UR-CQ) — Korinj — Ambrus.

U 11 časova uputio sam drugu jedinicu da stupi u vezu sa odredima raspoređenim u Hočevju. Uverio sam se da je u tom mestu situacija normalizovana, pošto su naše jedinice zauzele sve kote i potukle neprijatelja koji se u neredu povlačio prema jugu. Naredio sam da se odmah upute kamioni u Hočevje radi preuzimanja Spec. bat. cr. koš. br. 3, koji je zatim kamionima prebačen u Struge (VH-CM), poverivši mu zadatak da udari na Ambrus, nastupajući duž brdskog puta Struge — Lipa (VI-CN) — Gozdar (VK-CO) — Kamen Vrh (VK-CO) — Reber (VK-CO) — Ambrus.

I-om bataljonom cr. koš. naredio sam da dostigne Zagradec za najkraće vreme, a zatim da nastupa za Ambrus pravcem Zagradec — Ratnica (VM-CQ) — Sv. Peter — Ambrus.

U međuvremenu stigla mi je vest da je bataljon divizije »Cacciatori« u 1 i časova stigao u Korinj i deblokirao taj garnizon nanevši teške gubitke kom. banditima.

Uveče je isti garnizon, skršivši neprijateljski otpor dostigao Ambrus.

Kolona Spec. bat. cr. koš. br. 3, nastupajući ka jugu, zametnula je žestoku borbu sa kom. banditima u zoni Debeli Hrib (VL-CN) i Kamen Vrh. U pomenutom mestu bataljon se zadržao u toku čitave noći. Kasno uveče kolona I bat. cr. koš. bila je napadnuta od strane nadmoćnijih ustaničkih snaga u Sv. Peter, a u M. Vrh (VN-CQ) bila je opkoljena. Borba je trajala više časova i najzad je odred uspeo da potuče kom. bandite i kasnije da se oslobođi, suprotstavljajući se upornoj akciji neprijatelja te da dostigne Zagradec.

Komandant bataljona, teško ranjen u početku akcije, držao se kao pravi heroj ne propustivši da do kraja vrši efikasno svoju dužnost komandanta.

Neki zarobljenici izveštavaju da snage neprijatelja predstavljaju četiri brigade: »Tone Tomšič« — »Matija Gubec« — »Ivan Cankar« i »Ljubo Sercer« sa ukupnom

snagom od preko 3000 ljudi osim dve hrvatske brigade sa ukupno 1200 ljudi, koje dolaze iz zone Kočevski Rog, naooružane sa mnogo automatskog oružja i minobacača.

Njihov cilj: napasti, poremetiti i osvojiti naše najvažnije garnizone, povećati svoje snage prinudnim regrutovanjem civila, čvrsto osvojiti prostrane zone Slovenije, a zatim proglašiti njihovu nezavisnost.

- 3) 18 mart — garnizon Ambrus (gde se nalazi bataljon divizije »Cacciatori«) ujutro je bio snažno napadnut od strane velikih formacija ustanika koji su opkolili selo. Naredio sam Spec. bat. cr. koš. br. 3 da odmah pode ka Ambrusu. Međutim, u Reberi i Pri Izaku (VL-CP) došlo je do žestoke borbe.

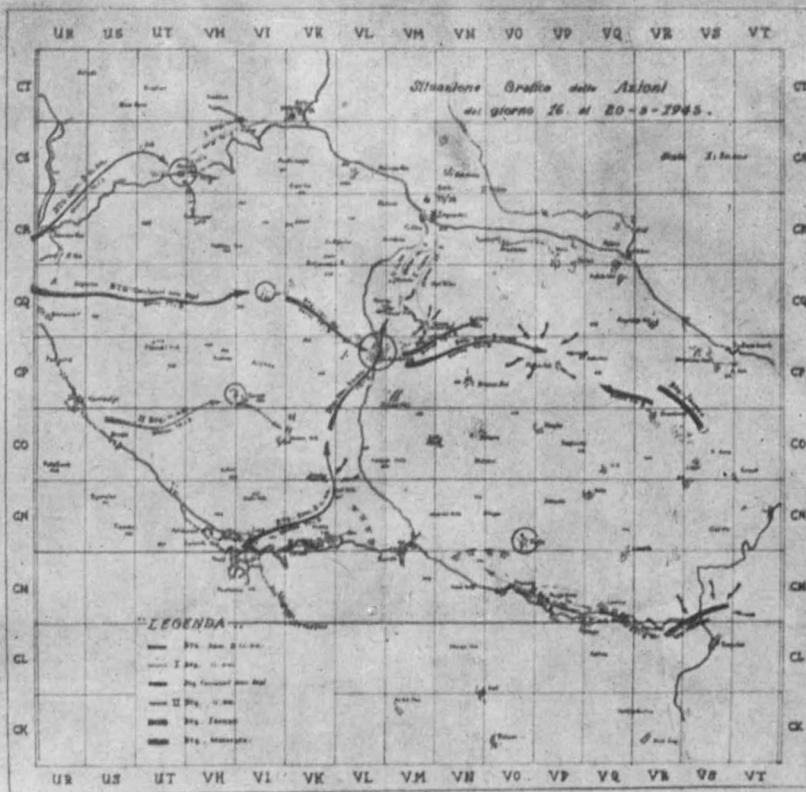
Kom. banditi su bili ponovo potučeni i raspršeni. Spec. bataljon ušao je u Ambrus i produžio za Kamni Vrh (VM-CQ) i Sv. Peter. U toku čitavog dana naše jedinice su razbijale velike neprijateljske formacije koje su više puta pokušavale da napadnu Ambrus. Poručnik Russo, nastupajući hrabro po brisanom prostoru, pod neprijateljskom vatrom, pri pokušaju da odnese operativna naredenja komandantu kolone, pao je smrtno ranjen zajedno sa nekoliko legionara.

Garnizoni Hinje (VQ-CL) — Zvirče (VM-CM) — Tišovec (VI-CP) — Tržič (VH-CM), napadnuti od strane kom. bandita, odbili su ih i zauzeli kote iznad puteva Zvirče — H'nce. Zvirče — Ambrus.

Garnizon Ambrus i jedinice u zoni bili su snabdeveni hranom i municijom putem kolone oklopnih automobila koju su neprijateljske snage ometale u pokretu. Bili su otklonjeni brojni prekidi puteva koje su prouzrokovali ustanici.

- 4) 19 mart — Pošto su protivničke formacije pokušale da se ponovo koncentrišu u zoni istočno od Ambrusa, na osnovu uputstava koja je izdala Komanda Arm. korpusa, naredio sam da Spec. bataljon divizije »Cacciatori« i Spec. bat. cr. koš. br. 3, zauzmu u toku prepodneva Goli Vrh (VN-CQ) i Sv. Katarinu (VQ-CP), dok sam jedinicama koje drže Tišovec — Kamen Vrh — Debeli Hrib — kotu 562 Hribka (VK-CN) — Vršiček (VN-CM), naredio da pojačaju nadzor i patroliranje u zoni. U cilju podrške akcije naredio sam da se jedan vod 75/18 mm premesti iz Krška Vas u Zagradec.

Spec. bataljon divizije »Cacciatori« dostigao je ciljeve ne naišavši ni na kakav otpor.

Fotokopija skice uz dok. br. 190

Spec. bat. cr. koš. br. 3, pošto ie stigao jugoistočno od b. Goli Vrh, savladajući terenske teškoće, oko 11,30 časova bio je napadnut od strane velikih partizanskih formacija. Napadi su postali žešći usled dolaska znatnih neprijateljskih snaga. Bataljon, boreći se uporno i smelo, naterao je u bekstvo i uništio neprijateljske formacije, dostigavši bezimenu kotu zapadno od Sv. Katarine. Borba se smanjila u intenzitetu, ali u 16 časova neprijatelj, koncentrišući se na zvuk zvona, u sve većem broju i smelo napada bataljon. Zatražio sam odmah intervenciju avijacije koja je efikasno bombardovala i mitraljirala ustaničke formacije. Legionari su pružili primere prave hrabrosti.

U smeloj akciji slavno su poginuli poručnik Biserni i nekoliko legionara.

Predveče je bataljon bio već potpuno opkoljen, ali je uspeo da otvari sebi prolaz napadajući hladnim oružjem. Zatim se koncentrisao u Zagradecu. Kom. banditima su natići krvavi gubici.

Jedinice garnizona Hinje uz podršku jednog voda oklopnih automobila otišle su popodne prema Ratju (VO-CN) i drugim okolnim mestima, raspršivši partizanske formacije koje je avijacija efikasno bombardovala i mitraljirala u blizini Lopate.

- 5) 20 mart — Noću uoči 20-og snažno je bio napadnut bataljon divizije »Macerata« raspoređen na Svinjskom Vrhu (kota 511), Lukaš Vrhu (VS-CM). Bataljon je pružao otpor nanoseći protivniku teške gubitke. Na moje naređenje jedinice garnizona Hinje, uz podršku oklopnog automobila, isturile su se prema zoni mitraljirajući i raspršivši grupe kom. bandita.

U toku dana jedinice zone Ambrus izvršile su raščićavanje mesta Brezov Dol (VM-CP) — Bakerc (VM-CO) — Visejec (VP-CO) — Višnje (VM-CO), raspršivši male partizanske jedinice koje su se razbežale prema jugu.

Ukupni gubici pretrpljeni u toku čitavog operativnog ciklusa

JEDINICE	Poginuli		Ranjeni		Nestali	
	ofic.	vojnici	otlc.	vojnika	ofic.	vojnika
Jedinice grupacije						
.XXI. Aprile-	2	46	6	43	—	2
Jedinice kr. vojske	1	4	1	13	—	—
kr. karab.	—	1	—	—	—	—
policije	—	1	—	—	—	—
M. V. A. C.	—	8	—	48	—	3
Ukupno	3	60	7	104	—	5
Naoružani civili	—	20	—	—	—	—

Gubici naneti neprijatelju: 638 mrtvih provereno, osim vrlo mnogo ranjenih čiji broj nije utvrđen; zaplenjeno je mnogo ratnog materijala.

Iznad svake pohvale, oficiri, legionari i vojnici tak-mičili su se u hrabrosti i smelosti, zalažući se neštedimice protiv neprijatelja često nadmoćnijeg u odnosu 1:10. Na precizne, učestale neprijateljske pozive na predaju kao i na pogrdne reči i uvrede svi su reagovali neukroćenom hrabrošću, oholim ponosom, odgovarajući vatrom iz svog oružja i poletnim jurišima sa hladnim oružjem.

Moja taktička komanda je koordinirala akciju ū svim pojedinostima i pratila je njen razvoj odlazeći stalno i dobrovoljno na bojište, brinući se i rešavajući potrebe koje je nametala vrlo oštra borba.

Grupacija »XXI Aprile« raspolagala je sledećim sredstvima:

- 2 oklopna voza
- 2 žel. oklopna automobila
- 10 motornih vozila

a od 18-og marta sa 4 oklopna automobila.

Za veze su upotrebljene stanice R. 2-3 garnizona Videm, Ambrus, Krška Vas. Zagradec i jedna stanica R. 2-3 koju je dodelila Komanda Arm. korpusa.

Veze su savršeno održavane zahvaljujući neumornoj aktivnosti radiotelegrafista koji nisu znali za odmor.

Kao što sam izložio, u toku razvoja operacije pokazala se potreba da se grupaciji dodele sredstva i osoblje za vezu, nezavisno od onoga koje je dodeljeno garnizonima.

Sem toga, ispoljila se hitna potreba da se grupaciji dodeli dovoljan broj auto-sredstava i naoružanih kao i ne-naoružanih motornih sredstava, radi brzog premeštanja jedinica i radi snabdevanja istih u toku operativnog ciklusa.

GENERAL. PPUK. KOMANDANT
— Renzo Montagna —
Renzo Montagna

IZVEŠTAJ 2ANDARMERISKOG SREZA RADOVLJICA OD 22 MARTA 1943 GOD. O SITUACIJI NA PODRUČJU SREZA¹

Zandarmeriski rez Radovljica
Gorenjska

Radovljica, 22 mart 1943

Izveštaj o situaciji

Za vreme od 24. 2. — 23. 3. 1943

- 1) *Opšte stanje:* P!rema primljenim izveštajima od žandarmeriskih stanica, kod čitavog stanovništva vlada najveća rezervisanost prema nemačkim snagama koje su određene za akcije. Uzrok tome je sadašnja ratna situacija, širenje glasina došaptavanjem i banditska delatnost.

Banda na Pokljuki u minulom mesecu bila je naročito aktivna. Tako isto se i banda na Stolu, iako vrlo slaba, često pojavljivala i vršila teror. Kao što se iz poslednjih akcija može videti, banditi sad napadaju takođe i nemač. operativne snage i njihovi napadi su se izgleda usmerili na političke rukovodioce partije i njihove formacije. Tako su banditi 29. 3. 43" u Gorju izvršili prepad na automobil. Očekuje se da će se napadi na automobile u narsdnom periodu pojačati, pošto su ovakvi napadi bandita dosad uvek bili uspešni. — Područje Gorje je naročito podesan objekat za banditske prepade i pljačke, pošto je na njemu neprijatelj, terenska organizacija vrlo dobro izgrađena, a što se potvrdilo izjavama bandita i drugih uhvaćenih lica. Usled stalnih banditskih prepada u Gorju tamošnji folksdjočerski doseljenici, koji su se naselili raštrkano na celom području opštine Gorje, veoma su uplašeni i jedva se mogu privoleti da ostanu i dalje kao doseljenici na svojim mestima.

Na područjima stanice Tržič, Sv. Ana pod Ljubeljem, Kranjska Gora i Dovje banditi se nisu pojavljivali.

Usled pojačane banditske delatnosti stanovništvo se opet uplašilo od prinudnog iseljavanja i od preuzimanja oštrijih mera.—

U Kranj. Gori je raširena glasina da će se ponovo uspostaviti policiska granica prema starom Rajhu, da bi se na

taj način prekinuo svaki saobraćaj stanovništva Gorenjske sa onim u starom Rajhu. Takođe se govori o tome, kako će se opet uvesti pooštene mere i kako će se rasturati koruški »Volksbund«, čime će se stanovništvu oduzeti nemačko opozivno državljanstvo i ukinuti važenje ranijeg zakona o tome. Isto tako se čuje da će se stanovništvu Gorenjske osetno smanjiti sledovanje hrane. Sem toga šire se i glasine o nekom opštem ustanku bandita i nacionalnih slojeva slovenačkog stanovništva. Dalje se među stanovništvo ubacuju neprestano i vesti o tome, kako se brutalno i nečovečno postupa sa ljudima iz Gorenjske koji su pozvani u vojsku i na »radnu službu Rajha«.—

Stanovništvo u Dovju je veoma potišteno otkada je objavljena konfiskacija imovine onih ljudi koji su ili streljani u Begunju, ili su pomrli u raznim koncentracionim logorima — kao posledica njihovog učešća u napadu na žandarm. stanicu na dan 16. 12. 1941. Stanovnici se plaše da će i oni takođe biti iseljeni i kod većine lica koja su dosad bila marljiva zapaža se gubitak volje za rad. Međutim stanovništvo je vrlo ozlojedeno zbog toga što imovina glavnog bandita (komunističkog vode) Antona Šifrerja — rođen 21. 10. 1900, bio nastanjen u Dovju br. 90 — koji je takođe umro u koncentracionom logoru — nije konfiskovana, iako je isti posedovao veću kuću za stovanje i bio glavni krivac za prepad na žandarmerisku stanicu ...

- 2.) *Snage:* Vidi izveštaj o brojnom stanju od 20. 3. 1943.
- 3.) *Komanda mesta.*
- 5.) *Izveštaj o delatnosti:*
Zandarmeriska stanica je u minulom mesecu izvršila: 594 obična patroliranja, 62 patroliranja po drumovima, 92 noćna patroliranja, dala je 557 stražara za straž, mesta, legitimisala 85 lica; izvršila 43 pretresa u kućama i nad licima, izvršila 14 hapšenja, 30 istraga i podnela 30 prijava o banditskoj delatnosti.—
- 8.) *Zandarmeriske stanice kao i ogranci istih nemaju dovoljno automatskih oruđa.*
- 11.) *Gubici, nesrečni slučajevi, oboljenja:*
3 ranjena, 8 obolelih.

**Komandantu
okružne žandarmerije
na Bledu**

**Komandant sreske žandarmerije
Daseböck
žandarm. poručnik**

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 23 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U RIBNIŠKOJ DOLINI¹

Fonogi'am

23 mart 1943-XXI

**OD KOMANDE GRUPACIJE CR. KOS. »XXI APRILE
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

2003/op/5

Izveštaj za 22 mart

Jedna formacija od oko 250 kom. bandita, nastupajući od juga prema severu duž istočnih padina Velike Gore, u ranim jutarnjim časovima 22-og zauzela je Kot, a u Ravnom Dolu ukrala je 3 krave i 2 konja.

Formacija M.V.A.C. u zasedi prinudila je kom. bandite da prihvate borbu. Na položaj je upućen spec. bat. br. 3 i pojačanje iz garnizona Sodražica i Zlebič. Posle borbe koja je trajala do 17 časova, uz podršku artiljerije iz Ribnice, kom. banditi su naterani u bekstvo prema Malom Logu, prolazeći južno od Petrinaca.

Naši gubici: M.V.A.C. = 3 mrtva, 1 ranjen.

Gubici naneti neprijatelju: 16 mrtvih i mnogo ranjenih.

Jedinice II legije i spec. bataljona div. »Cacciatori« nastavile su raščišćavanje zone sopstvene nadležnosti.

PO NAREĐENJU PUKOVNIK SILIATO

**IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KO-
ŠULJA »XXI APRILE« OD 24 MARTA 1943 GOD. KOMANDI
JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U
RIBNIŠKOJ DOLINI¹**

Fonogram

**OD KOMANDE GRUPACIJE XXI APRILE 24 mart 1943-XXI
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA**

2050/op/5

Izveštaj za 23 mart

Nastavljujući akciju započetu na dan 22-og spec, bataljon br. 3 i jedinice M.V.A.C. prinudile su na borbu jake ustaničke formacije u prolazu pored Ravnog Dola (VH-CK). Koncentracije artiljeriske vatre na neprijateljske kolone nanele su neprijatelju gubitke. Mi nismo imali gubitaka.

Jedinice garnizona Sodražica prilikom raščišćavanja zone Globel (US-CK) raspršile su neprijateljske patrole. Jedan ustanik se predao. Jedinice IV bataljona raščistile su zonu u njihovoj nadležnosti raspršivši neprijateljske patrole. I bat. 51-og peš. puka raščistio je zonu Kamni Vrh (VS-CQ), Primča Vas (VS-CO), Pri Izaku (VS-CO), Brezov Dol (VU-CO), Visejec (ZI-CO), Bakerc (VU-CO), Višnje (VU-CO). ne naišavši na neprijatelja.

Prilikom raščišćavanja zone Tisovec jedinice II legije imale su sukob sa kom. banditima kojom prilikom su ubile jednog partizana i zaplenile 1 pušku, 3 ručne bombe i municiju.—

Garnizonu Ribnica predao se jedan naoružani kom. bandit.

U toku prvih časova noći garnizon Dolenja Vas (UH-CF) bio je napadnut od strane znatnih formacija kom. bandita koji su postavili velike zapreke na putevima koji vode u garnizon. Pošto je na lice mesta bila upućena jedna četa iz Ribnice, pojačana jednim vodom oklopnih automobila, i pošto je artiljeriska paljba bila usretsređena na formacije kom. bandita, prepreke su bile otklonjene, te su okloplni automobili za kratko vreme dostigli napadnuti garnizon.

Zahvaljujući energičnoj intervenciji do 0.30 časova situacija je bila normalizovana.

Neprijatelju koji je nateran u bekstvo naneti su neutvrđeni gubici. Naši gubici: 1 M.V.A.C. mrtav; 1 M.V.A.C. ranjen i 1 Kr. Čarab. ranjen — preneti su u bolnicu u Ribnicu.
Prema primljenim obaveštenjima proizlazi da su u zoni između Rakitnice i Dane raspoređene četiri udarne brigade: Cankar — Gubec — Tomšić — Šercer, koje navodno nameravaju da napadnu garnizone u zoni i da se snabdeju hranom i materijalom.

PUKOVNIK SILIATO

BR. 194

OPERATIVNA ZAPOVEST KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 24 MARTA 1943 GOD. ZA OPKOLJAVANJE I UNIŠTENJE PARTIZANSKIH SNAGA NA VELIKOJ GORI¹

(

Poverljivo

u akta

KOMANDA JURISNE GRUPACIJE CR. KOS. »XXI APRILE

I odeljenje — Operativno V.P. 46. 24 mart 1943/XXI

Br. 2071/op. /1 prot.

OPERATIVNA ZAPOVEST

Predmet: Akcija u zoni Dane (karta 1:50.000)
naslovi izostavljeni

I — Neprijateljske formacije procenjene na oko 4 brigade (2.000 ljudi) raspoređene su u zoni Dane — Zadolje i Rakitnica. Naoružani su automatskim oružjem i minobacačima od 45 i 81 mm.

Izgleda nameravaju da opljačkaju naselja u zoni, da napadnu neki manji garnizon i produže preko Lenčeka i Jelenovog Zleba.

II — Grupacija cr. koš. »XXI Aprile« ima zadatak da vodi operacije sa ciljem da opcoli neprijateljske formacije i da ih uništi.

III — Raspoložive snage:

I bat. 51-og peš. puka
71 bat. cr. koš.
Spec. bat. br. 3
jedan bataljon grupacije granične straže
jedan bat. divizije »Macerata«
jedna baterija od 75/18 mm
jedan oklopni voz
jedna oklopna motorna kola
jedan vod oklopnih kola
formacija M.V.A.C.

IV — Cilj:

- voditi akciju iznenađenja i sa najvećim intenzitetom;
- dejstvovati sa više kolona;
- zatvoriti prolaze Lenček i Jelenov Zleb.

V — Naredujem:

1) Kolona 1/51-og peš.

pravac marša: duž staze Blata — Zadolje — Podgora.

Polazna baza: kota 508 severoistočno od Blata.
Zadatak: zahvatiti ustaničke formacije zauzimajući kote iznad pravca marša i padine Prigoriški Plaz.

Početak akcije: u 6 časova od polazne baze.

2) Kolona 71-og bat. cr. koš.

pravac marša: Ribnica — Sajevec — kota 558 — Dane, duž staze Dane — Podgora do kote 489.

Polazna baza: Sajevec.

Zadatak: zahvatiti ustaničke formacije.

Početak akcije: u 6 časova od Sajeveca.

3) Kolona grupacije gran. straže

Pravac marša: Hrib — Kamni Grič — Veliki Vrh — Lenček.

Polazna baza: Hrib.

Zadatak: zatvoriti zonu Lenček i zahvatiti ustaničke formacije.

Početak akcije: u 6 časova od Hriba.

4) Kolona divizije »Macerata«

Pravac marša Grčarice — Glažuta — Jelenov Zleb — Mala Bela Stena.

Polazna baza: Grčarice.

Zadatak: zatvoriti zonu Jelenov Žleb i zahvati ustaničke formacije.

Početak akcije: u 6 časova od Grčarica.

5) Spec. bat. br. 3

Zatvoriti zonu Nova Štifta — Ravni Dol — Kot.

6) Rezerva

Sve preostale trupe i sredstva pod mojom komandom u Ribnici i u garnizonima Petrinci i Sodražica.

7) Artiljerija

Baterija 75/18 sadejstvovaće iz Ribnice.

Jednu patrolu za izviđanje i vezu sa RF 2 ustupiće specijalnom bat. »Cacciatori«, a jednu 71-om bat. (onu koja je oduzeta bat. smelih).

VI — Veze

- Između Komande Grupacije i Komande Arm. korpusa putem RF 3 C i telefona;
- Između Komande Grupacije i bat. granične straže i bat. »Macerata« putem R 2/3 — talasna dužina 1900 — indeksi za vezu BAF sa graničnom stražom, a XAV sa »Macerata« — HZF između granične straže i »Macerata«. Veza počinje u 6.30 časova.
- Između bat. »Cacciatori« i Komande Grupacije putem RF 2 kod patrole za izviđanje i vezu. — Indeks vsze i talasnu dužinu odrediće Komanda art. diviziona.
- Između 71-og bat. i Komande Grupacije putem RF 2 kod patrole za izviđanje i vezu. Indeks veze i talasnu dužinu odrediće Komanda art. diviziona.
- Između spec, bataljona br. 3 i Komande Grupacije putem RF 2, koji će dati Komanda Arm. korpusa.
- Druge dve stanice RF 2 koje će dati Arm. korpus funkcionišaće od šefa mreže do Komande Grupacije.
Neka Komanda art. diviziona saopšti talasnu dužinu i indekse.

VII — Vazdušno sadejstvo:

Istaći platna za prolaz aviona.

Na snazi je kodeks za vazdušno sadejstvo i izdata naredenja za osmatranje dostignutih položaja.

VIII — Komandno mesto:

U početku će biti sa taktičkom komandom u Ribnici.

IX — Sanitarna služba:

Svaka kolona će evakuisati ranjenike u Ribnicu.
U Dolenjoj Vasi nalaziće se jedna auto-ambulanta.

X — Služba snabdevanja namirnicama:

Neka vojska bude snabdevena suvom hranom za dva dana.

XI — Artiljeriska služba

Individualna dozacija i naknadna dopuna.
Trebovanje municije podneti Komandi Grupacije.

Potvrđuti

Zamenik komandanta Grupacije
— Pukovnik Siliato Leonardo S. s.r.

(M. P.)

BR. 195

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 25 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBAMA U RIBNIŠKOJ DOLINI¹

Fonogram

V.P. 46, 25-III-43-XXI

OD KOMANDE GRUPACIJE »XXI APRILE«
KOMANDI XI ARMISKOG KORPUSA

Br. 2073/op/5. Dnevne novosti:² jedinice spec. bat. br. 3 prilikom zasede u zoni Kot (VK-CK), Nova Šifta (VH-CK), Jurjevica (VK-CK) sukobile su se sa kom. banditima, nanevši im sigurne gubitke. Oklopni automobil i jedinice 71-og bat. cr.

koš. otklonili su prepreke koje su partizani postavili na putu Dolenja Vas — Kočevje do Ložine (VS-CD) i na putu Grčarice do Jelendola (VO-CD). Bile su mitraljirane patrole kom. bandita, kojom prilikom je nekoliko njih ranjeno. Avijacija je uspešno bombardovala koncentracije kom. bandita u zoni Dane (VK-GK), Zadolje (VM-CE), Rakitnica (VO-CD), pogodivši kuhinju i komande. Za vreme bombardovanja iz vazduha garnizonu Ribnica prijavio se jedan italijanski vojnik — zarobljenik kom. bandita. Uspešna artiljeriska akcija na padinama Travne Gore i Velike Gore (VH-CK) protiv brojnih koncentracija kom. bandita u prolazu kroz zonu.

Artiljerija iz Velikih Lašča i Grosuplja vršila je efikasno vatreno dejstvo protiv neprijateljskih jedinica u zoni Malikovec (VH-CS). Jedinice garnizona Sodražica imale su sukob sa kom. banditima u zoni Globel (US-CK), Podklanec (UQ-CM), Zigmarice (US-CM). Pomenutim jedinicama predao se jedan kom. bandit. Prilikom raščišćavanja jedinice IV bataljona sukobile su se sa patrolom kom. bandita u Jazbinama (UM-CN) (50.000); ubijena su 3 kom. bandita, a zarobljena 2 ranjenika sa oružjem i municijom. Popodne je na naselje Ribnica izvršena akcija iz minobacača od 81 mm. Našim brzim protivdejstvima učutkana je paljba. U toku večeri kom. banditi su otvorili paljbu na garnizon Velika Slevica (US-CO) i na bunker na koti 917 kod Petrinaca (UQ-CK).

Neprijateljski napadi usredsredeni na naše garnizone odmah su bili presečeni našim brzim protivdejstvom.

PUKOVNIK SILIATO

OPERATIVNA ZAPOVEST KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 25 MARTA 1943 GOD. ZA OPKOLJAVANJE I UNIŠTENJE PARTIZANSKIH SNAGA NA VELIKOJ GORI¹

**KOMANDA JURIŠNE GRUPACIJE CR. KOS.
»XXI APRILE«**

Br. prot. 2094/0p./I

**Operat. zona, 25 mart 1943
21,30 časova**

OPERATIVNA ZAPOVEST BR. 2 (nastavak operat. zapovesti br. 1). —

*Predmet: Akcija na kompleksu Ostri Vrh
(UP-CM karta 1:50.000)*

**KOMANDANTU I/51-og PEŠ. (ppuk. Canino) — (redovnom
poštom)**

KOMANDANTU 71-og BAT. CR. KOŠ. (isto)

KOMANDANTU SPEC. BAT. BR. 3 (isto)

**KOMANDANTU BAT. GRANIČNE STRAŽE (ppuk. Manca)
— (izvod preko radija)**

**KOMANDANTU BAT. »MACERATA« (ppuk. Genovesi) —
(isto)**

KOMANDANTU BAT. »CACCIATORI« bis Sedište (u ruke)

KOMANDANTU BAT. »ISONZO« Sedište (u ruke)

Komanda XI Arm. korpusa

Glavni štab

Operativno odeljenje

Stiglo 28-11-1943

Br.	Kategorija	Klasa
1666	R	a

1) — SITUACIJA KOD NEPRIJATELJA:

Glavnina ustaničkih formacija nalazi se u četvorouglu Lenček (UN-CK) — Jelenov ~2leb (UO-CF) — Dane (UQ-CK) — kota 731 jugoistočno od Zadolja (US-SF), gde se

koncentrisala usled akcije 71-og bataljona er. koš. — »Cacciatori« — »Macerata« — Gran. straže spec. bat. cr. koš. 3.

2) — RASPORED SNAGA U 19 ČASOVA NA DAN 25-og:

- Bat. granične straže: uzvišenja neposredno severozapadno od Lenčeka (UN-CK) i kontrola raskrsnice brdskih puteva;
- Bat. »Macerata«: uzvišenja severoistočno od M. Bela Stena (UQ-CE);
- Bat. »Cacciatori«: kota 531 Grček (UT-CF);
- 71 bat. cr. koš.« uzvišenja istočno od Dane (UQ — CK);
- Spec. bat. br. 3: između Nove Stifte — kota 630 — Kot (UP-CK);
- Na uzvišenimima Pšeničev Vrh (UM-CK) zatvaranje vrše garnizoni Petrinci (UK-CL) i Sodražica (UN-CL). —

3) — AKCIJA GRUPACIJE ZA DAN 26:

Grupacija cr. koš. »XXI Aprile« sa već raspoloživim snagama i sa bat. »Cacciatori« bis i bat. »Isonzo«, koje ima za pojačanje, na dan 26-og treba da nastavi akciju u toku da bi:

— sprečila povlačenje ustaničkih formacija, da bi ih opkolila i primorala na borbu.—

4) — NAREĐUJEM:

Pravac pokreta kolona:

- a — Bat. »Macerata«: iz Prigoriškog Plaza (UR-CF) na Veliki Vrh (UQ-CH), izveštavajući po dostignutom položaju i očekujući naređenja;
- b — Bat. »Cacciatori« Canino: iz Grčka na kotu 731 i 500 (US-CF) da bi zatim zauzeo Zadolje (US-CF), očekujući naređenja;
- c — 71 bat. cr. koš. neka se učvrsti na sadašnjim položajima u očekivanju naređenja i neka pošalje jedinice radi zauzimanja Dane (UQ-CK);
- d — Bat. granične straže: od Lenčeka (UN:CK) — kota 1035 (UO-CH) na Ostri Vrh (kota 1121) (UP-CH). Očekivati dalja naređenja;
- e — Bat. »Isonzo«: od Ribnice na kotu 485 (UB-CH — Podgora (UR-CF) očekujući dalja naređenja;
- f — Spec. bat. br. 3: neka se učvrsti na sadašnjim položajima očekujući naređenja;
- g — Bat. »Cacciatori« bis: rezerva na mom raspoloženju. —

5) — ARTILJERIJA:

Divizion raspoređen u Ribnici. —
Intervenciju tražiti preko mene.

6) — AVIJACIJA:

Izložiti platna za prolaz aviona.—
Traženje intervencije po mom naređenju.—

7) — Početak pokreta: 6 časova.—

8) — TAKTIČKA KOMANDA GRUPACIJE:

Osmatračnica sa kote 497 (Ribnica).—

9) — VEZE:

One koje već postoje. —
Dodelujem jedan R 2-3 bataljonu »Cacciatori« bis i jedan bataljonu »Isonzo«.
I negativne vesti saopštavati svakog sata u 60-om minuti. —

10) — SLUŽBE:

- a) Sanitarna: jedna autoambulanta u Ribnici; jedan opremljeni kamion u Kotu;
- b) Snabdevanja: suva hrana za jedan dan;
- c) Artiljeriska: slagalište municije u Ribnici.—

Zamenik komandanta
Grupacije
— Pukovnih Siliato Leonardo S.—s.r.

(M. P.)

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KO- ŠULJA »XXI APRILE« OD 26 MARTA 1943 GOD. O BOR- BAMA U RIBNIŠKOJ DOLINI¹

Fonogram

26 mart 1943-XXI

Od Komande Grupacije cr. koš. »XXI Aprile«

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

Br. 2095/Op/5.

DNEVNI IZVEŠTAJ ZA 25 MART

Na dan 25-og u 6 časova počela je akcija sa više kolona u cilju opkoljavanja i prisiljavanja na borbu jakih ustaničkih formacija (4 brigade) razmeštenih između Rakitnice — Zadolja — Dane i po svim uzvišenjima zapadno od Ribnice i Dolenje Vasi. Odmah se pokazalo da je akcija teška, jer je neprijatelj uporno branio svoje položaje pomagan znatnim pojačanjima i municijom.

Kolona granične straže, pošavši iz Loškog Potoka, dospila je zonu Lenček i savladala slab otpor. Kolona »Macerata« je, pošavši iz Grčarica, dospila Malu Belu Stenu a zatim kotu zapadno od Prigoriškog Plaza, savladavši otpor patrola. Kolona 71-og bataljona cr. koš., polazeći iz Sajeveca, zauzela je Dane, poremetila neprijatelja raspoređenog za odbranu na uzvišenjima i nanela mu brojne gubitke.

Producujući prema koti 582 bataljon se sukobio sa nadmoćnjim snagama.

Popodne je specijalni bataljon br. 3 poslat iz Ravnog Dola za Dane, kota 489, radi potpomaganja akcije 71-og bataljona, ali je naišao na vrlo snažan otpor.

I bataljon 51-og peš. puka polazeći iz Dolenje Vasi zauzeo je Blata i kotu 731. Jako je angažovan u borbi sa mnogo nadmoćnjim snagama, kojima je teren išao na ruku, ali se uporno borio napadajući više puta ručnim bombama. Pošto mu je pretilo potpuno opkoljavanje, predveče se povukao rasporedivši se na kotama Grčeka.

Artiljerija je uspešno sadejstvovala nanoseći brojne gubitke komunističkim razbojnicima.

Vod oklopnih kola pomagao je akciju kolona 71-og bataljona cr. koš., 1/51-og i specijalnog bat. br. 3.

Avijacija je bombardovala neprijateljske koncentracije. Pojačana je zaštita pruge pomoću oklopnog voza i oklopnih motornih kola. U toku dana sve jedinice su sjajno vodile akcije, nanevši brojne gubitke neprijatelju, koji je svojim rasporedom i planovima ugrožavao garnizone te zone i žel. pruge.

Zaplenjeno je oružje i municija, na terenu izbrojano mnogo mrtvih, među kojima i komandant brigade Tomšić. Naknadno dalja utvrđivanja. Naši gubici: cr. koš. 8 mrtvih, 13 ranjenih; bataljon »Cacciatori«: 3 mrtva, među kojima jedan oficir. Svi naši garnizoni grupacije izvršili su čišćenja u zoni sopstvene nadležnosti.

Pukovnik Siliato

BR. 198

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »MACERATA«
OD 26 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG AR-
MISKOG KORPUSA O BORBI U JELENOVOM ZLEBU¹

T e l e g r a m

26 mart 1943, 22,00 čas.

OD KOMANDE DIVIZIJE »MACERATA«

XI-om Arm. korpusu

02/919. Operativne vesti: juče mi je došao u Grčarice aktivni potpukovnik Genovese Michele iz 122-og peš. puka, koji je dobrovoljno bio preuzeo komandu nad organskim bataljonom u jačini od oko 490 ljudi i prešao u nadležnost grupacije »XXI Aprile« juče u 6.00 časova; referisao mi je: bataljon koji je juče oko 16 časova bio dostigao M. Belu Stenu (VK-CD). na traženje naređenja od Komande Grupacije »XXI Aprile« dobio je od ove radiogram čiji je drugi deo bio nejasan. Ne mo-

gavši dobiti objašnjenja koja je do uveče više puta tražio, prenoćio je na uzvišenju u blizini brda M. Bela Stena, a jutros se bez ikakvih drugih naredenja uputio prema Turenu — Stene (kota 1129) (VM-CD), na osnovu prvog dela pomenutog radiograma u kome je bilo naznačeno da je bataljon »Cacciatori« vodio borbu na Prigoriškom Plazu (VM-CF). Pošto je stigao u visinu kote 1086 (VK-CD), izvidnica je, savršeno spro-vodeći mere bezbednosti, bila napadnuta rafalima iz pušaka i automatskog oružja sa V. Bele Stene (VK-CD). Dok je bataljon radi razjašnjenja situacije zauzeo položaj na padinama pomenute kote, ustanička formacija je ubrzo otvorila vatru i sa severa, sa zapada i sa istoka, približavajući se sve više. Protivničke snage, procenjene na oko 1500 ljudi, upotrebljavale su istovremeno oko 20 automatskih oruđa, a pomoću tromblona, učestalo, precizno i intenzivno, bacale su ručne bombe, koje su onesposobile nekoliko naših automatskih oruđa, izbacivši iz borbe streljačke grupe. S obzirom na ozbiljnu situaciju, komandant bataljona rešio je da otvorи prolaz prema severoistoku, ali pošto je usled divlje navale nadmoćnijih protivničkih snaga sa severa, istoka, a naročito sa zapada bilo potrebno vršiti učestale protivnapade u cilju smanjenja pritiska, komandant bataljona je odlučio da razbijе obruč prema jugu, gde je izgledalo da je pritisak slabiji. Izvršivši proboj obruča, odredi su uz teške gubitke izbili na Glažetu, odakle su, s obzirom na njihovo jako smanjeno dejstvo i na dalje protivničke napade, dostigli Grčarice između 16 i 17 časova. Držanje oficira bilo je vrlo pohvalno. Računa se da neprijateljski gubici premašuju 300 ljudi; naši gubici: oficiri: mrtvi i ranjeni koji nisu spaseni: kapetan Caioli Marcello, por. Ferrara Tonino, ppor. Ponteiii Guido, ppor. Sponzilli Paolo Giorgio, ppor. Jori Martino, ppor. Canavese Eugenio. Nestali: ppor. Calabrese Achille. Spaseni ranjenici: kap. Gallina Oreste, ppor. Pippo Pietro, ppor. Arpecti Luigi, ppor. Poesio Bruno, por.-lekar Perri Pasquale. Vojnika: mrtvih, ostavljenih ranjenika i nestalih oko 250 ljudi. Spašenih ranjenika 94 i 2 vodiča — civila.²

Iz raznih garnizona nema ništa značajno da se javi.

GENERAL CESARETTI

**DOPUNSKI IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE
»MACERATA« OD 27 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDA-
NAESTOG ARMISKOG KORPUSA O GUBICIMA U LJUD-
STVU I ORUŽJU U BORBI U JELENOVOM 2LEBU¹**

Kopija telegrama

**Od Komande divizije »Macerata« 27/III/1944-XXI
KOMANDI XI ARM. KORPUSA**

**Br. 02/920/ op od 27/3/43-XXI. Radi dopune i delimične iz-
mene teleograma 03/919 od 26-og tekućeg.**

Početna snaga bataljonskog sastava: 24 oficira, 456 vojnika.
Naši gubici: poginuli oficiri: kapetan Caioli Marcello, poručnik Ferrara Tonino, ppor. Jori Martino, ppor. Sonzilli Paolo Giorgio, ppor. Calabrese Achille, ppor. Arpetti Luigi umro u bolnici u Kočevju. Ranjenici koji nisu spaseni: ppor. Canavese Eugenio, ppor. Ponteiii Guido, verovatno umro na mestu borbe. Spaseni ranjenici: kapetan Gallina Oreste, poručnik-lekar Perri Pasquale, ppor. Poesio Bruno, ppor. Pippo Pietro.

Vojnika: mrtvih 41, nestalih 60, spaseno 94 ranjenih i dva ci-
vilna vodiča.

Izgubljeno oružje: oko 190 pušaka, 12 puškomitrailjeza (neupotrebljivih), 7 mitraljeza (neupotrebljivih), jedan minobacač od 81 mm (neupotrebljiv); '50 minobacačkih zrna bez upaljača, sanduka za municiju: 35 praznih jer je sva municija utrošena.

General Cesaretti

IZVEŠTAJ KOMANDE JURIŠNE GRUPACIJE CRNIH KOŠULJA »XXI APRILE« OD 27 MARTA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O BORBI U JELENOVOM ZLEBU¹

Fonogram

27 mart 1943-XXI

Od Komande Grupacije cr. koš. »XXI Aprile«

KOMANDI XI ARM. KORPUSA

\

Br. 2119/op/5

DNEVNI IZVEŠTAJ ZA 26 MART 1943 — XXI

Nastavljajući akciju u toku protiv ustaničke formacije na masivu Velika Gora, u ranim jutarnjim časovima su sledeći pokreti:

Kolona spec. bat. br. 3 iz Nove Štifte (VH-CK) u Lenček (VH-CK), kolona bat. granične straže iz Lenčeka na Ostri Vrh (VK-CF), kolona »Isonzo« iz Ribnice preko Podgore (VM-CF) na Veliki Vrh (VK-CF). Kolona I/51-og od Grčka (VD-CF) preko kote 731 na Prigoriški Plaz (VM-CF). Kolone su dostigle ciljeve, savlađujući otpor na koji su naišle. Prilikom marša naišlo se na ozbiljne terenske prepreke. Čitave noći nije bilo radio-veze sa bataljonom. »Macerata«; u 11 časova uhvaćeno je slabo traženje pomoći. Koloni granične straže i koloni I/51-og dato je naređenje da se smesta upute u zonu gde je angažovan bataljon »Macerata«. Istovremeno je naređeno da bataljon na kamionima i sa oklopnim kolima i tenkovima ode iz Ribnice u Rakitnicu na Malu Belu Stenu (VK-CD). Terenske smetnje zbog neprohodnosti, otežane još više prekidima puta. sprecile su blagovremenu pomoći angažovanom bataljonu. Pomenuti bataljon je bio angažovan u teškoj borbi od 8 do 11 časova, opkoljen ogromno nadmoćnjim snagama koje su se povlačile u pravcu jugozapada da bi izmakle kolonama koje su nastupale prema Velikom Vrhu. Bataljon, sa zadatkom da zatvori pravac različit od onog kojim je išao neprijatelj, tri sata se uporno borio suprotstavljući se jakom neprijateljskom pritisku, na-

nevši i pretrprevši teške gubitke, čije je utvrđivanje u toku. Uveče su se bataljoni, I/51-og i specijalni br. 2. nalazili u zoni Mala Bela Stena. Bat. granične straže i 71 bat. cr. koš. na Ostrom Vrhu, a bat. »Isonzo« na Velikom Vrhu. Naredio sam čišćenje bojišta. Od dana 25-og izbrojani gubici kod neprijatelja: do 9 sati 26-og izbrojano na terenu 48 mrtvih koji su poginuli u akcijama od 25-og. Pretpostavlja se da je broj mrtvih znatno veći. Ranjenih u operacijama od 25-og ima preko 70. Od 23-og do 25-og zarobljeno je 25 naoružanih: predalo se 7, od kojih 2 naoružana. Na dan 26-og: predalo se 5 kom. bandita i zarobljen 1 naoružan. Zaplenjen 1 puškomitrailjez i 5 pušaka. Utvrđuju se gubici naneti neprijatelju u mrvima i ranjenima.

Pukovnik Siliato

BR. 201

ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMACKIH RUKOVODILACA, ODRŽANE 29 MARTA 1943 GOD.
KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE
DR MÜLLER-HACCIUSA, PO PITANJU UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ¹

RA/A-405-Dr. Pi/Schw

Poverljivo
Maribor, 29.3.1943

Zapisnik

*Predmet: Štabna konferencija od 29. 3. 1943. u 8 čas.
Prezsedava: Prezsednik pokraj. vlade dr Müller-Haccius.
Za ustanovu: dr Rudolf Pichler.*

Izvestaj o stanju:

Komandant policije poretko major Sager:

Pri kretanju bandi nije nastupila nikakva bitna promena.

Banda u okrugu Brežice istakla se sa nekoliko ubistva.

Male bande na Pohorju teže da se dočepaju položaja na kojima je pre nekog vremena bila uništена velika pohorska banda.

Državne železnice, državni savetnik Cerha:

Pre nedelju dana izvršena je diverzija, primitivnim sredstvima, odvrtanjem želez. šina. na pruzi kod Litije. Usled toga je Sim-
plon ekspres Rim — Beograd noću oko 1 čas iskočio iz šina.
Iz opreznosti, voz se kretao brzinom samo od 20 km na čas,
usled čega nije bilo ljudskih žrtava. Na železničkoj stanci u
Pragerskom. očigledno usled sabotaže, izgorelo je 50 vagona
kore od smreke, koji su se nalazili pred fabrikom tanina u
Majšperku.

Sledeča štabna konferencija održaće se 12.4.1943 u 8 čas. u
Gracu, u Gradu u maloj sali.

Za tačnost
Schwab s.r.

Potpisao dr Pichler

BR. 202

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ODELJENJA KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOOG KORPUSA O BORBAMA U RIBNIŠKOJ DOLINI OD 22 DO 29 MARTA 1943 GODINE¹

KOMANDA XI ARM. KORPUSA Operativno odeljenje

IZVEŠTAJ O BORBAMA OD 22-og DO 29-og MARTA U ZONI DANE, RIBNICA i NA MASIVU VELIKE GORE

22 mart:

Partizanske formacije u bekstvu iz zona Ambrus stigle su u ranim časovima na dan 22-og, nastupajući istočnim padinama Velike Gore, u zonu Dane i Kot, zauzevši ova mesta.—

Pomenute jedinice, procenjene na 300—400 ljudi koji predstavljaju prethodnicu neprijateljske glavnine, odmah su napadnute od strane naših formacija M.V.A.C. iz Ribnice i specijalnog bataljona crnih košulja br. 3, koji je blagovremeno upućen na lice mesta da ponovo zauzme Kot, Novu Šiftu i druga manja naselja. — Intervenisale su i jedinice garnizona Sodražica i Zlebič. Dosta živa borba uz znatno učešće artilje-

rije. Neprijatelj ispoljava upornu agresivnost. Naneti su znatni gubici. Naši gubici: 3 mrtva i 1 ranjen iz formacija M.V.A.C.

23 mart

Partizanske formacije se povećavaju nadolaskom znatnih pojačanja. Specijalni bataljon cr. košulja br. 3, raspoređen u zonu Nova Šifta — Kot, nanosi neprijatelju brojne gubitke uspešnom vatrom iz automatskog oružja. Koncentracija artiljeriske vatre na naselja i grupe ustanika.

U toku noći neprijatelj je smeliji i agresivniji; napao je naš garnizon u Dolenjoj Vasi i opljačkao nekoliko kuća. — Postavlja jake prepreke na prilazima sa ciljem da spreči pri-dolazak pojačanja. — Učestala paljba naše artiljerije, i intervencija jedinica cr. košulja i oklopnih automobila materala je ustanike u bekstvo.

Naši gubici: 1 mrtav i 2 ranjena. — Našim jedinicama se prijavilo nekoliko partizana-dezertera.—

24 mart

Specijalni bataljon cr. koš. br. 3 raspoređen u zoni Kot — Nova Šifta napao je partizanske jedinice nanevši im gubitke. — Uspešna artiljeriska paljba i bombardovanje iz vazduha mesta u kojima su se pokazale koncentracije ustanika. — Okloplji automobili vrše izviđanja prema Jelendolu i na putu Jelenov Zleb, koji je zatvoren i zaštićen jakom vatrom automatskog oružja. Prepreke su otklonjene.—

Neprijatelj gađa Ribnicu iz minobacača od 81 mm. — Zarobljeno nekoliko bandita komunista.

25 mart

I. — NASA SITUACIJA I SNAGE NA RASPOLOŽENJU

Popodne stigli u Ribnicu 71 bataljon cr. koš. i 1 bat. 51-og peš. puka; ujutru 25-og marta Komanda Grupacije cr. koš. »XXI Aprile« imala je na raspoloženju sledeće snage sa rasporedom koji je pored svake naznačen:

— 71 bat. cr. koš.	— Ribnica
— 1/51 »Cacciatori«	— Dolenja Vas
— spec. bat. cr. koš. br. 3.	— Nova Šifta — Kot
— bat. granične straže	— Loški Potok
— formacijski bat. »Macerata«	— Grčarice
— formacija M.V.A.C. iz Ribnice —	— Jurjevica
— Glavni štab	— Ribnica
— 1 formacijska četa 2-e legije cr. koš. —	— Ribnica
— 1 formacijska četa IV bata. cr. koš. —	— Ribnica
— III četa VII-og zanatskog bataljona —	— Ribnica
— Snage garnizona Sodražica	— Sodražica

— Snage garnizona Petrinici	— Petrinici
— 1 oklopni voz	— Ribnica
— 1 oklopna motorna kola	— Ribnica
— 2-i divizion sa 1 baterijom 75/18 n	— Ribnica
— 1 vod oklopnih automobila	— Ribnica

II VESTI O NEPRIJATELJU

Priroda sukoba ovih prethodnih dana, aktivnost ustanika i obaveštenja primljena od zarobljenih komunističkih bandita, neprijateljskih dezertera i civilnog stanovništva, potvrđuju:

- a) — da je jaka masa partizana, procenjena na preko 2500 ljudi, dobro naoružana i organizovana u 4 brigade pod komandom oficira bivše jugoslovenske vojske, snabdevena konjima, razmeštena u zoni između Rakitnice — Zadolja — Dane;
- b) — da je neprijatelj snabdeven sa mnogo automatskog oružja i minobacačima od 81 mm.
- c) — da partizanska komanda namerava da napadne garnizone u zoni i da oplačka naselja (a zatim da se premesti prema zapadu preko prevoja Lenček i Jelenov Zleb) i da poveća svjeće redove prinudnim regrutovanjem stanovnika;
- d) — da je neprijatelj na visokom stupnju borbene sposobnosti, vrlo pokretan i dobro poznaje neprohodan teren zone;
- e) — da su partizani izvršili mnoge zemljišne radove postavivši automatsko oružje i strelce po svim rovovima maziva Velika Gora i po svim verovatnim putevima preko kojih bismo lakše mogli izvršiti napad.

III IZVOD ZAPOVESTI IZDATIH ZA AKCIJU OD 25-og MARTA

Na dan 25-og u 6 časova grupacija cr. košulja »XXI Aprile« treba da započne operaciju zasnovanu na sledećim principima:

- dejstvovati sa više kolona i sa najvećim intenzitetom u cilju da budu zahvaćene i primorane na borbu protivničke formacije iz zone Rakitnica i Dane;
- zatvoriti prolaze Lenček i Jelenov Zleb kako bi se neprijateljskim formacijama sprečilo povlačenje prema toj zoni, držati ih angažovane do dolaska kolona koje će ih goniti i konačno ih potući;
- kolone treba da dejstvuju prema sledećim pravcima marša (vidi grafički prikaz br. 1);
I bat. 51-og peš. puka: od kote 508 južno od Dolenje Vasi nastaviti duž staze Blata — Zadolje — Podgora, zauzimajući kоту 731 i padine Prigoriški Plaz;

71-i bat. cr. koš.: Ribnica — Sajevec — kota 558 — Dane — Podgora; Bat. granične straže: Hrib — (Kameni Grič — Kalići Vrh — Lenček;
Bat. »Macerata«: duž ceste Grčarice — Glažuta — Jelenov Žleb — Mala Bela Stena;
Spec. bat. cr. koš. (3): zatvaranje zone Nova Štifta — Ravnih Dol — Kot, očekujući naređenja za dalje pokrete. —

IV. RAZVOJ AKCIJE:

Početak akcije u 6 časova:

a) — *Kolona 71-og bat. cr. koš.: posle jače borbe 71-i bat. cr. koš. uz podršku jednog voda oklopnih automobila, zauzeo je Dane, poremetivši neprijatelja raspoređenog za odbranu na uzvišenjima, i produžio ka cilju zauzevši kotu 562. —*

Neprijatelju su naneti brojni gubici, među kojima jedan komandant brigade. Ustaničke koncentracije su tučene jakom i preciznom artiljeriskom vatrom.

Nastavljujući prema koti 489, kolona je napustila kotu 562 i nju su zauzeli komunistički banditi, koji su sa više strana i sa dominantnih položaja mogli da koncentrišu jaku vatru na bataljon.

U 13 časova komandant bataljona je saopštio da je opkoljen, a u 13,20 da se, izbegavši prvom opkoljavanju, povukao na kotu 485, gde očekuje da ponovo bude opkoljen. Izvršena je koncentracija art. vatre na kotu 562 i oko kote 485, a u 14 časova naređeno je specijalnom bataljonu cr. košulja (3) da nastupa od Kota prema Danema — kota 562 — u pomoć 71-om bataljonu cr. koš., kome je putem radio-aparata dato izričito naređenje da ostane na mestu.

Specijalnom bataljonu cr. koš. br. 3, koji je u međuvremenu na koti 663 između Lazara i Dane jako angažovan protiv nadmoćnijih snaga, послата su oklopna kola koja su uspela da ga izvuku i zaštite njegovo povlačenje do polazne baze.

Komandantu 71-og bat. cr. koš. bilo je naređeno da po svaku cenu ponovo osvoji kotu 637 i kotu 654, severno od Dane.

Operacija je izvršena bez ozbiljnih teškoća; u 17 časova situacija u zoni je ponovo sredena.

Pomoću oklopnih kola pokupljeni su leševi poginulih cr. košulja i materijal koji je napušten na bojištu. —

Pretrpljeni gubici 71-og bat. cr. koš.: mrtvih 7, ranjenih 11.—

Pretrpljeni gubici spec. bat. cr. koš. (3): 2 mrtva, 1 ranjen. —

Gubici naneti neprijatelju: oko 60 mrtvih utvrđeno, mnogo ranjenih.

b) — *Kolona I/51-og:* Započela akcija u 6 časova i odmah naišla na jak otpor. —

Nastupa vrlo sporo i dolazi do žestokih sukoba ručnim bombama sa partizanima, koji na svaki način pokušavaju da spreče napredovanje bataljona, koristeći neprohodan teren. —

Neprijatelju su naneti brojni gubici i izvršena je koncentracija art. vatre. —

Oklopna kola, oslobođena prve akcije 71-og bataljona, sadejstvuju u akciji kolone. — Popodne je osetno povećan pritisak na I/51-og. Pošto nije uspeo napad sa jugoistoka, bataljon je premešten udesno da bi mogao napasti sa severoistoka, gde je teren mnogo lakši. —

Posle intenzivne vatre iz minobacača od 81 mm i artillerije, bataljon je uspeo da osvoji kotu 731, gde se rasporedio za odbranu odolevajući mnogim žestokim protivnapadima protivnika sa jako nadmoćnjim snagama.

Predveče je komandant bataljona, pod pretnjom da bude potpuno opkoljen, odlučio da se isčupa i vrati na polazne položaje, rasporedivši se na kotama Grčaka.

Pretrpljeni gubici: 3 mrtva, od kojih jedan oficir, 8 ranjenih. —

Naneti gubici: utvrđeno oko 10 mrtvih i mnogo ranjenih.

Zaplenjen 1 puškomitraljez i 2 puške. —

c) — *Kolona Granične straže:* Brzo nastupa ka cilju koji doстиže u 17 časova, naišavši samo na poneku neprijateljsku patrolu.

Rasporedila se za odbranu na uzvišenjima Lenček, nadvišujući sve prolaze kojim bi mogli proći kom. banditi.

Nema gubitaka. —

d) — *Jedinice garnizona Sodražica i Petrinci:*

U 1 i časova izdato je naređenje da stotinak ljudi iz oba garnizona zauzmu kotu 980 i 979 na Pšeničevom Vrhu, sa ciljem da zaštite s leđa bataljon granične straže.

Operacija je pravilno izvršena i nije se naišlo na otpor. —

Nema gubitaka. —

e) — *Kolona »Macerata«:* u 12 časova dospjela Glažutu, a u 15.30 Malu Belu Stenu, naišavši samo na poneku neprijateljsku patrolu koja je naterana u bekstvo. —

U 16.25 časova izdato je naređenje da se zauzmu kote 1156 — 1157 na Prigoriškom Plazu u cilju posredne po-

moći I/51-og, koji je bio jako angažovan na uzvišenjima istočno od Zadolja. —

U 19,40 časova komandant bataljona saopštio je Komandi grupacije »XXI Aprile«: Sve je na mestu. Nikakih novosti. —

Nema gubitaka. —

- f) — Zaštita železničke pruge: obezbeđena zaštita železničke pruge putem brzih premeštanja oklopног voza i oklopnih motornih kola. —
- g) — Avijacija: ometana vетrom i maglom, izvrшила је uspešna bombardovanja ustaničkih koncentracija. —

26 mart

I. NAŠA SITUACIJA I SNAGE NA RASPOLOŽENJU

Usled neprijateljske aktivnosti, koja je povećana dolaskom novih snaga, bilo je potrebno odašiljanje dva bataljona i jedne baterije (od 152/13 mm) koji su u toku noći stigli u Ribnicu. — Raspored snaga uveče 25-og bio je sledeći (vidi priloženi grafički prikaz 1):

- bat. granične straže: uzvišenja neposredno severozapadno od Lenčeka uz kontrolu raskrsnice brdskih puteva;
- bat. »Macerata«: kote severoistočno od Male Bele Stene (Prigoriški Plaz);
- bat. »Cacciatoric«: kota 531 Grček;
- LXXI bat. cr. koš.: uzvišenja istočno od Dane;
- spec. bat. br. 3: između Nove Štifte — kota 630 — Kot;
- Trupe garnizona Petrinci i Sodražice vršile zaprečavanje na uzvišenjima Pšeničev Vrh;
- specijalni bat. br. 2: Ribnica;
- bat. »Isonzo«: Ribnica;
- baterija 152/13: Ribnica. —

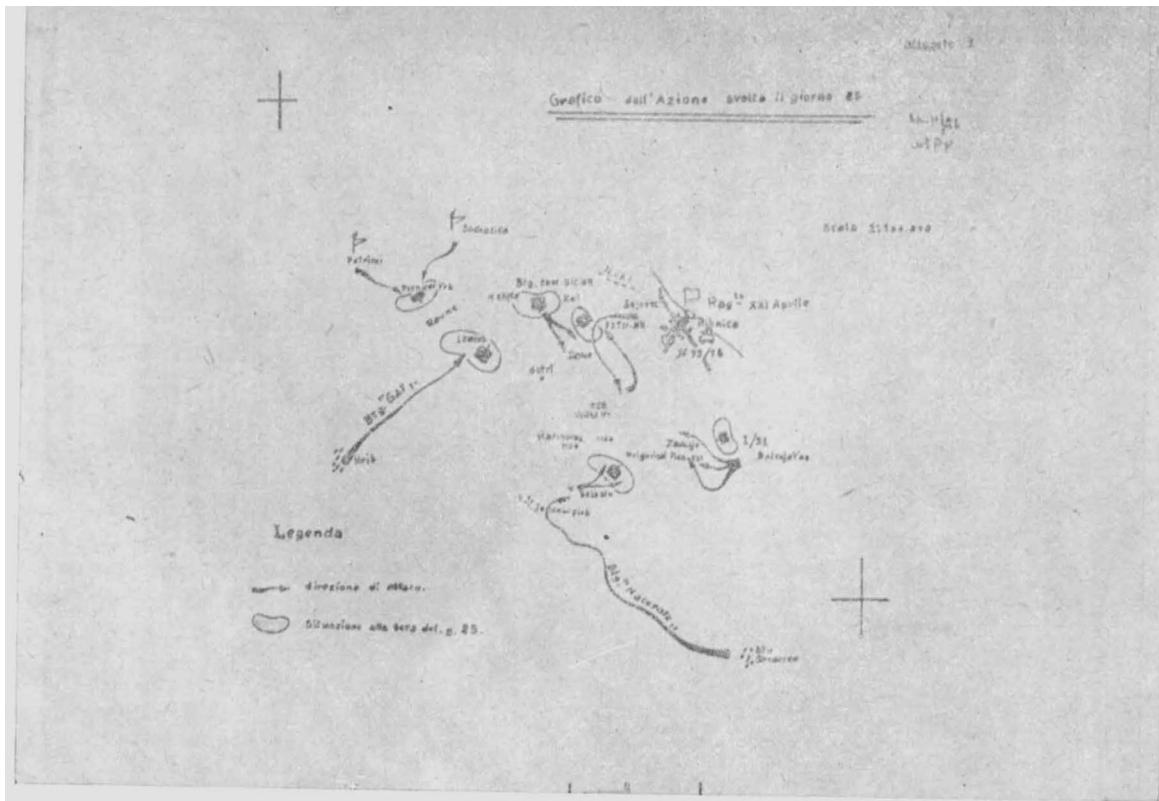
IL SITUACIJA KOD NEPRIJATELJA:

25-og uveče neprijateljske formacije su se kor. centrisale u četvorougлу Lenček — Jelenov 2leb — Dane — Zadolje. Neprijatelj koji je bio poremećen usled pretrpljenih gubitaka, među kojima i nekoliko komandanta, ojačao je dolaskom drugih partizanskih formacija. —

III. IZVOD ZAPOVESTI IZDATIH ZA 26 MART:

Pravac pokreta kolona (vidi priloženi graf. prikaz br. 2):

- bataljon »Macerata«: iz Prigoriškog Plaza na Veliki Vrh;
- po dostignutom položaju da se javi i očekuje naređenja;

Fotokopija priloga br. 1 uz dok. br. 202

- I/51-og peš. »Cacciatori«: iz Grčka na kotu 731 i 569 da bi zatim zauzeo Zadolje, očekujući naređenja za dalje pokrete;
- LXXI bat. cr. koš. učvrstiti se na sadašnjim položajima u očekivanju naređenja i poslati jedinice radi zauzimanja Dane;
- bat. granične straže: od Lenčka — kota 1035 na Ostri Vrh (kota 1121), očekujući dalja naređenja;
- bat. »Isonzo«: iz Ribnice na kotu 485 — Podgora, očekujući dalja naređenja;
- spec. bat. br. 3: učvrstiti se na sadašnjim položajima, očekujući naređenja;
- spec. bat. br. 2: kao rezerva na raspoloženju Komande Grupacije »XXI Aprile«.—

IV. RAZVOJ AKCIJE:

Naredenje za pokret nije moglo biti preneto bataljonu »Macerata« preko radija, pošto je 25-og od 20 časova bila prekinuta veza. U 6,15 časova LXXI bataljon je dostigao ciljeve.—

Bataljon »Isonzo« i I/51-og počinju pokret, ali tek u 7,50 dostižu cilj.—

Neprijatelj je pružio slab otpor koji je odmah savladan. Pošto je od jednog komunističkog bandita-dezertera dobio obaveštenje da su se ustaničke formacije u 3 sata noću uputile prema Jelenovom Zlebu i pošto se pokazalo da su delovi zaštitnice pružali slab otpor kolonama u napredovanju. Komanda »XXI Aprile« izdala je u 7,50 časova sledeća hitna naredenja (vidi priloženi graf. prikaz br. 2):

- bataljon »Isonzo«, nastupajući stazom severno od Podgore. treba da dostigne Veliki Vrh;
- LXXI bat. cr. koš. iz Dane za Lazar, kota 1003 — Ostri Vrh;
- spec. bat. br. 3: iz Nove Štifte u Lenček;
- I/51-og od kote 572 — kota 883 u Prigoriški Plaz da bi stupio u dodir sa bat. »Macerata«.—

Cilj ovih naredenja je: zahvatiti neprijateljske formacije u bekstvu, stegnuti ih u klešta i prisiliti na borbu. —

Medutim bataljonu »Macerata« nije bilo moguće preneti naredenje za pokret, pošto nije postojala radio-veza sa Komandom »XXI Aprile« niti sa njegovom komandom divizije. —

Bataljoni I/51-og i »Isonzo« počeli su svoj pokret, koji je usled terenskih teškoća napredovao sporo i sa zakašnjenjem u odnosu na trenutne potrebe. —

Spec. bat. br. 3 i LXXI bat. er. koš. nastupali su brzo prema naznačenim ciljevima i, uprkos terenskim teškoćama, prvi je stigao u Lenček u 11 časova, drugi je dostigao Ostri Vrh u 15 časova.—

Bataljon granične straže naišao je na velike teškoće po krševitom, neprohodnom i šumovitom terenu.

U 11 časova uhvaćena je jedna radio-emisija od strane bataljona »Macerata« ovako sastavljena: »Od bataljona »Macerata« Komandi Grupacije cr. koš.: S.O.S. S.O.S.« —

Uza sve to što je takvo traženje pomoći bilo vrlo neodređeno, bez ikakvog naznačenja mesta, a s obzirom da već 12 sati radio nije uspeo da uhvati ma kakvo saopštenje od bataljona »Macerata«, Komanda Grupacije »XXI Aprile« izdala je u 11 časova naređenje svim bataljonima da najvećom brzinom podu prema zoni Marinovec kota — Prigoriski Plaz, gde se pretpostavlja da je bataljon »Macerata« bio angažovan. ne precizirajući tačan položaj istog. —

Premda je radio-veza bila neizvesna, bataljonu »Macerata« je više puta izdato naređenje da pruža otpor do kraja, dok ne stigne pojačanje. —

Komanda »XXI Aprile« transportovala je u Rakitnicu specijalni bataljon br. 2 i naredila mu da sa oklopnim kolima i tenkovima brzo produži za Malu Belu Stenu, nastupajući duž nove ceste. —

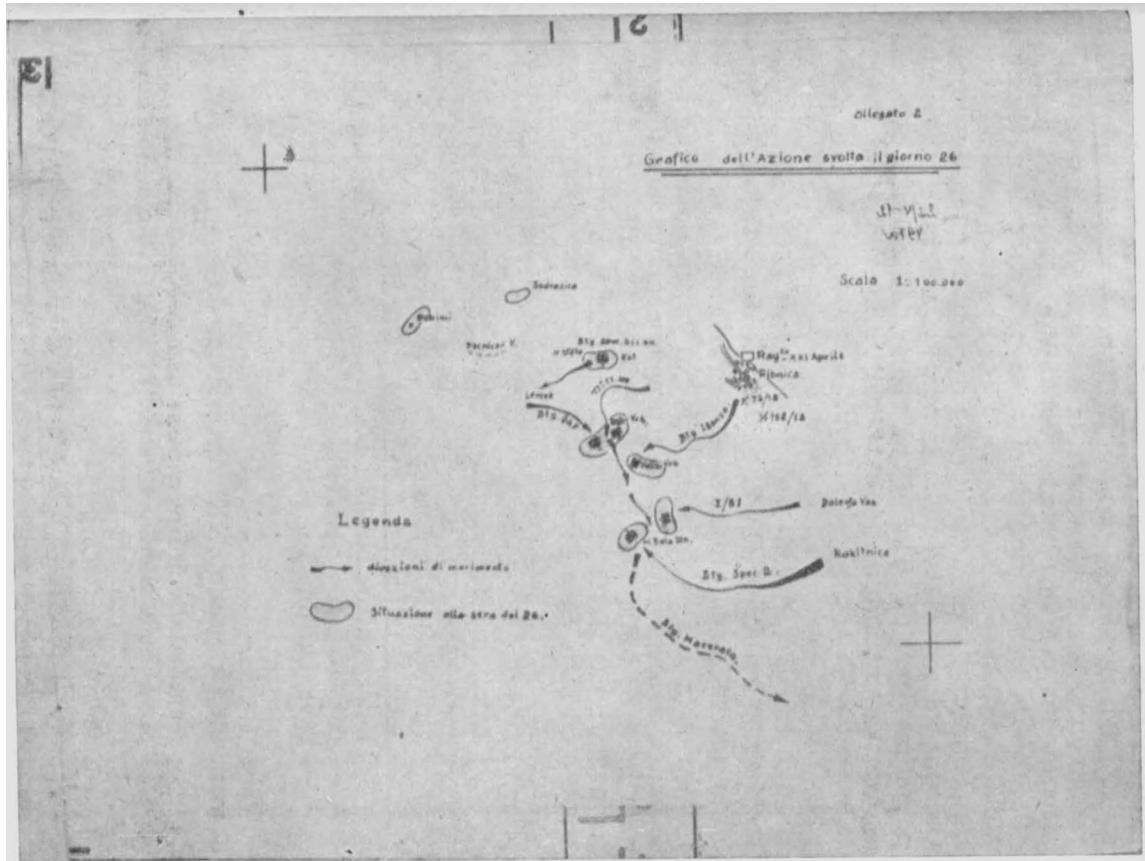
Jedin'cama je naređeno da izvrše pokrete sa najvećom mogućom brzinom u nadi da se bataljon »Macerata« još drži u mestu, tako da se na neprijatelja istovremeno udari sa više kolona.— Ali u 14 časova komandant Grupacije »XXI Aprile« saznao je od načelnika štaba divizije »Macerata« da je bataljon »Macerata« od 8—11,30 časova izdržao žestoku borbu u Maloj Beloj Steni, oko 2 km istočno od Jelenovog Zleba, napadnut ogromno nadmoćnijim snagama, koje su se povlačile u pravcu jugozapada da bi se uklonile pred našim kolonama. —

Pod neprijateljskim pritiskom bataljon je morao da se povuče ostavivši na terenu mnogo mrtvih. —

U toku celog dana neprijatelju su naneti gubici od oko 300 mrtvih i mnogo ranjenih. — Zaplenjen jedan puškomitrailjez i oružje. —

Pretrpljeni gubici: 49 mrtvih, od kojih 8 oficira, 60 nestalih, 96 ranjenih (nestali su kasnije nađeni mrtvi).—

U 15.30 časova bataljon Granične straže je saopštio da je stigao na Ostri Vrh, da su ljudi umorni, da im je potreban odmor i da su izgubili vezu sa LXXI bataljonom cr. košulja, kome se u međuvremenu pokvario radioaparat.

Fotokopija priloga br. 2 uz dok. br. 202

U 17 časova je komandant »XXI Aprile« izdao sledeće naredenje: »Bataljonu granične straže i LXXI bat. cr. koš. — bat. Canino — spec. bat. br. 2 — vodu oklopnih kola i tenkova — bat. »Isonzo«: Neka bataljon Granične straže Manca produži sa LXXI bat. cr. koš. za zonu Marinovec, zauzimajući kote i rasporedujući se u toku noći za odbranu. Neka se bataljon »Isonzo« rasporedi na kotama Veliki Vrh 1129. Neka bataljon »Cacciatori« Canino dostigne i neka se rasporedi na kotama Mala Bela Stena, čisteći bojište. Neka se drugi bataljon »Cacciatori arditi« zadrži u zoni Crni Vrh na položajima iznad puta. Oklopna kola i tenkovi neka se vrate u sedište. Po izvršenim pokretima izvestiti. Saopštiti o neprijateljskim i sopstvenim gubicima, ranjenim, materijalu i vesti o neprijatelju«.
Istovremeno je spec. bataljonu br. 3 naređeno da ode u Kot i Novu Stiftu. —

U 19,30 časova bataljon Granične straže i LXXI bat. cr. koš. saopštavaju da zbog neprohodnosti terena i teškog orijentisanja nisu mogli da produže. —

I/51-og saopštava da je, zbog toga što je pao mrak, morao da se zaustavi severozapadno od Turena, nekoliko desetina minuta hoda od Male Bele Stene. — Spec. bataljon br. 2 saopštava u 21 čas da se utvrdio na bezimenoj koti neposredno severno od Male Bele Stene. —

Uveče je raspored jedinica bio sledeći: (vidi priloženi grafički prikaz br. 2).

- bataljon »Macerata« u Grčaricama;
- 1/51-og »Cacciatori« severozapadno od Turena u bližini Male Bele Stene;
- spec. bataljon br. 2 u Maloj Beloj Steni;
- bat. granične straže i LXXI cr. koš. na Ostrom Vrhu;
- bat. »Isonzo« na Velikom Vrhu;
- spec. bat. br. 3 u Novoj Stifti.

27 viart

Komandant Grupacije »XXI Aprile« naređuje:

- I-om bataljonu 51-og puka i spec. bat. 2 da očisti zonu Mala Bela Stena, a naročito kotu 1086, radi sakupljanja materijala i leševa naših poginulih, a zatim da se spusti u Grčarice;
- bataljon Granične straže i LXXI bat. cr. koš. da uđe u Malu Belu Stenu i da se utvrde. —
- bataljon »Isonzo« da ode u Turen i da se rasporedi za odbranu;”
- spec. bataljonu br. 3 da se vrati u Ribnicu. —

Istovremeno je predvideo odašiljanje jedne kolone za snabdevanje hranom putem za Jelenov 2leb do pre-kida puta.

I pored blizine, i pored toga što je I-om bat. 51-og puka i spec, bataljonu br. 2 više puta saopšten njihov uzajamni položaj, između njih nije bilo moguće uspostaviti vezu.

Uzrok tome je očigledno bila neprohodnost gusto posumljenog terena, nepreciznost topografske karte i teškoća orijentisanja zbog nedostatka ma kakve tačke za ravnanje. —

I bat. 51-og peš. puka zatekao je oko stotinu potpuno svučenih leševS naših poginulih vojnika, a spec. bat. br. 2 našao je malo materijala, skoro neupotrebljivog. Uveče je položaj bataljona bio sledeći:

- spec. bat. br. 2 u Rakitnici;
- spec. bat. br. 3 u Ribnici;
- bat. Granične straže i LXXI bat. cr. koš.: bezimena kota jugoistočno od Glavice;
- bat. »Isonzo«: na koti 1276.—

Za vreme pokreta naišlo se na patrole komunističkih bandita, koje su naterane u bekstvo.

Na našoj strani nijedan gubitak.

mart

Jedinice se vraćaju u zonu Ribnica.

Uveče 28-og raspored bataljona je sledeći:

- spec. bat. br. 3: u Ribnici;
- LXXI bat. cr. koš.: u Ribnici;
- I/51-og »Cacciatori«: na Bregu;
- bat. »Isonzo«: u Nemškoj Vasi;
- bat. Granične straže: u Prigorici;
- spec. bat. br. 2: u Rakitnici.

General Arm. korpusa
Komandant
(Gastone Gambara)

Situacija ukupnih snaga i sredstava upotrebljenih

J E D I N I C E	Ukup. snaga		N a o r u		
	ofic.	vojn.	puško mit.	mit.	minob. 45
Glavni štab grupacije	8	35	—		
Spec. bat. er. koš. br. 3	6	160	8	2	—
LXXI bat. er. koš	16	385	24	12	9
1/51-og „Cacelatori"	21	480	22	4	9
III/24-og „Isonzo*	21	510	22	6	—
Baterija granične straže	20	502	24	6	—
Spec. bat. br. 2 „Cacciatori"	16	202	11	4	—
Baterija „Macerata"	24	456	24	12	—
11 art. dlvizion-vod 75/18	6	180	—	—	—
Baterija 152/13	4	80	—	—	—
Vod oklopnih kola	1	15	—	4	—
Vod tenkova bacača plamena	1	7	—	2	—
Garnizon, jedinica Sodažica-Petrinci	1	80	4	2	—
Formacija M. V. A. C. Ribnica	1	45	1	—	—
Kr. karab. iz Dolenje Vasi	—	25	—	—	
U k u p n o	146	3.162	140	54	18

4- = kasnije nadeni mrtvi.

Primedba: Osim gore navedenih trupa na raspoloženju Komande Grupacije bili su i jedan oklopni voz i jedna oklopna motorna kola.—

u akciji u zoni Ribnica od 22-og — 27-og marta 1943

ž a n j e				Radio veze sa Komandom grupacije	Gubici		Nestali
minob.	topovi	topovi i mitr.			mrtvi	ranjeni	
81	75/18	152/13J	20 mm				
—				RF 2	2	1	—
—	—	—	—	RF 2	7	11	—
2	1	—	—	RF 2	3	8	—
2	—	—	—	RF 3 C	—	—	—
1	—	—	—	R 2 3	—	—	—
2	—	—	—	RF 3 C	—	—	• —
2	—	—	—	R 2 3	49	96	60 +
	4					1	
		4					
			2	RF 3 M			
—	—	—			4'	2	—
9	5	4	2	—	65	120 ¹	60

**IZVEŠTAJ ZANDARMERISKOG ODELJENJA SLOVENJ
GRADEC OD 5 APRILA 1943 GOD. KOMANDI ŽANDARME-
RISKOG OKRUGA MARIBOR O NAPADU PARTIZANA NA
MEZICU¹**

5.4.1943 u 9.30 čas. žandarmerisko odeljenje Slovenj Gradec javilo je telefonom:

4.4.1943 u 22 časa žandarmeriski rukovodilac akcije kapetan Riedl predao je žand. stanici Slovenj Gradec sledeće telefonsko obaveštenje:

Grupa od 50 do 80 bandita je noću uoči 4.4.1943 u srežu Velikovec, u Koruškoj, napala Mežicu. Postoji mogućnost da je deo bandita krenuo na istok prema granici Donje Štajerske. Istovremeno kapetan Riedl moli da se na granici Donje Štajerske obaveste o njima i jave mu rezultat.

Zand, odeljenje Slovenj Gradec razaslalo je sa stanice Vodriž patrole i postavilo zasede prema Uršuli a sa stanice Slovenj Gradec prema Vrhovima.

Dosada još nije stigla obavest da su negde primećene grupe bandita.

Primio sreski žandarmeriski poručnik Karl JAKOB 5.4.1943 u 9.20 čas.

**ZAPOVEST KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCATORI DELLE ALPI« OD 6 APRILA 1943 GOD. ZA ČIŠĆENJE
ZONE MOKREC¹**

Poverljivo

KOMANDA PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI«
Odeljenje načelnika štaba

Sekcija za operacije i službe

V.P. 100, 6 april 1943-XXI

Br. 1436 prot. op.

Predmet: akcija u zoni Mokrec

Karta 1 : 50.000 Grosuplje

**GENERALU MAGGIORE PERNI
I na znanje
KOMANDI XI ARM. KORPUSA**

U zoni Mokrec primećeno je prisustvo mnogobrojnih komunističkih grupa; izgleda da je utvrđeno prisustvo jurišne brigade »Tone Tomšić« i jednog bataljona Udarne brigade »Ljubo Sercer«. Zona bi trebalo da je organizovana kao baza za operativno snabdevanje. Informativne pojedinosti se vide iz priloga pod 1)²

Poveravam Vam zadatak da opkolite i uništite navedene formacije.

I Stavljam Vam na raspoloženje:

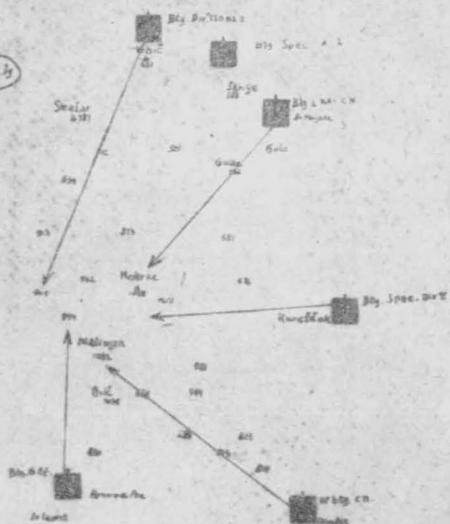
- 1) — jedan formaciski bataljon Granične straže
- 2) — IV planinski bataljon er. košulja
- 3) — specijalni diviziski bataljon
- 4) — specijalni bataljon br. 2
- 5) — LXXI bataljon er. košulja
- 6) — jedan bataljon div. pešadije »Isonzo«
- 7) — četu mehanizovanih tenkova »Zara« (poručnik Mazzitelli)
- 8) — jedan vod oklopnih automobila
- 9) — LXV divizion haubica 152/13 sem jedne baterije.

TAN

GZ

Jitsa Yau

Annesso N° 2 rif. 1436/1944 P.R. 6-4-43

Sbarremento a capo caldo effettuato
a cura del Comandante Bettarini.

CQ

UK

Fotokopija priloga br. 2 uz dok. br. 204

II Način dejstva:

a) u sredu ujutro, 7 t.m., trupe na Vašem raspoloženju treba da stignu na položaj o kome je javljeno u prilogu br. 2

Ako je moguće, bataljoni treba istog dana da nastave akciju prema direktivama za napad približno određenim u prilogu br. 2;

b) Sektor Borovnica će se pobrinuti da izvrši prođor na uporišta duž doline Iška (videti prilog br. 2);

c) formacije M.V.A.C. razmeštene u zoni akcije izvršiće akcije čišćenja s leđa kolona koje operišu. One razmeštene u sektoru Borovnica (uključujući formaciju Brezovica) pripomoći će prođoru 51 peš. puka.

III Službe:

a) Sanitarna:

— prihvatanje ranjenika: u garnizonima Studenec - Ig, Turjak i Rob;

— razmeštaj ambulantnih kola: jedna u Velikim Laščama a jedna u Studenec-Igu.

b) Intendantura:

Trupa treba da počne sa operacijama imajući za jedan dan običnu hranu, a za jedan dan suvu.

/V Veze: Videti skicu br. 3³

(M.P.)

General komandant

— VITTORIO RUGGERO —
Vittorio Ruggero

³ Skicu ne objavljujemo.

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA ŽANDARMERIJE KOD SEFA
CIVILNE UPRAVE ZA KORUŠKU OD 6 APRILA 1943 GOD
ZAPOVEDNIKU POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI O
SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD LUŠE¹**

6. April:

*Komandant žandarmerije, kancelarija Celovec (Glavni... Bäck)
javlja:*

Predmet: Izveštaj o situaciji

*Veza: Zapovest za akciju zapovednika policije poretku Bled
br. 121, 29.3.1943.*

Vod policiskih planinskih lovaca — čete »Alpenland« — imao je 5.4.1943 u 19.30 sukob u blizini Luše, istočno od kote 1250 (leži na specijalki 1 : 75.000 Železna Kapla, 9 km istočno od Globasnice). Banditi su imali jednog mrtvog i 2 ranjena. Zaplenjeno je 118 puščanih metaka, 1 ranac, 1 vuneni pokrivač i različita literatura.

6.4.1943 u 6,30 prilikom pretraživanja bojišta, vod je zarobio jednog bandita i odmah ga predao Gestapou na dalji postupak. Sopstvenih gubitaka nije bilo. 2 rezervna žandarmeriska četa »Alpenland« nastavlja pretraživanja. Vod policiskih planinskih lovaca stići će večeras na Bled.

**Kao zastupnik:
major Schintler**

NAREĐENJE GENERALŠTABA ITALIJANSKE SUVOZEMNE VOJSKE OD 7 APRILA 1943 GOD. ZA PREDISLOKACIJU PODREĐENIH JEDINICA PRILIKOM POV RATKA IZ SSSR-a¹

Kopija

Putem kurira
Poverljivo

GENERALŠTAB VOJSKE
Operativno odeljenje I — II otsek

Br. 5380

V.P. 9, 7 april 1943 — XXI

Predmet: Dislokacija i podređenost komandi velikih jedinica u toku povratka iz Rusije u domovinu.—

KOMANDI GRUPE ARMIIA JUG	V. P. 25
KOMANDI VIII ARMIIJE	V. P. 6
KOMANDI XIX ARM. KORPUSA	V. P. 120
KOMANDI XXIII ARM. KORPUSA	V. P. 87
KOMANDI XXXV ARM. KORPUSA	V. P. 88
KOMANDI ALPIŠKOG ARM. KORPUSA	V. P. 108
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	ALEKSANDRIJA
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	TORINO
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	TREVIS
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	UDINE

i na znanje:

VRHOVNOJ KOMANDI	V. P. 21
(u vezi sa aktom 21304/op. od 22-og marta tek. god.)	
MINISTARSTVU RATA — KABINET	RIM
KOMANDI II ARMIIJE	V. P. 10
KOMANDI IV ARMIIJE	V. P. 1
KOMANDI V ARMIIJE	V. P. 119
KOMANDI VII ARMIIJE	V. P. 107
OFICIRU A. R. DESIGNIRANOM ARMISKOM GENERALU	
VOJVODI OD PISOLE	MILANO
KOMANDI XV ARM. KORPUSA	V. P. 15
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	MILANO
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	BOLOGNA
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	NAPOLI

- I. — Kao što se vidi iz okružnice 0063020/2 ovog Štaba — Organizacisko odeljenje — od 10 marta, komande, jedinice, razne ustanove u toku vraćanja iz Rusije, posle propisanog perioda kontumacije, moraće načelno da odlaze u odnosne mobilizacione centre, sa izuzećima koji su navedeni u sledećoj glavi II.

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

Biće izdata dalja naređenja u pogledu reorganizacije velikih jedinica; izveštava se da otsada diviziju »Vicenza« treba smatrati raspuštenom usled ratnih ishoda.

II. —.....izostavljen

III. — Sedišta i nadležnosti komandi

- a) Komanda VIII armije imaće sedište u Padovi sa nadležnošću nad sadašnjim arm. korpusima ili teritorijalnim odbranama Trst, Udine, Treviso, Bolzano. Njeni zadaci biće precizirani posebnim uputstvima. Početak funkcionisanja od 0 (nula) časova 1-og maja.
- b) Komanda Alpiskog arm. korpusa uzeće za svoje sedište Udine, a poprimeće naziv XXIV arm. korpusa. Imaće svu vlast na teritoriji sadašnje nadležnosti Teritorijalne odbrane Udine, sa početkom funkcionisanja u 0 (nula) časova 1 maja. Zadržaće sopstvene komande artiljerije i inžinjerije, eventualno upotpunjajući ih osobljem komandi teritorijalnih organizacija Udine, koje će međutim biti raspушštene.

Primiće u nadležnost teritorijalne upravne organe službi odbrane,

- a) raspustiće odgovarajuće sopstvene organe službi Arm. korpusa.
- c) —.....izostavljen
- d) —.....izostavljen
- e) —.....izostavljen
- f) —.....izostavljen

IV. — Podređenost

- a) —.....izostavljen

b) — Nikakva upotreba divizija koje su se vratile iz Rusije neće smeti da se predvidi i ostvari bez izričitog ovlašćenja ovog Štaba. —

NAČELNIK ŠTABA
Rosi

GENERALSTAB KR. VOJSKE
Operativno odeljenje I/2-i otsek

Br. 5380 prot. Poverljivo V.P. 9, 7 april 1943 — XXI

Predmet: »Dislokacija i podređenost vel. jedinica u toku povratka iz Rusije u domovinu

... NASLOVI IZOSTAVLJENI ...

I. Kao što se vidi iz okružnice 0063020/2 ovog štaba — Organizaciono odeljenje — od 10 marta tek. god., ko-

mande, jedinice, razne ustanove u toku vraćanja iz Rusije, posle propisanog perioda kontumacije, moraće načelno da odlaze u odnosne mobilizacione centre, sa izuzećima koji su navedeni u sledećoj glavi II.

Biće izdata dalja naređenja u pogledu reorganizacije velikih jedinica; izveštava se da od sada diviziju Vicenza treba smatrati raspuštenom usled ratnih ishoda.

- II. Elementi divizije Torino usled teškoće smeštanja u kasarne u Azio, koncentrisaće se na teritoriji Arm. korpusa u Bolzano; detaljnu dislokaciju odrediće i saopštiće ova komanda.**

Brza divizija P.A.D.A. preustrojiće se u svoju normalnu formaciju (sa 2 konjička puka — trećim bersaljerskim — 3 puka brze artiljerije) pri redovnim centrima, osim »Savoa« i 3-eg puka brze artiljerije koji će se preustrojiti na teritoriji Arm. korpusa u Bolzano (i to u Merano, i, ako bude moguće u Bolzano).

6-i bersaljerski, koji nije uključen u diviziju, vraća se u sopstveni mobilizacioni centar.

- III. Sedište i nadležnosti komandi**

a) — Komanda VIII Armije imaće sedište u Padovi sa nadležnošću nad sadašnjim arm. korpusima ili teritorijalnim odbranama Trst, Udine, Treviso, Bolzano.

Njeni zadaci biće precizirani posebnim uputstvima.

Početak funkcionisanja od 0 (nula) časova 1 maja.

- Komanda Alpiskog arm. korpusa uzeće za svoje sedište Udine, a poprimeće naziv XXIV arm. korpusa.

Imaće totalitarne funkcije na teritoriji sadašnje nadležnosti Teritorijalne odbrane Udine. sa početkom funkcionisanja u nula (0) časova 1 maja.

Zadržaće sopstvene komande artiljerije i inžinjerije, eventualno upotpunjujući ih osobljem komandi teritorijalnih organizacija Udine, koje će međutim biti raspuštene.

Primiće u nadležnost teritorijalne upravne organe službi Odbrane, a raspustiće odgovarajuće sopstvene organe službi Arm. korpusa.

- Komanda XXXV Arm. korpusa smeniće u Bolzano komandu XIX Arm. korpusa:

imaće totalitarne funkcije na teritoriji u nadležnosti Teritorijalne odbrane Bolzano, zadržavajući u svojoj podredenosti divizije Torino, Pasubio i III brzu.

Zadržaće sopstvene komande artiljerije i inžinjerije upotpunjajući ih osobljem iz karabinijerskih komandi XIX Arm. korpusa, koje će medutim biti raspuštene. Primiće u nadležnost teritorijalne upravne organe iz Bolzano, a raspustiće odgovarajuće sopstvene organe službi Arm. korpusa.

Naknadno će se utvrditi datum pomenutih prelaza komandi i nadležnosti.

- d) — Komanda XIX Arm. korpusa, pošto bude smenjena komandom XXXV A.K., premestiće se u Caserta, (a eventualno u neko drugo mesto koje komanda Grupe armija — Jug bude naznačila) i preuzeće operativne funkcije (učinjen je izuzetak za P.A. = odbranu) koje sada pripadaju komandi odbrane Napulja.

Komande artiljerije i inžinjerije Teritorijalne odbrane Napulja preći će u nadležnost komande XIX Arm. korpusa. Upravni organi službi pomenute odbrane preći će u nadležnost istog arm. korpusa. Naknadno će se saopštiti datum pomenutih prelaza komandi i nadležnosti.

- e) — Sa 1 majem na čitavoj teritoriji Juliske Krajine prestaje ovlašćenost XXIII Arm. korpusa da koordinira protivustaničku borbu (dopisi ovoga štaba 9684 od 6-og juna 1942 i 2811 od 16 februara 1943).

- f) — U vezi početka funkcionisanja komande VIII-e Armije od 0 (jula) časova 1-og maja. designirani arm. general A.R. Filiberto di Savoia Genova Vojvoda di Pistoia vršiće ovlašćenja o kojima je reč u aktu 6258 od 14-og aprila 1942 od ovoga štaba, na teritorijama odbrana Milano i Bologna.

IV. Podređenost

- a) Podređenost divizija u periodu njihove reorganizacije, u odnosu na disciplinu i obuku, ovako je utvrđena:
- alpiska divizija »Cunense« — iz ter. odbrane Alessandria
 - peš. divizija »Sforzesca« — iz ter. ^ Armija odbrane Torino
 - brza divizija P.A.D.A. >
 - peš. divizija »Torino« | iz XXXV A.K.
 - peš. divizija »Pasubio« I VIII Armija
 - alpiska divizija »Tridentina« '
 - alpiska divizija »Julia« — iz XXIV A.K. VIII Armija

- b) nikakva upotreba divizija koje su se vratile iz Rusije neće smeti da se predviđi i ostvari bez izričitog ovlašćenja ovog štaba. —

NAČELNIK ŠTABA
Rosi

KOMANDA XI ARM. KORPUSA
Organizacisko odeljenje

U akta

Br. 01/700 prot. OM Poverljivo

V.P. 46, 20 april 1943 — XXI

KOMANDI PES. DIVIZIJE »ISONZO«	V. p. 59
KOMANDI PES. DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI«	V. P. 100
KOMANDI PES. DIVIZIJE »LOMBARDIA«	V. p. 47
KOMANDI GRUPACIJE GRAN. STRAŽE	V. p. 46
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOS. »XXI APRILE VOJNOJ ZDRAVSTVENOJ DIREKCIJI XI ARM. KORPUSA	V. p. 46
DIREKCIJI KOMESARIJATA XI ARM. KORPUSA	V. p. 46
KOMANDI IN2INJERIJE XI ARM. KORPUSA	V. p. 46
KOMANDI ARTILJERIJE XI A. K.	V. p. 46
... na znanje. —	

po naređenju
PUKOVNIK NAČELNIK ŠTABA
— B. Lucini —
B. Lucini

IZVEŠTAJ ZANDARMERISKOG OKRUGA KRANJ OD 7 APRILA 1943 GOD. O NAPADU PARTIZANA NA ZANDARMERISKU PATROLU KOD JESENOVCA I DIREKTIVE U VEZI SA PATROLIRANJEM I POSTAVLJANJEM ZASEDA¹

**Žandarmeriski okrug Kranj
na Bledu**

Bled. 7. 4. 1943

Svim žandarm. jedinicama i ustanovama

**Sadržaj: Držanje i rad za vreme patroliranja
i u zasedama.**

Veza: Nema.

31. 3. 1943 u 14,45 čas. banditi su u Jesenovcu izvršili prepad na patrolu stanice Zali Log, jačine 12 ljudi, koja se nalazila na maršu za Železniki, i istu uništili do poslednjeg čoveka. Banditima je palo u ruke 1 laki mitraljez, 1 mašinski pištolj, 10 pušaka, 12 pištolja i 12 ručnih bombi. Sem toga sa većine poginulih svučeni su i delovi uniforme. Jednovremeno sa ovim, banditima su verovatno pale u ruke takođe i službene legitimacije kao i drugi dokumenti sledećih žandarma:
Zandarmer, vodnik Alois Frietsch, komanda žandarm. Mannheim,

” ” Michael Moser, komanda žand. München,
žand. četni narednik

(pomoćne policije) Johan Joscht, komanda žand. Celovec,
sreski vodnik (pomoći policajac)

Jahann Faritsch komanda žand. Celovec,
sreski vodnik žandarmerije

Werner Thau komanda žand. Mannheim,
rez. žand. narednik Franz Ruschak, komanda žand. Oberdonau,
rez. žand. narednik Karl Ramsberger kom. žand. Regensburg,
rez. žand. podnarednik Josef Murko, komanda žand. Celovec,

” ” ” August Zand, Oberdonau,

” ” ” Johann Käfer, ”

” ” ” Konrad Kaindl, ”

” konjički desetar Karl Lumpi

Mora se računati s tim da će banditi koji govore nemački imati u svome planu da — koristeći se zaplenjenim unifor-

mama i službenim ispravama — preduzimaju akcije protiv policiskih i carinskih organa i ustanova kao i protiv stanovništva. Stoga je potrebno da se uhvati veza sa svima službenim ustanovama koje se nalaze na području stanice .—

Prepad na patrolu izvršen je na taj način što su banditi, čija je jačina mogla biti po prilici od 60—100 ljudi, postavili veliku, dobro pripremljenu zasedu.

Konstatujem ovom prilikom da patrola u svome radu nije načinila nikakvu načelnu grešku. Ali uprkos tome nama se naćeće potreba da iz ovog slučaja izvučemo pouku, da bi ubuduće sprečili da pretrpimo slične teške gubitke. Skrećući pažnju na dosad izdate zapovesti, naročito na tačku 1 moje zapovesti br. 16/42,

naređujem:

a) U slučaju da se mora proći kroz tesnace koji se ne mogu zaobići, to će se pojedini ljudi u patroli raspoređiti na takvom rastojanju koje je ravno daljini na kojoj se mogu međusobno videti, da bi se na ovaj način izbegla opasnost potpunog uništenja i, s druge strane pak, da bi se ostalim učesnicima u patroli dala mogućnost da prihvate borbu.

b) Uske tesnace i ostala područja koja su za postavljanje zaseda naročito podesna, trebalo bi, ako je ikako moguće, zaobići. Gubitaka u vremenu i pojačanih napora koji se ovim prouzrokuju načelno se ne treba plašiti. Prirodno je pak da se i ovakvi uzani tesnaci s vremena na vreme moraju pretražiti.

c) Pri sadašnjem stanju bezbednosti od neophodne je potrebe da patrole ispred sebe na oko 200 metara isturaju izviđače. Ovi izviđači pri prolazu kroz tesnace kretaju se ne niskim terenima po drumu već po padinama sa strane druma na visini od oko 60—100 metara. Sem toga biće često potrebno, sem izviđača ispred sebe, isturiti izviđače i bočno. Kod većih patrola treba po mogućству odrediti još i dva vojnika iza sebe kao zaštitnicu

d) U kotlinama i dolinama koje iz neposredne blizine omeđuju i nadvisuju strme padine, patrole se ne smeju kretati drumovima, na kojima redovno nema nikakvog zaklona, već po mogućству duž podnožja padine, u blizini potoka itd., a uglavnom po takvom zemljишtu na kome je vatreno dejstvo sa jedne padine po mogućtvu što više isključeno i gde je zemljiste takve prirode da ono pri vatrenom prepadu bar donekle pruža bilo kakav zaklon.

e) U naročito ugroženim krajevima neophodno je da se patrole kreću po otsecima. Ovim se želi reći da se najpre sa

izviđačima tačno utvrди da na određenom delu zemljišta nema neprijatelja, da se potom na dominirajućoj tačci postavi laki mitraljez ili neko drugo automatsko oruđe, pa da tek tada patrola produži nastupanje — pošto se na ovaj način obezbedila od vatrenih prepada. Kada potom ostatak patrole pod zaštitom automatskih oruđa stigne na novi otsek, tada se laki mitraljez prebacuje unapred na novi položaj, da bi sa njega, isto kao i sa prethodnog položaja, štitio nastupanje patrole na sledeći novi otsek.—

f) Laki mitraljezi i mašinsl*^*i pištolji većinom su najjača oruđa žandarm. patrole. Stoga ova oruđa ne smeju biti raspo-ređena na čelu odnosno u prethodnici patrole, a ni u kom slučaju pak kod isturenih izviđača, pošto se ovde u naročito velikom stepenu mora računati sa vatrenim prepadom. Ako bi se ova oruđa nalazila sasvim napred, to bi verovatnoča za gubitak tih za žandarmeriju najvažnijih oruđa bila isuviše velika.

2) Jedan bandit koga je uhvatila jedna žandarm. stanica dao je vrlo interesantne podatke o radu bandi, naročito o njihovoj taktici, o događajima kod njih i o njihovim namerama da pribave obaveštenja o policiji. Podrobniјe o tome navodim sledeće:

a) Banditi se ne plaše velikih policijs. akcija, pošto oni redovno, već od svojih osmatračkih stanica, dobiju podatke o razvoju snaga i posle toga imaju mogućnost da svoje logore blagovremeno prebace na novo područje. Sem toga oni se po završetku velike akcije na tome području osećaju za duže vreme prilično sigurni. Suprotno tome, više se plaše kada se nalaze na brdskim uporištima, pošto na njima u svako doba očekuju napad neke policijske jedinice. Stoga se oni staraju da što pre dobiju podatke o jačini, naoružanju i planu krstarenja patrola. Sem toga nastoje takođe da pronadu one tačke sa kojih je omogućeno osmatranje polaska patrola u akciju kao i njihovog povratka sa akcije. I na kraju oni proveravaju sve mogućnosti za vršenje prepada na transporte sa životnim namirnicama ka ovim uporištima kao i na kurire.

b) Da bi izvideli pravce i predele koji su za kretanje i rad patrola podesni, bande na takva područja upućuju svoje patrole u jačini od 2—3 čoveka, koje pronalaze i prate tragove pešačkih stopa kao i tragove marša policijskih patrola i iznalaže tačke na kojima policija logoruje. Kao sredstvo za to služe im otpaci cigareta, kutije za cigarete, otpaci hrane itd. Na ovaj način bande dolaze takođe i do podataka sa kojih tačaka policija osmatra zemljište i gde postavlja zasede.

c) Pri izboru mesta i podizanju brdskih uporišta, bande odmah ocenjuju i mogućnost za opkoljavanje i zarobljavanje, odnosno za uništenje istih.

dl U ono vreme kada je bila stvorena organizacija seoskih straža banditi su se iste plašili. Međutim njima je vrlo brzo uspelo da među pripadnicima seoskih straža pronađu ljudi koji su banditima dostavljali tačne podatke: o jačini policis. patrola, o odnosu između jačine policije i jačine seoskih straža, o naoružanju patrola, o taktici koju one primenjuju, o početku 1 završetku patroliranja, o izboru mesta za postavljanje žandarmeriskih i policiskih zaseda, o načinu dolaženja do mesta zaseda; zatim o raspoloženju ljudstva seoske straže — ko je od tih ljudi prijateljski raspoložen prema Nemcima te se kao takav ima smatrati za opasnog po bandite i ko će prilikom sukoba sa banditima verovatno gadati uvis, — o obezbeđenju žandarmer. kasarni, o smeštaju i čuvanju oružja, i na kraju na koji način se vrši stražarska služba na žandarm. stanici i ostalo.

Sem toga, pomoću ljudi koji su banditima služili za vezu, vršena je propaganda među pripadnicima seoske straže sa ciljem da Slovenci ne pucaju na svoje ljudе i da u sukobu sa banditima puške drže podignute uvis.

e) Banditi imaju svoje takozvane aktiviste na terenu, koji imaju zadatku da rasturaju u narodu komunističku prop, štampu, da vrbuju nove bandite i da putem svojih posrednika prikupljaju životne namirnice, rublje, odela, cigarete, novac itd. Iz tih sredstava je posle deljena pomoć porodicama bandita, ukoliko iste još nisu iseljene. Banditi su novac slali čak i u iseljenički logor u starom Rajhu.

f) Između pojedinih banditskih četa i bataljona svake sedmice nalazila su se redovno po dva kurira na putu u oba pravca. Mesta za sastanak kurira retko su bila u stanovima, već mahom na ivicama šuma i u blizini kuća njihovih ljudi u dolini. Kuriri izbegavaju raskrsnice puteva, račvanje puteva, a u zabačenim predelima takođe i same puteve i drumove. Oni više koriste za kretanje suve potoke, šumske proševe i proševe žičanih železnica kao i male mostove, ukoliko bi im bilo nemoguće da gazom pređu potoke i reke. Sigurni podaci o vremenu kretanja, sastanaka i rada kurira nisu se mogli utvrditi.

3) 'Prednje dostavljam svima jedinicama i ustanovama na znanje sa nalogom da se iz toga izvuku potrebne pouke i iste koriste pri vršenju službe. Komandanti jedinica imaju se starati naročito za to da stanice vrše celishodan raspored službe. da se patrole u svom radu drže pravila i da celokupan

raspored službe bude takav da se bezuslovno izbegava svaki šablonski rad, da bi se na taj način sprečila obaveštajna služba bandita protiv žandarmerije.—

Overio
potpis nečitak
žandarm. podnarednik

Potpisao Berger,
žandarm. kapetan

Žandarmeriski okrug Radovljica

Stiglo: 9. 4. 1943
Del br. V 7 prilozi

Daseböck

BR. 208

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA- TO DELLE ALPI« OD 8 APRILA 1943 GOD KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠĆENJU ZONE MOKREC¹

KOMANDA PES. DIV. »CACCIAATORI DELLE ALPI <
Odeljenje nač. štaba
Obaveštajna sekcija

Br. 1647/ »I« orot.

Poverljivo

V.P. 100. 8 aprila 1943—XXI

Predmet: Izveštaj br. 97

Karta J. 1:100.000 — sekciia Cerknica.—

GLAVNOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« — Obaveštajno odeljenje	V.P. 10
KOMANDI XI ARMIJ. KORPUSA — Obaveštajno odeljenje	V.P. 46
KOMANDI PEŠ. DIV. »ISONZO«	V.P. 59
KOMANDI PEŠ. DIV. »MACERATA«	V.P. 153
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE«	V.P. 46
KOMANDI XI GRUPACIJE GRAN. STRAŽE	V.P. 46

AKTIVNOST POSADA — 7 aprila 1943 — XXI

Akcija u zoni Mokrec

— Ujutro 7 ov. mes. naše jedinice, operišući u zoni Mokrec, započele su pokret dostigavši kasno posle podne ciljeve: Krvava

Peč (UM-CQ) — Osredek (UO-CQ) — Kurešček (UO-CS) — Golo — (UO-CU) — Skrilje (UM-CU).

Nastupanje LXXI bataljona cr. koš. i bataljona Granične straže bilo je jako sprečavano od strane jakih komunističkih grupa sa mnogobrojnim automatskim oružjem.

Naši gubici: 2 mrtva i 5 ranjenih, od kojih 2 oficira. Još nisu poznati gubici komunista.

Sektor Borovnica

— Trupe koje sadejstvuju u akciji na Mokrec i koje su odredene za zaprečavanje stigle su do određenih im ciljeva Iška (UM-CU) — Gor. Ig (UK-CU) — Benko i Ustje (UK-CS). Nema ništa novo.

— Jedinice posade u Polhov Gradecu izvršile su 6. ov. mes. izvidanje u zoni Ravnik (TL-DN).—

— Patrola formacije A.C. iz posade u Horjulu, prilikom noćne zasede u zoni Zaklanec (TL-DH), primetila je jake pokrete komunista.

Zbog velike daljine i mraka nije upotrebljeno oružje.

Sektor Grosuplje

— Formacija A.C. u St. Apno 6 ov. mes. prilikom izviđanja u zoni M. Ločnik, sukobila se sa komunističkom grupom, prinudivši je na bekstvo posle kratke borbe.

Naši gubici: 1 milicioner A.C. mrtav.

Komunistički gubici: utvrđeno je 5 mrtvih.

Sektor Stična

— Trupe mesne posade raščistile su zone Goričica — Pristava (VS-DE).

Ništa novo.

2

General Komandant
V. RUGGERO

Za tač. prep.

Major, vrš. duž. nač. štaba

Giuseppe Dotti

(M. P.)

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIATORI DELLE ALPI« OD 9 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JE-DANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠČENJU ZONE MOKREC¹

KOMANDA PEŠ. DIV. »CACCIATORI DELLE ALPI«
Odeljenje nač. štaba
Obaveštajna sekcija

Br. 1670/»I«—prot. *Poverljivo*

V.P. 100. 9 april 1943—XXI

Predmet: Izveštaj br. 98.—

Karta J. 1:100.000 — sekcija Cerknica,—

GLAVNOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« — Obaveštajno odeljenje	V.P. 10
KOMANDI XI ARMIJ. KORPUSA — Obaveštajno odeljenje	V.P. 46
KOMANDI PEŠ. DIV. »ISONZO«	V.P. 59
KOMANDI PEŠ. DIV. »MACERATA«	V.P. 153
KOMANDI GRUPACIJE CR. KOŠ. »XXI APRILE«	V.P. 46
KOMANDI XI GRUPACIJE GRAN. STRAŽE	V.P. 46

AKTIVNOST POSADA — 8 aprila 1943 — XXI

Akcija u zoni Mokrec

— Nastavljujući poznatu akciju operišuće jedinice stigle su 8 ov. mes. posle podne na određene im ciljeve ne naišavši na otpor. LXXI bataljon er. koš. našao je na terenu borbe koja se vodila prošlog dana, leš komuniste i pušku modela 91. — Nadena je i porušena baraka, u kojoj je bilo oko 20 kg eksploziva i mnogo propagandnog materijala. Eksploziv je zapaljen. Bataljon Granične straže uzeo je leš našeg poginulog vojnika, koji je pao prilikom akcije u zoni Mokrec prošloga februara. Leš je upućen u bolnicu u Ljubljani.

Sektor Borovnica

— Izvršeno izviđanje u zoni Vrzdenec (TI-DH) — Podlipa (SP-DH) — Križmanov V. (SR-DH) od strane formacija A.C. iz Horjula i Zažara dalo je negativne rezultate.

— Trupe posade u Polhov Gradecu našle su 79 ručn'h bombi prilikom čišćenja u zoni Korošec (TL-DL).

— Odeljenju A.C. u Drenovom Griču 7 ov mes. posle podne predao se jedan komunista bez oružja.
Preslušavanje je u toku.

Sektor Grosuplje

— Formacija M.V.A.C. u Robu (UQ-CG), pojačana vodom I-og bat. 52-og peš. puka, 7 ov. mes. prilikom izviđanja u zoni Dednik (UO-CO) sukobila se sa komunističkom grupom i rasturila je. Komunisti su ostavili na terenu pušku, dve bombe i više municije.

.. .²

**General Komandant
V. RUGGERO s.r.
(M. P.)**

BR. 210

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 9 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O ČIŠĆENJU ZONE MOKREC¹

Ručni fonogram

**Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA**

Br. 1490/op.

Operativne novosti od 9 aprila

Akcija u zoni Mokrec: Jedinice koje operišu posvetile su ceo dan preciznom čišćenju zone Mokrec. Na zapadnoj padini kote 1058 (UM-CS) nađene su i zapaljene ukupno 104 barake kapaciteta preko 2500 mesta. Utvrđeno je da su gotovo sve barake bile sagradene od stabala drveća i dasaka i snabdevene krevetima sa 2 mesta. Mnogobrojne eksplozije su pratile sagorevanje baraka. Dalje su. zaplenjene 2 puške, 2 karabina, jedan tronožac za mitraljez »Breda«, 54 ručne bombe i mnogobrojna razna municija. Ubijen je jedan ustanički konj, koji

je bio u vrlo lošem stanju. Dalje je pronađeno 7 pećina koje su, po ispitivanju, nađene prazne.

Sektor Borovnica:

Garnizon Borovnica: Trupe koje su bile određene za poznato zaprečavanje, u kasno posle podne juče, 8, vratile su se u svoja sedišta.

Garnizon Vrhnika: Jedinice garnizona pojačane mesnom formacijom A.C. očistile su zonu Bevke — Drenov Grič (TN-DE).

Sektor Grosuplje:

Garnizon Rob: Mesna formacija A.C. pojačana vodom 1/52 izvršila je juče, 8, ispitivanje zone V.M. Osolnik (Knej) (UQ-US-CQ).²

Sektor Stična

Garnizon St. Vid: Formacije A.C. iz Temenice i Sela pri Šumberku, pod komandom oficira 105 legije crnih košulja, izvršile su ispitivanja u zoni Vinji Vrh (ZL-DE)³ i Podbukovje — Volče Jame (ZL-CS), Liseč (ZN-CS) ne otkrivši ništa novo

General Ruggero

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO«
OD 10 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG AR-
MISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI ČATEZ¹**

Prepis telegrama

**Od Komande div. »Isonzo«
KOMANDI XI ARMII. KORPUSA**

Br. 02/2381/Op.

OPERATIVNI IZVESTAJ OD 10 APRILA

VESTI O NEPRIJATELJU

1) Primećen je odlazak jakih hrvatskih formacija, o čemu je javljeno u operativnom izveštaju 02/2352 od 9. ov. mes., iz Bele Krajine na hrvatsku teritoriju, južno od Kupe.

OPERATIVNA AKTIVNOST

2) U vezi sa primećenim pridolaskom brigade »Cankar« prema zoni Ajdovec (ZR-CQ) pojačana je obaveštajna i izviđačka aktivnost, koja je utvrdila da se komunističke grupe nalaze u zoni Čatež (ZR-DE). Zbog toga je jutros u zoru naređeno da se uputi u akciju grupacija »Pelazzi«, sastavljena od 98-og bataljona er. koš., od specijalnog bataljona br. 1, od 1 čete 117 batalj. cr. koš., od formacija A.C. iz Trebnja i Rakovnika i od voda 65/17.

Jutros oko 8 časova došlo je do dodira u zoni Razborje (ZN-DE). Komunisti, sa mnogobrojnim automatskim oružjem, raspoređeni na dominirajućim i teško pristupačnim kosama Zaplaz (ZN-DE), davali su žilav otpor. Borba je trajala ceo dan do 18 časova večeras. Naše su trupe zauzele mesto Razborje i okolne visove. Intervenisala je uspešno artiljerija iz garnizona Trebnje. Utvrđeni neprijateljski gubici: 43 mrtva, prebrojana na terenu. Ta je cifra daleko niža, kao što jednodušno tvrde stanovnici u zoni, koji neprijatelju'pripisuju gubitke od preko 200 ljudi. Naši gubici: poginuo je mlađi vodnik Baldini Arnaldo i 7 je ranjeno, među kojima poručnik Ricca Rosellini Siro, iz specijalnog bataljona br. 1, i potporučnik Fabbri Mario, iz XIV bataljona minobacača. Zaplenjeno je 9 pušaka, 30 ranaca i municija. Iz saslušanja jednog komuniste, koji se naoružan pre-

dao u toku borbe, proizlazi da su partizanske snage bile sastavljene, pored brigade »Cankar«, i od formacija brigada »Gubec« i »Tomšić«, ukupno od oko 2500 ljudi. Trupe su u zastanku u zoni, nastaviće akciju sutra ujutro. U Trebnje je upućen vod 149/35 i naređeno je da sutra u zoru stigne u zonu 2-gi batalj. 24-og peš. puka, koji dolazi iz Ljubljane.

3) Garnizon u Žužemberku (ZN-CO) čistio je šumovitu zonu Goli Vrh (VU-CQ).

4) Garnizon u Mirnoj Peči (ZV-CQ) kontrolisao je zonu Golobinjek (TZ-CQ).

5) Jutros se avion, leteći iz Sarajeva u pravcu Zagreba, spustio na hrvatsku teritoriju kod Zaluke (XV-BU) zbog kvara. Posadne jedinice iz Podzemelja (XT-BU) i Metlike (XV-BZ), koje su odmah pritrčale, odvukle su avion u garnizon Griblje (XT-BS). Pilot Ohem Dieter ostao je nepovređen i sa poverljivim paketom bio je odveden u Črnomelj (XN-DS).

6) Ostale posade bile su aktivne na kratkom rastojanju.

7) Garnizonu u Mirnoj Peči predala su se dva naoružana partizana, garnizonu u Novom Mestu jedan naoružan i garnizonu u Kostanjevici jedan bez oružja.

NAPADI NA SAOBRAĆAJNE PUTEVE

8) U 23.30 časova, 9 ov. mes., teretni voz br. 9276, sastavljen od 30 vagona, dolazeći iz Karlovca, zbog eksplozije mine iskliznuo je sa lokomotivom kod 68,7 km. Istovremeno je jaka ustanička grupa pokušala da zapali transport. Naša jedinica za zaštitu železničke pruge posle žestokog sukoba, naterala je ustanike u bekstvo uspevši da ograniči požar na tri vagona u začelju i oslobodi zarobljeno slovenačko osoblje. Pravovremeno je upućen na lice mesta blindirani voz iz Novog Mesta. Jutros je pod zaštitom naših jedinica prikupljen železnički materijal i saobraćaj je uspostavljen u 18.30 časova.

METEOROLOŠKI IZVESTAJ

9) Vreme: vedro. Temperatura: maksimalna -f 15, minimalna + 3.

General Maccario

**IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUZA OD 12 APRILA 1943 GOD. VISOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O AKCIJI
U ZONI CATE2¹**

Datum	otpreme	12(4)43
i	21.30	
čas	prijema	13(4)43
		1.30

Telegram

OD XI-og ARM. KORPUSA

ZA SUPERSLODU — OPERATIVNO ODELJENJE

i na znanje:

V ARM. KORPUSU

XVIII ARM. KORPUSU

Br. 02/1948

IZVESTAJ OD 12 APRILA 1943

— Vesti o neprijatelju:

Javljeno je da se 5 hrvatska brigada nalazi u zoni istočno od Vivodine (LI-CD Samobor).

— Operativna delatnost. Divizija »Isonzo«:

Grupacija »Pelazzi« nastavila je svoju akciju, o kojoj je govoreno u jučerašnjem izveštaju od 11, i nastupa prema ne-mačkoj granici, pošto je izdržala više borbi sa jakim grupama ustanika, koje je razjurila i sada ih goni.

U žestokoj borbi kod Sv. Križa (ZP-DH Celje) zarobljen je jedan ustanik — komandir voda.

Zaplenjena je jedna puška, municija i razni materijal.

Grupacija je zastala u zoni.

Jedna jedinica garnizona u Stopičama (XP-CM Novo Mesto) noću između 10 i 11 razjurila je grupu ustanika u V. Če-rovecu (XR-CK).

Tri nenaoružana ustanika predala su se.

Divizija »Cacciatori«:

Na pojasu Ljubljana uhapšena su dva sumnjiva lica.

U toku je isleđenje.

Slabe akcije uznemiravanja protiv nekoliko bunkera na pojasu Ljubljana.

Grupa »Cacciatori« u sadejstvu sa trupama Granične straže i »XXI Aprile« operisala je u zoni Ključ (TN-DL Ljubljana) — V Hribu (TP-DL).

Ustanici su imali utvrđeno 16 mrtvih i veliki broj ranjenih.

Zarobljeno je jedan ustanik i uhapšena je sestra poznatog vođe Rihara.

Uništen je logor i zapaljeno 15 baraka.

Zaplenjene su 3 puške, municija i mnogo raznog materijala.

Naši gubici: 10 ranjenih.

U blizini Srnjak (UQ-CQ), Cerknica razjurene su jake grupe ustanika.

Zarobljena su 2 ustanika; zaplenjene su 3 puške i mnogobrojna municija.

U zoni Golo (UO-CU) zarobljen je jedan nenaoružani ustanik.

U noći između 10 i 11 ustanici neutvrđene jačine napali su odred M.V.A.C. u Novaki (TR-CS).

Energičnim protivdejstvom i posredovanjem jedinica garnizona u Rakitni (UH-CS) nagnani su u bekstvo ustanici koji su ostavili na terenu jednog poginulog i jednu pušku.

Naši gubici: jedan dobrovoljac antikomunista ranjen.

U noći između ,10 i 11 formacije M.V.A.C. iz Gorice (TR-DE) naišli su kod Jezera (TR-DE) na minu postavljenu kod stana jednog sumnjivog ustanika, prouzrokovavši eksploziju.

Usled eksplozije zapalila se kuća.

Sopstvenik je uspeo da pobegne.

Nađen je mnogobrojni propagandni materijal.

Nema gubitaka.

Antikomunistička formacija Temenica (ZI-DE Novo Mesto) nagnala je u bekstvo u zoni Otečvrh (ZI-DE) jednu ustačku patrolu.

Divizija »Lombardia«, »Macerata« i Grupacija »XXI Aprile«:

Obična delatnost garnizona.

XI grupacija Granične straže: noću između 10 i 11 ustanici su bezuspešno napali stalnu stražu za obezbeđenje železničke pruge 25 (SR-CZ Vrhnika) i patrolu železničke karaule 443 u blizini Logateca.

Obična delatnost u svima garnizonima.

Ukupni gubici:

- naši: 10 vojnika i 1 dobrovoljac antikomunista ranjeni.
- neprijateljski: 17 mrtvih, 5 zarobljenih, 3 su se predala.

General Gambara

1 Ekselenciji

- 1 Načelniku štaba**
- 1 Pomoćniku načelnika štaba**
- 1 Obaveštajnom odeljenju**
- 2 Operativnom odeljenju**
- 1 Komandi Kr. karabinijera**
- 1 Telegrafskom odeljenju**

BR. 2!3

**IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »ISONZO«
OD 12 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG AR-
MISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI ČATEZ¹**

Prepis pisanog telegrama

12 aprila 1943—XXI

**Od Komande div. »Isonzo«
KOMANDI XI ARMII. KORPUSA**

02/2454

OPERATIVNI IZVEŠTAJ OD 12 APRILA

VESTI O NEPRIJATELJU

- 1) Primećeno je premeštanje jakе ustaničke grupe iz zone Kočevje u Žužemberk.

OPERATIVNA AKTIVNOST

- 2) Jutros u zoru grupacija »Pelazzi« čistila je granični pojas nemačke Slovenije između Brezja (ZP-DH) i Žaloke (ZT-DE), perušivši pozadinske uređaje, koje su nedavno napustili ustanci. Iz vesti prikupljenih u zoni utvrđeno je da je brigada »Cankar«, koja se u noći podelila, pobegla prema jugu prošavši kroz dolinu Mirne. Grupacija je zatim izvršila napad na Migovcu (ZT-CZ), Škrjanče (ZR-CZ), Rače Selo (ZR-CU), stigavši večeras do Trebnja. U toku je obaveštajna i izviđačka aktivnost u cilju da se utvrdi novi razmeštaj brigade.

3) Garnizon u Žužemberku (ZN-CO) izvidao je zonu Aj-dovec (ZR-GO) u cilju kontrolisanja eventualnog pridolaska ustaničkih formacija iz zone Čatež (ZP-DE). Zona je zatečena evakuisana.

4) Noću uoči 12 ov. nies, vod pionira 24-og peš. puka bio je u zasedi u zoni Cikava (ZN-CO), gde su primećeni komunisti. Zarobljeno je jedno sumnjivo lice. U toku su proveravanja.

5) Povodom vesti, saopštene aktom te Komande 1/1745 od 8 o.m., da se u Slinovcama (MH-CQ) nalazi stovarište kože i radionica cipela za ustanike, posadne jedinice iz St. Jerneja (IH-CQ) i Kostanjevice (LI-CQ) pretražile su mesto i obližnje zone sa negativnim rezultatom.

6) Noću uoči 12 ov. mes. posadna jedinica iz Stopiča (XP-CM) nalazila se u zasedi u zoni Težka Voda (XP-CK). Patrole iste posade vršile su izvidanja kod Gaberja (XT-CM) i Ceroveca (XR-CK).

7) Posada u Semiču (XN-BZ) kontrolisala je zonu Črmošnjice (XI-CD).

8) Posadne jedinice iz Črnomelja (XN-BS) i Dragatuša (XN-BS) izvršile su akciju u zoni Beleč Vrh (XP-BL), Suhor (XN-BL). Prilikom sukoba kod Beleč Vrha rasturene su ustaničke grupe, koje su na terenu ostavile jednog mrtvog. Zaplenjena su dva konja, dokumenta i propagandni materijal.

9) Ustaničke grupe u zasedi u mestu Draga (XN-BH), koje su izvršile akciju uz nemiravanja protiv posade u Sinjem Vruhu (XN-BH). bile su rasturene i gonjene od posadnih jedinica, koje su odmah intervenisale.

10) U vezi sa operativnim izveštajem od 10 ov. mes. tač. 5.— Posada nemačkog aviona, koji se 11 ov. mes. spustio u Griblje (XT-BS), izvršila je opravku aviona koji je dan ranije bio odvučen. Oba aviona krenula su posle podne za Zagreb.

11) Posadi u Stopičama predao se jedan partizan bez oružja.

NAPADI NA SAOBRAĆAJNE PUTEVE

12) Noću uoči 12 ov. mes. ustaničke grupe koje su pokušale da se približe severnom ulazu tunela Laze (XL-CD) bile su rasturene uz sigurne gubitke posle žive akcije naše jedinice za zaštitu železničke pruge. Lakše je ranjen jedan naš vojnik.

METEOROLOŠKI IZVESTAJ

13) Vreme: oblačno. Temperatura: maksimalna + 15; minimalna 5. —

General Maccario

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCATORI DELLE ALPI« OD 12 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI KLJUČ — V HRIBU¹

Poverljivo

Ručni fonogram

Vrlo hitno

Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA

1533/op

OPERATIVNE NOVOSTI OD 12 APRILA

Akcija u zoni Ključ — V Hribu: Jedinice zauzete poznatim čišćenjem zone Ključ — V Hribu, danas posle podne, posle dva dana žestokih borbi, stigle su na liniju nemačke granice Osredok — Hrastenice (TP-DN) — Belica — Dolenja Vas (TN-DN-DL) — Polhov Gradec. Još od prvog dana pokret su znatno ometale jake ustaničke grupe, koje su se postavile za odbranu zone Veternik — Škodlar (TN-DL) — Ključ. Naročito jak otpor komunista bio je juče prema centralnim kolonama. Dok su specijalni bataljon br. 2 i LXXI bataljon er. košulja juče kasno posle podne uspeli da se dočepaju k. 474 (TN-DL) i Veternika, bataljon granične straže bio je primoran da se zaustavi pred neprijateljskim položajima Ključ. U ovom sektoru otpor je skršen tek jutros uz pomoć centurije specijalnog bataljona br. 2. I. bataljon 51 peš. puka za vreme dnevnog čišćenja zone Osredok zarobio je 5 naoružanih ustnika, među kojima poznatog Rihar Franca, bivšeg komandanta Dolomitskog odreda. Ukupni ustanički gubici penju se na 21 mrtvog, izbrojanog na terenu, 13 zarobljenih, među kojima 4 žene, i 20 ranjenih. Ukupno je porušeno 28 baraka i zaplenjeno mnogo raznog materijala, među kojima 8 pušaka, 8 mina i razna municija. Naši gubici: 10 ranjenih.

Sektor trupa Ljubljana:

Komanda mesta Ljubljana: Noću uoči 12 iz naselja Vič ispaljeno je mnogo puščanih metaka na patrole koje nadgledaju

žičane prepreke ispred bunkera od br. 2 do br. 5. Naša momen-talna protivakcija je rasterala komuniste. Kasnije čišćenje na-selja izvršeno je bez rezultata.

Sektor Borovnica

Garnizon Borovnica: Odeljenju M.V.A.C. iz Sobočeva juče ujutru, 11, predao se jedan nenaoružani ustanik. Ispitivanje je u toku.

Sektor Grosuplje i Stična

U raznim sektorima obična aktivnost kontrole zona od-govarajuće nadležnosti.

General RUGGERO 22301204

Video

V.d. načelnik štaba major

**— Giuseppe Dotti —
Giuseppe Dotti**

(M.P.)

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 13 APRILA 1943 GOD. VISOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O AKCIJI U ZONI CATEZ¹

Telegram

**Od Komande XI-og arm. korpusa
za SUPERSLODU — Operativno odeljenje
i na znanje:
V. arm. korpusu — XVIII arm. korpusu**

Br. 02/1972 prot.

IZVJEŠTAJ OD 13 APRILA

Vesti o neprijatelju: javljeno je da se jaka banda ustanika pomirila iz zone Kočevje u Zumberak.

OPERATIVNA DELATNOST

Divizija »Isonzo«: grupacija »Pelazzi« nastavila je čišćenje zone, o čemu je rečeno u jučerašnjem izveštaju od 12. Uništeni su uredaji za operativno snabdevanje, koji su skoro napušteni. U zasedi u zoni Cikava (XN-CO Novo Mesto) uhapšeno je jedno sumnjivo lice. U sukobu u blizini Beleč Vrha (XP-BL) razjurenne su grupe ustanika, koje su iza sebe ostavile na terenu jednog mrtvog. Zaplenjena su 2 konja, dokumenti i propagandni materijal. Akciju uznenemiravanja protiv garnizona U Sinjem Vrhu (XN-BH Ogulin) izvele su grupe ustanika, ali su bile razjurene. U noći između 11 i 12 grupe ustanika, koje su pokušavale da se približe severnom izlazu izlaza G. Laze (XL-CD), bile su razjurene pretrpevši sigurne gubitke. Jedan naš vojnik lakše je ranjen. Predao se jedan nenaoružan partizan.

Divizija »Cacciatori«: jedinice angažovane u čišćenju zone, o čemu je javljeno u jučerašnjem izveštaju od 12, pošto su savlade žilavi protivnički otpor, stigle su do nemačke granice između Osredeka (TP-DN Ljubljana) i Polhov Gradeča (TZ-DN Bled). Sem već javljenih rezultata na terenu je izbrojano 17 ubijenih ustanika; 13 je zarobljeno (među njima 3 žene i poznati Rihar Franc, koji je bio komandant Dolomitskog odreda). Porušeno je 13 baraka i prikupljen obilat razni materijal, između ostalog 5 pušaka, 1 pištolj, 8 mina i municija. Nema drugih naših gubitaka. U noći između 11 i 12 izvedena je akcija uzinemiravanja protiv patrola na straži kod mreže bodljikave žice položene ispred bunkera od br. 2 do br. 5 pojasa Ljubljana. Blagovremenim protivdejstvom razjurenici su ustanici. U Sobočevu (TR-CU Cerknica) predao se jedan nenaoružan ustanik.

Divizija »Lombardia«: U zoni Svinjarica (OL-BD Karlovac) jedna ustaška četa, koja se sukobila sa po prilici 200 ustanika, nanela je ovima gubitke od 5 mrtvih i dvadesetak ranjenih, a imala je jednog mrtvog.

Divizija »Macerata«: zapaljene su dve barake u zoni Lapinje, kota 570 (ZP-BN Novo Mesto).

XI-a Grupacija Granične straže: mala jedinica garnizona u Grahovu (TR-CM Cerknica), koju su docnije potpomogle jedinice garnizona Cerknica (TN-CM) i Velike Bloke (UK-CM), nanela je ustanicima, koji su je bili napali, utvrđene gubitke, potvrđene mnogobrojnim tragovima krvi, ostavljene na terenu. U ostalim garnizonima obična delatnost.—

Grupacija »XXI Aprile«: noću 11-og patrola M.V.A.C. sukobila se je u Sušju (VK-CK) sa mnogobrojnim ustanicima i razjurila ih.

U svim garnizonima obična delatnost patrola.

Ukupni gubici: naši: 1 ustaša poginuo, 1 vojnik ranjen.
Neprijateljski: 23 poginula, 13 zarobljeno, a 2 su se predala.—

GENERAL GAMBARA

8 kopija:

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku načelnika štaba
- 1 Obaveštajnom odeljenju
- 2 Operativnom odeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinijera
- 1 Telegrafskom odeljenju

IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADISKE DIVIZIJE »CACCIA-TORI DELLE ALPI« OD 13 APRILA 1943 GOD. KOMANDI JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA O AKCIJI U ZONI KLJUČ — V HRIBU¹

Poverljivo

Vrlo hitno

Ručni fonogram

Od Komande divizije »Cacciatori delle Alpi«
KOMANDI XI ARM. KORPUSA

1551/<\$.

OPERATIVNE NOVOSTI OD 13 APRILA

Akcija u zoni Ključ — V Hribu: Nastavljujući poznatu akciju jedinice koje operišu stigle su na demarkacionu italijansko — nemačku liniju ne naišavši na otpor. Na terenu kojim se prošlo za vreme napredovanja prebrojano je još 15 mrtvih, među kojima je prepoznat poznati teritorijalni voda iz Velikog Vrha Franc. Od strane raznih kolona uhapšeno je 6 sumnjivih lica. Posle preciznog čišćenja nađeno je i zapaljeno 14 baraka kapaciteta oko 200 osoba. U pećini vrlo dobro kamufliranoj nađena su dva motocikla, 10 neupotrebljivih bicikla i mnogo-brojna razna municija, 15 volova i 50 koža za štavljenje. Očistivši gore pomenutu zonu, jedinice koje operišu stigle su na kolski put Polhov Gradec — Dvor — Gabrje i tu se zaustavile. Ukupni ustanički gubici se, međutim, penju na 36 mrtvih izbrojanih na terenu, 19 zarobljenih i 20 utvrđenih ranjenika. Ukupno su porušene 42 barake, kapaciteta od oko 500 mesta. Prikupljeno u svemu 10 pušaka, 1 pištolj, mnogo municije i mnogo raznog materijala. U zoni Gabrje (TR-DN)² pronadrena je jedna tipografija, a u zoni Osredek (TP-DN)³ jedna ambulanta sa četiri ranjenika.

Naši gubici: 14 ranjenih, među kojima poručnik Gabrielli Agostino.

Sektor Grosuplje

Garnizon Studenec - Ig: Mesna formacija A.C. za vreme čišćenja zone Hauptmance (VM-DE)⁴ zarobila je 3 ustnika, od kojih jednog naoružanog pištoljem. Ispitivanje je u toku.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (35 C — 66).

² Dopisano olovkom: »2 km severno od Dobrove.«

³ Dopisano olovkom: »3 km severno od Dobrove.«

⁴ Dopisano olovkom: »4 km severozapadno od Škofljice.«

Garnizon Šmarje: Formacije A.C. iz Šmarja i Šenturja izvršile su ispitivanja u Plešama (VS-DE) /' U blizini kote 464 (US-DE) sukobile su se sa ustaničkim grupama koje su posle kraće borbe bile primorane na bekstvo. Primećeno je da je poneki ustanik imao na sebi italijansku uniformu sa šлемom.

Sektori Borovnica i Stična

U raznim garnizonima obična aktivnost kontrole zona odgovarajuće nadležnosti

General RUGGERO 20001304

Video

**V. d. nač. štaba major
— Giuseppe Dotti —
Giuseppe Dotti (M. P.)**

BR. 217

**IZVEŠTAJ PREFEKTURE GORICA OD 17 APRILA 1943
GOD. MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O NA-
PADU PARTIZANA NA ITALIJANSKU MOTORIZOVANU
PATROLU U POLJU¹**

Telegram

17-4-943 — XXI

Ministarstvu unutrašnjih poslova — kabinet i odelj. bezbed.

036093. 17 o.m. oko 7 časova u mestu Polje (Gorica) ustanici su napali vatrom iz automatskog oružja patrolu u automobilu, koja je bila sastavljena od oko 22 pripadnika jedinice crnih košulja i redovne vojske.

Ubijena su tri, a ranjeno 7 vo/nika. Ustanici su prigrabili jedan puškomitrailjez, nekoliko karabina i kutiju za municiju.

Prefekt

¹ Dopisano olovkom: »1—2 km severno od Šmarja.«

¹ Original se nalazi u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

Tel

Ministero Interni - Gabinetto di Sicurezza

Richiede che si
aggiorni

Richiede Numero 1-2-3 att. 13 Cod. Inv. 1 (initiata ai dati di fatto senza esplicazione giudiziaria) e si provveda a dare una spiegazione più approfondita delle circostanze in cui si è verificata la richiesta di informazioni. Richiede anche che si provveda a dare una spiegazione più approfondita delle circostanze in cui si è verificata la richiesta di informazioni. Richiede anche che si provveda a dare una spiegazione più approfondita delle circostanze in cui si è verificata la richiesta di informazioni. Richiede anche che si provveda a dare una spiegazione più approfondita delle circostanze in cui si è verificata la richiesta di informazioni.

CCU

Eta' dei
Subjecto

Data

Argomento

0360.95, n. 1. Due f. circa 19 marzo
lasciate foglie (fine) elementi libelli
apprezzabili da un anno automatico per foglie
lasciate circa 22 marzo. In C.R. si
riscontrano esiste punto tra militari
riconosciuti oggi si vede però:
punto libelli impossibilmente in un
tale ambiente, dove moltissimi
si vedono numeri punto

IATO

AA

- đenje železničke pruge nagnalo je partizane u bekstvo i umanjilo težinu prekida, koji je po-pravljen rano ujutro istog dana, 17;
- na km 68 (XL-CF) razjurene su grupe ustanika, koji su pokušali da se približe železničkoj pruzi;
 - u Semiču (XL-BZ) blagovremenim protivdejstvom osujećen je napad na železničku stanicu. Jedan vojnik lakše je ranjen; — između stanica Gradac (XR-BU) i Dobravice (XT-BZ) sve grupe za obezbedenje železničke pruge bile su angažovane u žestokim sukobima. Dok su se jedinice za obezbedenje železničke pruge odlučno opirale, jedan bataljon sa sekциjom artiljerije iz Črnomelja i jedna druga jedinica iz Metlike, koji su poslani radi pojačanja, prinudili su formacije ustanika da se povuku prema severu. Snažne grupe ustanika, koje su se zabarikadirale u naselju Dobravice, bile su isterane iz skrovišta i razjurene. Naši gubici: 4 vojnika poginula, a 8 ranjeno, među njima jedan oficir. Vatra neprijateljskih topova razrušila je jedan bunker i jednu malu kulu a teško oštetila stanicu Dobravice i dva bunkera. Neprijateljski gubici bez sumnje su veliki, ali se nisu mogli utvrditi. Pruga je osposobljena.

Posle žestoke borbe razjurenata je u predelu Stavča Vas (ZN-CO Novo Mesto) jaka formacija ustanika, koja je iza sebe ostavila na terenu 5 mrtvih.

Predala su se 3 nenaoružana partizana, koji su pripadali brigadi »Gubec».

— *Divizija »Cacciatori«*

Izvedene su akcije uz nemiravanja protiv garnizona Brezovica Gor. (UH-CZ Cerknica).

Zarobljen je jedan nenaoružan ustanik u Zaklanecu (TL-BH-Bled).

U predelu Šenturje (US-CU Cerknica) perušena je jedna baraka.

Noću između 16 i 17 jedna patrola na kontrolnoj stanci pojasa Ljubljana ranila jedno lice, koje je zatim umrlo, jer na poziv nije htelo da stane.

Predao se jedan nenaoružan partizan.

Divizija »Macerata« i »Lombardia«:

Svi garnizoni izveli su sa svojim pokretnim trupama kontrolne akcije.

XI grupacija Granične straže:

Izvedena je paljba uz nemiravanja protiv garnizona Velike Bloke (UK-CM Cerknica) i Nova Vas (UM-CM).

U Velikom Vrhu (UM-CM) razjurena je jedna jaka ustanika grupe, koja je pretrpela gubitak od jednog mrtvog.

Grupacija »XXI Aprile«:

U svim garnizonima obična delatnost.

Delatnost vazduhoplovstva:

Izvedeno je bombardovanje i obasipanje malim bombama u zoni Pogača (UK-CK), Knežja Njiva, Račna Gora (UM-CF).

Jako protivavionsko dejstvo.

Kratak pregled gubitaka u toku dana:

Naši: 4 mrtva, jedan oficir i 8 vojnika ranjeno.

Neprijateljski: mrtvih 6, zarobljen 1, predala se 4.—

GENERAL GAMBARA

8 kopija:

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 1 Pomoćniku načelnika štaba
- 2 Operativnom odeljenju
- 1 Obaveštajnom odeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinijera
- 1 Telegrafskom odeljenju

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOGL KORPUSA OD 20 APRILA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O AKCIJI U ZONI JUGORJE¹

Datum	otpreme
i	prijema 20(4)43—XXI
čas	0.10

GLAVNA KOMANDA ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 6429
Stiglo 21 apr. 1943/XXI

Telegram

**OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODELJENJE
i na znanje:
V i XXIII 'ARM. KORPUSU**

02/2132.

IZVESTAJ OD 20 APRILA

OPERATIVNA DELATNOST

Divizija »Isonzo«:

— Nastavlja se akcija protiv ustaničkih formacija u zoni Jugorje (XR-CF Novo Mesto).² Utvrđeni su neprijateljski gubici; 4 poginula. Dva naoružana partizana predala su se trupama koje operišu. Zaplenjene su 4 puške i razni materijal i uništeni mnogobrojni odbranbeni uredaji.

Noću između 18 i 19 osuđećen je ustanički pokušaj sabotaže na železničkoj pruzi u blizini km 89/3 (XV-CQ).

Noću izjnedu 19 i 20 eksplozijom mine na km 86/5 (ZV-CQ) oštećena je železnička pruga, koja je jutros u 8.15 časova sposobljena.

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta (18 D — 9).

² U izveštaju Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 19 aprila 1943 god. stoji: »Divizija »Isonzo«: ...U toku je akcija u zoni Jugorje.« (Original u arhivi Vojnoistoriskog instituta, 18 D — 9).

Divizija» Cacciatori«

— U St. Vasi (VK-DE Cerknica) uhapšen je dvanaestogodišnji dečak koji je označen kao ustanički kurir.

Pokretne trupe garnizona izvele su mnogobrojne akcije na malom otstojanju.

XI-a Grupacija Granične straže

— nastavlja akciju protiv partizanskih formacija u zoni južno od Velikih Bloka (UM-CM), koja je započela jutros u zoru, 19.

Predao se jedan ustnik sa puškom i municijom.

Grupacija »XI Aprile«:

— u svim garnizonima obična delatnost.

Kratak pregled gubitaka u toku dana. Mi nemamo gubitaka

Neprijateljski gubici: 4 poginula, 3 se predala.—

GENERAL GAMBARA

Kopije:

- 1 Ekselenciji
- 1 Načelniku štaba
- 2 Operativnom odeljenju
- 1 Komandi Kr. karabinjera
- 1 Obaveštajnom odeljenju
- 1 Telegrafskom odeljenju

ZAPOVEST ZANDARMERISKOG OKRUGA KRANJ OD 20 APRILA 1943 GOD. ZA DRŽANJE PATROLA U SUKOBIMA I OBAVEŠTENJE O SUKOBU ZANDARMERISKE PATROLE IZ KAMNE GORICE SA PARTIZANIMA KOD KROPE¹

Žandarmeriski okrug Kranj
na Bledu

Bled, 20 april 1943

Zapovest okruga br. 11

1) *Prepad na patrolu žand. stanice Kamna Gorica*

Patrola žand. stanice Kamna Gorica, jačine 6 ljudi, naišla je 13. 4. 1943 na svom maršu za Kropu na brižljivo postavljenu zasedu jedne, po naoružanju i jačini, nadmoćnije bande.

U borbi protiv bandita koja je trajala skoro 30 minuta patrola je imala dva mrtva i to:

rez žand. podnarednik Otto Riezler i

Franz Stängel

Neuspех u ostvarenju namere bande ima se zahvaliti jedino tome što je držanje patrole bilo besprekorno. Iako su banditi na mestu zasede poseli mitraljezima i strelcima i jednu i drugu padinu brega, dejstvo njihove vatre bilo je znatno umanjeno na taj način što je patrola imala veoma razvučen raspored. Rastojanje između pojedinih žandarma iznosilo je 20—30 metara. Patrola nije produžila dalje nastupanje duž izloženog druma, već kroz šumu po padini s jedne strane druma. Na ovaj način je prvi vatreni prepad uopšte osujećen. Cela patrola imala je mogućnost da se zakloni i da sa svoje strane otvorи vatru. Sopstveni gubici nastupili su tek posle 20 minuta trajanja borbe. Da je patrola produžila nastupanje pode-snijim pravcem duž druma i da nije izabrala teži pravac duž padine, od patrole ne bi нико ostao жив. Banditi bi tako zarobili ne samo 6 nemačkih žandarma, već bi se dočepali takođe još i skupocenih automati, oruđa kao i uniformi. U napred navedenom slučaju, pak, patrola je imala mogućnosti da se posle duže oružane borbe povuče i da sa novoizabranog položaja produži da vatrom zaštićuje svoje poginule drugove i time spreči da isti budu opljačkani i unakaženi.

Iznosim ovaj slučaj da bi svakom pojedinom žandarmu stavio jasno do znanja da tačno izvršavanje mojih zapovesti ide samo u ličnu korist svakog pojedinca kao i u korist njegove

i

¹ Original, umnožen na ciklostilu, nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

porodice. Skrećem pažnju na moju vanrednu zapovest od
7. 4. 1943² o. radu patrola za vreme krstarenja kao i u slučajevima zaseda.

³ s

8) *Ustaljeni nazivi za borbene akcije*

7. 3. 1943 — borba na Gozdniku (Mrzlica planina).

25. 3. 1943 — borba na Velinku (zapadno od Šmartnog v Tuh.).

5. 4. 1943 — borba na prostoru između Tolstog Vrha, Mostnog Vrha (severozapadno od Vranskog).

Ukoliko su žandarmi uzeli učešća u napred navedenim borbama njihovi neposredno pretpostavljeni uneće podatke o tome u policiske službeničke listove dotočnih. . .

20) *Postupak sa prinudno regrutovanim banditima koji su se sami vratili ili su zarobljeni*

Veza: Tačka 7 moje zapovesti br. 6/43.

Skrećem pažnju na napred navedenu zapovest koja glasi:

»Vrate li se prinudno regrutovani banditi dobrovoljno nazad ili se desi da banditi budu zarobljeni, to će žand. stanica odmah nastojati da dođe do podataka o sedištu bande iz koje je prinudno regrutovani pobegao ili bande kojoj je zarobljeni pripadao. Dode li se u ovome pogledu do bilo kakvih konstatacija koje bi se mogle korisno upotrebiti, to se po sebi razume da se ovi ljudi odmah sprovedu dalje susednoj trupnoj policijskoj jedinici ili da se barem ova jedinica telefonom o tome izvesti. U ovim slučajevima je hitnost neophodno potrebna, jer inače nema verovatnoće da će, u poteru upućena policija, u logoru koji su prokazali prebegli prinudno regrutovani ili zarobljeni, zateći još ma koga od bandita. Ponavljam dakle: što brže raditi, a naravno i za vreme noći. . .

Berger

Dostavljeno:

žandarm. kapetan

Zandarm. srezu Radovljica 45
" " Kranj 45
" " Kamnik 45

Komandantu žandarm. Celovec 1

Privrednoj stanici Celovec i Kranj po 1 2

Sreskom žand. potpor. Ertlu i Gasseru 2

Podnarednicima Kohlu, Kisslingu i Deissleru 3

Žandarmeriski srez Radovljica

Stiglo — 22. 4. 1943

Del. br. V 7 Prilozi

Daseböck

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 21 APRILA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O AKCIJI U ZONI JUGORJE¹

Datum	otpreme	21.4.1943
i		20.30
čas	prijema	21.4.1943
		23.50

GLAVNA KOMANDA ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 6483
Stiglo 22 apr. 1943/XXI

PREDMET: EB
Telegram.

OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODELJENJE
i na znanje:
KOMANDI V ARM. KORPUSA
KOMANDI XXIII ARM. KORPUSA

Br. 02/2148
IZVEŠTAJ OD 21 APRILA

OPERATIVNA DELATNOST

— Divizija »Isonzo«

Na dan 20 nastavljena je akcija u zoni Jugorje (XR-CF Novo Mesto). Razorene su barake kapaciteta 200 mesta na istočnim obroncima Mišinog Brda (XR-CF) i zaplenjene životne namirnice. Pronađen leš jednog ustanika i zarobljena su 2 ustanika, od kojih je jedan naoružan. Predao se jedan naoružan ustanik trupama koje operišu. Prikupljene su 3 puške, municija i razni materijal. Naši gubici: poginuo je jedan dobrovoljac antikomunista, a ranjeni su: 1 vojnik i 1 dobrovoljac antikomunista, dok je nestao 1 dobrovoljac antikomunista.

Razjurene su grupe ustanika u blizini Sentjurja (XI-CS). Garnizonima se predalo 6 partizana, od kojih 3 naoružana.

U noći između 19 i 20 osuđećen je ustanički pokušaj saboraže železničke pruge u blizini km 58,400 (XL-BZ).

U noći između 20 i 21 eksplozija jedne mine u blizini km 83,400 (XI-CQ) lako je oštetila železničku prugu, koja je odmah osposobljena.

— *Divizija »Cacciatori«*

Formacija A.C. razjurila je posle kratke borbe u zoni Lesno Brdo (TL-DH-Bled) jednu grupu ustanika. Poginuo je jedan dobrovoljac A.C. U toku borbe predao se jedan nenaoružan partizan.

U predelu Ribič (TN-CZ-Cerknica) prikupljene su 2 puške »Mauser«, 1 puška »Lebel« i razna municija.

Izvedene su akcije uznemiravanja protiv garnizona u Studenec-Ig (UM-CZ).

U zoni Iška Vas (UM-CZ) zaplenjena je jedna puška »Mauser« i municija, koji su sačinjavali naoružanje jednog ustanika, koji se predao na dan 16.

— *Divizije »Macerata« i »Lombardia«*

Pokretne trupe svih garnizona izvršile su običnu kontrolnu delatnost.

— *XI Grupacija Granične straže nastavlja akciju čišćenja u zoni južno od Velikih Bloka (UK-CM).* Porušene su mnogo-brojne barake i nadene životne namirnice, municija i razni materijal. Zaplenjene su 3 puške »Mauser« i ranci ranjenih, koje su ustanici u bekstvu poveli sa sobom.

— *Grupacija »XXI Aprile«*

Noću između 19 i 20 nagnane su u bekstvo grupe ustanika u blizini Dolenje Vasi (VO-CF) i Rakitnice (VO-CD) pošto su pretrpele neutvrđene gubitke.

Kratak pregled gubitaka u toku dana:

Naši: 2 dobrovoljca antikomunista poginula, ranjen 1 vojnik i 1 dobrovoljac antikomunista, nestao 1 dobrovoljac antikomunista.

Neprijateljski: 1 poginuo, 2 zarobljena, a 8 se predalo.

8 kopija

GENERAL GAMBARA

1 Ekselenciji

1 Načelniku štaba

1 Pomoćniku načelnika štaba

2 Operativnom odeljenju

2 Obaveštajnom odeljenju

1 Komandi Kr. karabinijera

1 Telegrafskom odeljenju

1 Kopija crtačima

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUZA OD 22 APRILA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O BORBAMA KOD JUGORJA I LOPATE¹

Datum	otpreme	22.4.1943
i		21.20
čas	prijema	22.4.1943 XXI
		23.30

GLAVNA KOMANDA ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA«

OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 6539
Stiglo 23 apr. 1943'XXI

Telegram

**OD KOMANDE XI ARM. KORPUSA
SUPERSLODI — OPERATIVNO ODELJENJE
i na znanje:
KOMANDI V i XXIII ARM. KORPUSU**

Br. 02/2162.— IZVEŠTAJ OD 22 APRILA

— VESTI O NEPRIJATELJU

Primećena je jaka partizanska formacija, koja pripada verovatno brigadi »Tomšić«, u zoni Sv. Peter (VS-CQ-Cerknica).

— OPERATIVNA DELATNOST

Divizija »Isonzo«: Čitav dan nastavljena je akcija u zoni Jugorje (XR-CP Novo Mesto). Posle žestokog otpora ustaničke formacije svuda su bile razjurene uz znatne gubitke. Na terenu je izbrojan 31 poginuli partizan, a 3 puške zaplenjene. Naši gubici: 6 mrtvih, među njima 1 dobrovoljac antikomunista; 16 ranjenih, među njima 1 oficir, 13 vojnika i 2 dobrovoljca antikomunista.—

U Dolenjoj Vasi (ZV-CS) ubijen je jedan ustanički obaveštajac. Zarobljen je 1 nenaoružan partizan u blizini Osojnika (XP-CD). Predao se jedan naoružani ustanik.

Noću između 20 i 21 osućećen je ustanički pokušaj sabotaže na železničkoj pruzi u blizini km 83/4 (XL-CO). Zaplenjena je jedna paklena mašina.

Divizija »Cacciatori«: Jedna formacija A.C. pronašla je i razorila u zoni Jarčji Potok (TR-DN Ljubljana) 8 baraka kapaciteta 250 ljudi. Ista formacija, vršeći pretres jedne kuće u Ježići (UM-ND), pronašla je skrovište, gde su bila 2 telefona i jedan radioprijemnik sa ceduljom na kojoj su bile označene talasne dužine englesko-ruskih stanica. Uhapšena je sopstvenica imanja.

U Dolenjoj Vasi (TN-DL) zarobljena su 2 ustanika, a još se 6 nenaoružanih predalo.

Razjurene su grupe ustanika koji su otvorili vatru uzne-miravanja protiv garnizona u Brezovici Gor. (UH-CZ Cerknica).

Jutros rano, 22, odeljenje 51-og pešadijskog puka i formacije A.C. iznenada su napali u zoni planina Lopata (UH-CU) — Krim (UK-CU) bandu od po prilici 200 ustanika. U šestotkom sukobu ubijena su 4 partizana, među njima voda Vivec Mihajlo.² Zaplenjen je kompletan minobacač 81 sa 9 sanduka punih municije, 5 bombi G.E., jedna nišanska sprava za minobacač, 1 puška 91, 3 sanduka municije za mitraljeze i 2 za puškomitraljeze, životne namirnice i razni materijal. Ubijeno je 5 konja, a 3 su zaplenjena sa 4 samara. Mi nemamo gubitaka. *Divizija »Lombardia«:* noću između 20 i 21 osućećen je pokušaj ustanika da prekinu železničku prugu između železničkih karaula 316 i 317 (MH-MK) Bf Karlovac.

Pokretne trupe svih garnizona izvodile su akcije čišćenja. *XI-Grupacija Granične straže:* nastavlja se akcija gonjenja ustaničkih formacija, koje su razjurene u zoni južno od Velikih Bloka (UK-CM-Cerknica). Porušene su mnogobrojne barake za preko 600 ljudi i pronađene su životne namirnice i razna odeća. Naši gubici: 1 poginuo i 2 ranjena.

Noću između 20 i 21 izvedene su akcije uznemiravanja protiv bunkera stанице Logatec (SR-CU Vrhnika). Blagovremenskim protivdejstvom razjureni su ustanici, koji su iza sebe ostavili tragove krvi i puščanu municiju.

Kratak pregled gubitaka u toku dana: Naši gubici: poginulo 6 vojnika i 1 dobrovoljac antikomunista. Ranjeni: 1 oficir, 15

² Iz drugih italijanskih dokumenata vidi se da je reč o Živec Mihailu, rodnom iz Trsta.

vojnika i 2 dobrovoljca antikomuniste. Neprijateljski gubici: 36 poginulih, 3 zarobljena, a 7 se predalo.

GENERAL GAMBARA

1 kopija Ekselenciji komandantu
1 , „ Načelniku štaba
3 „ Operativnom odeljenju
1 „ Obaveštajnom odeljenju
1 „ Komandi Kr. karabinjera

BR. 223

IZVEŠTAJ KOMANDE JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA OD 23 APRILA 1943 GOD. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O AKCIJI U ZONI JUGORJE¹

Datum	otpreme	23.4.43	XXI
i		21.00	
čas	prijema	24.4.43.	XXI
		00.10	

GLAVNA KOMANDA ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 6605
Stiglo 24 apr. 1943/XXI

Telegram

Od Komande XI arm. korpusa
SUPERSLODI

i na znanje:

Komandi V i XXIII arm. korpusu

Br. 02/2178

IZVEŠTAJ OD 23 APRILA

OPERATIVNA DELATNOST

Divizija »Isonzo«

— Sinoć, 22, završena je akcija u zoni Jugorje (XR-CF Novo Mesto) u kojoj su sudelovale jedinice »Isonzo«, »Cacciatori« i »XXI Aprile«.

Ustaničke formacije, koje su potučene u žestokim sukobima, delom su se izvukle pobegavši prema severoistoku.

Sem već javljenih gubitaka partizani su pretrpeli gubitke od 47 poginulih, koji su izbrojani na terenu. Stvarni gubici moraju se smatrati daleko, većim obzirom na uspešno artiljerisko sadejstvo na koncentracije ustanika. Zarobljena su 2 nenaoružana partizana i zaplenjen 1 puškomitraljez i 9 pušaka sa municijom. Naši gubici: 1 mrtav i 3 ranjena.

— Pregledao sam jedinice koje su sudelovale u akciji i ustanovio svuda visok borbeni duh.

U blizini Debeneca (ZV-VU) razjurene su grupe ustanika. Zaplenjeno je nekoliko ručnih bombi.

U akciji iznenadenja u zoni Pribinci (XR-BH) zarobljen je 1 nenaoružan partizan i zaplenjene su isprave.

U blizini Dobrave (XV-CS) u žestokom sukobu ubijen je jedan ustanik i zaplenjena puška sa municijom.

Noću između 21 i 22 izvedene su akcije uznemiravanja protiv garnizona u Sinjem Vrhu (XN-BH Ogulin). Predala su se 4 partizana, od kojih 2 naoružana. Prema njihovom iskazu nađen je leš jednog ustanika, koga su oni ubili.

Noću između 21 i 22 jedna patrola za obezbeđenje železničke pruge razjurila je u blizini km 91 (ZV-CS Novo Mesto) grupu ustanika koja je htela da prekine telefonsku liniju.

U noći između 22 i 23 eksplozijom mine oštećena je železnička pruga u blizini km 82 (XL-CO). Pruga je odmah popravljena.

Divizija »Cacciatori«

U akciji u zoni Krim (UK-CU Cerknica), o kojoj je javljeno u jučerašnjem izveštaju od 22 ovog meseca, ustanici su imali ne 4 već 5 mrtvih.

U blizini Dvora (TN-DL) zarobljen je jedan nenaoružani partizan.

— U svim garnizonima izvedene su akcije na malom otstojanju.

— XI Grupacija Granične straže. Juče su završene akcije čišćenja u zoni južno od Velikih Bloka (UK-CM Cerknica). Porušene barake i uređaji.

— Od ona dva ranjena, o kojima je javljeno u jučerašnjem izveštaju od 22 ovog meseca, jedan je bio dobrovoljac antikomunista. —

— Kratak pregled gubitaka u toku dana
Neprijateljski gubici: 50 mrtvih, 4 zarobljena, a 7 se
predalo. —

GENERAL GAMBARA

8 kopija:

- 1 kopija Ekselenciji
- 1 » Načelniku štaba
- 1 » Pomoćniku načelnika štaba
- 2 » Operativnom odeljenju
- 1 » Obaveštajnom odeljenju
- 1 » Komandi Kr. karabinijera
- 1 ft Telegrafskom odeljenju

BR. 224

ZAPOVEST ZAPOVEDNIKA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 29 APRILA 1943 GOD. ZA PRIPRAVNO STA- NJE JEDINICA UOČI PRVOG MAJA¹

Zapovedničk policije poretka

A l p e n l a n d

Komandno mesto za Donju Štajersku

Maribor

Maribor 29.4.43.

Ia Br. 116/43

—————;

\

Prepis

Telegram Zapov. pol. poretka kom. mesta Bled br. 669 od
29.4.43.

Zapovedniku pol. poretka komandi mesta za Donju Štajersku
u Mariboru.

Posebna

zapovest

- 1.) Usled dobrovoljnog priliva i prinudne regrutacije bande su poslednjih nedelja postale brojno jače. Dok je usled ovih pojačanja nužno uzela znatno više maha pljačka životnih namirnica, u toku prošlih dana izvršeno je vrlo malo dela sabotaže ili ubistava. Upadljivo otsustvo akcija u odnosu na ovaj način delatnosti dozvoljava da se za-

ključi, što je potvrđeno iskazima zarobljenih bandita, da ovi pripremaju veće akcije.

Za period oko 1 maja, pre i posle, treba računati sa ovakvim akcijama.

- 2.) Zbog ovoga naredujem da se od 30. 4. 43 u 16.00 časova do 3. 5. 43 u 8.00 časova:**
- a) sve raspoložive snage imaju držati u pojačanoj borbenoj pripravnosti,**
 - b) sopstveni saobraćaj vozila ograničiti na neophodno nužnu meru,**
 - c.) izvršiti dotur snabdevanja, poglavito za udaljena uporišta pravovremeno pre početka borbene pripravnosti,**
 - d.) ljudstvu ne dozvoliti kretanje pojedinačno po putevima, naročito izvan naseljenih mesta.**

Zadaci:

žandarmerije, carinske granične zaštite, SS poštanske zaštitne policije i službenih jedinica zaštitne policije:

Sprečavanje dela sabotaže pojačanim nadzorom nad komunikacionim postrojenjima, naročito nad taktički važnim putevima i železničkim mostovima, putem patrola i zaseda.

Pri ovome najtežnje saradivati sa carinskom graničnom zaštitom, SS poštanskom zaštitom i železničkom zaštitnom policijom. Oklopni voz vojske stajaće za vreme pojačane borbene pripravnosti u Jesenkama, spremam za akciju, i treba ga tražiti preko mene.

Bataljona i samostalnih četa: .

Momentana mogućnost angažovanja.

Za ovo pripremiti unapred sledovanje za 2 dana.

Vozila se moraju nalaziti kod jedinica i moraju imati pune rezervoare.

Oficir za vozni park postaraće se za mogućnost utovara svih jedinica, uključujući i one bez voznog parka. Za vreme trajanja borbene pripravnosti, a u slučaju potrebe, zahtevati vozila od rukovodilaca pripremne prometne službe kod zemaljskih savetnika.

181 brd. četa za vezu pripremiće se za akciju i utvrditi pozivne znake i talasne dužine.

Meni na raspoloženje staviće:

II bat 19 SS pol. puka, minobacački vod,

III bat. 19 SS pol. puka, PT vod sa potpunom dnevnom šaržom munice.

Oklopna izvidačka odeljenja ne držati odn. upotrebljavati za patroliranje, već samo za zadatke koji iskrsnu.

3.) Oficira za vezu kod višeg SS 1 policiskog vođe i komandanta policije bezbednosti zamolio sam da preduzme odgovarajuće mere uz tačku 2 b).

Zapovednik pol. poretka Komandno mesto Bled
Potpisao Brenner

Za tačnost prepisa
potpis nečitak
narednik-vodnik zaštitne policije

Prednji prepis dostavljam na znanje i dosledno sproveđenje.

Naročite događaje odn. slučajeve javljati mi najbržim putem.

Dostavljeno:

I bat. 19 SS pol. puka	8
1 žand. rez. četi mot. »Alpenland«	1
4 č. pol. straž. bat. Beč	4
5 č. pol. straž. bat. »Alpenland«	5
2 č. pol. straž. bat. »Wiesbaden«	5
Okr. žand. Maribor zaklj. do stanica	80
Okr. žand. Celje zaklj. do stanice	72
K-di zašt. polic. Maribor	8
Pojedinim ustanovama zaštitne policije Celje	8
SS poštanskoj zaštiti Maribor	1
SS poštanskoj zaštiti Celje	1

Na znanje:

K-dantu pol. bezbednosti službe	Zast.
bezbednosti	1
Gl. carin, upravi Mrb . . . 1	N a g e l
Gl. carin, upravi Celje . . . 1	potpukovnik zašt. polic.
Stražama železničke zaštitne policije Mrb, Celje, Zidani Most	
Laze i Dobova po 1 . . . 5	
19 SS pol. puku u zgradbi . 1	
Rezerva	4

200

Sreska žandarmeriska stanica
Maribor srez Maribor, Štajerska St glo I.V. 1943
Del. Br. sa priloga

Jakob, ppor,

III

P R I L O Z I

PREGLED GUBITAKA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA U PRVOJ POLOVINI JANUARA 1943 GODINE¹

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
OPERATIVNO ODJELJENJE**

PETNAESTODNEVNI PREGLED GUBITAKA PRE

Dani od 1-og do 15-og januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na	
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni
DIVIZIJA					
19-XII-42	Trška Gora (XN—CQ)	čišćenje	—	—	—
1-I-43	Sela (IH—CO) (M.V.A.C.)	izviđanje	—	1	1
2-I	D. Podboršt (ZR—CU)	služba za zaštitu pruge	—	—	—
7-I	G. Sušica (ZV—CF) 24 pješ. i M.V.A.C	noćni prepad	—	1	—
8-I	Mavrlen—Stražnji Vrh (XL—BS) 23-i pješ.	prepad	—	2	—
9-I	Fučkovci (XT—BQ) 23-i pješ.	Napad na kom. bandu	—	značni ne utvrđeni	—
9-I	Velika Loka (ZN—CU) 98-a legija cr. koš.	služba za zaštitu pruge	—	—	—
10-I	M. Loka (ZN—CZ) 98-a legija cr. koš.	noćni prepad	—	1	—
	Svržaki (XV—BZ) 23-i pješ.	prepad	—	1	—
12-I	Mihovica (XV—CQ) 24-i pješ. i M.V.A.C	n oćni repad	—	1	2
12-I	Sv. Križ (MK—CQ) 24-i pješ.	noćni prepad	—	—	—

¹ Originali — prilozi od 1—5 nalaze se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

TRPLJENIH I NANIJETIH U OPERACIJAMA

n i j e t i g u b i c i				P r e t r p l j e n i g u b i c i			
Zarobljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal	Poginuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu
»ISONZO«							
—	—	—	4 puške	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—
—	—	—	2 ručne bombe	—	—	—	—
—	—	—	2 puške	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—
—	—	—	1 puška, municija i propagandni materijal	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2 puške	—	1	—	—
—	—	—	1 puška	—	—	—	—

Dan od 1-og do 15-og januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na	
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni

DIVIZIJA »CACCIA

2-I	Kota 318 (VS—CM)	izvidanje	uništeno sklonište kom. bandita	—	—
2-I	Pijava Gorica (UO—CZ)	izvidanje	—	—	—
5-I	Huda Polica (US—CZ)	izvidanje	—	—	—
5-I	Temenica	napad kom. bandita	napadači rastjerani	28	?
6-I	Brezovica	sukob sa kom. banditima	rastjerani kom. banditi	—	—
8-11/I	Akcija na Pogled—Molnik	čišćenje	rastjerana formacija kom. band., uništen logor za 500 bandita i pozadinski uređaji	2	—
8-I	Podkraj (UH—DE)	pretraživanje	rastjerana grupa kom. bandita	—	—
10-I	Temenica (UH—DE)	izvidanje	—	4	—
12-I	Kota 552 (UH—DE)	izviđanje	rastjerani kom. banditi	—	—
13-I	S. Vas (UH—DE)	zasjeda	rastjerani kom. banditi	—	—
14-I	S. Vid	napad kom. bandita	napad je odbijen	16	—
15-I	Prevalje—Kamnik (TR—CZ)	zasjeda	—	—	—

DIVIZIJA

5-I	Slavski Laz (ZL—BL) Delo (ZI—BL)	ofanzivni prepad	—	38	—
9-I	Rijeka Kupa (ZL—BL)	čišćenje	uništene dvije teretne lade	—	—

Dani od 1-og do 15-og januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na
			Ubijeni u borbi ili strelljani	Ranjeni

XI GRUPACI

1-I	Martin Hrib (SR—CU) - straž za zaštitu pruge br. 21 i 22	pretraživanje	—	—	—
2-I	Sv. Urh (UK—CO)	čišćenje	rastjerana jedna banda kom. bandita	7	—
5-I	Velike Bloke	čišćenje	uhapšen 1 kom. konfident	1	—
6-I	Mate (UQ—CK) Loški Potok	čišćenje	Spašena je odeča koja je odneta za vrijeme napada kom. bandita na Runersko i uništen je jedan mlini sa municijom	—	—
8-I	Ravne (UK—CQ)	čišćenje	rastjerani kom. banditi	—	—

GRUPACIJA CR. KOŠ.

1-I	Selo—Dednik—Naredne	čišćenje	neprijatelj rastjeran	42	—
4-I	Vintarji	sukob	neprijatelj rastjeran	6	15
12-I	Sv. Ožbolt	sukob	neprijatelj rastjeran	1	—

U k u p n o	152	18
-------------	-----	----

n i j e t i g u b i c i				P r e t r p l j e n i g u b i c i			
Zarobljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal	Poginuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu
JA	G. a F.						
—	—	—	—	1	—	—	—
—	—	—	2 puške „Mauser“	1	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—
»XXI APRILE«							
—	—	—	3 puške — municija — razni materijal	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	3		14	20	3	

PREGLED GUBITAKA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA U DRUGOJ POLOVINI JANUARA 1943 GODINE

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
OPERATIVNO ODJELJENJE**

PETNAESTODNEVNI PREGLED GUBITAKA PRE

Dani od 16 do 31 januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na	
				Ubijeni u borbi ili strelljani	Ranjeni
DIVIZIJA					
17-I	M. Videm (ZN—CZ)	izviđanje	—	1	—
17-I	Zapuže—Tolsti Vrh (ZT—CO)	noćni prepad	—	1	—
18-I	Zona Mîrna (ZT—CZ)	noćno izviđanje	—	—	—
22-I	Škocjan (VT—CU)	noćni prepad	—	7	—
24-I	Dobrnič (CS—ZP)	patrolno izviđanje	—	3	—
25-I	Zona Podbrežje (XV—BN) Cegelnica (XL—CO)	izviđanje i noćni prepad	—	1	—
	Zona Vrh (ZR—CS)	patrolno izviđanje	—	—	—
28-I	Hrast (XP—BL)	patrolno izviđanje	—	—	—
29-I	Zona Vivodina (LI CD)	raščiščavanje	—	36	—
	Sv. Križ (MK—CQ)	Izviđanje	—	—	—
30-I	Vinja Vas (XP—CK)	— —	—	1	—

TRPLJENIH I NANIJETIH U OPERACIJAMA

n i j e t i g u b i c i				Pretrpljeni gubici			
Zarobljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal	Pognuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu
»ISONZO«							
—	—	—	1 puška, ručne bombe, municija 1 námirnice	—	—	—	—
—	—	—	1 puška	—	—	—	—
—	—	—	vojna odeća	—	—	—	—
10.	—	—	4 puške, municija, prop. materijal	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	2 puške, ručne bombe, municija	—	—	—	—
—	—	—	2 ranca, ručne bombe, torbice, municija	—	—	—	—
—	—	—	—	—	2	—	—
—	—	—	—	1	—	—	—
1	—	—	1 puška mod. 91	—	—	—	—
—	—	—	1 puška	—	—	—	—

Dani od 16 do 31 januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	N a	
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni
DIVIZIJA »CA					
16-I	Št. Vid (VU—CZ)	raščiščavanje	—	—	—
17-I	Polica (VM—DE)	—, —	—	1	—
21-I	Kota 800 (TR—CU)	—, —	uništene 4 barake	—	—
22-I	Sela pri Šumberku (ZI—CS)	otpor napadu kom. ban.	—	44	—
	Podsmreka (TR—DL)	zasjeda	—	1	—
23-I	Zona M. Vrh (US—DE)	—, —	—	—	—
26-I	Log (TN—DH)	—, —	—	3	—
28-I	Dobrova (TR—DL)	otpor napadu kom. bandita	—	—	—
29-I	jugo-zap. Liseč (UH—CZ)	izviđanje	—	—	—
31-I	Vrhnička (TL—DE)	otpor napadu kom. bandita	—	1	—
	Artija Vas (VS—CZ)	izviđanje	—	—	—
	Padine istočno od kote 1107 Krim (UK—CU)	raščiščavanje	uništene 3 barake	—	—
DIVIZIJA					
23-I	Miklarji (XI—BQ)	ofanzivno izviđanje	—	—	—
XI GRUPACIJA					
16-I	Dolinar—Razor (SR—DE)	patroliranje	uhapšen 1 kom. bandit i njegova pomagačica	—	—

n i j e t i g u b i c i					P r e t r p l j e n i g u b i c i			
Zatopljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal		Poginuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu
CCIATORI«								
1	1	1	uništene dve barake 1 puška i municija razni materijal	3	1	1	1	—
1	1	1	1	1	1	1	1	Svi M.V.A.C.
1	1	1	1	1	15	15	1	—
1	1	1	1	1	3	1	1	—
1	1	1	1	1	2	1	1	—
1	1	1	1	1	—	—	—	—
1	1	1	1	1	—	—	—	—
»MACERATA«								
1	1	1	1	1	—	—	—	—
GRAN. STRAŽE								
1	1	1	1	1	—	—	—	—

Dani od 16 do 31 januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na	
				Ubijeni u borbi	Ranjeni
17-I	Ravnik—Gradiško (UM—CO)	raščiščavanje	uhvaćeno 9 traženih	—	—
20-I	Bloška Poljca—Pogača (UK—CK) Križna Gora (UH—CK) Žirovnicica—Lipsenj (TR—CK)	raščiščavanje	uništena 1 baraka	5	2
22-I	Gr. Jezero (TR—CF)	patroliranje	—	1	—
24-I	Loški Potok—Račna Gora (UM—CF) kota 1140 (UM—CF)	raščiščavanje	uništena 1 baraka kom. bandita	—	—
	Kovarnik (UM—CD)	akcija zaprečavanja	uništena 1 baraka sa hranom i odećom	—	—
25-I	Suhi Breg (TN—CK)	— „ —	— „ —	—	—
27-I	Zupanček (UM—CK) Racna Gora (UM—CF) Jelenji Vrh (UO—CF) V. Kavka (UO—CF)	raščiščavanje	uništeno 5 baraka kom. bandita	—	—
28-I	Kožljek (TP—CQ) Topol (TR—CO)	sukob sa kom. banditima	rastjerani su kom. banditi	—	—
29-I	Sv. Vid	otpor napadu kom. band.	— „ —	5	5
	Sv. Vid	— „ —	—	5	—
30-I	Štrukljeva Vas (UR—CO)—Cajnarje (UH—CO)	raščiščavanje	—	1	—
31-I	Zadela (TR—CQ) Korošće—Reparje Slugovo - Gr. Sleme (UH—CO)	— „ —	—	3	—

n i j e t i g u b i c i					P r e t r p l j e n i g u b i c i			
Zarobljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal		Poginuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu
9	-	-	vraćena 3 govečeta koja su kom. banditi bili odveli	-	-	-	-	-
2	-	-	2 puške Mauser	-	-	-	-	-
			propag. materijal 2 ručne bombe, 1 mina	-	-	-	-	-
			kuhinjski materijal i ručne bombe	-	-	-	-	-
				1	2	3	-	-

Dani od 16 do 31 januara 1943	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni rezultati	Na Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni
GRUPACIJA CR. KOŠ.					
20-I	Višnja Gora—Selo	raščiščavanje	—	—	—
21-I	Ml. Osolnik—Javorje	—, —	—	—	—
22-I	Čišanski Hrib	—, —	—	1	4
25-I	Narede	—, —	—	1	—
U k u p n o				122	6

n i j e t i g u b i c i				P r e t r p l j e n i g u b i c i			
Zarobljeni	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i materijal	Poginuli u borbi	Ranjeni	Nestali	Gubitak u oružju i materijalu

»XXI APRILE«

1	1	1	municija	—	—	—	—
1	1	1	municija i razni materijal	—	—	—	—
—	—	—	1 puška, ručne bombe i municija	—	—	—	—
30	—	—	1 puška i municija	22	27	—	—

PREGLED GUBITAKA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA U FEBRUARU 1943 GODINE

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
OPERATIVNO ODJELJENJE**

MESEČNI PREGLED GUBITAKA PRETR

Dani od 1-28 februara	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili strejčani	Ranjeni	Zarobljeni
DIVIZIJA						
6-II	Zona Jugorje (XT—CM)	sukob sa grupom kom. b.	—	7	—	—
8-II	Tribuće (XR—BQ)	—	rasterani k. b.	—	—	—
10-II	Hmeljnik (XL—CQ)	—	naterani u bekstvo	6	—	—
11-II	Cerovec (XR—BZ)	—	rasterani k. b.	2	—	—
14-II	Tomažja Vas (XV—CS)	—	—	1	—	—
15-II	Žalovče (XP—CS)	—	—	1	—	—
16-II	Borbe u zoni Bukovlca—Radina Gorica (NH—CD) (Vidi izveštaj od 31/I)	—	—	1	—	—
17-II	Sela (ZV—DE)	—	—	3	—	—
19-II	Hom (ZV—DE) Harinja Vas (XP—CQ) Jugorje (XR CF)	—	—	3	2	—
19-II	Man. Pleterje (IH—CO) Kostanjevica (LI—CQ) Št. Jernej (IH—CO) Mokropolje	napad kom. b. na garnizone	ogromni neprij. gubici u Ijudstvu i oružju	(1)	(1)	—

(1) — lokalni obaveštajci smatraju da neprijat. gubici u mrtvima i ranjenima dostižu 225.

PLJENIH I NANETIH U OPERACIJAMA

»ISONZO«

v i d i p r i l o ž e n i s p i s a k

Dani od 1-28 februara	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
19-II	Dragatuš (XN-BN)	napad kom. b. na garnizone	potisnuti k. b.	20	—	—
21-II	Kostanjevica (LI-CQ)	—	—	1	—	—
23-II	Trebelno (XL-CU) Prekopa (Ki-CO) Kamni Potok (ZP-CU)	—	rasterani kom. banditi	—	—	—
23-II	Stalna straža za zaštitu pruge na km. 36 (XT-BZ)	—	kom. banditi su za- robili 5 naših voj- nika sa individual- nim naoružanjem	—	—	—
27-II	Dol. Straža (ZV- CO) St. Lipa	—	rasterani kom. banditi	4	3	1

DIVIZIJA »CA

1-II	Istočne padine kote 1107 Krim	raščišćavanje	uništene 3 barake kom. b.	—	—	—
6-II	Zona Dolenja Vas (TN-DL)	popravljen je oštećeni most	eksplozija mina	—	—	—
8-II	Pogled (VH-DH)	sukob sa kom. banditima	kom. b. naterani u bekstvo sa gubicima	3	—	—
12-II	Koreno (TI-DL)	„	rasterani k. b.	3	—	—
13-II	Kota 623 (TN-DL)	„	kom. banditi nate- rani u bekstvo	3	—	—
	Kota 788 (SR-DL) Tomišelj (UK-CZ)	„	rasterani k. b. i uništena 3 logora	—	—	—
	Huda Polica i Biće (US-DZ)	zaseda	—	1	1	—
15-II	Stranska Vas (TR- DL) Dobrova	sukob sa kom. banditima	rasterani k. banditi	2	—	—
17-II	—	—	—	—	—	5
18-II	Dobrova (TR-DL)	„	“	26	—	—
22-II	Koreno (TI-DL)	napad kom. bandita	kom. banditi nate- rani u bekstvo	4	—	—

Dan od 1—28 februara	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
22/23	Krvava Peč (NM—CQ) zona Mokrec	raščišćavanje	kom. banditima naneći veliki gubici — neutvrđeni	—	—	—
	Razorji (VH—DH)	—	—	2	—	—
	Ljubljana	pretres	otkivena knjigovarna sa mnogo prop. materijala	—	—	4
25-II	Čelo (TI—DE)	sukob sa kom. banditima	kom. band. rasterani, naden 1 radio aparat i 1 tipografska mašina	1	—	—
26-II	jugoist. padine Krima (UK—CU) Cerkno (ZL—DE)	sukob sa kom. banditima	rasterani kom. banditi	3	3	—
27-II	Istočne padine Mokrec (UM—CS)	raščišćavanje	uništenje mlna koje su postavili k. banditi	—	—	—
28-II	Bevke (TN—DE)	sukob sa k. b.	rasterani k. b.	1	1	—
DIVIZIJA						
15-II	Grčarice (VO—BZ)	napad kom. bandita	kom. band. rasterani uz neutvrđene gubitke	—	—	—
28-II	Jelenov Žleb (VK—CD)	raščišćavanje	rasterani kom. banditi	8	—	—
DIVIZIJA						
31-I	Ozalj—Krašić	raščišćavanje	savladani otpori nepr.	140	—	—
1-II 2-II	Bukovica (MH—CD) zona Karlovac	sukob i uništenje kom. band.	rasturene formacije	(1)	—	—
5-II	Barilović (NK—BD) Tušilović (OI—BD)	raščišćavanje	rasterani kom. banditi	3	—	2

(1) — 140 utvrđeno ali se pretpostavlja 6—700

»MACERATA«

»LOMBARDIA«

Dan od 1—28 februara	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
10-II	km 463 (OI—BU)	napad na ne-mački voz	zapaljeno 20 va-gona — uglijenisa-no 5 ljudi iz pratnje	—	—	—
	Izimje (OI—BZ) Čeglje — (OI—BU)	sukob sa kom. band.	rasterani k. b.	32	47	—
	Vukšin (NK—BU)	—	—	—	—	—
12-II	zona Lug—Benče-tići (NM—BQ)	—	zatvoren put	—	—	—
12-II	kota 230 (NM—BS)	raščišćavanje	osvojeni položaji na koti 230	(2)	—	—
	Lazina (OI—BU)	kom. banditi su uništili 5 nemač-kih kamiona i ubili 5 šofera	—	—	—	—
13-II	Brezova Glava (OI—OL—BD)	sukob kom. bandita i ustaša	rasterani kom. banditi	4	10	—
14-II	Domagović (OL—BU)	napad na voz	—	—	—	—
	Lazina (OI—BU)	u Zagrebačkoj provinciji	—	—	—	—
22-II	Bresarič (NH—BZ)	artiljeriska paljba	—	4	15	—

GRUPACIJA

1-II	Zadela (TR—CQ) Korošće (UH—CQ) Reparje—Slugovo Sleme (UH—CO)	raščišćavanje	rasterani kom. banditi	3	mnogo brojni	—
2-II	Petelinov Vrh (UO—CD)	"	uništena 1 baraka	—	—	—
4-II	Sv. Ožbalt—Nare-de i Dednik (UO—CO)	"	rasturena formaci-ja k. b. uništeni uredaji i gradevină	49	—	—

(2) — znatni gubici preneti transp ortnim sredstvima

GRAN. STRAŽE

Dani od 1 - 28 februara	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
10-II	Babna Polica (UM - CD)	raščiščavanje	—	—	—	4
11-II	kota 720 (SL-CZ) kota 734 (SL-CZ) zona Praprotno Brdo (SN-DE) Rožman (SL-CE) Nova Vas (NM-CM)	sukob sa kom. bandom	rasterani kom. banditi	5	3	4
12-II	kota 951 (UQ-CK)	napad kom. bandita	uništene 2 barake	—	1	—
19-II	—	—	uhvaćena 1 sum- njiva žena	—	—	—
21-II	zona severno od Grčarice (VO-BZ) Goli Vrh (NK-CF)	progonjena kom. banda	sukob	6	—	—
		sukob sa kom. bandom	—	5	mnogo- brojni	—

GRUPACIJA CR. KOS.

9-II	Travna Gora i Ve- lika Gora Žigmarice (CM-UK)	raščiščavanje	veliki gubici u ljud- stvu i oružju (1)	3	—	—
19-II	Kočevje (VO-CS)	sukob patrola	—	1	2	—
24-II	—	—	zarobljena 4 bandita	4	—	—
25-II	kota 917 (UQ-CK)	sukob sa kom. banditima	rasterani kom. banditi	—	—	1
		U k u p n o		372	88	21

(1) — Premi informacijama gubici su mnogo veći nego što je utvrđeno

PREGLED GUBITAKA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA U MARTU 1943 GODINE

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
OPERATIVNO ODJELJENJE**

MESEČNI PREGLED GUBITAKA PRETR

Dan od 1—31 marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	Naneći		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
DIVIZIJA						
2-III	Ban (KI—CO) i Vrtača (XP—BZ)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	3	—	—
3-III	Draga (ZV—DE)	akcija iznena- denja	rasterani kom. b.	1	—	—
4-III	Dragatuš (XN—BN)			—	—	3
5-III	Žgajnar (XN—CU) i žel. zaštita br. 141 (km 43,9 XP—BS)		rasterani kom. banditi	—	—	—
6-III	Metlika (XV—BZ)		rasterani kom. b.	neutvr- deni	—	—
7-III	Štrekljevec (XP—CD)	sukob sa kom. b.	rasterani kom. b.		7	—
8-III	Metlika (XV—BZ)		potisnuti kom. b.	—	—	—
9-III	Semič (XN—BZ)			1	—	—
10-III	Novo Mesto			—	—	—
11-III	Krasinec (XT—BS)	zaseda	rasterani kom. b.	4	—	—
12-III	Ponova Vas (US—CZ)	sukob sa kom. band.	uništeni	5	—	—
13-III	Kamnje—Zadnja Vas (XL—CQ)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	—	—	—
15-III	Novo Mesto			—	—	—
16-III	Beleč Vrh (XP—BL)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	—	1	5
17-III	Dol (MK—CQ)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	1	—	—

PLJENIH I NANETIH U OPERACIJAMA

Dan od 1.-31. marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zatobljeni
17-III	Stražni Vrh (XL—BS)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	5	—	2
17-III	Novo Mesto			—	—	—
19-III	Novo Mesto	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	5	—	—
20-III	Gradenec (ZL—CO)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b.	1	—	—
21-III	Novo Mesto			—	—	—
21-III	Šmihel (ZI—CQ)	patrola		2	—	—
22-III	Novo Mesto			—	—	—
22-III	Drečji Vrh (XN—CU)	akcija iznena- denja		3	—	3
23-III	Novo Mesto			—	—	—
24-III	Vrh (ZR—CS)	akcija iznena- denja		2	—	—
24-III	Novo Mesto			—	—	—
24-III	Gradnik (XR—CD)	akcija iznena- denja		1	—	—
25-III	Novo Mesto			—	—	—
26-III	Klevevž (XP—CU)	sukob sa kom. band.	rasterani kom. b. i uništeni poz. uredaji	—	—	—
27-III	Novo Mesto			—	—	—
28-III	Novo Mesto			—	—	—
29-III	Jelševnik (XL—BS)	akcija iznena- denja	rasterani	2	—	—
30-III				—	—	1
31-III	Št. Jernej (IH—CQ)	sukob		—	—	1

Dani od 1-31 marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
DIVIZIJA						
4-III	Vevče (UQ-BL)	telegr. patrola	naterani u bekstvo	—	—	—
3-III	Šmarje (US-DE)			—	—	2
6-III	Krimček (TR-CS)	raščišćavanje	uništeno 10 baraka	—	—	—
6-III	Padež (TN-CS)	raščišćavanje		1	—	—
6-III	Prištava (TP-CS)	raščišćavanje		—	—	1
7-III	km 587,600 (TR-DE)	patrola zašt. pruge		—	—	—
9-III	Brezje (UQ-CZ)	akcija iznena- denja		1	—	—
9-III	kota 489 (UR-CZ)	akcija iznena- denja	uništena 1 bara- ka i zaplenjen razni materijal		—	—
10-III	Brezovica (TR-DH) i Lipoglav (VH-DE)	akcija iznena- denja		—	—	—
10-III	Toško Čelo (TR-DN)	sukob sa kom. band.		1	—	—
10-III	Sela (UQ-DH)			2	—	—
11-III	Črna Vas (UK-DE)	akcija iznena- denja	rasterani k. b.	1	—	—
12-III	Hrušovo (TP-DN)	noćna akcija	naterani u bekstvo	—	—	—
14-III	Korošec (TL-DL)	raščišćavanje	nadeno 40 ručnih bombi		—	—
15-III	Molnik (UQ-DH)	raščišćavanje	uništen logor		—	—
15-III	Dobrova i Vrhnika			—	—	—
16-III	Ljubljana	patrolna služba na pojasu		1	1	—
16-III	Borovnica (TN-CU)			—	—	—

Dani od 1-31 marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
17-III	Dobrova (TR-DL)	napad na garnizon	naterani u bekstvo	—	—	—
17-III	Tomišelj (UK-CZ)	sukob sa kom. band.	raster., zapaljen logor	—	3	—
17-III	kota 565 (ZN-CS)	akcija iznenadenja	rasterani kom. b.	1	—	—
18-III	Brezje (UK-CZ)	patrola	rasterani kom. b.	—	—	2
19-III	Log (TN-DN)	opkoljavanje	naterani u bekstvo	15	—	12
20-III	Gabrje (TR-BN)	raščišćavanje	naterani u bekstvo	54	—	8
20-III	Sv. Jurij (TP-DN)	raščišćavanje	uništeno 5 baraka i štamparija	8	—	—
20-III	Podgora TL-CZ)	zaseda		—	—	—
20-III	Vrhovci (UH-DL)	pretraživanje	2 radio-aparata, 1 kasa, ruč. bombe prop. materijal	2	—	2
21-III	Zaplaz (ZN-DN)	raščišćavanje	naterani u bekstvo	3	—	—
21-III	P. Gradec (TL-DN) i Dobrova (TR-DL)	raščišćavanje	naterani u bekstvo	24	—	—
22-III	Toško Čelo (TR-DN)	noćna akcija		1	—	3
23-III	Goli Grič (TP-DL)	akcija iznenadenja	rasterani kom. b.	22	—	8
24-III				—	—	—
25-III	Dobrunje	akcija iznenadenja	rasterani kom. b.	—	—	2
26-III				—	—	—
27-III				—	—	—
28-III				—	—	—
28-III	Vrbljene	sukob sa kom. b.	naterani u bekstvo	—	—	—
29-III	Kameni Vrh (TL-CU)	akcija iznenadenja	rasterani, uništ. 2 barake	—	3	—
31-III				—	—	—

Dani od 1-31 marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni

DIVIZIJA

1-III	Brdo Nekle		uništena 1 baraka	—	—	—
11-III	Trnovec (ZN—CD)	raščišćavanje	" "	—	—	—
14-III	Kota 872 (ZP—BS)	raščišćavanje	uništene 3 barake	—	—	—
16-III	Pruga kod km 11 (VM—CS)	patrola	—	—	—	—
21-III	Koprivnik (ZR—BU)		—	—	—	—
24-III			—	—	—	—
27-III	M. Bela Stena (VK—CD)	sukob sa kom. b.	naterani u bekstvo	64 + 300	—	—

XI GRUPACIJA

3-III	Otrobovec (UM—BZ)		uništeno 7 ba- raka i 1 bolnica	—	—	—
6-III	Sv. Andrej (UO—CD)		uništene 4 barake	—	—	—
23-III	Smrečna—Rob (TL—CS)		uništena 1 baraka	—	—	—
28-III			—	—	—	—
31-III	kota 612 (TR—CK)	sukob sa kom. b.	uništen logor	—	1	—

GRUPACIJA CR.

14-III	Goli Hrib (UQ—CK) i Betonovo (UQ—CK)	raščišćavanje	uništeno neko- liko baraka	—	—	—
18-III	Barilović (NK—BD)	autokolona	—	—	—	—
17-III	Ambrus (VS—CO) Hočevje (VO—CS) Korinj (VQ—CQ)	opkoljavanje	naterani u bekstvo	106	—	2
19-III	Gradenec (ZL—CO) Brezov Dol (VU—CO)	raščišćavanje	naterani u bekstvo	173	—	—
21-III	Sv. Katarina (ZI—CO)	raščišćavanje	raspršeni k. b.	350	—	—

GRAN. STRAŽE

KOŠ, »XXI APRILE«

Dani od 1–31 marta	Zona i mjesto	Vrsta operacija	Postignuti ratni uspesi	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zatrobljeni
21-III	Stari Log (ZL—CF)	raščišćavanje	raspršeni k. b.	41	—	—
23-III	Kot (VK—CK)	raščišćavanje	raspršeni k. b.	16	—	—
24-III				—	—	—
24-III	Dolenja Vas (VO—CF)			—	—	—
25-III	Velika Gora (VK— VH—VM—CO— CF—CD)	borba		51	—	4
28-III	Žvrlče (VS—CM)	raščišćavanje		—	—	—
28-III	Ambrus (VS—CO)			—	—	1
29-III				—	—	—
30-III				—	—	—
31-III				—	—	—

DIVIZIJA

7-III	Stražarnica 316 (MK—BF)	iskliznuo oklop- ni voz		—	—	—
12-III	Pogledić (ON—BD)	sukob sa kom. b.		12	—	—
16-III	Barišić (NK—BD)	napad na gar- nizon		—	—	—
16-III	Belavići (MK—BF)	uklonjene mine		—	—	—
23-III	Brlenić (NK—BZ)	akcija izne- nadenja	rasterani kom. b.	14	—	—
23-III	Cremušnica (QO—BH)			—	—	4
24-III	Vinski Vrh (LI—BN)	akcija izne- nadenja	rasterani kom. b.	1	—	1
24-III	Macute (OI—BF)	sukob sa kom. b.	rasterani kom. b.	2	—	—
25-III	Bresarić (NH—BZ)	sukob sa kom. b.	raspršeni	2	—	—
30-III	Velemerić (NM—BD)	sukob sa kom. b.	raspršeni	—	—	—
31-III	Zvečaj (MH—BF)	ispaljivanje mina ispod šina		—	—	—
U k u p n o				1012	9	67

g u b i c i				P r e t r p l j e n i g u b i c i									
	Predali se	Internirani	Zaplenjeno oružje i municija	P o g i n u l i u b o r b i			R a n j e n i			N e s t a l i			Gubitak u oružju i materijalu
				Italijani	Hrvati	M.V.A.C.	Italijanl	Hrvati	M.V.A.C.	Italijani	Hrvati	M.V.A.C.	
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
»LOMBARDIA«				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
131	-	8	174	2	15	251	3	75	15	1	-	-	-

PREGLED GUBITAKA JEDANAESTOG ARMISKOG KORPUSA U APRILU 1943 GODINE

**KOMANDA XI ARM. KORPUSA
OPERATIVNO ODJELJENJE**

MESEČNI PREGLED GUBITAKA PRETR

Datum	Zona i mesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	Naneći		
				Ubijeni u borbi ili strajani	Ranjeni	Zarobljeni
DIVIZIJA						
2-IV	Griblje (XT—BS)	raščišćavanje	k. b. rasterani	—	—	4
3-IV	Dobrnič (ZT—CS)	"	raspršeni k. b.	—	—	1
4-IV	Nova Gora ((XN—CQ)	"	" "	—	—	—
5-IV	Srednja Vas (XI—BZ)	sukob	" "	1	—	2
6-IV	Učakovec (XP—BH)	"	rasterani k. b.	2	—	—
7-IV	Rodine (XL—BS) Topli Vrh (XI—BS)	"	raspršeni k. b.	—	—	—
8-IV	Sadinja Vas (ZM—CO)	"	" "	4	—	—
	Meniška Vas (ZT—CK)	"	" "	1	—	—
	Osojnik (XP—CD)	"	" "	3	—	1
9-IV	Kal (KP—CD)	"	" "	—	—	—
10-IV	Mirna Peč—Št. Jernej—Dragatuš	"	" "	—	—	—
	Trebinec (ZT—CZ)	zaseda	—	—	—	1
11-IV	Čatež (ZP—DE) akcija je trajala 12—13— 14—15	sukob	" "	49	—	—
12-IV	Sv. Križ (ZP—DH)	"	" "	—	—	1
13-IV	Cikava (XN—CO)	zaseda	—	—	—	1
	Beleč Vrh (XP—BL) G. Loka (XL—CD)	sukob	" "	1	—	—

PLJENIH I NANETIH U OPERACIJAMA

Datum	Zona i mesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zatobljeni
16-IV	Jurka Vas (ZV—CM)	—	—	—	—	5
	Osojnik (XP—CD)	sukob	raspršeni k. b.	1	—	—
	Rihpovec (ZV—CU)	"	" "	3	—	—
	Sv. Križ (ZP—DH)	akc. iznenadenja	naterani u bekstvo	1	—	3
	Soteska (ZR—CM)	" "	" "	—	—	2
	Tribuče (XR—BQ)	sukob	raspršeni k. b.	5	—	—
17-IV	Tušev Dol (XL—BS)	"	" "	32	—	1
	pruga Novo Mesto—Metlika—Semič	napad kom. bandita	raspršeni kom. banditi	5	—	—
18-IV	Stavča Vas (ZN—CO)		" "	—	—	—
	Jugorje (XR—DF) akcija nastavljena 21—22—23	raščišćavanje	uništene barake, zaplenjene namirnice, puške i municija	83	—	4
	Razni garnizoni	—	—	—	—	—
22-IV	Osojnik (XP—CD)	—	—	—	—	1
23-IV	Pribinci (XR—BH)	akc. iznenadenja	—	—	—	1
	Dobrova (XV—CS)	sukob	naterani u bekst.	2	—	—
24-IV	Tlake (ZP—DE)	"	"	2	—	—
24/ 25-IV	Dobrova (XV—CS)	"	"	8	—	—
	Ledeča Vas (KI—CQ) Dolž (XR—CK)	"	"	1	—	1
	Črešnjevec (XP—BZ)	"	"	2	—	—
25-IV	Sv. Ana (ZV—GS)	"	"	1	—	—
26-IV	—	—	—	—	—	—
27-IV	—	—	—	—	—	—
	Ponikve (ZT—CS)	"	"	1	1	—

Datum	Zona i mesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t t		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
28-IV	Rosalnice	sukob	naterani u bekst.	—	—	—
	—	—	—	—	—	—
29-IV	Brezova Reber (XP—CD)	—	—	5	—	—
	Tribuće (XR—BQ)	—	—	—	—	1

DIVIZIJA

3-IV	Sobočev (TP—CU) Kodeljevo (Ljubljana)	raščišćavanje pretraživanje	— pronadena cin-kograf. radionica	1	—	—
5-IV	Smrjenje (UQ—CZ)	borba	k. b. raspršeni	—	—	1
6-IV	Črna Vas (UK—DH)	raščišćavanje	—	—	—	1
7-IV	Škofljica	artilj. dejstvo	—	—	—	—
8-IV	Mokrec (UM—CS) akcija nastavljena 9—10	raščišćavanje	uništeno 143 barake	3	—	—
	M. Ločnik (US—CS)	sukob	raspršeni k. b.	5	—	—
9-IV	—	—	—	1	—	—
12-IV	Kline (TN - DL)	—	rasterani k. b.	36	—	18
13-IV	V Hribu (TP—DL)	—	uništeno 34 ba- rake i razni materijal	—	—	—
14-IV	Golo (UO—CU)	—	raspršeni k. b.	—	—	3
12-IV	Srnjak (UQ—CQ) Novaki (TR—CS)	—	—	1	—	—
13-IV	Sobočev (TR—CU)	—	—	—	—	—
14-IV	Osredek (TP—DN) Hauptmane (UM— DE)	—	uništenje poza- dinske baze	—	—	3
15-IV	Log (TN—DH)	raščišćavanje	eksploz. mle	—	—	—
	Planinica (UH—CZ)	sukob	uništena 2 logora	5	—	—

Datum	Zona i mesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili strejčani	Ranjeni	Zarobljeni
16-IV	Brezovica	—	—	—	—	—
	Kašelj (ZS-DL)	sukob	raspršeni k. b.	4	—	—
	Zabuća (ZI-DE)	—	—	—	—	—
18-IV	Zaklanec (TL-DH)	—	—	—	—	2
21-IV	Lesno Brdo (TL-DH)	raščiščavanje	—	—	—	—
22-IV	Dolenja Vas (TN-DL)	—	—	—	—	2
	M. Lopata (UH-CU) Krim (UK-CU)	akcija iznenadenja	uništeni logori i pokupljena municija	5	—	—
23-IV	Dvor (TN-DL)	—	—	—	—	1
26-IV	Stranska Vas	—	razpršeni k. b.	1	—	—
28-IV	—	—	—	—	—	—
29-IV	—	—	—	—	—	—

DIVIZIJA

1-IV	Sošice (KI-CK)	raščiščavanje	raspršeni k. b.	40	—	—
2-IV	Prilišče (IH-KI)	—	—	19	—	—
9-IV	Logorište (NK-BH)	—	—	—	—	2
13-IV	Svinjarica (DL-BD)	sukob	—	5	20	—
14-IV	Stražarnica 301-302	—	—	—	—	—
16-IV	Jamnica (QM-BU)	—	—	—	—	—
17-IV	Sošice (KI-CK)	—	—	4	2	—
	Visoševiči (NK-CK)	—	—	3	7	—

XI GRUPACIJA

3-5-IV	—	—	—	—	—	—
6-IV	Šteberk (UH-CK)	raščiščavanje	uništene 2 barake	—	—	—
8-IV	Sv. Viđ (UH-CM) V. Bloke (UK-CM)	napad na garnizone	kom. band. nate-rani u bekstvo	2	—	—

»LOMBARDIA«

GRAN. STRAŽE

Datum	Zona i mesto	Vrsta operacija	Postignuti rezultati	N a n e t i		
				Ubijeni u borbi ili streljani	Ranjeni	Zarobljeni
10-IV	Sv. Vid	sukob	—	3	4	—
11-IV	Reparje—Krušće—Milava (UH—CO)	"	kom. band. naterani u bekstvo	5	—	—
17-IV	Nova Vas (UM—CM)	"	—	—	—	—
18-IV	Veliki V. (UM—CM)	"	—	1	—	—
20—21	V. Bloke (UK—CM)	raščišćavanje	uništene barake, zaplenjena hrana	—	—	—
27—28	V. Bloke—Nova Vas (UM - CM)	"	raspršeni k. banditi	13	7	—
28-IV	kota 836 (UM - CK)	sukob	"	—	5	—
GRUPACIJA CR. KOŠ.						
6-IV	—	—	—	—	—	—
9-IV	—	—	—	—	—	—
U k u p n o				369	46	68

»XXI APRILE«

2	—	Vidil priloseni pregled	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	—		13	13	9	64	14	15	—	31	4

REGISTAR

Ajdovec — 21, 104, 106, 278, 279, 280, 281, 283, 293, 470, 689, 694;
Ambrož Franc — 329.
Ambrožič Lado-Vlado — 9, 15, 101, 103;
Ambras — 41, 227, 228, 229, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 606, 607, 609, 610, 611, 619, 622, 625, 626, 627, 629, 630, 653;
Ar ja Vas — 384, 465, 560;
Auriemma (Italijan-kapetan) — 603;
Avbelj Viktor — 9, 15, 55, 96, 230, 231, 272, 335;
Avšić Jaka-Jakob — 21, 25, 121, 206, 214, 215;

Babič Branko — 91;
Babič Jože-Vojteh — 37, 222;
Babna Gora — 14;
Badojlo (Italijan-maršal) — 196;
Badovinac Dako — 262;
Badovinac Đuro — 262;
Badovinac Ilija — 331;
Badovinac Marko — 331;
Baje Milan — 135.
Bajuk Stanko — 108, 330;
Bakerc — 229, 308, 633, 638;
Bakovnik — 451;
Bane — 484;
Banjkovka (k. 549) — 312;
Barbieri (Italijan) — 370;
Barka — 518;
Bassani (Italijan-major) — 614;
Bastajić Nikola — 262;
Baselj — 554, 555;
Bataljon prvi Dolomitskog odreda — 174;
Bataljon drugi Dolomitskog odreda — 142, 174;

Bataljon treći Dolomitskog odreda — 122, 174, 213;
Bataljon treći Gorenjskog odreda — 256;
Bataljon drugi Prve grupe odreda (Poljanski) — 88, 164, 184;
Bataljon kamniški — 26, 29, 30, 32, 36, 40, 51, 59, 92, 118, 154, 218, 220, 230, 266, 267;
Bataljon prvi Kozjanskog odreda — 34, 37, 52, 92;
Bataljon prvi Koruški — 233, 234, 235, 238, 239, 246, 249;
Bataljon moravški — 26, 27, 29, 32, 34, 35, 36, 40, 51, 59;
BataljnQn prvi Pohorskog odreda — 19, 31, 34, 40, 92, 117, 216, 242/373, 391, 409;
Bataljon prvi »Simon Gregorčič« Južno primorskog odreda — 135;
Bataljon drugi Južnoprivorskog odreda — 136;
Bataljon treći Južnoprivorskog odreda — 136;
Bataljon prvi Severnoprivorskog odreda — 135;
Bataljon drugi Severnoprivorskog odreda — 136;
Bataljon treći Severnoprivorskog odreda — 136;
Bataljon savinjski — 36, 37, 218, 221, 230, 246;
Bataljon prvi Soškog odreda (Vipavski) — 97, 133;
Bataljon prvi Soškog odreda »Simon Gregorčič« — 9, 75;
Bataljon drugi Soškog odreda (Tolminski) — 98, 99, 125;
Bataljon treći (Kraški) — 97;
Bataljon četvrti Soškog odreda — 127, 132;

- Bataljon prvi Treće udarne brigade »Ivan Cankar« — 329, 331, 332, 334;
Bataljon drugi Treće udarne brigade »Ivan Cankar« — 328, 329, 331, 332, 334;
Bataljon treći Treće udarne brigade »Ivan Cankar« — 328, 329, 331, 332, 334;
Bataljon prvi Slovenske partizanske brigade »Matija Gubec« — 311, 323;
Bataljon drugi Slovenske partizanske brigade »Matija Gubec« — 323;
Bataljon treći Slovenske partizanske brigade »Matija Gubec« — 295, 310, 323;
Bataljon prvi slovenački Prve proleterske udarne brigade »Tone Tomšič« — 108, 109, 203, 204, 310, 313, 315, 328;
Bataljon drugi Prve proleterske udarne brigade »Tone Tomšič« — 16, 8? 109, 204, 290, 310, 313;
Bataljon treći Prve proleterske udarne brigade »Tone Tomšič« — 109, 203, 204, 313;
Bataljon zasavski (ranije Moravški) — 152, 218, 220, 221, 230, 266, 267;
Bataljon prvi Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« — 151, 201, 202, 254, 255, 261, 262, 264, 276, 277, 324;
Bataljon drugi Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« — 150, 151, 200, 201, 202, 207, 208, 254, 255, 261, 264, 273, 274, 276, 277;
Bataljon treći Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« — 151, 200, 201, 202, 207, 208, 261, 262, 264, 277, 324;
Bataljon četvrti Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« — 277;
Bavec Anton-Cene-Tone — 62, 99, 100, 113, 114, 126, 135;
Bebler dr Aleš-Primož — 90, 91;
Beginje pri Cerknici — 115, 116;
Beginje na Gorenjskem — 474, 563, 636;
Beginjščica (pl.) — 435;
Bela Krajina — 42, 293, 321, 689;
Bela Peč — 381;
Beleč Vrh — 694, 697;
Belica — 177;
Belinić Marko — 96, 233, 332;
Belo — 620;
Benko — 540;
Benšik dr Bela-Bočkaj — 236, 248;
Berger (Nemac-kapetan) — 586, 599, 684, 709;
Beričovo — 153;
Berkopac Josip — 61, 153, 231;
Besnica (Zg.) — 450, 520, 523;
Beščev Hrib — 510, 532;
Bevke — 456;
Biagiomi Raul (Italijan-major) — 608, 613;
Bič — 105, 108, 292, 293, 468, 469, 470;
Biček (kom. Gorenj, odreda) — 121, 195;
Binkelj — 444, 488;
Birčna Vas — 305, 321;
Bistrica — 271, 275;
Bitiče — 418;
Bitnje (Zg. i Sp.) — 556;
Bival Mladen — 262;
Bizjak Ernest — 219;
Bizjak Stane-Kosta — 27, 29, 30, 66, 67, 68, 195, 240, 241, 259;
Blagovica — 382, 452, 506, 546;
Blank (Nemac) — 379, 406, 425, 441, 448, 454, 466;
Blata — 640, 647;
Blažica Ludvik — 256;
Bleč Vrh (Blečji Vrh) kod Višnje Gore — 290;
Bled — 184, 185, 459, 576, 598;
Blegoš (pl.) — 435;
Blejc Matija — 27, 65, 67;
Bločice — 509;
Bloke — 165;
Bloška Polica — 510;
Bočka — 204, 255;
Bočna — 440;
Bodešče — 487;
Bodlaj Franc — 30;
Bodovlje — 564;
Bohinj — 185;
Bohiniska Bela — 185, 520, 524;
Bohinjska Bistrica — 185, 472, 524;
Bojanja Vas — 202;
Borje (kod Blagovice) — 440, 508;
Borovnica — 388, 397, 456, 685, 686, 688;
Borštnar Jože — 54, 328;
Bosna — 65, 291;

Boskovec (k. 1590) — 489;
Boštanj — 263;
Bovec — 58, 519;
Božović Radomir — 108, 109;
Bračić I. Mirko — 10, 65, 88, 89, 114,
136, 140, 173;
Bračić Vladimir — 368;
Bradeško Jože — 55, 84, 205;
Braslovče — 404, 579;
Bravničar Dušan — 54;
Brda (kod Radovljice) — 364, 443,
493, 496;
Brdo (kod Domžala) — 418;
Brdo (kod Ljubljane) — 210, 214 ;
Brdo (kod Rečice) — 515;
Breg (kod Litije) — 404, 460;
Breg (kod Vodice) — 513;
Bregar Jože — 332;
Brenner (Nemac-generalmajor) —
584, 616, 718;
Bresarić — 296, 298;
Brest — 165;
Brezen — 453;
Brezje (kod Kamnika) — 439, 592;
Brezje (kod Ljubljane) — 205, 214,
215;
Brezje (kod Novog Mesta) — 693;
Breznica (kod Radovljice) — 589;
Breznica (kod Škofje Loke) — 416;
Brezno — 526;
Brezov Dol — 308, 310, 313, 613, 633,
638;
Brezova Reber — 281, 345;
Brezovica (G. i D.) — 150, 151, 178,
179, 180, 181, 261, 263, 302, 303, 704,
713;
Brezovica (kod Ljubljane) — 56,
206, 215, 522;
Brezovica (kod Suhora) — 306, 324;
Brezovica (kod Trebnja) — 270, 276,
371, 372;
Brezovo (Gor. i Sp.) — 83, 108, 109,
289, 290;
Breže — 316, 317;
Brežice — 436, 515;
Briga (G. i D.) — 321; {
Brigada (Treća) slovenačka parti-
zanska udarna »Ivan Cankar« —
102, 105, 150, 151, 179, 200, 203, 207,
263, 266, 269, 271, 272, 275, 276, 283,
284, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292,
294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 302,
303, 304, 305, 306, 308, 310, 311, 312,
313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320,
321, 322, 327, 330, 371, 470, 629, 639,
689, 690, 693;

Brigada (Druga) slovenačka parti-
zanska udarna »Matija Gubec« —
7, 102, 104, 200, 207, 252, 253, 254,
260, 263, 269, 270, 271, 272, 275, 276,
277, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286,
287, 288, 28, 290, 291, 292, 294, 295,
296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 305,
306, 308, 310, 311, 312, 316, 317, 318,
319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326,
327, 331, 371, 470, 629, 639, 690, 703;
Brigada (Četvrta) slovenačka parti-
zanska udarna »Ljubo Sercer« —
74, 115, 117, 165, 170, 182, 232, 308,
311, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320,
321, 334, 340, 629, 639, 670;
Brigada (Prva) slovenačka partizan-
ska udarna »Tone Tomšič« — 53,
74, 102, 104, 105, 108, 117, 150, 200,
203, 207, 279, 281, 283, 284, 286, 287,
288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295,
299, 302, 303, 305, 306, 308, 309, 310,
311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 319,
320, 321, 325, 330, 371, 397, 470, 629,
639, 670, 690, 712;
Brigada dolenska — 183;
Brigada kamniško-savinjska — 36;
Brigada treća udarna Hrvatska —
225, 226, 228, 229;
Brigada četvrta udarna Hrvatska —
225, 228, 294, 295, 296, 297, 298, 299,
300;
Brigada trinaesta Proleterska udar-
na »Rade Končar« — 150, 178, 199,
200, 203, 207, 225, 226, 232, 252, 253,
254, 260, 263, 269, 271, 273, 275, 276,
294, 295, 296, 297, 299, 302, 303, 304,
305, 306, 322, 323, 325, 326, 327;
Brilej dr Jože — 15, 26, 171, 182, 183,
184, 198;
Brišće — 426, 564, 573, 576;
Briše — 446;
Brlenić — 296, 297;
Brodar Slavko — 27;
Brodnice — 453;
Broz Josip-Tito — 10, 11, 138, 225,
543;
Bubnjarei — 200, 203;
Bučka — 263, 264, 273, 274, 325;
Budinjak — 305;
Bukov Vrh — 402;
Bukovec-Čapajev-Viktor — 27;
Bukovica (kod Prekrižja) — 102,
296, 297;
Bukovica (kod Ribnice) — 318;
Bukovica (kod Selca) — 504;
Bukovica (kod Vodice) — 472;

Bulat Rade — 152, 181, 202, 208;
Bušinja Vas — 204, 205, 306;

C

Camilletti Orlando — 533;
Cardillo Pietro (Italijan) — 570;
Caserman Franc — 99;
Celje — 36, 37, 391, 436, 527;
Celovec — 129;
Cemel Franc — 28;
Cerha (Nemac) — 529, 606, 653;
Cerklje — 462;
Cerknica — 45, 47, 115, 116, 537;
Cerovec — 323;
Cerovica — 296;
Cesaretti (Italijan-general) — 649, 650;
Cetinski Andrej — 337;
Cibic Leon — 219;
Cicelj (brdo) — 546;
Cigonca — 386;
Cikava — 694, 697;
Cilenšek Julka — 119, 243;
Cirkovce — 405;
Cirkuse — 485, 522, 577;
Cirnik — 283, 288;
Cvetež — 522, 576;

C

Cabrače — 512;
Cadar — 305;
Cadež Milan — 29, 33, 40, 61, 216, 219, 221;
Catež — 271, 288, 290, 322, 468, 689, 691, 693, 697;
Cebular Zdravko — 20, 242;
Cekovnik — 58;
Celo (brdo) — 550;
Cemežar Rudi — 219;
Cemšenik — 477, 489, 526, 527;
Cepeljnik Mirko — 143, 223;
Cepljan Anton — 235;
Ceplje — 364, 527;
Cerin Jože — 136;
Cerne Karei — 84;
Cernič Franc — 623;
Cernova (p.) — 374, 377;
Cešnjica (kod Bohinj. Bistrice) — 563;
Cešnjica (kod Moravča) — 365, 418, 459, 460;
Cešnjica (kod Ovsiša) — 450;
Cešnjica (kod Železniki) — 450, 463, 487;

Cešnjice (kod Podlipoglavja) — 396, 397;
Ceta koruška — 128, 251;
Ceta revirska — 216;
Ciginj — 127, 133;
Cizmek Boris — 19, 20, 131, 217, 219, 234, 238, 241, 252;
Copi Franc — 100;
Crešnjevec — 201;
Crmošnjica — 694;
Crna (r.) — 426;
Crna (s. kod Mežice) — 204, 236, 249, 250;
Crna Prst (k. 1844) — 435;
Crni Vrh (na Pohorju) — 31;
Crni Vrh (kod Poljana) — 258;
Crni Vrh (kod Vranskog) — 476;
Črnatelj — 42, 200, 201, 203, 204, 232, 252, 254, 306, 322, 323, 568, 690;
Cušperk — 308, 607, 619;

D

Dacarji — 568;
Dančulovići — 101, 102;
Dane (kod Ribnice) — 316, 317, 318, 639, 643, 644, 645, 647, 653, 655, 656, 658, 661;
Daseböck (Nemac) — 430, 636, 684, 709;
Davča — 554, 574, 575;
Debeljak-Ruso Herman — 27;
Debeli Hrib — 312, 397, 629;
Debeli Vrh — 467;
Debenec — 271, 715;
Debrevi Silvano — 395, 470;
Dednik — 116;
Delfino (Italijan-narednik) — 601;
Delnice (kod Poljana) — 553;
Dermastia dr Marjan-Urban — 16, 83;
Dešen — 237, 365, 472, 557;
Devetak Ančka — 228;
Dietersdorf (logor) — 555;
Dob (kod Domžala) — 402, 403, 574;
Dob (kod Mirne) — 21, 283, 284, 285, 369, 370, 371, 372;
Dob (kod St. Vida) — 292;
Dobeno — 404, 471;
Dobje — 496;
Doblježice — 507;
Dobračeva — 365, 492, 495, 523, 589;
Dobrava (G. i D.) — 383;
Dobrava Vintgar (želj. st.) — 493;
Dobrava (kod Kostanjevice) — 264;
Dobrava (kod Podsrede) — 465;

- Dobrava (kod Žužemberka) — 104, 281;
 Dobravica (kod Ovsiša) — 523;
 Dobravice (G. i D.) — 201, 253, 254, 255, 260, 704;
 Dobrča (k. 1520) — 554;
 Dobrljevo — 445, 524;
 Dobrna — 367;
 Dobnič — 281, 470;
 Dobrova (kod Ljubljane) — 14, 137, 206, 397, 456, 534| 618, 623, 625;
 Dobrova (kod Šmartina) — 580;
 Dobrovje — 219, 385, 404, 578;
 Dobrunje — 84;
 Dobruša — 505;
 Dol (kod Hrastnika) — 454;
 Dol pri Ljubljani — 152, 153;
 Dol (kod Trebnja) — 270;
 Dol. Suha — 448;
 Dole (G. i Sp.) — 264, 274;
 Dolenja Dobrava — 382;
 Dolenja Vas (kod Kranja) — 122, 184, 460, 521;
 Dolenja Vas (pri Ribnici) — 316, 317, 319, 638, 642, 647, 654, 711, 713;
 Dolenja Vas (kod Stične) — 21, 22, 105, 286, 287, 393, 394;
 Dolenje — 504;
 Dolenje Jezero — 511;
 Dolenjsko — 36, 37, 42, 63, 76, 83, 103, 129, 183, 198, 221, 278;
 Dolgo Brdo — 466, 594;
 Doli — 550;
 Dolina (s.) — 472;
 Doljane — 261;
 Dolnice — 618;
 Dolničar Ivan — 214;
 Dolnja Trebuša — 600;
 Dolomiti (pl.) — 88;
 Dolsko (s.) — 153;
 Doltar Lojze — 331;
 Domagoovič — 226, 300;
 Domžale — 266, 267, 596;
 D. Oštret — 102;
 Donje Radovlje — 263, 264, 273, 325;
 Dorfarje (s.) — 452;
 Dorniki — 521;
 Dotti Giuseppe (Italijan) — 388, 390, 398, 433 456, 541, 602, 611, 619, 621, 685, 696, 700;
 Dovč Janez — 82;
 Dovečar Franc — 62, 114;
 Dovečar Fric — 136;
 Dovje — 636;
 Dovže (Zp i Sp.) 235, 464, 465, 594; Draga (kod Cabara) — 319;
 Draga (pri Laškom Potoku) — 166, 543;
 Draga (kod Sinjeg Vrha) — 232;
 Draganiči — 178, 294, 298, 299, 300, 301, 325;
 Dragar Anton — 224;
 Dragatuš — 232, 537, 568;
 Dragosevci — 202;
 Drašiči — 102;
 Drava (r.) — 120, 129, 130;
 Dravlje — 14, 136;
 Drečji Vrh — 567;
 Drešinja Vas — 515;
 Drnovec — 521;
 Drtija — 444;
 Drušče. — 263, 325, 326;
 Dučiči — 261;
 Dupeljne — 366;
 Duščak Alojz — 602;
 Dvor (kod Ljubljane) — 699;
 Dvor (kod Žužemberka) — 41, 310;
 Dvorišče — 102, 225;

E

- Eberle Polde — 217, 240;
 Engleska — 196;
 Ettore Giovannini (Italijan-major) — 358, 624;

F

- Fajfar Tone — 185, 189;
 Fala — 377, 379;
 Farčnik Franc — 119;
 Farčnik Ivan — 240;
 Favorskij Genadij Aleksandrovič — 268;
 Ferdo Henrik — 96;
 Filipčič Emil — 62, 113, 135;
 Filipič Lojze — 223;
 Fischer (Nemac-kapetan) — 545;
 Fischer (Nemac-narednik vodnik) — 368, 386 406, 425, 567;
 Flis Drago-Strela — 62, 113, 114, 126, 135;
 Foresti Marcello (Italijan) — 570;
 Fužine (kod Kranja) — 258;
 Fužine (kod Žirija) — 492, 554;

G

- Gaberje (kod Blagovice) — 462, 485;
 Gaberke — 526;
 Gabrje (kod Dobrove) — 206, 601, 621, 699;

- Gabrovica (karta Samobor) — 305;
 Gabrovica — 573;
 Gaj — 261, 324;
 Galamini Filippo (Italijan-kapetan) — 611;
 Galič Ivan — 55;
 Galičić Jože — 256;
 Gambara Gastone (Italijan-general) 225, 356, 479, 537, 539, 581, 609, 613, 626, 665, 693, 698, 705, 707, 711, 714, 716;
 Ghe Carlo (Italijan-general) — 482, 483, 484, 510, 511, 544;
 Glavni štab NOV i PO Slovenije — 7, 10, 13, 15, 17, 21, 31, 34, 40, 44, 50, 53, 56, 57, 59, 63, 64, 65, 74, 76, 79, 85, 92, 101, 103, 110, 115, 117, 121, 122, 141, 142, 144, 157, 159, 163, 165, 170, 173, 182, 196, 198, 205, 209, 214, 225, 235, 237, 266;
 Glažuta — 319, 320, 530, 649, 657;
 Glinče — 580;
 Glinica — 14, 618;
 Globel — 165, 169, 502, 537, 638, 643;
 Globoko — 385, 490;
 Godeša Anton — 358;
 Godešič — 471, 521;
 Godič — 564, 574;
 Godovič — 58;
 Golce — 452, 498;
 Golčaj — 438;
 Goli Grič — 398;
 Goli Vrh — 341;
 Goli Vrh (k. 466) — 614, 622, 630, 633, 690;
 Golice (kod Selca) — 400;
 Golnik — 524;
 Golob Jakob — 28;
 Golobinjek — 579, 690;
 Golovabuka — 384;
 Gomila — 270, 276, 370, 372;
 Gomilsko — 406, 559, 594;
 Gora — 169;
 Gora (kod Kresnice) — 400;
 Gorenja Vas (u Poljanskoj Dolini) — 258, 555;
 Gorenjsko — 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 88, 89, 120, 129, 163, 170, 191, 209, 436, 551, 615, 636;
 Goričane — 497;
 Gorica (kod 2aleca) — 515;
 Gorjan Božidar — 222;
 Gorjanci (pi.) — 76, 84, 283, 293, 302, 323, 324, 325, 479;
 Gorjuše — 521;
- Gornik Anton — 183;
 Gornja Vas — 151, 305;
 Gornje Vodalje — 264;
 Gor. Ig — 540;
 Gornji Log — 576;
 Goropeke — 402;
 Goršič Milko — 223;
 Gotenica — 169, 530;
 Gotenički V. — 531;
 Gozd (kod Kamnika) — 362, 423, 426;
 Gozdar — 312;
 Grac (u Austriji) — 455;
 Grabrovec — 207, 261;
 Grad Kolovec — 366;
 Gradac (kod Crnomelja) — 200, 201, 203, 253, 254, 255, 260, 306, 704;
 Gradeneč — 311, 613, 622;
 Gradič (kod St. Uja) — 384;
 Gradišče (kod Lukovice) — 382, 417;
 Gradišče (kod Slovenj Gradeča) — 385;
 Gradišče (kod Trebnja) — 276, 278, 383, 621;
 Gradiško — 481; »
 Grahovo (kod Cerknice) — 698;
 Grajska Vas — 404, 452, 475;
 Grandić Breg — 297;
 Graška Gora — 424, 440, 448, 458, 465, 560;
 Grčar Alojz — 55;
 Grčarice — 166, 530, 537, 538, 544, 640, 641, 647, 648, 649, 658, 665;
 Grček (k. 531) — 318, 645, 657, 661;
 Greda (k. 703) — 456;
 Gregorič Bernard — 128;
 Greif Martin-Rudi — 9, 62, 75, 113;
 Griblje — 694;
 Grič Herbert — 248;
 Grmada (k. 722) — 578, 596;
 Grosuplje — 41, 45, 4«, 47, 290, 397, 550, 685, 687, 688;
 Gruden Ivan — 358;
 Grupa Drva odreda (Gorenjska) — 26;
 Grupa druga odreda (Štajerska) — 19;

II

- Hace Matevž — 183;
 Hafner Lojze — 216, 218, 221;
 Hafner Vinko — 67, 68;
 Handl (Nemac) — 448, 454, 458, 466, 528, 560, 569, 581, 584, 595;
 Hauptmance — 699;

Hinić Darinka — 262;
Hinje — 228, 310, 311, 312, 314, 614,
 630, 633;
Hitler Adolf — 86, 196, 251;
Hlavče Njive — 437, 574;
Hlebetin Paja — 274;
Hoče — 366;
Hočevar Franc — 337;
Hočevje — 308, 309, 310, 606, 607,
 609, 610, 619, 627, 628, 629;
Hohkraut Lojze — 60;
Homec — 494, 590;
Horjul — 111, 122, 137, 174, 205,
 206, 209, 210, 215, 388, 456, 540,
 685;
Hostnik Ivan — 15;
Hotavlje — 504;
Hotedršica — 137, 509, 542;
Hotič (Zg. i Sp.) — 418, 546;
Hrastnik — 120;
Hrastov Dol — 228;
Hrastulje — 264;
Hrib — 182, 544, 640;
Hrib (kod Kamnika) — 592;
Hribar Franc — 244;
Hribar Janez — 183;
Hribernik Rudolf — 223;
Hrušovo — 601;
Hruševka — 362;
Hrvatska — 52, 65, 76, 77, 84, 101,
 221, 291, 293, 353, 436;
Hrženik — 296, 297;
Hudi Vrh — 543, 544;
Hudo — 323;
Hvala Ivanka — 600, 601;
Hvala Marija — 600, 601;

I

Ihan — 153, 220, 573, 584, 585, 586,
 591;
Ilich Milovan — 29;
Ilirska Bistrica — 57;
Imenje — 417, 422;
Inglič Pavel — 256, 258, 260;
Ipavac Viktor — 258;
Iška (s.) — 540;
Iška (r.) — 673;
Iška Vas — 182, 540, 711;
Italija — 86, 90, 132, 196;
Ivanje Selo — 510;
Izimje — 300;

J

Jakopič Albert — 83, 84, 113, 135;
Jamnik — 184, 451;
Jamnikar Dane — 257;
Janče (pri Matevžu) — 374;
Jarčji Potok — 713;
Jarše — 505;
Jastrebarsko (Jaška) — 299, 300, 478;
Jastroblje — 363, 438;
Javor — 389;
Javorek — 305;
Javorje (kod Škofje Loke) — 185,
 258, 422, 575;
Javornik — 439;
Javornik (kod Jesenice) — 485, 486;
Javorski Vrh — 374;
Javorščica (Zg. i Sp.) — 382;
Jeftič Dragan — 16, 42, 328, 329,
 330, 331, 334, 336;
Jelendol — 169, 530, 531, 544, 654;
Jelenov Zleb — 229, 319, 320, 321,
 543, 544, 639, 640, 644, 648, 650,
 651, 654, 655, 658, 661, 662, 665;
Jelinčič Vencelj — 98;
Jelnik (V. i M.) — 402;
Jelovec — 169;
Jelovica (pl.) — 434, 435, 493;
Jelša — 471;
Jelše — 151;
Jenko Olga-Kastelic — 250;
Jereka — 577;
Jerman Drago — 331;
Jerneje Franc — 257;
Jesenice — 185, 437, 554, 719;
Jesenovec — 400, 680;
Jesenovo — 489;
Ješovec — 476;
Jevnica — 505;
Jezerine — 298;
Ježica — 713;
Jovanovič Arso — 335;
Jovanovič Svetolik — 331;
Jovanovič Zdravko — 48, 74, 115,
 340;
Jugorje — 306, 323, 324, 706, 710,
 712, 714;
Jungbaner (Nemac-kapetan) — 408;
Jurešče — 97;
Jurklošter — 424, 508;
Jurjevica — 642;

K

Kal — 311;
Kalan Avgust — 257;
Kališe — 401, 417, 443, 444, 445, 458;
Kalovški Tugomir — 29;

- Kamen Vrh — 629;
Kamna Gorica — 708;
Kamni Potok — 322;
Kamni Vrh — 228, 309, 310, 311, 312,
313, 614, 630, 638;
Kamnik — 38, 116, 267, 429, 430,
435, 562, 597;
Kamnikar Silvo — 27;
Kamnje — 421, 503;
Kandare Ludvik — 100, 125;
Kandrše — 422, 443, 522;
Kaponhof — 373;
Karapandža S. Branko — 224;
Karat Rudi — 219, 221;
Kardelj Edvard-Bevc-Krištof — 60,
73, 87, 91, 139, 185, 189, 339;
Karlovac — 200, 203, 226, 294, 298,
299, 300, 301, 478, 690;
Karlovica — 116;
Karničnik Nace — 332;
Kasaze — 490;
Kavčič Ivan-Nande — 74, 117, 169,
183;
Kavčič Polde — 258;
Kenda Stanko — 100;
Kerljev — 304;
Kersnik Stane — 195;
Keržič Ciril — 57, 125, 177, 206, 213,
214, 215;
Kesič dr Franko — 256, 257;
Kidrič Boris-Peter-Kalan — 13, 17,
19, 44, 50, 52, 53, 79, 81, 112, 121,
139, 159, 162, 164, 185, 189, 194,
199, 206, 215, 394;
Kilibarda Mile — 48;
Kink Jože — 20;
Klančar Mirko — 55;
Kleče — 315;
Kleut Petar — 96;
Klinča Selo — 298;
Ključ — 14, 177, 215, 692, 695, 699;
Knape — 575;
Knez Polde — 62;
Knez Rudi — 61;
Knežja Njiva — 182;
Knof (Nemac) — 368, 386, 477, 480,
491, 584;
Kocbek Edvard — 91, 139, 189;
Kočevje — 43, 45, 46, 47, 228, 311,
314, 315, 530, 543;
Kočevska Reka (s.) — 169, 530;
Kočevski Rog — 41, 198, 531, 630;
Kogej Vasja — 108, 109;
Kokal Karol — 157;
Kokrica — 473;
Kolman Alojz — 27, 36, 61, 218, 220,
221, 230;
Kolovrat (kod Trbovlja) — 436, 446,
489, 508, 527, 557, 559;
Kolšak Ivan-Bosanac — 32;
Komel Franta — 219, 230, 231;
Kompolje (kod Korinja) — 41, 45,
46, 47, 309, 314;
Kompolje (kod Krašnja) — 421, 522;
Konjarič Vrh — 102, 296, 297;
Kopač Zorko — 257;
Kopačnica — 505;
Kopitar Ivan — 157;
Kopriva (kod Krmina) — 128;
Koprivna — 249;
Koprivna (r.) — 236;
Koprivnik — 625;
Koprivnik Jože — 234, 236;
Korač Milan — 262;
Koren (brdo) — 372, 539, 540;
Korena — 497;
Koreno (s.) — 137, 174, 209;
Korinj (V. i M.) — 41, 228, 229, 308,
309, 606, 607, 610, 611, 627, 629;
Korita — 281;
Koritnica — 58;
Korošče — 340;
Koruška — 29, 30, 38, 51, 52, 119,
120, 129, 130, 216, 217, 222, 234,
237, 238, 240, 241, 245, 246, 249,
259, 604, 674;
Kos Lovro — 256;
Kos Peter — 153;
Koseze — 363;
Kosme Ivan — 119;
Kostanjev — 527;
Kostanjevac — 297;
Kostanjevica — 150, 178, 202, 302,
305, 536, 538, 567;
Kostrevnica (kod Kolovrata) — 594;
Kostrevnica (V. i M.) — 403;
Košuta (pl.) — 435, 436;
Kot — 317, 540, 567, 573, 642, 653,
654, 656, 658;
Kotar Franc — 27;
Kotnik Gotfrid — 235;
Kovač Slavko — 30, 61, 154;
Kovač Viktor — 120;
Kovačja Vas — 404;
Kožarje — 56;
Kozjak — 453;
Kozje — 51, 489;
Kraigher Boris — 184;
Kraigher Dušan-Jug — 33, 39, 40,
61, 92, 95, 118, 119, 121, 130, 236,
237, 239, 245, 252, 268;

Kraigher Sergej-Andrej — 52, 230,
245, 268, 368;
Krajno Brdo — 496;
Kralj Tilka — 131;
Kranj — 435, 450, 584, 597;
Kranjc Janez — 100, 135;
Kranjska Gora — 635;
Kras (predeo na Slov. Primorju) —
58;
Krašće — 552;
Krašić — 101, 102, 293, 294, 295, 298,
305, 478, 479;
Krašnja — 401, 506, 547, 548;
Kreipel (Nemac) — 374;
Kresniške Poljane — 383, 513;
Krešica Pl. (k. 1055) — 384;
Krim — 45, 74, 165, 715;
Krimček (brdo) — 388;
Kristanvrh — 497;
Krivoglavec — 201, 255;
Križ (kod Kamnika) — 451, 474, 564;
Križe (kod Podsrede) — 566, 579;
Križevska Vas — 255;
Križišče — 365, 422;
Križna Gora — 451, 509;
Krka (r.) — 40, 41, 42, 43, 46, 47, 76,
108, 227, 261, 278, 279, 283, 293,
294, 303, 306, 307, 308, 311, 325;
Krmelj (s.) — 22, 104, 105, 263, 271,
284, 369, 567;
Krmelj Maks — 29, 67, 68;
Krnica — 600;
Kročale — 165;
K^onoovo — 264;
Kropa — 708;
Krška Vas — 41, 308, 607, 628;
Krško — 263;
Krtina — 275, 494, 505, 591;
Krvava Peč — 182, 541;
Krvavec (pl.) — 435;
Krvoški Vrh (s.) — 253;
Križišče — 363, 487, 555;
Kržišnik Anton — 256, 258, 260;
Kržišnik Zdravko — 256, 257, 258,
260;
Ksela Linka — 243;
Kucelj — 290;
Kupa (Kolpa) — 18, 46, 81, 102, 200,
201, 203, 294, 295, 297, 298, 306,
537, 689;
Kurešček (brdo) — 182;
Kušar Peter — 257;
Kuzman — 454;
Kveder Dušan-Tomaž Poljanac —
19, 20, 34, 52, 118, 121, 222, 237,
238, 268;

L

Lačja Vas — 464;
Lahov Graben — 463, 507;
Lahoviče — 575;
Lajše — 417;
Lancovo — 461, 493;
Lanišče — 396;
Laniše — 505;
Lapovčnik — 465;
Lastnič — 489;
Lašča — 313;
Lavar — 509, 510, 542;
Lavtarski Vrh — 451;
Lazar — 656, 661;
Laze (kod Bleda) — 513, 557;
Laze (kod Domžala) — 504;
Laze (kod Gozda) — 426;
Laze (kod Smartnog v Tuh.) — 486;
Laze (kod Vača) — 552, 575, 576,
590;
Laze (kod Velenja) — 475;
Lazina — 226, 300, 301;
Lažišče — 559;
Ledina — 594;
Ledinci — 402, 557;
Legen — 384;
Lekan Franc — 154;
Lenček — 639, 640, 644, 645, 647,
655, 657, 658, 661, 662;
Leonardovo S. Siliato (Italijan-pu-
kovnik) — 608;
Lepa Njiva — 385;
Lepe — 373, 374;
Lepi Dob — 263;
Lepi Vrh — 182;
Leskošek Alenka-Ivanuša — 91;
Leskošek Franc-Luka — 88, 139, 189;
Leskošek Marija-Rija — 91;
Leskovec Karel — 73, 259;
Lesno Brdo — 711;
Leše — 202, 207, 261;
Letonja Ela — 131;
Letonja Jože — 239;
Letonja Vlado-Janez — 20, 239, 240;
Letuš — 218, 579;
Libertazzi (Italijan-potporučnik) —
534;
Liboje (kod Celja) — 453, 579;
Ligojna — 137, 143, 205, 206, 210;
Limbuš — 490, 515;
Lipa — 421, 474, 486;
Lipica — 521;
Lipije — 472, 485;
Lipnica (Zg. i Sp.) — 472;
Lipovec (k. 824) — 324;

- Lipovec (M. i Sr.) — 281, 283;
Lipovica — 559;
Lisec — 281;
Litija — 60, 523, 596, 653;
Ljubej — 435;
Ljubič Anton — 222;
Ljubljana — 22, 41, 43, 46, 81, 214,
260, 290, 321, 352, 357, 359, 387,
436;
Lobnica — 385;
Ločica — 546;
Ločnik (V. i M.) — 685;
Log (kod Blagovice) — 383, 399,
555;
Log (kod Polhov Gradca) — 205;
Log (kod Vače) — 440, 447;
Logar Jože — 257;
Logatec — 137, 692, 713;
Logoteti (grof) — 370, 372;
Loka (kod Tržiča) — 563;
Lokavec — 424;
Loke (kod Gomilskog) — 507, 527, •
579;
Loke (kod Trbovlja) — 367, 566;
Loke (V. Tuhinju) — 438, 449, 552;
Loke (kod Vranskog) — 446, 476;
Lokovšek Jan — 55, 205;
London — 10, 91;
Lopata — 228, 309, 311, 312, 613,
633, 712;
Loška Dolina — 117, 157, 169;
Loški Hrib — 214, 215;
Loški Potok — 543, 647;
Lovič (G. i D.) — 297;
Lovič Prekriški — 102, 297;
Lovsko Brdo — 435, 458;
Lože — 405;
Lubej Franjo — 189;
Lucini B. (Italijan-pukovnik) — 679;
Lučarjev Kal — 619;
Lukanja — 373, 379;
Lukovica (kod Tuhinja) — 422;
Lukovica (kod Zidanog Mosta) —
490;
Lurker (Nemac) — 380;
Lužarji — 45, 116, 165, 544;
- M
- Maass (Nemac-kapetan) — 569;
Maccario Alessandro — 372, 568,
571, 690, 694;
Macini (Italijan-general) — 197;
Mack (Nemac) — 408, 455, 605;
Maček Ivan-Matija-Gustel — 17, 19,
44, 50, 52, 53, 91, 101, 170, 198,
330, 334;
- Mačkovec — 105;
Maggiore Luigi-Perni — 432, 433,
456, 535, 540, 541, 551, 670;
Mahično — 300;
Mahnič Rudolf-Brkinc — 135;
Mahovnik — 612;
Maiwald (Nemac-major) — 545, 548;
Majcen Dora-Nankovič — 89;
Majcen Dušan — 55, 108, 110;
M. Bela Stena — 647, 648, 649, 651,
652, 657, 658, 662, 664;
Mala Gora — 314, 612;
Mala Lašna — 444;
Mala Loka — 288;
Malenska Vas — 306;
Malenski Vrh — 555;
Maletič Vlado — 233, 253, 272;
Mali Hrib — 437;
Mali Log — 166, 169, 182;
Mali Trn — 263;
Mali Vrh (kod Ambrusa) — 310;
Malič — 367;
Malikovec — 643;
Malinjek (brdo) — 540, 541;
Malnarič Jože — 55, 336;
Malovačič Franc — 224;
Mamula Bogdan — 262;
Man. Pleterje — 150, 151, 178, 179,
180, 181, 226, 227, 301, 302, 303,
304, 332, 536, 537, 538;
Manfreda Ivan — 63, 113, 135;
Maribor — 37, 380, 392, 436;
Marija Creta (crkva) — 385, 507;
Marija Reka — 424, 476, 556, 558,
566;
- Marinček Tone — 267;
Marincelj Anton — 83, 108;
Markovo (s.) — 442, 590;
Marno — 385;
Martelanc Cvetko — 125;
Martinii Vrh — 421;
Masel Meta — 27;
Masel Rudi — 154;
Maslo Karlo — 63, 136;
Massola Umberto — 89, 90, 91;
Mašun (brdo) — 97;
Matejka Evgen-Bemc — 195;
Mavčič Dora — 128;
Mavčiče — 472;
- Mavsar Lado-Ronko — 122, 213;
Mayser (pretdsed. opštine) — 370,
372;
- Mazovec Franc — 35, 37, 92, 222;
Mazovec Jože — 54, 330;
Mede Katarina — 34;
Mede Rudolf — 20, 21;

- Medija — 366, 447;
 Medvedje Brdo — 137;
 Međojnice — 526;
 Mehle Janko — 224;
 Mekinda Jože — 242;
 Mekinje — 473;
 Mengeš — 421, 564;
 Menih Jože-Rajko — 21;
 Menina Pl. — 60, 436; s
 Metlika — 42, 102, 103, 199, 200,
 201, 203, 204, 207, 252, 253, 254,
 255, 260, 261, 294, 297, 305, 306,
 321, 322, 323, 324, 478, 567, 568,
 571, 703;
 Metnaj — 292, 540;
 Mežakla — 434, 496;
 Mežica — 233, 236, 237, 246, 249,
 250, 669;
 Migovca — 271, 693;
 Mihailović Draža — 87, 139;
 Mihovo — 180;
 Mikuž dr Metod — 336;
 Mirna (r.) — 21, 22, 40, 41, 270, 272,
 277, 289, 326, 369, 370, 693;
 Mirna (u Dolenjskoj) — 105, 270,
 276, 283, 306, 372;
 Mirna Peč — 279; 281;
 Mislinja — 463;
 Mišino Brdo — 324, 710;
 Mišji Dol — 287, 551;
 Mlačevo (V. i M.) — 551;
 Mlaka — 450, 471, 553, 590;
 Mlakar Franc — 125;
 Mlino — 399;
 Mlinše — 445, 525, 557, 594;
 Močnik Cveto-Florijan — 113, 135;
 Močnik Miha — 154;
 Mohor Iskra — 157;
 Mokrec (pl.) — 44, 45, 74, 80, 116,
 157, 165, 182, 183, 338, 339, 342, 539,
 541, 550, 670, 684, 685, 686, 687;
 Mokro Polje — 303, 536, 538;
 Mokronog — 21, 105, 263, 269, 270,
 271, 275, 276, 284, 286, 326, 327, 370;
 Mokronog-Bistrica (želj. st.) — 327;
 Molk Jakob — 157;
 Molk Ruža — 119;
 Molnik — 359, 387, 389, 396;
 Montagna Renzo (Italijan) — 610,
 614, 622, 634;
 Moravče — 32, 38, 221, 431, 435, 444;
 More Zan — 337;
 Mortarotti Carlo — 432;
 Mošenik — 365, 442, 488, 557;
 Motnik — 401;
- Mozirje — 367;
 Mravljak dr Dušan — 20;
 Mrzel Milan — 238;
 Mrzla Planina — 464, 507;
 Mrzlo Polje (Mrzlopolje) — 302, 305;
 Muha Vas — 612;
 Müller dr Haccius — 407, 455, 528,
 561, 605, 652;
 Müller Viktor-Dušan — 330;
 Murave — 564;
 Murovica 'brdo) — 546;
 Mussolini — 197, 581, 583;
- N
- Nadgorica — 553;
 Nagel (Nemac) — 498, 508, 516, 547,
 567, 718;
 Naglič-Zan Rudi — 27;
 Naklo — 486;
 Nardin Karel — 135;
 Naredo — 481, 483, 484;
 Nemec Ivan-Vojko — 245;
 Nemilje — 495;
 Nerajec (s.) — 537;
 Nezbiše — 497;
 Njivica — 494;
 Nomenj — 563; '
 Notranje Gorice — 210;
 Notranjsko — 44, 45, 46, 76, 80, 97,
 171, 542;
 Nova Gora — 284;
 Nova Reber — 361, 363;
 Nova Vas (kod V. Bloke) — 165,
 705;
 Nova Vas (kod Žirija) — 402, 418,
 573';
 Nova Šifta — 316, 317, 642, 653,
 654, 658, 661;
 Novak (kod Jelovice) — 506, 553;
 Novak Marijan — 623;
 Novak Tomaž — 28;
 Novake — 577, 692;
 Novi Log — 314;
 Novi Svet — 58;
 Novo Mesto — 21, 22, 41, 42, 43, 105,
 200, 201, 203, 226, 260, 261, 263, 275,
 279, 282, 293, 302, 303, 314, 323, 357,
 690, 703;
- Novo Selo (kod Zumberka) — 305;
- O
- Oberstar Johan — 335;
 Obertio Lorenzo (Italijan-poručnik)
 — 210;

- Odred dolomitski (Polhovgradski) — 13, 43, 45, 47, 53, 56, 64, 65, 72, 80, 89, 110, 122, 136, 137, 164, 169, 174, 205, 209, 213, 214, 223, 243, 397, 543; Odred gorenjski — 63, 64, 65, 121, 163, 184, 195; Odred istočnodolenjski — 8, 54, 76, 141, 200, 203, 207, 322, 325, 344; Odred kamniški — 152; Odred kamniško-kokrški — 26 Odred kamniško-savinjski — 60, 218; Odred kokrški — 118; Odred notranjski — 45, 53, 74, 116, 165, 183; Odred primorsko-goranski — 252, 253, 254, 260, 261, 263, 264, 269, 270, 271, 273, 275, 276, 277, 322, 323, 324, 325, 326, 327; Odred južnoprivorniški — 134, 135; Odred severnoprivorniški — 134, 135, 196; Odred savinjski — 237, 238; Odred soški — 9, 57, 62, 75, 85, 97, 98, 99, 113, 125, 127, 132, 134; Odred zapadnodolenjski — 8, 83, 84, 141, 267, 276, 326; Odred žumberačko-pokupski — 325; Odred prvi Pete operativne zone — 232, 233; Ojstrica — 464; Okrinak (k. 886) — 324; Okroglo — 590; Oljeva (brdo) — 236, 248; Olševec — 443; Operativni štab hrvatskih i slovenačkih udarnih brigada i odreda — 96, 101, 178, 207, 225, 232, 269, 273; Oplotnica (p.) — 374, 377; Oplotnica — 391, 392, 409, 410, 415, 605; Oreškovič Josip — 262; Orla Vas — 384, 464; Osankrea — 373, 374, 377, 391, 409; Osojnica (k. 754) — 523; Osojnik — 374, 443, 713; Osojnik Franc — 243, 368; Osredek — 695, 698, 699; Osredki — 396; Ostri Vrh (brdo) — 281, 485, 644, 645, 652, 661, 662, 664; Oštrel (k. 569) — 294; Oštrel (G. i D.) — 305; Otave (G. i D.) — 116; Otečvrh — 692; Otok (s.) — 497; Otremba (Nemac-kapetan) — 516, 547, 569, 616; Otresk — 264; Ovsije — 399, 523; Osvov France-Kajtimir — 143; Ozalj — 200, 203, 297, 325;
- P
- Pacek Alojz — 219; Padeški Vrh — 367; Padež — 456; Paloviče (Zg. i Sp.) — 562; Paneče — 453, 507; Pasterk Franc — 28, 29, 30, 164, 222, 238, 240, 241, 250; Paška Vas — 385, 406; Pavšič Stefan — 331; Pečar — 360; Peče — 365, 506, 575; Pehaček Rade — 224; Pelazzi (Italijan-pukovnik) — 370, 371, 372; Per Franc — 27; Pere Miro — 63, 114, 135, 223; Pernat Jur. — 235; Perovo — 361, 493; Perovšek Fran-France — 14, 177; Peršić Bogomir — 55; Peršonja Jožef — 125; Pervanja-Bavec Marija — 98, 99, 100, 125, 136; Pestotnik Tine — 27; Pešl Rade — 335; Petač Tine — 91; Petelinik — 572; Petelinov Vrh — 511; Petričko Selo — 305; Petrinci — 165, 544, 637, 641, 643; Petrini Espartero (Italijan-potpunkovnik) — 518; Pezdir Franc — 224, 329; Pfajfer Tone — 185; Pfaušer (Nemac) — 477, 480, 491, 498, 508, 528, 560, 581, 595; Pichler dr Rudolf — 407, 408, 455, 528, 529, 561, 606, 652, 653; Pihler Janko — 243; Pijava Gorica — 540; Pikovnik — 339; Pilatovci — 202, 261; Pilštanj — 491, 507, 508; Pintar Slavko — 248; Pipič Milica — 262;

- Pire dr Lojze — 204;
Pirjevec Dušan-Ahac — 10, 63, 173;
Pišajnovica — 437, 438, 459, 551;
Pivka (ranije St. Peter na Krasu) — 57;
Placenti Vincenzo (Italijan) — 503;
Planica — 572;
Planina (t. 511) — 627, 628;
Planina (kod Lučna) — 443;
Planina (pri Rakeku) — 137;
Planina (kod Trbovlja) — 527;
Plat — 514;
Plaški Rovt — 382, 486, 553;
Pleš (brdo) — 323, 700;
Plešivica (karta Samobor) — 228, 298;
Plešivica (kod Brezovog Dola) — 312, 313;
Pleterje — 264;
Plevel Nace — 27;
Pliberk — 249;
Podbevšek Peter — 27;
Podblica — 418, 443, 460, 575;
Podboršt — 104, 328;
Podčetrtek — 489;
Podesta (Italijan-kapetan) — 501;
Podgora (kod Kočevja) — 316, 318;
Podgora (kod Preserja) — 476;
Podgorica — 402, 445, 580, 593;
Podgorje (Zg. i Sp.) — 31;
Podgorje (kod Kamnika) — 494;
Podgorje (kod Sevnice) — 580;
Podgrad — 261, 305, 323, 324;
Podhom — 185;
Podhruško (s.) — 364, 503;
Podielše — 363, 365, 473;
Podklanec — 169, 643;
Podlipa — 142, 281;
Podlipoglav — 16, 42, 52, 53, 92, 361, 396;
Podlipovica — 446, 527, 559;
Podlog — 558;
Podlonk — 553;
Podmel — 572, 573;
Podobeno — 554;
Podpeč — 215;
Podpišil Katra — 166;
Podpreska — 166, 319;
Podreska (s. u Beneškoj Sloveniji) — 57, 58;
Podstenice — 626;
Podstran — 364;
Podstudeneč — 416;
Podutik — 210;
Podvinšek Franc — 20;
Podvrh (kod Braslovča) — 441;
Podvrh (kod Javorja) — 505;
Pogačar Ivan — 154;
Poglajen Franc-Kranjc — 27, 61, 153, 218, 221, 231;
Pogled — 109, 359, 387, 389, 396;
Pohorje (pl.) — 34, 36, 37, 38, 51, 60, 92, 118, 119, 120, 237, 238, 241, 242, 407, 408, 605;
Pojar Janko — 234, 236;
Poklek — 304;
Pokljuka (Dl.) — 434, 635;
Pokojnik — 497;
Pokojišče (kod Borovnice) — 456;
Polhov Gradec — 122, 137, 174, 206, 210, 215, 218, 620, 625, 698, 699;
Polica (kod Grosuplja) — 16, 41, 42, 74, 83, 91, 105, 109, 198, 287, 289, 290, 291, 329, 433, 541;
Poljana (kod Radeče) — 507;
Poljane (u Poljanskoj Dolini) — 563;
Poljane (kod Rečice) — 565;
Poljane (kod Smartnog v Tuhinju) — 449;
Poljanska Dolina — 569;
Poljanska Sora (r.) — 435, 597;
Poljanšek Franc — 154;
Poljanšek Karel — 83, 84;
Polje — 489, 504;
Polje (kod Gorice) — 700;
Poljščica — 472, 573, 590;
Polšeče — 482;
Polunjin Boris (Rus) — 268;
Polzela (s.) — 526;
Ponova Vas — 551;
Ponoviče — 230, 231;
Popek Alojz-Vandek — 54, 330, 331;
Popit Franc — 74, 169, 183, 184, 342;
Popivoda Pero — 55, 205, 228;
Popoviči — 261;
Postojna — 58;
Potočnik Anton — 256;
Potok (kod Železniki) — 402, 589;
Potok (kod Smartnog v Tuhinju) — 438, 504, 564';
Povh dr Franc — 119, 217, 238, 243;
Poženik — 437;
Prapreče (kod Smartnog) — 363, 381;
Prapretno — 522;
Praprotno (u Beneškoj Sloveniji) — 57;
Praprotno (kod Planine) — 566;
Praprotno (u Selškoj Dolini) — 184, 504;

Praznik Ludvik — 108;
Prebold — 408;
Predošlje — 462;
Prekar Sp. — 495;
Prekrižje — 296, 297, 325;
Prelog (kod Domžala) — 522;
Prelovšek Franc — 154;
Premrl Janko-Vojko — 62, 113, 135;
Premru Vojko — 135;
Preserje — 210;
Pretrž (s.) — 493, 546;
Prevalje — 249;
Prevolnik Ernest — 20;
Prežganje — 444;
Pri Izaku — 630, 638;
Pri Zagi — 523;
Pribič — 296, 297;
Pribinci — 715;
Prigorica — 318;
Prigorški Plaz — 645, 647, 649, 655,
657, 661, 662;
Prinča Vas — 228, 310, 638;
Primorsko — 77, 170, 171, 172, 173,
206, 209, 215;
Primostek — 201;
Primskovo — 21, 22, 25, 41, 83, 105,
286, 287, 288, 290, 329, 393, 394, 397,
468, 470;
Pristava — 388;
Pristavica — 469;
Prtvovč — 364;
Prušnik Karel — 240';
Pšeničev Vrh (k. 979) — 657, 658;
Ptuj — 368, 408, 436;
Pugled (kod Kočevja) — 185;
Puskarče — 182;
Pušenjak Rudolf — 180;
Pušnik J. — 441;
Puštal — 557;

R

Račje Selo — 693;
Radatovići (s.) — 202;
Radina Gorica — 101, 296;
Radohova Vas — 431;
Radomlje — 402, 564;
Radovica — 102, 200, 201-, 306;
Radovija — 325;
Radušće — 102, 296;
Raka — 263;
Rakitna — 116, 692;
Rakitnica — 169, 316, 317, 319, 639,
647, 655, 662, 711;
Rakitovec — 462, 488, 506, 572;
Rakovec (kod Vitanja) — 454;

Rakovnik — 271, 275, 277, 286, 567
Rašica — 435;
Raštanj — 465;
Ratje — 309, 310, 312, 633;
Rauter R. (Nemac) — 457;
Ravbar Franc — 67, 88;
Ravne (karta Cerknica) — 182;
Ravne (kod Krškog) — 525;
Ravne řekod Sv. Gore k. 849) — 367
526;
Ravne 'kod Šoštanja) — 525;
Ravne (kod Železniki) — 364;
Ravni Dol — 316, 317, 638;
Ravnik 'kod Bloke) — 182, 183, 481
543;
Ravnik (kod Polhov Gradeča) —
556;
Ravnik Vinko — 358;
Ravnikar Franc — 32;
Razbor (Zg. i Sp.) — 452, 515, 579;
Razbor (kod Zagorja) — 579;
Razborica — 594;
Razborje — 689;
Razpotje — 454;
Rdeči Kal — 279;
Rebec Drago — 100;
Reber (kod Ambrusa) — 630;
Reber (kod Skdfljice) — 550, 570;
Rebolj Dušan — 61, 218, 221;
Rebro — 263, 264;
Rečica (Zg. i Sp.) — 465;
Rečica ob Savinji — 566;
Reparje — 340;
Repče — 83;
Repnje — 513;
Resa — 264;
Reteče — 565;
Retje — 166, 169;
Ribar Ivo-Lola — 103, 170, 171;
Ribič — 711;
Ribič Lojze — 216, 244;
Ribiče (Zg. i Sp.) — 421, 513;
Ribičič Mitja — 220;
Ribnica (r.) — 318;
Ribnica na Dolenjskom — 157, 165
229, 315, 316, 317, 318, 319, 637, 638
641, 642, 643, 645, 646, 647, 653;
Ribnica na Pohorju — 31;
Rihar Franc — 14, 57, 122, 125, 177
206, 213, 214, 695, 698;
Rihar Ivan — 206;
Rihpovec (s.) — 270, 279, 283;
Rim (s.) — 581;
Rimske Toplice — 120;
Rob — 45, 116, 550, 607, 608, 673;

- Robusto Solari** (Italijan-potporučnik) — 518; »
Rog (s.) — 47;
Roje Ivan — 242;
Roje Lojze (inž.) — 25;
Roje (Zg. i Sp.) — 594;
Rosi (Italijan) — 676, 679;
Roth Marjan — 119, 243, 244;
Rotouz — 625;
Rova — 504;
Rovišče — 442;
Rovt (kod Železniki) — 591;
Rovte (kod Ovsija) — 399, 401, 505;
Rovte (kod Selca) — 401, 418, 421, 450, 513;
Rovte (kod Vrhnike) — 136;
Rozalnice (Rosalnice) — 200, 202, 305, 306, 568, 571;
Rozman Franc-Stane — 20, 29, 34, 61, 92, 117, 118, 121, 161, 217, 220, 236, 237, 238, 239, 241, 245, 249, 252, 268;
Rozman Ivo — 58;
Rudenca — 508;
Rudno — 366, 399, 418;
Ruggero Vittorio (Italijan-general) — 360, 388, 390, 398, 619, 621, 673, 685, 687, 688, 696, 700;
Runarsko — 18, 183;
Rus dr Jože — 91, 185, 189, 395;
Rusija — 675, 676, 677;
Rute — 116;
Ržišče — 422;
- S**
- Sabadoš Eugen** — 262;
Sadinja Vas — 389;
Sager (Nemac) — 407, 455, 528, 605, 652;
Sajenica — 271;
Sajevec — 317, 640, 647;
Samobor — 84, 305;
Samotorica — 138, 174, 534;
Sap — 535;
Sarsko — 182, 540;
Sava (r.) — 43, 221, 404;
Sava (s.) — 221;
Savina (s.) — 488;
Savinjska Dolina — 36, 39, 60, 119, 218, 219, 239, 240, 242, 243, 244;
Schintler (Nemac-major) — 674;
Schwab (Nemac) — 407, 408, 455, 529, 561, 606, 653;
Sedanik — 453;
Sedlo (s.) — 165;
- Sekirišče** — 165;
Sekirnik Janko-Simon — 36, 37, 61, 118, 217, 221;
Sela pri Kamniku — 552;
Sela (kod Lavrice) — 540;
Sela (kod Moravča) — 382;
Sela nad Podmelcem — 98;
Sela (kod Ratja) — 312;
Sela (pri Sv. Pavlu) — 431, 432;
Sela (kod Smartnog v Tuhinju) — 381, 438, 449;
Sela pri Zumberku — 41, 83, 291, 292, 469, 609;
Sela (nad Skofjom Lokom) — 452;
Selce 'kod Blagovice) — 564;
Selo pri Sv. Pavlu — 22, 287;
Selo (kod Vel. Bloka) — 484;
Selo (kod Vodice) — 552;
Selo (kod Žirija) — 381, 494;
Selo (kod Žirovnice) — 589;
Selšek (s.) — 552;
Selška Sora — 597;
Semič — 101, 253, 254, 255, 260, 293, 306, 321, 323, 345, 570, 703;
Semič Stane-Daki — 55, 228;
Semično — 523, 577;
Senegačnik Miha-Boltežar — 236,' 249;
Senožet — 364, 383, 461, 592;
Serajnik Ivo — 223;
Sever Božo — 224;
Sever Ivo-Ivan — 27;
Sevnica — 263;
Sibun Janez — 84;
Siering (Nemac-potporučnik) — 430;
Siliato Leonardo (Italijan-pukovnik) — 637, 639, 642, 643, 646, 648, 652;
Simčič Marko — 223;
Sinj — 228;
Sinji Vrh — 232, 537, 694, 697, 715;
Sirec Edmund — 234, 236;
Sirkov Vrh — 202;
Skalja Leopold — 83, 108, 109;
Skolica (k. 950) — 525;
Skorno — 474;
Skvarča Ivan-Modras — 222;
Slamniki — 451, 452;
Slančji Vrh — 264;
Slapar Tomaž — 27, 61;
Sleme — 340;
Sieve (k. 1070) — 27, 177, 363, 569;
Slevica — 45, 643;
Slinovce (iznad Kostanjevice) — 694;
Slivna (Zg. i Sp.) — 361, 506, 514;
Slopek Jurije — 37;

- Slopnik — 361, 363;
Slovenačko Primorje — 85, 87, 113;
Slovenj Gradec — 669;
Sluga Jože — 66, 67, 68. 163;
Slugovo — 340, 481;
Smitt Alfred — 31;
Smlednik — 384;
Smolnik (kod Poljane) — 590;
Smolnikar Jovo-Maks — 27;
Smrečje — 542;
Smrečni Rob — 467;
Smrekar Stane — 230;
Smučidol — 366;
Smuka — 183. 228. 311. 312, 313, 314;
Sobočevo — 696, 698;
Sobrače — 551;
Soča (s.) — 58, 134;
Sodražica — 45, 157, 316, 317, 637,
641;
Solčava — 235, 236, 247;
Sošice — 261;
Soteska (kod Moravče) — 553;
Soteska (kod Novog Mesta) — 46,
279;
Spaček Božo — 152. 181. 202, 255,
262, 265, 274. 278;
Spodnjie Palovče — 361, 362, 363,
444;
Spodnji Dolič — 453;
Srakovlje — 443;
Srednja Vas (kod Bohinj. Bistrice)
— 563, 577;
Srednja Vas (pri Loškom Potoku)
— 166;
Srednja Vas (kod Poljana) — 423,
458;
Srednja Vas (kod Smartnog) — 416,
417. 438, 554;
Srnjak — 692;
Stahovice — 429. 525;
Staje — 540;
Stančiče — 592;
Stanovnik Aleš — 224;
Stante Peter-Skala — 33. 37, 40. 61,
95, 159. 160. 161. 162. 216, 218. 222.
238.' 268;
Stará Bučka — 263. 264;
Stará Fužina — 513;
Stará Gora — 283;
Stará Oselica — 404, 461, 505, 591;
Stará Vas — 707;
Staré Stane-Janušek — 65, 67. 88.
423. 434. 596;
Starí Grad — 627, 628;
Starí Log — 228. 311 312, 314, 315.
316. 609. 624. 625. 626;
- Stari Trg — 511, 544;
Stari Trg na Kupi — 232;
Stavča Vas — 704;
Steblevk — 459;'
Stična — 289. 291, 292. 431, 685. 688;
Stirpnik — 400, 463, 512;
Stojdraga — 304, 305;
Stol (pl.) — 488. 635;
Stolnik — 472, 514;
Stopar Viktor — 73;
Stopiče — 323;
Storžič 'ol.) — 435;
Stranska Vas — 14;
Straža (G. i D.) — 279, 568;
Stražišar Viktor — 28, 30, 120. 240,
241;
Stražišče — 521;
Strlekar Ignac — 29;
Strma Njiva — 447, 508;
Strmac — 297, 298;
Strmec (kod Lužarja) — 165;
Strmec (kod Ugljajuce) — 323;
Struge (kod Zvirča) — 310. 312" 314;
Stublaka — 201;
Studentec-Ig — 45. 397, 456, 619, 673,
711; ,
Studento — 523, 593;
Suha (kod Škofje Loke) — 416, 590;
Suha Krajina — 41. 46.,198. 227, 229,
279. 282, 307, 308, 314, 609. 611. 613,
614, 622, 627;
Suhor (G. i D.) — 8, 232, 255, 284,
306;
Suša — 592;
Sv. Ana (karta Samobor) — 298;
Sv. Anton (kod Šoštanja) — 465;
Sv. Daniel — 464;
Sv. Duh (ne. Blokama) — 183;
Sv. Duh (kod Škofje Loke) — 521,
524. 563;
Sv. Florijan (kod Mokronoga) —
327;
Sv. Frančíšek — 317;
Sv. Gera — 261;
Sv. Gora — 436. 522, 576;
Sv. Gregor — 45. 47;
Sv. Jeronim (kod Vranskog) — 384,
515;
Sv. Jošt 'kod Vranskog) — 367. 440,
526;
Sv. Jurij (kod Dvora) — 621;
Sv. Katarina (k. 523) — 312. 313,
622, 625. 630. 633;
Sv. Katarina (kod Goljeka) — 462;
Sv. Križ (kod Litije) — 267;
Sv. Križ (kod Moravča) — 691;

Sv. Lenart (k. 826) — 540;
Sv. Lenart (kod Selca) — 438, 512;
Sv. Lenart (kod Trbovlja) — 559;
Sv. Magdalena (kod Prebolda) — 424, 498, 526, 559, 580, 594;
Sv. Matevž — 566;
Sv. Miklavž — 447, 454, 464, 475, 489, 491, 558, 559;
Sv. Mohor (k. 948) — 435, 450, 488;
Sv. Ožbolt — 256, 481, 483, 484;
Sv. Ožbolt — 383, 384, 457;
Sv. Peter (k. 500) — 309, 310, 311, 313, 627, 630;
Sv. Pongrac — 385, 440, 453, 474, 475, 558, 566, 593;
Sv. Rok — 288, 289, 431, 432, 433;
Sv. Trije Kralji — 136;
Sv. Trije Kralji (k. 1191) — 373;
Sv. Trojica — 517;
Sv. Urban — 202, 207, 208, 324;
Sv. Urh — 481, 511;
Sv. Uršula — 669;
Sv. Valentin — 362, 488, 506, 557;
Sv. Vid — 45, 115, 116, 165, 339, 467;
Svetje — 402;
Sviatki (Nemac-pukovnik) — 379;
Svine — 365, 554;
Svinjarica — 698;

S

Salek — 475;
Saranović Milovan — 26, 55, 96, 233, 278;
Semnik — 367, 405;
Senberk — 314, 315;
Senflorjan — 424;
Sentjurje — 710;
Sentrumar — 428;
Senturje — 704;
Šenturska Gora — 435, 591;
Sešče pri Preboldu — 465;
Sevlje — 459;
Sibelj Silvo — 256;
Sinkovec Franc — 157;
Siroka Set — 576;
Skerbec (brdo) — 323;
Skerjanc Franc — 221;
Skocjan — 261, 264, 265, 273, 325, 567;
Skodič Dušan — 128;
Skodlar — 695;
Skofja Loka — 185, 257, 258, 576;
Škofljica — 390;
Skovine — 461;
Skrjance — 693;

Slander Ivan — 243, 244;
Slander Vera — 217, 222, 237, 268;
Sinarca — 494, 565;
Šmarje (kod Gorice) — 75;
Šmarje (kod Novog Mesta) — 150, 536;
Smarje-Sao (želj. st.) — 82;
Smarjeta (kod Loškog) — 447;
Smarjeta (kod Novog Mesta) — 306, 325;
Šmartno pri Litiji — 267;
Šmartno na Pohorju — 408;
Šmartno v Tuhinju — 452, 493, 546;
Smihel (kod Mozirja) — 446, 579;
Smihel (karta Novo Mesto) — 625;
Smiklavž — 404;
Smohor — 446, 490, 580, 595;
Sorli Egidij — 100, 125;
Sorovič Danilo — 42, 213, 215, 224, 329;
Šoštanj — 242;
Soštar — 555;
Speh Jakob — 100;
Spičasti Hrib (k. 855) — 556;
Spitalič — 493;
Spond (brdo) 574;
Sraj Anton — 63, 223;
St. Andraž — 475;
St. Gotard — 527;
St. Ilj (kod Velenja) — 447;
St. Janž — 21, 22, 263;
St. Jernej (kod Kostanjevice) — 150, 151, 179, 180, 181, 263, 264, 302, 303, 371, 536, 567;
St. Jošt (kod Horjula) — 122, 174;
St. Jungerta — 559;
St. Lambert — 579;
St. Rupert — 269, 271, 275, 276, 326, 327, 370;
St. Vid (kod Stične) — 83, 105, 109, 288, 291, 292, 322, 330, 393, 397, 431, 432, 433, 468, 469, 470, 593;
St. Vid nad Valdekom — 405, 424, 441, 448, 455, 457, 466;
Štajerska — 34, 35, 38, 51, 52, 77, 92, 117, 120, 129, 159, 160, 170, 237;
Steberk — 509;
Stefe Anton-Tone — 29, 30, 61, 118, 154;
Stok Jože — 153;
Streklijevec — 570;
Stukelj Alojz — 623;
Štupar Cene — 91;
Sujica — 601, 618;
Sušnik Gregor — 30;

Suster Miha — 119;
Svara Dušan-Dule — 331;

T

Tanasković Ejko — 54;
Tanča Gora — 232;
Tarabić Joco — 96;
Tarbuk Dorde — 274;
Tatiniec — 460;
Tavčar Franc — 84;
Tekavec Filip-Gašper — 108;
Temenica (kod Stične) — 21, 22,
105, 275, 286, 322, 393, 394, 431, 470;
Temenica (r.) — 22, 40, 41, 105;
Temeniše (Zg. i Sp.) — 592;
Ter — 463, 489, 498, 508;
Težka Voda — 694;
Tihaboj — 271, 272;
Tinje — 386;
Tirna — 523;
Tirosek — 594;
Tisovec — 309, 638;
Tlake — 82;
Tolsta Gora (k. 734) — 558, 563;
Tominec (k. 662) — 232;
Tomišelj — 183";
Topla Reber — 609;
Toplice 'kod Zagorja) — 367, 546;
Topol (kod Begunja) — 339, 543;
Topole (kod Selca) — 450;
Topovlje — 477;
Torka — 401;
Torova — 504, 521;
Tošč (k. 1021) — 14;
Toško Celo — 601, 620;
Töscher (Nemac) — 374;
Trata — 137, 509, 511, 542;
Travna Gora — 316, 320;
Travnik (kod Loškog Potoka) — 166;
Trbovlje — 120, 436;
Trebelno — 271, 272, 276, 279, 306;
Trebija — 460, 505;
Trebince — 372;
Tribnje — 21, 22, 41, 43, 105, 270,
271, 275, 276, 279, 281, 282, 284, 285,
286, 322, 326, 327, 357, 370, 371, 372,
689, 690, 693;
Tribuče — 344;
Trnava — 424;
Trnjava — 417;
Trnovče — 596;
Trnovec (kod Rečice) — 386;
Trnovec 'kod Škofije Loke — 495;
Trnovo (kod Laškog) — 508;
Trst — 87;

Trstenjak Jože — 27;
Trtnik MUan — 131;
Tržca — 515*
Tržišče — 104, 105, 263, 269, 271,
275, 284, 286, 369;
Tučna — 426, 486;
Tuhinj — 60;
Tunjice — 505, 513, 553;
Turjak — 338, 673;
Turšič Ivan-Istok — 62, 114, 135;
Tušev Dol — 344;

U

Učakar Janez — 114, 127, 128, 136;
Učaja (r.) — 519;
Ugljarica — 323, 324;
Ulrich Anton-Kristl — 242, 243;
Unec — 510;
Urisek Jože — 20;
Uršna Sela — 305, 321;
Ustje — 182, 540;
Uševk — 362;
Utik — 504;
Uzmani — 540, 550;

Q

Quarra Sito (Italijan-general) —
531, 612;

V

Vače — 435, 546, 578;
Vagovka — 165;
Valdek Raz. — 605;
Valvazorjeva Koča — 474;
Varšek Viktor — 136;
Vaseno — 362, 437, 442;
Velenje — 243, 498;
V Hribu — 692, 695, 699;
V. Bela Stena — 649;
V. Dole (k. 514) — 628;
Velika Gora — 316, 637, 639, 644,
651, 653, 655;
Velika Lašna — 437;
Velika Loka — 275;
Velike Bloke — 115, 116, 182, 484,
543, 705, 707, 711, 713, 715;
Velike Lašče — 115, 165, 673;
Veliki Cerovec — 691;
Veliki Dol — 292;
Veliki Hrib — 381, 399;
Veliki LiDovec — 104, 281, 283;
Veliki Obrež — 566;
Veliki Vrh (k. 638) — 558;
Veliki Vrh (k. 704) — 177;

- Veliki Vrh (k. 1129) — 651, 652, 658,
 661; 664;
 Veliki Vrh (k. 1347) — 373, 386, 406;
 Veliki Vrh (k. 1767) — 603;
 Veliki Vrh (kod Bloka) — 705;
 Veliki Vrh (kod Smartnog) — 405;
 Verbič Franc — 224;
 Vernek — 444;
 Vesce (s.) — 520;
 Vesela Gora — 272;
 Vešter — 574, 576;
 Veternik (k. 712) — 475, 526;
 Veternik (kod Dvora) — 695;
 Vič — 695;
 Videm (kod Dobrepolje) — 628;
 Vidmar Tone-Luka — 338;
 Viero Attilo (Italijan) — 519;
 Vikrče — 421;
 Vincarje — 590;
 Vincenc Janko-Harkov — 242;
 Vinica (s.) — 232;
 Vinharje — 398;
 b
 Vinja Vas — 305, 323, 324;
 Vinje (kod Domžala) — 403;
 Vipotnik Albin — 118, 243;
 Vir (kod Domžala) — 422, 460;
 Virštanj — 490, 514;
 Visejec — 228, 633, 638;
 Visoče — 572;
 Višanski Hrib — 310;
 Višji Grm — 460;
 Višnje — 228, 310, 633, 638;
 Vitanje — 474;
 Vivodina — 102, 294, 295, 298, 478,
 479, 691;
 Viti Antonio (Italijan-potporučnik)
 — 370;
 Vodice (kod Godiča) — 426;
 Vodice (kod Kamnika) — 363, 382,
 506, 555;
 Vodriž — 669;
 Vojsko — 573;
 Volavije — 461;
 Volčkova Vas — 179;
 Volnik (k. 793) — 501;
 Vovar (k. 941) — 425, 439;
 Vovk Živan — 257;
 Vovše — 439;
 Vozel Ivan — 267;
 Vranja Peč — 361;
 Vrankar Slavko — 240;
 Vranov Dol — 298;
 Vražem Janez — 27;
 Vrban Grga — 262;
 Vrbovce — 179, 180;
- Vrbovec (s.) — 281, 293;
 Vrečko Zvonko — 54;
 Vreme (G. i D.) — 517;
 Vresk Lojze — 131, 238, 239;
 Vresk Vili — 120, 219, 244;
 Vrh (kod Krašnja) — 401, 506;
 Vrh (kod Ratja) — 228, 312;
 Vrh Sv. Miklavž — 596;
 Vrhnika — 43, 137, 215, 456;
 Vrhovec (kod Dobrove) — 623;
 Vrhovec Jakob — 623;
 Vrhovec Loize-Slavko Grum — 335;
 Vrhovlje — 362;
 Vrhovni Stab NOV i PO Jugosla-
 vije — 91, 129;
 Vrhovo — 570;
 Vrhpolje (kod Moravča) — 399;
 Vrhpolje (G. i D.) — 151, 179, 180,
 302;
 Vrtoče — 464;
 Vrzdenec (s.) — 174, 210;
 Vučinič Simo — 180;
- W
- Winkler (Nemac) — 374;
 Winter (Nemac) — 457;
- Z
- Zaboršt — 574;
 Zabrekve — 362, 365, 382;
 Zabrež — 527;
 Zabuče — 263;
 Zubukovec Milan — 224;
 Zubukovica — 406;
 Zubukovje (Celje) — 454;
 Zubukovje (Trebelno) — 271;
 Zadela (brdo) — 340;
 Zadolje — 229, 316, 317, 318, 319,
 639, 644, 645, 647, 655, 658, 661;
 Zagorica (s.) — 105, 108, 109, 232,
 330, 468, 469, 470;
 Zagorje (kod Pilitanja) — 497;
 Zagorje (ob Savi) — 221, 266, 424;
 Zagožen Franc — 20;
 Zagožen Hermina — 119, 244;
 Zagradec — 41, 227, 282, 309, 312,
 313, 633;
 Zagradišnik — 490;
 Zagreb — 84, 226, 260, 294, 299, 301;
 Žaje — 323;
 Zaklanec — 122, 174, 685, 704;
 Zakotkar — 534;
 Zakriž — 98;
 Zakšek Milan-Miloš — 222;

Zales — 481;
Zaletel Valentin — 29;
Zali Log (kod Cerkija) — 461;
Zali Log (kod Železniki) — 513;
Založe — 475;
Zameško — 263, 264;
Zaplap — 625, 689;
Zaplanina — 446, 464, 476, 516;
Zapreval (Za Prevalom) — 591;
Zavine — 527, 594;
Zavrh (kod Borovnice) — 182, 481, 535;
Zavrh (pod Šm. Gozom) — 421;
Završ Zg. — 475;
Zbure (s.) — 325;
Zdenčina — 298, 299;
Zdenska Vas — 308, 310;
Zdole — 490, 508;
Zgonc Tone — 54;
Zgornja Luša — 422;
Zgornja Radovne — 461;
Zgornja Rečica — 446;
Zgornje Gorie — 486, 494, 495;
Zgornji Dolič — 440;
Zid (k. 747) — 577;
Zlatenek — 451;
Zlavnik (k. 644) — 232;
Zona I operativna Dolenjska — 8, 15, 21, 40, 44, 45, 46, 47, 53, 54, 76, 101, 142, 198, 328, 329, 335;
Zona II operativna Notranjska — 17, 42, 43, 44, 45, 74, 79, 82, 85, 115, 157, 165, 182;
Zona III operativna Alpska — 113, 134, 138;
Zona IV operativna Štajerska — 31, 34, 50, 59, 92, 117, 128, 154, 159, 216, 218, 220, 230, 233, 235, 237, 246, 266;
Zona II operativna Hrvatska — 178, 200, 203, 207, 252, 260, 273, 294;
Zona operativna Primorska — 173;
Zreče — 378;
Zrinšek Anica — 125;
Zuaro Manlio (Italijan-potporučnik) — 358;

Zupane Franc — 234, 236;
Zupančič-Cvajer — 27;
Zupančič France — 32;

2

Zaga (kod Bovca) -r- 519;
Žagar Minka — 166;
Žalec — 559;
Žalostna Gora — 269, 275, 327;
Zaucer Pavle-Matijaž — 118, 130, 238, 239, 240, 241;
Žažar — 495;
Žejena Dolina — 533;
Železna Kapla (u Koruškoj) — 129, 130, 236, 239, 247, 248, 604;
Železniki — 184, 185, 400, 486, 487, 488, 504;
Zelimirje — 182, 540;
Žerjav Zvone — 257;
Zetina (G. i D.) — 514;
Zeželj Milan — 255, 262, 265, 274, 278;
Zibrše — 137, 142, 143, 484, 509, 510, 542;
Ziče — 450;
Zigmarice — 165, 169, 502, 643;
Žiri — 257, 258, 421, 435, 461, 463, 552;
Zirovski Vrh (kod Žirija) — 403, 417, 422, 435;
Zirovski Vrh pri Sv. Urbanu — 451;
Žirovše — 520;
Živec Mihailo — 712;
Zlabor — 424;
Žlebe — 555;
Zlfebič — 637;
Zmavc Anton — 119, 216, 240;
Zmavc Franc — 119;
Znidaršič Tone — 118, 245, 268;
Zubejovo — 381, 382, 449;
Zumberačke Pl. — 294, 298;
Zumberak — 76, 293;
Zupanič Ivo — 337;
Žužemberk — 41, 45, 46, 104, 279, 281, 282, 283, 310, 311, 312, 313, 314, 325, 567, 693, 697;
Zvirče (s.) — 310, 314, 496, 573, 630.

S A D R Ž A J

BORBE U SLOVENIJI 1943 GODINE

januar — april

(

I

Dokumenti jedinica Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije

	Strana
Izveštaj Štaba Udarne brigade »Matija Gubec« od 1 januara 1943 god.	7
Naredba Štaba Soškog odreda Treće operativne zone-Alpske od 1 januara 1943 god. za pohvalu boračkog i komandnog sastava Bataljona »Simon Gregorčić«	9
Bilten Politkomesarijata Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od početka januara 1943 godine	10
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama i političkom radu Odreda od 17 decembra 1942 do 1 januara 1943 godine	13
Uputstva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 6 januara 1943 god. Štabu Prve operativne zone-Dolenjske u vezi sa reorganizacijom štabova podređenih jedinica i o tekućim zadacima	15
Uputstva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 6 januara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske za rad na njenom sektoru	17
Izveštaj političkog komesara Pohorskog bataljona od januara 1943 god. političkom komesaru Druge grupe SPO o stanju i političkom radu Bataljona	19
Izveštaj Štaba Prve operativne zone-Dolenjske od 9 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama na pruzi Trebnje — Št. Janž, Trebnje — Novo Mesto i o napadu na Primskovo, Temenicu i Dolenju Vas	21
Izveštaj Štaba Kamniško-kokrškog odreda od 9 januara 1943 god. Štabu Prve grupe SPO o borbi Kamniškog i Moravškog bataljona na Kostavskoj planini i o borbama Odreda u toku januara	26
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 10 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti podređenih jedinica od 19 novembra 1942 do 5 januara 1943 godine	31
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 10 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju u podređenim jedinicama i na terenu	34

Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12 januara 1943 god. Štabu Prve operativne zone-Dolenjske za likvidaciju neprijateljskih uporišta u dolini Mirne, Temenice i Gornje Krke	4 0
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12 januara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske za prelaz u ofanzivne akcije u saradnji sa jedinicama Prve operativne zone-Dolenjske	44
Uputstvo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12 januara 1943 god. Štabu Četvrte operativne zone-Stajerske u vezi sa reorganizacijom vojnih formacija i o pretstojecim zadacima	50
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12 januara 1943 god. Štabu Udarne brigade »Tone Tomšić« za ostanak Brigadę u sastavu Prve operativne zone-Dolenjske	53
Naredba Staba Prve operativne zone-Dolenjske od 12 januara 1943 god. o postavljenju komandnog kadra u podređenim jedinicama	54
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 13 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o vojničkom i političkom radu u Odredu od 1 do 14 januara 1943 godine	56
Izveštaj Štaba Soškog odreda Treće operativne zone-Alpske od 18 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama i stanju u Odredu	57
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 19 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o reorganizaciji podređenih jedinica	59
Naredba Štaba Soškog odreda Treće operativne zone-Alpske od 19 januara 1943 god. o postavljenju štabova bataljona	62
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 20 januara 1943 god. Štabu Gorenjskog odreda za mobilizaciju i prelaz u ofanzivne akcije	63
Direktive Centralnog komiteta Komunističke partije Slovenije od 20 januara 1943 god. Pokrajinskom komitetu KP za Gorenjsku	67
Izveštaj Štaba Druge operativne zone-Notranjske od 23 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu i brojnom stanju jedinica	74
Izveštaj Štaba Prvog bataljona »Simon Gregorčič« od 23 januara 1943 god. Štabu Soškog odreda o mobilizaciji i akcijama Bataljona	75
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25 januara 1943 god. Štabu Prve operativne zone-Dolenjske za preduzimanje potrebnih mera u slučaju neprijateljske ofanzive	76
Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25 januara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske za prelaz u ofanzivne akcije i preduzimanje mera u slučaju neprijateljske ofanzive	79
Izveštaj Štaba Drugog bataljona Udarne brigade »Tone Tomšić« od 25 januara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske o prelazu Bataljona preko pruge	82
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 28 januara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske za prihvat novomobilisanih boraca iz Slovensačkog Primorja	85

Direktive Centralnog komiteta Komunističke partije Slovenije od 28 januara 1943 god. Pokrajinskom komitetu KP za Slovensko Primorje za mobilizaciju slovenačkog i aktivizaciju italijanskog stanovništva — — — — —	86
Direktive Centralnog komiteta Komunističke partije Slovenije od 28 januara 1943 god. članu Centralnog komiteta Francu Lekošeku za rad u Slovenskočkem Primorju — — —	88
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 28 januara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o neprijateljskoj ofanzivi i o situaciji u vojsci i na terenu — — —	92
Naredba Operativnog štaba hrvatskih i slovenačkih brigada od 28 januara 1943 god. za formiranje operativnog štaba u cilju vodenja zajedničkih operacija — — — — —	96
Naredba Štaba Soškog odreda Treće operativne zone-Alpske od 28 januara 1943 god. Štabu Prvog i Trećeg bataljona za dalju mobilizaciju na njihovom terenu — — — — —	97
Izveštaj Štaba Drugog bataljona Soškog odreda od 28 januara 1943 god. Štabu Soškog odreda o akciji na Zakriž — — —	98
Izveštaj Štaba Drugog bataljona Soškog odreda od 28 januara 1943 god. Štabu Soškog odreda o sa-tavu četnih komandi — —	99
Izveštaj Štaba Prve operativne zone-Dolenjske od 30 januara 1943 god. Operativnom štabu slovenačkih i hrvatskih brigada o odlasku slovenačkih brigada u Hrvatsku — — — — —	101
Izveštaj zamenika komandanta Prve operativne zone-Dolenjske od 31 januara'1943 god. komandantu Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o akcijama slovenačkih brigada na hrvatsko-slovenačkoj granici — — — — —	101
Izveštaj Propagandnog odeljenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o aktivnosti udarnih brigada i o opštoj situaciji u Dolenjskoj u decembru 1942 i januaru 1943 godine — —	103
Napomene politkomesara Udarne brigade »Tone Tomšič« od kraja januara 1943 god. uz izveštaje bataljonskih politkomesara	108
Napomene Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2 februara 1943 god Štabu Dolomitskog odreda po pitanju vojne taktike u akcijama — — — — —	110
Naredba Štaba Treće operativne zone-Alpske od 2 februara 1943 god. o postavljenju komandnog kadra u Soškom odredu —	113
Izveštaj Štaba Druge operativne zone-Notranjske od 5 februara 1943 god. Glavnom Štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektoru Sv. Vid — Velike Bloke — — —	115
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 5 februara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji u Štajerskoj — — — — —	117
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 6 februara 1943 god. za postavljenje komandanta Gorenjskog odreda — —	121
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 6 februara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Horjula — — — — —	122
Naredba Štaba Drugog bataljona Soškog odreda od 6 februara 1943 god. za reorganizaciju Bataljona — — — — —	125
Izveštaj Štaba Četvrtog bataljona Soškog odreda od 8 februara 1943 god. Štabu Soškog odreda Treće operativne zone-Aljaske o stanju i akcijama Bataljona — — — — —	127

Direktive politkomesara Četvrte operativne zone-Stajerske od 10 februara 1943 god. Komandi Koruške čete za prelaz u ofanzivne akcije	128
Direktive Pokrajinskog komiteta KPS za Štajersku od 10 februara 1943 god. pretstavniku OK za Korušku za rad u Koruškoj	130
Direktive Štaba Soškog odreda Treće operativne zone-Alpske od 11 februara 1943 god. Štabu Četvrtog bataljona Soškog odreda za prelaz u ofanzivne akcije	132
Naredba Štaba Treće operativne zone-Alpske od 13 februara 1943 god. za formiranje severno i južnoprimskog odreda i Udarne brigade »Andrej Laharnar«	134
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske o borbama Odreda od 30 novembra 1942 god. do 13 februara 1943 godine	136
Direktive Štaba Treće operativne zone-Alpske od 14 februara 1943 god. štabovima podređenih jedinica u vezi sa pretstojećim zadacima	138
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 15 februara 1943 god. Štabu Istočnodolenjskog i Zapadnodolenjskog odreda za mobilizaciju	141
Izveštaj Štaba Drugog bataljona Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 15 februara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju u Bataljonu	142
Uputstvo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 februara 1943 god. o organizovanju obaveštajne službe u NOV i PO Slovenije	144
Zapovest Štaba Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« od 17 februara 1943 god. podređenim jedinicama za napad na Pieterje	150
Izveštaj Štaba Zasavskog bataljona od 17 februara 1943 god. Štabu Kamniškog odreda o upadu u selo Dol pri Ljubljani	152
Izveštaj Štaba Kamniškog bataljona od 17 februara 1943 god. Štabu Četvrte operativne zone-Stajerske o sukobu sa neprijateljem u Kališama i u Lašni	154
Uputstvo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 februara 1943 god. Štabu Druge operativne zone-Notranjske za mobilizaciju na sektoru Ribnica — Sodražica i u Loškoj Dolini	157
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 februara 1943 god. Štabu Četvrte operativne zone-Stajerske za promenu vojne taktike i sprečavanje razvitka Bele garde na teritoriji Stajerske	159
Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 februara 1943 god. Štabu Gorenjskog odreda o prameni vojne taktike i obučavanju novomobilisanih boraca	163
Izveštaj Štaba Druge operativne zone-Notranjske od 19 februara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama u mesecu februaru	165
Obaveštenje političkog komesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 21 februara 1943 god. komandantu Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i članu Vrhovnog štaba NOV i POJ o uspesima mobilizacije u Primorskoj, Štajerskoj i Gorenjskoj	170
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 21 februara 1943 god. za formiranje Primorske operativne zone	173

Zapovest Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 21 februara 1943 god. štabovima bataljona za napad na belogardističko uporište Koreno — — — — —	174
Izveštaj Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 22 februara 1943 god. Štabu Druge operativne zone NOV i PO Hrvatske i Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada o akciji na Donju Brezovicu — — — — —	178
Izveštaj Štaba Druge operativne zone-Notranjske od 23 februara 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama kod Knežje Njive i Krvave Peći — — — — —	182
Pregled akcija Gorenjskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 7 januara do 25 februara 1943 godine — — — — —	184
»Dolomitska izjava« — izjava Komunističke partije Slovenije, slovenačkih sokola i hrišćanskih socijalista o učvršćenju jedinstva političke organizacije OF pod rukovodstvom KP — —	185
Cirkularno pismo Centralnog komiteta KP Slovenije od 1 marta 1943 god. povereništvinama CK i okružnim komitetima KPS za primenu i tumačenje Dolomitske izjave — — — — —	190
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 1 marta 1943 god. za postavljanje Štaba Gorenjskog odreda — — — — —	195
Obaveštajni izveštaj Štaba Severnoprimorskog odreda od 1 marta 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji u italijanskoj vojsci i pretstojecim promenama u italijanskoj politici — — — — —	196
Direktiva Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3 marta 1943 god. Štabu Prve operativne zone-Dolenjske za prelaz u ofanzivne akcije u Suhoj Krajini — — — — —	198
Zapovest Štaba Trinaeste proleterske udarne brigade »Rade Končar« od 3 marta 1943 god. podređenim jedinicama za napad na neprijateljsko uporište Metliku — — — — —	199
Zapovest Štaba Prve udarne brigade »Tone Tomšič« od 4 marta 1943 god. za napad na Metliku — — — — —	203
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda od 4 marta 1943 god. zameniku komandanta Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o radu Odreda i o situaciji na terenu — — — — —	205
Izveštaj Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 8 marta 1943 god. Štabu Druge operativne zone NOV i PO Hrvatske i Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada o akciji na neprijateljsko uporište Metlika — — —	207
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda od 8 marta 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama Odreda od 24 februara do 8 marta 1943 godine — — — — —	209
Naredba Štaba Dolomitskog odreda Treće operativne zone-Alpske od 8 marta 1943 god. za postavljenje komandnog kadra u Trećem bataljonu — — — — —	213
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda od 9 marta 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o aktivnosti Odreda — — —	214
Obaveštenje komandanta Četvrte operativne zone-Štajerske od 20 marta 1943 god. zameniku komandanta Zone o situaciji na terenu — — — — —	216
Izveštaj Štaba Kamniško-savinjskog odreda od 23 marta 1943 god. Štabu Četvrte operativne zone-Štajerske o stanju Odreda —	218
Izveštaj zamenika komandanta Četvrte operativne zone-Štajerske od 25 marta 1943 god. komandanu Zone o stanju i izvršenim akcijama pojedinih bataljona — — — — —	220

Naredba Štaba Dolomitskog odreda od 26 marta 1943 god. o postavljanju članova štabova u pojedinim jedinicama — — —	223
Saopštenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3 aprila 1943 god. o borbama i uspesima slovenačkih partizanskih jedinica	225
Izveštaj Štaba Zasavskog bataljona Kamniško-savinjskog odreda od 3 aprila 1943 god. zameniku komandanta Četvrte operativne zone-Stajerske o napadu na gestapovsku školu u Ponovičama — — — — —	230
Zapovest Operativnog štaba slovenačkih i hrvatskih brigada od 9 aprila 1943 god. za napad na Sinji Vrh — — — — —	232
Izveštaj Štaba Prvog koruškog bataljona od 10 aprila 1943 god. Stabu Četvrte operativne zone-Stajerske o akciji na Mežicu	233
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 12 aprila 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama zaštite Staba i Koruškog bataljona — — — — —	235
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 12 aprila 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji u Koruškoj i Stajerskoj — — — — —	237
Izveštaj Prvog Koruškog bataljona Štabu Četvrte operativne zone-Stajerske o aktivnosti partizana u Koruškoj i akciji na Mežicu — — — — —	246
Zapovest Štaba Druge operativne zone NOV i PO Hrvatske podređenim jedinicama za rušenje pruge i likvidiranje bunkera na pruzi Metlika — Črnomelj od 16/17 aprila 1943 godine	252
Zapovest Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« za 16 april 1943 god. podređenim jedinicama za rušenje pruge Metlika — Črnomelj i likvidaciju bunkera od Dobravice do Gradeca — — — — —	254
Izveštaj Štaba Trećeg bataljona Goranjskog odreda od 20 aprila 1943 god. Pokrajinskom komitetu KPS za Gorenjsku o brojnom stanju, naoružanju i aktivnosti Bataljona — — —	256
Izveštaj Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 25 aprila 1943 god. Štabu Druge operativne zone NOV i PO Hrvatske o sukobima sa neprijateljem posle rušenja pruge Metlika — Novo Mesto — — — — —	260
Zapovest Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 27 aprila 1943 god. za napad na Bučku — — — — —	263
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone-Stajerske od 29 aprila 1943 god. Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o mobilizaciji na području Kamnika i aktivnosti neprijatelja — — —	266
Zapovest Operativnog štaba slovenačkih i hrvatskih brigada od 29 aprila 1943 god. za napad na Mokronog i St. Rupert —	269
Izveštaj Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 29 aprila 1943 god. Štabu Druge operativne zone NOV i PO Hrvatske i Operativnom štabu hrvatskih i slovenačkih brigada o napadu na neprijateljsko uporište Bučka — — —	273
Zapovest Štaba Trinaeste proleterske brigade »Rade Končar« od 30 aprila 1943 god. za napad na neprijateljsko uporište Mokronog i St. Rupert — — — — —	275
Pregled borbi i akcija slovenačkih udarnih brigada u vremenu od 12 decembra 1942 do 3 maja 1943 godine — — — — —	278
Dnevnik Jože Borštnara, političkog komesara Udarne brigade »Ivan Cankar«, od 1 januara do 1 maja 1943 godine — —	328
Dnevnik Antona Vidmara od 1 januara do 1 maja 1943 godine — —	338

Dokumenti italijanskih i nemačkih okupatora

Poslanica komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 1 januara 1943 god. podređenim komandama i ustanovama za upornije angažovanje u borbi protiv Narodnooslobodilačke vojske — Izveštaj karabinijerske stanice Trebne od 2 januara 1943 god. o napadu partizana na voz i rušenju železničke pruge Ljubljana — Novo Mesto	349
Naređenje Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 3 januara 1943 god. komandantu garnizona Ljubljana za akciju u zoni Molnik — Pogled	357
Izveštaj zapovednika policije poretku Alpske oblasti od 4 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 31 decembra 1942 god. do 4 januara 1943 godine	359
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Isonzo« od 5 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na Dob	361
Zapovest komandanta policije poretku Alpske oblasti od 6 januara 1943 god. za akciju protiv Pohorskog bataljona	369
Izveštaj zapovednika policije poretku Alpske oblasti od 8 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 3 do 8 januara 1943 godine	373
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 8 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Pogled — Molnik	381
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 9 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Pogled — Molnik	387
Izveštaj žandarmeriske stanice Oplotnica od 9 januara 1943 god. o uništenju Pohorskog bataljona	389
Izveštaj sekretara Centra nacionalne fašističke partije Št. Vid pri Stični od 9 januara 1943 god Federaciji borbenih fašističkih organizacija u Ljubljani o napadu partizana na Primskovo, Dolenu Vas i Temenicu	391
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 10 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Pogled — Molnik	393
Izveštaj zapovednika policije poretku Alpske oblasti od 11 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 8 do 11 januara 1943 godine	396
Zapisnik sa sednice Štaba odgovornih nemačkih rukovodilaca, održane 11 januara 1943 god. kod pretdsednika Štajerske pokrajinske vlade dr Müller-Hacciusa po pitanju uprave u Donjoj Štajerskoj	398
Izveštaj pretsednika opštine Oplotnica od 13 januara 1943 god. pokrajinskom savetniku sreza Maribor o uništenju Pohorskog bataljona	407
Izveštaj zapovednika policije poretku Alpske oblasti od 14 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 11 do 14 januara 1943 god.	409
Zapovest Drugog bataljona Devetnaestog policiskog puka od 14 januara 1943 god. za akciju protiv partizana na Vovaru	416
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 17 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na Št. Vid pri Stični	425
	431

Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 17 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na Policu	433
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 18 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 14 do 18 januara 1943 god.	434
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 21 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 18 do 21 januara 1943 god.	442
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 25 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 21 do 25 januara 1943 god.	449
Zapisnik sa sednice Štaba odgovornih nemačkih rukovodilaca, održane 25 januara 1943 god. kod pretsednika Štajerske pokrajinske vlade dr Müller-Hacciusa, po pitanju uprave u Donjoj Štajerskoj	455
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 27 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na Dobrovu	456
Dnevna zapovest zapovednika policije Alpske oblasti od 28 januara 1943 god. za pohvalu protiv bande »Ludvik«	457
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 29 januara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 25 do 29 januara 1943 god.	459
Izveštaj Komande Jedanaeste grupacije granične straže od 29 januara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na Sv. Vid nad Cerknico	467
Izveštaj sekretara Centra nacionalne fašističke partije St. Vid pri Štićni od 30 januara 1943 god. Federaciji borbenih fašističkih organizacija u Ljubljani o sukobu kod Biča i Zagorice	468
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 1 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 29 januara do 1 februara 1943 godine	471
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 3 februara 1943 god. Glavnoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o borbama kod Vivodine i Krašića	478
Zapovest zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 3 februara 1943 god. za preduzimanje mera protiv stanovništva posle poraza kod Staljingrada	480
Izveštaj Komande Jedanaeste grupacije granične straže od 3 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu sa partizanima kod Sv. Ožbalta	481
Izveštaj Komande Jedanaeste grupacije granične straže od 3 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu sa partizanima kod Sv. Ožbalta	483
Izveštaj Komande Jedanaesta grupacije granične straže od 4 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu sa partizanima kod Sv. Ožbalta	484
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 5 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 1 do 5 februara 1943 god.	485
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 8 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 5 do 8 februara 1943 god.	492
Izveštaj karabinijerske stanice Tolmin od 8 februara 1943 god. Goričkoj kvesturi o napadu partizana na italijansku posadu na Volniku	501
Izveštaj karabinijerske stanice Kočevje od 9 februara 1943 god. o sukobu sa partizanima kod Zigmarica i Globeli	502
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 10 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 8 do 10 februara 1943 god.	503

Izveštaj Jedanaeste grupacije granične straže od 10 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu kod Zažara i Zibrša	509
Izveštaj Komande Jedanaeste grupacije granične straže od 11 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu kod Zibrša i Zažara	510
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 12 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 10 do 12 februara 1943 godine	512
Izveštaj karabinijerske grupe Trst od 12 februara 1943 god. Komandi kraljevskih karabinijera Jedanaestog armiskog korpusa o sukobu sa partizanima u Sv. Trojici kod Gornjeg Vremena	517
Izveštaj karabinijerske grupe Gorica od 12 februara 1943 god. Komandi kraljevskih karabinijera Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na stražu kod mosta u Zagi	519
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 15 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 12 do 15 februara 1943 godine	520
Zapisnik sa sednice Štaba odgovornih nemačkih rukovodilaca održane 15 februara 1943 god. kod predsednika Štajerske pokrajinske vlade dr Miiller-Hacciusa po pitanju uprave u Donjoj Štajerskoj	528
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Macerata« od 15 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na posadu u Grčaricama	530
Izveštaj karabinijerske čete Logatec od 15 februara 1943 god. o sukobu sa partizanima kod Peščevog Hriba	532
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 18 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o napadu partizana na italijansku patrolu u Dobrovi	534
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 20 februara 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o napadu partizana na Pleterje	536
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 21 februara 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o napadu partizana na Pleterje i o borbama kod Grčarica	538
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 22 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Mokrec i o napadu partizana na Koreno	539
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 23 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Mokrec	541
Izveštaj Komande Jedanaeste grupacije granične straže od 23 februara 1943 god. o operacijama od 10 do 21 februara 1943 god. u Notranjskoj i Kočevskoj	542
Zapovest Komande 19 policiskog puka od 23 februara 1943 god. za akciju na Kamniškom sektoru	545
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 24 februara 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Mokrec	550
Izveštaj zapovednika policije poretka Alpske oblasti od 27 februara 1943 god. o aktivnosti ustanika od 24 do 27 februara 1943 god.	551

Izveštaj Operativnog odeljenja Komande Jedanaestog armiskog korpusa o borbama u Ribniškoj dolini od 22 do 29 marta 1943 godine	653
Izveštaj žandarmeriskog odeljenja Slovenj Gradec od 5 aprila 1943 god. Komandi žandarmeriskog okruga Maribor o napadu partizana na Mežicu	669
Zapovest Komande divizije »Cacciatori delle Alpi« od 6 aprila 1943 god. za čišćenje zone Mokrec	670
Izveštaj komandanta žandarmerije kod šefa Civilne uprave za Korošku od 6 aprila 1943 god. zapovedniku policije poretku Alpske oblasti o sukobu sa partizanima kod Luše	674
Naredjenje Generalštaba italijanske suvozemne vojske od 7 aprila 1943 god. za predislokaciju podređenih jedinica prilikom povratka iz SSSR-a	675
Izveštaj žandarmeriskog okruga Kranj od 7 aprila 1943 god. o napadu partizana na žandarmerisku patrolu kod Jesenovca i direktive u vezi sa patroliranjem i postavljanjem zaseda	680
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 8 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Mokrec	684
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 9 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Mokrec	686
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 9 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju Zone Mokrec	687
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Isonzo« od 10 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Catež	689
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 12 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o akciji u zoni Catež	691
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Isonzo« od 12 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Catež	693
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 12 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciju u zoni Ključ — V Hribu	695
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 13 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o akciji u zoni Catež	697
Izveštaj Komande pešadijske divizije »Cacciatori delle Alpi« od 13 aprila 1943 god. Komandi Jedanaestog armiskog korpusa o akciji u zoni Ključ — V Hribu	699
Izveštaj Prefekture Gorica od 17 aprila 1943 god. Ministarstvu unutrašnjih poslova o napadu partizana na italijansku motorizovanu patrolu u Polju	700
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 18 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o napadu partizana na železničku prugu Novo Mesto — Metlika	703
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 20 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o akciji u zoni Jugorje	706

Zapovest žandarmeriskog okruga Kranj od 20 aprila 1943 god. za držanje patrola u sukobima i obaveštenje o sukobu žandarmeriske patrole iz Kamne Gorice sa partizanima kod Krophe	708
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 21 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o akciji u zoni Jugorje — — — — — — — —	710
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 22 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o borbama kod Jugorja i Lopate — — — — — — — —	712
Izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 23 aprila 1943 god. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« o akciji u zoni Jugorje — — — — — — — —	714
Zapovest zapovednika policije poretku Alpske oblasti od 29 aprila 1943 god. za pripravno stanje jedinica uoči Prvog maja —	716

III

P r i l o z i

Pregled gubitaka Jedanaestog armiskog korpusa u prvoj polovini januara 1943 godine — — — — — — — — — — — — — —	720
Pregled gubitaka Jedanaestog armiskog korpusa u drugoj polovini januara 1943 godine — — — — — — — — — — — — — —	726
Pregled gubitaka Jedanaestog armiskog korpusa u februaru 1943 godine — — — — — — — — — — — — — —	734
Pregled gubitaka Jedanaestog armiskog korpusa u martu 1943 godine — — — — — — — — — — — — — —	744
Pregled gubitaka Jedanaestog armiskog korpusa u aprilu 1943 godine — — — — — — — — — — — — — —	756
Registrar — — — — — — — — — — — — — —	767